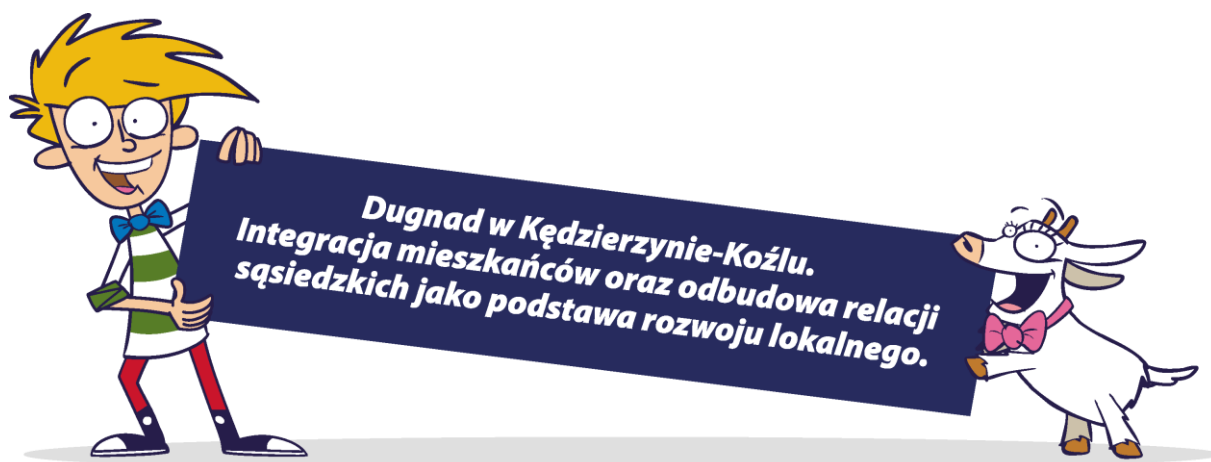

Plan Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźla

*„Marzy mi się Kędzierzyn-Koźle jako duży, prężny ośrodek naukowo-przemysłowy, i to nie tylko w Polsce, a i na mapie Europy. Marzy mi Kędzierzyn-Koźle jako nowoczesny, przyjazny mieszkańcom, pełny zieleni i czystego powietrza, gdzie mieszkańcy tworzą małe społeczności na swoich osiedlach, a równocześnie czują dużą więź z całym miastem. Marzą mi się świetni samorządowcy, fachowcy w każdym calu, kochający to miasto i świetnie nim zarządzający. Marzy mi się nowoczesna komunikacja zbiorowa (elektryczne autobusy, do tego uzupełnione liniami tramwajowymi lub trolejbusowymi), marzy mi się miasto, gdzie nikt nie będzie czuł się wykluczony, samotny, spoglądający z trwogą w przyszłość... **Marzy mi się Kędzierzyn-Koźle jako miasto, o którym jego mieszkańcy będą mówić z dumą i ogromnym ciepłem w głosie, i to niezależnie od tego gdziekolwiek by się znaleźli na świecie...**”*

[Odpowiedź nr 775 badania ankietowego]

Kędzierzyn-Koźle, październik 2020 roku

Spis treści

Wstęp	2
1. Charakterystyka miasta pod kątem jego uwarunkowań rozwojowych	3
1.1. Uwarunkowania lokalizacyjne, przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe.	3
1.2. Sytuacja miasta w sferze społecznej	8
1.2.1. Uwarunkowania demograficzne.....	8
1.2.2. Aktywność i integracja społeczna mieszkańców	27
1.2.3. Dostępność i jakość infrastruktury oraz usług dla mieszkańców, przedsiębiorców, przyjezdnych.....	71
1.2.4. Dostępności mieszkań oraz warunki mieszkaniowe.....	91
1.3. Sytuacja ekonomiczna miasta i mieszkańców	101
1.3.1. Charakterystyka gospodarki miasta	101
1.3.2. Usługi rekreacyjne, noclegowe i gastronomiczne	112
1.3.3. Aktywność ekonomiczna oraz źródła dochodów mieszkańców.....	115
1.3.4. Sytuacja finansowa oraz źródła dochodów miasta	133
1.4. Stan środowiska, zasobów naturalnych, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego	144
1.5. Sytuacja miasta w sferze ładu przestrzennego	154
2. Diagnoza problemów i barier rozwojowych miasta	164
3. Analiza potencjałów i mocnych stron miasta	192
4. Cele rozwoju miasta	211
5. Opis planowanych działań	237
6. Partycypacja społeczna w procesie opracowywania i wdrażania planu rozwoju	261
7. Harmonogram realizacji planu rozwoju	267
8. Analiza finansowa	269
9. Analiza ryzyka i zarządzanie ryzykiem	279
10. System wdrażania planu rozwoju oraz procedura jego modyfikacji	290
11. System monitorowania postępów i ewaluacji efektów projektu.....	294
12. Spis rysunków i tabel	299
13. Załączniki	305

Wstęp

Blisko stąd do europejskich stolic – w najbliższym sąsiedztwie mamy ich aż sześć. Nasze zielone miasto (połowa powierzchni to lasy) jest większe nawet od samego Paryża. Przyroda ściśle otacza 16 osiedli położonych w dolinach rzek, infrastrukturę i tereny przemysłowe. Przemykamy wśród niej siecią dróg i ścieżek rowerowych. Choć wciąż jest ich za mało. W tej kipiącej zwłaszcza jesienią kolorami płataninie dobrze się mieszka i żyje.

Nasze miasto to miejsce pozytywnych kontrastów - tu można znaleźć najbardziej zaskakujące sąsiedztwa. Ruchliwa obwodnica tuż obok urokliwej rzeczki płynącej przez leśny krajobraz? Sarny na tle wielkiej instalacji chemicznej? Rzeka przepływająca pod żeglownym kanałem? Takie widoki to u nas codzienność.

Kędzierzyn-Koźle ma 45 lat, ale gdzieś tam nawet tysiąc, a nawet więcej. Jak to możliwe? Ponad cztery dekady temu cztery sąsiadujące ze sobą miasta zostały połączone w jeden organizm. Tutaj wszędzie historia sąsiaduje z współczesnością, nowoczesność z tradycją – i nie kłócą się ze sobą, a uzupełniają.

Położenie nad rzekami było i jest dobrą szkołą charakterów. Powodzie, sąsiedztwo wielkiej chemii zahartowało i scementowało ludzi tu osiadłych i przybyłych z bardzo daleka.

Kędzierzyn-Koźle - miasto kolejarzy, miasto chemików, miasto siatkarzy (mistrzów Polski – nasza Zaksa potęgą jest i basta!). Po prostu przyjazne miasto dobrych ludzi – każdy znajdzie tu swoje miejsce do życia, a biznes dogodne lokalizacje - w końcu hasło „miasto możliwości” zobowiązuje! To także miasto portowe – kiedyś z drugim co do wielkości portem śródlądowym w Europie, tu zaczął powstawać kanał Odra – Dunaj. Tu nas obserwujcie, bo w historii żeglugi napiszemy wkrótce nowe karty – działamy, żeby wrócić do gry z przytupem. Pod banderą Kędzierzyna-Koźla będziemy jeszcze żeglować po rzekach, morzach i oceanach!

Naszą siłą jest to, że wiemy, co to solidarność, współdziałanie, wspólny cel – musimy tylko mocniej nad tym popracować, wzmocnić więzi sąsiedzkie i odnowić przyjaźnie. Norweska idea DUGNAD, która jest tematem przewodnim naszego projektu, będzie nam w tym pomocna.

Rzeczowość, wspólna decyzja, sprawne działanie – to właśnie Kędzierzyn-Koźle.

1. Charakterystyka miasta pod kątem jego uwarunkowań rozwojowych

1.1. Uwarunkowania lokalizacyjne, przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe.

Kędzierzyn-Koźle położony jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, na Górnym Śląsku, na obszarze Niziny Śląskiej. Jest to drugie co do wielkości miasto na Opolszczyźnie, zlokalizowane na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych między Górnym a Dolnym Śląskiem oraz połączone drogą wodną z Górnym Śląskiem i Europą Zachodnią. Kędzierzyn-Koźle graniczy z gminami powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (Bierawa, Cisek i Reńska Wieś), strzeleckiego (Ujazd i Leśnica) oraz krapkowickiego (Zdzieszowice), a także województwem śląskim (Rudziniec).

W zapisach **Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego** (Opole, 2019 rok) znajdziemy treści, które charakteryzują umiejscowienie Kędzierzyna-Koźla z punktu widzenia struktury przestrzenno-funkcjonalnej województwa.

Kędzierzyn-Koźle należy do **strefy zdominowanej procesami aglomeracyjnymi**. Są to obszary z licznymi wewnętrznymi powiązaniami funkcjonalnymi, zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi, wysokim udziałem pracujących w zawodach pozarolniczych, wysokim udziałem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.

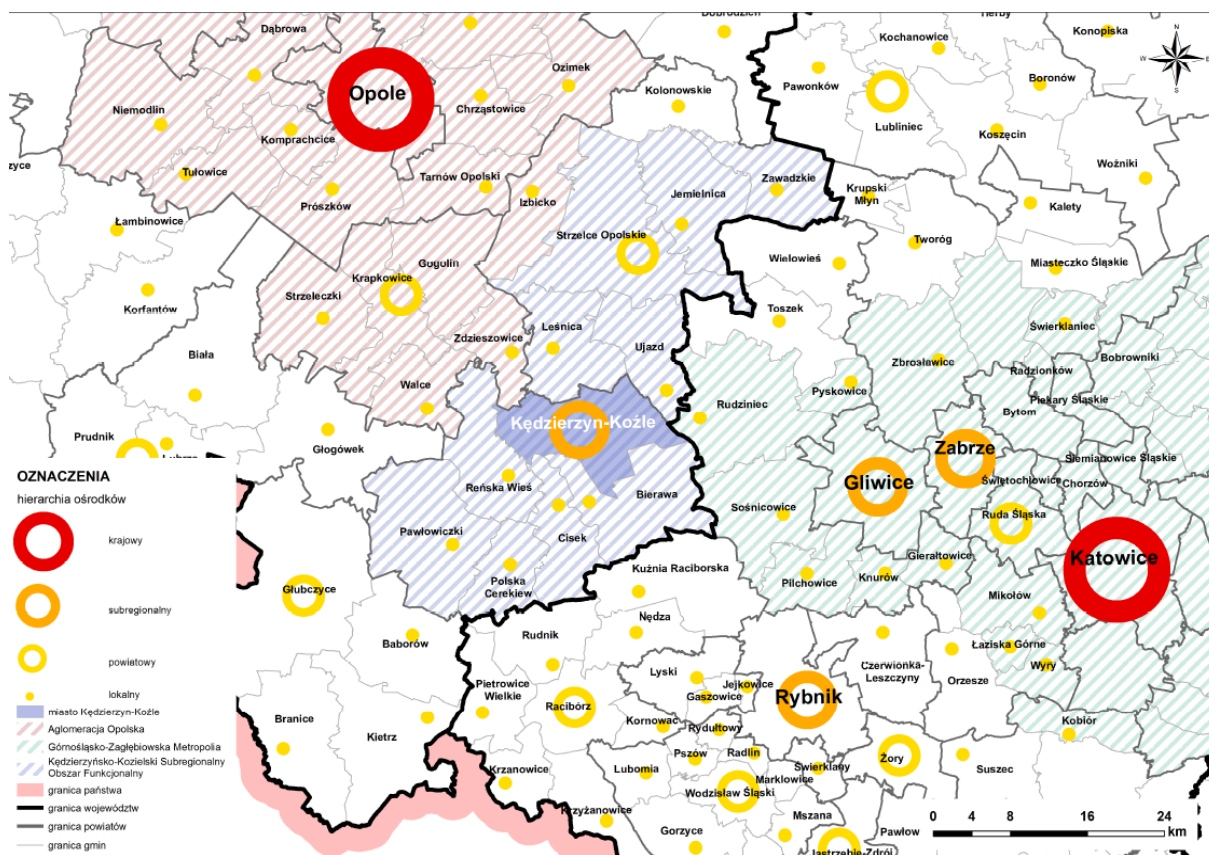
Kędzierzyn-Koźle w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej województwa zalicza się do **strefy centralnej** (jednej z trzech wyodrębnionych z punktu widzenia cech funkcjonalnych w strukturze przestrzennej województwa).

Strefa centralna obejmuje obszary wzdłuż głównej jednostki fizyczno-geograficznej regionu, tj. rozległej doliny Odry. Cechą charakterystyczną tej strefy jest koncentracja potencjału społeczno-gospodarczego (stolica województwa, dwa ośrodki subregionalne: Kędzierzyn-Koźle i Brzeg, dwa miasta o znaczeniu ponadlokalnym: Krapkowice i Strzelce Opolskie, 11 pozostałych miast) i infrastrukturalnego regionu (elementy strukturalne III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego: autostrada A4, droga alternatywna dla autostrady – DK 94, magistralne linie kolejowe E-30, E-59, odrzańska droga wodna; liczne linie przesyłowe energii, gazu, itp.).

Ponadto w strefie centralnej występuje istotna koncentracja wrażliwych obszarów przyrodniczych i środowiskowych. Strefa nie jest zupełnie jednorodna, choć jej wspólnym wyróżnikiem w aspekcie rozwoju przestrzennego jest potrzeba integracji zagospodarowania z nowoczesnym transportem. Środkową część strefy centralnej zajmuje Aglomeracja Opolska – główna struktura rozwojowa regionu. Głównym problemem rozwojowym aglomeracji opolskiej jest niedostatek funkcji metropolitalnych. W ramach centralnej strefy wyróżniono dwa zewnętrzne obszary - **zachodni**: brzesko-grodkowski oraz **wschodni**: kędzierzyńsko-strzelecki, jako obszary o szczególnych predyspozycjach dla rozwoju i intensyfikacji zagospodarowania, **wymagające znacznego wysiłku inwestycyjnego w infrastrukturę komunikacyjną (drogi dojazdowe do węzłów autostradowych)**

i techniczną (uzbrajanie terenów) przy jednoczesnym usuwaniu barier i godzeniu konfliktów przestrzennych.¹

Rysunek 1. Położenie Kędzierzyna-Koźła w przestrzeni kraju na tle hierarchii osadniczej otoczenia miasta

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

Uwarunkowania przyrodniczo-środowiskowe

Kędzierzyn-Koźle jest rozległym pod względem powierzchni miastem (16 osiedli mieszkaniowych rozłożonych na powierzchni 123 km²), położony jest na Nizinie Śląskiej, nad odrzańskim szlakiem wodnym, w otoczeniu lasów. Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje nizinna rzeźba terenu, tworzona przede wszystkim przez rozległą i płaską równinę sandrową rozciętą szeroką doliną Odry oraz węższą doliną Kłodnicy. Od strony północno-wschodniej widać próg denudacyjny o łagodnym nachyleniu, przechodzący w wysoczyznę – położoną już poza granicami gminy. Poza naturalnymi elementami rzeźby terenu istotne są przekształcenia antropogeniczne – należy wymienić kanały Gliwicki, Kędzierzyński i Kłodnicki oraz rozległe nasypy w rejonie terenów przemysłowych osiedli Przyjaźni i Azoty, w tym osadniki poprzemysłowe, hałdy i składowiska.

Sieć hydrograficzna Kędzierzyna-Koźła jest rozbudowana, a oprócz naturalnych rzek i mniejszych cieków występuje system kanałów. Natomiast, poza starorzeczami, nie występują tu naturalne zbiorniki wód powierzchniowych. Najważniejszym ciekim miasta Kędzierzyn-Koźle jest Odra przepływająca z południa na północ przez zachodnią część miasta. Od zachodu, lewobrzeżnie zasilają

¹ Za: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego; Opole, 2019 rok

ją w granicach miasta tylko drobne ciekі takie jak Lineta i Golka. Od wschodu, prawobrzeżnie dopływa rzeka Kłodnica oraz włączają się dwa kanały Kłodnicki (stary, obecnie ślepy odcinek) i Gliwicki. Najważniejszym w granicach miasta dopływem Kłodnicy jest rzeka Młynówka. Mniejszy dopływ stanowi Potok Lenartowicki (Potok Cisowa). Odnogą Kanału Gliwickiego jest Kanał Kędzierzyński. Fragmenty nieczynnego już Kanału Kłodnickiego istnieją nadal w głębi miasta, przy korycie Kłodnicy. Odra stanowi istotne zagrożenie powodziowe.

Kędzierzyn-Koźle to miasto o bardzo zróżnicowanym sposobie zagospodarowania poszczególnych części. Obok terenów przemysłowych i zurbanizowanych, funkcjonują obszary bogate pod względem przyrodniczym – do najcenniejszych należą zachowane, półnaturalne siedliska podmokłe w dolinie Odry i zwarte kompleksy leśne. Zarówno dolina Odry jak i lasy stanowią korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

W zagospodarowaniu terenu Kędzierzyna-Koźla wyraźnie dominują lasy, pokrywające, zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją użytkowania terenów w granicach miasta, ok. 47% jego powierzchni. Można powiedzieć, że Kędzierzyn-Koźle jest miastem zielonym. Potwierdzają to wyniki warsztatów SWOT², kiedy mieszkańcy rozwijając myśl: „Nasze miasto jest ... „ wskazywali jako pierwsze skojarzenie: „zielone, mimo, że przemysłowe” , „zielone i spokojne”, „zielone i pięknie położone” lub najczęściej „zielone”. Duże obszary zajmują również tereny rolnicze i tereny zielone (odpowiednio 17% i 13%). Wśród terenów zabudowanych najwięcej jest produkcyjnych i produkcyjno-usługowych (ok. 6%). Powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej stanowi łącznie ok. 6% powierzchni Kędzierzyna-Koźla, natomiast usługi ok. 2%. Pozostałe obszary to tereny wód (3%), komunikacji (2%), infrastruktury technicznej (2%) oraz tereny poprzemysłowe, pokolejowe, powojkowe, ugory miejskie, obiekty opuszczone i ruiny (2%).

Ważna dla uzupełnienia systemu przyrodniczego jest zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce, zieleń towarzysząca zabudowie i ciągom komunikacyjnym oraz obiektom sakralnym. Na terenie Kędzierzyna-Koźla zlokalizowane są liczne aleje, drzewa pomnikowe lub całe drzewostany parkowe złożone z rodzimych gatunków szlachetnych. Ponadto na terenie miasta znajdują się cztery parki, w tym dwa wpisane do rejestru zabytków: park w Sławięcicach oraz Planty Miejskie w Koźlu. Poza tym w Kędzierzynie znajdują się dwa parki wypoczynkowe: Park Orderu Uśmiechu oraz Park Pojednania.³ Z tych ostatnich korzystają najczęściej rodziny z dziećmi, z uwagi na dodatkowe funkcje rekreacyjne (atrakcyjne place zabaw).

Uwarunkowania historyczno-kulturowe oraz tożsamość miasta (genius loci)

Dzisiejszy obraz miasta w największym stopniu ukształtowała funkcja przemysłowa. Była ona czynnikiem generującym rozwój poszczególnych części składowych miasta, wcześniej osobnych jednostek osadniczych, dziś tworzących jeden organizm miejski.

Historia powstania miasta sięga czasów dużo dawniejszych niż czasy rewolucji przemysłowej. Genius loci (łac. duch miasta) zawiera się częściowo w słynnej legendzie miejskiej, która mówi: dawno temu

² Źródło: Warsztaty z liderami z Kędzierzyna-Koźla w zakresie analizy SWOT, ZMP

³ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

w zamku na terenie dzisiejszego miasta żyło trzech braci Kozłów, mimo swego rycerskiego stanu trudniących się rabunkiem. Ich działalność była szczególnie uciążliwa dla kupców przemierzających szlak handlowy wiodący z Italii na Pomorze oraz okolicznej ludności. Nawet wysiłki Mieszka I Płatonogiego, księcia opolsko-raciborskiego i pana tych ziem, nie zdołały ukrócić uprawianego przez braci procederu. Chroniących się zawsze w swojej warowni braci pokonał w końcu miejski rzeźnik, Jakub. Znany sobie tajemnym przejściem wprowadził do zamku żołnierzy, którzy pojmali braci Kozłów. Wymierzono im surową karę: zostali strąceni do Odry z najwyższej zamkowej wieży. Na pamiątkę tego wydarzenia, organizowane były huczne obchody dnia św. Jakuba ze zwyczajowym pochodem z kozłem. Kozły są obecne w herbie miasta (na srebrnej tarczy znajdują się trzy czarne głowy koźle ze złotymi rogami); również koziołek, Koźlik, jest maskotką miasta, pojawiającą się na imprezach organizowanych w Kędzierzynie-Koźlu.⁴ Od ubiegłego roku rzeźby koziołków uatrakcyjniają kolejne osiedla mieszkaniowe.

O ile tradycja odwołująca się do legendy o braciach Kozłów jest pielęgnowana w mieście, tożsamość miasta związana jest także z innymi, historycznymi wydarzeniami, które ukształtowały dzisiejsze Kędzierzyn-Koźle. Do najważniejszych zdarzeń, które ukształtowały obraz miasta należą:

- Przecięcie szlaków handlowych z Opawy do Opola i Wrocławia oraz z Pragi do Bytomia i Krakowa,
- Rozwój funkcji obronnych, w tym decyzja o zlokalizowaniu w Koźlu twierdzy,
- Duże inwestycje infrastrukturalne: budowa Kanału Kłodnickiego wraz z portem rzeczny oraz budowa linii kolejowej,
- Rozwój przemysłu, w tym budowa fabryki nawozów sztucznych – Zakładów Przemysłu Azotowego „Kędzierzyn”, które w kolejnych dekadach podlegały ciągłej rozbudowie,
- Rozwój funkcji mieszkaniowych, mających zaspokoić potrzeby mieszkaniowe nowych pracowników zakładów przemysłowych,
- Połączenie w 1975 r. 7 sąsiadujących ze sobą miejscowości: 4 miast (Koźla, Kędzierzyna, Kłodnicy i Sławęcic) oraz 3 wsi (Lenartowic, Miejsca Kłodnickiego i Cisowej) w jedno miasto – Kędzierzyn-Koźle, w jeden organizm miejski, które miało ułatwić administrowanie terenami, a co za tym idzie usprawnić rozwój miejscowego przemysłu.
- Powstanie dwurdzeniowej struktury centrum miasta w oparciu o „ośrodek staromiejski” w obrębie osiedla Stare Miasto oraz „ośrodek śródmiejski” w granicach osiedla Śródmieście.

Badania prowadzone z mieszkańcami w pierwszym półroczu 2020 r. wskazują, że dzisiejszy obraz miasta związany jest bardzo mocno z jego funkcją przemysłową. Obraz ten jednak w przeważającym stopniu ma konotacje negatywne i kojarzy się mieszkańcom w pierwszej kolejności z zanieczyszczeniem środowiska, w szczególności złą jakością powietrza atmosferycznego. O ile zakłady przemysłowe przyczyniły się do powstania i rozwoju miasta, to dziś w opinii mieszkańców, pomimo tego, że oferują pracę i stanowią podstawę ekonomii miasta, kreują **negatywny wizerunek miasta zanieczyszczonego**, a w konsekwencji mało atrakcyjnego do zamieszkania.

Nie bez znaczenia dla przyszłego rozwoju Kędzierzyna-Koźla będzie budowanie jego tożsamości. Historia powstania miasta jako jednego organizmu nie jest odległa w czasie. Integracja przestrzenna

⁴ Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020

nie oznacza bowiem jego integracji społecznej. Możliwe jest więc zarysowanie się antagonizmów i uprzedzeń osiedlowych oraz konkurencji pomiędzy dominującymi częściami miasta. Harmonijny jego rozwój dotyka kwestii zaspokajania potrzeb mieszkańców w układzie całego miasta i dotyka kwestii identyfikacji mieszkańców z miastem.

Dorobek naukowy w zakresie integracji społecznej wskazuje, że człowiek i otaczające go zjawiska i przedmioty funkcjonują jak jeden organizm, który rozwija się mniej lub bardziej harmonijnie, a obiektywne czynniki wzrostu modyfikowane są przez decyzje ludzi. Nie sposób rozpatrywać przemian społecznych i rozumieć je bez poznania ich przestrzennych, intelektualnych i emocjonalnych aspektów.

Mając na względzie fakt, że mieszkańcy w największym stopniu kształtują przestrzeń życia warto spojrzeć na to kim byli mieszkańcy poszczególnych części Kędzierzyna-Koźła zanim połączyły się w jeden organizm społeczny. Mieszkańcy Kłodnicy i Sławęcic to głównie drobni rolnicy, rzemieślnicy i robotnicy. Podkreśla się ich silną identyfikację z tradycją kulturową własnej przestrzeni czyli autochtoniczną tradycją i kulturą Śląska. Mieszkańcy Koźła identyfikowali się z tradycją miejską i inteligenckim charakterem, a mieszkańcy Kędzierzyna opierali identyfikację na dynamicznie rozwijającym się przemyśle chemicznym miasta. Dodatkowym czynnikiem dezintegrującym integrację społeczną były wyjazdy mieszkańców Kłodnicy i Sławęcic do Niemiec Zachodnich w celach zarobkowych. Jednocześnie wiele aspektów związanych z rozwojem miasta przyczyniało się jednak do stopniowej integracji społecznej miasta. Dziś stan integracji społecznej jest wypadkową wielu procesów, wśród których należy ująć także dużą skalę wymiany ludności wskutek migracji.⁵ Wyzwaniem rozwoju miasta będzie więc zintegrowanie mieszkańców wokół wspólnych kwestii, wspólnej wizji rozwoju miasta, które posiada bardzo zróżnicowaną historię, tożsamość, kulturę oraz charakteryzuje się bardzo dużą dynamiką zmian struktury społecznej. Wyzwanie to dotyczy nie tylko przestrzeni funkcjonalnych – tak istotnie się różniących także pod względem społecznym, ale również przestrzeni wewnątrz poszczególnych osiedli (ludność autochtoniczna, migranci, brak otwartości, współdziałanie, pomoc sąsiedzka). Przełamanie barier dla integracji społecznej może być kluczowe dla harmonijnego i zrównoważonego rozwoju miasta.

⁵ Na podstawie: Janusz Woźniacki „Determinanty rozwoju aglomeracji kędzierzyńsko-kozielskiej”.

1.2. Sytuacja miasta w sferze społecznej

1.2.1. Uwarunkowania demograficzne

Województwo opolskie jest regionem o wysokim natężeniu negatywnych zjawisk demograficznych, który systematycznie traci kapitał ludnościowy. Wpływ na to mają przede wszystkim: tradycja migracji zagranicznych, w tym zarobkowych i niski przyrost naturalny. W ostatnich latach województwo opolskie było najszybciej wyludniającym się regionem w Polsce, o najniższej dzietności kobiet, masowych migracjach – zwłaszcza zagranicznych oraz niewielkim popycie na pracę zgłaszanym przez pracodawców.⁶ Od 2014 roku działa Program Specjalnej Strefy Demograficznej w województwie opolskim do 2020 r, który miał na celu przeciwdziałanie i zatrzymanie niekorzystnych trendów charakterystycznych dla całego regionu.

Wyżej opisane zjawiska demograficzne w szczególny sposób koncentrują się w przestrzeni miejskiej Kędzierzyna-Koźła. Niekorzystna jest również sytuacja demograficzna w otoczeniu funkcjonalnym miasta.

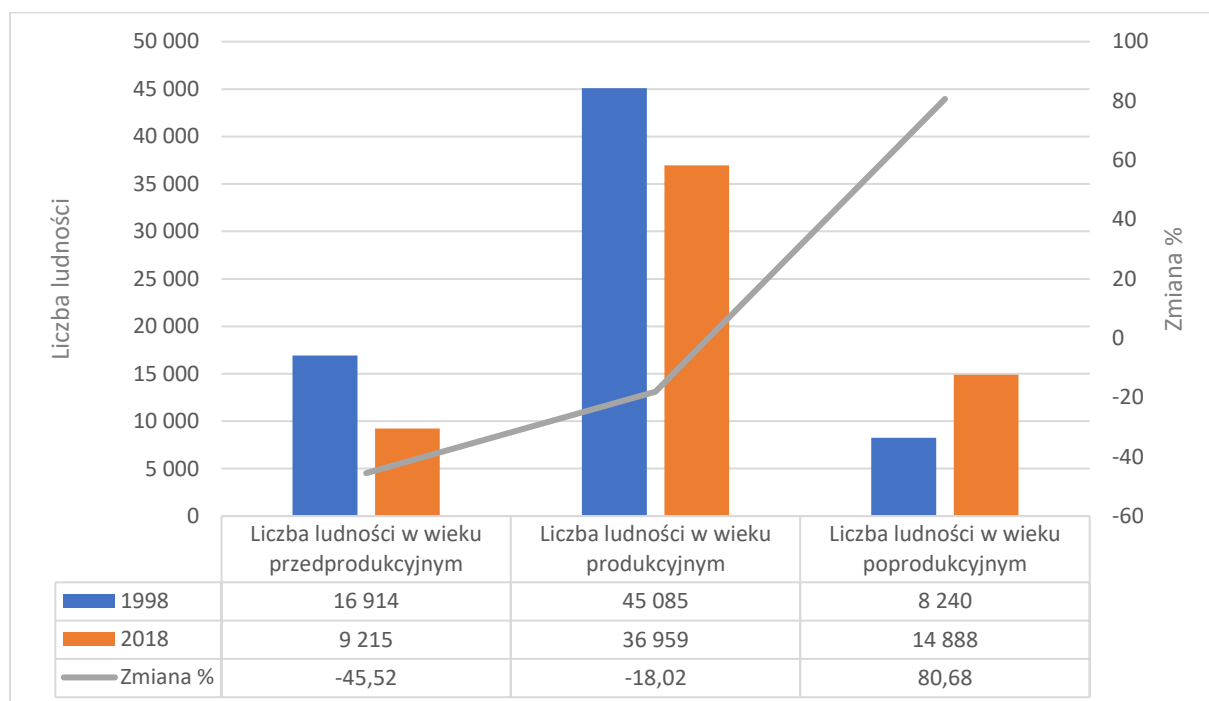
Zmiany liczby i struktura ludności

Gminę miejską Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje **istotny odpływ ludności**. Zgodnie z danymi GUS gminę miejską Kędzierzyn-Koźle według stanu w dniu 31 grudnia 2018 roku zamieszkiwały 61 062 osoby. W porównaniu z 1998 rokiem liczba ludności zmniejszyła się o 9 177 osób, tj. o 13,07%.

W analizowanym okresie 1998-2018 doszło do **istotnych niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej ludności**. W Kędzierzynie-Koźlu w końcu grudnia 2018 roku mieszkało 9 215 osób w wieku przedprodukcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 7 699 osób, tj. o 45,52%. W Kędzierzynie-Koźlu w 2018 roku mieszkało 36 959 osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 8 126 osób, tj. o 18,02%. Przewiduje się, że w 2040 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zmniejszy się o 22,80% w stosunku do stanu z 2018 roku. Z kolei odnosząc się do osób w wieku poprodukcyjnym należy stwierdzić, że w Kędzierzynie-Koźlu w 2018 roku mieszkało 14 888 osób zaliczanych do tej kategorii. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w tej kategorii wieku zwiększyła się o 6 648 osób, tj. o 80,68%. Zmiany zachodzące w strukturze ludności Kędzierzyna-Koźła zobrazowano na poniższym rysunku.

⁶ Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego; Opole, 2019 rok

Rysunek 2. Liczba ludności Kędzierzyna-Koźła według ekonomicznych grup wieku pomiędzy 1998 a 2018 rokiem (stan koniec grudnia)

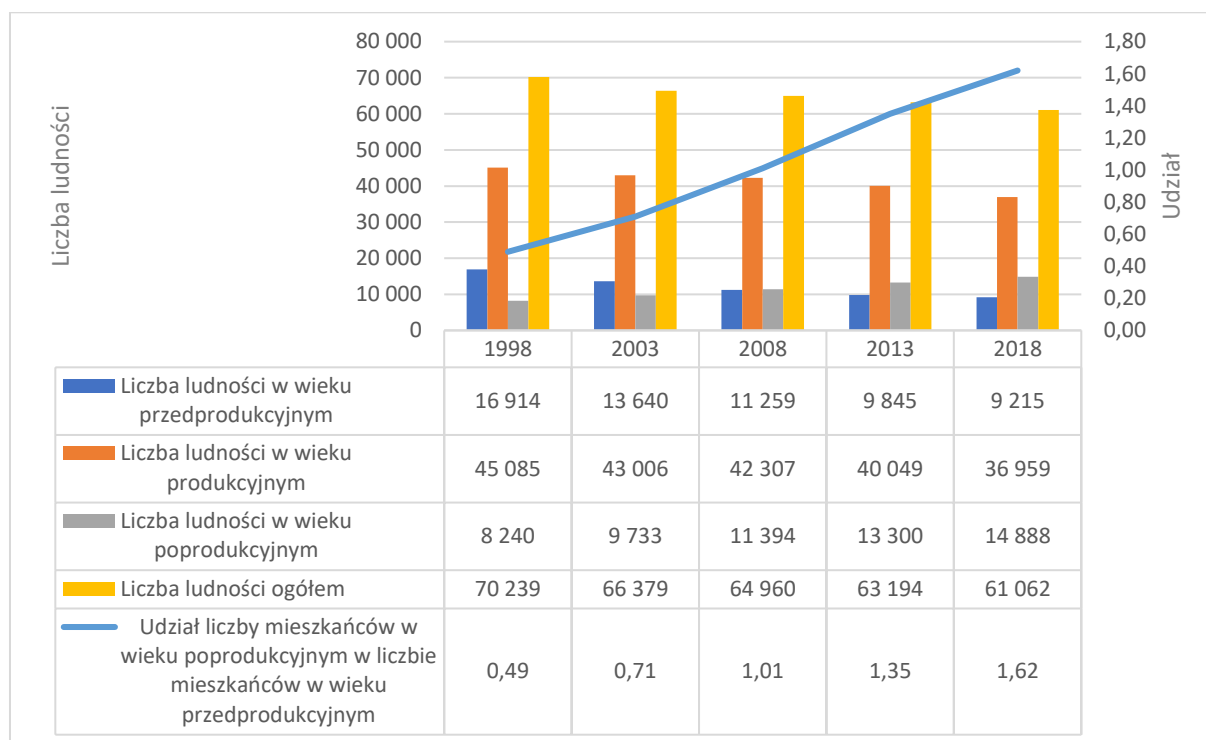

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Negatywne zmiany w strukturze ludności zachodzące w Kędzierzynie-Koźlu obrazuje wskaźnik mówiący o **relacji liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym**. W okresie od końca grudnia 1998 do końca grudnia 2018 roku wskaźnik ten systematycznie się zwiększał w Kędzierzynie-Koźlu: z poziomu 0,49 w 1998 roku do poziomu 1,62 w 2018 roku. Oznacza to, że na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w końcu grudnia 1998 roku przypadało 49 osób w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w końcu grudnia 2018 roku były to już 162 osoby. Dla Kędzierzyna-Koźła oznacza to niekorzystną sytuację, która w perspektywie długoterminowej prawdopodobnie będzie skutkować wysoką dynamiką spadku liczby ludności wskutek ruchu naturalnego (przewaga zgonów nad urodzeniami).

O rosnącym znaczeniu wyzwania przed jakim już obecnie staje Kędzierzyn-Koźle, a jakim jest starzejące się społeczeństwo miasta, świadczy także **rosnący udział ludności w wieku 70+**. W Kędzierzynie-Koźlu według danych GUS w końcu grudnia 2018 roku mieszkały 8 423 osoby w wieku powyżej 70 lat. W porównaniu z końcem grudnia 1998 roku liczba ludności w analizowanym wieku zwiększyła się o 4 911 osób, tj. ponad dwukrotnie. Należy także podkreślić, że ludność w wieku 70+ w 2018 roku stanowiła ponad 56% ludności w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 3. Wybrane dane charakteryzujące sytuację demograficzną Kędzierzyna-Koźła w latach 1998-2018 (stan koniec grudnia)

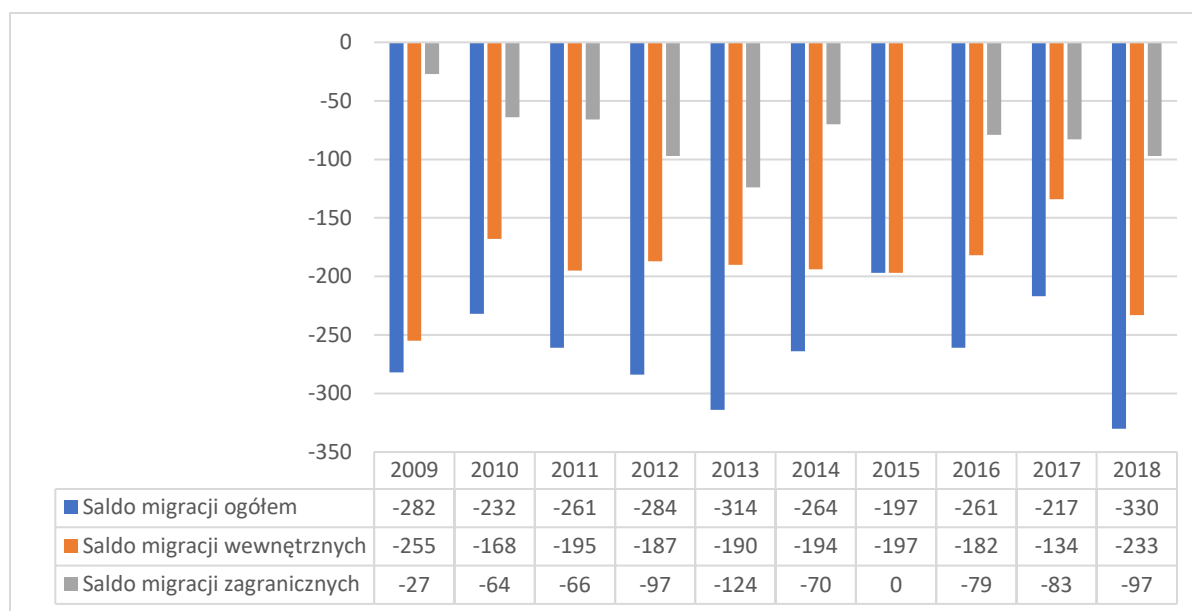

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Kurczenie się miasta Kędzierzyn-Koźle w ujęciu ludnościowym jest między innymi wynikiem **niekorzystnego ogólnego salda migracji**. Według danych GUS w okresie od końca grudnia 2009 do końca grudnia 2018 roku miasto Kędzierzyn-Koźle charakteryzowało się stałym, bardzo niekorzystnym saldem migracji ogółem. Rocznie ubywało z miasta wskutek migracji od 197⁷ (2015 rok) do 330 osób (2018 rok). Analizę salda migracji poszerzono o dane dla powiatów. Dane te pozwalają uwidocznąć potencjalną skalę migracji występującą poza układem funkcjonalnym danego miasta. Powiat kędzierzyńsko-kozielski charakteryzował się wysokim ubytkiem ludności wskutek migracji w analizowanym okresie. Oznacza to, że mieszkańcy powiatu opuszczają rodzinne strony (układ funkcjonalno-przestrzenny). Głównymi kierunkami migracji podmiejskiej mieszkańców Kędzierzyna-Koźła (zjawisko suburbanizacji) są prawdopodobnie obszary gmin: Bierawa, Reńska Wieś (wg danych GUS w analizowanym okresie liczba mieszkańców tych gmin była stabilna). Warto zwrócić uwagę, że w skali miasta duży odsetek stanowiły osoby migrujące poza granice kraju. Informacje te potwierdzają w wywiadach pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zauważają oni, że coraz więcej osób wyjeżdża z miasta, opuszcza swoich rodziców, dziadków, którzy pozbawieni stałej opieki i troski stają się podopiecznymi MOPS-u.

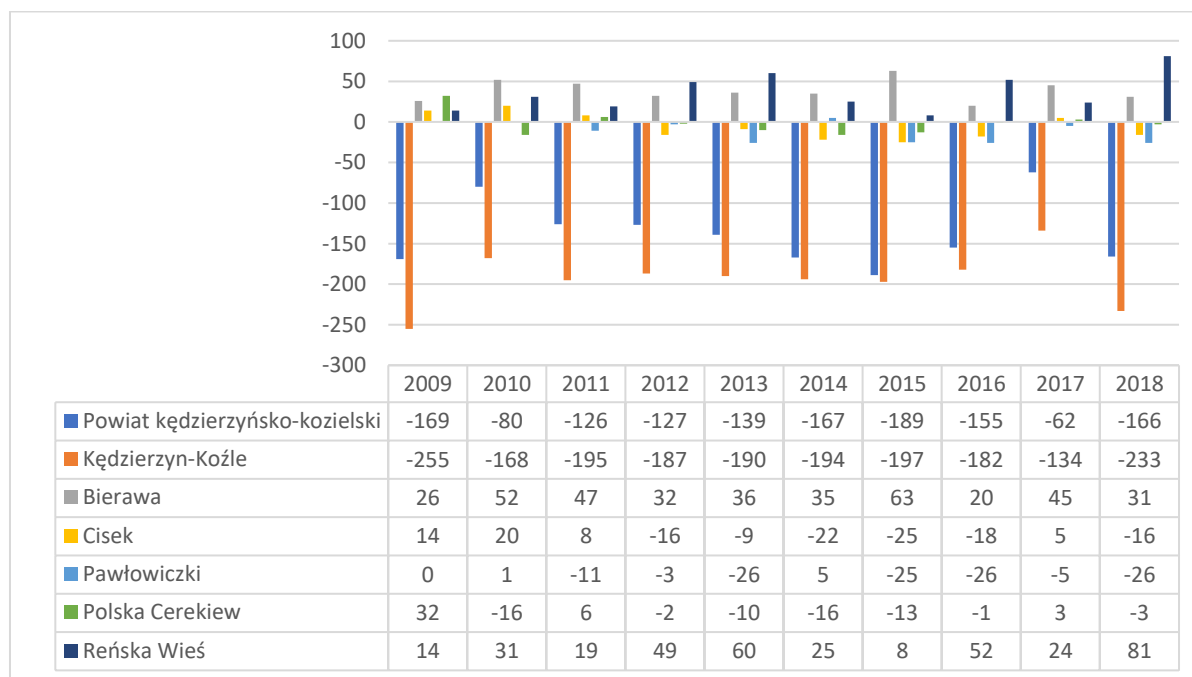
⁷ Uwaga: za ten okres GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych

Rysunek 4. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018⁸

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych (GUS)

Rysunek 5. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018

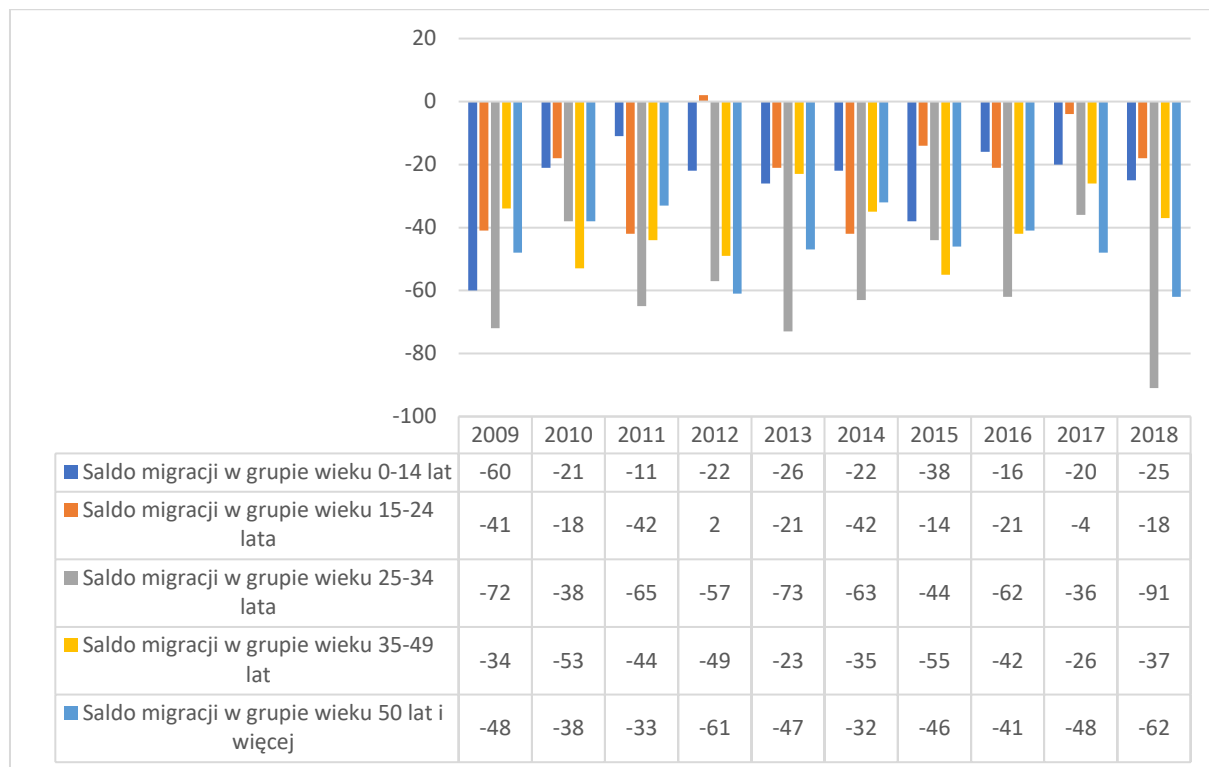
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych (GUS)

Struktura migracji wewnętrznych wg grup wieku wskazuje, że największy odpływ migracyjny dotyczył osób w przedziale wieku od 25 do 34 roku życia. Ogółem w analizowanym okresie skutek migracji wewnętrznych ubyło z miasta 601 osób z tego przedziału wiekowego na 1935 osób ogółem w latach

⁸ Uwaga: za 2015 rok GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych

2009-2018. Kolejne grupy wiekowe, z których ubywało najwięcej osób wskutek migracji, to grupa powyżej 50 roku życia (ubyło łącznie 456 osób), a następnie grupa z przedziału 35-49 lat (ubyło 398 osób).

Rysunek 6. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018

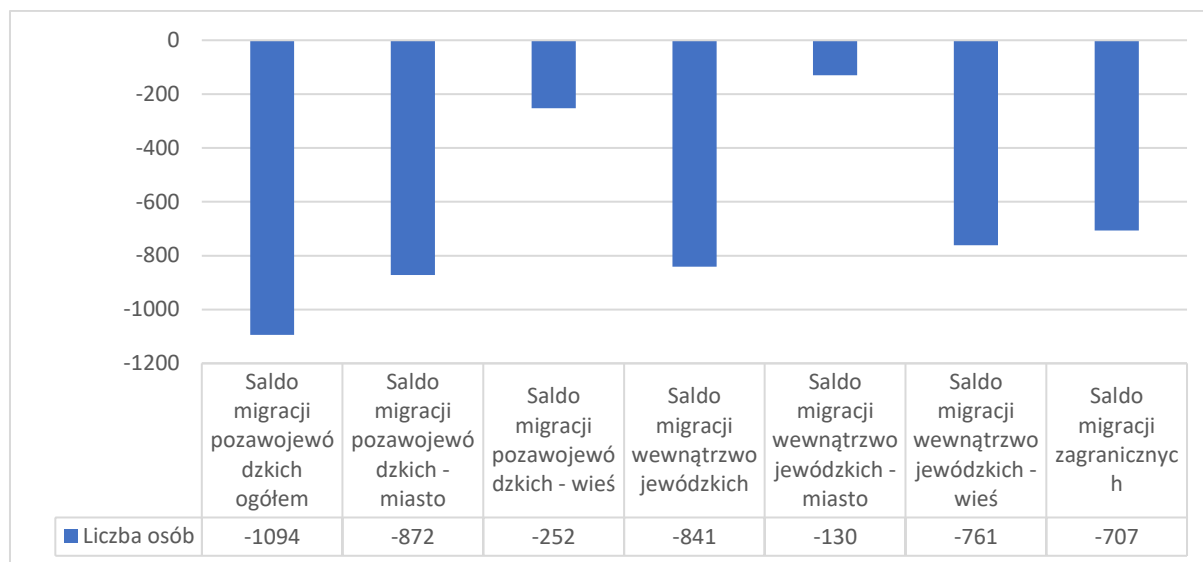
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

W odniesieniu do migracji warto przyrzeć się jej kierunkom. Największy ubytek ludności miasta w analizowanym okresie nastąpił wskutek migracji pozawojewódzkich, przede wszystkim do miast. W wyniku ogólnej migracji poza obszar województwa opolskiego do innych przestrzeni kraju Kędzierzyn-Koźle stracił 1094 mieszkańców. Ogólne saldo migracji wewnątrz wojewódzkich w tym okresie wynosiło -841 osób, z czego większość bo -761 dotyczyło salda migracji na linii miasto-wieś. Jest to związane zapewne z migracjami na obszar podmiejski Kędzierzyna-Koźla, głównie na tereny wspomnianych już gmin Bierawa i Reńska Wieś. Znaczną skalę salda migracji stanowiły wyjazdy zagraniczne. W analizowanym okresie w wyniku zagranicznych migracji w Kędzierzynie-Koźlu ubyło 707 mieszkańców. Saldo migracji wg kierunków potwierdza, że duży odsetek mieszkańców opuścił miasto prawdopodobnie na trwałe, wyjeżdżając poza jego obszar funkcjonalny. Warto także zwrócić uwagę na stałą ujemną dynamikę sald migracji, w tym migracji zagranicznych i pozawojewódzkich. **Miasto traci zasoby kapitału ludzkiego, które w dużym zakresie lub całkowicie tracą łączność z miejscem zamieszkania.**

Podsumowując kwestie migracji można wyciągnąć następujące wnioski. Kędzierzyn-Koźle traci zasoby kapitału ludzkiego w największej skali wskutek wyjazdów mieszkańców do innych miast, zlokalizowanych poza województwem opolskim. Znaczna skala ubytku ludności miasta wskutek migracji dotyczy także przemieszczeń na linii miasto – teren podmiejski. Ten ubytek ludności miasta nie jest jednak tak dotkliwy jak wyjazd do innego miasta. Mieszkańcy terenów podmiejskich nadal

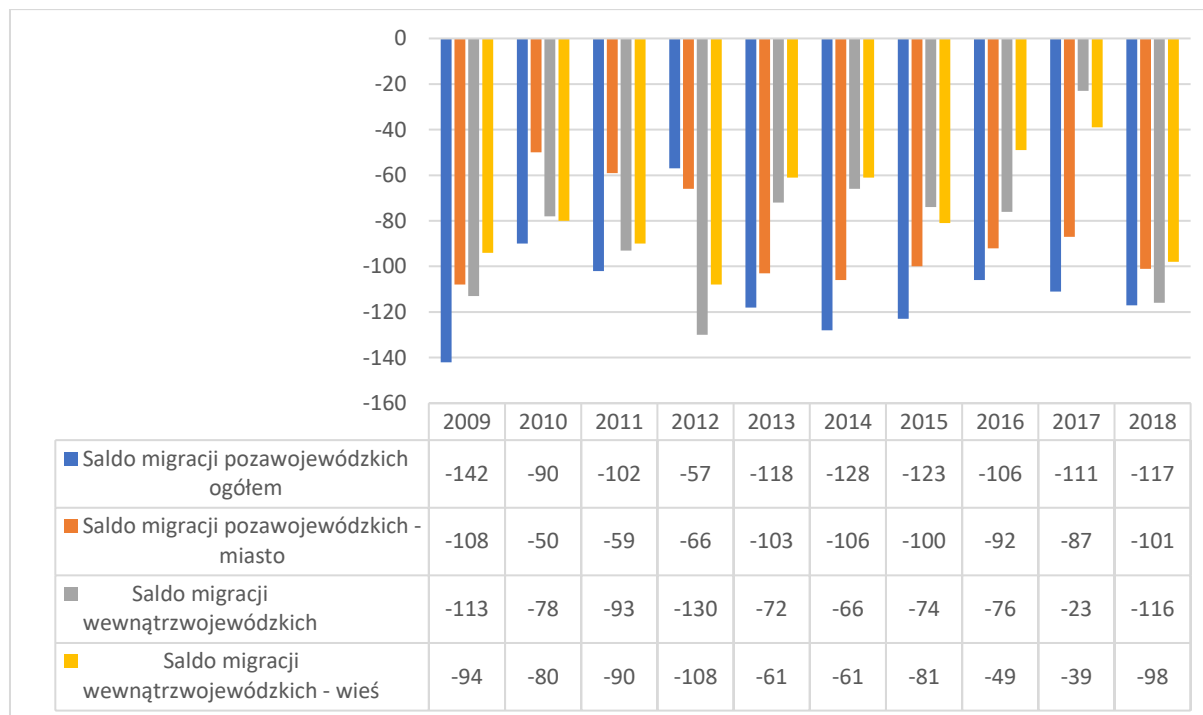
częściowo wspierają potencjał ekonomiczny miasta. Być może nie są już podatnikami przypisanymi do gminy miejskiej, nadal jednak w większości pracują w mieście, korzystają z usług i funkcjonują w przestrzeni miejskiej.

Rysunek 7. Łączne saldo migracji wg kierunków w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Rysunek 8. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według kierunków w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018

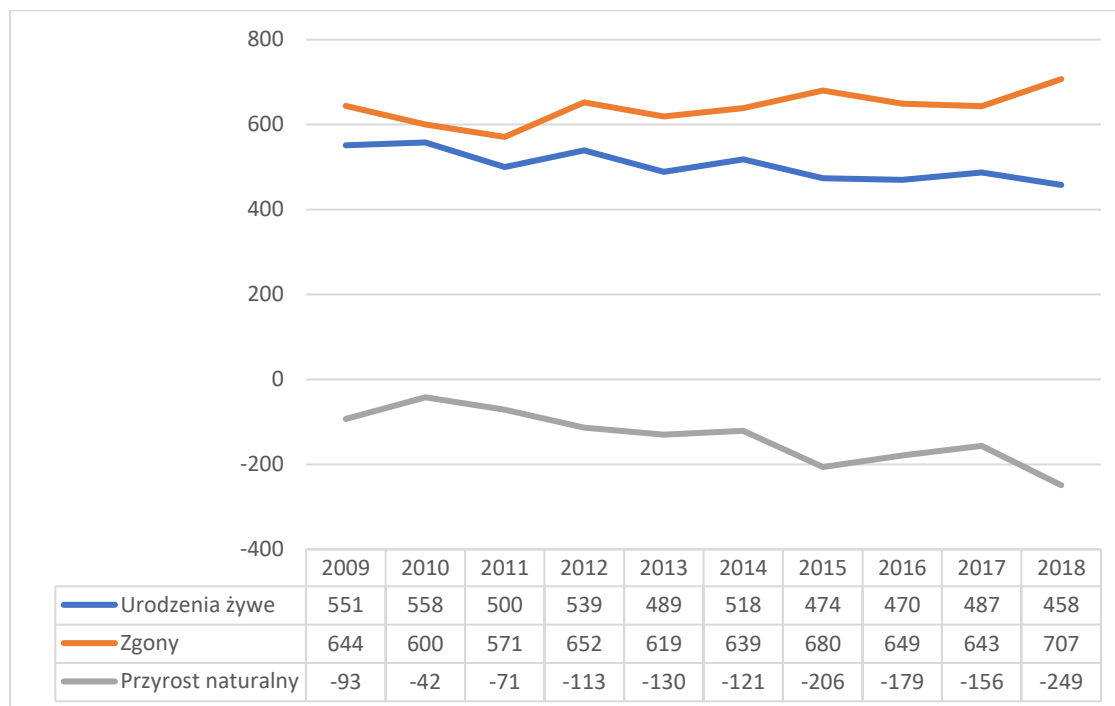

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Niekorzystne zmiany demograficzne potęguje **ujemna wartość przyrostu naturalnego**. Według danych GUS w całym okresie od 2009 do 2018 roku miasto Kędzierzyn-Koźle notowało ujemną

wartość przyrostu naturalnego. Skala ubytku ludności wskutek ruchu naturalnego była różna w analizowanym okresie, najwyższa w 2018 roku (ubyło 249 osób), najniższa w 2010 roku (ubyło 42 osoby). Co więcej, widoczna była negatywna tendencja spadku wartości przyrostu naturalnego, co związane jest nie tylko z niskimi wskaźnikami urodzeń, ale również kurczeniem się potencjału reprodukcyjnego (ludności w wieku reprodukcyjnym) na terenie miasta.

Rysunek 9. Urodzenia żywe, zgony oraz przyrost naturalny w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Ogółem w wyniku przewagi zgonów nad urodzeniami w Kędzierzynie-Koźlu ubyło w okresie od 2009 do 2018 roku 1360 osób. Dla porównania, w wyniku ujemnego salda migracji w mieście w tym samym okresie ubyło 2642 osoby⁹.

Powyższe oznacza, że liczba ludności miasta w analizowanym okresie skurczyła się o 4072 osoby, czyli o ponad 6%. Istotna jest również skala „wymiany” mieszkańców. Wskutek wyjazdów migracyjnych w ruchu wewnętrznym w ostatniej dekadzie Kędzierzyn-Koźle stracił 5156 osób, w tym samym okresie do miasta przyjechało 3221 nowych mieszkańców. Najwięcej nowych mieszkańców Kędzierzyna-Koźla przeniosło się z obszarów wiejskich województwa opolskiego (36,85%), z miast spoza województwa (28,94%), miast z województwa (20,61%), a na końcu wsi spoza województwa (13,60%).

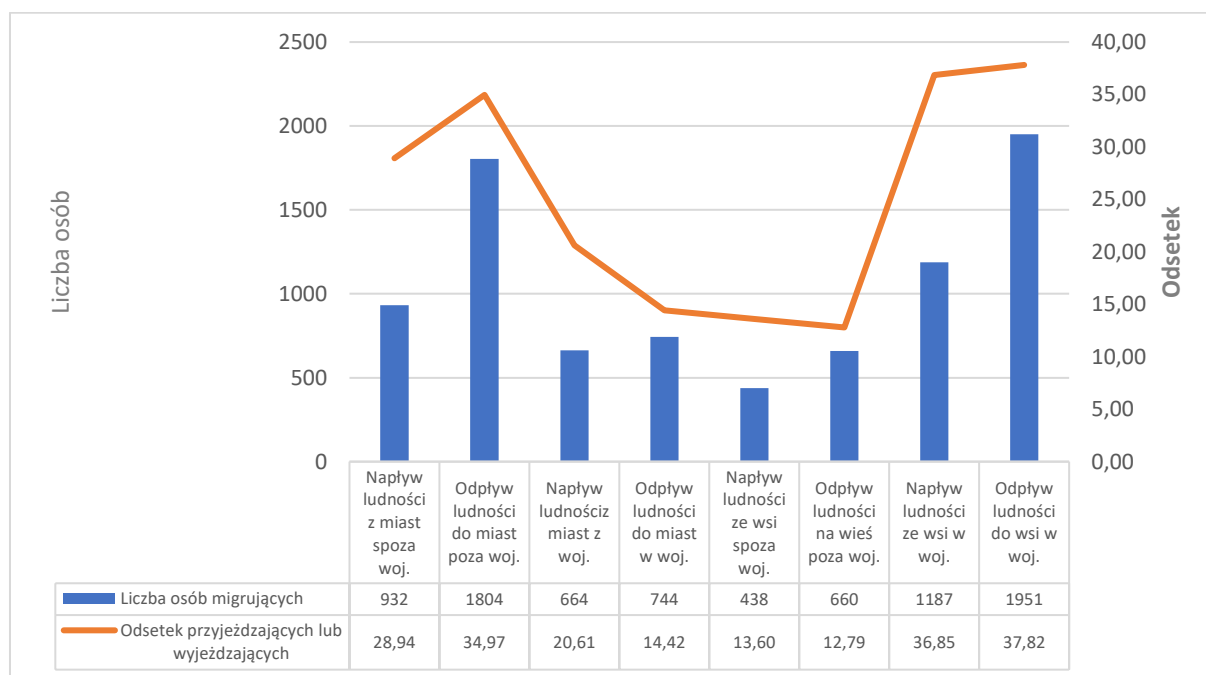
Mieszkańcy miasta w ruchu wewnętrznym migrowali w pierwszej kolejności na obszary wiejskie w województwie (37,82%) do miast spoza regionu (34,97%) oraz w mniejszej skali do miast w województwie (14,42%) i wsi poza terenem województwa (12,79%).

Jeśli na ww. skalę wymiany ludności wskutek migracji nałożymy skalę wymiany w wyniku ruchu naturalnego otrzymamy obraz miasta, które istotnie się zmieniło pod względem demograficznym.

⁹ Uwaga: za 2015 rok GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych

Otóż w okresie od 2009 do 2018 roku odnotowano łącznie 5044 urodzenia oraz 6404 zgony. Oznacza to, że w ostatniej dekadzie „wymianie” uległo około jednej trzeciej populacji miasta.

Rysunek 10. Skala zmian ludności w wyniku migracji w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018

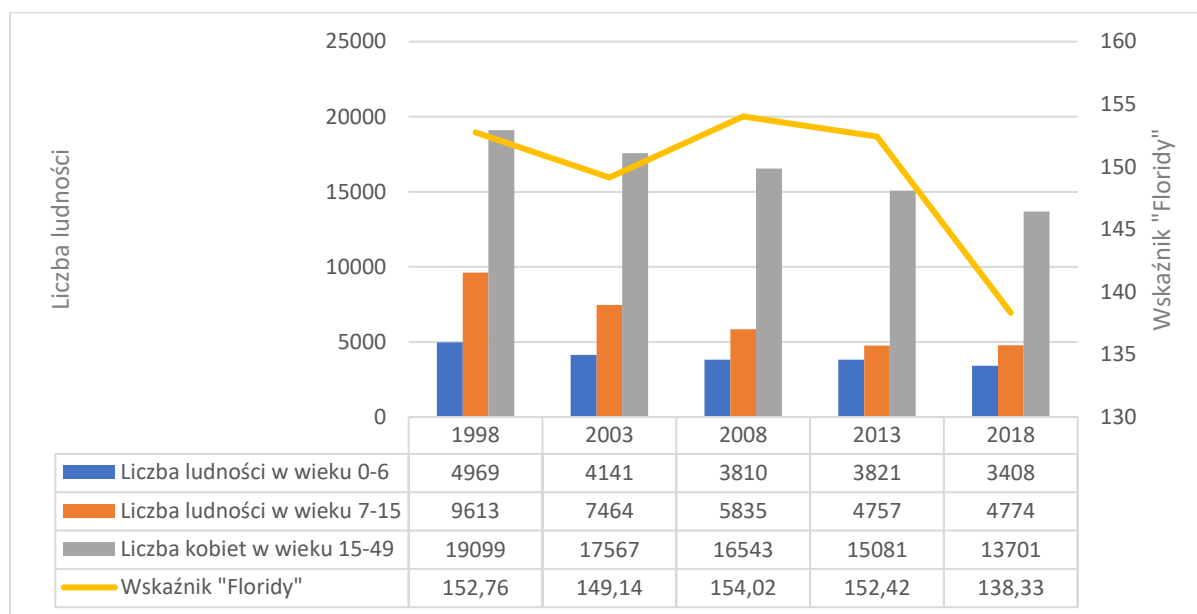

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Potencjał reprodukcyjny miasta to zasadniczo ludność w wieku pomiędzy 25-34 rokiem życia. To w tym okresie kobiety najczęściej decydują się na powiększenie rodziny. Oprócz wskaźnika dzietności, który zależy od liczby urodzeń przypadających na kobietę w wieku rozrodczym, o przyszłym potencjalnym demograficznym miasta decyduje liczba osób w wieku, w którym osoby te najczęściej decydują się na dziecko.

Wskaźnik „Floridy” informuje nas o liczbie ludności ogółem w mieście w wieku 25-34 lat w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość **wskaźnika „Floridy” dla Kędzierzyna-Koźla kształtuje się od wieku lat niekorzystnie. Niekorzystna jest również dynamika zmian tego wskaźnika.** Wskaźnik „Floridy” w latach 1998-2018 zmniejszył się w tym mieście z poziomu 152,76 do poziomu 138,33. Zmiany potencjału reprodukcyjnego miasta widoczne są również w danych dot. liczebności grup wiekowych oraz kobiet w wieku 15-49. **Malejąca liczba kobiet, przy niskich wskaźnikach urodzeń, wpływała na zmniejszenie się liczby dzieci.** W końcu grudnia 1998 roku w Kędzierzynie-Koźlu było dwukrotnie więcej dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat niż w końcu grudnia 2018 roku. Liczba kobiet w wieku 15-49 zmniejszyła się z 19,1 tys. do 13,7 tys.

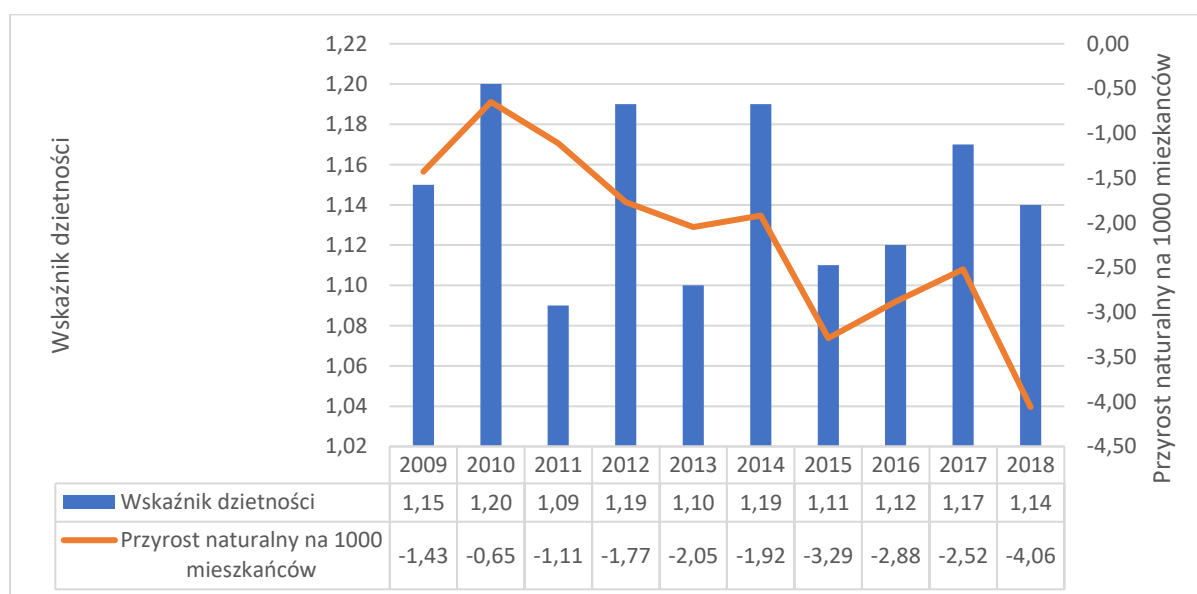
Rysunek 11. Wybrane dane demograficzne dotyczące potencjału reprodukcyjnego Kędzierzyna-Koźla w latach 1998-2018 (stan koniec grudnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Powyższe dane ukazują niekorzystną strukturę demograficzną Kędzierzyna-Koźla, która związana jest z **systematycznie malejącym potencjałem reprodukcyjnym miasta**. Wyrazem tego malejącego potencjału reprodukcyjnego są także **niskie wartości wskaźnika dzietności**. Wskaźnik dzietności to współczynnik określający liczbę urodzonych dzieci przypadających na jedną kobietę w wieku rozrodczym (15-49 lat). W całym analizowanym okresie od 2009 do 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu wskaźniki dzietności znajdowały się na niskim poziomie (pomiędzy 1,09 a 1,20). Można także stwierdzić, że w wartościach wskaźników nie zaobserwowano tzw. efektu 500 plus po 2015 roku, tj. wskaźniki dzietności były porównywalne z wartościami z lat poprzednich.

Rysunek 12. Współczynnik dzietności oraz przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Prognozy demograficzne

Opisując prognozę demograficzną dla Kędzierzyna-Koźła warto przeanalizować skalę zmian liczby ludności województwa opolskiego. W regionie nie było powiatu, który charakteryzowałby się zwiększeniem liczby ludności w ostatnich dwóch dekadach. Powiat głubczycki, kędzierzyńsko-kozielski, prudnicki oraz strzelecki odnotowały w przedziale czasu od 2000 do 2018 roku ubytek liczby ludności większy od 10%. Znamienne jest to, że wymienione powiaty położone są w południowo-wschodniej części Opolszczyzny. Oznacza to, że **problem depopulacji ma wymiar regionalny i odnosi się do przestrzeni sąsiadującej z powiatem kędzierzyńsko-kozielskim.**

Tabela 1. Liczba ludności i zmiany liczby ludności w województwie opolskim w podziale na powiaty w okresie pomiędzy 2000, 2009 i 2018 rokiem (stan koniec grudnia)

Powiat	2000	2009	2018	Zmiana 2009/2000	Zmiana 2018/2009	Zmiana 2018/2000
Powiat brzeski	92 992	92 188	90 275	-0,9	-2,1	-2,9
Powiat głubczycki	52 081	49 422	45 883	-5,1	-7,2	-11,9
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	105 625	100 320	94 487	-5,0	-5,8	-10,5
Powiat kluczborski	71 900	68 801	65 837	-4,3	-4,3	-8,4
Powiat krapkowicki	70 843	66 795	63 942	-5,7	-4,3	-9,7
Powiat namysłowski	44 553	43 814	42 688	-1,7	-2,6	-4,2
Powiat nyski	148 570	143 852	136 946	-3,2	-4,8	-7,8
Powiat oleski	70 339	67 194	64 602	-4,5	-3,9	-8,2
Powiat opolski	137 068	135 010	123 520	-1,5	-8,5	-9,9
Powiat prudnicki	62 345	58 732	55 524	-5,8	-5,5	-10,9
Powiat strzelecki	83 855	79 177	74 665	-5,6	-5,7	-11,0
Powiat Miasto Opole	130 427	125 792	128 035	-3,6	1,8	-1,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Prognozę demograficzną sporządzono na podstawie danych GUS w odniesieniu do danych prezentujących liczbę ludności w przedziałach wieku co 5 lat (0-4, 5-9, itd.). Istotne dla sporządzenia prognozy było zachowanie 5-letnich okresów „przejścia” danej kategorii wiekowej do kolejnej. Tj. założono, że kategoria wieku 0-4 za 5 lat przesunie się w całości do kategorii wieku 5-9, a za 10 lat do kategorii wieku 10-14. W prognozie uwzględniono również aktualne wskaźniki odnoszące się do ruchu naturalnego oraz migracji, tj. takie, które notowane były w okresie pomiędzy 2009 a 2018 rokiem. Tym samym „przesunięcie” danej kategorii wiekowej korygowano o wskaźnik „zmiany” jaka nastąpiła w okresie pomiędzy 2008 a 2018 w odniesieniu do wybranej kategorii wiekowej. W odniesieniu do liczby urodzeń założono podobne do obecnych wskaźniki urodzeń. W tym celu obliczono proporcję liczby osób urodzonych w danej dekadzie, czyli osób w wieku 0-9, (tj. osób urodzonych w przedziale czasu pomiędzy 2009 a 2018) do liczby osób w wieku rozrodczym (wiek 20-44). Na podstawie tej proporcji prognozowano liczbę nowych mieszkańców miasta w kategoriach 0-4 i 5-9 w kolejnych dekadach.

W strukturze ludności wiekowej miasta widoczne są **przesuwające się na linii czasu wyże demograficzne**. Pierwszy to wyż powojenny, który obecnie przechodzi do kategorii poprodukcyjnej. To właśnie osoby urodzone w latach 50-tych XX wieku stanowią o skali zmian związanych ze starzejącym się społeczeństwem. W przyszłości te osoby będą tworzyć bardzo liczną grupę osób w wieku 70 i 80+ w Kędzierzynie-Koźlu. Drugi wyż demograficzny to dzieci pierwszego, czyli osoby

urodzone w latach 70 i 80- tych XX wieku. Te osoby, obecnie w sile wieku, decydują w dużym stopniu o skali przemieszczeń migracyjnych na linii miasto – teren podmiejski. Niestety w strukturze demograficznej miasta nie ma trzeciego wyżu. Oznacza to, że struktura demograficzna w młodszych grupach wieku się wyrównuje. Wyżej opisane zjawiska determinować będą politykę społeczną i gospodarczą miasta w ciągu najbliższych dekad.

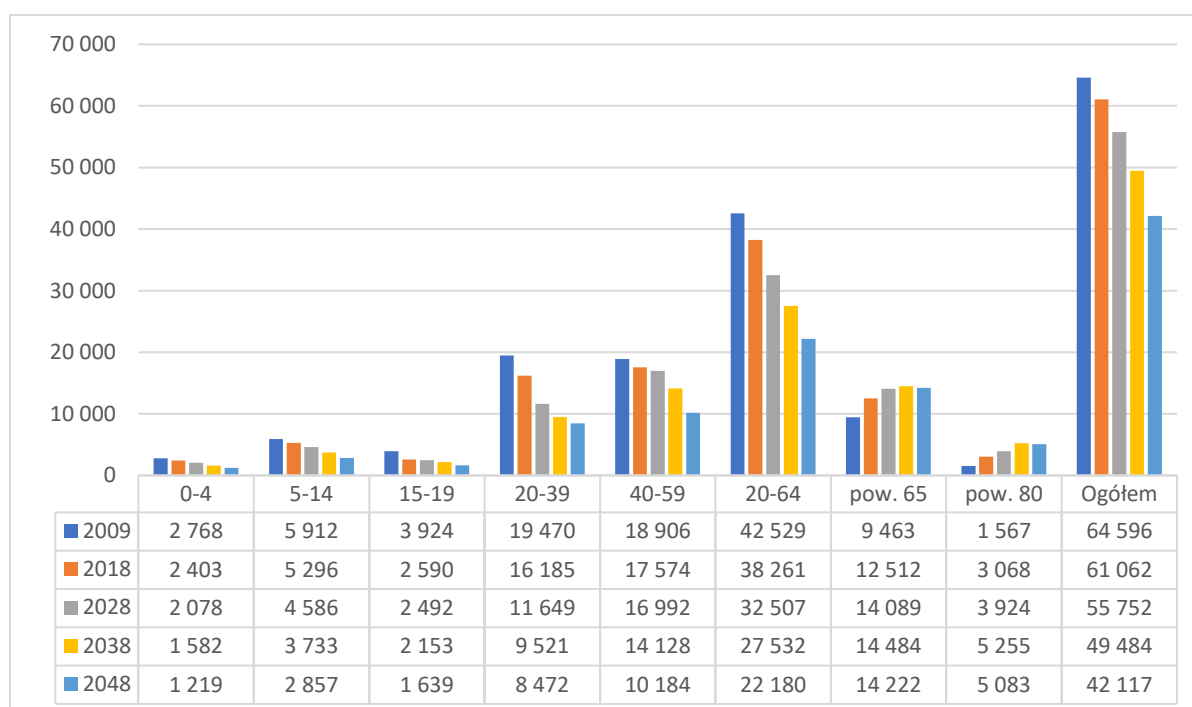
Tabela 2. Liczba ludności Kędzierzyna Koźle oraz prognoza do 2048 roku (stan koniec grudnia)

Funkcjonalna grupa wieku	Stan ludności (2009, 2018) oraz prognoza				
	2009	2018	2028	2038	2048
0-4	2768	2403	2078	1582	1219
5-9	2709	2607	2252	1714	1320
10-14	3203	2689	2334	2019	1537
15-19	3924	2590	2492	2153	1639
20-24	4744	3032	2545	2210	1911
25-29	5104	3929	2593	2496	2156
30-34	4980	4518	2888	2424	2105
35-39	4642	4706	3623	2391	2301
40-44	4593	4613	4185	2675	2246
45-49	4597	4352	4412	3396	2242
50-54	4937	4240	4258	3863	2469
55-59	4779	4369	4136	4193	3228
60-64	4153	4502	3866	3883	3523
65-69	3018	4089	3738	3539	3588
70-74	2972	3062	3319	2851	2863
75-79	1906	2293	3107	2840	2689
80-84	1064	1824	1879	2037	1750
Pow. 85	503	1244	2045	3217	3333
Ogółem	64596	61062	55752	49484	42117

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

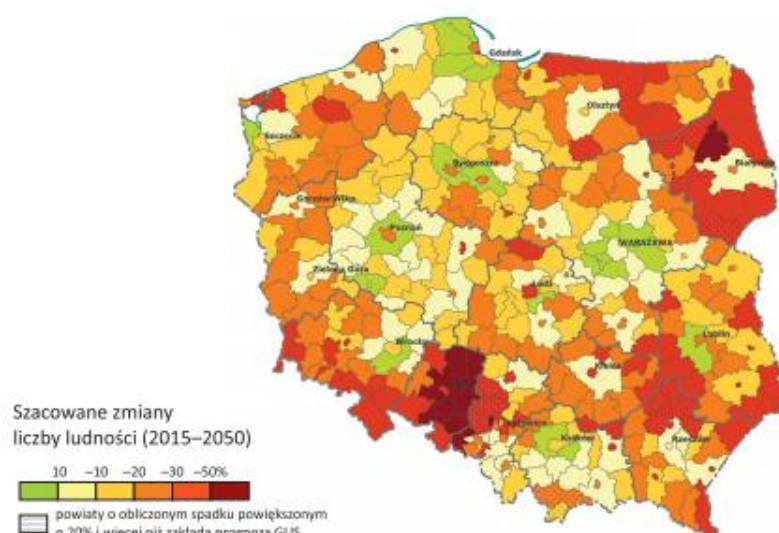
Sporządzona na podstawie danych GUS prognoza demograficzna dla Kędzierzyna-Koźla wskazuje, że **około 2050 roku miasto może skurczyć się do ok. 42 tys. mieszkańców. Osoby w wieku pow. 65 roku życia stanowią będą około 1/3 ludności miasta.** Ubędzie około 16 tys. ludności w wieku od 20 do 64 roku życia. Jeśli utrzymają się niskie wskaźniki urodzeń to **liczba ludności w wieku 0-19 zmniejszy się z około 10 tys. w 2018 roku do około 5,7 tys. w 2050 roku.** Osób w wieku senioralnym w mieście już obecnie jest bardzo dużo i stan ten będzie się utrzymywał w perspektywie najbliższych 30 lat. W 2018 roku osób w wieku pow. 65 r. życia było około 12,5 tys. i prawdopodobnie w kolejnych latach ta liczba wzrośnie. Rosnąć będzie liczba seniorów w wieku 80+. Obecnie jest to już około 3 tys. osób. Prognozuje się wzrost do około 4 tys. osób w 2030 roku i dalej do około 5 tys. w kolejnej dekadzie. Istotnie zmniejszy się potencjał ludności w wieku reprodukcyjnym w wieku od 20 do 39 roku życia, z 16,1 tys. osób do 8,4 tys. osób w 2050 roku.

Rysunek 13. Liczba ludności Kędzierzyna Koźle oraz prognoza do 2048 roku (stan koniec grudnia)

Podobna skala ubytku ludności prognozowana jest dla przestrzeni sąsiadujących z miastem, tj. południowo-wschodniej Opolszczyzny¹⁰. W 2050 roku prognozuje się skalę ubytku ludności dla większości przestrzeni województwa opolskiego na poziomie 50% w porównaniu do 2015 roku, w tym również dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego oraz strzeleckiego (najbliższego otoczenia funkcjonalnego Kędzierzyna-Koźla).

Rysunek 14. Przewidywane zmiany liczby ludności w powiatach do 2050 roku (z uwzględnieniem nierejestrowanej emigracji zagranicznej).

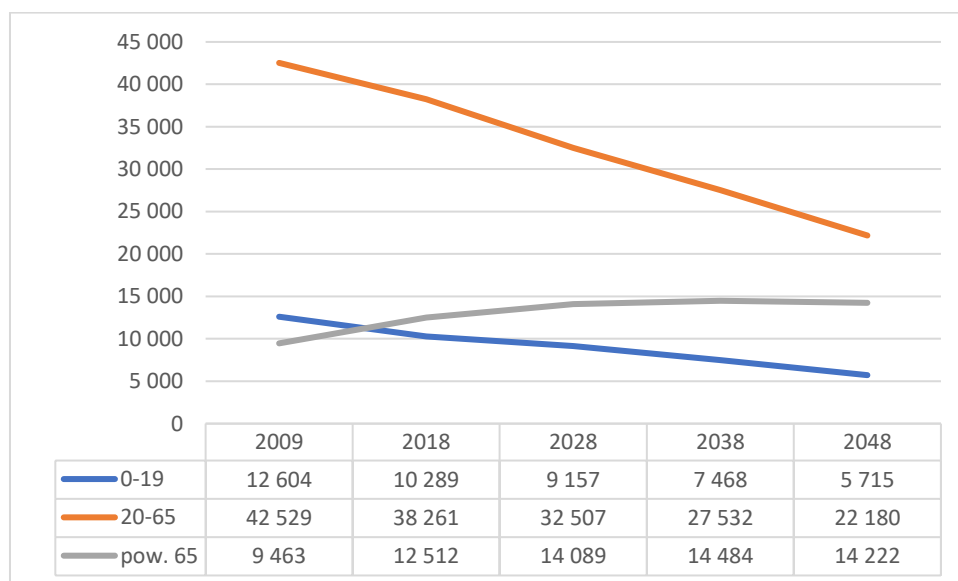

Źródło: Śleszyński P., 2018, Polska średnich miast. Założenia i koncepcja deglomracji w Polsce, Klub Jagielloński, Warszawa

¹⁰ Za: Śleszyński P., 2018, Polska średnich miast. Założenia i koncepcja deglomracji w Polsce, Klub Jagielloński, Warszawa

Skalę zmian przyszłych zmian demograficznych zaprezentowano na poniższym wykresie. Ujęto na nim liczbę ludności w wieku 0-19, 20-65 oraz pow. 65 roku życia (wg sporządzonych prognoz), czyli grup wieku, które odpowiadają zasadniczo podziałowi na kategorie przedprodukcyjne, produkcyjne i poprodukcyjne. W Kędzierzynie-Koźlu jeszcze przed 2018 rokiem odnotowano większą liczbę osób w wieku pow. 65 roku życia od młodych mieszkańców w wieku 0-19. Wg prognoz stosunek liczby osób w wieku pow. 65 roku życia do liczby osób w wieku 0-19 roku życia będzie się nadal zwiększał. Około 2040 roku osób w wieku pow. 65 roku życia może być dwukrotnie więcej od młodych mieszkańców miasta. Około 2050 roku stosunek ten może osiągać 3. Jednocześnie zmieniać się będą relacje pomiędzy kategorią wieku 20-65 do liczby osób w wieku pow. 65 roku życia. Udział ludności miasta w wieku pow. 65 roku życia w ogólnej liczbie ludności miasta może wynieść około 33%.

Rysunek 15. Prognozowane zmiany liczby ludności wybranych grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w perspektywie do około 2050 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza porównawcza

Analiza porównawcza z wybranymi miastami o podobnej strukturze ekonomicznej w kraju¹¹ oraz na tle miast subregionalnych¹² potwierdza istotną skalę kryzysu demograficznego, jaki dotyka Kędzierzyn-Koźle. Przede wszystkim skala ubytku ludności miasta była zdecydowanie większa, odpływ ludności dotyczył w zdecydowanie większym stopniu odpływu trwałego, poza obszar funkcjonalny i w mniejszym stopniu związany był z procesami suburbanizacyjnymi. Na tle porównywanych miast Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się bardzo niskimi wskaźnikami urodzeń i mocno ujemnymi wskaźnikami migracji. Warto podkreślić, że te wskaźniki były niekorzystne nieprzerwanie w analizowanych ostatnich dwóch dekadach. Długotrwałe negatywne procesy demograficzne doprowadziły do sytuacji, w której potencjał reprodukcyjny Kędzierzyna-Koźla jest wyraźnie słabszy

¹¹ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Jaworzno, Mielec, Police i Racibórz

¹² Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Elk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

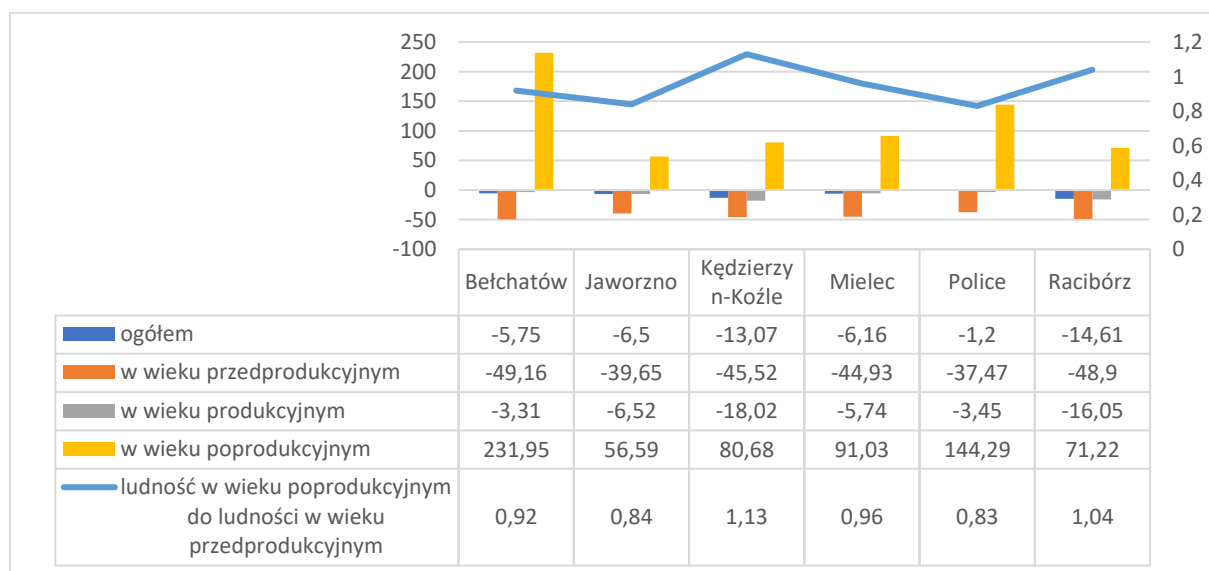
od miast z grupy porównawczej. Niekorzystne zjawiska demograficzne występowały ponadto w otoczeniu Kędzierzyna-Koźła, co oznacza, że polityka przyciągania nowych mieszkańców z okolicznych obszarów wiejskich może być mało skuteczna.

Kędzierzyn-Koźle na tle miast o podobnej strukturze ekonomicznej w kraju

Na tle miast z grupy porównawczej skala ubytku ludności w okresie od 1998 do 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu porównywalna była z Raciborzem (14,61%). Ponadto porównywalna do skali ubytku ludności w wieku produkcyjnym w Kędzierzynie-Koźlu była tylko skala ubytku tej ludności w Raciborzu. Racibórz jest miastem położonym w stosunkowo niedużej odległości od Kędzierzyna-Koźła (około 40 km). Jak pokazują inne opracowania (Śleszyński P., 2018, Polska średnich miast. Założenia i koncepcja deglomracji w Polsce, Klub Jagielloński, Warszawa), dla tej przestrzeni kraju (tj. wschodniej Opolszczyzny i zachodnich rejonów Śląska) negatywna skala zjawisk demograficznych może być znaczna. GUS prognozuje, że w 2040 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zmniejszy się o 23,44% od 2018 roku. Będzie to największy spadek ludności w wieku produkcyjnym w grupie porównawczej. Miasto powiatowe straci w takim układzie również zasoby ludzkie z otoczenia funkcjonalnego.

Relacja liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w okresie od 1998 do 2018 roku systematycznie się zwiększała. **Kędzierzyn-Koźle w grupie porównawczej charakteryzował się najwyższą wartością analizowanego wskaźnika i najwyższą wartością jego różnicy w analizowanym okresie. Powyższe oznacza najmniej korzystną sytuację i w perspektywie długoterminowej i prawdopodobnie najwyższą dynamikę spadku liczby ludności wskutek ruchu naturalnego (przewaga zgonów nad urodzeniami).**

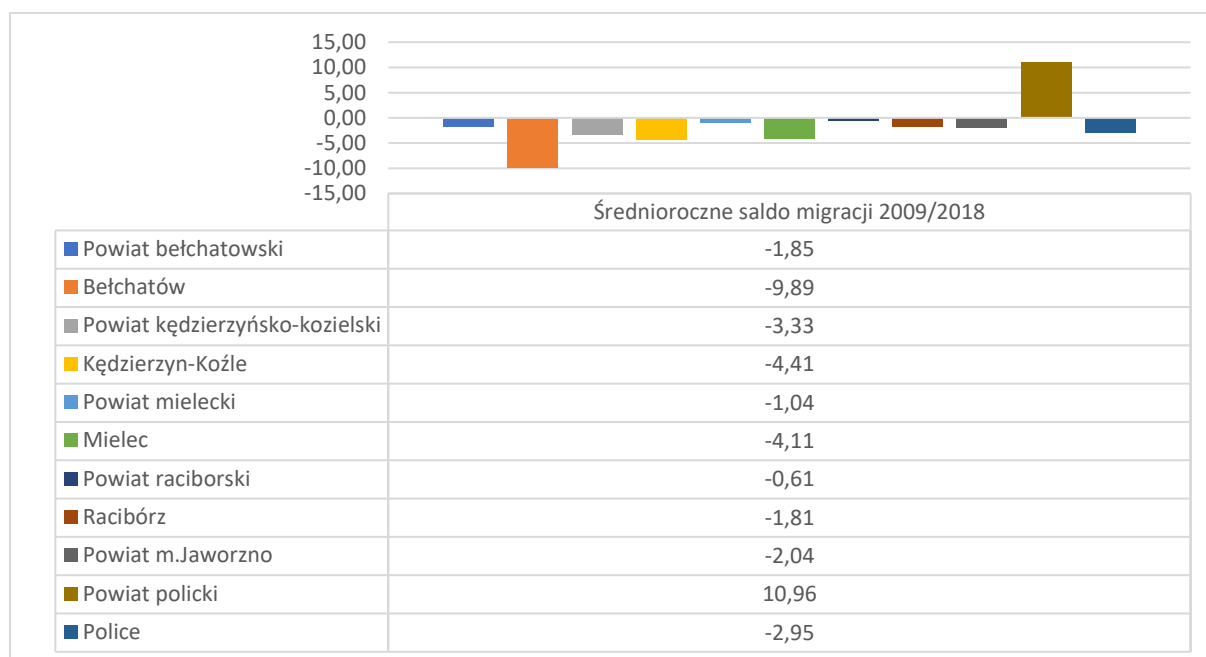
Rysunek 16. Zmiana liczby ludności oraz wybrane dane charakteryzujące sytuację demograficzną w grupie porównawczej pomiędzy 1998 a 2018 rokiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się stałym bardzo niekorzystnym saldem migracji ogółem w całym analizowanym okresie od 2009 do 2018 roku. Rocznie miasto wskutek migracji opuszczało od 197¹³ (2015 rok) do 330 osób (2018 rok). Wyższą skalę ubytku ludności wskutek migracji obserwowano w Bełchatowie (pomiędzy 477 a 706 osób). Jednak w przypadku tego miasta istotny odpływ ludności związany był z przepływem na linii miasto-teren podmiejski. Potwierdzają to dane dot. salda migracji w układzie powiatowym. Powiat kędzierzyńsko-kozielski charakteryzował się najwyższym ubytkiem ludności wskutek migracji w analizowanym okresie od 2009 do 2018 wśród powiatów z grupy porównawczej.

Rysunek 17. Średnioroczne saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2009-2018 w grupie porównawczej

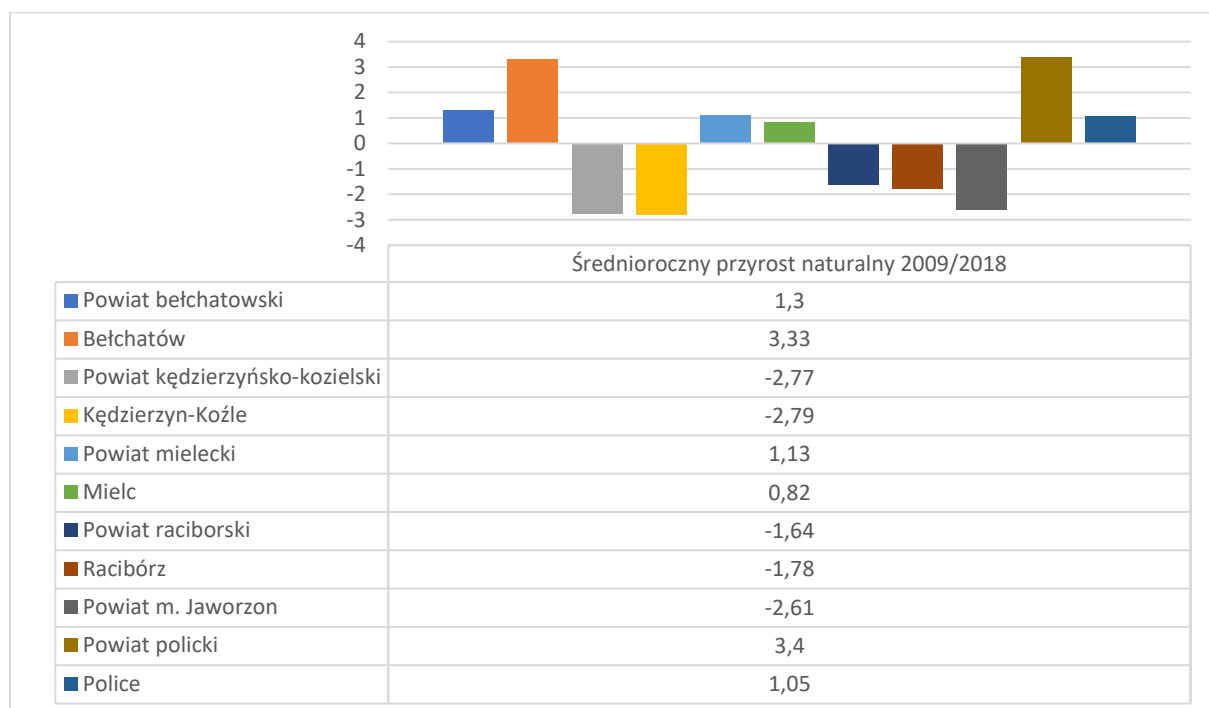

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych (GUS)

Kędzierzyn-Koźle w okresie od 2009 do 2018 roku notował ujemną wartość przyrostu naturalnego. Skala ubytku ludności wskutek ruchu naturalnego była różna w analizowanym okresie, najwyższa w 2018 roku (249 osób). W Kędzierzynie-Koźlu wskaźniki dzietności były najniższe spośród analizowanych gmin z grupy porównawczej. Widoczne jest to w średniorocznym przyroście naturalnym na 1000 mieszkańców. Warto zauważyć, że niekorzystne wartości przyrostu naturalnego odnotowano także dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.

¹³ Uwaga: za 2015 rok GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych

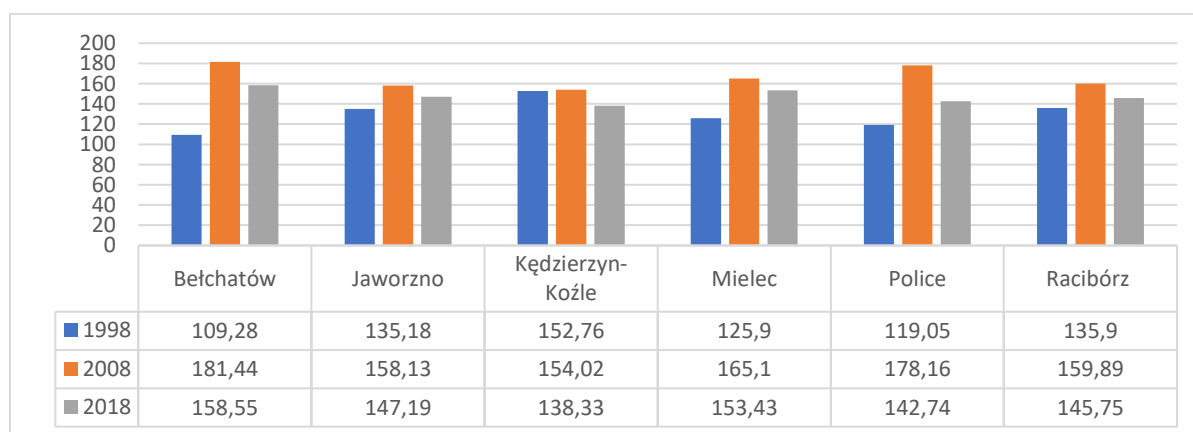
Rysunek 18. Średnioroczny przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2009-2018 w grupie porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Niekorzystną strukturę demograficzną potwierdza wartość tzw. wskaźnika „Floridy”. Liczba mieszkańców w wieku 25-35 na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu zmniejszała się od 1998 roku. Powyższe oznacza, że mała potencjał reprodukcyjny miasta. Wskaźnik „Floridy” dla Kędzierzyna-Koźla był najniższy w grupie porównawczej. Udział ludności w wieku 25-34 lata w ludności ogółem w 2018 r. względem 1998 r. uległ zmniejszeniu o 1,5 p. proc.

Rysunek 19. Wskaźnik „Floridy” w grupie porównawczej w roku 1998, 2008 i 2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://monitormiasta.pl/> (GUS)

Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych

Sytuacja demograficzna miasta jest najgorzej ocenioną sferą funkcjonowania Kędzierzyna-Koźla na tle innych miast subregionalnych w kraju. Na taką ocenę składają się: niekorzystna struktura wieku

mieszkańców, istotny odpływ ludności, w szczególności osób młodych z miasta, bardzo niskie wskaźniki urodzeń oraz kryzys "instytucji rodziny".

Wskaźnikami, które ukształtowały negatywny obraz miasta na tle grupy porównawczej, były te odnoszące się do zmian liczby mieszkańców oraz obciążenia demograficznego. Ich wartości wskazują na istotną skalę zjawisk starzejącego się społeczeństwa i malejącego potencjału grupy produkcyjnej.

Dane przedstawione w poniższej tabeli pokazują, że Kędzierzyn-Koźle w latach 2014-2018 na tle statystycznego miasta subregionalnego w kraju prezentuje się niekorzystnie praktycznie w każdym analizowanym aspekcie, tj. odpływu mieszkańców, obciążenia demograficznego, starzejącego się społeczeństwa oraz potencjału reprodukcyjnego.

Tabela 3. Dane odnoszące się do liczby i struktury wieku mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Zmiana liczby mieszkańców w ostatnich 5 latach jako % ludności w roku bazowym	-2,3	-2,83	-1,73	-1,81
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59,1	65,2	58,19	67,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	141	161,6	122,52	145,01
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	34,5	40,3	31,92	34,5
Liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata	25,6	30,6	22,46	25,6
Wskaźnik starości - odsetek osób w wieku 65 lat i więcej	17,8	20,5	15,8	17,8
Liczba mieszkańców w wieku 25-34 lat na 1000 mieszkańców	150,08	138,33	158,57	150

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Negatywne trendy demograficzne obserwowane w Kędzierzynie-Koźlu potęgują gorsze, w porównaniu ze statystycznym miastem subregionalnym w kraju, wskaźniki dotyczące przyrostu naturalnego, urodzeń żywych oraz dzietności kobiet, co obrazują dane przedstawione poniżej.

Tabela 4. Wybrane dane odnoszące się do przyrostu naturalnego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Przyrost naturalny w ostatnich 3 latach na 1000 ludności	-5,8	-9,56	-2,46	-4,35
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,22	7,46	8,73	8,82
Współczynnik dzietności kobiet - urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat	35	33,43	37,17	39,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Na scharakteryzowane powyżej negatywne trendy występujące w Kędzierzynie-Koźlu, dotyczące zmian liczby i struktury ludności oraz przyrostu naturalnego, nakładają się niekorzystne zmiany obserwowane w ruchu migracyjnym. Okazuje się bowiem, że Kędzierzyn-Koźle w latach 2014-2018

wypada zdecydowanie gorzej na tle statystycznego miasta subregionalnego w kraju, jeśli chodzi o saldo migracji na 1000 osób oraz saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób. Zwłaszcza ten drugi wskaźnik jest dla miasta szczególnie niekorzystny, ponieważ w istotny sposób obniża potencjał reprodukcyjny.

Tabela 5. Wybrane dane odnoszące się do ruchów migracyjnych mieszkańców Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Saldo migracji na 1000 osób (średnia 3-letnia)	-4,5	-4,37	-4,08	-3,43
Saldo migracji osób w wieku 15-39 lat na 1000 osób	-7,7	-8,5	-6,95	-7,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Warto także zauważyć, że w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, w porównaniu do grupy porównawczej, mamy do czynienia z pogłębiającym się kryzysem „instytucji rodziny” (MRL prezentuje dane w ujęciu powiatowym). O ile bowiem w latach 2014-2018 w grupie porównawczej liczba małżeństw zawartych w ciągu roku przypadająca na 1000 ludności spadła o 0,1, liczba rozwodów na 100 zawartych małżeństw spadła o 1,54 a odsetek urodzeń pozamażeńskich wzrósł o 2,84, o tyle w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim było to odpowiednio: spadek o 0,3, wzrost o 4,26 oraz wzrost o 5,18.

Warto także zauważyć, że w Kędzierzynie-Koźlu, w porównaniu ze statystycznym miastem subregionalnym, mamy do czynienia z pogłębiającym się kryzysem „instytucji rodziny”. O ile bowiem w latach 2014-2018 w statystycznym mieście subregionalnym liczba małżeństw zawartych w ciągu roku przypadająca na 1000 ludności spadła o 0,1, liczba rozwodów na 100 zawartych małżeństw spadła o 1,54 a odsetek urodzeń pozamażeńskich wzrósł o 2,84, o tyle w Kędzierzynie-Koźlu było to odpowiednio: spadek o 0,3, wzrost o 4,26 oraz wzrost o 5,18. Oznacza to, że w porównaniu ze statystycznym miastem subregionalnym w Kędzierzynie-Koźlu zawiera się coraz mniej małżeństw, dochodzi do coraz większej liczby rozwodów oraz rodzi się coraz więcej dzieci ze związków pozamażeńskich. Z drugiej strony odwołując się do wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród młodzieży¹⁴, warto zauważyć, że dla młodych osób zdecydowanie najważniejszym aspektem życia jest rodzina, małżeństwo i dzieci. Aż 67,1 % ankietowanych uważa ww. kwestie za najwyższą wartość. Na kolejnych miejscach znalazły się dopiero takie aspekty życia jak dobrobyt, stabilność finansowa i niezależność ekonomiczna (53,3%) oraz znajomi i przyjaciele (42,8%) zaś na końcu praca zgodna z zainteresowaniami (34,8%). Biorąc pod uwagę przytoczone wyniki badań można mieć nadzieję, że młode pokolenie, charakteryzujące się takim nastawieniem do rodziny, małżeństwa i dzieci, przyczyni się do odbudowy „instytucji rodziny” w Kędzierzynie-Koźlu, o ile zwiąże z tym miastem swoje przyszłe losy. Jest to z kolei mało prawdopodobne, ponieważ według niemal 81% badanych młodych osób Kędzierzyn-Koźle nie jest dobrym miejscem do życia i rozwoju, a jedynie około 5% badanych chciałoby w przyszłości mieszkać w tym mieście.

¹⁴ Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

Tabela 6. Wybrane dane odnoszące się do małżeństw i rozwodów mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Małżeństwa zawarte w ciągu roku na 1000 ludności	4,8	4,5	4,84	4,74
Liczba rozwodów na 100 zawartych małżeństw (dane powiatowe)	35,56	39,86	35,57	34,03
Odsetek urodzeń pozamałżeńskich (dane powiatowe)	26,88	32,08	24,77	27,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

1.2.2. Aktywność i integracja społeczna mieszkańców

Informacji nt. aktywności i integracji społecznej mieszkańców Kędzierzyna-Koźla dostarcza szereg danych statystycznych. Istotne informacje uzyskano również poprzez badania (ankietowe i wideokonferencję) z młodymi mieszkańcami miasta oraz bezpośredniego spotkania z liderami społecznymi. Przeanalizowano ponadto informacje dotyczące współpracy miasta z sektorem społecznym oraz dane dotyczące budżetu obywatelskiego. Spojrzenie na sferę integracji społecznej uzupełniono o wnioski płynące z badania z migrantami ekonomicznymi (wywiady telefoniczne), którzy przybyli do miasta w ostatnich latach.

W obszarze działań na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, przynoszących korzyści w postaci poprawy jakości życia mieszkańców, oprócz aktywności podejmowanych przez władze lokalne, szczególna jest rola **organizacji pozarządowych**. W ogólnopolskiej bazie organizacji pozarządowych na stronie www.ngo.pl znajduje się obecnie 67 działających podmiotów trzeciego sektora zarejestrowanych w mieście Kędzierzyn-Koźle. W tym miejscu należy uzupełnić informację o liczbie organizacji pozarządowych, którą podaje GUS. Otóż wg GUS w 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu było 170 organizacji pozarządowych. Zestawienie obu danych wskazuje prawdopodobnie na potencjał aktywności istniejących organizacji pozarządowych w Kędzierzynie-Koźlu. Liczba organizacji pozarządowych ujętych w bazie www.ngo.pl jest zasadniczo zbieżna z liczbą organizacji pozarządowych, które biorą udział w konkursach na realizację zadań publicznych ogłaszanych przez Miasto. W 2019 roku 52 organizacje wzięły udział w realizacji tych zadań w Kędzierzynie-Koźlu w ramach rocznego programu współpracy miasta z sektorem pozarządowym. Powyższe dane wskazują zatem, że w Kędzierzynie-Koźlu aktywność wykazuje około trzecia część istniejących organizacji pozarządowych.

Wśród kędzierzyńsko-kozielskich organizacji pozarządowych dominują stowarzyszenia zarejestrowane w KRS, ale obecne są także stowarzyszenia kultury fizycznej, fundacje, stowarzyszenia zwykłe, spółdzielnie socjalne, stowarzyszenia ogrodowe czy jednostki terenowe innych podmiotów. Obszar działalności ww. organizacji pozarządowych jest silnie zróżnicowany, obejmuje m.in. sport, turystykę i rekreację, kulturę i sztukę, edukację i wychowanie, ochronę zdrowia, pomoc społeczną i usługi socjalne, rozwój lokalny, ratownictwo i bezpieczeństwo, prawa człowieka i demokrację, rynek pracy i aktywizację zawodową, działalność międzynarodową, ekologię czy naukę i technikę.

Charakterystyka organizacji trzeciego sektora pod względem długości działalności pozwala stwierdzić, że większość z nich to podmioty młode, działające od kilku bądź kilkunastu lat. Obecnie funkcjonuje tylko jedna organizacja, która powstała przed 1990 rokiem. Pięć podmiotów zostało zarejestrowanych pomiędzy 1990 a 1999 rokiem. Natomiast 29 organizacji (tj. ponad 43% zarejestrowanych) powstało w latach 2015-2019. Szczegółowe informacje zawarto w poniższej tabeli. Wśród organizacji pozarządowych prowadzących działalność w Kędzierzynie-Koźlu 8 podmiotów posiada status organizacji pożytku publicznego, tj. takiej której można przekazać 1% podatku w ramach rocznego rozliczenia podatku dochodowego. Należą do nich:

- Fundacja "Bądź Człowiekiem",
- Katolickie Centrum Pomocy Rodzinie,
- Klub Sportowy Sławęćice w Kędzierzynie-Koźlu,
- Stowarzyszenie Kresowian Kędzierzyn-Koźle,

- Stowarzyszenie Przyjaciół Domów Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte - "Żegluga - Koźle",
- Stowarzyszenie Tenisowy Klub Sportowy,
- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna Ogniwo.

Tabela 7. Organizacje pozarządowe działające w mieście Kędzierzyn-Koźle.

Lp.	Nazwa	Adres	Obszar działań	Form prawna	Rok powstania	OPP
1	Ab Initio Fundacja Na Rzecz Wsparcia i Rozwoju	ul. Kadetów 19 lok. 3	Brak danych	Fundacja	2017	
2	Akademia Piłkarska Blaze Kędzierzyn-Koźle	ul. Mieszka I 8D lok. 7	Sport, turystyka, rekreacja, hobby, edukacja, wychowanie	Stowarzyszenie zwykłe	2019	
3	Centrum Edukacji Muzycznej K-Kwarta	ul. Grzybowa 34B	Kultura, sztuka, tradycja, edukacja, wychowanie	Stowarzyszenie rejestrowe	2017	
4	Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety	ul. Łukasiewicza 9	Usługi socjalne, pomoc społeczna	Brak danych	Brak danych	
5	Dom Pomocy Społecznej dla osób dorosłych upośledzonych intelektualnie	ul. Dąbrowszczaków 1	Usługi socjalne, pomoc społeczna	Brak danych	Brak danych	
6	Fundacja "Bądź Człowiekiem"	ul. Wyzwolenia 7	Usługi socjalne, pomoc społeczna	Fundacja	2000	TAK
7	Fundacja Cis Ziemi Kozielskiej	ul. Wyzwolenia 22 lok. 3	Usługi socjalne, pomoc społeczna, rynek pracy, aktywizacja zawodowa, rozwój lokalny, ekologia, kultura, sztuka, tradycja	Fundacja	2013	
8	Fundacja "Pod Skrzydłami Litka"	ul. Stanisława Moniuszki 1 lok. 3	Brak danych	Fundacja	2018	
9	Fundacja Rozwoju E-Commerce	ul. Jana Dzierżonia 2	Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	Fundacja	2016	
10	Fundacja Rozwoju Urologii i Wsparcia Pacjentów ze Schorzeniami Urologicznymi	ul. Anny 8	Ochrona zdrowia	Fundacja	2016	
11	Fundacja Sportstep	ul. Hugo Kołłątaja 21	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Fundacja	2014	
12	Fundacja Szansa	ul. Władysława Łokietka 6C lok. 1	Brak danych	Fundacja	2019	
13	Fundacja Wiedzieć Więcej	ul. Kadetów 9 lok. 3	Ekologia, prawa człowieka, demokracja, prawo,	Fundacja	2011	
14	Fundacja Wychowanie Dla Pokoju	ul. Przyjaźni 38	Edukacja, wychowanie	Fundacja	2016	
15	Instytut Rozwoju Społeczeństwa Aktywnego	ul. Wyspa 3	Rozwój lokalny	Fundacja	2016	
16	Katolickie Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Chemików 6	Usługi socjalne, pomoc społeczna	Stowarzyszenie rejestrowe	2005	TAK
17	Kędzierzyńsko-Kozielskie Stowarzyszenie "Amazonki"	ul. Wyzwolenia 7	Ochrona zdrowia	Stowarzyszenie rejestrowe	2009	
18	Kędzierzyńsko-Strzelecki Subregionalny Obszar	ul. Szkolna 17	Rozwój lokalny	Stowarzyszenie rejestrowe	2016	

Lp.	Nazwa	Adres	Obszar działań	Form prawna	Rok powstania	OPP
	Funkcjonalny					
19	Klub Sportowy "Antonteam"	ul. Leszka Białego 2D lok. 14	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2017	
20	Klub Sportowy "Cisowa"	ul. Jana Brzechwy 76	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2001	
21	Klub Sportowy Invictus	ul. Pionierów 5B lok. 2	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie zwykłe	2019	
22	Klub Sportowy "Marina Lasoki"	ul. Lasoki 1	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2008	
23	Klub Sportowy Sławięcice w Kędzierzynie-Koźlu	ul. Adama Asnyka 14	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	1994	TAK
24	Koło Gospodyń Miejskich w Kędzierzynie-Koźlu	ul. Wojska Polskiego 23F lok. 3	Rozwój lokalny	Stowarzyszenie rejestrowe	2017	
25	Kozielskie Stowarzyszenie Miłośników Historii i Archeologii "Explorator"	ul. Władysława Planetorza 2	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2009	
26	Ochotnicza Straż Pożarna Sławięcice	ul. Sławięcicka 18	Ratownictwo, bezpieczeństwo	Stowarzyszenie rejestrowe	1992	
27	Ochotnicza Straż Pożarna w Cisowej	ul. Brzechwy 44	Ratownictwo, bezpieczeństwo	Stowarzyszenie rejestrowe	1992	
28	Ochotnicza Straż Pożarna w Miejscu Kłodnickim	ul. Szpaków 11	Ratownictwo, bezpieczeństwo	Stowarzyszenie rejestrowe	1992	
29	Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "Blachowianka"	ul. Szkolna 15	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2003	
30	Ogrody Stocznia Koźle	ul. Piastowska 69C lok. 8	Brak danych	Stowarzyszenie zwykłe	2015	
31	Polskie Stowarzyszenie Darta	ul. Sławięcicka 3	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2011	
32	Spółdzielnia Socjalna "Pszczółka"	ul. Piastowska 53	Brak danych	Spółdzielnia socjalna	2014	
33	Stowarzyszenie Aiki	ul. Ignacego Krasickiego 8	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2019	
34	Stowarzyszenie "Amaltea"	ul. Dąbrowszczaków 7a lok. 1	Usługi socjalne, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, rynek pracy, edukacja, wychowanie, aktywizacja zawodowa, rozwój lokalny, ekologia, kultura, sztuka, tradycja	Stowarzyszenie rejestrowe	2008	
35	Stowarzyszenie Blechhammer-1944	ul. Wyzwolenia 7	Kultura, sztuka, tradycja	Stowarzyszenie rejestrowe	2010	

Lp.	Nazwa	Adres	Obszar działań	Form prawna	Rok powstania	OPP
36	Stowarzyszenie Charytatywne Śląsk	Brak danych	Usługi socjalne, pomoc społeczna	Stowarzyszenie zwykłe	1997	
37	Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych Pasja	ul. Przodowników Pracy 8C	Kultura, sztuka, tradycja	Stowarzyszenie rejestrowe	2013	
38	Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego - Oddział Kędzierzyn-Koźle	ul. Wojska Polskiego 16	Nauka, technika, sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe	Jednostka terenowa stowarzyszenia nie posiadająca osobowości prawnej	1951	
39	Stowarzyszenie - Jackowa Dolina	ul. Nowowiejska 26	Rozwój lokalny	Stowarzyszenie rejestrowe	2004	
40	Stowarzyszenie Klub Sportowy "Antonteam"	ul. Leszka Białego 2D lok. 14	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie rejestrowe	2018	
41	Stowarzyszenie Kobylce	ul. Harcerska 2A lok. 3	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	Brak danych	
42	Stowarzyszenie Kresowian Kędzierzyn-Koźle	ul. Skarbowa 10	Kultura, sztuka, tradycja, działalność międzynarodowa	Stowarzyszenie rejestrowe	2013	TAK
43	Stowarzyszenie Motocyklistów Troopers Of Highways MC	ul. Zwycięstwa 18 lok. 4	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie rejestrowe	2015	
44	Stowarzyszenie "Nasza Idea"	ul. Narcyzy Żmichowskiej 1	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2015	
45	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Chcieć Więcej"	ul. Juliana Tuwima 42	Edukacja, wychowanie	Stowarzyszenie rejestrowe	2015	
46	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Zagrożonej Demoralizacją "Kładka"	ul. Sądowa 6	Edukacja, wychowanie	Stowarzyszenie rejestrowe	2010	
47	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Przewlekłe Chorych "Siła Serc"	ul. Leonida Teligi 9	Usługi socjalne, pomoc społeczna	Stowarzyszenie rejestrowe	2015	
48	Stowarzyszenie Ogrodowe "Akwen"	ul. Piastowska 2 lok. 1	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie ogrodowe	2015	
49	Stowarzyszenie "Patriotyczny Kędzierzyn-Koźle"	ul. 1 Maja 2	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2015	
50	Stowarzyszenie Perły Baroku	ul. Aleja Partyzantów 26C lok. 9	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2016	
51	Stowarzyszenie "Progressio"	ul. Aleja Jana Pawła II 17 lok. 1	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2019	
52	Stowarzyszenie Przyjaciół Chóru "Cantabile"	ul. Aleja Jana Pawła II 27	Kultura, sztuka, tradycja	Stowarzyszenie rejestrowe	Brak danych	
53	Stowarzyszenie Przyjaciół Domów Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu	ul. Dąbrowszczaków 1	Usługi socjalne, pomoc społeczna	Stowarzyszenie rejestrowe	2005	TAK
54	Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół Żeglugi	ul. Bohaterów	Edukacja, wychowanie	Stowarzyszenie rejestrowe	2010	TAK

Lp.	Nazwa	Adres	Obszar działań	Form prawna	Rok powstania	OPP
	Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte - "Żegluga - Koźle"	Westerplatte 1				
55	Stowarzyszenie "Wszystkie Dzieci Nasze Są"	ul. 1 Maja 4A lok. 6	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2016	
56	Stowarzyszenie Tenisowy Klub Sportowy	ul. Grabskiego 1	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2001	TAK
57	Stowarzyszenie "Zmienimy Miasto"	ul. Sadowa 16	Rozwój lokalny	Stowarzyszenie rejestrowe	2012	
58	Towarzystwo Historyczne	ul. Władysława Łokietka 6c lok. 4	Kultura, sztuka, tradycja	Stowarzyszenie rejestrowe	2018	
59	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Opolski Oddział Regionalny - Oddział Powiatowy w Kędzierzynie-Koźlu	ul. Wyzwolenia 7	Edukacja, wychowanie, prawa człowieka, demokracja, prawo	Jednostka terenowa stowarzyszenia nie posiadająca osobowości prawnej	2005	
60	Towarzystwo Przyjaciół Sławięcic	ul. Asnyka 2	Brak danych	Stowarzyszenie rejestrowe	2003	
61	Towarzystwo Sportowe "Chemik" Kędzierzyn-Koźle	ul. Grunwaldzka 71	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2006	
62	Towarzystwo Sportowe "Infiniti" Kędzierzyn-Koźle	ul. Aleja Jana Pawła II 58	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie rejestrowe	2015	
63	Uczniowski Klub Sportowy "Akademia Piłkarska Kędzierzyn-Koźle"	ul. Wita Stwosza 17	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2015	
64	Uczniowski Klub Sportowy "9 Football Academy Kędzierzyn-Koźle"	ul. Jurija Gagarina 3	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie kultury fizycznej	2019	
65	Warsztaty Terapii Zajęciowej (jednostka prowadząca: Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną Koło w Kędzierzynie-Koźlu)	ul. Skarbowa 4	Ochrona zdrowia	Brak danych	Brak danych	
66	Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna Ogniwo	ul. Matejki 29 lok. 1	Rynek pracy, aktywizacja zawodowa	Spółdzielnia socjalna	2005	TAK
67	Wodniacki Klub Sportowy "Aqua Active" Kędzierzyn-Koźle	ul. Wyspa 22B	Sport, turystyka, rekreacja, hobby	Stowarzyszenie rejestrowe	2018	

Źródło: <https://spis.ngo.pl>, (dostęp 18.06.2020)

Wg danych GUS w 2019 roku w Kędzierzynie-Koźlu było 149 stowarzyszeń oraz 21 fundacji, czyli łącznie 170 organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS. Część podmiotów, mimo zarejestrowania, nie prowadzi aktywnej działalności lub też jest ona realizowana w minimalnym stopniu, dla wąskiego grona odbiorców. Jest to sytuacja dość powszechna, niezależnie od rodzaju jednostki referencyjnej. Władze lokalne posiadają instrumenty, które mogą zachęcać organizacje non-profit do podejmowania szerszej i pełniejszej działalności. Głównym narzędziem w tym obszarze jest program współpracy z organizacjami pozarządowymi, obejmujący m.in. dotacje dla organizacji pozarządowych czy równie ważną współpracę niefinansową. Z liczby 170 organizacji pozarządowych wg danych Urzędu Miasta w Kędzierzynie-Koźlu w 2018 roku 42 organizacje (czyli niecałe 25% z liczby podanej przez GUS) złożyły 72 oferty realizacji zadań publicznych w otwartych konkursach ofert ogłaszanych przez miasto. Na ten cel Gmina Kędzierzyn-Koźle w 2019 roku przeznaczyła 2 miliony złotych, a organizacje pozarządowe zapewniły udział własny w wysokości prawie 720 tys. złotych. łącznie w realizacji zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej uczestniczyły 52 organizacje pozarządowe.¹⁵

Współpraca Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi obejmowała następujące obszary działania:

- Ochrona i promocja zdrowia oraz pomoc społeczna,
- Nauka, edukacja, oświata i wychowanie, w tym wspieranie procesów wychowawczych oraz zapewnienie zajęć profilaktyczno-psychoedukacyjnych dzieci i młodzieży,
- Kultura i sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji,
- Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki,
- Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym opieka nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt,
- Promocja i organizacja wolontariatu,
- Regrantng.

W organizowanych przez miasto konkursach uczestniczą w większości wciąż te same (aktywne) podmioty. Rokrocznie składają one wnioski o realizację zadań publicznych – zazwyczaj z sukcesem. Gmina aby wspomóc inne stowarzyszenia organizuje szkolenia jak przygotować i poprawnie rozliczyć wniosek konkursowy. Ostatnie tego typu szkolenie, prowadzone w 2019 r., cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem - uczestniczyło w nim ok 50 osób.

Należy podkreślić, iż potencjał działających w mieście organizacji pozarządowych jest poznany tylko częściowo. Aktywność organizacji pozarządowych związana z uczestnictwem w realizacji działań ujętych w rocznych programach współpracy to zapewne tylko część aktywności ogółu organizacji pozarządowych. **W Kędzierzynie-Koźlu nie działa inkubator dla organizacji pozarządowych,** który mógłby, oprócz roli animującej i wspierających działalność organizacji społecznych w mieście, dokonać oceny potencjału aktywności organizacji pozarządowych i sieciować ich działalność. **Także wiedza miasta nt. liderów społecznych jest ograniczona. Z reguły aktywność społeczną, np. poprzez**

¹⁵ Za: Informacja z realizacji Programu współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w zakresie pożytku publicznego za rok 2018

uczestnictwo w pracach planistycznych nad nowymi dokumentami strategicznymi wykazuje grupa tych samych osób. Mało aktywne są środowiska młodzieżowe.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż idea sieciowania organizacji pozarządowych w Kędzierzynie-Koźlu realizowana jest poprzez rozwój Centrum Zintegrowanej Aktywności Społecznej (CZAS), które zajmuje piętro jednego z budynków należących do miasta, gdzie znajdują się pomieszczenia, użyczane organizacjom pozarządowym. Wg danych Urzędu Miasta w 2019 roku działalność statutową w budynku przy ul. Planetorza 2 prowadziły (na podstawie umowy bezpłatnego użyczenia lokalu) 4 organizacje społeczne: Stowarzyszenie Centrum Rozwoju i Edukacji „IDEA”, Związek Strzelecki „Strzelec”, Kozielskie Stowarzyszenie Miłośników Historii i Archeologii „Eksplorator”, Stowarzyszenie Koło Gospodyń Miejskich. Liczba podpisanych umów pozostała na tym samym poziomie w porównaniu z rokiem 2018.

Ponadto w 2019 roku Gmina udostępniła w formie użyczenia inne lokale i obiekty 7 organizacjom pozarządowym: Stowarzyszeniu Blechhammer-1944, Stowarzyszeniu Kędzierzyńsko-Kozielskie Towarzystwo Historyczne, Stowarzyszeniu Oświatowemu Koźle Rogi - Bildungsgesellschaft Cosel Rogau, Stowarzyszeniu Modelarzy „Koziółki”, Stowarzyszeniu Wędkarzy Akwenu w Kędzierzynie-Koźlu, Stowarzyszeniu Ochotnicza Straż Pożarna „Kłodnica” oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Cisowej.

W Kędzierzynie-Koźlu od 2011 roku działania Młodzieżowa Rada Miasta. Młodzieżowa Rada składa się z radnych wybieranych w szkołach. Radnym może być każdy uczeń klasy 6-8 szkoły podstawowej oraz każdy uczeń szkoły ponadpodstawowej albo zespołu tych szkół określonych w zarządzeniu Prezydenta Miasta. Celem działania Młodzieżowej Rady jest: 1) upowszechnianie idei samorządowej wśród młodzieży oraz wspieranie aktywności młodych ludzi w mieście; 2) reprezentowanie interesów młodzieży wobec instytucji samorządowych, rządowych i organizacji pozarządowych; 3) zapewnienie możliwości uczestnictwa młodzieży w procesie podejmowania decyzji bezpośrednio wpływających na sposób i jakość jej życia; 4) kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych; 5) promocja kultury, w szczególności adresowanej do młodzieży; 6) wspieranie działalności charytatywnej ludzi młodych; 7) działanie na rzecz praw i godności ucznia; 8) współpraca z samorządem uczniowskim szkół; 9) podejmowanie działań na rzecz zaspokajania potrzeb i oczekiwań młodzieży miasta; 10) organizacja aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym.

Deбата z Młodzieżową Radą Miasta Kędzierzyn-Koźle¹⁶ przeprowadzona w kwietniu 2020 roku wskazuje, że ocena rzeczywistości i szans rozwoju osobistego w mieście jest inaczej oceniana przez młodzież, a inaczej przez przedstawicieli miasta. Młodzi poszukując kierunków i miejsc studiów wybierają większe miasta, pomimo tego, że Kędzierzyn-Koźle oferuje całkiem korzystne warunki zatrudnienia i rozwoju. Młodzi mieszkańcy oczekują, że w zakresie oferty czasu wolnego więcej działań będzie realizowane pod kątem ich potrzeb. Mają wrażenie, że ich potrzeby nie są w stanie przebić się do uszu osób decydujących o rozwoju miasta. Lepiej w tym zakresie wygląda np. artykułowanie potrzeb przez środowiska seniorskie. Wg opinii młodych osób, młodzież chce działać ale nie wie z kim rozmawiać, z kim się spotkać. Czasami szybko się zniechęca, np. kiedy trzeba napisać

¹⁶ Źródło: Raport z debaty z Młodzieżową Radą Miasta Kędzierzyn-Koźle w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Kędzierzyn-Koźle”. Spotkanie w formie wideokonferencji odbyło się 24 kwietnia 2020. Uczestniczyło w nim 20 osób w tym 10 przedstawicieli M.R.M oraz goście zaproszeni do udziału przez Prezydent Miasta Sabinę Nowosielską.

wniosek, pójść porozmawiać. Młodzież w mieście, jak sama mówi, nie jest nauczona „przepychania się do władz”. Z ich doświadczeń wynika, że inaczej to wygląda np. w Opolu. Z drugiej strony władze miasta podkreślają swoją otwartość na pomysły i działania młodych osób.

Młode osoby doceniają walory miasta, wskazują na ładne parki, mnóstwo lasów i podkreślają równocześnie, że miasto nie w pełni z tego korzysta. Młodzi ludzie chcą prowadzić zdrowy tryb życia. Lepiej czują się wśród zieleni. W opinii młodych osób w mieście brakuje jednak przestrzeni do spotkań. Podając przykłady, wskazują, że na terenach zielonych np. w Parku Orderu Uśmiechu powinno być więcej miejsc gdzie można usiąść. Potrzeba stolików, ławek, gdzie można np. rozłożyć gry planszowe. Jednocześnie rozumieją, że takie „imprezy plenerowe” mogą być źle widziane przez administratora terenu. Młodzi wolą jednak spotykać się w takich miejscach, niż np. w ogródkach działkowych, bo nawet bez specjalnego umawiania się, zawsze ktoś może się pojawić, przyjść, przysiąść się, porozmawiać, można nawiązać nowe znajomości. Wg młodych osób istotny potencjał dla kreowania nowych przestrzeni publicznych jest przy Odrze.

Marzenia przedstawicieli Młodzieżowej Rady Miasta w odniesieniu do przyszłego obrazu miasta wiążą się z jego aktywnością społeczną. Przedstawiciele młodych chcieliby aby młodzi brali sprawy w swoje ręce. Działali w zakresie kina, programów, oferty kulturalnej i współpracy z NGO. Organizacje pozarządowe powinny wejść do szkół aby zachęcić młodych do aktywności i wolontariatu. Organizacje mają wiedzę a młodzi mają energię i kreatywność do działania. Wg nich w tym kierunku powinien iść rozwój aktywności społecznej. W mieście mogłyby powstać „Centra Młodzieżowe”. W takich miejscach pracownik – mentor wyłapuje tematy, propozycje, które są sensowe i realne do wykonania i motywuje młodych ludzi do aktywności w tym kierunku. Wg Przewodniczącego Młodzieżowej Rady Miasta kluczem jest właściwa osoba – mentor (absolwent szkoły, przedstawiciel NGO), który będzie motywował i inspirował do działania. Młodzi myślą ideowo, abstrakcyjnie. Mentor zamknie w ramy, ograniczy młodzieńcze fantazje – wesprze w realizacji inicjatyw, które często blokowane są przez dorosłych.

Środowiska seniorskie należą do jednych z najaktywniejszych grup społecznych w mieście. Niejako sprzyjają temu zjawiska demograficzne. Rosnąca ilość osób w wieku senioralnym przekłada się także na potencjał aktywności społecznej, pojawianie się nowych liderów w tych środowiskach i skala tych zjawisk zauważana jest przez władze miasta. W mieście funkcjonują zarówno formalne jak też mniej formalne zrzeszenia seniorów. Seniorzy mają również dużą siłę przebicia w artykułowaniu swoich potrzeb, m. in. poprzez głosowanie w budżecie obywatelskim, aktywność w funkcjonowaniu struktur osiedlowych. Jednocześnie skala zmian demograficznych wskazuje, że potrzeby tej grupy wiekowej nie są zaspokojone w pełnym zakresie. Nt. potrzeb socjalno-zdrowotnych tej grupy więcej napisano w kolejnym podrozdziale (Rozdział 1.2.3. Dostępność i jakość infrastruktury oraz usług dla mieszkańców, przedsiębiorców, przyjezdnych). Na deficyt miejsc wspierających aktywność społeczną seniorów warto spojrzeć poprzez porównanie zasobów infrastruktury społecznej oraz popytu na tą infrastrukturę na przykładzie placówek domów dziennego pobytu. W 2019 roku z 5 domów dziennego pobytu w Kędzierzynie-Koźlu korzystało łącznie 669 podopiecznych, przy łącznej liczbie miejsc w tych placówkach wynoszącej 485. Liczba osób korzystających z tej formy wsparcia systematycznie rośnie, w 2013 roku liczba osób korzystających wynosiła 554 osoby.

Tabela 8. Zasoby infrastruktury domów dziennego pobytu w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku

Nazwa obiektu	Lokalizacja (osiedle, ulica)	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających
Dom Dziennego Pobytu Nr 1 „Pod Brzozą”	Śródmieście, ul. Powstańców 26	80	103
Dom Dziennego Pobytu Nr 2 Magnolia	Stare Miasta, ul. Piramowicza 27	100	131
Dom Dziennego Pobytu Nr 3 „Radość”	Azoty, ul. Grabskiego 6	105	151
Dom Dziennego Pobytu Nr 4 „Wrzos”	Piastów, ul. Kazimierza Wielkiego 6	100	132
Dom Dziennego Pobytu Nr 5 „Nasz Dom”	Pogorzelec, ul. Kościuszki 43b	100	152

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku

W Kędzierzynie-Koźlu od wielu lat realizowanych jest szereg przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby osób starszych. Pięć domów dziennego pobytu realizuje szeroki wachlarz działań na rzecz seniorów o charakterze kulturalno-oświatowo-rekreacyjnym. Sztandarowymi cyklicznymi działaniami w 2019 roku były:

- XV Olimpiada Seniorów i Przedszkolaków,
- VIII Przegląd Dorobku Artystycznego Ośrodków Wsparcia,
- Plastyczne Klimaty Jesienny Collage,
- Świąteczny Konkurs Zdobienia Pierników,
- VI Turniej Szachowy Instytucji Pomocy Społecznej,
- XII Miejskie Obchody Dni Seniora.¹⁷

Uchwałą NR XXI/163/15 Rady Miasta Kędzierzyn - Koźle z dnia 26 listopada 2015 roku powołano do życia Miejską Radę Seniorów. Do Rady proponować kandydatów mogą mieszkańcy miasta, którzy ukończyli 60. rok życia i podmioty działające na rzecz osób starszych (organizacje pozarządowe, uniwersytety trzeciego wieku) z siedzibą na terenie miasta. Kandydata zgłaszanego przez mieszkańców miasta musi poprzeć co najmniej 50 osób. Rada Seniorów działa w sposób aktywny angażując się w sprawy miasta.

Cykliczne zajęcia dla seniorów (wykłady, spotkania, wycieczki integracyjne i inne formy aktywności i integracji) oferują stowarzyszenia działające na rzecz osób starszych. Do najbardziej aktywnych i zaangażowanych można zaliczyć: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Kędzierzynie-Koźlu, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku Ziemi Kozielskiej czy Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Kędzierzyn-Koźle.

W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje inicjatywa lokalna, która skierowana jest do formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, którzy zamierzają działać na rzecz Gminy Kędzierzyn-Koźle. W ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy miasta bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239) mogą złożyć wniosek (wniosek w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego) o realizację zadania publicznego do Gminy Kędzierzyn-Koźle, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę. Przedsięwzięć organizowanych w formie inicjatywy lokalnej jest zazwyczaj kilka w trakcie roku. Ich przykładem może być organizacja

¹⁷ Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku

Memoriału pływackiego ku czci Jana Pawła II, która w minionym roku zgromadziła ponad pięciuset pływaków, którzy wspólnie w przeciągu 14 godzin przepłynęli łącznie 32 tysiące długości basenów.

Wsparcie finansowe dla wybranych organizacji pozarządowych (niekoniecznie jednak działających lokalnie) jest także bezpośrednio realizowane przez mieszkańców miasta. W 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu 444 mieszkańców dokonało odliczenia od dochodu darowizn przekazanych na rzecz organizacji pozarządowych (co stanowiło 1% mieszkańców miasta). Z kolei wsparcie w ramach 1% na OPP przekazało 62% podatników z Kędzierzyna-Koźla. Dane te zasadniczo nie odbiegają od wartości notowanych dla miast podobnej wielkości w kraju (zobacz analiza porównawcza).

Na poziom aktywności i integracji społecznej mieszkańców ma także wpływ jakość współpracy liderów instytucjonalnych i społecznych. O stanie tej współpracy w Kędzierzynie-Koźlu świadczą wyniki badań przeprowadzonych z liderami instytucjonalnymi i społecznymi¹⁸. Analizując wypowiedzi uczestników badania, zarówno grupy liderów instytucjonalnych, jak i liderów społecznych, można wysnuć wniosek, że obie grupy, mimo realizacji wspólnych tematów i projektów, często mają problem ze współpracą i zrozumieniem własnych potrzeb i działań. Co ciekawe, to liderzy społeczni mają świadomość, że ich działalność jest ściśle związana z działalnością instytucji publicznych, bowiem to właśnie one posiadają środki pozwalające im na realizację różnego rodzaju projektów. Z drugiej strony należy zauważyć, że liderzy instytucjonalni podczas spotkań praktycznie nie wspominali o swoich wspólnych projektach realizowanych z grupami społecznymi. Widoczne jest zamknięcie się tej grupy i realizowanie działań samodzielnie lub we współpracy z innymi organizacjami publicznymi.

Ponadto widoczne jest pewne napięcie pomiędzy obiema grupami, wynikające prawdopodobnie z niezrozumienia potrzeb i możliwości drugiej strony. Liderzy społeczni, mimo że współpracują przy wielu okazjach z liderami instytucjonalnymi i miastem, nie do końca są z tej współpracy zadowoleni. Liderzy instytucjonalni z kolei w zasadzie nie mówią o współpracy ze stroną społeczną, a skupiają się na współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi, która według nich wygląda i działa dobrze. Miasto prowadzi swoją własną politykę rozwoju, a organizacje pozarządowe niekoniecznie w tym aktywnie uczestniczą lub nie chcą uczestniczyć z sobie znanych powodów.

Współpraca instytucji publicznych z organizacjami społecznymi czy innymi instytucjami jest w dużej mierze warunkowana przepisami prawa, ale jak wskazują liderzy instytucjonalni, w ich opinii, przebiega dobrze. Z kolei, wg liderów społecznych współpraca z instytucjami publicznymi ma inny charakter (niż współpraca z innymi ngo) i opiera się na innych zasadach. Często występuje tutaj wzajemne niezrozumienie, co szczególnie jest dotkliwe dla strony społecznej, która nie posiada odpowiednich środków i możliwości nacisku, co skutkuje częstą frustracją przy kontaktach ze stroną publiczną.

Widoczne to było szczególnie przy dyskusji o potencjalnej organizacji dużej imprezy. Liderzy instytucjonalni w zasadzie stwierdzili, że w mieście taka impreza mogłaby się odbyć, natomiast liderzy społeczni rozpoczęli od kwestionowania samej imprezy jako takiej. Generalnie nikt z przedstawicieli liderów instytucjonalnych nie wspominał nawet o zaangażowaniu strony społecznej do wspólnej

¹⁸ Raport z badań fokusowych „Badanie potencjału rozwoju miasta i potencjału współpracy”. Badanie z liderami instytucjonalnymi i społecznymi zrealizowano 3 marca 2020 roku. W badaniu wzięło udział łącznie 16 osób: 10 osób – liderów instytucji publicznych (I grupa), 6 osób – liderów społecznych (II grupa).

organizacji, a obie grupy jednogłośnie stwierdziły, że to miasto powinno taką imprezę koordynować, a według strony społecznej jej rola powinna mieć raczej charakter doradczy.

Analiza porównawcza

Analiza porównawcza z wybranymi miastami o podobnej strukturze ekonomicznej w kraju¹⁹ oraz na tle miast subregionalnych²⁰ dostarcza dodatkowych informacji nt. potencjału aktywności społecznej, w tym aktywności organizacji pozarządowych.

Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych charakteryzuje się niższym nasyceniem organizacji pozarządowych w relacji do ludności miasta. Widoczne jest to we wskaźniku **organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców**. Wartość tego wskaźnika w 2018 roku wyniosła dla miasta 2,65 przy średniej dla grupy porównawczej, stanowiącej miasta subregionalne – 3,08. Analizowany wskaźnik wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2014-2018 z poziomu 2,4 do poziomu 2,65 (w grupie porównawczej odnotowano wzrost z poziomu 2,76 do poziomu 3,08).

Dodatkowo Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowany **udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących**. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 0,95% przy średniej dla grupy porównawczej równej 1,09%. W okresie 2014-2018 dynamika tego wskaźnika dla grupy porównawczej była ujemna (udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących spadał: z poziomu 1,24% do poziomu 1,09%), natomiast dla Kędzierzyna-Koźla zdecydowanie dodatnia (wzrost z poziomu 0,76% do poziomu 0,95%), co należy ocenić pozytywnie.

Powyższe dane wskazują, że Kędzierzyn-Koźle w mniejszym stopniu niż przeciętne miasta subregionalne w Polsce „dzielił się” realizacją zadań w stosunku do zdolności budżetowych miasta. Ostateczna ocena wskaźnika nie jest jednak jednoznaczna. Należy bowiem podkreślić, iż w latach 2014 – 2018 nastąpił wyraźny wzrost wydatków bieżących miasta, ze 183 mln zł w 2014 roku do 238 mln zł w 2018 roku (w 2019 było to już 262 mln zł). Oznacza to, że miasto systematycznie zwiększało pulę środków, jaką przeznaczają na dotacje dla organizacji pożytku publicznego.

¹⁹ Do tych miast zaliczono: Bełchatów, Jaworzno, Mielec, Police i Racibórz

²⁰ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Ełk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

Rysunek 20. Udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

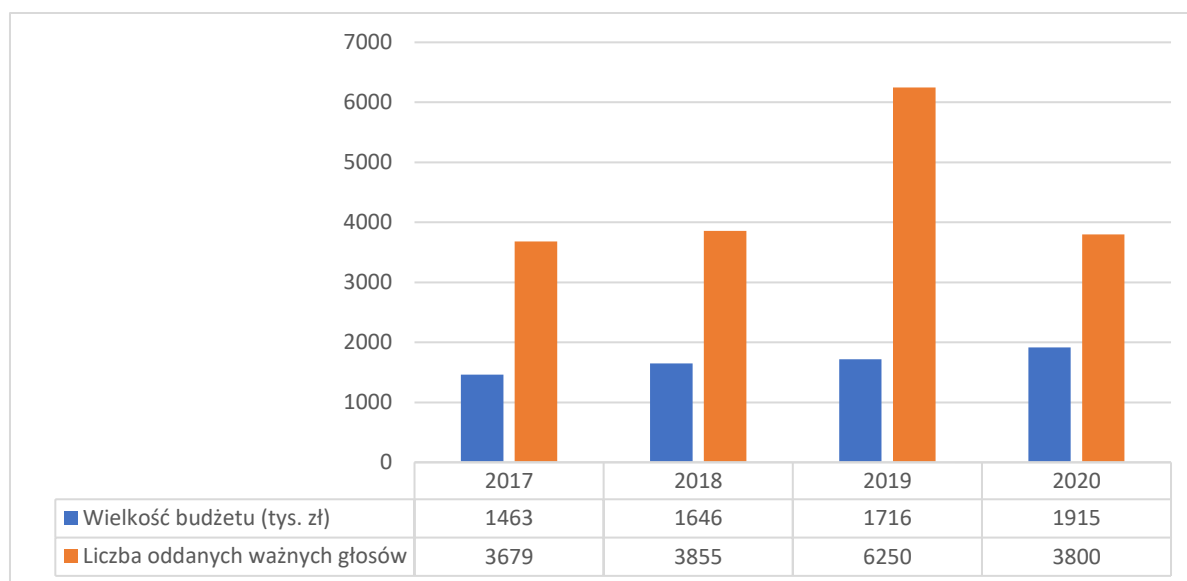

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Jak już wcześniej wspomniano w 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu **444 mieszkańców dokonało odliczenia od dochodu przekazanych na rzecz organizacji pozarządowych darowizn**, co stanowiło zaledwie 1% mieszkańców miasta. Podobny odsetek zaangażowania w działalność organizacji pożytku publicznego odnotowano w pozostałych gminach grupy porównawczej. Ponadto w Kędzierzynie-Koźlu oraz pozostałych gminach z grupy porównawczej raczej **powszechne jest przekazywanie wsparcia w ramach 1% podatku**. Dane te wskazują na pewien potencjał angażowania się w działalność społeczną, jednak należy podkreślić, iż ma on charakter bierny. Wsparcie w ramach 1% na OPP przekazało 62% podatników z Kędzierzyna-Koźla. Dla porównania wyższy poziom wsparcia odnotowano w Mielcu (68%), Jaworznie (67%) oraz Bełchatowie (63%)

Ważną rolę w obszarze aktywizacji i integracji społeczności lokalnej odgrywa **budżet obywatelski**. W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje on od 2017 roku. Jest on narzędziem wspierającym włączenie mieszkańców w kreowanie rozwoju lokalnego w odniesieniu do najbliższego otoczenia. Co roku mieszkańcy miasta mają okazję wybierać działania i przedsięwzięcia, które realizuje w przestrzeni miasta Gmina. Z roku na roku obserwuje się rosnący budżet tej inicjatywy w Kędzierzynie-Koźlu. W 2020 roku na budżet obywatelski przeznaczono 1,9 mln zł, około 500 tys. zł więcej niż w pierwszej edycji w 2017 roku. Rekordową liczbę ważnych oddanych głosów odnotowano w 2019 roku. Na zadania ujęte w budżecie obywatelskim głosowało 6250 mieszkańców, czyli około 10% populacji miasta.

Rysunek 21. Podstawowe dane statystyczne nt. budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://budzetobywatelski.kedzierzynkozle.pl/>

Analizując liczbę zadań poddanych pod głosowanie w latach 2017-2020 należy zauważyć, że rok 2019 był pod tym względem rokiem rekordowym – mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla mogli oddać swoje głosy na 78 projektów. **Natomiast istotny spadek zainteresowania budżetem obywatelskim zaobserwowano w 2020 roku.** Liczba projektów spadła do 48 (i wydaje się, że nie byłaby istotnie większa gdyby doszły do tego zadania zgłoszone przez dwa wyłączone osiedla: Piastów i Rogi), a liczba oddanych głosów ważnych powróciła do poziomu z lat 2017-2018. Głosowanie w roku 2020 zbiegło się z wybuchem pandemii, co przełożyło się na niższą niż spodziewaną, liczbę oddanych głosów.

Przyglądając się aktywności poszczególnych osiedli, wyrażonej w postaci liczby zgłoszonych projektów, zauważyć można, że **dwa osiedla wyróżniają się na tle pozostałych. Są to osiedla Śródmieście i Pogorzelec**, które w sumie od początku funkcjonowania Budżetu Obywatelskiego zgłosiły 78 projektów (46 – Śródmieście, 32 – Pogorzelec), co stanowiło 30,5% wszystkich zgłoszonych projektów w analizowanym okresie.

Tabela 9. Liczba zadań poddanych pod głosowanie w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2017-2020 [w () liczba zadań, które otrzymały dofinansowanie]

Liczba zadań poddanych pod głosowanie	Rok				łącznie	Udział w łącznej liczbie zadań poddanych pod głosowanie w latach 2017-2020
	2017	2018	2019	2020		
	65	65	78	48	256	
w tym:						
Azoty	4 (1)	3 (1)	4 (1)	2 (1)	13 (4)	5,1%
Blachownia	3 (1)	3 (1)	2 (1)	4 (1)	12 (4)	4,7%
Cisowa	2 (1)	5 (1)	5 (1)	5 (1)	17 (4)	6,6%
Kłodnica	7 (1)	4 (1)	3 (1)	4 (2)	18 (5)	7,0%
Kuźniczka	4 (1)	3 (1)	5 (1)	2 (1)	14 (4)	5,5%
Lenartowice	1 (1)	1 (1)	1 (1)	2 (1)	5 (4)	2,0%
Miejsce Kłodnickie	1 (1)	2 (2)	3 (3)	2 (1)	8 (7)	3,1%

Piastów ²¹	1 (1)	2 (1)	3 (1)	-	7 (3)	2,7%
Pogorzelec	9 (1)	7 (1)	12 (1)	4 (1)	32 (4)	12,5%
Południe	4 (1)	4 (1)	3 (1)	2 (1)	13 (4)	5,1%
Przyjaźni	2 (1)	1 (1)	1 (1)	2 (1)	6 (4)	2,3%
Rogi ²²	3 (1)	1 (1)	1 (1)	-	5 (3)	2,0%
Sławięcice	3 (3)	4 (2)	7 (1)	2 (1)	16 (5)	6,3%
Stare Miasto	5 (1)	5 (1)	6 (1)	5 (1)	21 (4)	8,2%
Śródmieście	11 (1)	12 (1)	14 (2)	9 (2)	46 (6)	18,0%
Zachód	4 (2)	8 (3)	8 (1)	3 (1)	23 (7)	9,0%
SUMA	65 (19)	65 (20)	78 (19)	48 (16)	256 (72)	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://budzetobywatelski.kedzierzynkozle.pl/>

Z kolei analiza środków przeznaczonych na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego pokazuje, że łączna kwota budżetu systematycznie rośnie – z poziomu nieco ponad 1,46 mln zł w 2017 roku do poziomu niemal 1,92 mln zł w 2020 roku. Okazuje się także, że **dwa osiedla najbardziej aktywne pod kątem liczby zgłaszanych projektów, konsumują także niemal 1/3 środków budżetu obywatelskiego. Osiedle Pogorzelec oraz osiedle Śródmieście** uzyskały w analizowanym okresie po ponad 1 mln zł każde, na realizację zgłoszonych zadań. Wysokość środków dedykowanych poszczególnym osiedlom powiązana jest z liczbą zamieszkujących je mieszkańców.

²¹ Środki przypadające Osiedlu Piastów w Budżecie Obywatelskim w 2020 roku w kwocie 199 363,29 zł. W uzgodnieniu z Radą Osiedla Piastów, w ramach budżetu miasta w 2019 roku i 2020 roku, przeznaczono na realizację wybranego w Budżecie Obywatelskim w 2019 roku zadania pn. „Dokończenie rozpoczętej w 2018 roku modernizacji terenu rekreacyjnego przy ul. Augustyna Kośnego. Wyposażenie placu zabaw w zestawy: zadaszona piaskownica paleontologiczna, Fabryka Piasku, budka na książki, ziemne trampoliny, zestaw sportowy IXO, zjeżdżalnia linowa Tyrolka, zjeżdżalnia tubowa, stacja naprawy rowerów. ETAP II.” Z powyższych względów na osiedlu Piastów nie przewidziano możliwości w 2020 roku zgłaszania projektów i przeprowadzenia głosowania.

²² Środki przypadające w Osiedlu Rogi w Budżecie Obywatelskim w 2020 roku w kwocie 68 351 zł, w uzgodnieniu z Radą Osiedla Rogi, przeznaczono w ramach budżetu miasta w 2020 roku na realizację wybranego w Budżecie Obywatelskim w 2019 roku zadania pn. „Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego na osiedlu Koźle Rogi”. Z powyższych względów na Osiedlu Rogi nie przewidziano w 2020 roku zgłaszania projektów i przeprowadzenia głosowania.

Tabela 10. Środki przeznaczone na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2017-2020

łączna kwota przeznaczona na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego	Rok				łącznie	Udział w łącznej kwocie przeznaczonej na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego w latach 2017-2020
	2017	2018	2019	2020		
	1 463 456	1 646 079	1 716 684	1 915 592	6 741 811	
w tym:						
Azoty	65 052	73 791	59 793	78 763	277 399	4,1%
Blachownia	77 845	90 510	63 361	95 760	327 476	4,9%
Cisowa	65 717	74 833	107 417	92 953	340 920	5,1%
Kłodnica	101 839	115 744	122 063	122 269	461 915	6,9%
Kuźniczka	54 362	61 968	79 431	65 190	260 951	3,9%
Lenartowice	44 245	50 450	71 784	44 116	210 595	3,1%
Miejsce Kłodnickie	42 806	25 511	53 704	51 575	173 596	2,6%
Piastów	86 843	100 000	149 830	199 363	536 036	8,0%
Pogorzelec	210 993	239 511	253 381	349 263	1 053 148	15,6%
Południe	48 808	65 245	58 708	58 712	231 473	3,4%
Przyjaźni	45 421	38 993	54 495	59 923	198 832	2,9%
Rogi	56 048	67 909	68 088	68 351	260 396	3,9%
Sławięcice	118 015	93 161	45 702	101 667	358 545	5,3%
Stare Miasto	93 408	109 790	111 538	111 098	425 834	6,3%
Śródmieście	230 244	256 569	270 980	270 174	1 027 967	15,2%
Zachód	121 810	182 094	146 409	146 415	596 728	8,9%
SUMA	1 463 456	1 646 079	1 716 684	1 915 592	6 741 811	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://budzetobywatelski.kedzierzynkozle.pl/>

Przyglądając się zadaniom, które uzyskały finansowanie w ramach budżetu obywatelskiego w analizowanym okresie, należy stwierdzić, że **dominują projekty dotyczące infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej** (przede wszystkim budowa, rewitalizacja, doposażenia placów zabaw oraz budowa boisk, modernizacja i wyposażenie/doposażenie osiedlowych stref rekreacyjno-wypoczynkowych, budowa mini tężni solankowych, budowa i wyposażenie młodzieżowych stref rekreacji), **infrastruktury komunikacyjnej** (głównie remonty chodników, remonty/wykonanie dróg dojazdowych) oraz **poprawiające bezpieczeństwo** (oświetlenie ulic, doświetlenie placów zabaw oraz wyposażenie/doposażenie jednostek OSP w potrzebny sprzęt).

Tabela 11. Zadania finansowane w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2017-2020

Osiedle	Rok			
	2017	2018	2019	2020
Azoty	Budowa placu zabaw dla dzieci i młodzieży przy ulicy Chemików (etap I)	Budowa placu zabaw przy ulicy Chemików (etap II)	Rewitalizacja placu zabaw przy ul. Jordanowskiej - etap I	Rewitalizacja placu zabaw przy ul. Jordanowskiej - etap II
Blachownia	Rozbudowa placu zabaw przy kanale	Budowa stałej sceny na placu zabaw w Osiedlu Blachownia	Wykonanie stałej iluminacji świątecznej (sztuczna choinka)	Bądź zdrowy i sprawny z wyboru!
Cisowa	Doposażenie strefy rekreacji, w tym placu zabaw zlokalizowanego pomiędzy ul. Fredry a ul. Barbary, w urządzenia do ćwiczeń street workout i siłowni zewnętrznej	Budowa chodnika ul. Fredry	Budowa boiska treningowego przy Stadionie Sportowym w Cisowej (Za boiskiem w Cisowej, teren który należy do miasta) Etap I	Doposażenie jednostki OSP Cisowa w sprzęt do prowadzenia działań ratowniczych
Kłodnica	Budowa placu zabaw dla dzieci i młodzieży (etap I)	Doposażenie i remont placów zabaw na osiedlu Kłodnica	Alejka spacerowa wzdłuż Kanału Kłodnickiego i ulicy Szymanowskiego	Bezpieczny strażak – bezpieczne osiedle Modernizacja wraz z doposażeniem placu zabaw na Placu Wagnera w Kędzierzynie-Koźlu
Kuźniczka	Remont chodników (etap I)	Dokończenie przebudowy chodnika w ciągu ulicy Wiśniowej (kontynuacja zadania realizowanego w roku 2017) oraz przebudowa chodnika przy ulicy Lipowej pomiędzy ulicami Brzozową, Wiśniową i Aleją Spokojną.	Remont chodników	Rewitalizacja ciągów pieszych na ul. Ogrodowej , ul. Jaśminowej i ul. Leszczynowej
Lenartowice	Wyposażenie osiedlowej strefy rekreacyjno-wypoczynkowej w sprzęt i urządzenia służące organizacji działań integracyjnych i prorodzinnych mieszkańców	Wyposażenie osiedlowej strefy rekreacyjno-wypoczynkowej w sprzęt i urządzenia służące organizacji działań integracyjnych i prorodzinnych mieszkańców	Wyposażenie osiedlowej strefy rekreacyjno-wypoczynkowej w sprzęt i urządzenia służące organizacji działań integracyjnych i prorodzinnych mieszkańców	Postęp komunikacyjny dla mieszkańców Lenartowic - etap I

Osiedle	Rok			
	2017	2018	2019	2020
	Lenartowic	Lenartowic. "Etap II - Infrastruktura obiektu"	Lenartowic. "Etap III - Doposażenie obiektów".	
Miejsce Kłodnickie	Budowa chodnika w ciągu ulicy Szpaków (etap III)	Doposażenie zestawu medycznego posiadanego przez Ochotniczą Straż Pożarną w Miejscu Kłodnickim o następujące elementy: torbę medyczną typu PSP R1 oraz automatyczny defibrylator zewnętrzny. Oświetlenie placu zabaw	Doposażenie zestawu ratownictwa technicznego posiadanego przez Ochotniczą Straż Pożarną w Miejscu Kłodnickim. Montaż 2 sztuk tablic z wyświetlaczem prędkości Doświetlenie placu zabaw	Oświetlenie uliczne
Piastów	Budowa mini tężni solankowych na terenie rekreacyjno-sportowym przy ul. Wieczorka (Etap I)	Dokończenie modernizacji placu zabaw przy ul. Kośnego (dawna ul. Wieczorka). Wyposażenie placu zabaw w zestaw „Fabryka Piasku”, zakup zjeżdżalni linowej „Tyrolki”, ziemnych trampolin oraz budowa zjeżdżalni na górze saneczkowej. Etap I.	Dokończenie rozpoczętej w 2018 roku modernizacji terenu rekreacyjnego przy ul. Kośnego.	
Pogorzelec	Budowa placu zabaw z urządzeniami fitness w sąsiedztwie Domu Dziennego Pobytu nr 5 NASZ DOM ul.Kościuszki – etap II	Remont dojazdu do placu zabaw przy Domu Dziennego Pobytu - ul. Kościuszki 43a - etap I	Budowa mini tężni solankowej zlokalizowanej w sąsiedztwie Domu Dziennego Pobytu Nr 5 NASZ DOM przy ul. Tadeusza Kościuszki 43 B - etap I	Budowa mini tężni solankowej zlokalizowanej w sąsiedztwie Domu Dziennego Pobytu Nr 5 Nasz Dom przy ul. Tadeusza Kościuszki 43 B- Etap II
Południe	Położenie nowej nawierzchni na odcinku ulicy Raciborskiej za obwodnicą w stronę cmentarza	Doposażenie placu zabaw przy ul. Wiklinowej	Młodzieżowa strefa rekreacji - Skatepark w Koźlu - dostęp dla mieszkańców Osiedla Południe	Budowa mini tężni solankowej w KOŻLU, dla wszystkich mieszkańców KOŻLA (w tym dla os. Południe, os. Stare Miasto, os. Zachód), zlokalizowanej w sąsiedztwie placu zabaw (lub na jego obszarze) oraz

Osiedle	Rok			
	2017	2018	2019	2020
				przedszkola w rejonie pomiędzy ul. Filtrową - ul. Z. Krasińskiego - ul. Kadetów - etap I.
Przyjaźni	Budowa boiska do gry w siatkówkę	Budowa placu zabaw na osiedlu Przyjaźni działki 552 i 543	Dokończenie budowy placu zabaw na działkach 552 i 543	Budowa chodnika wzdłuż ulicy Przyjaźni – etap I
Rogi	Budowa boiska wielofunkcyjnego typu "Orlik" (etap I)	Cd. budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego na osiedlu Koźle Rogi.	Cd. budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego na osiedlu Koźle Rogi.	Kontynuacja zadania związanego z budową kompleksu sportowo-rekreacyjnego na osiedlu Koźle Rogi.
Sławięcice	Modernizacja terenu rekreacyjnego w Sławięckim parku Zakup mebli i urządzeń do świetlicy osiedlowej Zakup dla Ochotniczej Straży Pożarnej Sławięcice „Fantomów Szkoleniowych” do nauki udzielania pierwszej pomocy oraz zakup i montaż „Kasetonu Świetlnego” z logo OSP Sławięcice	Zakup sprzętu termowizyjnego dla OSP Sławięcice, zwiększający bezpieczeństwo mieszkańców jak i skuteczność podczas działań ratowniczych, pożarów, poszukiwań i powodzi. Modernizacja terenu rekreacyjnego w Sławięckim parku	Bezpieczny Ratownik - Bezpieczny mieszkaniec Sławięcic i gminy Kędzierzyn-Koźle	Budowa placu fitness, siłowni i street workout w Sławięckim parku - etap I
Stare Miasto	Bezpieczeństwo ruchu	Plac zabaw przy Domu Kultury Koźle – Etap I	Młodzieżowa strefa rekreacji - Skatepark w Koźlu - dostęp dla mieszkańców Osiedla Stare Miasto	Budowa mini tężni solankowej w KOŻLU, dla wszystkich mieszkańców KOŻLA (w tym os. Stare Miasto, os. Zachód), zlokalizowanej w sąsiedztwie placu zabaw (lub na jego obszarze) oraz przedszkola w rejonie pomiędzy ul. Filtrową - ul. Z. Krasińskiego - ul. Kadetów - etap I.
Śródmieście	Modernizacja istniejącego placu zabaw w sercu rewitalizowanego	ETAP II Modernizacja i rozbudowa placu zabaw w obrębie ulic Lompy,	Remot chodnika Wymiana nawierzchni podwórek	Multiring - dla każdego coś dobrego.

Osiedle	Rok			
	2017	2018	2019	2020
	osiedla	1 Maja, Plebiscytowej	przy ul. J. Gagarina 4 i 2; oraz wykonanie drogi dojazdowej do altany śmietnikowej.	Rozbudowa placu zabaw
Zachód	Doposażenie placu zabaw Modernizacja chodnika łącznika ulicy Emilii Plater i Filtrowej wraz z oświetleniem	Wykonanie wjazdu przy posesjach ul. Piastowska nr 27, 27A, 33. Oświetlenie drogi oraz wykonanie nawierzchni asfaltowej na ulicy Herberta - etap I Zacienienie placu zabaw oraz wymiana nawierzchni pod urządzeniami fitness na placu zabaw ul. Kanonierów.	Młodzieżowa strefa rekreacji - Skatepark w Koźlu - dostęp dla mieszkańców Osiedla Zachód	Budowa mini tężni solankowej w KOŻLU, dla wszystkich mieszkańców KOŻLA (w tym os. Zachód, os. Stare Miasto), zlokalizowanej w sąsiedztwie placu zabaw (lub na jego obszarze) oraz przedszkola w rejonie pomiędzy ul. Filtrową - ul. Z. Krasińskiego - ul. Kadetów - etap I.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://budzetobywatelski.kedzierzynkozle.pl/>

Do form aktywności społecznej Kędzierzyna-Koźla zaliczyć można także **działalność struktur osiedlowych**. Aby wyodrębnić kluczowe tematy poruszane w trakcie tego typu wydarzeń, analizie poddano 14 protokołów ze spotkań zrealizowanych w 2019 roku przez Prezydenta Miasta Kędzierzyna-Koźle z mieszkańcami poszczególnych osiedli oraz jeden protokół zbiorczy z konsultacji bezpośrednich z mieszkańcami sześciu osiedli zrealizowanych w okresie styczeń – luty 2020 roku.

Spotkania zrealizowane w 2019 roku odbywały się według tego samego schematu:

- Na wstępie przedstawiano uczestnikom informacje dotyczące trzech aspektów:
 - budżetu obywatelskiego realizowanego w 2019 roku,
 - stanu powietrza w mieście,
 - oraz inwestycji i remontów realizowanych na terenie miasta, z uwzględnieniem tych dotyczących konkretnego osiedla, na terenie którego odbywało się spotkanie.
- W części zasadniczej mieszkańcy danego osiedla zadawali pytania, na które odpowiadał Prezydent Miasta lub też osoba z władz miasta, posiadająca wiedzę w danym temacie.
- Na zakończenie przedstawiano informacje dodatkowe – m.in. związane z bezpieczeństwem w mieście, które były prezentowane przez przedstawiciela Policji. W tej części mieszkańcy mogli także zgłaszać dodatkowe sprawy, które nie pojawiły się w części zasadniczej.

Z uwagi na sytuację wybuchu pandemii spotkania z mieszkańcami poszczególnych osiedli nie odbyły się wg planowanego przebiegu. Z 16 spotkań przeprowadzono 6. Przebieg wizyt na osiedlach nie odbiegał zasadniczo od schematu spotkań realizowanych w 2019 roku.

Mieszkańcy najczęściej zgłaszali tematy stricte dotyczące **warunków życia na terenie osiedla**, które zamieszkują. Do tematów tych należy zaliczyć przede wszystkim kwestie:

- **Bezpieczeństwa** (m.in. problemy wynikające z nieprawidłowego parkowania, problem niszczenia wiat przystankowych, problem zbyt dużej prędkości na uliczkach osiedlowych i omijanie progów zwalniających przez kierowców, apele o montaż luster na skrzyżowaniach i usunięcie lub przycięcie stwarzających zagrożenie drzew, zmianę organizacji ruchu na konkretnych ulicach, rozbudowę monitoringu, zainstalowanie lamp w ciemnych zakątkach osiedli, poprawę stanu niektórych ulic, zamontowanie sygnalizacji świetlnej na drodze krajowej nr 40, doświetlenie przejść dla pieszych, ułożenie spowalniaczy na konkretnych ulicach, uregulowanie kwestii pustostanów zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców, zwiększenie liczby patroli policyjnych).
- **Miejskich inwestycji** (m.in. budowa łącznika do obwodnicy północnej miasta, co pozwoli wyprowadzić ruch ciężkiego transportu kołowego poza granice poszczególnych osiedli, potrzeba zmiany otoczenia PSP nr 16, gdzie powstać powinno m.in. wielofunkcyjne boisko, modernizacja sieci ciepłowniczej na osiedlu Azoty, remont parku na osiedlu Stare Miasto, terminy realizacji lub dokończenie projektów zgłoszonych w budżecie obywatelskim, przyszłość Podzamcza, rewitalizacja parku na osiedlu Zachód, utrudnienia wynikające z remontu ul. Przyjaźni).
- **Komunikacyjne** (m.in. dodatkowe kursy miejskich autobusów do i z osiedli oraz do konkretnych miejsc np. do cmentarzy, remonty ulic, remonty chodników, rozwój sieci dróg rowerowych, budowa parkingów, organizacja ruchu po remoncie Rynku).

- **Zagospodarowania i ładu przestrzennego** (m.in. założenia do projektu planu zagospodarowania przestrzennego dla części osiedli, dbałość o czystość na osiedlach, posadowienie większej liczby ławek).

Pytania zadawane przez mieszkańców odnosiły się także do tematów, które dotyczą warunków i jakości życia w całym mieście. Do tematów tych zaliczyć należy kwestie:

- **Ochrony środowiska i jakość powietrza** (m.in. zasady funkcjonowania miejskiego programu dopłat do wymiany pieców, możliwości pozyskania dofinansowania z Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu, problemy wynikające z obecności benzenu w powietrzu, dofinansowanie do pomp ciepła i fotowoltaiki, dofinansowanie na ogrzewanie budynków mieszkalnych).
- **Osób starszych** (m.in. istnienie/założenia polityki senioralnej gminy, badania profilaktyczne osób starszych, dofinansowanie badań dla seniorów którzy nie przekroczyli 70 lat).
- **Osób młodych** (m.in. rozwój mieszkalnictwa dedykowanego osobom młodym, planowane remonty gminnych zasobów mieszkaniowych, niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach).

Kolejnym obszarem wpływającym na aktywizację i integrację społeczności lokalnej jest **działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic**. Według danych GUS w 2018 r. w stosunku do 2011 r. liczba zorganizowanych imprez uległa zmniejszeniu o 11,8%, natomiast liczba uczestników tych imprez o 56,9%. Warto w tym miejscu podkreślić, że w analizowanym okresie istotne znaczenie dla mieszkańców Kędzierzyna-Koźła miały imprezy o **charakterze turystycznym i sportowo-rekreacyjnym**. Liczba tych imprez wzrosła o niemal 169% (z poziomu 32 w 2011 roku do 86 w 2018 roku). Wzrosła także znacznie liczba osób biorących udział w tego typu imprezach – z 5 185 w 2011 roku do 17 350 w 2018 roku. Jest to zatem przyrost o niemal 235%. Dużym zainteresowaniem cieszą się także festiwale i przeglądy artystyczne, koncerty. Dużą publiczność (choć od 2012 roku systematycznie malejącą) gromadziły również organizowane do 2014 roku występy artystów i zespołów zawodowych. Słabnie z kolei zainteresowanie takimi formami aktywności społecznej jak udział w prelekcjach, spotkaniach, wykładach czy konkursach. Obserwujemy także istotną fluktuację liczby uczestników takich wydarzeń jak pokazy teatralne czy warsztaty.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, że pomimo dużej aktywności w sferze wydarzeń organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice, to widoczne są (w oparciu o dane GUS) negatywne trendy związane ze spadkiem zarówno liczby wydarzeń, jak i liczby uczestników tych wydarzeń. Taki stan zasadniczo koreluje ze spadkiem liczby mieszkańców.

Tabela 12. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury oraz kluby i świetlice

	Rodzaj wydarzenia	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zm.% 2011/ 2018
Imprezy (szt.)	ogółem	441	687	973	1 038	1 107	397	475	389	-11,8
	seanse filmowe	-	5	-	-	-	1	-	12	-
	wystawy	17	23	29	26	20	20	18	22	29,4

	Rodzaj wydarzenia	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zm.% 2011/ 2018
	festiwale i przeglądy artystyczne	-	-	-	-	8	11	12	12	-
	koncerty	-	-	-	-	89	67	70	48	-
	występy zespołów amatorskich	136	82	86	47	-	-	-	-	-
	występy artystów i zespołów zawodowych	64	63	55	66	-	-	-	-	-
	dyskoteki	1	6	5	9	-	-	-	-	-
	prelekcje, spotkania, wykłady	126	56	65	37	94	68	139	121	-4,0
	imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	32	284	517	651	632	93	79	86	168,8
	konkursy	38	18	20	20	53	12	13	13	-65,8
	pokazy teatralne	-	-	-	-	32	24	31	21	-
	konferencje	-	-	-	-	2	3	1	0	-
	interdyscyplinarne	-	-	-	-	133	61	83	23	-
	warsztaty	-	-	-	-	44	34	28	31	-
	inne	-	150	196	182	-	3	1	-	-
Uczestnicy imprez (osoba)	ogółem	150 421	135 332	143 948	123 646	61 207	63 038	86 420	64 821	-56,9
	seanse filmowe	-	320	-	-	-	40	-	1 162	-
	wystawy	1 687	2 095	4 978	2 225	2 740	1 145	1 090	1 655	-1,9
	festiwale i przeglądy artystyczne	-	-	-	-	2 670	7 476	7 641	7 535	-
	koncerty	-	-	-	-	20 889	18 104	20 154	29 053	-
	występy zespołów amatorskich	63 960	20 715	13 320	5 770	-	-	-	-	-

	Rodzaj wydarzenia	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zm.% 2011/ 2018
	występy artystów i zespołów zawodowych	42 450	62 622	51 173	36 609	-	-	-	-	-
	dyskoteki	70	345	1 230	1 356	-	-	-	-	-
	prelekcje, spotkania, wykłady	3 757	2 232	2 127	2 806	9 860	4 253	17 920	1 828	-51,3
	imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	5 185	6 738	6 694	7 430	7 375	15 863	18 729	17 350	234,6
	konkursy	2 452	480	1 110	1 112	3 357	1 415	2 145	1 147	-65,8
	pokazy teatralne	-	-	-	-	5 718	2 845	3 662	3 010	-
	konferencje	-	-	-	-	200	400	50	0	-
	interdyscyplinarne	-	-	-	-	7 335	8 880	14 255	838	-
	warsztaty	-	-	-	-	1 063	2 447	671	1 243	-
	inne	-	39 785	63 316	66 338	-	170	103	-	-

Źródło: GUS

Opisując stan miasta Kędzierzyn-Koźle w obszarze spędzania czasu wolnego warto jeszcze sięgnąć do **wyników badań z uczniami szkół ponadpodstawowych**²³. Niemal 81% badanych młodych osób stwierdziło, że Kędzierzyn-Koźle nie jest dla nich dobrym miejscem do życia i rozwoju. Na taki obraz miasta w oczach młodych ludzi składają się między innymi ich opinie, mówiące o tym, że **miasto stwarza ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego przez młode osoby**.

Młodzi mieszkańcy Kędzierzyna-Koźla oczekują powstania większej liczby atrakcji i imprez oraz miejsc gdzie mogą spędzić wolny czas. Oczekują również dalszego rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (np. boiska, pływalnia, skate park, trasy do biegania) oraz dotyczące organizacji większej liczby ciekawych wydarzeń kulturalnych i koncertów/imprez.

Na ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego zwrócili uwagę również osoby, które przybyły do Kędzierzyna-Koźla w ostatnich latach (badanie z migrantami). Dobrym przykładem jest wypowiedź jednej z osób:

„I brakuje w Kędzierzynie takich miejsc do rekreacji dla całych rodzin. Brakuje jakichś miejsc na ognisko, na grilla, jakichś wiat, jakichś ścieżek rekreacyjnych – mówię o tych terenach zalesionych w

²³ Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

okolicach Kędzierzyna. Tak żeby można w wolnej chwili uciec od tego zatrutego powietrza, gdzie te wskaźniki norm są nawet o kilka tysięcy przekraczane”.

Na kwestię problemu dotyczącego możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców miasta zwrócili uwagę uczestnicy badania fokusowego z liderami instytucjonalnymi i społecznymi. W trakcie badań wskazano, że miasto nie posiada centrum, które gromadziłoby ludzi i było miejscem spotkań. Brak takiego centrum ma silne skutki także w kwestii zachowań ludzi. Mieszkańcy wybierają miejsca, które mogą być takimi centrami, np. galerię handlową, która przejęła rolę centrum i miejsca spotkań.

Powstanie galerii handlowej zostało uznane w grupie liderów społecznych za niezmiernie ważny fakt, który miał duży wpływ na zmiany w Kędzierzynie-Koźlu. Co prawda niektórzy z respondentów zareagowali pewnym oburzeniem na tak przedstawioną najważniejszą zmianę w mieście, niemniej pojawiły się głosy zwracające uwagę, że galeria handlowa jest w chwili obecnej miejscem, które pełni rolę centrum miasta. Jakkolwiek by nie mówić o szkodliwości tego typu obiektów i ich negatywnym wpływie na centra miast jako miejsc skupiających i integrujących mieszkańców, to powstanie galerii handlowej miało duże znaczenie dla miasta. Galeria handlowa stała się nowym centrum Kędzierzyna-Koźla. Potwierdza to organizacja takich imprez jak: występy, koncerty, loterie i inne wydarzenia tematyczne mające na celu zgromadzić jak najwięcej osób.

Fakt, że powstanie galerii handlowej jest przez część rozmówców wskazywane jako jedna z najważniejszych zmian w ostatnich latach, w połączeniu ze zmianami w przestrzeni miasta, wskazuje, że istnieją silne potrzeby w zakresie przemian związanych ze zwiększeniem utworzenia miejsc, gdzie mieszkańcy będą mogli się spotykać i integrować. Badani wskazywali, że Kędzierzyn-Koźle wyładniał w ostatnich latach, lecz nie zyskał póki co miejsc, gdzie mieszkańcy mogliby się spotykać i spędzać wolny czas. Wskazywanie na galerię jako na miejsce spotkań mieszkańców wyraźnie pokazuje potrzebę utworzenia takich przestrzeni. Potencjał stanowi oddany do użytku w grudniu 2019 roku wyremontowany kozielski Rynek. Czas pokaże czy stanie się on miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców.

Integracja społeczna

W obszarze integracji społecznej mieszkańców dokonano identyfikacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W pierwszym kroku przeanalizowano dane odnoszące się do powodów udzielenia pomocy społecznej mieszkańcom Kędzierzyna-Koźla. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące powodów udzielania pomocy rodzinom w latach 2013-2018.

Tabela 13. Powody udzielania pomocy rodzinom w Kędzierzynie-Koźlu – liczba rodzin

Powody udzielania pomocy rodzinom	Liczba rodzin		Zmiana w latach 2013-2018	
	2013	2018	Ilościowo	W %
OGÓŁEM	5723	3395	-2328	-40,7%
Ubóstwo	1386	879	-507	-36,4%
Bezrobocie	1517	729	-788	-51,9%
Długotrwała lub ciężka choroba	706	595	-111	-15,7%
Niepełnosprawność	937	584	-353	-37,7%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i	554	155	-399	-72,0%

Powody udzielania pomocy rodzinom	Liczba rodzin		Zmiana w latach 2013-2018	
	2013	2018	Ilościowo	W %
prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem				
Alkoholizm	263	147	-116	-44,1%
Przemoc w rodzinie	159	129	-30	-18,9%
Bezdomność	103	103	0	0,0%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	49	-4	-7,5%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	33	13	-20	-60,6%
Narkomania	12	10	-2	-16,7%
Zdarzenia losowe	0	2	2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie: I. Pakosz, K. Wojdyła, Ocena zasobów pomocy społecznej dla Gminy Kędzierzyn-Koźle, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, kwiecień 2014; Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2019.

Pierwszy wniosek, jaki nasuwa się z analizy danych, mówi o tym, że w analizowanym okresie **spadła istotnie liczba rodzin, którym grozi wykluczenie społeczne**. Świadczą o tym spadające wskaźniki mówiące o liczbie rodzin, którym udzielono pomocy przede wszystkim ze względu na ubóstwo oraz bezrobocie, a także niepełnosprawność. Spadają także wskaźniki obrazujące bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, co może pośrednio świadczyć o poprawiającej się sytuacji ekonomicznej mieszkańców Kędzierzyna-Koźla.

Drugi wniosek dotyczy niewielkiego (na tle ubóstwa, bezrobocia czy niepełnosprawności) spadku liczby rodzin, którym udzielono wsparcia ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę. Może to świadczyć o tym, że wskaźnik ten jest utrzymywany na relatywnie dość wysokim poziomie ze względu na postępujący proces starzenia się ludności miasta.

Trzeci wniosek dotyczy poprawiającej się materialnej sytuacji rodzin. Świadczyć o tym mogą nie tylko spadające wskaźniki liczby rodzin, którym udzielono wsparcia ze względu na ubóstwo i bezrobocie, ale także ze względu na alkoholizm i przemoc w rodzinie. W sytuacji problemów ze znalezieniem pracy część osób ucieka w alkoholizm, który często skutkuje przemocą w rodzinie. Poprawiające się warunki na rynku pracy, łatwość w znalezieniu pracy a także rosnący poziom wynagrodzeń, są czynnikami, które ułatwiają wyjście z problemów alkoholowych, co często skutkuje również obniżeniem wskaźników dotyczących przemocy w rodzinie.

O poprawiającej się sytuacji materialnej rodzin w Kędzierzynie-Koźlu świadczą także dane zaprezentowane w tabeli poniżej. W latach 2013-2018 istotnie (o ponad 42) spadła liczba rodzin, korzystających z pomocy społecznej. Jeszcze większy spadek (o ponad 48%) odnotowano jeżeli chodzi o liczbę osób w rodzinach, korzystających z pomocy społecznej. Analizując powyższe dane należy oczywiście mieć na uwadze spadającą liczbę mieszkańców Kędzierzyna-Koźla. Jednak skala spadku liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, świadczy o tym, że sytuacja materialna ludności Kędzierzyna-Koźla uległa poprawie w analizowanym okresie, co tym samym przełożyło się spadek liczby osób, którym grozi wykluczenie społeczne.

Tabela 14. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Kędzierzynie-Koźlu

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2013	2685	5890
2014	2535	5520
2015	2192	4910
2016	2105	4624
2017	1849	3770
2018	1555	3050
Zmiana 2018/2013 (ilościowo)	-1130	-2840
Zmiana 2018/2013 (%)	-42,1%	-48,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2019, s. 23.

Z kolei analizując główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych, należy stwierdzić, że w najtrudniejszej sytuacji znajdują się rodziny jednoosobowe. Aż 47,5% ze wszystkich głównych powodów udzielenia pomocy rodzinom przypadło na rodziny jednoosobowe. Na rodziny jednoosobowe przypadło w 2018 roku 48,8% przyznanej pomocy ze względu na ubóstwo, 38,7% ze względu na bezrobocie, aż 60,5% ze względu na niepełnosprawność i aż 65,6% ze względu na długotrwałą chorobę. Rodziny jednoosobowe to bardzo często rodziny osób w wieku poprodukcyjnym. **Można zatem stwierdzić, że osoby starsze, żyjące w jednoosobowych gospodarstwach domowych są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w Kędzierzynie-Koźlu. Te dane są niepokojące także w kontekście prognoz demograficznych oraz danych dot. migracji.** W Kędzierzynie-Koźlu, który dynamicznie się starzeje, obserwuje się jednocześnie zjawisko opuszczania rodzinnych stron przez młode osoby. Oznacza to, że zerwane zostają więzy rodzinne, osoby starsze, zostają w mieście bez wsparcia młodszych pokoleń.

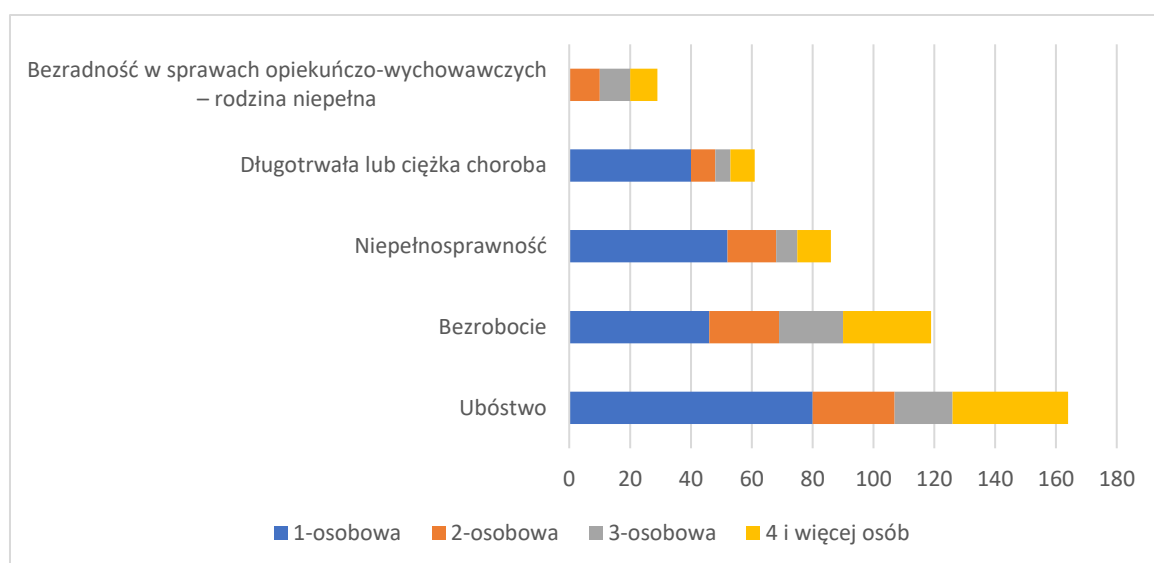
Drugą grupą, której może grozić wykluczenie społeczne, są rodziny w których żyje 4 i więcej osób. Na rodziny te przypadło w 2018 roku 23,2% przyznanej pomocy ze względu na ubóstwo, 24,4% ze względu na bezrobocie, 12,8% ze względu na niepełnosprawność, 13,1% ze względu na długotrwałą chorobę oraz 31,0% ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (rodzina niepełna).

Tabela 15. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych w 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu

Powody udzielania pomocy rodzinom	Ogółem	Typ rodziny			
		1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Ubóstwo	164	80	27	19	38
Bezrobocie	119	46	23	21	29
Niepełnosprawność	86	52	16	7	11
Długotrwała lub ciężka choroba	61	40	8	5	8
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	29		10	10	9
Ogółem	459	218	84	62	95

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2019, s. 32.

Rysunek 22. Liczba rodzin pobierających świadczenia wg powodów w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2019, s. 32.

O trudnej sytuacji osób starszych mogą także pośrednio świadczyć dane dotyczące liczby osób korzystających z usług opiekuńczych. Najczęściej z tego typu usług korzystają osoby z niepełnosprawnościami, a także osoby chore krótkoterminowo albo przewlekłe, osoby starsze i osoby samotne, jeśli potrzebują na co dzień pomocy innych osób, a nie mogą jej uzyskać od osób, które wspólnie z nią mieszkają (np. równie chory współmałżonek) i innych członków rodziny, tzw. wstępnych i zstępnych, czyli dzieci, wnuków, sióstr, braci, dalszej rodziny.

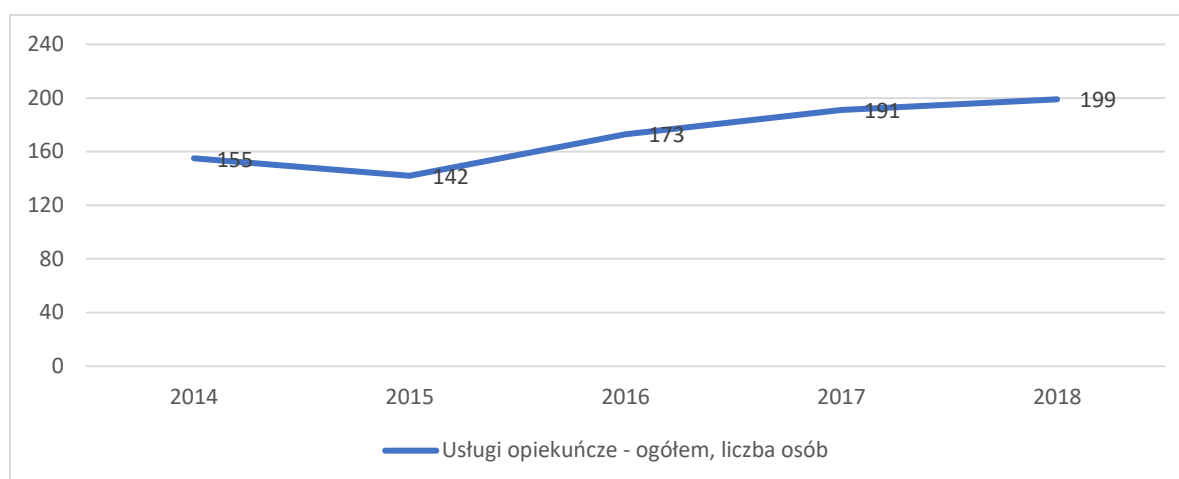
Analizując dane zawarte w poniższej tabeli i na poniższym rysunku należy dojść do wniosku, że w latach 2014-2018 odsetek osób korzystających z usług opiekuńczych wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu o 28,4%. Biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa miasta należy z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że w nadchodzących latach systematycznie będzie wzrastać liczba osób chcących skorzystać z usług opiekuńczych.

Tabela 16. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Kędzierzynie-Koźlu

Rok	Liczba osób
2014	155
2015	142
2016	173
2017	191
2018	199
Zmiana 2018/2013 (ilościowo)	+44
Zmiana 2018/2013 (w %)	+28,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2019, s. 33.

Rysunek 23. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2018, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu, Kędzierzyn-Koźle, 2019, s. 33.

Zadania opieki społecznej są wypełniane w Kędzierzynie-Koźlu przez kilka instytucji. Na terenie miasta funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej (ul. Zielna 1). Dysponuje on około 70 miejscami dla osób dorosłych (w tym także osób niepełnosprawnych intelektualnie), którym opiekę zapewnia zespół opiekuńczo-terapeutyczny. Wg danych GUS w końcu 2018 r. w Kędzierzynie-Koźlu działały 2 domy pomocy społecznej dysponujące 123 miejscami.

W ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w mieście jest świadczona pomoc osobom w wieku senioralnym poprzez 5 Domów Dziennego Pobytu oraz 47 mieszkań chronionych. Domy dziennego pobytu stwarzają możliwość całodziennego pobytu, a także organizują zajęcia o charakterze kulturalnym, oświatowym, rehabilitacyjnym i rekreacyjnym. Ponadto przy ul. Łukasiewicza 9 funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety dysponujący około 55 miejscami.

W 2019 roku podopieczni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w 59 inicjatywach skierowanych do mieszkańców miasta. Były to imprezy organizowane na terenie miasta (zarówno przez MOPS jak i inne podmioty i organizacje), ale również imprezy na terenie województwa opolskiego i poza jego granicami. MOPS współpracował w tym zakresie z placówkami oświatowymi, radami osiedli, parafiami a także organizacjami działającymi na rzecz lokalnej społeczności (blisko dwudziestoma podmiotami z terenu miasta), z sektorem biznesu oraz instytucjami z sześciu innych gmin w ramach projektu finansowanego ze środków UE. Prowadzone działania miały na celu integrację społeczności lokalnej. Łączna liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach to ponad 500 (co stanowi spadek w stosunku do 2018 roku, kiedy to udział wzięło 1 600, do 2017 roku - 1 532 osoby oraz do 2016 roku – 1 284 osoby.) Dodatkowo MOPS rozkolportował paczki żywnościowe dla 2 229 osób (tj. 1 042 rodzin) dla porównania w 2018 roku było to 2 049 osób (tj 910 rodzin), w 2017 było to 1 791 osób, w 2016 roku – 1 878 osób, w 2015 roku – 2 082 osób, a w 2014 roku – 2 115 osób)²⁴.

²⁴ Na podstawie: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019.

Innymi instytucjami pełniącymi ważne funkcje społeczne w Kędzierzynie-Koźlu są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (ul. Skarbowa 4), Powiatowy Urząd Pracy (ul. Anny 11) i Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczną (ul. Skarbowa 4).²⁵

W mieście funkcjonuje Dom Dziecka (ul. Skarbowa 8), który jest jednym z najstarszych w województwie opolskim. Dom zapewnia opiekę około 30 wychowankom pozbawionym trwale lub okresowo opieki ze strony własnej rodziny. Jest to jedyna tego rodzaju placówka w mieście i powiecie. Dom dziecka jest prowadzony przez Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu.

Wg informacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu profesjonalna realizacja zadań pomocy społecznej w mieście wymaga konsekwentnych działań w zakresie warunków pracy, płacy i zwiększenia środków na remonty. Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- zatrudnienia bądź zwiększenia liczby godzin pracy streetworkerów do pracy z osobami bezdomnymi,
- wspierania podnoszenia kwalifikacji pracowników Ośrodka,
- zwiększenia środków na działania aktywizujące adresowane do pasywnych klientów MOPS,
- wymiany sprzętu komputerowego wyeksploatowanego oraz tego, który nie współpracuje z obecnie używanym oprogramowaniem i pozostałym sprzętem,
- podniesienia bezpieczeństwa pracowników poprzez szkolenia z zakresu samoobrony oraz montaż systemu alarmowego przeciw napadowego,
- zwiększenia środków na działania informacyjno-edukacyjne (kwartalnik „Świat Seniora”, plakaty, ulotki, warsztaty) w zakresie kluczowych problemów społecznych,
- realizacji zadań pomocy społecznej nowymi metodami w pracy socjalnej, tj. projekt socjalny i Organizowanie Społeczności Lokalnych,
- zatrudnienia pracowników świadczących usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- utworzenia stanowiska asystenta osoby niepełnosprawnej,
- opracowania programu i wdrożenia opieki wytchnieniowej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej wskazuje, że stan techniczny budynków, w których mieszczą się Domy Dziennego Pobytu wymaga podjęcia działań remontowych i dostosowania tych obiektów do obowiązujących przepisów. Pilnego remontu wymaga budynek Domu Dziennego Pobytu Nr 2 przy ul. Piramowicza 27. Konieczne jest również przeprowadzenie remontu instalacji elektrycznej w siedzibie głównej Ośrodka przy ul. M. Reja 2a (I piętro).

Do istotnych wyzwań system pomocy społecznej należy zaliczyć zwiększone zainteresowanie pomocą w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Obserwuje się mniejsze zaangażowanie rodzin w sprawowanie opieki nad swoimi zależnymi członkami rodziny i cedowanie wszystkich problemów osoby starszej lub niepełnosprawnej na jednostki pomocy społecznej i ochrony zdrowia. Kurczy się potencjał opiekuńczy rodzin. Występują trudności ze zorganizowaniem pomocy osobom opuszczającym szpitale po zakończeniu terapii z uwagi na brak narzędzi, np. Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Kędzierzynie-Koźlu lub utrudniony dostęp do opieki długoterminowej. Na terenie

²⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

miasta nie są świadczone usługi wytchnieniowe ani pomoc „krótka chwila”.²⁶ Poza wyżej wymienionymi brakami występuje deficyt wykorzystania nowoczesnych technologii w zakresie opieki senioralnej na co wskazują konsultacje z zewnętrznymi ekspertami prowadzone w toku prac nad Planami Rozwoju Lokalnego i Instytucjonalnego.

Problematyka integracji społecznej dotyczy także osób, które migrowały do Kędzierzyna-Koźła z innych części Polski, a także z zagranicy. Nieco światła na aspekty integracji społecznej migrantów rzucają wyniki badań przeprowadzonych z osobami, które przyjechały do Kędzierzyna-Koźła w celach ekonomicznych lub mieszkaniowych²⁷. W oparciu o przeprowadzone wywiady indywidualne można stwierdzić, że osoby przybywające do Kędzierzyna-Koźła w większości czują się bezpiecznie w mieście i raczej szybko radzą sobie z barierą językową (dotyczy osób narodowości ukraińskiej).

Jednocześnie do problemów integracji społecznej nowych mieszkańców miasta można zaliczyć brak miejsc do rekreacji i spędzania wolnego czasu, a w przypadku osób niebędących obywatelami Polski, także umiarkowaną tolerancję przez obecnych mieszkańców miasta. W badaniu ankietowym mieszkańcy pytani o stosunek do obcokrajowców, osiedlających się i pracujących w mieście byli pozytywnie nastawieni to tego faktu (41,30% badanych), 34,43% badanych nie miało zdania na ten temat a 24,26% było negatywnie nastawionych.

Obywatele państw trzecich, którzy coraz liczniej przybywają do Kędzierzyna-Koźła oczekują wsparcia z zakresu nauki języka polskiego oraz przejrzystych informacji nt. poruszania się w gąszczu prawnym. Do osób takich z reguły słabo dociera informacja o istniejących formach pomocy i integracji. Ważną formą pomocy dla obywateli państw trzecich może być również informacja o lokalnym rynku pracy oraz informacja w ojczystym języku nt. szeroko rozumianej oferty miasta w sferze czasu wolnego (oferta kulturalna, rekreacyjna, etc.). W ramach integracji społecznej w 2019 r. zorganizowano takie inicjatywy jak: „Festiwal czterech kultur” (muzyka romska, niemiecka, śląska oraz z kresów wschodnich), wystawy zdjęć (np. w ramach kampanii społecznej dot. osób niepełnosprawnych „Spojrzyć głębiej”) czy zbiórki na cele charytatywne (np. na rzecz hospicjum) połączone z koncertem dla mieszkańców. Wszystkie inicjatywy miały za zadanie przybliżyć mieszkańców bogactwo innych kultur ale także problemy z jakimi borykają się na co dzień mieszkańcy, grupy społeczne, które z racji swojej odmienności bywają wykluczone z życia społecznego. Wydarzenia organizowane przez Miejski Ośrodek Kultury przy wsparciu organizacji pozarządowych cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Kędzierzyn-Koźle zmienia się w zakresie szeroko rozumianej dostępności miasta dla osób oraz grup defaworyzowanych. Niemniej nadal wiele obiektów i przestrzeni publicznych wymaga przeprojektowania lub modernizacji w zakresie dostępności.

²⁶ Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku

²⁷ W ramach badania zrealizowano 15 wywiadów pogłębionych (IDI) z imigrantami tj. osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu. Wśród badanych były zarówno osoby z obywatelstwem polskim, jak i ukraińskim. Badania zostały przeprowadzone w okresie tygodnia począwszy od 2.04.2020 do 8.04.2020. Każdy wywiad trwał około 20-30 minut.

Tabela 17. Dostępność instytucji publicznych Kędzierzyna-Koźła – materiał z inwentaryzacji przeprowadzonej w lipcu 2020 r.

Instytucja	Dostępność	Opis
Urząd Miasta	Dobra	Budynki Urzędu Miasta dostosowane są dla osób niepełnosprawnych ruchowo. We wszystkich trzech budynkach znajdują się windy bądź platformy dostosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Nie posiada żadnych systemów dla osób niewidomych lub głuchoniemych, jedynie jeden pracownik z Wydziału Organizacyjnego jest osobą przeszkoloną i wskazaną do rozmów w języku migowym.
Muzeum Ziemi Kozielskiej	Dobra	Muzeum jest w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dostępność poprawiono w ramach realizacji projektu pn. „Zachowanie dziedzictwa kulturalnego Kędzierzyna-Koźła poprzez renowację, rewaloryzację i przebudowę kompleksu zamkowego” dofinansowanego ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020. . Z Muzeum mogą korzystać osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi, niewidomi oraz głuchoniemi.
Miejski Ośrodek Kultury	Umiarkowana	D.K. "Koźle": - winda dla niepełnosprawnych z poziomu zero na parter w starej części budynku, - toalety dla niepełnosprawnych zarówno w starej części budynku /parter/ jak i w części kinowej, - specjalnie przygotowane miejsca na wózki inwalidzkie w pierwszym rzędzie sali kinowej, - schodołaz. D.K. "Chemik" i D.K. "Lech": - podjazd dla niepełnosprawnych. D.K. Koźle Rogi: - podjazd dla niepełnosprawnych, - toaleta dla niepełnosprawnych. Modernizacji wymagają: - D.K. "Chemik" i D.K. "Lech" brak toalet dla niepełnosprawnych, - D.K."Chemik" brak możliwości przemieszczenia się na I piętro do sal baletowych i konferencyjnych na wózku inwalidzkim, - D.K. "Koźle" brak systemu przywoływania pracownika do uruchomienia windy.
Miejska Biblioteka Publiczna	Umiarkowana	MBP Rynek 3os. Stare Miasto – własność MBP, budynek dostosowany dla osób niepełnosprawnych w podjazd, windę, toalety. Dostępne jest również stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących. Filia nr 1 ul. Słowackiego 6 os. Pogorzelec – budynek mieszkalny (MZBK), nieprzystosowany. Ze względu na lokalizację (wysoki parter z balkonem) byłaby możliwość zamontowania podnośnika pionowego przy balkonie, ale wiąże się to z wymianą drzwi balkonowych. Brak toalety dla niepełnosprawnych, lokal wymaga modernizacji. Filia nr 4 ul. Wyzwolenia 7 (Dom Kultury „Lech”) – lokal na piętrze. Możliwość montażu windy schodowej na torze krzywoliniowym w budynku, brak toalety dla niepełnosprawnych.

Instytucja	Dostępność	Opis
		Filia nr 5 ul. Damrota 32 os. Śródmieście – budynek mieszkalny MZBK, lokal zajmuje parter, dostosowany dla osób niepełnosprawnych, szerokie wejścia, toaleta dla osób niepełnosprawnych, obiekt nie przystosowany dla osób głuchych i niewidomych. Dostępne jest również stanowisko komputerowe dla osób niedowidzących. Filia nr 8 ul. Batorego 32 os. Sławięcice – własność MBP, budynek nieprzystosowany. Możliwość usunięcia barier architektonicznych w trakcie remontu. Budynek wymaga całkowitej modernizacji. Filia nr 10 ul. Krasickiego 1 os. Kłodnica – budynek mieszkalny (MZBK), posiada wejście szerokie, parter, brak toalety dla niepełnosprawnych. Filia nr 11 ul. K. Wielkiego os. Piastów – własność MBP, posiada podjazd i toaletę dla niepełnosprawnych. Filia nr 13 ul. Grabskiego 6 os. Azoty – budynek MOPS, posiada windę. Brak toalety dla niepełnosprawnych, możliwa modernizacja obecnej. Ponieważ WC znajduje się na innej kondygnacji potrzebny jest podjazd. Budynki biblioteki nie są przystosowane do potrzeb osób niewidomych i głuchych.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Umiarkowana	1. Dom Dziennego Pobytu Nr 1 ul. Powstańców 26, 47-220 Kędzierzyn-Koźle – budynek wymaga generalnego remontu w tym dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami np. windę, toalety, podjazdy, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń, itp. 2. Dom Dziennego Pobytu Nr 2 ul. Piramowicza 27, 47-200 Kędzierzyn-Koźle – budynek wymaga generalnego remontu w tym dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami np. windę, toalety, podjazdy, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń, itp. 3. Dom Dziennego Pobytu Nr 3 ul. Grabskiego 6, 47-223 Kędzierzyn-Koźle - budynek posiada platformę do przewozu osób niepełnosprawnych, wjazd do budynku jest z poziomu drogi, toalety dostosowane do osób niepełnosprawnych. 4. Dom Dziennego Pobytu Nr 4 ul. Kazimierza Wielkiego 6, 47-232 Kędzierzyn-Koźle – pomieszczenia wynajmowane od Żłobka nr 10. Pomieszczenia bez barier architektonicznych, zlokalizowane na parterze budynku z wejściem z podjazdem z poziomu drogi. Brak toalet dostosowanych do osób niepełnosprawnych, oraz wąskie korytarze i wejścia do pomieszczeń. 5. Dom Dziennego Pobytu Nr 5 ul. Kościuszki 43b, 47-224 Kędzierzyn-Koźle – budynek posiada platformę do przewozu osób niepełnosprawnych, wjazd do budynku jest z poziomu drogi, toalety dostosowane do osób niepełnosprawnych, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń.

Instytucja	Dostępność	Opis
		6. Mieszkania Chronione, ul. Waryńskiego 1-3, 47-223 Kędzierzyn-Koźle – budynek dostosowany do osób niepełnosprawnych bez barier architektonicznych. Posiada windę, system przyzywowy opiekunek, wjazd do budynku jest z poziomu drogi, toalety dostosowane do osób niepełnosprawnych, szerokie korytarze i wejścia do pomieszczeń. 7. Budynek siedziby głównej, ul. Reja 2a, 47-224 Kędzierzyn-Koźle - pomieszczenia wynajmowane od Miejskiego Zarządu Budynków Komunalnych w Kędzierzynie-Koźlu. W budynku jest winda. Brak szerokich wejść do pomieszczeń i dostosowanych toalet.
Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy sp. z o.o.	Umiarkowana	Inkubator Przedsiębiorczości jest częściowo dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, tj. posiada windę, stosowny podjazd, wydzielone miejsca parkingowe. Inkubator Przedsiębiorczości nie posiada toalet przystosowanych dla niepełnosprawnych ruchowo. Budynek biurowy ul. Szkolna 15 nie jest w pełni przystosowany dla osób niepełnosprawnych ruchowo. W budynku brak jest windy, przystosowanych toalet oraz ewentualnie stosownych podjazdów. Budynek posiada tylko wydzielone miejsca parkingowe. Budynek biurowy na ul. Wojska Polskiego 16F jest w pełni przystosowany dla osób niepełnosprawnych ruchowo, tj. posiada podjazd, windę, przystosowane toalety, miejsca parkingowe.
Miejski Zakład Komunikacyjny w Kędzierzynie - Koźlu sp. z o.o.	Bardzo dobra	Tabor: Na dzień 28 lipca 2020 r. Spółka posiada 46 autobusów do obsługi publicznego zbiorowego transportu miejskiego. Oprócz trzech pojazdów, stanowiących dla Spółki wartość historyczną oraz jednego autobusu klasy mini (Mercedes Sprinter), wszystkie pozostałe pojazdy są niskopodłogowe, przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych, co stanowi 91,3% taboru. Autobusy niskopodłogowe posiadają obniżoną podłogę na całej długości autobusu, a część siedzeń pasażerskich dostępnych jest bezpośrednio z poziomu niskiej podłogi bez potrzeby pokonywania stopni pośrednich. Kolejnym udogodnieniem dla pasażerów jest zewnętrzny przycisk otwierania drzwi z funkcją tzw. żądania przykłąku, czyli funkcją pozwalającą na dodatkowe obniżenie podłogi autobusu przy wsiadaniu i wysiadaniu z pojazdu dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich lub osób z wózkami dzieciennymi, bezstopniowe wejścia we wszystkich drzwiach oraz rozkładana najazdowa rampa pozwalająca na wjazd i wyjazd do i z autobusów wózków inwalidzkich i wózków dzieciennych. Autobusy mają wydzielone miejsce przystosowane do mocowania i przewozu wózków, mieszczące jednocześnie wózek dziecienny i wózek inwalidzki zaopatrzone w przycisk sygnalizujący kierowcy zamiar opuszczenia autobusu. Ponadto dwa autobusy międzymiastowe (Interurbino i Volvo 8900) wyposażone są w windę dla wózków inwalidzkich. W nowym taborze montowane są dwukolorowe wyświetlacze. Na wyświetlaczach tych numer linii wyświetla się w kolorze białym, a kierunek trasy w kolorze bursztynowym. Dzięki temu treść jest wyraźna

Instytucja	Dostępność	Opis
		i bardziej czytelna dla osób niedowidzących. We wszystkich autobusach funkcjonuje system głośnego powiadamiania zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz pojazdu (wewnątrz autobusu jest to głosowa zapowiedź, do jakiego przystanku zbliża się autobus, po zatrzymaniu autobusu pojawia się komunikat z nazwą przystanku oraz nazwą następnego przystanku, natomiast na zewnątrz słyszalne jest powiadomienie o numerze i kierunku linii autobusu zatrzymującego się na przystanku). Dodatkowo, dla osób niedowidzących i niewidomych, na przyciskach zewnętrznych i wewnętrznych zamieszczona jest grawerka „STOP” w języku Braille’a. Elektroniczne tablice informacyjne na przystankach: Tablice te są ulokowane na 10 najbardziej uczęszczanych przystankach, tzn. przy ul. Bolesława Krzywoustego 2 szt., Dworzec PKP (Centrum przesiadkowe) 2 szt., ul. Piastowska, ul. Juliana Tuwima, Galeria Odrzańskie Ogrody 2 szt., ul. Żeromskiego Urząd Miasta oraz na Placu Raciborskim. Z uwagi na duże natężenie ruchu miejskiego tzw. informacja statyczna na rozkładach jazdy nie odzwierciedla rzeczywistych czasów przyjazdu/odjazdu poszczególnych autobusów – informacja o rzeczywistym czasie przyjazdu autobusu wyświetla się na elektronicznej tablicy. Osoby niedowidzące i niewidome mają możliwość odsłuchania tej informacji w formie głosowego komunikatu po przyciśnięciu odpowiedniego przycisku.
Miejski Zarząd Budynków Komunalnych	Brak oceny	Miejski Zarząd Budynków Komunalnych nie posiada w planowanym budżecie środków na dostosowanie lokali mieszkalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach poprawy dostępności architektonicznej i komunikacyjnej do części wspólnych budynków n/w nieruchomości będące w 100% własnością Gminy Kędzierzyn-Koźle posiadają następujące udogodnienia dla osób niepełnosprawnych; • ul. Zielna 9 - dostęp do lokali mieszkalnych położonych na konygnacji „0” z poziomu gruntu • ul. Portowa 70a – podjazd dla wózków do drzwi wejściowych do budynku oraz przychodni rehabilitacyjnej • ul. Ciasna 1 - podjazd dla wózków do tylnych drzwi wejściowych do przychodni zdrowia • ul. Księdza Piotra Ściegiennego 2 - podjazd dla wózków do tylnych drzwi wejściowych do przychodni zdrowia • ul. Leszka Białego 5 - podjazd dla wózków do drzwi wejściowych do przychodni zdrowia • ul. Bałtycka 1 a - podjazd dla wózków do drzwi wejściowych do klatki schodowej • Al. Jana Pawła II 27A – hala targowa - dostęp do lokali użytkowych z poziomu gruntu, wyposażona w toaletę dla osób niepełnosprawnych, przed budynkiem wyznaczone specjalne miejsca parkingowe • ul. Konstantego Damrota – targowisko miejskie - dostęp do stanowisk handlowych z poziomu gruntu, wyposażone w toaletę dla osób niepełnosprawnych, na terenie wyznaczone specjalne

Instytucja	Dostępność	Opis
		miejsca parkingowe • ul. Targowa – targowisko miejskie - dostęp do stanowisk handlowych z poziomu gruntu, wyposażone w toaletę dla osób niepełnosprawnych, przy terenie targowiska wyznaczone specjalne miejsca parkingowe • ul. Grunwaldzka 6 – podjazd dla wózków do drzwi wejściowych, dzwonki przywołujące pracowników z wyższej kondygnacji • ul. Juliusza Ligonia 5a - dostęp do pomieszczeń administracji z poziomu gruntu • ul. Skarbowa 1a - dostęp do pomieszczeń administracji z poziomu gruntu. Dla osób zainteresowanych usunięciem barier architektonicznych polegających najczęściej na dostosowaniu pomieszczenia łazienki do potrzeb osób niepełnosprawnych wydawane są zgody na wykonanie remontu. Remont zainteresowani przeprowadzają we własnym zakresie przy pomocy dofinansowania ze środków PFRON. W przypadkach kiedy lokal mieszkalny jest wskazywany osobie wymagającej udogodnień w trakcie przeprowadzania remontu wykonywane są szersze nadproża drzwi a w łazience montujemy bezbrodzikowe kabiny prysznicowe z odpływem listwowym. Istnieje również możliwość wzajemnej zamiany lokali mieszkalnych na lokal na niższej kondygnacji.
Środowiskowy Dom Samopomocy „Promyczek”	Dobra	Obiekt jest wyposażony w: - windę z numerami poziomów w języku Braille, platformę przyschodową podnośnik, balkoniki/ chodziki, wózki inwalidzkie, system przyzywowy w toaletach. Różnicę poziomów oznaczono taśmą żółto-czarną. Zatrudniony w ŚDS „Promyczek” personel posiada umiejętności posługiwania się językiem migowym, potwierdzone certyfikatem. Dla wszystkich grup niepełnosprawnych niezbędne jest: - wyrównanie terenu wokół ośrodka ze względu na nierówności, wystające studzienki, korzenie, - wyznaczenie ścieżki uwagi dla osoby niewidomej, - wykonanie napisów w języku Braille, - zamontowanie systemu przywołania pracownika.
Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Dobra	Kryta pływalnia 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - winda pionowa, - platforma schodowa, - szatnia z węzłem sanitarnym dla osób niepełnosprawnych, - baseny przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne – podnośnik basenowy na małym i dużym basenie. 2. Wymagają modernizacji: - brak dostępu do widowni. Hala sportowa „Śródmieście” 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - dostęp do holu i parkietu na poziomie „0”,

Instytucja	Dostępność	Opis
		- toaleta dla osób niepełnosprawnych. 2. Wymagają modernizacji: - brak dostępu do widowni, - brak szatni z węzłem sanitarnym dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek na stadionie " Kuźniczka" 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - podjazd dla osób na wózkach inwalidzkich, - toaleta dla osób niepełnosprawnych ruchowo na parterze budynku. Budynek na stadionie "Blachownia" 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - wjazd na wózek inwalidzkim osobnym wejściem do budynku na poziomie "zero", - toaleta dla niepełnosprawnych ruchowo na parterze budynku. 2. Wymagają modernizacji - pozostałe budynki na stadionach : "Koźle" , "Cisowa" i "Sławięcice" nie są przystosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Hala Widowiskowo-Sportowa "Azoty" 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - parking wyposażony w kilkanaście miejsc parkingowych, - łatwy dojazd do obiektu po płaskiej nawierzchni bez progów. - w obiekcie znajduje się winda, - toalety dla osób niepełnosprawnych. Boiska Orlik 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - łatwy dostęp do obiektu dla osób niepełnosprawnych, - toalety dla osób niepełnosprawnych. Obiekt Wodne oKKo 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - na parkingu wyznaczone są 4 stanowiska dla osób niepełnosprawnych, - łatwy dojazd do obiektu po płaskiej nawierzchni bez progów, - dysponuje dwoma basenowymi wózkami dla osób niepełnosprawnych, - posiada platformy schodowe do przemieszczania z poziomu szatni na poziom niecki basenowej oraz z poziomu niecek na antresolę, gdzie ulokowany jest punkt gastronomiczny oraz przejście do strefy saun, - do strefy saun umiejscowionej na I piętrze można wjechać windą osobową, znajdującą się przy wejściu głównym do obiektu. Cała strefa saun położona jest na jednym poziomie, a wyjazd na położone nieco wyżej patio możliwy jest dzięki pochylni przystosowanej do podjazdu wózkiem. - nogomyjki w strefie zewnętrznej jak i wewnętrznej wyprofilowane są w sposób umożliwiający przejazd wózkiem, - w strefie basenów zewnętrznych znajdują się podjazdy dla osób

Instytucja	Dostępność	Opis
		niepełnosprawnych umożliwiające pokonywanie różnic poziomów, - baseny wewnętrzne oraz zewnętrzne dysponują podnośnikiem służącym do opuszczania osób niepełnosprawnych do niecki basenowej. Grota solna 1. Dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo: - pozbawiona jest barier architektonicznych, które uniemożliwiłyby skorzystanie z atrakcji naszym gościom poruszającym się na wózkach, - w każdej strefie przewidziano toalety, natryski i przebieralnie dla osób niepełnosprawnych, - toalety posiadają system przywołania pracownika obsługi, - dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności przewidziano w cenniku zniżki.
Zespół Obsługi i Oświaty i Wychowania	Mała	1. Przedszkole Nr 2 - placówka posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych, - wymaga modernizacji: prysznic, toalety, system przywoływania pracownika. 2. Przedszkole Nr 5 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 3. Przedszkole Nr 6 - wejście do budynku przedszkola jest dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, swobodny dostęp do placówki na parterze, - modernizacji wymagają: toalety, dostępu na I piętro – brak windy i podjazdu, brak systemu przywoływania pracownika, 4. Przedszkole Nr 7 - budynek wymaga modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika 5. Przedszkole Nr 8 - placówka posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych, przy drzwiach wejściowych znajduje się dzwonek, jako system przywoływania pracownika, - modernizacji wymaga taras, który nie posiada podjazdu, brak dostosowanych toalet. 6. Przedszkole Nr 9 - budynek Przedszkola nr 9 nie jest przystosowany pod potrzeby osób niepełnosprawnych. W ramach programu unijnego „RPO” zostanie wykonany podjazd dla osób niepełnosprawnych. 7. Przedszkole nr 10 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika 8. Przedszkole Nr 11 - placówka posiada platformę w formie windy, podjazd umożliwiający wjazd wózkiem do przedszkola, jedna toaleta z możliwością wjazdu wózkiem inwalidzkim z dzieckiem, - modernizacji wymagają: łazienki dla dzieci, system przywoływania-

Instytucja	Dostępność	Opis
		wideofon, dla niewidomych niezbędne byłoby zaopatrzenie powierzchni fakturami umożliwiającymi rozpoznanie laską zbliżających się przeszkód np., schodów, drzwi, oznaczenie kierunków itp., największym problemem jest brak odpowiednich pomieszczeń do terapii. Z uwagi na dużą ilość dzieci niepełnosprawnych obecne warunki lokalowe są trudne i nie spełniają standardów. Są to zaadoptowane pomieszczenia gospodarcze, które są bardzo ciasne. Istnieje możliwość nadbudowy piętra (na kondygnacji wcześniej dobudowanej) na części budynku; dałoby to możliwość utworzenia przestronnych sal do terapii a nawet sali dla grupy specjalnej. Obiekt jest w trakcie przebudowy pralni w celu wygospodarowania pomieszczenia sanitarnego dla dzieci niepełnosprawnych (brodzik z prysznicem). 9. Przedszkole nr 12 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - Modernizacji wymaga: wejście do przedszkola wiąże się z koniecznością pokonania stromych schodów. Pomiędzy piętrami sporo schodów - brak miejsca na windę ze względu na charakter budynku. W związku z tym piętro przedszkola jest zupełnie niedostępne dla osób z niepełnosprawnością ruchową lub niewidomych. Toaleta na parterze budynku jest ciasna, nie ma możliwości zapewnienia miejsca koniecznego dla osób poruszających się na wózku. Na pewno wymagana jest modernizacja w obrębie wejścia głównego do przedszkola. Zamontowanie dodatkowej poręczy dostosowanej do wzrostu osoby dorosłej (mamy tylko poręcz dostosowaną do wzrostu dzieci). Zamontowanie platformy na schody, pod warunkiem równoczesnego zapewnienia wystarczającej ilości miejsca dla dzieci i dorosłych poruszających się pieszo. 10. Przedszkole Nr 13 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 11. Przedszkole Nr 14 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 12. Przedszkole Nr 15 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika 13. Przedszkole Nr 17 - budynek przedszkola jest dostosowany dla osób niepełnosprawnych, posiada wejście z barierą ochronną i toaletę dostosowaną dla osób z niepełnosprawnością, posiada windę. 14. Przedszkole Nr 18 - placówka posiada jedną toaletę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz schodofaz (napędzany ręcznie). 15. Przedszkole Nr 21 i Żłobek 1 - W Publicznym Przedszkolu Nr 21 sale grup integracyjnych znajdują się

Instytucja	Dostępność	Opis
		na parterze. Część zajęć indywidualnych odbywa się na pierwszym piętrze w gabinetach specjalistów. W związku z powyższym wskazane jest ewentualnie dobudować windę i dodatkowe pomieszczenia na gabinety terapeutyczne. 16. Przedszkole nr 22 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 17. Przedszkole nr 23 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - modernizacji wymaga: wykonania nowych schodów wejściowych wraz z podjazdem dla osób niepełnosprawnych, dostosowania toalety na parterze dla osób niepełnosprawnych, poszerzenia drzwi wejściowych do placówki i zlikwidowania progów. 18. Przedszkole Nr 24 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 19. Przedszkole Nr 26 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 20. Szkoła Podstawowa Nr 1 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 21. Szkoła Podstawowa Nr 3 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 22. Szkoła Podstawowa Nr 5 - placówka posiada jedynie dostosowany parter dla potrzeb osób niepełnosprawnych (podjazd, toaleta, pomieszczenia na jednym poziomie), - dostęp do pozostałych poziomów budynku jest ograniczony (brak windy, systemu przywołania pracownika). 23. Szkoła Podstawowa Nr 6 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika. 24. Szkoła Podstawowa Nr 9 - placówka posiada windę dla osób niepełnosprawnych, toaletę dla osób niepełnosprawnych (parter), system przywołania pracownika przy windzie, wideodomofon, - modernizacji wymaga generalnie cała szkoła pod kątem przystosowania dla niepełnosprawnych, schodolazy byłyby potrzebne również na wszystkich piętrach. 25. Szkoła Podstawowa Nr 10

Instytucja	Dostępność	Opis
		- przystosowane toalety (2) dla osób niepełnosprawnych, - modernizacji kompletnej wymaga podjazd dla osób niepełnosprawnych. 26. Szkoła Podstawowa Nr 11 - placówka posiada schodolaz, platformę dla osób niepełnosprawnych ruchowo, oznakowanie schodów dla osób niedowidzących i niewidomych, 2 gabinety do rewalidacji, salę do integracji sensorycznej i rehabilitacji ruchowej, WC dla osób niepełnosprawnych (parter), - modernizacji wymaga: winda zewnętrzna dla osób niepełnosprawnych, system przywoływania pracownika, pokój wyciszeń dla uczniów z zespołem Aspergera, parking przy szkole dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, dodatkowe gabinety wraz z wyposażeniem do terapii osób niepełnosprawnych. 27. Szkoła Podstawowa Nr 12 - jeden budynek placówki przy ul. Piastowskiej jest całkowicie przystosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych, natomiast budynek przy ul. Piramowicza posiada podjazd do Sali Gimnastycznej pozostałych urządzeń brak. 28. Szkoła Podstawowa Nr 15 - placówka posiada podjazd dla wózków, wejścia do klas nie mają progów, ciągi komunikacyjne są szerokie, jedną toaletę dostosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych, - brak rozwiązań dla uczniów niewidomych i niedowidzących. 29. Szkoła Podstawowa Nr 16 - placówka posiada platformę dla niepełnosprawnych (możliwość wjazdu na parter szkoły), oznakowanie stopni taśmami ostrzegawczymi, sala gimnastyczna – platforma dla niepełnosprawnych (możliwość przejścia ze szkoły do hali), toaleta dla osoby niepełnosprawnej, podjazd dla wózków od strony podwórka, - modernizacji wymaga wydzielenie toalety dla osoby niepełnosprawnej, system przywołania pracownika, winda umożliwiająca dostanie się na wyższe kondygnacje. 30. Szkoła Podstawowa Nr 19 - budynki placówki połączone są na poziomie parteru. Dwa z nich (pawilon A i C) posiadają windy. W szkole jest jedna toaleta przystosowana do potrzeb niepełnosprawnych, - brak udogodnień dla osób niewidomych i głuchoniemych, brak systemu przywołania pracownika. 31. Szkoła Podstawowa Nr 20 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika, instalacja systemu przywoławczego. 32. Żłobek Nr 3 - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika, instalacja systemu przywoławczego. 33. Żłobek Nr 6

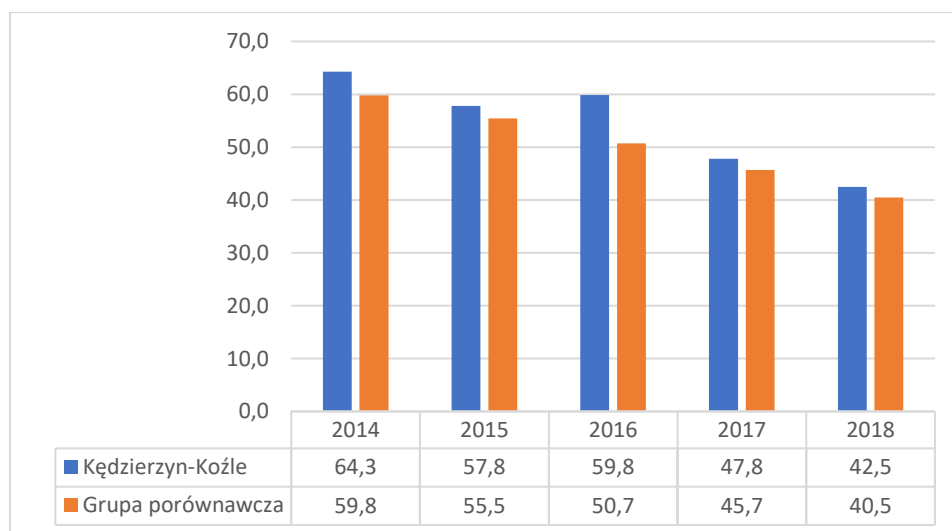
Instytucja	Dostępność	Opis
		- placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, - wymaga pełnej modernizacji: brak podjazdu, brak windy, toalety również nie są dostosowane, brak funkcji przywołania pracownika, instalacja systemu przywoławczego.
		34. Żłobek Nr 10
		- placówka posiada jedynie podjazd dla wózków, - placówka nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Źródło: dane UM Kędzierzyn-Koźle na podstawie informacji uzyskanych z poszczególnych instytucji, stan lipiec 2020 r.

Analiza porównawcza

Analiza porównawcza z wybranymi miastami subregionalnymi²⁸ ujawnia, że Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowana sytuacja dot. skali wybranych negatywnych zjawisk społecznych. Potwierdza to wartość wskaźnika liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 42,5 przy średniej dla grupy porównawczej równej 40,5. Należy przy tym zaznaczyć, że analizowany wskaźnik spadł bardzo istotnie w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2014-2018 z poziomu 64,3 do wspomnianego poziomu 42,5. W grupie porównawczej wskaźnik również spadł, jednak dynamika tego spadku była mniejsza niż w Kędzierzynie-Koźlu (z poziomu 59,8 do 40,5). Oznacza to, że zarówno w Kędzierzynie-Koźlu, jak i w grupie porównawczej, w badanym okresie uległa poprawie sytuacja ekonomiczna mieszkańców, co w efekcie przyniosło poprawę przedmiotowego wskaźnika. Uwzględniając jednak wartości bezwzględne wskaźnika, można stwierdzić, że w odniesieniu do grupy porównawczej Kędzierzyn-Koźle znajduje się w nieco gorszej sytuacji jeśli chodzi o liczbę osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Rysunek 24. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem) na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

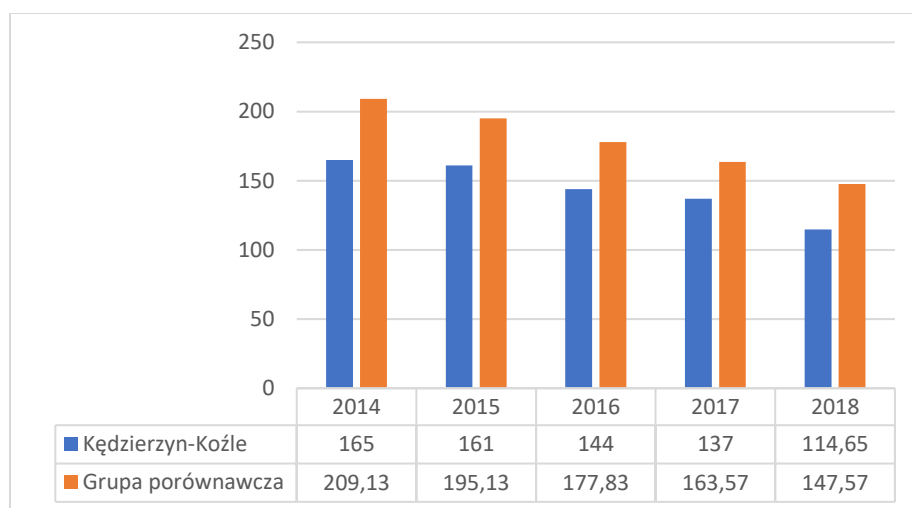

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

²⁸ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Elk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

Kędzierzyn-Koźle cechuje korzystna sytuacja w odniesieniu do liczby przyznanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Mieszkańcy miasta rzadziej korzystają z tej formy pomocy, co wskazuje, że ich sytuacja ekonomiczna jest lepsza od średniej dla miast w grupie porównawczej. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 114,65 przy średniej dla grupy porównawczej równej 147,57. Należy także zauważyć, że analizowany wskaźnik spadł bardzo istotnie w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2014-2018 z poziomu 165,0 do wspomnianego poziomu 114,65. W grupie porównawczej także odnotowano spadek – z poziomu 209,13 do wspomnianego poziomu 147,57. Analizowany wskaźnik w całym badanym okresie w grupie porównawczej kształtował się na zdecydowanie wyższym poziomie niż w Kędzierzynie-Koźlu. Oznacza to, przyjmując założenie, że powierzchnia normatywna przypadająca na jednego członka gospodarstwa domowego pozostawała w badanym okresie stała, że w Kędzierzynie-Koźlu sytuacja ekonomiczna mieszkańców była korzystniejsza niż w grupie porównawczej.

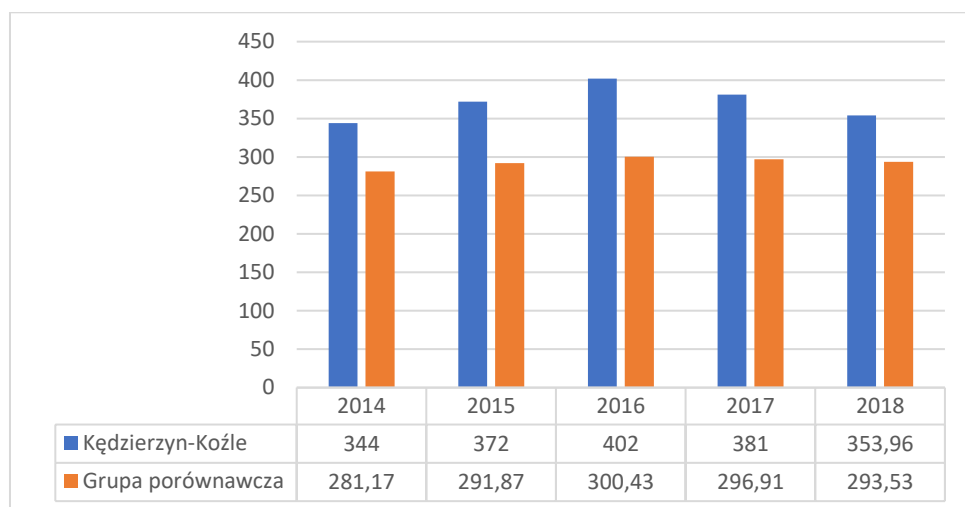
Rysunek 25. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Analizując **kwotę wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadające na 1 mieszkańca** należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje mniej niekorzystna sytuacja w tym obszarze na tle miast subregionalnych. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 353,96 zł przy średniej dla grupy porównawczej równej 293,53 zł. W całym badanym okresie wartość tego wskaźnika utrzymywała się zdecydowanie powyżej średniej notowanej dla miast z grupy porównawczej. **Może to oznaczać, że w Kędzierzynie-Koźlu żyje grupa mieszkańców, którzy generują istotne zapotrzebowanie na wsparcie w obszarze pomocy społecznej.** Powyższą konstatację wspiera fakt, że maleje, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, zarówno liczba osób, jak i liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.

Rysunek 26. Kwota wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Powyższe dane wskazują, że wyraźnie **zmienia się zakres realizacji polityki pomocy społecznej w mieście**. Z jednej strony widoczna jest poprawa sytuacji ekonomicznej mieszkańców, do której w głównej mierze przyczyniła się poprawa na rynku pracy. Na te dane warto również nałożyć ubytek ludności związany z migracjami oraz ruchem naturalnym. Z drugiej strony pojawiają się nowe wyzwania pomocy społecznej, które generowane są w dużym stopniu przez zmiany demograficzne oraz depopulacyjne. **Do kwestii problemowych zaliczyć należy między innym problem samotności, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, samodzielności, czyli zjawiska w dużym stopniu skorelowane i zależne od wieku.** Wysokie zapotrzebowanie na pomoc społeczną w ww. zakresie, co pokazują prognozy demograficzne dla miasta, utrzymywać się będzie przez najbliższe 3 dekady.

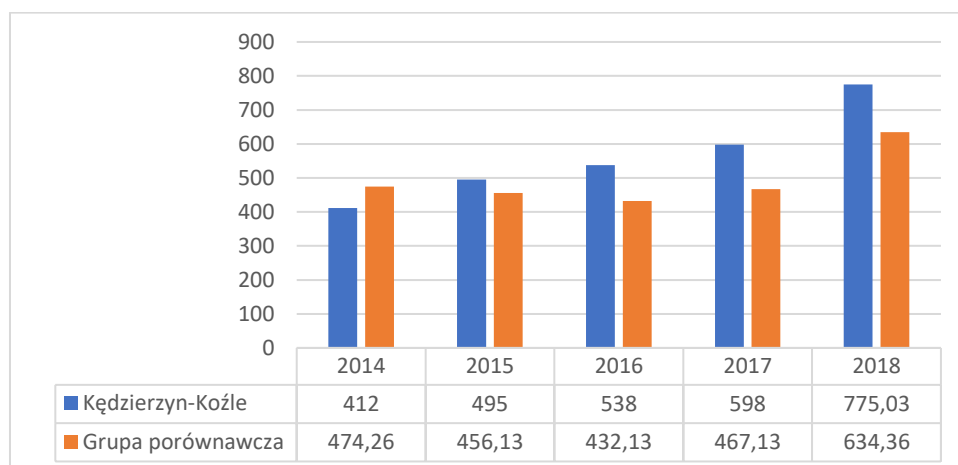
1.2.3. Dostępność i jakość infrastruktury oraz usług dla mieszkańców, przedsiębiorców, przyjezdnych

Aktualna baza danych dotyczących infrastruktury miejskiej przedstawiona została w obowiązującym **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle**, opracowanym w 2019 roku. W celu oceny dostępności i jakości infrastruktury miejskiej dane przedstawione w Studium uwarunkowań skonfrontowano z danymi o charakterze statystycznym, które odnoszą się do sposobu i skali korzystania z zasobów miejskich, zarówno przez mieszkańców jak również przyjezdnych. Uzupełnieniem wiedzy nt. zasobów miasta, które stanowią podstawę szeregu usług publicznych, są opinie mieszkańców, pozyskane w trakcie szeregu badań ilościowych i jakościowych prowadzonych od czerwca 2019 r. do lipca 2020 r.

Na wstępie rozdziału warto przytoczyć opinię lokalnych liderów. W opinii mieszkańców miasta do największych zmian jakie dokonały się na przestrzeni ostatnich lat w Kędzierzynie-Koźlu należy zaliczyć te odnoszącą się do przestrzeni funkcjonalnej miasta. Miasto zaczęło zmieniać się wizualnie, a co za tym idzie po prostu wyładniało.

Poprawa przestrzeni funkcjonalnej miasta w istotnej mierze zależy od środków przeznaczanych na inwestycje. W Kędzierzynie-Koźlu wydatki inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca (w ujęciu średniej trzyletniej) wzrosły z lat 2014-2018 z poziomu 412,00 zł do poziomu 775,03 zł. Wartość tego wskaźnika w Kędzierzynie-Koźlu w 2018 r. względem 2014 r. zwiększyła się o 77,89%. W tym samym okresie średnia w miastach subregionalnych wzrosła z poziomu 474,26 zł do poziomu 634,36 zł. Osiągnięto zatem wzrost niespełna 38%. Porównanie wartości liczbowej wskaźnika oraz dynamiki jego wzrostu wskazuje na zdecydowanie lepszą sytuację Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych, jeżeli chodzi o wydatki inwestycyjne.

Rysunek 27. Kwota wydatków inwestycyjnych przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (średnia 3 letnia) (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

W dalszej części opracowania poszczególne aspekty funkcjonowania miasta przeanalizowano w układzie tematycznym.

Transport i komunikacja

Omawiając kwestie transportu i komunikacji, na wstępie należy wspomnieć o tym, że miasto Kędzierzyn-Koźle powstało z połączenia 7 sąsiadujących ze sobą miejscowości: 4 miast (Koźla, Kędzierzyna, Kłodnicy i Sławięcic) oraz 3 wsi (Lenartowic, Miejsca Kłodnickiego i Cisowej). Ponadto przez miasto przepływają dwie rzeki (Odra i Kłodnica), a powierzchnię gminy w 45% zajmują lasy. Powyższe czynniki powodują, że Kędzierzyn-Koźle jest miastem rozległym, na obszarze którego występują przeszkody naturalne (rzeki, lasy), co wpływa na kształtowanie sieci transportowej i komunikacyjnej.

GDDKiA zakończyła w 2018 roku postępowanie przetargowe oraz podpisała umowę na realizację obwodnicy północnej Kędzierzyna-Koźla oraz Ujazdu, jako łącznika z autostradą. Inwestycja prowadzona jest w trybie zaprojektuj i wybuduj. Całość inwestycji powinna potrwać nie dłużej niż 35 miesięcy. Planowany termin otwarcia obwodnicy to kwiecień 2022 roku. Wartość brutto kontraktu to 220.628.748,49 zł. Obwodnica będzie liczyła 14 km długości, powstanie 19 obiektów inżynierskich (wiadukty, mosty, przejścia dla zwierząt) oraz cztery ronda. Przebudowane zostaną punkty włączenia dotychczasowych dróg do obwodnicy oraz infrastruktura techniczna (sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa, elektroenergetyczna, telekomunikacyjna i urządzenia melioracyjne). W marcu 2019 roku odbyły się dwa spotkania konsultacyjne z mieszkańcami (na os. Lenartowice i os. Cisowa) dot. przebiegu trasy i włączenia dróg lokalnych. Zaawansowanie prac projektowych oceniane jest na 83%.²⁹

Miasto inwestuje w rozwój ekologicznych środków komunikacji. W 2019 roku rozpoczęto prace nad „Strategią Rozwoju Elektromobilności Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2035 r.” Prace nad dokumentem finansowane są ze środków NFOŚiGW. Projekt jest odpowiedzią na założenia ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, która nakłada na gminę obowiązek zapewnienia udziału pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów na poziomie co najmniej 30% liczby użytkowanych pojazdów do roku 2025 oraz świadczenie usług komunikacji miejskiej pojazdami zasilanymi energią elektryczną, gazem skroplonym lub sprężonym na poziomie 30% posiadanego taboru do roku 2028. W ramach projektu planuje się potencjalne lokalizacje stacji ładowania pojazdów oraz inne zadania, które wpływają na zmniejszenie zanieczyszczeń oraz hałasu komunikacyjnego w mieście.

Miasto inwestuje w rozwój ekologicznych środków komunikacji. W 2019 roku rozpoczęto prace nad „Strategią Rozwoju Elektromobilności Miasta Kędzierzyn –Koźle do 2035 r.” Prace nad dokumentem finansowane są ze środków NFOŚiGW. Projekt jest odpowiedzią na założenia ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych, która nakłada na gminę obowiązek zapewnienia udziału pojazdów elektrycznych we flocie użytkowanych pojazdów na poziomie co najmniej 30% liczby użytkowanych pojazdów do roku 2025 oraz świadczenie usług komunikacji miejskiej pojazdami zasilanymi energią elektryczną, gazem skroplonym lub sprężonym na poziomie 30% posiadanego taboru do roku 2028. W ramach projektu planuje się potencjalne lokalizacje stacji ładowania pojazdów oraz inne zadania, które wpływają na zmniejszenie zanieczyszczeń oraz hałasu komunikacyjnego w mieście.

²⁹ Źródło: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019.

Liczne inwestycje w wymianę floty pojazdów autobusowych zaowocowały poprawą jakości świadczonych usług publicznego transportu zbiorowego. W zasobach Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Kędzierzynie-Koźlu sp. z o.o. znajduje się 47 autobusów, z czego ponad 90% ma nie więcej niż 9 lat. Gmina Kędzierzyn-Koźle pozyskała także środki z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 na zakup dwóch autobusów elektrycznych wraz ze stacjami ładowania.

Rok 2019 był trzecim rokiem funkcjonowania na terenie miasta systemu wypożyczalni rowerów OK bike! Operator, firma Nextbike do dyspozycji mieszkańców oddała w ubiegłym roku 14 stacji rowerowych zlokalizowanych na os. Sławięcice, os. Cisowa, os. Blachownia, os. Piastów (2 stacje), os. Śródmieście (3 stacje), os. Azoty, os. Pogorzelec (2 stacje), os. Kłodnica, os. Stare Miasto, os. Zachód. W roku 2017 było to 6 stacji. Na stacjach udostępniono łącznie 84 rowery (30 więcej niż w roku pilotażowym). Rowery wypożyczono 19 672 razy (dla porównania w roku 2018 – 15 909 razy a w 2017 – 5 900 razy). Należy zaznaczyć, że 13% wypożyczeń dokonali użytkownicy zarejestrowani w systemie na terenie innych miastach (głównie z Opola i Wrocławia). W systemie zarejestrowało się 1 085 nowych użytkowników (w 2018 – 1 287, w 2017 - 653 osoby) co pokazuje, że inicjatywa wzbudza coraz większe zainteresowanie mieszkańców. Najpopularniejsze stacje to: Kędzierzyn stacja Kolejowa – 4 464 wypożyczeń (w 2018 – 3 604), Hala Sportowa Śródmieście – 3 362 wypożyczeń (w 2018 – 2 835), Bolesława Krzywoustego -2 430 wypożyczeń (w 2018- 2 137).³⁰

We wrześniu 2018 roku ruszyły pierwsze prace remontowe linii kolejowej E-30 Wartość inwestycji dot. przebudowy całej linii kolejowej E-30 od Opola do Kędzierzyna-Koźla realizowanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z Krajowego Programu Kolejowego to 412 mln zł (netto). Po zakończeniu inwestycji planowanej na jesień 2021 roku czas przejazdu pociągów na trasie Kędzierzyn-Koźle-Opole skróci się o połowę (prędkość przejazdu powinna wzrosnąć dwukrotnie w stosunku do stanu obecnego, cała trasa będzie też monitorowana. Przewoźnicy obsługujący połączenia dalekobieżne powinni wówczas powrócić z alternatywnej trasy C-E30 (wiodącej przez Strzelce Opolskie) na trasę E-30 przez Kędzierzyn-Koźle. **Tym samym wzmocni się pozycja Kędzierzyna-Koźla jako ośrodka zlokalizowanego na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych.**³¹

Nie bez znaczenia dla przyszłego rozwoju miasta i jego funkcji logistycznej jest Odrzańska Droga Wodna. Decyzje strategiczne podejmowane są na szczeblu centralnym. Pierwsze działania zostały podjęte w 2016 roku przez Radę Ministrów w formie uchwały w sprawie przyjęcia „Założeń do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”. Do 2020 roku zakładane jest przygotowanie studiów wykonalności dla wszystkich inwestycji przewidzianych do realizacji w okresie długoterminowym (dokumenty będą dotyczyły większych odcinków szlaków żeglugowych i rekomendować wariantowo najlepsze rozwiązania). Do roku 2030 ma nastąpić przystosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów klasy Va, wraz z budową Kanału Koźle-Ostrawa, będącego polskim odcinkiem szlaku wodnego Dunaj-Odra-Łaba oraz budową Kanału Śląskiego.

³⁰ Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019.

³¹ Jak wyżej

Rozwój Odrzańskiej Drogi Wodnej przyczyni się do zwiększenia przewozów ładunków, a w konsekwencji do rozwoju zarówno portów położonych wzdłuż Odry i w jej estuarium, jak i podmiotów gospodarczych usytuowanych w korytarzu odrzańskim. Realizacja tej inwestycji połączona z rozpoczętą w kozielskim porcie budową trzech terminali przeładunkowych może dać impuls dla rozwoju lokalnej gospodarki. Nowe miejsca pracy, wzrost liczby firm kooperujących - to powrót do dawnej świetności portu, który niegdyś był jednym z największych pod względem przeładunków portów rzecznych w Europie.

W nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku wyznaczono strefę aktywności gospodarczej Port (AG2). Strefa wskazana została po dwóch stronach Kanału Kłodnickiego, na osiedlu Kłodnica. Granicę na północy stanowi projektowana droga oraz strefa zabudowy przemysłowej, na wschodzie projektowana obwodnica Kędzierzyna-Koźla w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423, na południu linia kolejowa nr 137, na zachodzie nurt Odry. Głównym elementem strefy jest port rzeczny u ujścia Kanału Gliwickiego do Odry. Reaktywacja Portu jest szansą na stworzenie centrum transportu intermodalnego, który miałby wpływ na rozwój całego miasta. Zgodnie z ustaleniami uchwalonego Studium rozwój portu rzecznego w Koźlu oraz rozwój rzecznej sieci transportowej, to jedne z głównych założeń kierunków rozwoju miasta wyznaczonych w tym dokumencie.³²

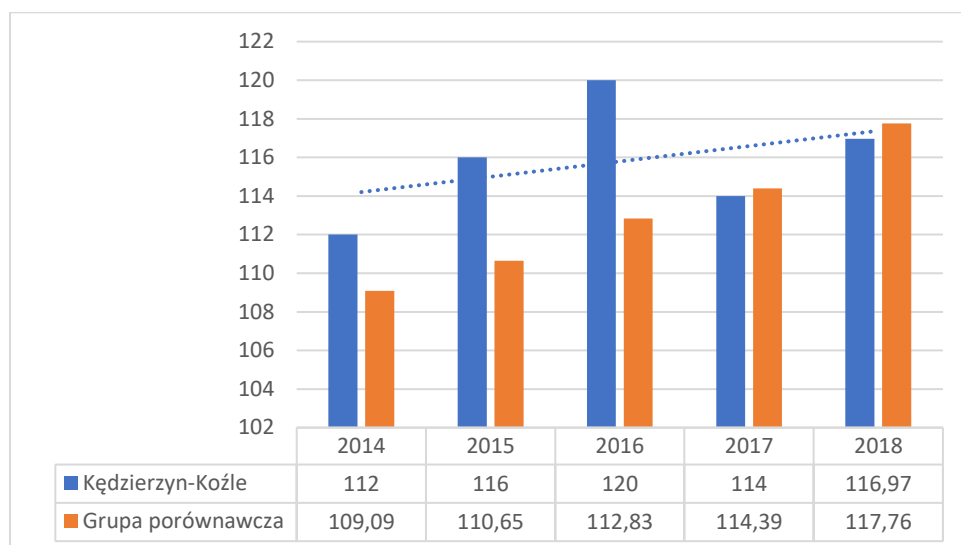
Analiza porównawcza

Analiza porównawcza³³ ujawnia, że **powiat kędzierzyńsko-kozielski cechuje podobne do powiatów z miastami subregionalnymi nasycenie pojazdami mechanicznymi**. Potwierdza to wartość wskaźnika liczby pojazdów samochodowych i ciągników przypadających na 1 km dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej. W 2018 roku w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim odnotowano 117 pojazdów samochodowych i ciągników przypadających na 1 km tego typu dróg. Była to wartość podobna do średniej dla miast subregionalnych (powiatów). Jednocześnie wartość tego wskaźnika rosła na linii czasu. Oznacza to, że rosło natężenie ruchu w przestrzeni miasta, co wpływa na komfort życia mieszkańców miasta. Struktura przestrzenna miasta oraz jego znaczenie jako ośrodka usługowego dla otaczającej przestrzeni sprzyja wzrostowi ilości pojazdów, które przemieszczają się w mieście.

³² Źródło: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019

³³ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Ełk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz

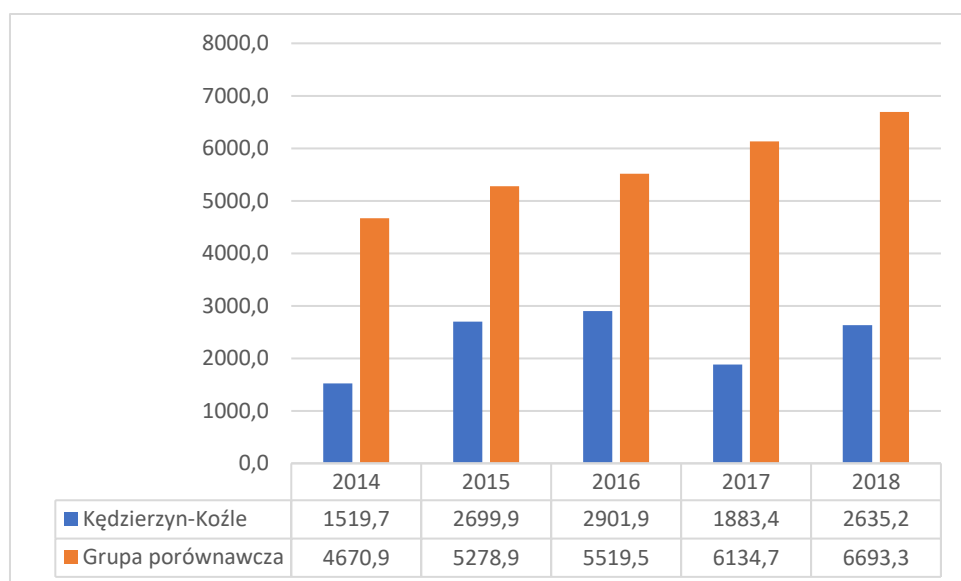
Rysunek 28. Liczba pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg o nawierzchni twardej w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (dane powiatowe) (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

W 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu odnotowano nieco ponad 2,6 tys. km ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. km² powierzchni gminy. Była to wartość wyraźnie niższa od średniej dla miast subregionalnych, wynoszącej 6,6 tys. m. Kędzierzyn-Koźle jest specyficzną pod względem przestrzennym gminą o dużej powierzchni, której 45% zajmują lasy. Poszczególne osiedla oddalone są od siebie i chociaż na ich obszarze występują ścieżki rowerowe, to problem dotyczy ich sieciowania. Duże odległości występujące pomiędzy poszczególnymi osiedlami powodują występowanie problemu braku ciągłości ścieżek rowerowych. Warto natomiast odnotować wzrost analizowanego wskaźnika w latach 2014-2018. W tym czasie w Kędzierzynie-Koźlu przybyło ponad 1 tys. metrów ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. m² powierzchni gminy.

Rysunek 29. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km² powierzchni gminy w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Oświata

Największe zagęszczenie placówek oświatowych w Kędzierzynie-Koźlu ma miejsce w osiedlach Stare Miasto, Pogorzelec i Śródmieście. Kędzierzyn-Koźle stanowi dobrze rozwinięty ponadlokalny ośrodek edukacyjny. Miasto jest obszarem funkcjonowania placówek edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej (ogólnokształcącej i zawodowej). W 2018 roku w mieście działało 12 publicznych szkół podstawowych i jeden publiczny zespół szkolno-przedszkolny.

Ofertę usług oświaty na poziomie szkoły podstawowej uzupełniają dwie funkcjonujące szkoły prywatne (nieprowadzone przez miasto Kędzierzyn-Koźle) oraz szkoła podstawowa specjalna dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną prowadzona przez Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski.

Szkoły podstawowe znajdują się na wszystkich osiedlach poza os. Południe, Kuźniczka, Lenartowice, Miejsce Kłodnickie i Blachownia. Dzieci z wymienionych osiedli nie mają jednak dalej niż 2 km do najbliższej placówki oświatowej. Szkoły są sukcesywnie remontowane i wyposażone. Jednym z kompleksowych działań, którym objęte są szkoły podstawowe jest projekt „Podniesienie jakości i zakresu usług edukacyjnych placówek szkolnych w Kędzierzynie-Koźle” (dofinansowanie ponad 900 tys. zł). W ramach projektu nie tylko zakupione zostały sprzęty i wyposażenie, ale również prowadzi się dodatkowe zajęcia edukacyjne dla dzieci a nauczyciele mają możliwość podniesienia wiedzy poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych.

Dodatkowych informacji na temat oświaty w Kędzierzynie-Koźlu dostarczają wnioski z debat przeprowadzonych wśród mieszkańców miasta³⁴.

Za **mocne strony i zalety oświaty w Kędzierzynie-Koźlu** uznano m.in.: gęstą i dobrze skomunikowaną sieć szkół; zaangażowaną kadrę nauczycielską zorientowaną w kompetencjach uczniów; mało liczne klasy oraz zindywidualizowane zajęcia z uczniami; otwarte do późnych godzin świetlice (w tym socjoterapeutyczne); współpracę szkół z zewnętrznymi instytucjami (w tym NGO); zaangażowane Rady Rodziców; możliwość korzystania z porad i usług logopedów, pedagogów, pielęgniarek szkolnych, gabinetów dentystycznych; a także organizowanie ciekawych spotkań i dodatkowych zajęć pozalekcyjnych.

Uczestnicy debat wskazali także te **obszary oświaty, które powinny ulec zmianie**. Stwierdzono m.in., że należy zmienić (w domyśle poprawić) podejścia do dzieci z dysfunkcjami (m.in. więcej zajęć specjalistycznych np. z logopedą); zmienić (w domyśle zmniejszyć) liczebność uczniów w klasach I-III oraz IV-VIII; poprawić zagospodarowanie przerw międzylekcyjnych oraz rozwijać monitoring szkolny; zorganizować „strefy ciszy”; zmienić (w domyśle poprawić) sposób nauczania, przechodząc w większym zakresie na nowoczesne metody przekazywania wiedzy; dokonać zakupu szafek na podręczniki dla uczniów, co zniweluje problem „ciężkiego tornistra”; wprowadzić zakaz używania telefonów komórkowych; zmienić sposób i formę przygotowania do egzaminów; rozbudowywać

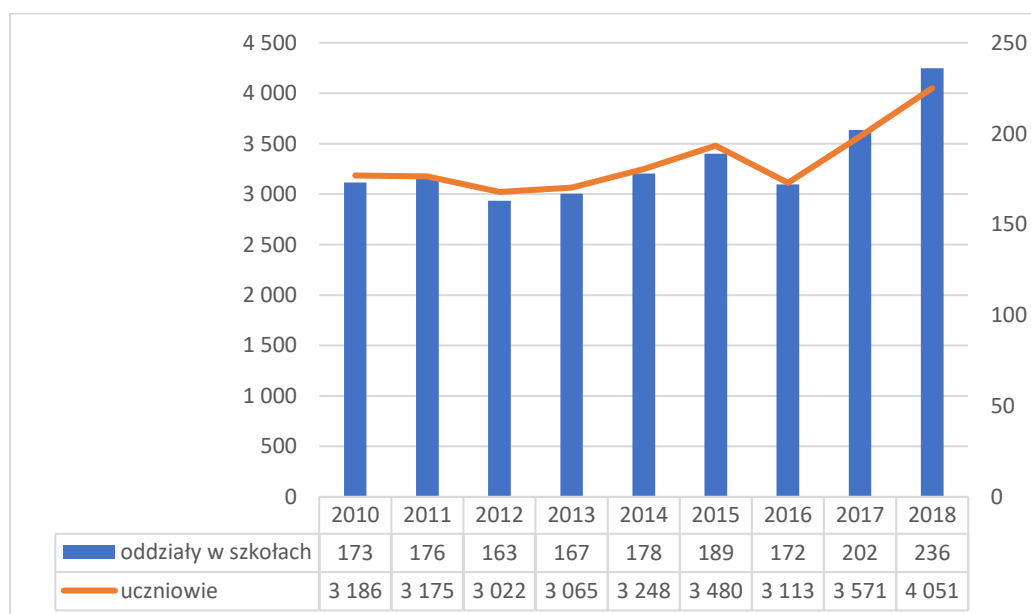
³⁴ Debaty odbyły się w ramach inicjatywy pt. „*Debaty stołeczne*” o *miejskiej oświacie*, zrealizowanej w terminie grudzień 2019 roku - luty 2020 roku. Władze miasta do dyskusji zaprosiły radnych, nauczycieli, rodziców, młodzież oraz organizacje pozarządowe. Debaty realizowane były w formule „World-Café”. Debaty podzielono na trzy tury, które dotyczyły odpowiednio placówek szkolnych zlokalizowanych na następujących osiedlach: debata pierwsza – 11 grudnia 2019 roku, os. Śródmieście i os. Azoty; debata druga - 5 lutego 2020 roku, os. Piastów, os. Blachownia, os. Cisowa i os. Sławieccice, debata trzecia zaplanowana na 16 marca 2020 roku, os. Pogorzelec, os. Koźle i os. Kłodnica w uwagi na wprowadzenie stanu zagrożenia epidemicznego została odwołana.

infrastrukturę szkół oraz doposażać sale lekcyjne; prowadzić konsultacje społeczne dotyczące dokumentów szkół (statuty), rozmawiać, wymieniać opinie na temat prowadzenia szkoły i sposobach nauczania; uczyć języka obcego konwersacyjnego (mniej gramatyki i zasad językowych, więcej swobody w mówieniu) oraz rozwijać projekty edukacyjne wplecione w podstawę programową.

W efekcie przeprowadzonych debat zdefiniowano także **działania, które powinna podejmować gmina na rzecz tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi uczniów**. Do działań tych zaliczono przede wszystkim: kontynuację projektów finansowanych ze środków unijnych i ministerialnych; modernizację pracowni językowych i informatycznych; dofinansowywanie transportu uczniów z peryferyjnych placówek oświatowych do ośrodków kultury i sportu zlokalizowanych w centrum miasta; zapewnienie większej pomocy uczniom niedowidzącym; zorganizowanie w szkołach zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez animatorów MOSiR lub MOK; podjęcie współpracy z powiatem polegającej na umożliwieniu uczniom udziału w zajęciach chemii, fizyki, robotyki w szkołach ponadpodstawowych.

Z kolei o poziomie obłożenia lokalnych placówek oświatowych informują dane GUS. W roku szkolnym 2018/2019 roku na 1 oddział w szkołach podstawowych w Kędzierzynie-Koźlu przypadało 17 uczniów. Wg danych GUS w 2018 roku na terenie miasta było 16 szkół podstawowych, w których funkcjonowało łącznie 236 oddziałów. Liczba oddziałów w szkołach podstawowych wyraźnie się zwiększyła od 2016 roku, co związane było z reformą edukacji. Wzrosła również od tego okresu liczba uczniów szkół podstawowych. Od 2010 do 2016 roku liczba uczniów szkół podstawowych była stabilna, co korelowało z liczbą ludności w wieku w odpowiednich kategoriach wiekowych. Jednocześnie prognozy na najbliższe lata wskazują, że liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym może się zmniejszać, co wpłynie na spadek liczby uczniów i absolwentów szkół podstawowych w Kędzierzynie-Koźlu.

Rysunek 30. Liczba uczniów szkół podstawowych oraz oddziałów w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018

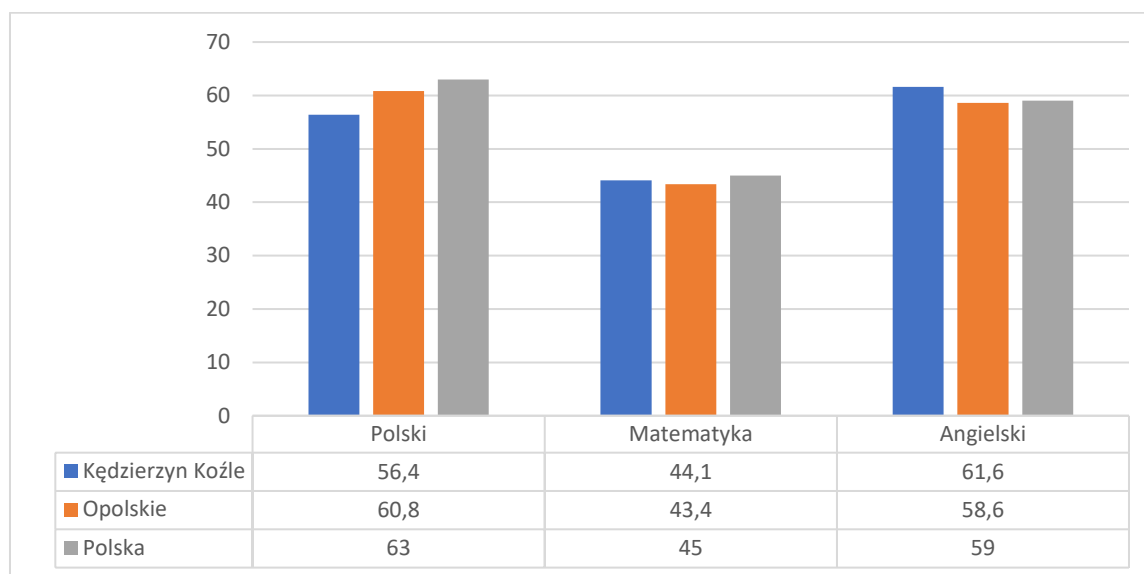

Źródło: GUS

Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu wskazują, że w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku w porównaniu do średniej krajowej i wojewódzkiej, gorsze wyniki osiągnęli uczniowie

z egzaminu ósmoklasisty z egzaminu z języka polskiego, a lepsze z egzaminu z języka angielskiego. Średnie wyniki z matematyki były niższe od średniej krajowej i wyższe od średniej wojewódzkiej.

Rysunek 31. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Kędzierzynie-Koźlu, województwie opolskim oraz w kraju w 2019 roku

Źródło: <https://oke.wroc.pl/>

Mieszkańcy miasta mają zapewniony dostęp do edukacji przedszkolnej oraz opieki żłobkowej. Wg SIO w 2018 r. w Kędzierzynie-Koźlu było 21 przedszkoli publicznych (20 gminnych i 1 stowarzyszeniowe) oraz 7 żłobków (4 publiczne i 3 prywatne).

W 2019 roku wyremontowano Żłobek nr 3, który po modernizacji powiększył się o dodatkowe 50 miejsc dla najmłodszych. W chwili obecnej (czerwiec 2020 roku) miasto dysponuje 294 miejscami w żłobkach oraz 1 816 miejscami w przedszkolach. Liczba miejsc w przedszkolach jest wystarczająca w stosunku do zgłaszanego zapotrzebowania oraz obowiązku zapewnienia miejsc dla dzieci (w wieku 3-6 lat).

Oferta publicznych przedszkoli i żłobków jest uzupełniana przez 10 prywatnie działających podmiotów (nie są one prowadzone przez miasto Kędzierzyn-Koźle).

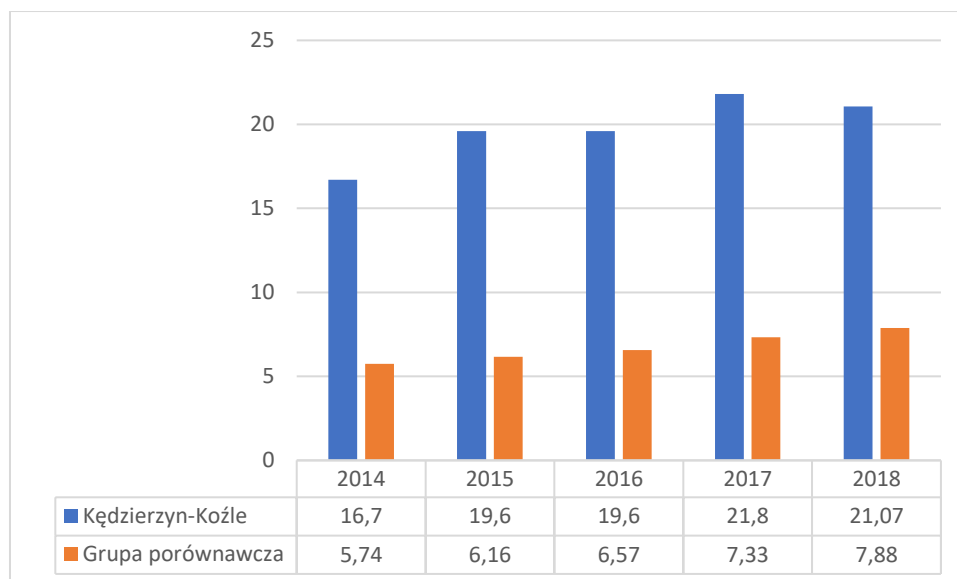
Analiza porównawcza

Na podstawie analizy porównawczej³⁵ można stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych wypada korzystnie pod względem dostępu do żłobków. Świadczy o tym wskaźnik, mówiący o stosunku liczby miejsc w żłobkach do liczby dzieci w wieku od 0 do 2 lat. Kędzierzyn-Koźle cechuje bardzo korzystna sytuacja w tym obszarze. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 21,07% przy średniej dla grupy porównawczej równej 7,88%. Należy także zauważyć, że dynamika tego wskaźnika w latach 2014-2018 była korzystna dla Kędzierzyna-Koźla. Dane GUS potwierdzają, że

³⁵ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Elk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci do 3 lat rosła w analizowanym okresie. W 2014 roku wskaźnik ten wynosił 190 w 2018 roku 273.

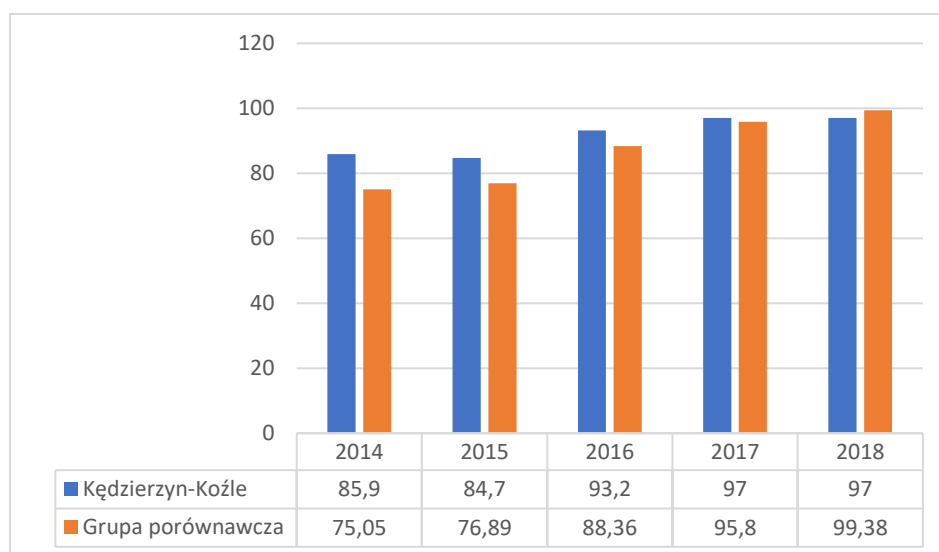
Rysunek 32. Stosunek liczby miejsc w żłobkach do liczby dzieci w wieku od 0 do 2 lat (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych źródło: <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Wskaźnik udziału liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku 3-6 lat wskazuje, że zarówno w Kędzierzynie-Koźlu, jak też w grupie porównawczej można mówić o zbilansowaniu dostępności przedszkoli. W okresie od 2014 do 2018 roku nastąpiło zwiększenie wartości wskaźnika do wartości bliskiej 100%. Trudniej natomiast ocenić poziom dostępności do przedszkoli w układzie funkcjonalnym, uwzględniając zjawiska suburbanizacji, jak też specyfiki miasta, związanej z jego wielkością. Jednocześnie w kontekście przyszłości raczej nie przewiduje się deficytu miejsc w przedszkolach ze względu na mającą liczbę ludności.

Rysunek 33. Udział liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku od 3 do 6 lat (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Kędzierzyn-Koźle jako siedziba powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego jest również lokalnym centrum oświaty na poziomie ponadpodstawowym. Wg danych w SIO w Kędzierzynie-Koźlu w roku szkolnym 2018/2019 działało 11 publicznych szkół ponadpodstawowych (3 LO, 1 specjalna szkoła przysposabiająca do pracy, 3 branżowe, 4 technika).

Szkoły ponadpodstawowe oferują zarówno edukację ogólnokształcącą, jak i zawodową. Oprócz placówek publicznych w mieście działają także placówki prywatne. Dużą zaletą szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu jest współpraca z lokalnymi zakładami przemysłowymi.³⁶ Szkoły ponadpodstawowe nawiązują współpracę z lokalnymi instytucjami i przedsiębiorstwami aby wzbogacić ofertę edukacyjną.

Dla przykładu I Liceum Ogólnokształcące otworzyło klasę sportową sprofilowaną na siatkówkę (przy współpracy z Klubem Sportowym ZAKSA) zaś Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej nawiązał współpracę z firmą FAMET, otwierając kierunek technik spawalnictwa i technik mechanik. Z kolei patronatem Grupy Azoty ZAK S.A. objęta jest klasa kształcąca w kierunku żeglugi śródlądowej.

W 2019 roku Zespół Szkół nr 1 w Kędzierzynie-Koźlu podpisał porozumienie o współpracy z firmą SOLIDARIS Sp. z o.o. Współpraca ma na celu podniesienie jakości i efektywności kształcenia zawodowego w branży gastronomicznej. Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Kędzierzynie-Koźlu podpisał umowę o ścisłej współpracy z wiodącą firmą z branży automatycznej, elektrycznej i mechanicznej – firmą Belmar. Zespół Szkół nr 1 z Kędzierzyna-Koźla pozyskał do współpracy dwóch nowych partnerów. Podpisano umowę z Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Zakrzowie w zakresie wsparcia kształcenia zawodowego klas gastronomicznych oraz ze spółką doradztwa podatkowego „ADARA” z Kędzierzyna-Koźla w zakresie współpracy z kierunkiem technik rachunkowości. W październiku 2019 została podpisana umowa patronacka między Zespołem Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, a firmą DIGICOS S.A. z Poznania. Firma objęła swoją opieką informatyków i elektryków. Specjalizuje się m.in. w instalacjach teletechnicznych, teleinformatycznych dla branży telekomunikacyjnej.³⁷

W mieście od 1974 roku działa również Zespół Szkół Medycznych w Kędzierzynie-Koźlu. Placówka o bogatej tradycji kształci w zawodach: technik farmaceutyczny, technik masażysta, terapeuta zajęciowy, opiekunka dziecięca, opiekun medyczny, asystent osoby niepełnosprawnej. Szkoła posiada 5 pracowni przedmiotowych, 5 sal wykładowych, salę gimnastyczną, własne boisko sportowe. Sale wykładowe i pracownie wyposażone są w nowoczesny sprzęt audio-wizualny i specjalistyczny sprzęt medyczny. Zespół jest Jednostką Samorządu Województwa Opolskiego.

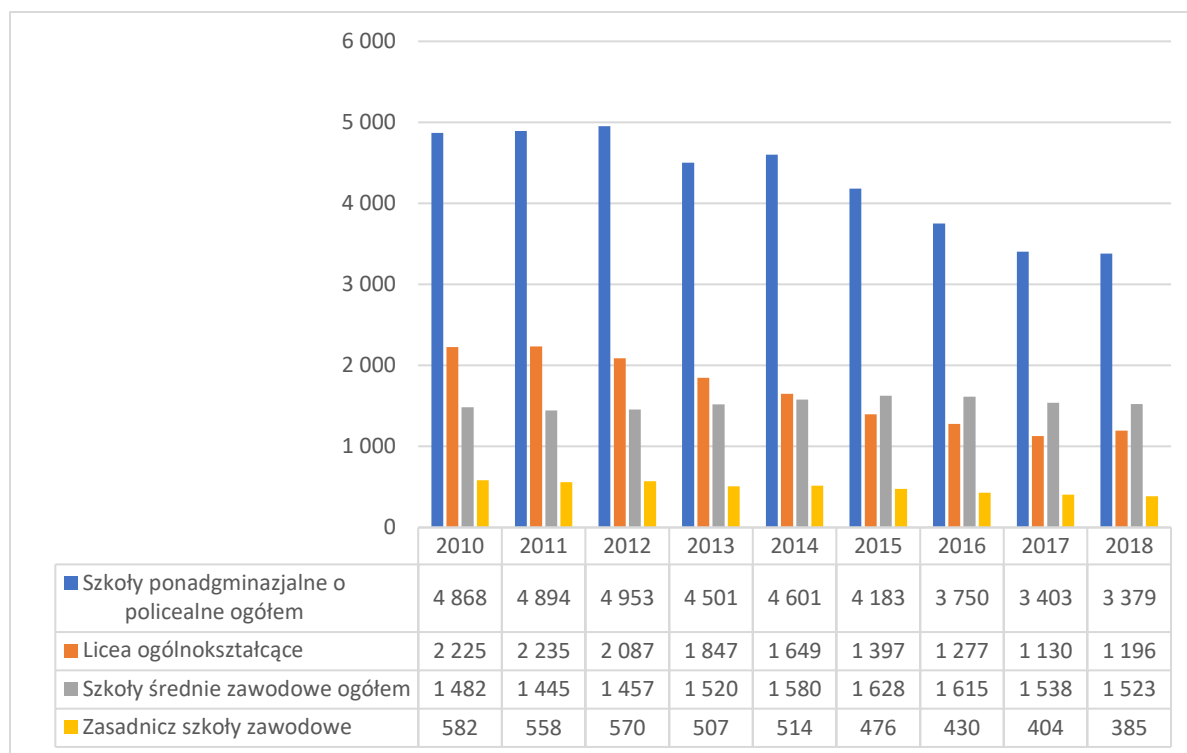
Aż sześć szkół średnich prowadzonych przez Powiat Kędzierzyńsko-Kozielski otrzymało tarcze jakości w rankingu „Perspektyw 2020”. Rok wcześniej mogły się nimi pochwalić cztery placówki. W 2020 roku „złotą tarczę” jakości otrzymało Technikum nr 1 w Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich. Srebrne tarcze jakości otrzymały: I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza, II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, Technikum nr 3 w Zespole Szkół nr 3 im. Mikołaja Reja. Brązowe tarcze jakości otrzymały: Technikum nr 2 w Zespole Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte i Technikum nr 4 w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących.

³⁶ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

³⁷ Źródło: Raport o stanie Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego za 2019 rok

Dane liczbowe z lat 2010-2018 wskazują na malejącą liczbę uczniów szkół średnich i zawodowych w Kędzierzynie-Koźlu. Kolejna dekada powinna charakteryzować się względną stabilnością liczby uczniów szkół średnich i zawodowych ze względu na stabilną liczbę uczniów szkół podstawowych. Istotne różnice widoczne były natomiast w liczbie uczniów poszczególnych rodzajów szkół. Bardzo duży ubytek liczby uczniów odnotowały szkoły ogólnokształcące. Widoczny był także istotny spadek liczby uczniów zasadniczych szkół zawodowych. Stabilna była liczba uczniów średnich szkół zawodowych.

Rysunek 34. Liczba uczniów wybranych szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018³⁸

Źródło: GUS

Analiza porównawcza

Na tle miast subregionalnych³⁹ Kędzierzyn-Koźle wypadł niekorzystnie pod względem potencjału demograficznego uczniów szkół średnich i zawodowych. Świadczą o tym dwa wskaźniki.

Po pierwsze, biorąc pod uwagę liczbę uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców gminy, należy stwierdzić, że wartości wskaźników w latach 2014-2018, w Kędzierzynie-Koźlu są wyraźnie niższe od średniej dla grupy porównawczej. W 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu na

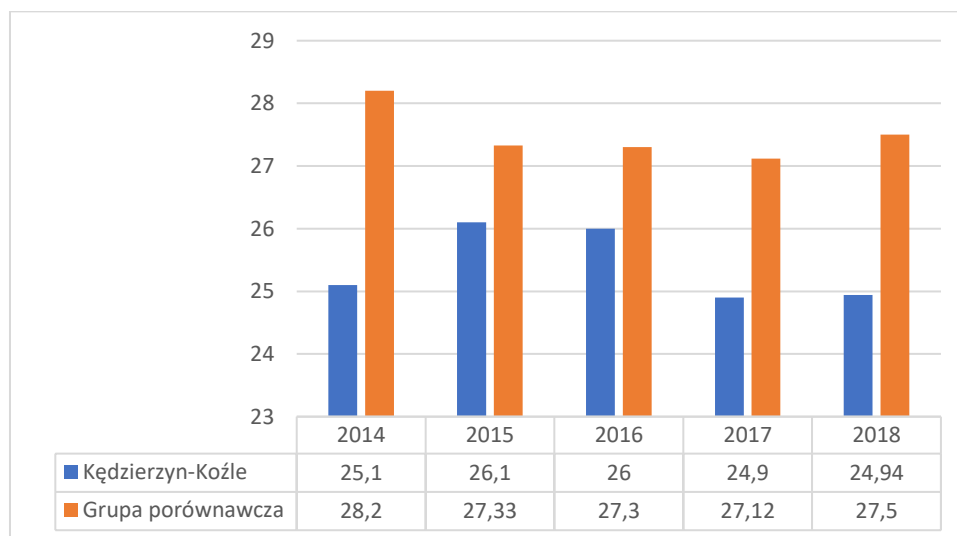
³⁸ Średnie szkoły zawodowe - technika łącznie ze szkołami ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

³⁹ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Elk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

1000 mieszkańców przypadało 24,94 uczniów szkół średnich, przy średniej dla grupy porównawczej 27,5.

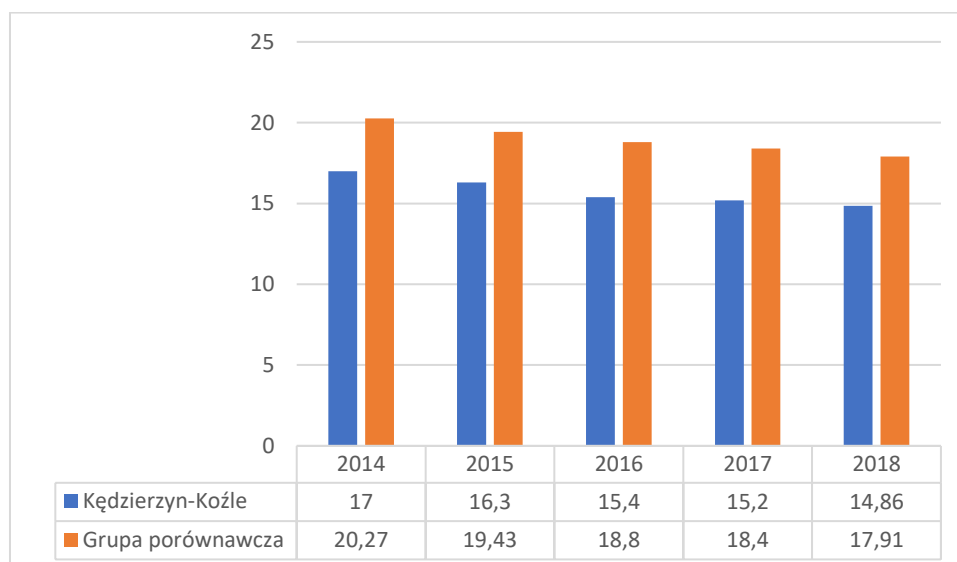
Po drugie, biorąc po uwagę wskaźnik mówiący o **liczbie uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej**, należy stwierdzić miasto cechowało się bardzo niekorzystną sytuacją w tym obszarze. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 14,86%, przy średniej dla grupy porównawczej – 17,91%. Zarówno w Kędzierzynie-Koźlu, jak i w grupie porównawczej, analizowany wskaźnik charakteryzował się ujemną dynamiką w całym badanym okresie.

Rysunek 35. Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Rysunek 36. Liczba uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Powyższe dane korespondują z danymi demograficznymi. Malejąca liczba ludności, w tym w kategoriach przedprodukcyjnych, zarówno w skali miasta jak też powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, wpływa na spadek liczby osób kształcących się w szkołach średnich w Kędzierzynie-Koźlu. Miasto w zakresie kształcenia na poziomie średnim i zawodowym pełni rolę usługową dla obszaru funkcjonalnego, z reguły w przestrzeni powiatu. Oznacza to, że dla przyszłej perspektywy funkcjonowania miasta istotne są również negatywne zjawiska demograficzne, które dotyczą przestrzeni funkcjonalnej. Negatywne zjawiska demograficzne wpływają na sytuację w sferze funkcjonowania szkolnictwa poziomu średniego, a tym samym docelowo lokalnego rynku pracy. O ile w ciągu najbliższych kilku lat sytuacja demograficzna odnosząca się do kształcenia poziomu średniego i zawodowego będzie w miarę stabilna, o tyle kryzys tych instytucji w Kędzierzynie-Koźlu może wystąpić już perspektywie średniookresowej, tj. 5-10 lat i pogłębiać się w ciągu kolejnych dekad.

Oświata to także szkolnictwo wyższe. W mieście Kędzierzyn-Koźle nie są zlokalizowane uczelnie wyższe. Od 2016 roku działa w Kędzierzynie-Koźlu filia Politechniki Opolskiej, która umożliwiła kształcenie na Wydziale Inżynierii Systemów Technicznych. Nabór był prowadzony na dwóch kierunkach: *przemysłowe technologie informatyczne* oraz *systemy biotechniczne*. W pierwszym roku naukę na obu kierunkach rozpoczęło 24 studentów. W roku akademickim 2017/2018, mimo przygotowania nowoczesnych pracowni laboratoryjnych, nie udało się zebrać wystarczającej liczby chętnych, by otworzyć kierunek *systemy biotechniczne*. Uruchomiono tylko kierunek *przemysłowe technologie informatyczne*, na który przyjęto 12 studentów. W roku akademickim 2018/2019 żaden nowy student nie podjął nauki w Kędzierzynie-Koźlu. Z kolei w roku akademickim 2019/2020 jedynie 9 studentów rozpoczęło naukę na kierunku *przemysłowe technologie informatyczne*.

W rozmowie z Młodzieżową Radą Miasta uwidoczniły się argumenty dla których młodzież nie jest zainteresowana kształceniem się na ww. kierunkach. W ich ocenie kierunki te nie są atrakcyjne dla młodzieży, a wynikają z potrzeb zgłaszanych przez pracodawców. Młodzież chce przede wszystkim wyjechać z miasta by kontynuować naukę. Młodzież sugeruje, że warto podjąć rozmowy z Politechniką w kierunku zmiany choć jednego z kierunków, który nie cieszy się powodzeniem. W efekcie młodzież w większości kontynuuje edukację w pobliskich miastach wojewódzkich, w których działają szkoły wyższe m.in. w Opolu, Katowicach, Wrocławiu, Krakowie.

Obraz oświaty w Kędzierzynie-Koźlu dopełniają **wnioski płynące z badań przeprowadzonych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych**⁴⁰. Generalny wniosek jest taki, że Kędzierzyn-Koźle jest miastem, które nie stanowi dobrego miejsca do życia i rozwoju dla osób wykształconych, przedsiębiorczych, dla młodzieży, studentów oraz dzieci. Ponadto nie jest to dobre miejsce do życia i rozwoju dla uczniów szkół ponadpodstawowych kończących swoją edukację. W opinii badanych miasto nie stwarza odpowiednich możliwości do kontynuowania nauki po ukończeniu szkoły ponadpodstawowej, co jest jednym z głównych czynników powodujących chęć opuszczenia Kędzierzyna-Koźla przez młodych ludzi. Uczniowie szkół ponadpodstawowych planują bowiem po ukończeniu nauki w szkole kontynuować naukę na studiach i jednocześnie pracować. Miasto nie stwarza odpowiednich możliwości zarówno w sferze kontynuacji nauki, jak i w sferze podjęcia

⁴⁰ Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych” powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

zatrudnienia. Świadczy o tym choćby jedno z marzeń badanych, którym jest umożliwienie studiowania w Kędzierzynie-Koźlu na uczelni o dobrym poziomie, oferującym szeroki wybór kierunków studiów.

Sport i rekreacja

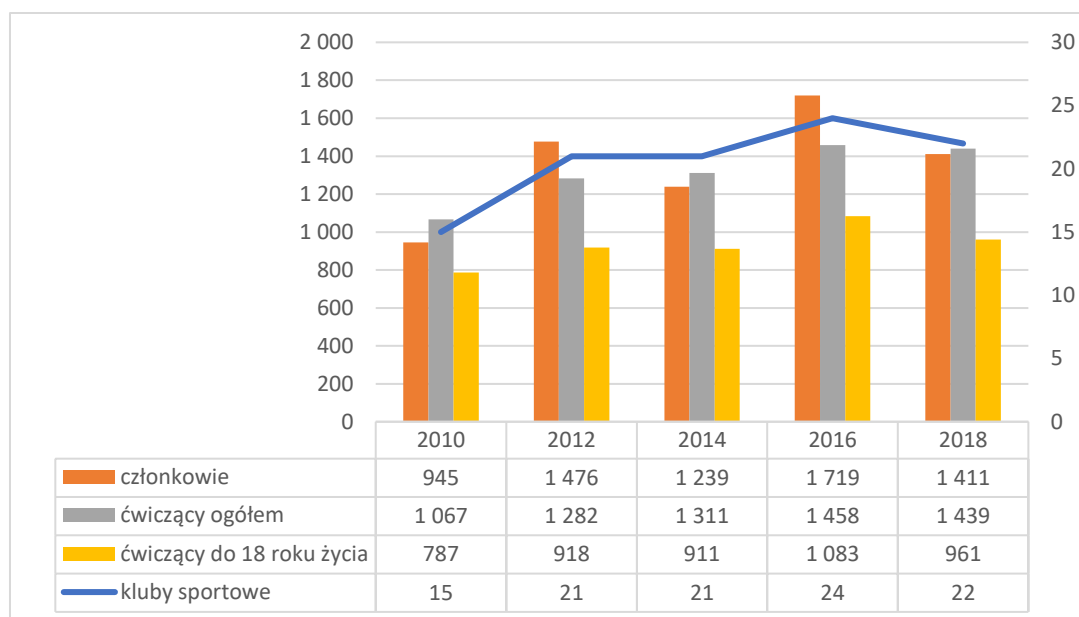
Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie obiektów sportowych. Na terenie miasta zlokalizowane są zróżnicowane obiekty sportowe umożliwiające uprawianie wielu dyscyplin. Obiekty te rozmieszczone są równomiernie w różnych częściach miasta, co znacznie polepsza ich dostępność. Do najważniejszych obiektów sportowych w mieście należy zaliczyć m.in.: dwie dobrze utrzymane hale sportowe, wyremontowaną krytą pływalnię oraz nowo oddany kompleks basenowo-rekreacyjny z basenami zewnętrznymi, sześć stadionów sportowych (z czego trzy wymagają remontów), trzy funkcjonalne boiska typu „Orlik”, dwie przystanie kajakowe (wkrótce ma powstać kolejna w ramach uzupełnienia infrastruktury rekreacji wodnej), korty tenisowe na osiedlach Azoty i Stare Miasto. Ofertę uzupełniają obiekty prywatne, takie jak kryta hala tenisowa, stadnina koni, siłownie, sale treningowo-sportowe.

Miejskimi obiektami sportowo-rekreacyjnymi zarządza Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji (al. Jana Pawła II 29), który odpowiada również za wybrane boiska osiedlowe (m.in. na ul. Zwycięstwa, ul. Lompy, ul. Starej, ul. Jasnej, ul. Kanonierów, ul. Nałkowskiej). W mieście funkcjonuje także otwarta strefa rekreacyjno-sportowa przy al. Jana Pawła II 29A, w skład której wchodzi: siłownia, ogród zapachów, plac do gry w szachy, boisko do koszykówki i skate-park. Duże zainteresowanie tego typu infrastrukturą przyczyniło się do prac nad utworzeniem kolejnego skateparku na os. Stare Miasto. Do prac projektowych zaproszono młodzież i mieszkańców osiedla. Miejska infrastruktura sportowo-rekreacyjna jest uzupełniana przez wiele mniejszych obiektów tj. placów zabaw i osiedlowych siłowni na otwartym powietrzu. Na terenie miasta są zlokalizowane place zabaw zarządzane przez spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i firmy.⁴¹

W mieście w 2018 roku funkcjonowały 22 kluby sportowe, do których należy 1411 członków skupionych w ramach sekcji wielu dyscyplin sportowych. W 2018 roku w klubach sportowych ćwiczyło 1439 mieszkańców, w tym 961 osób w wieku do 18 roku życia. Od 2010 do 2016 roku można było zaobserwować tendencję wzrostu liczby klubów sportowych oraz osób ćwiczących. W 2018 roku względem 2016 roku odnotowano natomiast zmniejszenie liczby klubów sportowych o 2, spadek liczby członków o ponad 300 osób, spadek liczby ćwiczących w wieku do 18 roku życia o około 122 osoby. Względnie stała była liczba osób ćwiczących ogółem. Miasto dofinansowuje różnego typu aktywności sportowe w tym zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży do 21 roku życia w takich dyscyplinach sportowych jak: badminton, boks, karate, lekkoatletyka, modelarstwo, koszykówka, piłka nożna, siatkówka, pływanie, ratownictwo wodne, softball, baseball, strzelectwo sportowe, szachy, tenis stołowy, tenis ziemny, kajakarstwo, żeglarstwo regatowe; przeznaczając na ten cel ok. 900 tys. zł rocznie.

⁴¹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

Rysunek 37. Kluby sportowe w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018

Źródło: GUS

Najbardziej znanym i utytułowanym klubem sportowym jest Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle, który uczestniczy w rozgrywkach Plus Ligi – najwyższej w hierarchii klasie męskich ligowych rozgrywek siatkarskich w Polsce. ZAKSA jest 7-krotnym mistrzem Polski, 4-krotnym wicemistrzem Polski, 6-krotnym zdobywcą Pucharu Polski w siatkówce mężczyzn. Klub bierze udział także w rozgrywkach międzynarodowych np. Lidze Mistrzów i Pucharze CEV. Mecze ZAKSY są rozgrywane w Hali Widowiskowo-Sportowej „Azoty”⁴².

Klub siatkarski Grupa Azoty ZAKSA jest wg opinii młodych mieszkańców miasta⁴³, kończących szkołę podstawową (badanie z uczniami szkół podstawowych) kluczowym elementem pozytywnego wizerunku miasta. Uważa tak spory odsetek badanych młodych osób (28,5%). Nie bez znaczenia dla budowania pozytywnego wizerunku miasta i kształtowania poczucia lokalnej tożsamości i dumy jest współpraca miasta z tym klubem sportowym. Wg informacji Biura Informacji i Promocji Miasta siatkarze angażowali się w ostatnich latach w szereg działań promujących miasto, m. in. brali udział w filmach i spotach promocyjnych o mieście, udostępniali swój wizerunek na potrzeby folderu i baneru dotyczącego możliwości inwestycyjnych w Kędzierzynie-Koźlu, uczestniczyli w organizowanych imprezach jak Dzień Kobiet, zajęcia z dziećmi i młodzieżą podczas Dnia Europy organizowanego wraz z Europe Direct z Opola, rozświecali choinkę na kozielskim Rynku, zachęcali do czytelnictwa i udziału w Targach Książki nad Odrą, zaangażowali się w akcję #zostanwdomu i przesyłali filmiki zachęcającego do aktywności domowej (fizycznej, intelektualnej, kulinarnej, rozrywkowej). Klub rozdawał także szkołom i przedszkolom darmowe wejściówki na mecze w ramach akcji „Dzieciaki na halę”. Wspólnie z MWiK sp. z o.o. zawodnicy zachęcali do picia wody wprost z kranu, która jest czysta i bezpieczna a wraz ze Związkiem Międzygminnym „Czysty Region” prowadził kampanię "Segreguj

⁴² Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

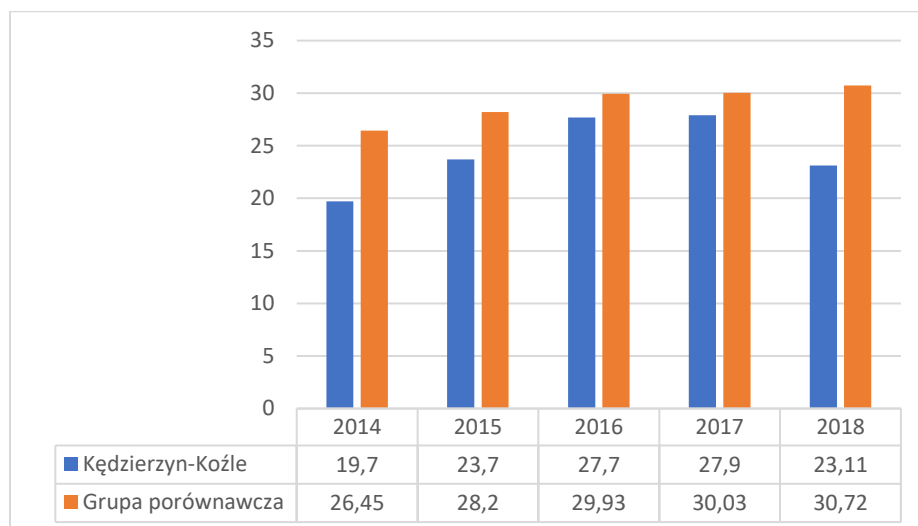
⁴³ Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

z nami w kolorach recyklingu". To tylko nieliczne przykłady angażowania się zawodników klubu w działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne prowadzone przez gminę. Zawodnicy bardzo chętnie biorą udział we wszystkich działaniach związanych z promocją sportu, zdrowego trybu życia ale również wydarzeniami kulturalnymi.

Analiza porównawcza

Na tle miast subregionalnych⁴⁴ **Kędzierzyn-Koźle cechuje niekorzystna sytuacja jeśli chodzi o liczbę członków klubów sportowych**. Świadczy o tym niski, w porównaniu do średniej dla miast subregionalnych, poziom wskaźnika *liczby członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców*. W Kędzierzynie-Koźlu wartość tego wskaźnika w 2018 roku wyniosła 23,11 przy średniej dla grupy porównawczej równej 30,72. Należy także zauważyć, że wartość tego wskaźnika w latach 2014-2018 systematycznie rosła w grupie porównawczej. Podobny trend utrzymywał się także w Kędzierzynie-Koźlu. Jednak w latach 2017-2018 nastąpiło istotne załamanie trendu – wskaźnik spadł z poziomu 27,9 do poziomu 23,11. Na taki stan rzeczy niewątpliwie wpływ ma fakt, że ćwiczą głównie osoby do 18 roku życia, a wartość wskaźnika dla Kędzierzyna-Koźla wynika przede wszystkim z sytuacji demograficznej tego miasta.

Rysunek 38. Liczba członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

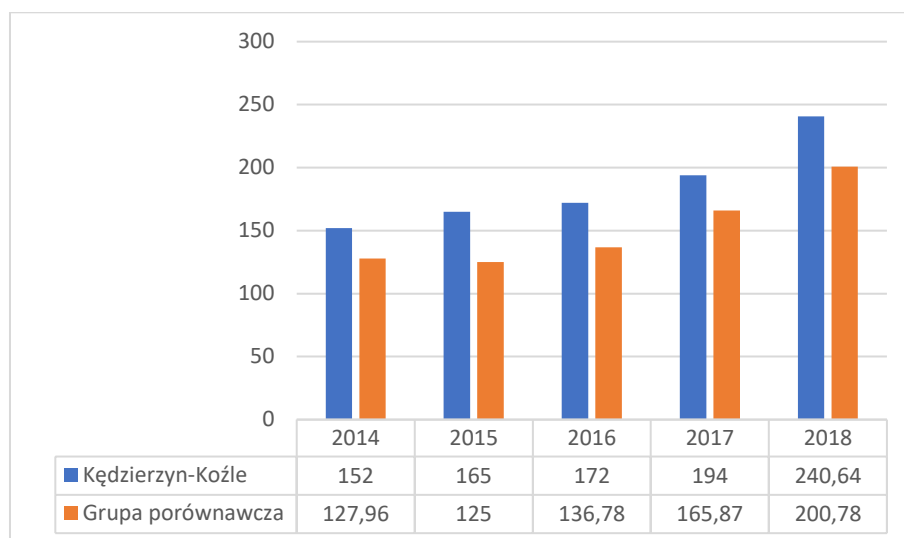

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Rozpatrując wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje bardziej korzystna sytuacja w tym obszarze na tle grupy porównawczej. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 240,67 zł przy średniej równej 200,78 zł. W latach 2014-2018 obserwowano korzystną dynamikę analizowanego wskaźnika zarówno w Kędzierzynie-Koźlu, jak i w grupie porównawczej.

⁴⁴ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Ełk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

Rysunek 39. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych – średnia trzyletnia (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Kultura

Usługi kultury realizowane są przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Kultury, który jest jednostką zarządzającą czterema domami kultury: "Chemic", "Koźle", "Lech" oraz "Koźle Rogi". Przy dwóch z nich działają kina: Kino „Chemic” przy Domu Kultury „Chemic” i Kino „Twierdza” przy Domu Kultury „Koźle”.

Wymienione domy kultury są w dobrym stanie technicznym poza Domem Kultury „Lech”, który wymaga pilnych kompleksowych prac remontowych. Wartym podkreślenia jest fakt braku pełnej dostępności obiektu przy Al. Jana Pawła II 27 dla osób niepełnosprawnych. Brak dostosowanych toalet oraz brak windy uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym korzystanie z obiektu (w tym z zajęć prowadzonych na I piętrze budynku). Jest to o tyle nurtujący problem, gdyż obiekt ten to siedziba Miejskiego Ośrodka Kultury mieszcząca się w Śródmieściu, który realizuje całe spektrum zajęć kulturalnych dla mieszkańców (warsztaty taneczne, teatralne, wokalne, plastyczne).

W galerii handlowej „Odrzańskie Ogrody” (al. Armii Krajowej 38) działa kino prywatne należące do sieci Helios, które posiada 4 sale kinowe o łącznej liczbie miejsc na widowni równej 849.⁴⁵

Miejski Ośrodek Kultury w 2019 roku zorganizował lub współorganizował 15 wystaw prac artystów, 15 spektakli teatralnych, 13 dużych imprez różnego rodzaju (gromadzących szerokie grono odbiorców), w tym: Święto Trzech Króli na Placu Wolności, finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Majówkę w Parku Pojednania, Dni Miasta (w których udział wzięli tacy artyści jak: Luxtorpeda, Łąki Łan, Cleo, Agnieszka Chylińska), Festyn „Wakacje Dzieciom”, Dni Kultury Romskiej, Jarmarki Świąteczne, Festiwal Mikołaja z Koźla, koncerty na zakończenie Pływadeł, Gitariada, lipcowe potańcówki w Parku oraz festyny osiedlowe (Lenartowice, Sławięcice, Zachód, Stare Miasto, Blachownia). Po raz kolejny zorganizowane zostały imprezy o charakterze ponadlokalnym: XXXII Ogólnopolski Przegląd Piosenki Turystycznej, Poezji Śpiewanej i Sztuk Różnych „Wrzosowisko”, XXXI

⁴⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

Przegląd Piosenki Żeglarskiej i Poezji Morskiej „Szantki”, a także XXVI Międzynarodowy Festiwal Filmów Nieprofesjonalnych „Publicystyka” im. Ireneusza Radzia. Miejski Ośrodek Kultury współpracował z około 12 organizacjami pozarządowym, 5 radami osiedli oraz miejskimi jednostkami organizacyjnymi, współorganizując lub wspierając je w organizacji mniejszych wydarzeń kulturalnych czy użyczając nieodpłatnie lub udostępniając na preferencyjnych warunkach pomieszczenia w celu prowadzenia przez NGO ich statutowej działalności. Do końca 2019 roku odbyły się 3 033 seanse filmowe, które obejrzało 58 124 widzów. Dla porównania w 2018 roku było to 2 843 seanse, które obejrzało 52 997 widzów, w 2017 roku – 2 540 seansów i 43 805 widzów a w 2016 – 2 493 seansów i 26 636 widzów. We wszystkich przedsięwzięciach organizowanych przez MOK wzięło udział ok. 122 608 osób⁴⁶.

W Kędzierzynie-Koźlu działa Miejska Biblioteka Publiczna (ul. Rynek 3), która posiada 7 filii położonych w różnych częściach miasta: filia nr 1 (oś. Pogorzelec), filia nr 4 (oś. Blachownia), filia nr 5 (oś. Śródmieście), filia nr 8 (oś. Sławiećice), filia nr 10 (oś. Kłodnica), filia nr 11 (oś. Piastów), filia nr 13 (oś. Azoty).⁴⁷

Miejska Biblioteka Publiczna wraz ze swoimi oddziałami zorganizowała: 268 imprez kulturalnych, w tym 55 wystaw (wernisaży), 56 spotkań autorskich, 6 konkursów, 151 lekcji bibliotecznych i szkolnych. Liczba uczestników tych wydarzeń to ok. 42 673 osób. Najważniejsze zorganizowane imprezy to „Targi Książki nad Odrą”, konkurs literacki „Krajobrazy Słowa”, cykl „Salon Muzyki i Literatury”, „Jesień Literacka”, Europejskie Dni Dziedzictwa, Narodowe Czytanie. Dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia organizowane w ramach „Studni Otwartej Kultury”. Młodzież mogła korzystać z takich atrakcji jak: spotkania z twórcami różnych gatunków literackich, warsztatów klimatycznych, ekorękodzieła, medytacji, spotkań młodych pisarzy i poetów („Moje teksty z szuflady”), comiesięcznych „Wieczorów Gier Planszowych”, spotkań fanów mangi i anime „Klub Otaku”, spotkań redaktorów „Echa Studni” -miesięcznika tworzonego przez młodych mieszkańców Kędzierzyna-Koźla (początkujący dziennikarze poprawiają nie tylko swój warsztat pisarski, ale także zdolności interpersonalne i komunikacyjne, a efektem finalnym tych spotkań są kolejne wydane przez Miejską Bibliotekę Publiczną numery „Echa Studni”; w miesięczniku poruszane są tematy interesujące młodych ludzi np. ekologia, gry komputerowe, muzyka, wydarzenia kulturalne w Polsce i na świecie, recenzje filmów i seriali), wystaw fotografii i innych związanych z rozpoczęciem wakacji czy Andrzejkami. Łącznie we wszystkich wydarzeniach organizowanych w Oddziale dla młodzieży w 2019 roku wzięły udział 4 013 osób (czyli o 1 761 osób więcej niż w 2018 roku)⁴⁸.

W ramach Miejskiej Biblioteki Publicznej działa również Punkt Informacji Turystycznej, umożliwiający wypożyczenie audioprzewodników kierujących na trzy trasy spacerowe po Koźlu, Kędzierzynie i Sławiećicach. Historia o mieście przedstawiona jest w języku polskim, angielskim, niemieckim i czeskim, i wraz z kilkudziesięcioma tablicami informacyjnymi stanowi spójny produkt turystyczny.

Ofertę kulturalną miasta uzupełnia Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu, które prowadzone jest przez Towarzystwo Ziemi Kozielskiej. Funkcjonuje w baszcie stanowiącej pozostałość

⁴⁶ Na podstawie: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019.

⁴⁷ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

⁴⁸ Na podstawie: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019.

zespołu zamkowego w Koźlu. Muzeum udostępnia zwiedzającym różnorakie ekspozycje w tym: archeologiczną, historyczną, etnograficzną. W najbliższej przyszłości planuje się rozbudowę muzeum poprzez wykorzystanie piwnic zespołu zamkowego. Ofertę kulturalną miasta uzupełnia Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu. Muzeum udostępnia zwiedzającym ciekawe ekspozycje w tym: archeologiczną, historyczną, etnograficzną. Po trwającej niemal dwa lata rozbudowie otworzyło się ponownie na turystów wykorzystując nieudostępnione do tej pory piwnice zespołu zamkowego oraz całkowicie zmieniając swoje oblicze. Drugim obiektem prezentującym historię miasta z okresu II Wojny Światowej jest Muzeum Śląskiej Bitwy o Paliwo, prowadzone przez Stowarzyszenie Blechhammer - 1944 w nowo wyremontowanym schronie przeciwlotniczym na os. Blachownia oraz pomieszczeniach Domu Kultury „Lech” na os. Blachownia.

Zarówno mieszkańcy, którzy chcą bliżej poznać swoje miasto jak i turyści mogą skorzystać z przygotowanych dla nich audioprzewodników dostępnych w ramach City Walk (trzech miejskich tras turystycznych), systemu „Poznaj historię” oraz aplikacji mobilnej Footsteps. Aplikacja mobilna Footsteps uruchomiona została w 2017 r. Mieszkańcy i turyści mają do wyboru sześć tras zwiedzania: Szlakiem Twierdzy „Koźle”, Kędzierzyn-Koźle kulturalnie, Rowerem przez Kędzierzyn-Koźle i okolice, Szlakiem kibica ZAKSY Kędzierzyn-Koźle, Szlakiem zabytkowych obiektów sakralnych oraz Kędzierzyn-Koźle - szlakiem II Wojny Światowej. Aplikacja łączy w sobie zarówno przewodnik, jak i miejski informator. Dzięki niej można poznać bliżej znane i mniej znane miejsca naszego miasta. Po wybraniu trasy pojawia się interaktywna mapa Kędzierzyna-Koźla z punktami zwiedzania i znacznikiem lokalizacji. Po dojściu do atrakcji użytkownik otrzymuje powiadomienie i opis miejsca wzbogacony o zdjęcia, filmy czy odnośniki do stron internetowych atrakcji. Miejskie Punkty Informacji Turystycznej działające przy MBP wypożyczyły w 2019 r 10 razy audioprzewodniki (1 szt. – Filia nr 5 i 9 razy – MBP Rynek). Dla porównania w roku 2018 było to 24 razy, w roku 2017 - 13, w 2016 - 66, w 2015 - 39 a w 2014 - 48 wypożyczeń.⁴⁹

Analiza porównawcza

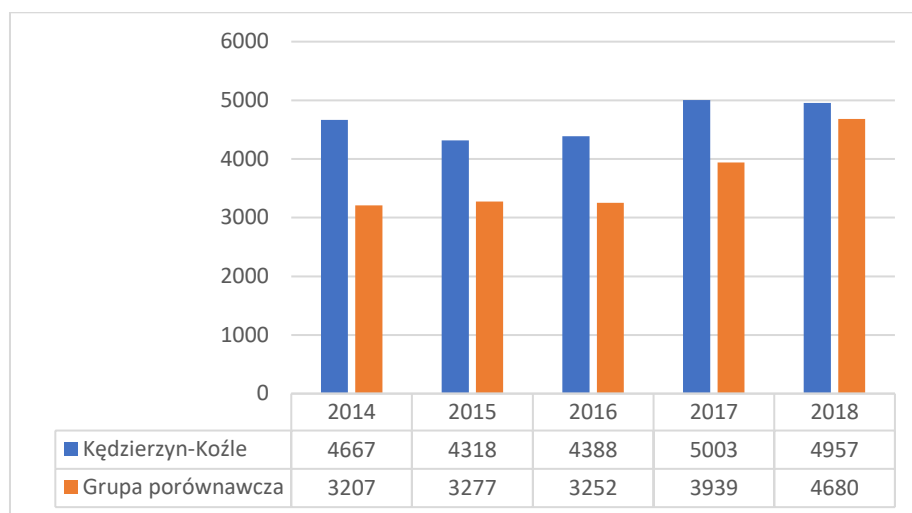
Na tle miast subregionalnych⁵⁰ Kędzierzyn-Koźle wypadł korzystnie pod względem uczestnictwa mieszkańców w ofercie kulturalnej.

Biorąc pod uwagę taki **wskaźnik liczby odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców na 1000 mieszkańców**, należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje korzystna sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 4957 osób przy średniej dla grupy porównawczej równej 4680 osób.

⁴⁹ Źródło: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019

⁵⁰ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Ełk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

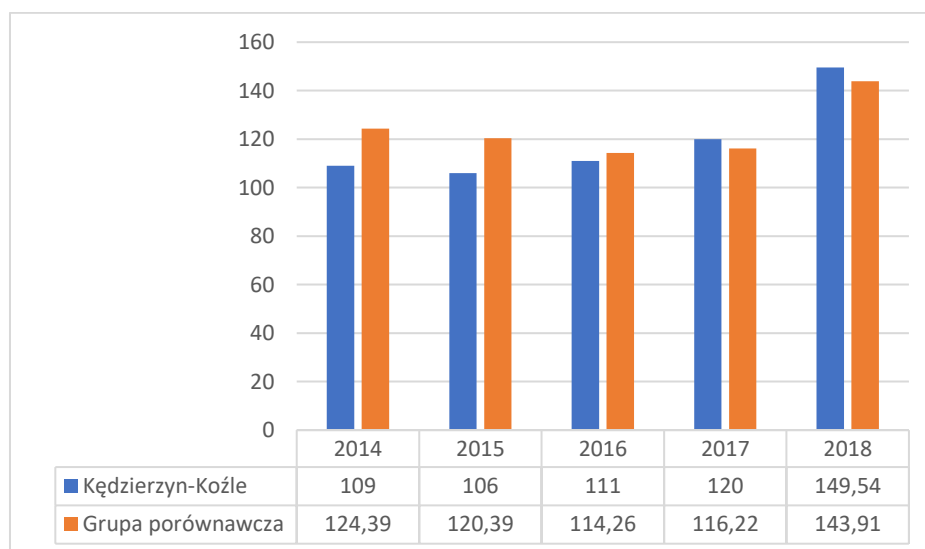
Rysunek 40. Liczba odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Warto także zauważyć, że pod względem **wydatków na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadających na 1 mieszkańca** Kędzierzyn-Koźle cechuje w ostatnich latach (2017-2018) korzystniejszą sytuacją na tle miast subregionalnych. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 149,54 zł przy średniej dla grupy porównawczej równej 143,91 zł. W latach 2014-2018 obserwowano korzystną dynamikę analizowanego wskaźnika.

Rysunek 41. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych – średnia trzyletnia (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Powyższe dane wskazują na rosnącą aktywność miasta w kreowaniu oferty czasu wolnego dla mieszkańców. Rosnące wydatki na sport, kulturę skorelowane są z rosnącym poziomem dochodów miasta oraz rosnącymi poziomami wynagrodzeń. Badania ilościowe i jakościowe przeprowadzone z mieszkańcami miasta, w tym osobami młodymi, wskazują na potrzebę dalszego kreowania i rozwoju oferty miasta ukierunkowanej na spędzanie wolnego czasu. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy są rosnące wskaźniki uczestnictwa w ofercie kulturalnej. Jednocześnie zagrożeniem dla podmiotów

działających w sferze przemysłów czasu wolnego w Kędzierzynie-Koźlu będą niewątpliwie zjawiska demograficzne. Zmniejszenie się liczby młodych mieszkańców miasta widoczne jest już prawdopodobnie w ilości osób ćwiczących w klubach sportowych. Kształcenie dzieci i młodzieży to jedna z głównych misji działalności klubów sportowych. Z reguły odsetek ćwiczących młodych mieszkańców miasta w wieku do 18 roku życia stanowi zdecydowaną większość ogółu osób ćwiczących. Zmniejszenie się liczby osób w tym wieku wpłynie będzie na spadek konsumpcji oferty lokalnych organizacji sportowych.

Kolejnym ważnym zagadnieniem wydaje się być dostosowanie oferty przemysłu czasu wolnego do potrzeb wybranych grup wiekowych. Młodzi mieszkańcy miasta zasadniczo krytycznie odnoszą się do możliwości spędzania wolnego czasu w mieście. Rosnąć będą również potrzeby osób w wieku senioralnym oraz osób w wieku produkcyjnym. W mieście będzie bowiem coraz więcej aktywnych osób w wieku senioralnym, a wzrost dochodów sprzyjać będzie popytowi na usługi.

1.2.4. Dostępności mieszkań oraz warunki mieszkaniowe

W 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu zlokalizowanych było 5 690 budynków mieszkalnych. Od 2010 roku przybyło 279 budynków mieszkalnych, z których zdecydowana większość była budynkami jednorodzinnymi (dwa obiekty wielorodzinne powstały w 2013 roku). W otoczeniu funkcjonalnym Kędzierzyna-Koźla najwyższy przyrost liczby budynków mieszkalnych odnotowano w gminie Bierawa oraz Reńska Wieś, co oznacza, że właśnie tereny tych gmin, poza przestrzenią miasta, był miejscem docelowym migracji lokalnych.

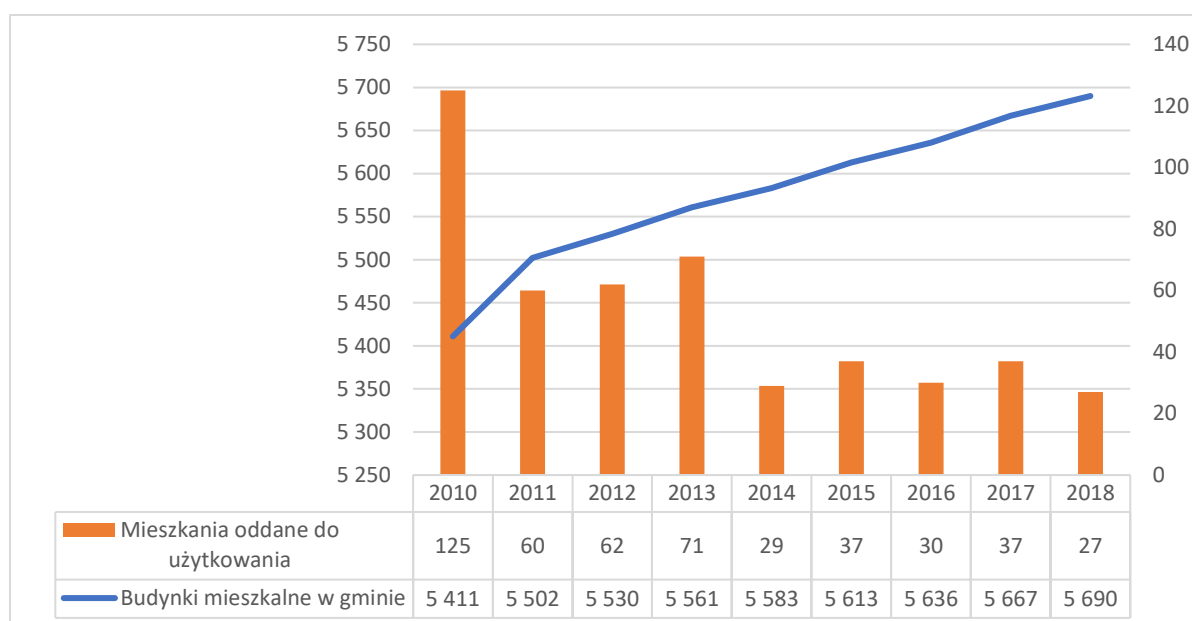
Tabela 18. Budynki mieszkalne w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w 2010 i 2018 roku

Jednostka terytorialna	2010	2018	Zmiana	Zmiana %
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	14 922	15 439	517	3,46
Kędzierzyn-Koźle	5 411	5 690	279	5,16
Bierawa	2 080	2 208	128	6,15
Cisek	1 858	1 829	-29	-1,56
Pawłowiczki	2 015	2 011	-4	-0,20
Polska Cerekiew	1 185	1 187	2	0,17
Reńska Wieś	2 373	2 514	141	5,94

Źródło: GUS

Od 2010 roku widoczny był w Kędzierzynie-Koźlu spadek dynamiki nowych inwestycji mieszkaniowych. Wyraźny spadek liczby nowych oddanych do użytku mieszkań odnotowano pomiędzy 2013 i 2014 rokiem. Od tego momentu rocznie oddaje się do użytkowania do 40 nowych mieszkań, z których większość to domy jednorodzinne.

Rysunek 42. Budynki mieszkalne oraz mieszkania oddane do użytkowania w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018

Źródło: GUS

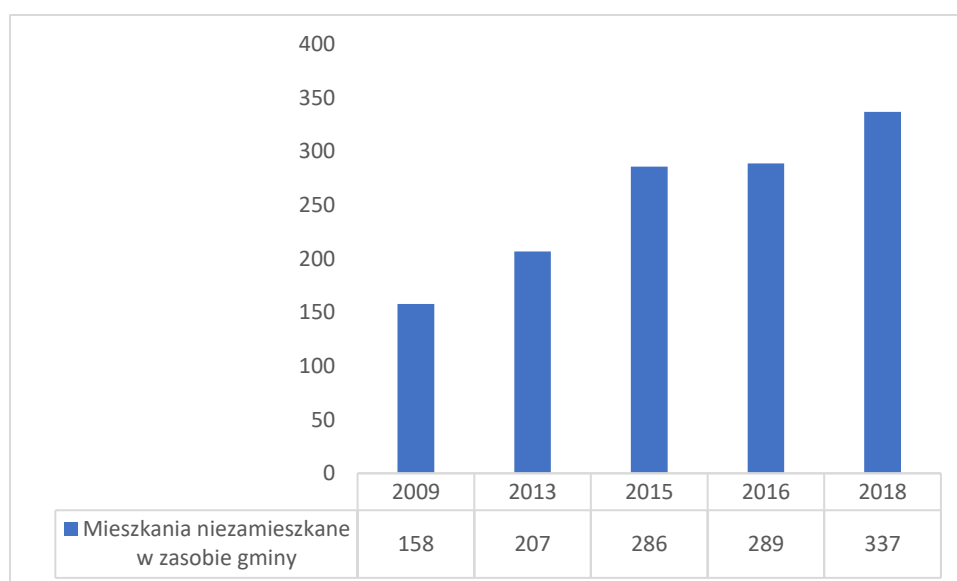
Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową w zestawieniu z łączną chłonnością obszarów wskazuje, iż maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę jest niższe niż chłonność obszarów wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy. Zatem w kierunkach zagospodarowania przestrzennego Kędzierzyn-Koźle nie ma możliwości lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.⁵¹

W Kędzierzynie-Koźlu w zasobach komunalnych miasta w 2018 roku znajdowało się 337 mieszkań niezamieszkałych (pustostanów). Ich liczba systematycznie zwiększała się od 2009 roku, kiedy odnotowano 158 pustostanów.

Miasto systematycznie, w miarę możliwości finansowych, stara się poprawiać stan techniczny mieszkań będących w zasobach komunalnych, w tym pustostanów. W roku 2019 jak i w poprzednich latach nie adoptowano budynków i lokali na cele mieszkaniowe, tym niemniej udało się wyremontować 67 pustostanów o łącznej powierzchni 2 496,42 m². W 2018 roku było to 50 pustostanów o pow. 2 009,00 m², w 2017 roku - 70 pustostanów o pow. 2 682,00 m², w 2016 roku - 72 pustostany o pow. 2 757,00 m², w 2015 roku - 102 lokale o pow. 3 468,00 m², zaś w 2014 roku - 87 pustostanów o pow. 3 219,00 m².

⁵¹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

Rysunek 43. Mieszkania niezamieszkane w zasobie komunalnym Kędzierzyna-Koźła w latach 2009-2018

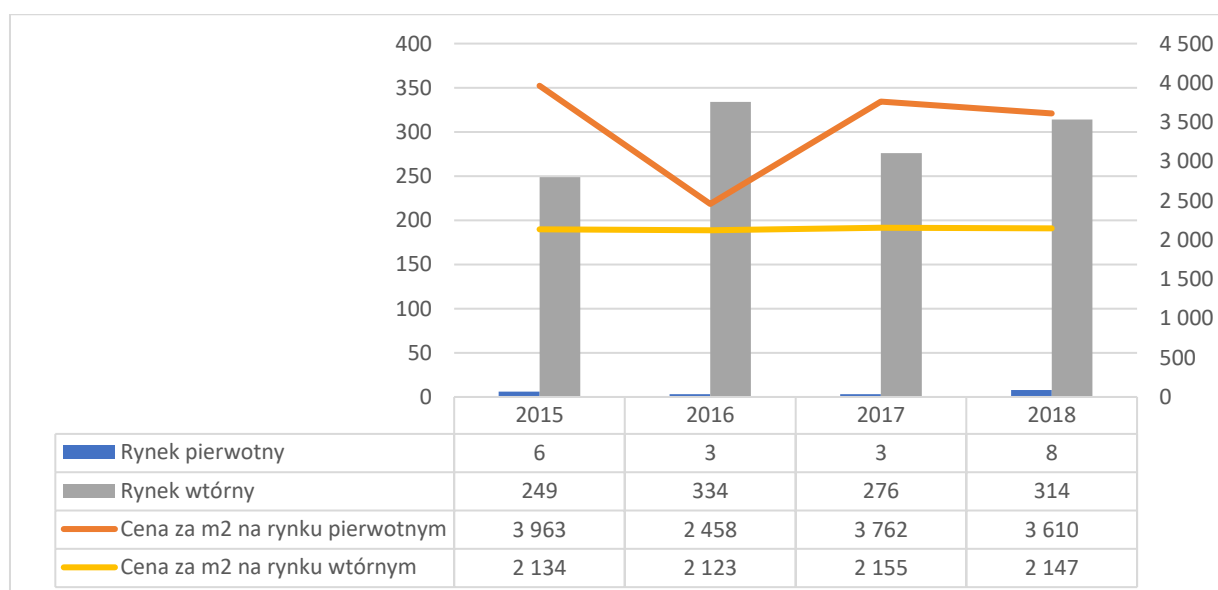

Źródło: GUS

Od 2015 roku transakcje rynkowe mieszkań w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim dotyczyły przede wszystkim rynku wtórnego. Rokrocznie dokonywano pomiędzy 255 do 337 transakcji, z czego tylko kilka dotyczyło rynku pierwotnego. Średnia cena m² mieszkania na rynku wtórnym była zdecydowanie niższa (około 2,1 tys. zł) od ceny mieszkania na rynku pierwotnym (3,6 tys. w 2018 roku).

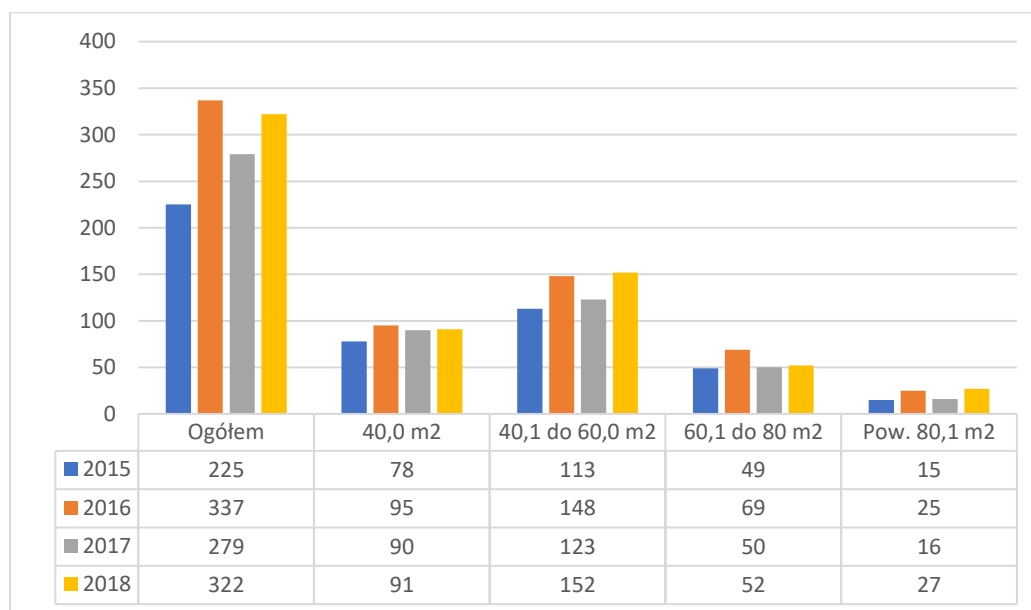
W 2018 r. największą liczbą transakcji rynkowych odnotowano w przypadku mieszkań o powierzchni od 60,1 do 80m², a następnie mieszkań o metrażu od 40,1 do 60,1 m².

Rysunek 44. Liczba lokali oraz średnia cena za 1m² lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim

Źródło: GUS

Rysunek 45. Liczba lokali oraz średnia cena za 1m² lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wg powierzchni w latach 2015-2018

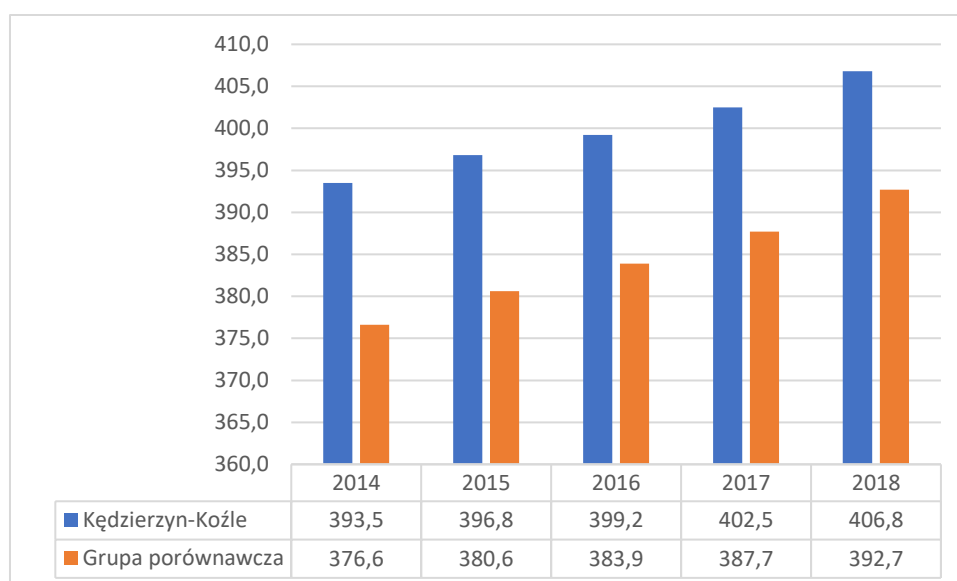
Źródło: GUS

Analiza porównawcza

Na tle miast subregionalnych⁵² **Kędzierzyn-Koźle wypadł korzystniej pod względem liczby mieszkań przypadających na mieszkańców**. Analizując wskaźnik mówiący o liczbie mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców należy stwierdzić, że wartość tego wskaźnika w 2018 roku wyniosła 406,8 przy średniej dla grupy porównawczej równej 392,7. W latach 2014-2018 wzrastała wartość tego wskaźnika. Należy jednak zauważyć, że wpływ na to miała m.in. zmniejszająca się liczba mieszkańców miasta, w dużo mniejszym stopniu zaś budowa nowych mieszkań. Nowe mieszkania w większości związane były z zabudową jednorodzinną, natomiast aktywność deweloperska w zakresie budownictwa wielorodzinnego była niska. Na taki stan rzeczy w dużej mierze wpływ miała sytuacja demograficzna, która kreowała prawa popytu i podaży na rynku nieruchomości. Istotny wpływ również mogła mieć zasadniczo dobra dostępność do mieszkań na rynku wtórnym.

⁵² Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Elk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

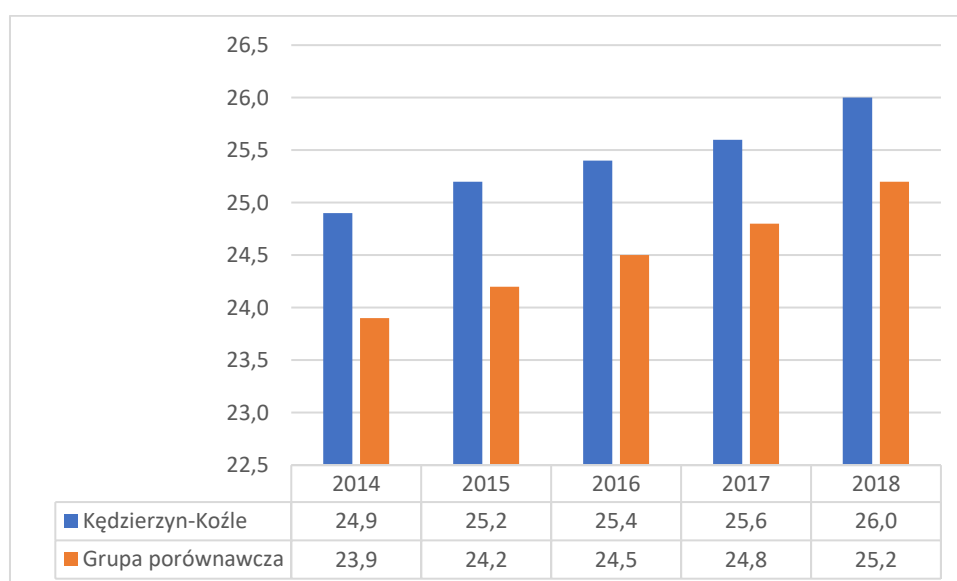
Rysunek 46. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Kędzierzyn-Koźle cechowała korzystniejsza sytuacja gdy rozpatrujemy przeciętną powierzchnię mieszkania na 1 osobę. W Kędzierzynie-Koźlu wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 26,0 m² przy średniej dla grupy porównawczej równej 25,2 m². Warto jednak zauważyć, że przy analizie przedmiotowego wskaźnika należy uwzględnić ubytek mieszkańców Kędzierzyna-Koźla w latach 2014-2018. Oznacza to, że wzrost wskaźnika powierzchni mieszkań po części związany jest ze spadkiem liczby mieszkańców miasta. Niezależnie jednak od tego można stwierdzić, że w Kędzierzynie-Koźlu poprawia się dostępność do mieszkań (za wyjątkiem zasobów gminy). Na podstawie tego wskaźnika nie można jednak ocenić jakości dostępnych zasobów mieszkaniowych.

Rysunek 47. Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę w m² w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

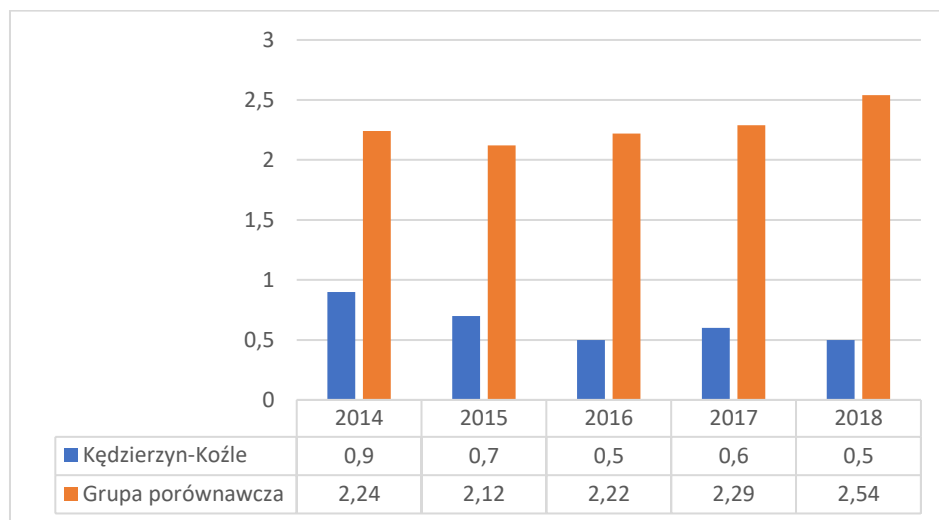

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Spoglądając na **średnią trzyletnią liczbę mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności** można stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje bardzo niekorzystna sytuacja w tym obszarze w porównaniu do

grupy analizowanych miast. Ten wskaźnik niejako potwierdza wcześniejsze dane dot. niskiej aktywności związanej z budową nowych mieszkań w mieście. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 0,5, przy średniej dla grupy porównawczej równej 2,54. Ponadto w latach 2014-2018 mieliśmy do czynienia z istotnym obniżeniem wartości analizowanego wskaźnika (z poziomu 0,9 w 2014 roku do poziomu 0,5 w 2018 roku).

Rysunek 48. Średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

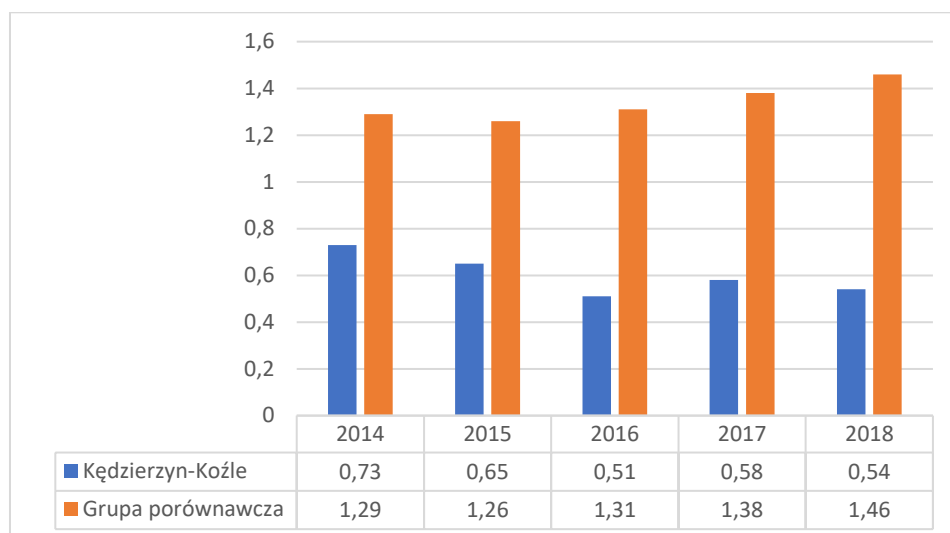

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Powyższe dane oznaczają, że w Kędzierzynie-Koźlu dostępnych jest więcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, niż średnio w grupie miast subregionalnych, jednak mieszkania te w zdecydowanej większości ulokowane są w starym budownictwie, o czym świadczy bardzo niski wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Jest on w Kędzierzynie-Koźlu pięciokrotnie niższy niż średnia w grupie porównawczej miast subregionalnych.

O sytuacji Kędzierzyna-Koźla w obszarze nowego budownictwa świadczy wskaźnik mówiący o powierzchni nowobudowanych mieszkań przypadającej na mieszkańca w wieku 25-34 lata. Wartość tego wskaźnika dla Kędzierzyna-Koźla w 2018 roku ukształtowała się na poziomie 0,54; przy średniej dla grupy porównawczej równej 1,46. Ponadto w latach 2014-2018 mieliśmy do czynienia w Kędzierzynie-Koźlu z istotnym obniżeniem wartości analizowanego wskaźnika (z poziomu 0,73 w 2014 roku do poziomu 0,54 w 2018 roku), podczas gdy w grupie porównawczej miast subregionalnych wskaźnik wzrastał (z poziomu 1,29 w 2014 roku do poziomu 1,46 w 2018 roku). Oznacza to, że młodzi mieszkańcy miasta mają dużo mniej różnorodności wyboru mieszkań. W Kędzierzynie-Koźlu brakuje nowoczesnych mieszkań, przeważa oferta rynku wtórnego związana ze starszym budownictwem wielorodzinnym. Opcją jest również budowa domu jednorodzinnego. Jest to jednak rozwiązanie dla osób, które dysponują większym budżetem i jednocześnie takich, które cenią sobie takie rozwiązania.

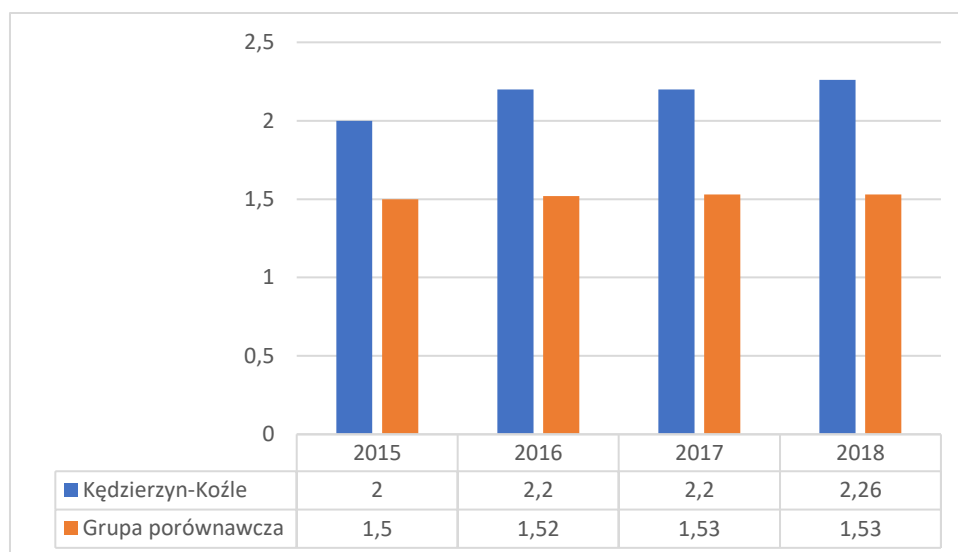
Rysunek 49. Powierzchnia nowobudowanych mieszkań przypadająca na mieszkańca w wieku 23-34 lata w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

O możliwości zakupu mieszkania na danym obszarze świadczy nie tylko dostępność lokali mieszkalnych, ale także ich cena. Analizując **powierzchnię mieszkania jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto**, należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle cechuje zasadniczo korzystna sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 2,26m² przy średniej dla grupy porównawczej równej 1,53m². Ponadto w latach 2014-2018 mieliśmy do czynienia ze wzrostem wartości analizowanego wskaźnika w Kędzierzynie-Koźlu (z poziomu 2,00 m² w 2014 roku do poziomu 2,26 m² w 2018 roku), przy niemal stabilnym poziomie tego wskaźnika w grupie porównawczej. Świadczyć to może przede wszystkim o tym, że w Kędzierzynie-Koźlu zdecydowanie przeważają transakcje na rynku wtórnym, na którym z kolei dominują oferty mieszkań w starszym budownictwie, których ceny są niższe od cen mieszkań w nowym budownictwie.

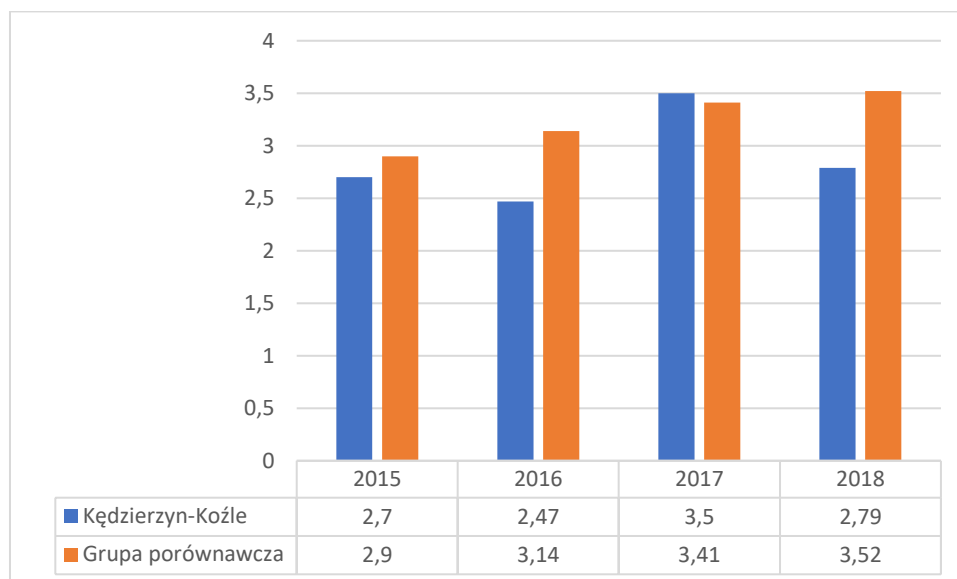
Rysunek 50. Powierzchnia mieszkania jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL) w m²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Natomiast analizując wskaźnik mówiący o liczbie lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, stwierdzić można, że Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowana sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 2,79 przy średniej dla grupy porównawczej równej 3,52.

Rysunek 51. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

W tym miejscu warto podkreślić, iż w mieście następuje znaczna „wymiana mieszkańców” wskutek migracji oraz ruchu naturalnego. **Z powyższych wskaźników rysuje się obraz miasta, które w małym stopniu rozwija się pod względem nowej oferty mieszkaniowej.** Popyt na mieszkania nie odbiega natomiast od średniej dla grupy porównawczej, o czym świadczą wskaźniki transakcji na rynku mieszkaniowym. Popyt na mieszkania dotyczy w przeważającym stopniu rynku wtórnego. Taki obraz może wskazywać na umiarkowany lub słaby i malejący potencjał ilościowy i ekonomiczny młodych mieszkańców miasta (mniej więcej 20-40 latków). Taka ocena zjawiska jest zbieżna z danymi odnoszącymi się do potencjału demograficznego młodych mieszkańców miasta oraz oceny miasta jako potencjalnego przeszłego miejsca zamieszkania (przyp. „Kędzierzyn-Koźle to nie jest dobre miejsce dla młodych osób”)⁵³. W przyszłości takie zjawisko prowadzić może do dalszego drenażu zasobów ludzkich, w szczególności wpłynąć będzie na liczebność klasy średniej.

Na warunki mieszkaniowe składa się nie tylko dostępność mieszkań, ale przede wszystkim dostępność mediów w zasobach mieszkaniowych. W tym obszarze Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje zdecydowanie lepsza sytuacja w porównaniu do miast subregionalnych. Zasoby mieszkaniowe w mieście wyposażone są w instalacje wodociągowe, łazienkę, ustęp spłukiwany oraz podłączenie do sieci gazowej. Pod tym względem Kędzierzyn-Koźle wypada lepiej niż miasta z grupy porównawczej. Jedynym mankamentem jest wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie. Ten wskaźnik jest wyraźnie niższy niż w grupie porównawczej. Może to wynikać się z „rozlania miasta”

⁵³ Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

i problemu dotyczącego dostarczania ciepła z miejskiej sieci ciepłowniczej. Przesył odbywa się za pośrednictwem siedmiu sieci ciepłowniczych, które dostarczają ciepło do kilku z 16 osiedli miasta. Ciepło miejskie dociera na Azoty, Pogorzelec, Śródmieście, Blachownię, Piastów oraz część osiedli zlokalizowanych w Koźlu. Sieć ciepłownicza jest na bieżąco rozbudowywana m.in. dzięki środkom zewnętrznym z POLiŚ, RPO WO oraz programu KAWKA.

Taki stan rzeczy związany jest m. in. z rozwojem miasta który następował wraz z rozwojem funkcji przemysłowej w latach 70-tych XX wieku. W tym okresie faktycznie zaprojektowano i rozwinięto infrastrukturę techniczną miasta. W owym okresie Kędzierzyn-Koźle był miastem nowoczesnym jak na warunki polskie. Dane te mogą stanowić jedną z odpowiedzi na pytanie, dlaczego w Kędzierzynie-Koźlu jest tak niska podaż nowo budowanych mieszkań. Otóż miasto charakteryzuje się względnie dobrymi lub umiarkowanymi standardami mieszkań, budowanych od lat 70-tych po lata 90-te XX wieku.

Tabela 19. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w instalację wodociągową	99,6	99,6	99,0	99,1
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w ustęp spłukiwany	98,7	98,7	97,7	97,8
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w łazienkę	97,4	97,4	96,0	96,1
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w gaz sieciowy	82,9	82,7	78,3	77,8
Odsetek ogółu mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie	88,3	88,9	89,9	90,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Istotnym zagadnieniem w obszarze dostępności mieszkań i warunków mieszkaniowych jest sfera lokali komunalnych i socjalnych. Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych cechuje bardzo korzystna sytuacja jeżeli chodzi o liczbę zamieszkałych lokali komunalnych, przeciętną powierzchnię użytkową lokali mieszkalnych będących w dyspozycji gminy oraz przeciętną powierzchnię użytkową lokali socjalnych będących w dyspozycji gminy.

Dane te potwierdzają dość korzystną sytuację mieszkaniową mieszkańców zasobów komunalnych. Miasto charakteryzuje się natomiast w tej sferze podobnymi problemami jak przeciętne miasto w kraju. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim wysoki odsetek zadłużonych lokali.

Tabela 20. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Liczba zamieszkałych lokali komunalnych na 1000 mieszkańców	42,9	41,0	31,9	29,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych będących w dyspozycji gminy	47,4	46,6	43,4	43,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa lokali socjalnych będących w dyspozycji gminy	38,7	39,3	32,7	33,3
Odsetek zadłużonych lokali komunalnych będących w dyspozycji gminy	45,8	48,1	34,2	48,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

1.3. Sytuacja ekonomiczna miasta i mieszkańców

1.3.1. Charakterystyka gospodarki miasta

Miejscowości, które weszły w skład Kędzierzyna-Koźla posiadają wieloletnią tradycję związaną z funkcjonowaniem na ich terenie zakładów przemysłowych. Wynika to ze strategicznego położenia nad brzegiem Odry oraz na przecięciu szlaków handlowych. Korzystna lokalizacja oraz bliskość terenów zasobnych w surowce pozytywnie wpłynęły na rozwój w kierunku produkcyjnym.

Również obecnie przemysł jest jednym z głównych czynników wpływających na rozwój miasta. Od czasów II wojny światowej w Kędzierzynie-Koźlu branżą dominującą jest przemysł chemiczny. Inne wyróżniające się branże to przemysł elektrometalowy i stoczniowy.⁵⁴

Największym zakładem przemysłowym w mieście jest Grupa Azoty ZAK S.A., która jest jednym z największych producentów nawozów sztucznych, alkoholi OXO i plastifikatorów. Zakłady Grupy Azoty znajdują się na terenie osiedla Azoty, a w ich skład wchodzi m.in. elektrociepłownia, oczyszczalnia ścieków oraz port ładunkowy wraz z boczniką kolejową. Spółka od wielu lat jest największym pracodawcą w mieście.

Warto odnotować, że w sierpniu 2013 roku został powołany do życia Klaster Chemii Specjalistycznej CHEM-STER. W skład grupy założycielskiej weszli: Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Błachownia” jako inicjator całego projektu oraz Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z o.o. przyjmujący rolę Koordynatora Klastra. Podczas Inauguracyjnego Zgromadzenia Członków Liderem Klastra wybrano Grupę Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A. W tym momencie porozumienie skupiało 20 podmiotów. Inicjatywa ta ma za zadanie ukierunkować wspólne wysiłki i propozycje projektów rozwojowych na efektywny przepływ wiedzy i technologii, generowanie rozwiązań innowacyjnych oraz opracowywanie i wdrażanie nowych produktów i usług. Współpracujące podmioty zamierzają wypracować kluczową pozycję w regionie poprzez wykreowanie ośrodka inteligentnej specjalizacji technologiczno-produkcyjnej, jednocześnie wykazując troskę o pozyskanie zaufania społecznego wspomagane tworzeniem przychylnej atmosfery wokół swoich przedsięwzięć przez jednostki samorządu terytorialnego.⁵⁵

Przemysłowe tradycje, sąsiedztwo innych firm przemysłowych oraz dogodne warunki do inwestowania spowodowały, że na terenie Kędzierzyna-Koźla zainwestowało wiele firm z kapitałem krajowym i zagranicznym. Do największych należą m.in:

- BELMAR Sp. z o. o. (przemysł maszynowy i precyzyjny),
- CTL Chemkol Sp. z o.o. (logistyk i przemysł chemiczny),
- CEWE Sp. z o. o. (laboratorium fotograficzne),
- Damen Shipyards Koźle Sp. z o. o. (przemysł stoczniowy),
- CERATIZIT K-K Sp. z o.o (przemysł narzędziowy)
- Brenntag Polska Sp. z o.o. (przedsiębiorstwo chemiczne - dystrybucja surowców).

⁵⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

⁵⁵ Źródło: <http://www.klasterchemster.pl/o-nas/>

Długa historia i aktualna aktywność przemysłu w mieście przekłada się na występowanie na obszarze miasta rozległych terenów przemysłowych i poprzemysłowych. Tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe stanowią ok. 6% całej powierzchni Kędzierzyna-Koźla. Tereny te są zgrupowane w 3 głównych obszarach:

- Osiedle Azoty skupiające podmioty powiązane z Grupa Azoty ZAK S.A.
- Osiedle Przyjaźni skupiające podmioty powiązane z JPM Holding S. A.
- Osiedla Kłodnica, Zachód i Stare Miasto w rejonie Portu Koźle.

Inne obiekty przemysłowe występują punktowo w różnych częściach miasta np. osiedlu Pogorzelec i Śródmieście (w pobliżu węzła kolejowego). Ponadto kilkanaście lat temu w mieście powstała spółka z większościowym udziałem gminy, tj. Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy sp. z o.o. (KKPP), która jest w posiadaniu terenów przeznaczonych pod inwestycje przemysłowo-usługowe o łącznej powierzchni ok. 50,5 ha. Obszar ten zwany Polem Południowym znajduje się, pomiędzy ul. Naftową, a terenami kolejowymi Blachowni, i został objęty działaniem Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, ponadto posiada pełne uzbrojenie w podstawową infrastrukturę: sieć drogową, sieć gazową, sieć kanalizacyjną i wodociągową, sieć elektroenergetyczną oraz sieć teleinformatyczną.⁵⁶ W lipcu 2019 r. na tym terenie rozpoczęła inwestycję koreańska firma Foosung Poland sp. z o.o., która wytwarzać będzie baterie do samochodów elektrycznych. KKPP sp. z o.o. prowadzi również sprzedaż nieruchomości przygotowanych pod zabudowę. W jego strukturach działa Inkubator Przedsiębiorczości oraz funkcjonuje Centrum Obsługi Inwestora. Gmina jest w posiadaniu łącznie 69,8 ha nieruchomości przeznaczonych pod zabudowę.

Sytuacja gospodarcza miasta w przeważającej mierze kształtowana jest przez liczbę podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów posiadających osobowość prawną, funkcjonujących na jego obszarze. W Kędzierzynie-Koźlu w 2018 roku osobowość prawną posiadały 1143 podmioty. Pomiędzy 2016 i 2018 rokiem w mieście odnotowano nieznaczny spadek liczby podmiotów posiadających osobowość prawną (-1,8%). Podmioty prawne w 2018 roku wygenerowały łączną kwotę dochodów, stanowiącą podstawę do opodatkowania, na poziomie ponad 299,8 mln zł. Kwota ta zmniejszyła się w porównaniu do 2016 roku o 12,8%. Wyraźny spadek dochodów osób prawnych powinien stanowić sygnał ostrzegawczy dla miasta, ponieważ **spadek dochodów przedsiębiorstw może w konsekwencji przełożyć się na spadek wpływów podatkowych zasilających budżet miasta.**

Struktura podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie miasta, rozpatrywana z punktu widzenia wielkości zatrudnienia, jest podobna do struktury występującej w całym kraju, tj. **dominują w niej podmioty mikro i małe.** Warto zauważyć, że **liczba podmiotów gospodarczych maleje.** W Kędzierzynie-Koźlu w 2019 r. w relacji do 2010 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON zmniejszyła się o 3,8%. W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba podmiotów praktycznie w każdej rejestrowanej przez GUS kategorii wielkości wg zatrudnienia. Wskazywać to może na zmniejszanie zatrudnienia w przypadku firm małych i średnich oraz zamykanie działalności w przypadku mikro i małych przedsiębiorców. Skala spadku liczby podmiotów ujętych w REGON w analizowanym okresie skorelowana była ze spadkiem liczby ludności miasta.

⁵⁶ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2019 (stan koniec roku) wg wielkości zatrudnienia

Wielkość zatrudnienia	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w okresie od 2010 do 2019 roku										Zmiana % 2010/2019
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
0-9	6 738	6 575	6 657	6 662	6 707	6 690	6 639	6 551	6 465	6 523	-3,2
10-49	227	226	215	213	212	213	214	211	201	193	-15,0
50-249	72	70	65	65	62	61	61	57	54	55	-23,6
250-999	6	6	7	6	6	6	6	6	5	4	-33,3
1000 i więcej	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,0
Ogółem	7 044	6 878	6 945	6 947	6 988	6 971	6 921	6 826	6 726	6 776	-3,8

Źródło: GUS

W latach 2010-2019 obserwowano dość stabilną sytuację w Kędzierzynie-Koźlu jeżeli chodzi o liczbę mikro przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON (odnotowano niewielki spadek, na poziomie 3,2%). **Biorąc pod uwagę spadającą w analizowanym okresie liczbę mieszkańców miasta można stwierdzić, że odsetek osób prowadzących mikro przedsiębiorstwa, nie podlegał znacznym fluktuacjom.** Należy zaznaczyć, że przedsiębiorstwa mikro stanowiły istotny element lokalnego rynku pracy, generując dużą liczbę miejsc pracy.

Inaczej sytuacja wyglądała w przypadku firm małych, średnich i dużych, które generują miejsca pracy na lokalnym rynku. W analizowanym okresie w ujęciu procentowym największy spadek odnotowano w grupie przedsiębiorstw dużych (-33,3%), następnie średnich (-23,6%) i małych (-15,0%).

Wg danych GUS pracodawcy na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zatrudniali łącznie w 2017 roku 30 988, w tym 16 747 mężczyzn i 14 221 kobiet. Głównym pracodawcą regionu były podmioty ujęte w sekcjach PKD B, C, D, E, F, wśród których znajduje się m. in. przetwórstwo przemysłowe.⁵⁷

Tabela 22. Pracujący wg grup sekcji PKD – dane dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego

Sekcja PKD	Wyjaśnienie	Liczba osób zatrudnionych (2017 rok)
A	Pod pojęcie sekcji "A" rozumie się sekcje rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.	2918
B, C, D, E, F	Pod pojęciem sekcji "B, C, D, E, F" rozumie się sekcje: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja; oraz Budownictwo	11 223
G, H, I, J	Pod pojęciem sekcji "G, H, I, J" rozumie się następujące sekcje: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja.	7387
K, L	Pod pojęciem sekcji "K, L" rozumie się działalność finansową i ubezpieczeniową oraz obsługę rynku nieruchomości.	817
M, N	Pod pojęciem sekcji "M, N, O, P, Q, R, S" rozumie się pozostałe usługi: Działalność	8663

⁵⁷ Oparto się na badaniach eksperckich: Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Opracowanie metodologii i oszacowanie liczby pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania i głównego miejsca pracy na poziomie NTS 4, stopy bezrobocia rejestrowanego na poziomie NTS 5 oraz miar wynagrodzeń brutto na poziomie NTS 4]

O, P, Q, R, S	profesjonalna, naukowa i techniczna; Administrowanie i działalność wspierająca; Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz Pozostała działalność usługowa.	
---------------------	--	--

Źródło: <https://monitormiasta.pl/>

Analizując **strukturę podmiotów gospodarczych** funkcjonujących w Kędzierzynie-Koźlu z **punktu widzenia rodzaju prowadzonej działalności** gospodarczej stwierdzić należy, że 2019 roku **najliczniejszą grupą** podmiotów zarejestrowanych w REGON były prowadzące działalność w:

- Sekcji G (Handel; naprawa pojazdów samochodowych, 1666 podmiotów),
- Sekcja L (Obsługa rynku nieruchomości, 812 podmiotów),
- Sekcji F – Budownictwo (732 podmiotów),
- Sekcji M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, 653 podmiotów),
- Sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe, 567 podmiotów).

Należy podkreślić, że **w okresie od 2010 do 2019 roku zachodziły zmiany w strukturze działalności gospodarczej** Kędzierzyna-Koźla oraz jego najbliższego otoczenia funkcjonalnego (powiatu kędzierzyńskiego).

W Kędzierzynie-Koźlu **zmniejszyła się liczba podmiotów** ujętych w:

- Sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych) – spadek o 18,7%
- Sekcji H (Transport i gospodarka magazynowa) - o 14,1%
- oraz Sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe) - o 4,1%

Ponadto warto odnotować **spadek liczby działalności związanych z obsługą ludności**, tj. sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi o 7,4%, sekcji K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa o 22,9%, sekcji R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją o 19,0%.

Z kolei odnosząc się do sekcji, w których odnotowano **szczególny wzrost liczby prowadzonych działalności**, to mowa tu o:

- Sekcji J (Informacja i komunikacja) – wzrost o 27,5%
- Sekcji N (Administrowanie i działalność wspierająca) – o 20,6
- Sekcji L (Obsługa rynku nieruchomości) – o 16,3%
- oraz Sekcji Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna) – o 12,4%

Podobną skalę zmian obserwowano w przestrzeni powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.

W tabeli poniżej przedstawiono zmiany w liczebności podmiotów według sekcji PKD względem 2010 r. **W Kędzierzynie-Koźlu** w analizowanym okresie w największym stopniu (w ujęciu ilościowym) **przybyło podmiotów z następujących sekcji**:

- Sekcja L (Obsługa rynku nieruchomości) – wzrost o 114 podmiotów,
- Sekcja M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) – wzrost o 54 podmioty,
- Sekcja Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna) – wzrost o 45 podmiotów,
- Sekcja J (Informacja i komunikacja) – wzrost o 33 podmioty,

- Sekcja N (Administrowanie i działalność wspierająca) – wzrost o 29 podmiotów.

Z kolei **największe spadki** (w ujęciu ilościowym) odnotowano w następujących sekcjach:

- Sekcja G (Handel; naprawa pojazdów samochodowych) – spadek o 383 podmioty,
- Sekcja H (Transport i gospodarka magazynowa) – spadek o 58 podmiotów,
- Sekcja K (Działalność finansowa i ubezpieczenia) – spadek o 57 podmiotów,
- Sekcja F (Budownictwo) – spadek o 56 podmiotów,
- Sekcja R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) – spadek o 27 podmiotów,
- Sekcja C (Przetwórstwo przemysłowe) – spadek o 24 podmioty,
- Sekcja I (Zakwaterowanie i gastronomia) – spadek o 18 podmiotów.
- związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi) – spadek o 18 podmiotów.

Powyższe dane, które zasadniczo skorelowane są z dynamiką spadku liczby ludności miasta, wskazują na malejący potencjał aktywności gospodarczej na terenie miasta. O ile w analizowanym okresie spadki liczby podmiotów gospodarczych nie przełożyły się na spadek dochodów miasta z tytułu udziału w podatkach, należy podkreślić, iż stan ten był rekompensowany przez bardzo korzystną sytuację ekonomiczną kraju. Wzrost gospodarczy, w tym przede wszystkim bardzo duży wzrost wynagrodzeń oraz nieznaczny, ale jednak wzrost zatrudnienia, napływ migrantów ekonomicznych – miały korzystny wpływ na wzrost dochodów budżetu miasta, przede wszystkim z tytułu udziału w podatkach z PIT (więcej nt. aspektów finansowych budżetu miasta w osobnym rozdziale).

Niemniej malejący potencjał gospodarczy oraz prognozowany deficyt kadr na rynku pracy, malejąca populacja miasta, w szczególności w wieku produkcyjnym, może w istotny sposób hamować wzrost dochodów budżetu miasta. Sytuacja demograficzna wpływać będzie nie tylko na dostępność kadr na rynku pracy, a więc hamować będzie rozwój firmy działających na terenie miasta, ale również negatywnie wpływać będzie na wewnętrzny potencjał popytu na produkty i usługi wytworzone w mieście.

Tabela 23. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD 2007 w Kędzierzynie-Koźlu oraz powiecie kędzierzyńskim w 2010 i 2019 roku

Seksja PKD	Kędzierzyn-Koźle			Powiat kędzierzyński		
	2010	2019	Zm. %	2010	2019	Zm. %
Ogółem, w tym:	7044	6776	-4,3	8994	9057	07
Seksja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	52	47	-9,6	184	160	-13,04
Seksja B – Górnictwo i wydobywanie	2	4	100,0	3	7	133,3
Seksja C – Przetwórstwo przemysłowe	591	567	-4,1	786	792	0,76
Seksja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	10	16	60,0	10	17	70,00
Seksja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	22	23	4,5	27	31	14,8
Seksja F – Budownictwo	788	732	-7,1	1 072	1 097	2,3
Seksja G – Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 049	1 666	-18,7	2 526	2 193	-13,2
Seksja H – Transport i gospodarka magazynowa	410	352	-14,1	552	503	-8,9

Sekcja I – Zakwaterowanie i gastronomia	242	224	-7,4	328	301	-8,2
Sekcja J – Informacja i komunikacja	120	153	27,5	140	176	25,7
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	249	192	-22,9	299	235	-21,4
Sekcja L – Obsługa rynku nieruchomości	698	812	16,3	747	875	17,1
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	599	653	9,0	703	789	12,2
Sekcja N – Administrowanie i działalność wspierająca	141	170	20,6	185	242	30,8
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	22	20	-9,1	75	72	-4,0
Sekcja P – Edukacja	189	206	9,0	264	283	7,2
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	364	409	12,4	424	506	19,3
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	142	115	-19,0	197	179	-9,1
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa i Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby ⁵⁸	354	382	7,9	472	559	18,4
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0,0	0	0	0,0

Źródło: GUS

Na problemy i potencjały miasta warto spojrzeć również z perspektywy przedsiębiorców.⁵⁹

W oparciu o wyniki przeprowadzonych badań stworzono profil przedsiębiorcy, który charakteryzuje się następującymi cechami oraz wyraża następujące opinie:

- W ostatnich trzech latach badane przedsiębiorstwa osiągnęły stabilizację zatrudnienia, liczby kooperantów / dostawców, kondycji finansowej, wartości kapitału własnego, nakładów inwestycyjnych oraz pozycji konkurencyjnej. Ponadto zwiększyło liczbę klientów oraz wartość aktywów obrotowych.
- Badani przedsiębiorcy biorą udział w lokalnych inicjatywach społecznych oraz wspierają je (finansowo, organizacyjnie, lokalowo, sprzętowo). Raczej stronią od aktywnego udziału w lokalnych organizacjach społecznych oraz organizacjach skupiających lokalnych przedsiębiorców, a także w organizowanych z udziałem tych podmiotów lokalnych inicjatywach społecznych.
- Za największe zagrożenie dla funkcjonowania firmy przedsiębiorcy uznają wzrost kosztów działalności gospodarczej (energia, praca, czynsz).
- Przedsiębiorcy są skłonni stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle to dobre miejsce do prowadzenia firmy, chociaż uważa, że w mieście tym występują problemy z dostępnością wykwalifikowanych pracowników. Cenią natomiast miasto za dostępność komunikacyjną i transportową, gotowe plany zagospodarowania przestrzennego, przyjazność inwestorom oraz łatwość w załatwianiu spraw w urzędzie miasta.
- Za najmniej istotne z punktu widzenia znaczenia dla rozwoju firmy i osiągnięcia przez nią sukcesów, przedsiębiorcy uznają funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych, napływ

⁵⁸ Uwaga: GUS podaje łącznie dane dla sekcji S i T

⁵⁹ Badania ankietowe przedsiębiorców, luty 2020 r. Temat badania: Ocena stanu i warunków rozwoju przedsiębiorczości w Kędzierzynie-Koźlu. Próba badawcza - N=23. 15 ankietowanych udzieliło odpowiedzi na wszystkie pytania.

kapitału zagranicznego i wzrost znaczenia korporacji międzynarodowych oraz dostępność lokalnych ośrodków edukacyjnych i szkoleniowych. Z kolei za najbardziej istotne czynniki służące rozwojowi firmy uważają sprawnie funkcjonujące organy administracji publicznej i samorządowej, odpowiedni poziom świadczonych usług telekomunikacyjnych (m.in. w zakresie telefonii stacjonarnej, komórkowej, dostępu do Internetu poprzez łącza szerokopasmowe) oraz atrakcyjne ceny wynajmu nieruchomości i ich dostępność na tle innych terenów.

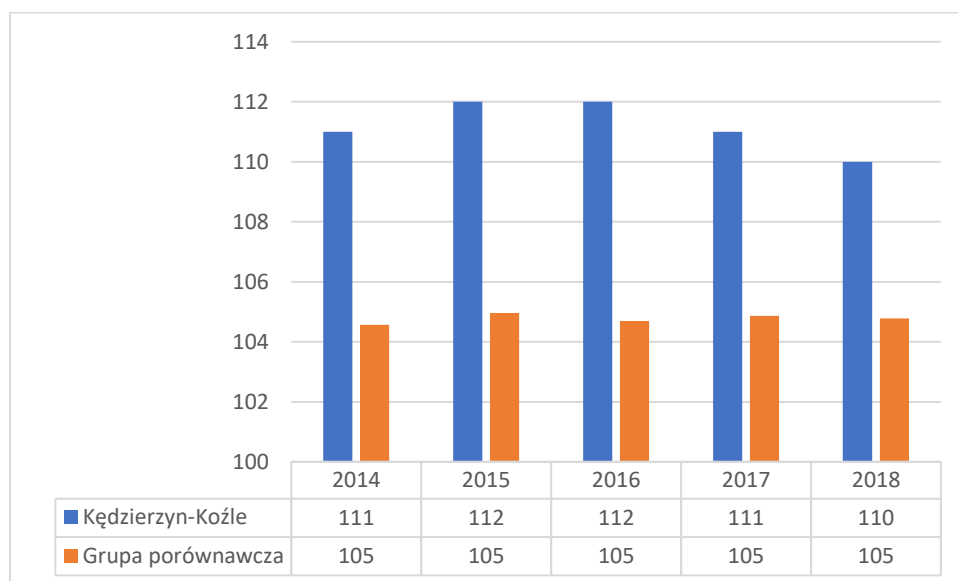
- Stosunek władz lokalnych do przedsiębiorców i inwestorów lokalnych określają jako życzliwy lub bardzo życzliwy.
- Spośród lokalnych uwarunkowań rozwoju przedsiębiorczości najwyżej oceniają sprawność (skuteczność i szybkość) działania administracji lokalnej przy załatwianiu spraw firmy oraz dostęp do informacji o zamówieniach publicznych (przetargach). Najgorzej natomiast oceniają poziom integracji/współpracy lokalnego środowiska przedsiębiorców oraz dostęp do informacji o możliwym do uzyskania wsparciu ze strony władz publicznych i instytucji otoczenia biznesu (środki pomocowe, doradztwo).
- Spośród jednostek obsługujących przedsiębiorców najlepszą opinią darzą Urząd Skarbowy w Kędzierzynie-Koźlu, ZUS – Inspektorat w Kędzierzynie-Koźlu, Sąd Rejonowy – w zakresie ksiąg wieczystych, Miejskie Wodociągi i Kanalizację, Wydział Działalności Gospodarczej (Urząd Miasta Kędzierzy-Koźle-UMKK) oraz Wydział Finansowy- Referat Podatków i Opłat Lokalnych (UMKK). Z kolei najniżej oceniają obsługę przedsiębiorców realizowaną przez Wydział Komunikacyjny (Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu) oraz Wydział Budownictwa i Architektury- w zakresie pozwoleń na budowę (Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu).
- Z punktu widzenia rozwoju swojej firmy uznają za najistotniejsze następujące możliwości wsparcia działalności, oferowane ze strony samorządu lub otoczenia biznesu: możliwość korzystania z ulg i zwolnień w podatkach lokalnych, możliwość otrzymania pomocy od jednostek samorządu terytorialnego w staraniu się o środki finansowe z funduszy unijnych (np. dzięki bieżącemu upowszechnianiu informacji na temat dotacji i programów unijnych, organizacji szkoleń itp.), możliwość otrzymania pomocy od jednostek samorządu terytorialnego w zakresie doradztwa prawno-ekonomicznego (np. dzięki organizacji bezpłatnego poradnictwa prawnego, branżowego itp.) oraz możliwość otrzymania pomocy w ramach działalności na rzecz wspierania przedsiębiorczości, tzw. instytucji otoczenia biznesu (np. ośrodków przedsiębiorczości, centrów innowacji i transferu technologii, instytucji finansowych). Natomiast za najmniej istotne dla rozwoju swojej firmy uważają inicjowanie współpracy między przedsiębiorcami a uczelniami, administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.
- Przedsiębiorcy są zainteresowani współpracą (w obszarze dostępu do informacji) w takich kwestiach jak: wykorzystanie środków Funduszu Pracy (podnoszenie kwalifikacji pracowników, staże, tworzenie nowych miejsc pracy, doposażanie nowych stanowisk pracy), przygotowanie wspólnie z innymi partnerami programu wsparcia i rozwoju firm w mieście, pozyskanie wykwalifikowanych pracowników poprzez współdziałanie ze szkołami średnimi i instytucjami kształcenia ustawicznego (przygotowanie dedykowanych programów kształcenia zawodowego, praktyki zawodowe, staże, lekcje przedsiębiorczości) czy współdziałanie w sferze ochrony środowiska i gospodarki odpadami i wdrażanie rozwiązań energoefektywnych.

- Są także zainteresowani współpracą (w obszarze dostępu do informacji, doradztwa oraz aktywnego udziału) w kwestii ułatwienia i poprawienia dostępu do usług wspierających rozwój lokalnych firm (np. Fundusz Pożyczkowy, doradztwo itp.).
- Nie wyrażają zainteresowania współpracą w takich obszarach jak: pomoc przy wejściu na zewnętrzne rynki (krajowe i zagraniczne), organizacja misji gospodarczych w miastach partnerskich, wspólny udział w targach i innych działaniach promocyjnych; wspólne prowadzenie badań oraz wdrażanie nowych technologii; tworzenie wspólnych platform zakupowych i sprzedażowych oraz rozwijanie więzi kooperacyjnych (rozwijanie klastrów) z innymi lokalnymi firmami, wdrożenie w firmie rozwiązań e-business (zarządzanie, sprzedaż, kooperacja), cyberbezpieczeństwa własności intelektualnej czy współpraca firm przy realizacji zamówień publicznych miejscowych instytucji publicznych.

Analiza porównawcza

Na tle grupy porównawczej, którą stanowią miasta subregionalne w kraju, Kędzierzyn-Koźle wypadł korzystnie pod względem nasycenia miasta podmiotami gospodarczymi. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych ujętych w REGON na 1000 mieszkańców był wyższy od średniej dla tej grupy porównawczej. Nasycenie podmiotami gospodarczymi w Kędzierzynie-Koźlu zasadniczo nie zmieniało się na linii czasu, pomiędzy 2014 a 2018 rokiem. Warto jednocześnie dodać, że ilościowy potencjał gospodarczy miasta ulegał kurczeniu, ze względu na malejącą liczbę ludności, czego nie widać na przykładzie tego wskaźnika.

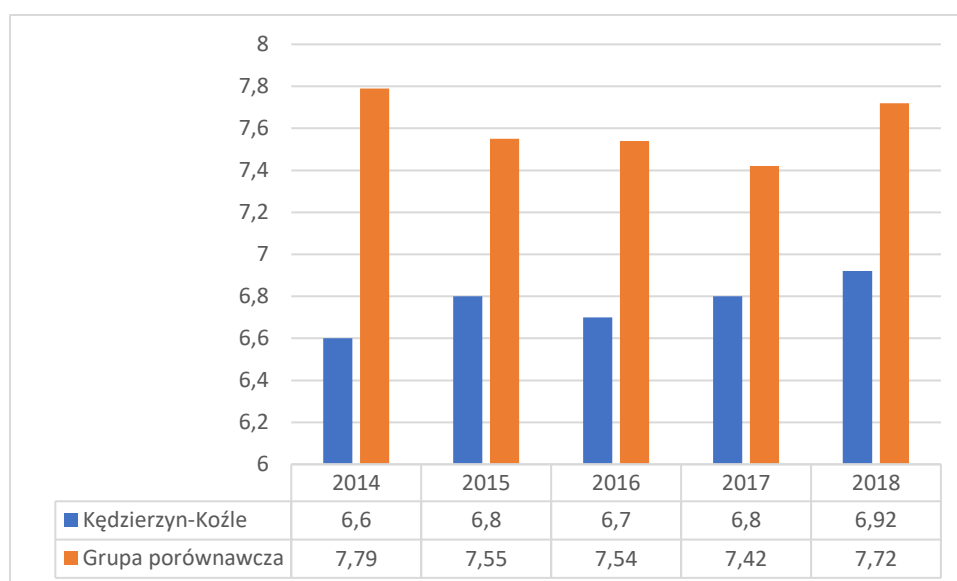
Rysunek 52. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Podmioty gospodarcze funkcjonujące w Kędzierzynie-Koźlu zasadniczo były trwalsze niż średnio w miastach z grupy porównawczej. Odzwierciedla to wartość wskaźnika liczby podmiotów wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców.

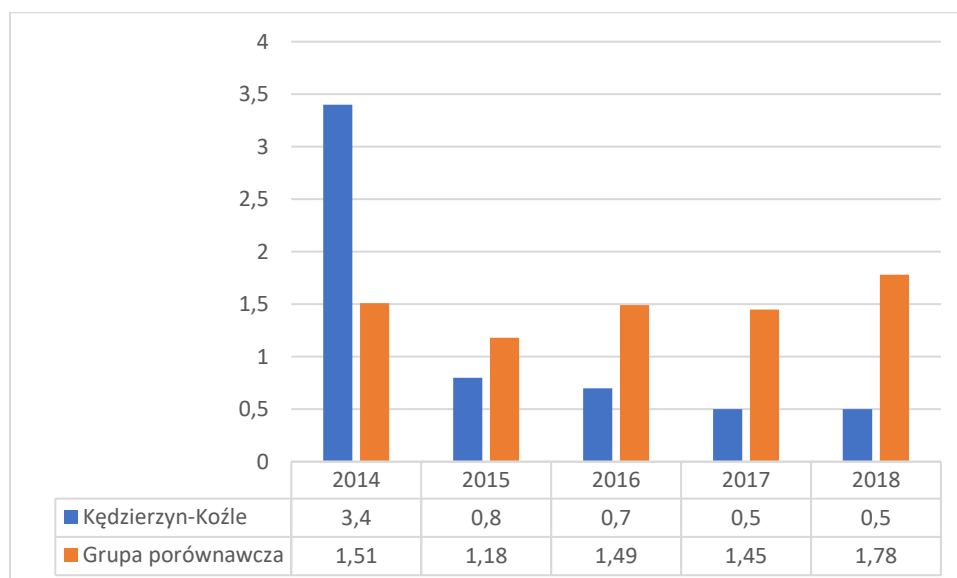
Rysunek 53. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Na tle ostatnich lat Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się niską aktywnością związaną z tworzeniem nowej powierzchni komercyjnej w relacji do nowo powstałych podmiotów gospodarczych. Dużą aktywność tworzenia powierzchni komercyjnej odnotowano w Kędzierzynie-Koźlu w 2014 roku i we wcześniejszych latach.

Rysunek 54. Nowo oddana powierzchnia komercyjna do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – średnia trzyletnia

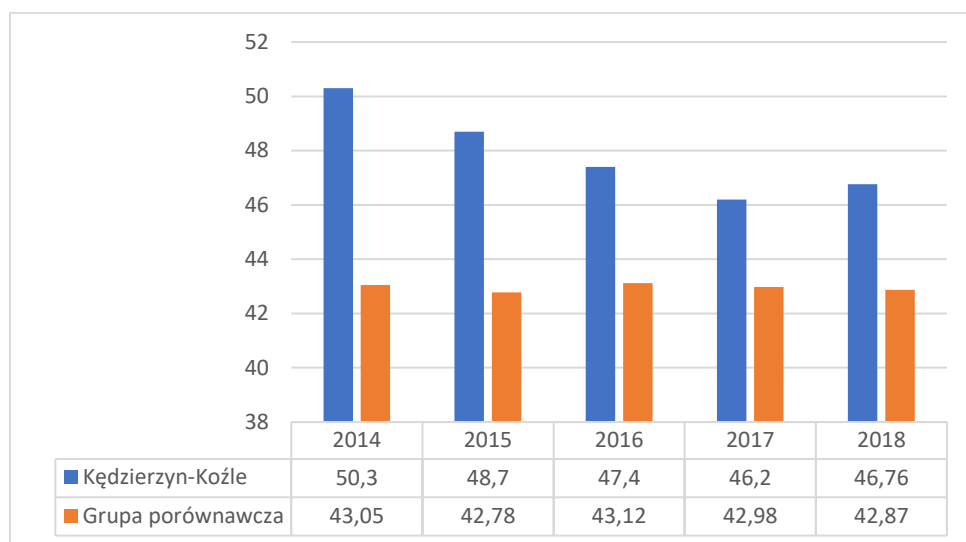

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych charakteryzował się wyższym udziałem procujących zatrudnionych w usługach. Wskaźnik ten jednak w analizowanym okresie spadł z wartości 50,3% w 2014 roku do 46,76% w 2018 roku. Jego dynamika skorelowana jest z obserwowanymi spadkami liczby podmiotów w REGON wg sekcji. Z danych tych wynika, że w Kędzierzynie-Koźlu zmniejsza się

potencjał przedsiębiorczości związany z usługami. Dane te korelują również z malejącą populacją miasta.

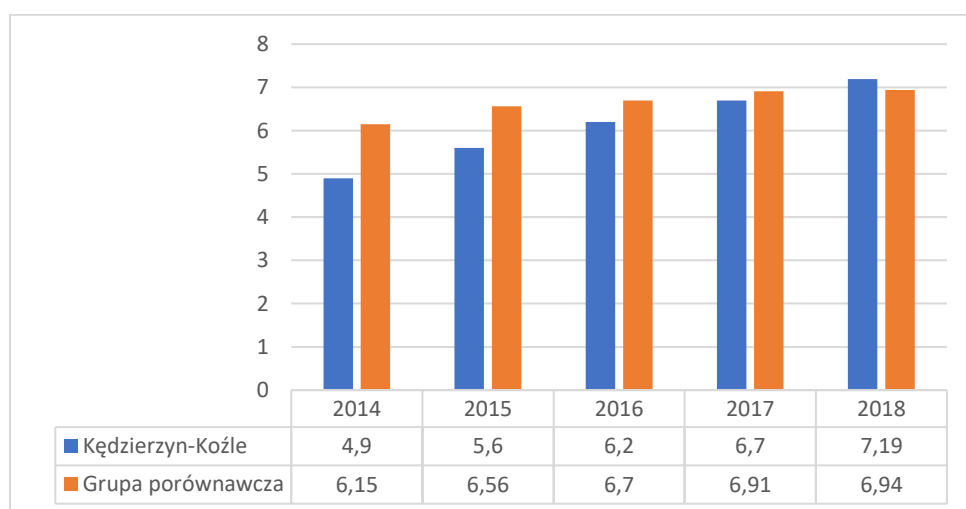
Rysunek 55. Procent zatrudnionych w usługach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

W okresie od 2014 do 2018 roku rósł w Kędzierzynie-Koźlu, jak też w miastach subregionalnych, odsetek rejestracji nowych firm sektora kreatywnego. Dane te pokazują na zmiany następujące w sferze gospodarczej nie tylko w mieście, ale również w kraju. Przykładem na wzrost potencjału sektora kreatywnego w Kędzierzynie-Koźlu jest wzrost w okresie od 2010 do 2019 roku liczby podmiotów ujętych w rejestrze REGON w sekcji J – informacja i komunikacja o 27,5% (m. in. podmioty związane z działalnością portali internetowych) oraz wzrost w sekcji M – Działalność profesjonalna naukowa i techniczna o 9% (m. in. podmioty związane z działalnością dot. stosunków międzyludzkich, agencje reklamowe).

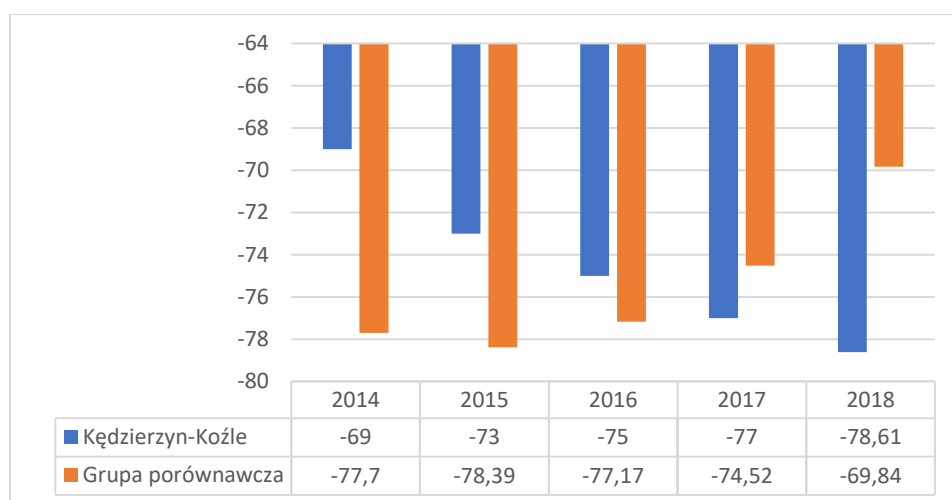
Rysunek 56. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Jak już wcześniej podkreślono sytuacja demograficzna miasta jest bardzo niekorzystna. W kontekście zasobów kadr na rynku pracy te zjawiska widoczne są na przykładzie różnicy liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy. Malejąca wartość tego wskaźnika i jego ujemna wartość świadczą o malejącym zasobie kapitału ludzkiego na terenie Kędzierzyna-Koźla. Wartość wskaźnika oznacza bowiem, że odchodząca z rynku pracy ludność w wieku 50-64 w najbliższej przyszłości nie będzie zastępowana przez wchodzącą na rynek pracy ludności obecnie w wieku 10-24. Co więcej bilans tych zasobów może być jeszcze bardziej niekorzystny jeśli uwzględni się ubytek ludności wskutek migracji. **W dalszej części opracowania przedstawiono sytuację na rynku pracy także w kontekście dochodów mieszkańców miasta oraz dochodów budżetu miasta.**

Rysunek 57. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

1.3.2. Usługi rekreacyjne, noclegowe i gastronomiczne

Kędzierzyn-Koźle, jak też przestrzeń powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego nie jest zasadniczo przestrzenią popularną i znaną pod względem turystycznym. Największą atrakcją turystyczną tej części Opolszczyzny jest Góra Św. Anny, zlokalizowana około 20 km na północ od centrum miasta. Samo miasto może zaoferować rozrywkę i atrakcje turystyczne w różnym zakresie, niemniej jednak nie jest to oferta skłaniająca do pozostania w mieście dłużej niż przez weekend. Miasto nie posiada bowiem dominującej, wyróżniającej atrakcji turystycznej, zdolnej do przyciągania rzeszy turystów, jak np. Góra Św. Anny, Jura Park w Krasiejowie, czy też Zamek Moszna. Otoczenie miasta również nie jest przestrzenią *stricte* turystyczną.

Podstawowym atutem turystycznym Kędzierzyn-Koźła jest położenie w Kotlinie Raciborskiej nad brzegiem rzeki Odry. Miasto jest otoczone dużą ilością lasów. Kędzierzyn-Koźle posiada dobre warunki do uprawiania turystyki wodnej. Przecinające miasto Odra, Kłodnica i Kanał Gliwicki dają możliwość uprawiania kajakarstwa lub korzystania z usług statków oferujących rejsy wzdłuż Odry i Kanału Gliwickiego. Przy Odrze, na kozielskiej wyspie, działa również od roku stadnina koni. Mieści się ona w budynkach pofortecznych co dodatkowo podnosi atrakcyjność tego miejsca.

Miasto wyróżnia się walorami przyrodniczymi. Otaczające Kędzierzyn-Koźle lasy, które są poprzecinane siecią duktów, stanowią doskonałe miejsce do uprawiania turystyki rowerowej. Ponadto na terenie miasta znajdują się dwa zabytkowe parki: na Plantach Kozielskich oraz na os. Sławięcice, w których znajdują się pomniki przyrody. W parku na os. Sławięcice została stworzona interaktywna ścieżka przyrodniczo-edukacyjna, która ma na celu ułatwienie świadomego zwiedzania parku. Podobna ścieżka powstaje na kozielskich Plantach.

Miasto jest ośrodkiem turystyki militarystycznej. W Kędzierzynie-Koźlu można zobaczyć m.in. pozostałości Twierdzy Koźle, która została wybudowana przez Prusaków i była miejscem wielu starć prusko-austriackich. W mieście zachowało się wiele elementów dawnych fortyfikacji np. wieża obronna nazywana basztą Montalemberta. Z racji bogatej historii okolice Kędzierzyna-Koźła są miejscem lokalizacji wielu pomników pamięci poświęconych wydarzeniom historycznym związanym z losami miasta na przestrzeni wieków. Przez teren Kędzierzyna-Koźła przebiegają liczne piesze szlaki turystyczne (trzy miejskie trasy turystyczne City Walk, Szlak Twierdzy Koźle oraz sześć tematycznych tras Footsteps).

Kędzierzyn-Koźle przyciąga miłośników turystyki jednodniowej. W dużej części są to wizyty związane z wydarzeniami kulturalnymi lub sportowymi. W mieście siedzibę ma jeden z najlepszych polskich klubów siatkówki mężczyzn – Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. Mecze rozgrywane w Hali Widowiskowo-sportowej „Azoty” przyciągają tysiące kibiców z całego kraju. Turyści przybywają do miasta również w celu wzięcia udziału w tematycznych wydarzeniach kulturalnych jak np. Festiwalu Mikołaja z Koźła, Dniach Twierdzy Koźle czy koncertach znanych gwiazd muzyki organizowanych w ramach czerwcowych Dni Miasta czy październikowych Urodzinach Miasta.

Miasto Kędzierzyn-Koźle dysponuje bazą obiektów noclegowych, znajdują się tu m.in. hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe oraz kwatery prywatne. Największym obiektem wypoczynkowym

jest Hotel Hugo Business&Spa, oferujący szereg usług, w tym obiekty gastronomiczne, spa&wellness, sale konferencyjne, park grill oraz atrakcje turystyczne.⁶⁰

Dane porównawcze uzupełniają obraz miasta jako potencjalnego miejsca obsługi ruchu turystycznego.

Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się niższą wartością nasycenia miejscami noclegowymi w hotelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych na 1000 ludności, jak również wyraźnie niższą liczbą udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w porównaniu do średniej dla grupy porównawczej. Z posiadanych informacji Urzędu Miasta wynika, że z miejsc noclegowych najczęściej korzystają pracownicy delegowani przyjeżdżający do pracy lub też inne osoby związane z załatwianiem spraw biznesowych. Wśród gości są też sportowcy, rodziny odwiedzające bliskich lub przyjaciół a także turyści.

Tabela 24. Wybrane dane odnoszące się do potencjału turystycznego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Miejsca noclegowe w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych na 1000 ludności	3,5	4,4	4,33	5,12
Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców	302	439,75	755,13	976,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

W tym miejscu warto również przywołać dane dotyczące zmian w zakresie liczby podmiotów prowadzących określony typ działalności gospodarczej. W 2019 r. w stosunku do 2010 r. spadła liczba podmiotów z Sekcji I (Zakwaterowanie i gastronomia) o 18 podmiotów, co niejako potwierdza małe znaczenie sfery turystycznej w rozwoju gospodarczym miasta.

Opisując stan miasta w obszarze usług rekreacyjnych, noclegowych i gastronomicznych warto sięgnąć do wyników badań z uczniami szkół ponadpodstawowych. Niemal 81% badanych młodych osób stwierdziło, że Kędzierzyn-Koźle nie jest dla nich dobrym miejscem do życia i rozwoju. Na taki obraz miasta w oczach młodych ludzi składają się między innymi ich opinie, mówiące o tym, że miasto stwarza ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego przez młode osoby. Młodzi mieszkańcy miasta oczekują powstawania większej liczby atrakcji i imprez dla młodzieży oraz miejsc, gdzie młodzież mogłaby spędzać wolny czas, spotykać się ze znajomymi. Ponadto młodzi oczekują rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (np. boisk, pływalni, skate parków, tras do biegania) oraz większej liczby ciekawych wydarzeń kulturalnych i koncertów/imprez.

Na ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego zwrócili uwagę także migranci, którzy przybyli do miasta⁶¹. Zwrócono uwagę, że w mieście brakuje miejsc do rekreacji i spędzania wolnego czasu, zwłaszcza dla rodzin.

⁶⁰ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

⁶¹ Źródło: Badanie IDI z migrantami, osobami, które zamieszkały w Kędzierzynie-Koźlu, marzec 2020 r.

Na kwestię problemu dotyczącego możliwości spędzania czasu wolnego zwrócili także uwagę uczestnicy badania fokusowego z liderami instytucjonalnymi i społecznymi. W trakcie badań wskazano między innymi, że miasto nie posiada centrum, które gromadziłoby ludzi i było miejscem spotkań. Brak takiego centrum ma silne skutki także w kwestii zachowań ludzi. Mieszkańcy wybierają miejsca, które mogą być takimi centrami, np. galerię handlową, która przejęła rolę centrum i miejsca spotkań.

Powstanie galerii handlowej zostało uznane w grupie liderów społecznych za niezmiernie ważny fakt, który miał duży wpływ na zmiany w Kędzierzynie-Koźlu. Co prawda niektórzy z respondentów zareagowali pewnym oburzeniem na tak przedstawioną najważniejszą zmianę w mieście, niemniej pojawiły się głosy zwracające uwagę, że galeria handlowa jest w chwili obecnej miejscem, które pełni rolę centrum miasta. Jakkolwiek by nie mówić o szkodliwości tego typu obiektów i ich negatywnym wpływie na centra miast jako miejsc skupiających i integrujących mieszkańców, to powstanie galerii handlowej miało duże znaczenie dla miasta. Galeria handlowa stała się nowym centrum Kędzierzyna-Koźla.

Fakt, że powstanie galerii handlowej jest przez część rozmówców wskazywane jako jedna z najważniejszych zmian w ostatnich latach, w połączeniu ze zmianami w przestrzeni miasta, wskazuje, że istnieją silne potrzeby w zakresie przemian związanych ze zwiększeniem ilości miejsc, gdzie mieszkańcy będą mogli się spotykać i integrować. Badani wskazywali, że Kędzierzyn-Koźle wyładniał w ostatnich latach, lecz nie zyskał póki co miejsc, gdzie mieszkańcy mogliby się spotykać i spędzać wolny czas. Wskazywanie na galerię jako na miejsce spotkań mieszkańców wyraźnie pokazuje potrzebę utworzenia takich przestrzeni. Brakuje kawiarenek, pubów, restauracyjek chociażby na kozielskim Rynku.

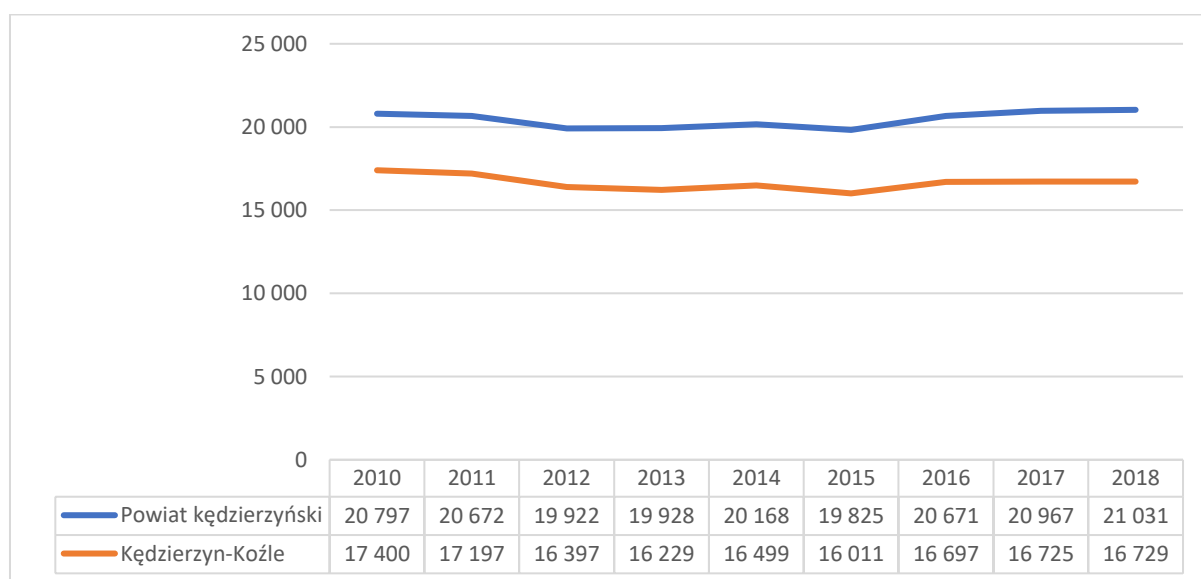
Przedstawiony powyżej obraz miasta wskazuje, że nie jest ono miejscem atrakcyjnym turystycznie, ale jednocześnie posiada walory i zasoby, które mogą pozwolić kreować „przemysły czasu wolnego”. Co więcej mieszkańcy oczekują dalszych inwestycji w sferę spędzania czasu wolnego w mieście. Oferta spędzania wolnego czasu może być docelowo istotnym impulsem rozwoju gospodarczego miasta, w tym kreowania lokalnego popytu i podaży usług.

1.3.3. Aktywność ekonomiczna oraz źródła dochodów mieszkańców

O sytuacji ekonomicznej miasta i jego mieszkańców w istotny sposób decyduje liczba osób pracujących. W 2018 r. w Kędzierzynie-Koźlu w odniesieniu do 2010 r. zaobserwowano spadek liczby pracujących. W 2018 roku na terenie miasta pracowało wg danych GUS 16 729 osób, o 671 osób mniej niż w 2010 roku. **Nieznacznemu zwiększaniu uległa liczba pracujących w skali całego powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, z 20 797 osób w 2010 roku do 21 031 osób w 2018 roku. Oznacza to, że zatrudnienie w skali powiatu zwiększyło się na obszarach wiejskich.**

Dokonując analiz pracujących w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018 można zauważyć, że w 2013 r. względem 2010 r. liczba pracujących systematycznie spadała (z poziomu 17 400 osób do poziomu 16 229 osób). W roku 2014 w stosunku do roku poprzedniego odnotowano wzrost liczby pracujących (o 270 osób), aby w skali 2015 roku odnotować bardzo istotny spadek (o 488 osób). W 2016 roku odnotowano z kolei istotny wzrost pracujących w porównaniu do 2015 roku (o 686 osób). W latach 2016-2018 liczba pracujących w Kędzierzynie-Koźlu ustabilizowała się na poziomie ok. 16 700 osób. Na poniższym rysunku widać także, że liczba pracujących w Kędzierzynie-Koźlu stanowi istotny udział w liczbie pracujących w powiecie kędzierzyńskim. Trendy liczby pracujących w mieście i powiecie kształtowały się niemal identycznie. Można jednak zauważyć, że o ile w latach 2016-2018 liczba pracujących w Kędzierzynie-Koźlu uległa stabilizacji, o tyle w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim obserwujemy w tym okresie wzrost liczby pracujących.

Rysunek 58. Pracujący w latach 2010-2018⁶²

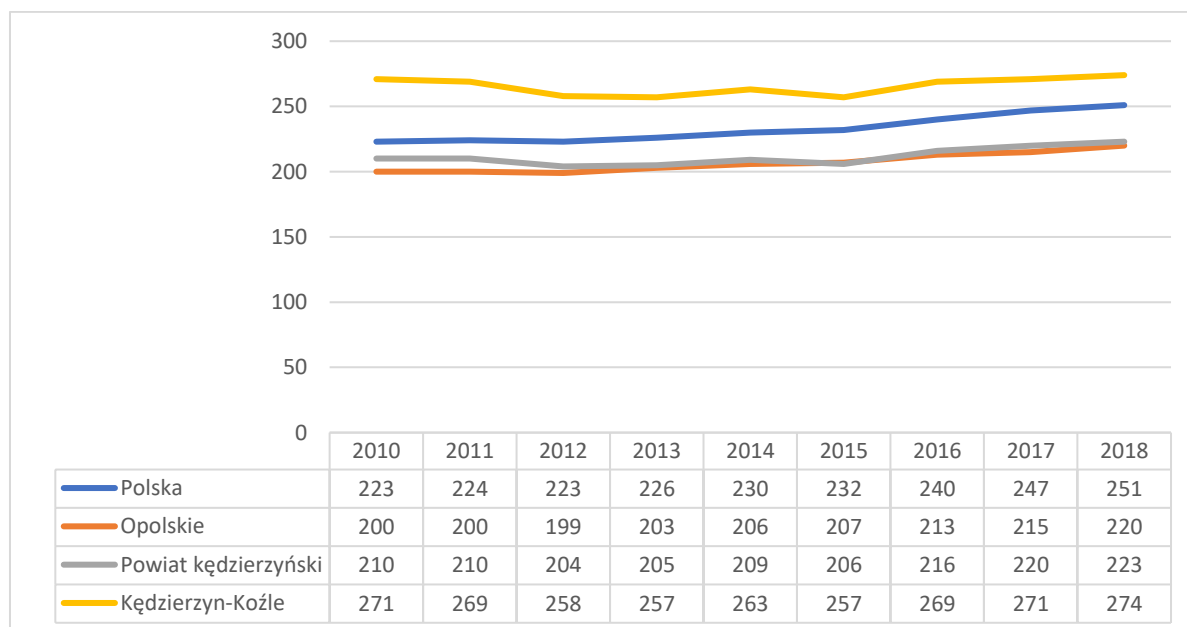

Źródło: GUS

⁶² Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 5 osób, (dla lat 1995-1998); bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób (dla 1999 roku); bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób (od 2000 roku). W 2004 i 2005 roku dla gmin miejsko-wiejskich sporządzane jest jedno sprawozdanie, brak informacji dla części miejskiej i części wiejskiej. Wg faktycznego miejsca pracy (dla lat 1995-2003); wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 roku).

Zmiany zatrudnienia w całym analizowanym okresie w skali powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego widoczne były we wskaźniku pracujących na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten wzrósł z 210 osób w 2010 roku do 223 osób w 2018 roku. W przypadku Kędzierzyna-Koźla wartość wskaźnika praktycznie nie zmieniła się pomiędzy 2010 a 2018 rokiem (odpowiednio 271 i 274). Liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, zarówno w skali powiatu jak też miasta zmniejszyła się zauważalnie 2010 a 2015 rokiem. Po 2015 r. wartość omawianego wskaźnika zaczęła dynamicznie rosnąć. Podobnego zjawiska nie zaobserwowano w skali kraju oraz województwa, co może wskazywać na **większą zmienność lokalnego rynku pracy w reakcji na zjawiska kryzysowe, skutkujące ograniczeniem zatrudnienia**. Ponadto biorąc pod uwagę fakt, że w analizowanym okresie od 2010 do 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu zmniejszyła się liczba pracujących (o 3,9%), a jednocześnie nieznacznie wzrosła wartość wskaźnika pracujących na 1000 mieszkańców, można stwierdzić, że **dynamika odpływu mieszkańców z Kędzierzyna-Koźla była wyższa od dynamiki spadku liczby pracujących**.

Rysunek 59. Pracujący na 1000 ludności w latach 2010-2018

Źródło: GUS

Analizując zagadnienia dotyczące liczby pracujących w Kędzierzynie-Koźlu warto sprawdzić **jak wygląda aktywność zawodowa (mierzona liczbą pracujących) w poszczególnych grupach wiekowych**. Opierając się na danych dostępnych w Monitorze Rozwoju Lokalnego można zauważyć, że stosunek **liczby pracujących do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym** wyniósł w 2017 roku 0,52 (dla porównania w 2016 roku było to 0,51). Oznacza to, że na każdych 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypadały 52 osoby pracujące. Z kolei rozpatrując poszczególne grupy wiekowe, można stwierdzić, że w 2017 roku na 100 mieszkańców **w grupie wiekowej 15-24 lata** przypadało 20 osób pracujących (w 2016 roku – 18), **w grupie 25-54 lata** przypadało 55 osób pracujących w tym przedziale wiekowym (w 2016 roku – 54). Na 100 mieszkańców **w grupie wiekowej 55-64 lata** przypadało 39 osób pracujących (w 2016 roku – 36), a na 100 mieszkańców **w grupie wiekowej 65-69 lat**, przypadało 12 osób pracujących w wieku 65 lat (w 2016 roku – 11). Można zatem stwierdzić, że największy potencjał aktywności ekonomicznej związany jest w grupie wiekowej 25-54 lata. Niska jest natomiast aktywność zawodowa osób w wieku przedemerytalnym i

emerytalnym. Jednocześnie właśnie ta grupa wiekowa w mieście jest bardzo liczna (powojenny wyż demograficzny). Oznacza to, że w Kędzierzynie-Koźlu dochodzić będzie do istotnych zmian na rynku pracy. Deficyt kadr pogłębiany jest przez odpływ wyżu demograficznego do kategorii wieku poprodukcyjnego.

Ponadto, opierając się na danych dostępnych w Monitorze Rozwoju Lokalnego, można stwierdzić, że w 2017 roku na **100 kobiet w wieku produkcyjnym przypadało 51 kobiet pracujących** (w 2016 roku – 50). Nieco lepiej wygląda sytuacja u mężczyzn – **na 100 mężczyzn w wieku produkcyjnym przypadało 53 pracujących** (w 2016 roku – 52). Powyższe dane potwierdzają zjawisko widoczne w przestrzeni całego kraju, a mianowicie, że to mężczyźni są bardziej aktywni na rynku pracy, niż kobiety. Jednak przyczyny takiego stanu rzeczy są bardzo złożone.

O przyszłych możliwościach rozwojowych Kędzierzyna-Koźla w istotny sposób decydować będzie **potencjał siły roboczej. Niestety w latach 1998-2018 obserwujemy bardzo negatywne zmiany w tym potencjale** (patrz tabela poniżej).

Tabela 25. Potencjał siły roboczej w Kędzierzynie-Koźlu w latach 1998-2018

Wskaźniki	1998	2003	2008	2013	2018
Różnica liczby ludności w wieku 10-24 i 50-64 ⁶³	4 228	1 793	-1 224	-4 130	-4 800
Różnica liczby ludności w wieku 20-24 i 60-64 ⁶⁴	1 341	1 520	1 134	-485	-1 470

Źródło: opracowanie własne na podstawie Monitor Rozwoju Lokalnego

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli widzimy, że **w okresie ostatnich 20 lat nastąpiły bardzo istotne negatywne zmiany dotyczące potencjału siły roboczej w Kędzierzynie-Koźlu**. W 1998 roku różnica między grupą wiekową 10-24 lata a grupą wiekową 50-64 lata wyniosła 4228 osób, na korzyść tej pierwszej grupy. Z kolei różnica między grupą wiekową 20-24 lata a grupą wiekową 60-64 lata wyniosła 1341 osób, na korzyść tej pierwszej grupy. Po 20 latach sytuacja jest dokładnie odwrotna. W 2018 roku różnica między grupą wiekową 10-24 lata a grupą wiekową 50-64 lata wyniosła 4800 osób, na korzyść tej drugiej grupy. Z kolei różnica między grupą wiekową 20-24 lata a grupą wiekową 60-64 lata wyniosła 1470 osób, na korzyść tej drugiej grupy. Można zatem stwierdzić, że **potencjał siły roboczej w Kędzierzynie-Koźlu uległ drastycznemu ograniczeniu, a w przyszłości stan ten z dużym prawdopodobieństwem ulegnie dalszemu pogorszeniu**.

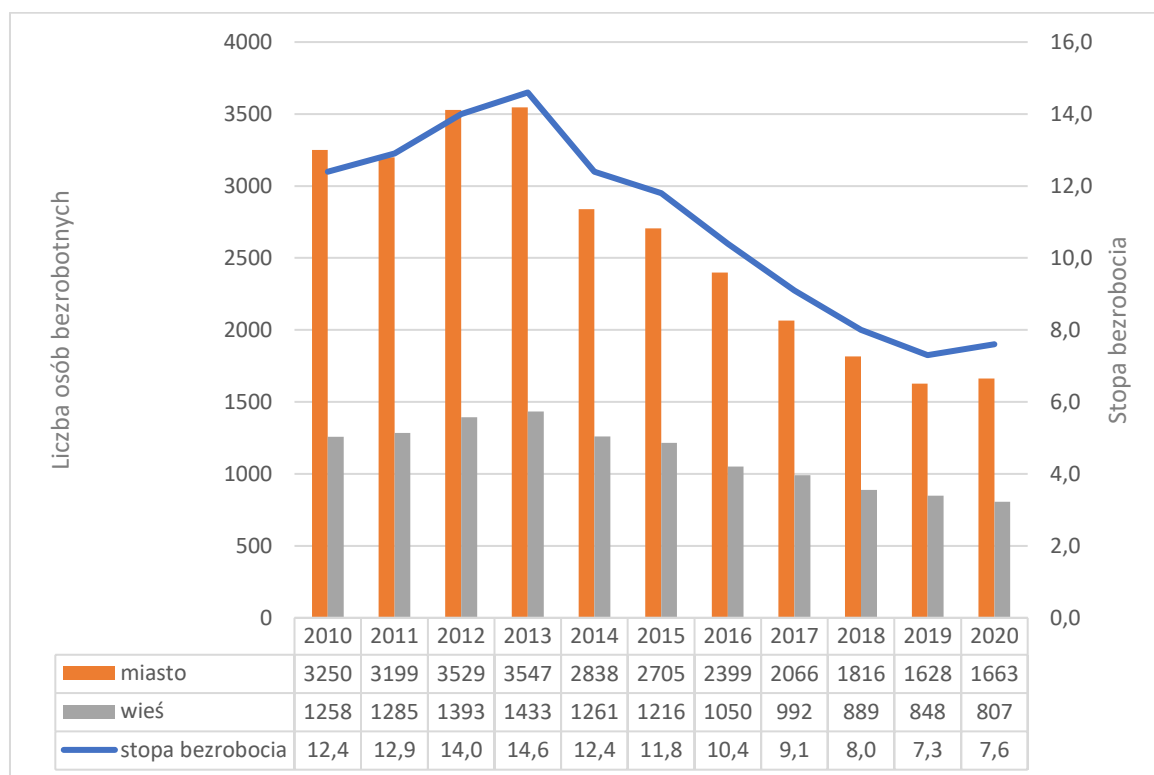
Rozważając zagadnienia dotyczące sytuacji gospodarczej Kędzierzyna-Koźla należy również odnieść się do kwestii **bezrobocia**. Kryzys gospodarczy, który nastąpił na świecie po kryzysie finansowym wywołanym w 2008 roku, widoczny był w danych dot. bezrobocia w Kędzierzynie-Koźlu oraz w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. W 2010 roku PUP odnotował 3250 bezrobotnych w mieście oraz 1258 bezrobotnych na obszarach wiejskich powiatu. Od tego momentu nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych, maksimum osiągając w 2013 roku (3547 osób). Od 2013 roku obserwowano spadek liczby osób bezrobotnych. Wg danych PUP w kwietniu 2020 roku na terenie miasta było 1663

⁶³ Różnica liczby ludności pomiędzy grupą wiekową 10-24 lat i grupą wiekową 50-64 lat

⁶⁴ Różnica liczby ludności pomiędzy grupą wiekową 20-24 lat i grupą wiekową 60-64 lat

osób bezrobotnych. Mniej dynamiczny spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano w skali obszarów wiejskich powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego.

Rysunek 60. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim

Źródło: PUP Kędzierzyn-Koźle

Dane na temat liczby bezrobotnych warto uzupełnić o dane dotyczące kategorii osób bezrobotnych. **Najliczniejszą kategorią osób bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim były osoby długotrwale bezrobotne.** Było tak zarówno w 2010 oraz 2020 roku. W tej kategorii spadek bezrobocia (34,5%) był wyraźnie niższy od spadku liczby bezrobotnych ogółem (43,1%). Największy spadek odnotowano w kategorii bezrobotnych do 25 roku życia (68,1%). Z kolei najmniejszy spadek dotyczył bezrobotnych niepełnosprawnych (24,7%) i osób powyżej 50 roku życia (28,2%). Niższą dynamikę spadku bezrobocia obserwowano w przypadku kobiet.

Tabela 26. Wybrane dane nt. zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim

Kategorie osób bezrobotnych wg PUP Kędzierzyn-Koźle	2010		2020 (styczeń)		Zmiana %	
	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety
Ogółem bezrobotnych	4508	2470	2563	1546	-43,1	-37,4
Bez kwalifikacji	1701	954	848	543	-50,1	-43,1
Bez doświadczenia zawodowego	1283	726	558	372	-56,5	-48,8
Do 25 roku życia	1031	575	329	221	-68,1	-61,6
Długotrwale bezrobotni	2120	1263	1389	914	-34,5	-27,6
Powyżej 50 roku życia	1096	454	787	317	-28,2	-30,2
Niepełnosprawni	352	194	265	133	-24,7	-31,4

Źródło: PUP Kędzierzyn-Koźle

W 2019 roku najliczniejsze oferty pracy zgłaszane do PUP Kędzierzyn-Koźle dotyczyły działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej. Podobnie było w 2018 i 2017 roku. Ciekawe jest to, że ofert pracy przypisanych do tej sekcji w 2015 i 2016 roku praktycznie nie było. Stabilna sytuacja w odniesieniu do ofert pracy widoczna była w odniesieniu do przetwórstwa przemysłowego, budownictwa, handlu hurtowego oraz transportu i gospodarki magazynowej. Istotny spadek liczby ofert pracy pomiędzy 2017 i 2018 rokiem odnotowano w przypadku działalności profesjonalnych, naukowych i technicznych.

Tabela 27. Liczba zgłaszanych ofert pracy do PUP Kędzierzyn-Koźle w latach 2015-2019 wg sekcji PKD – TOP 6

Lp.	Sekcje PKD – TOP 6 wg zgłaszanych ofert pracy	2015	2016	2017	2018	2019	Razem
1	Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3	2	1541	988	944	3478
2	Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	423	234	1405	663	365	3090
3	Sekcja F – Budownictwo	341	522	710	526	383	2482
4	Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	375	353	529	393	443	2093
5	Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	381	802	281	54	47	1565
6	Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	128	144	281	234	171	958

Źródło: PUP Kędzierzyn-Koźle

Dane PUP w zakresie zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, opracowane dla 2018 roku, wskazywały na deficyt pracowników w branżach związanych z przetwórstwem przemysłowym (pracowników zarówno wyższego szczebla jak też pracowników produkcji), budownictwem, transportem, częściowo handlem (sprzedawcy).

Tabela 28. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w 2018 roku

Zawody maksymalnie deficytowe	Do zawodów maksymalnie deficytowych, tzn. takich, które wyróżniają się brakiem osób bezrobotnych, zalicza się następujące grupy zawodów: monterzy i konserwatorzy instalacji klimatyzacyjnych i chłodniczych, monterzy i serwisanci instalacji i urządzeń teleinformatycznych, opiekunowie dziecięcy, kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani, agenci ubezpieczeniowi, inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji, czyściciele pojazdów, inżynierowie budownictwa, archiwiści i muzealnicy, kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym, operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych, kierownicy do spraw zarządzania zasobami ludzkimi, maszyniści kolejowi i metra, robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni, ładowacze nieczystości, pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani, robotnicy przygotowujący i wznoszący konstrukcje metalowe, betoniarze, betoniarze zbrojarze i pokrewni.
Zawody deficytowe	Do grupy zawodów deficytowych zaliczono z kolei: tynkarze i pokrewni, planiści produkcyjni, kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych, mistrzowie produkcji w budownictwie, nauczyciele szkół specjalnych, pomocnicy

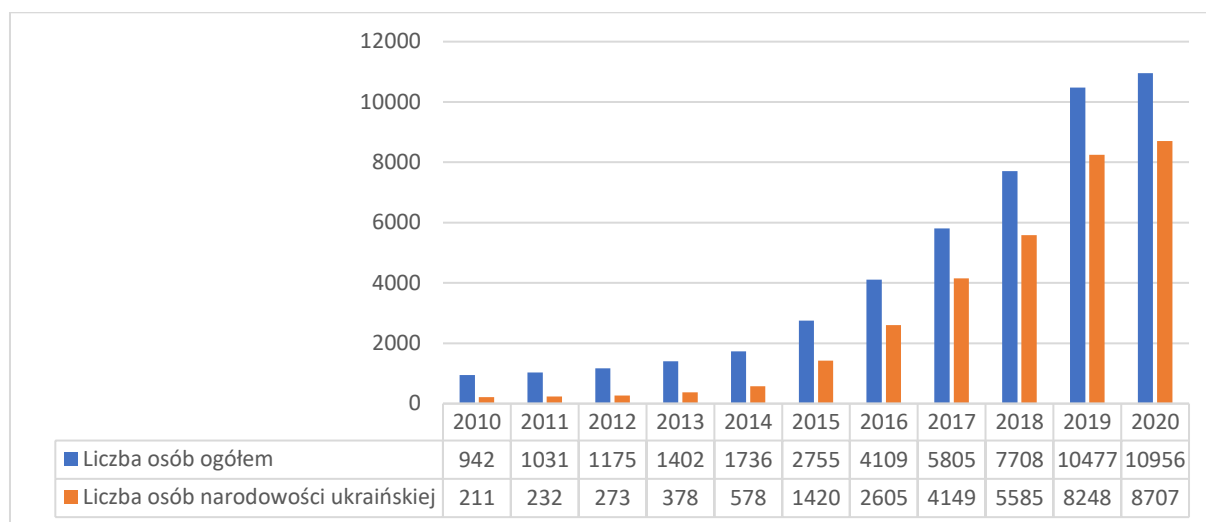
	biblioteczni, lektorzy języków obcych, kontrolerzy (sterowniczy) procesów metalurgicznych, nauczyciele kształcenia zawodowego, kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych, Instruktorzy technologii informatycznych, rybacy i zbieracze pracujący na własne potrzeby, średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowany.
Zawody zrównoważone	Zawody zrównoważone w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim to: elektrycy budowlani i pokrewni, sekretarki (ogólne), ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni, kierownicy do spraw produkcji przemysłowej, kowale i operatorzy pras kuźniczych, posadzkarze, parkieciarze i glazurnicy
Zawody nadwyżkowe	Zawody nadwyżkowe w 2018 roku w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim to: monterzy maszyn i urządzeń mechanicznych, listonosze i pokrewni, operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych i leśnych, kucharze, elektromechanicy i elektromonterzy, pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości, pomocniczy personel medyczny, robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni, technicy elektronicy i pokrewni, analitycy finansowi, ręczni pakowacze i znakowacze, przedstawiciele handlowi, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych.
Zawody maksymalnie nadwyżkowe	Do zawodów maksymalnie nadwyżkowych, czyli takich, dla których nie zgłoszono żadnej oferty pracy w 2018 roku, zaliczono techników technologii żywności, kierowników w instytucjach usług wyspecjalizowanych gdzie indziej niesklasyfikowani, specjalistów do spraw społecznych, opiekunów zwierząt domowych i pracowników zajmujących się zwierzętami, bukmacherów, krupierów i pokrewnych.

Źródło: Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w 2018 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Kędzierzynie-Koźlu, 2019 rok

Biorąc pod uwagę malejącą liczbę mieszkańców nie tylko Kędzierzyna-Koźla, ale również całego województwa opolskiego, należy zaznaczyć, że wyzwaniem rozwojowym miasta w aspekcie gospodarczym będą kurczące się zasoby siły roboczej. Jednym z działań mogących złagodzić skutki tego procesu, jest przyciąganie migrantów. Z dostępnych danych⁶⁵ wynika, że na początku 2020 roku na obszarze województwa opolskiego przebywało 10 956 imigrantów (było to o 479 osób więcej niż w 2019 roku). Pochodzili oni głównie z Ukrainy (8 732 osoby), następnie z Niemiec (315), Bułgarii (205) i Mołdawii (177). Pozostałe 1 563 osoby pochodziły z innych państw. Skalę zmian w odniesieniu do migracji jaka zaszła w województwie opolskim obrazuje liczba ważnych dokumentów, uprawniających do pobytu w Polsce, które wydał Wojewoda Opolski.

⁶⁵ <https://migracje.gov.pl/>

Rysunek 61. Liczba cudzoziemców posiadających ważne dokumenty uprawniające do pobytu w Polsce, wydane przez Wojewodę Opolskiego w latach 2010-2020

Źródło: <https://migracje.gov.pl/>, dostęp 14.04.2020

W grupie 10 992 migrantów przybyłych do województwa opolskiego dominowały osoby w wieku produkcyjnym:

- Poniżej 20 lat – 1 338 osób,
- 20-39 lat – 6 137 osób,
- 40-59 lat – 3 075 osób,
- 60-79 lat – 389 osób,
- 80 lat i więcej – 53 osoby.

Analizując aktywność ekonomiczną ludności Kędzierzyna-Koźla warto odnieść się do **źródeł dochodów mieszkańców**. W oparciu o dane Ministerstwa Finansów (system POLTAX) można dokonać analizy dochodów z trzech tytułów:

- dochody z tytułu stosunku pracy⁶⁶
- dochody z tytułu działalności gospodarczej⁶⁷
- dochody z tytułu najmu i/lub dzierżawy⁶⁸

Odnosząc się do **dochodów z tytułu stosunku pracy** należy stwierdzić, że w 2018 roku osoba pracująca w Kędzierzynie-Koźlu mogła liczyć na przeciętny dochód w wysokości niemal 46,7 tys. zł. Był on wyższy o 9% w porównaniu z 2016 rokiem. Z kolei przeciętny podatnik prowadzący **działalność gospodarczą** osiągnął w 2018 roku dochód z tego tytułu w wysokości niemal 94,6 tys. zł. Była to wartość większa o 18,1% w porównaniu z 2016 rokiem. Natomiast przeciętny podatnik w Kędzierzynie-Koźlu osiągający **dochody z najmu i/lub dzierżawy** w 2018 roku osiągnął przychody z

⁶⁶ Łączna wartość dochodów z tytułu stosunku pracy, jest to relacja dochodów podatników osiągających dochody z należności ze stosunku pracy do liczby podatników w tej kategorii.

⁶⁷ Łączna wartość dochodów z tytułu działalności gospodarczej, jest to relacja dochodów podatników osiągających dochody z należności z pozarolniczej działalności gospodarczej do liczby podatników w tej kategorii

⁶⁸ Łączna wartość dochodów z tytułu najmu i/lub dzierżawy, jest to relacja dochodów podatników osiągających dochody z najmu, dzierżawy do liczby podatników w tej kategorii.

tego tytułu w wysokości 6 970 zł. Analizując powyższe dane należy dojść do wniosku, że mieszkańcy Kędzierzyna-Koźła największe dochody mogą uzyskać z prowadzenia działalności gospodarczej. Są one dwukrotnie wyższe od dochodów uzyskiwanych z tytułu stosunku pracy. Trzeba jednak mieć na uwadze fakt, że zdecydowana większość mieszkańców Kędzierzyna-Koźła, uzyskuje dochody z tytułu stosunku pracy, co obrazują kwoty ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 29. Dochody mieszkańców z różnych form aktywności w latach 2016-2018

Wskaźniki	2016	2017	2018	Różnica	Dynamika
Kwota dochodów z tytułu stosunku pracy	874 833 828,01	928 677 281,65	977 858 141,50	103 024 313,49	11,78%
Kwota dochodów z tytułu emerytury i renty	218 071 541,97	229 103 481,81	248 393 920,64	30 322 378,67	13,90%
Kwota dochodów z działalności gospodarczej	203 516 514,34	204 055 237,85	234 248 697,12	30 732 182,78	15,10%
Kwota dochodów z tytułu umów zlecenia i dzieło	41 799 905,57	45 711 764,13	51 347 846,81	9 547 941,24	22,84%
Kwota dochodów z tytułu najmu i dzierżawy	1 311 862,13	1 374 767,88	1 582 206,28	270 344,15	20,61%
Kwota dochodów z tytułu praw autorskich	2 632 684,86	2 436 317,02	2 206 103,03	-426 581,83	-16,20%
Kwota dochodów z tytułu odpłatnego zbycia rzeczy	96 055,87	22 239,78	15 248,02	-80 807,85	-84,13%
Kwota dochodów z działalności nierejestrowanej	0,00	0,00	28 491,83	28 491,83	B/D
Kwota dochodów z innych źródeł	17 186 837,74	16 265 950,45	16 932 385,73	-254 452,01	-1,48%
Suma	1 359 449 230,49	1 386 647 040,57	1 532 613 040,96	173 163 810,47	12,74%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Monitor Rozwoju Lokalnego (monitormiasta.pl – dostęp: 20.06.2020)

W 2016 roku dochody z tytułu stosunku pracy stanowiły nieco ponad 64,35% łącznej sumy dochodów uzyskanych przez mieszkańców Kędzierzyna-Koźła. W 2018 roku udział ten nieznacznie się zmniejszył do poziomu 63,80%. Na drugim miejscu znajdują się dochody z tytułu emerytur i rent. Ich udział wyniósł odpowiednio 16,04% i 16,20%. Trzecim w kolejności źródłem dochodów mieszkańców miasta są dochody z działalności gospodarczej. Stanowiły one odpowiednio 14,97% i 15,28% łącznych dochodów mieszkańców Kędzierzyna-Koźła. Analizując te trzy kluczowe źródła przychodów mieszkańców miasta dostrzec można pewną tendencję – otóż ulega zmniejszeniu w łącznej sumie dochodów udział dochodów z tytułu stosunku pracy. Dzieje się to głównie kosztem rosnącego udziału dochodów z tytułu rent i emerytur oraz z działalności gospodarczej. Warto także zauważyć istotną dynamikę (wynoszącą niemal 23% w latach 2016-2018) wzrostu dochodów z tytułu umów zlecenia

i dzieło. Oznaczać to może pewną trudność w uzyskaniu zatrudnienia na etat i konieczność świadczenia pracy na tzw. „umowach śmieciowych”.

Dla rozwoju Kędzierzyna-Koźla ważnym aspektem jest także liczba podatników, którzy zamieszkują miasto. Analizując wskaźnik mówiący o **łącznej liczbie podatników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym można stwierdzić**, że w Kędzierzynie-Koźlu w 2018 roku było to 1081,50 podatników. Ponadto mamy do czynienia z umiarkowanym tempem wzrostu tego wskaźnika w latach 2016-2018, który wyniósł 4,07%. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przyjąć, że wzrost tego wskaźnika powiązany jest z jednej strony ze spadkiem liczby ludności miasta, w szczególności odnotowywanym w grupie osób w wieku produkcyjnym, a z drugiej strony wchodzeniem w wiek produkcyjny kolejnych roczników (niestety coraz mniej licznych) osób wieku przedprodukcyjnym. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące liczby podatników osiągających dochody z różnych form aktywności.

Tabela 30. Mieszkańcy osiągający dochody z różnych form aktywności w latach 2016-2018

Wskaźniki	2016	2017	2018	Różnica	Dynamika
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu stosunku pracy	20 428,00	20 735,00	20 944,00	516	2,53%
łączna liczba podatników uzyskująca dochody z tytułu emerytury i renty	15 851,00	15 935,00	16 038,00	187	1,18%
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej	3 726,00	3 770,00	3 775,00	49	1,32%
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu umów zlecenia i o dzieło	6 180,00	5 942,00	6 232,00	52	0,84%
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu najmu i dzierżawy	213,00	212,00	227,00	14	6,57%
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu praw autorskich	452,00	448,00	423,00	-29	-6,42%
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu odpłatnego zbycia rzeczy	12,00	13,00	10,00	-2	-16,67%
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności nierejestrowanej	0,00	0,00	11,00	11	B/D
łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu innych źródeł	3 633,00	3 311,00	3 616,00	-17	-0,47%

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (monitormiasta.pl – dostęp: 20.06.2020)

Dominującą grupą podatników są osoby uzyskujące dochody z tytułu stosunku pracy. Ich liczebność zwiększyła się o 2,53% w latach 2016-2018. Drugą najliczniejszą grupą podatników w 2016 roku były osoby uzyskujące dochody z tytułu rent i emerytur. Liczebność tej grupy wzrosła w analizowanym okresie o 1,18%. Na trzecim miejscu znalazła się grupa podatników uzyskujących dochody z tytułu umów zlecenia i o dzieło (wzrost liczebności o 0,84%), a na czwartym grupa podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej (wzrost liczebności o 1,32%).

Oprócz liczby podatników uzyskujących dochody z różnych form aktywności, ważne jest jaką kwotę zaliczek na podatek odprowadzają poszczególne grupy. Jak widać w tabeli poniżej najwyższą kwotę zaliczek na podatek odprowadziła grupa podatników uzyskujących dochody z tytułu stosunku pracy. Na drugim miejscu znalazła się grupa podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej, a na trzecim miejscu podatnicy uzyskujący dochody z tytułu emerytury i renty. Można

zatem stwierdzić, że to właśnie te trzy grupy podatników, stanowią kluczowe źródło przychodów podatkowych także miejskiego budżetu.

Tabela 31. Podatek mieszkańców z różnych form aktywności w latach 2016-2018

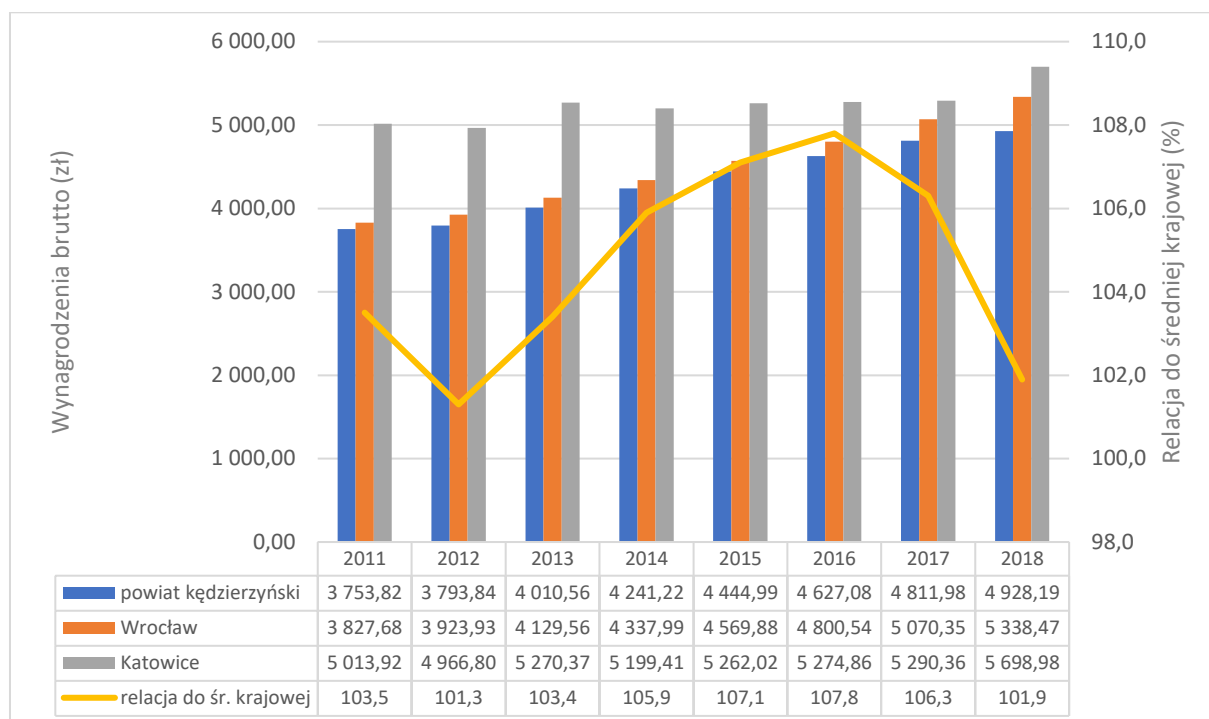
Wskaźniki	2016	2017	2018	Różnica	Dynamika
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu stosunku pracy	74 278 470,00	79 433 167,00	84 153 808,00	9 875 338	13,30%
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu emerytury i renty	17 182 396,00	18 203 924,00	20 034 096,00	2 851 700	16,60%
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu działalności gospodarczej	31 729 820,00	32 081 269,00	37 520 268,00	5 790 448	18,25%
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu umów zlecenia i o dzieło	4 696 980,00	5 140 610,00	5 783 426,00	1 086 446	23,13%
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu najmu i dzierżawy	97 837,00	116 751,00	149 153,00	51 316	52,45%
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu praw autorskich	441 172,00	406 528,00	385 447,00	-55 725	-12,63%
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu odpłatnego zbycia rzeczy	0,00	0,00	0,00	0	B/D
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu działalności nierejestrowanej	0,00	0,00	0,00	0	B/D
łączna kwota zaliczki na podatek z tytułu innych źródeł	2 174 443,00	2 065 004,00	2 092 625,00	-81 818	-3,76%

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego (monitormiasta.pl – dostęp: 20.06.2020)

Analizując powyższe dane można wyciągnąć wniosek, że istotną determinantą wpływającą na poziom dochodów ludności miasta (co ma swoje przełożenie na dochody podatkowe miasta) miał rosnący poziom wynagrodzeń oraz częściowo wzrost aktywności ekonomicznej ludności.

Powyższy wniosek potwierdzają dane dot. średnich wynagrodzeń notowanych w przestrzeni powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło z poziomu 3753,82 zł w 2011 r. do 4928,19 zł w 2018 r. (wzrost o 31,3%). Jednocześnie wynagrodzenia notowane na terenie powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego były wyższe od średniej krajowej i nie odstawały istotnie od poziomu wynagrodzeń notowanych w dużych ośrodkach miejskich czyli we Wrocławiu i Katowicach.

Rysunek 62. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie kędzierzyńskim na tle wynagrodzeń w Katowicach oraz Wrocławiu

Źródło: GUS/BDL

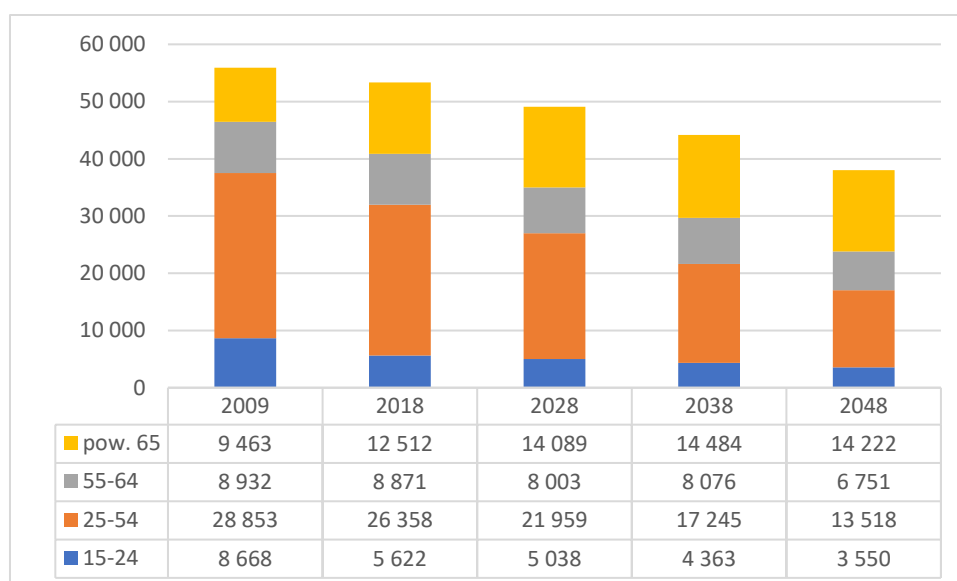
Próbując ocenić jak zjawiska demograficzne wpłyną na poziom dochodów mieszkańców sporządzono analizę opartą o algorytm, w którym założono stałe w ujęciu rocznym poziomy zmian wynagrodzeń, dochodów z działalności gospodarczej oraz wysokości rent i emerytur. Prognozowane zmiany odpowiadają obecnie obserwowanej dynamice zmian wysokości wynagrodzeń. Na te dane nałożono prognozy demograficzne, w tym dotyczące zmian liczebności osób będących w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz osób prawnych, tj. sporządzono prognozę liczby podatników uzyskujących dochody z różnych form aktywności.

Wg danych GUS w ostatniej dekadzie w Kędzierzynie-Koźlu notowano średnioroczny wzrost średnich wynagrodzeń rzędu 4%. Taki poziom wzrostu przyjęto również w prognozie dla wzrostu średniej wysokości rent i emerytur. Założono jednocześnie, że poziom wzrostu średnich dochodów z działalności gospodarczej będzie nieznacznie większy i wyniesie 5%.

Założono, że aktywność zawodowa w poszczególnych grupach wieku będzie stała w przyszłości, tj. 20% w grupie wieku 15-24, 55% w grupie wieku 25-54 lata, 39% w grupie wieku 55-64 oraz 12% w grupie wieku 65-69 lat.

Na powyższe dane nałożono prognozy demograficzne. Wynika z nich, że kurczyć się będzie liczba ludności w wieku produkcyjnym, w tym w wieku najwyższej aktywności zawodowej, tj. ludności w wieku pomiędzy 25 a 54 rokiem życia. Wzrośnie natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.

Rysunek 63. Prognoza liczby ludności wg wybranych grup wieku dla Kędzierzyna-Koźła

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

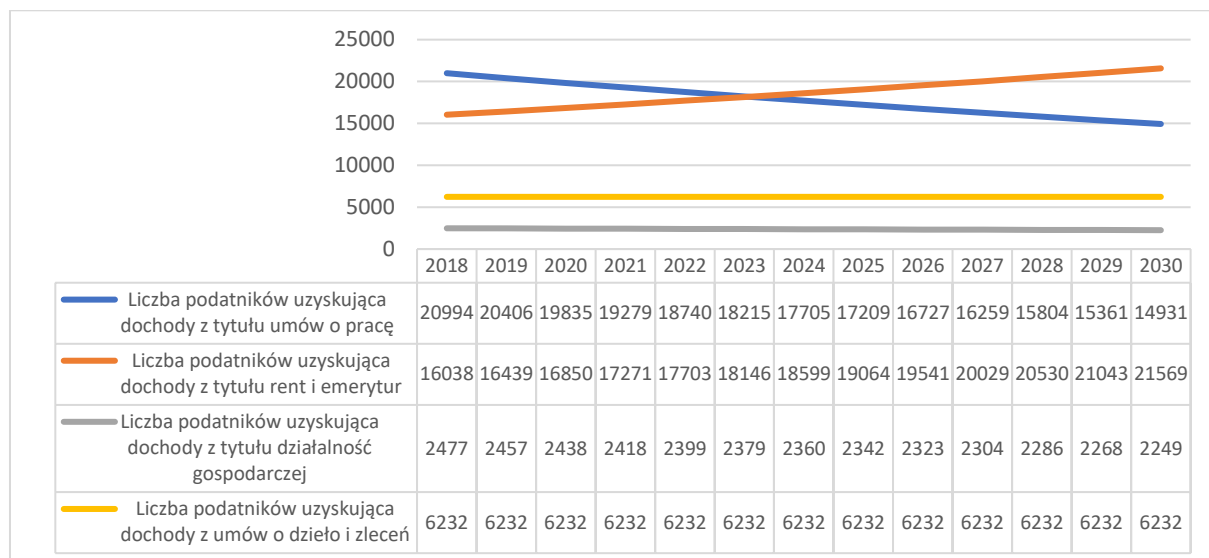
W okresie najbliższej dekady, tj. do 2030 roku prognozuje się spadek liczby ludności uzyskującej dochody z tytułu stosunku pracy o 2,8% w ujęciu rok do roku, co oznacza zasadniczo odwrócenie trendu widocznego w okresie od 2016 do 2018 roku. Niski poziom bezrobocia wskazuje, że zasoby kapitału ludzkiego na lokalnym rynku pracy się wyczerpały.

Łączna liczba podatników uzyskująca dochody z tytułu emerytur i rent do 2030 roku rosnać będzie w tempie 2,5% rok do roku. W przypadku liczby podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej prognozuje się niewielki spadek rzędu 0,8% rok do roku.

Prognozuje się zasadniczo stałą liczbę podatników uzyskujących dochody z tytułu umów zlecenia i o dzieło. Ze względu na marginalne znaczenie dla całości dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców w prognozach nie uwzględniono pozostałych źródeł dochodu.

W przedstawionej na poniższym rysunku prognozie liczby podatników w perspektywie do 2030 roku widoczny jest wzrost liczby osób, które dochody czerpią z tytułu rent i emerytur oraz spadek liczby osób, które dochody czerpią z pracy. **Około 2023 roku, przy założeniu, że nie będzie rosnać aktywność ekonomiczna ludności, w tym osób w wieku przedemerytalnym, liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu umów o pracę zrówna się z liczbą podatników uzyskujących dochody z tytułu rent i emerytur.**

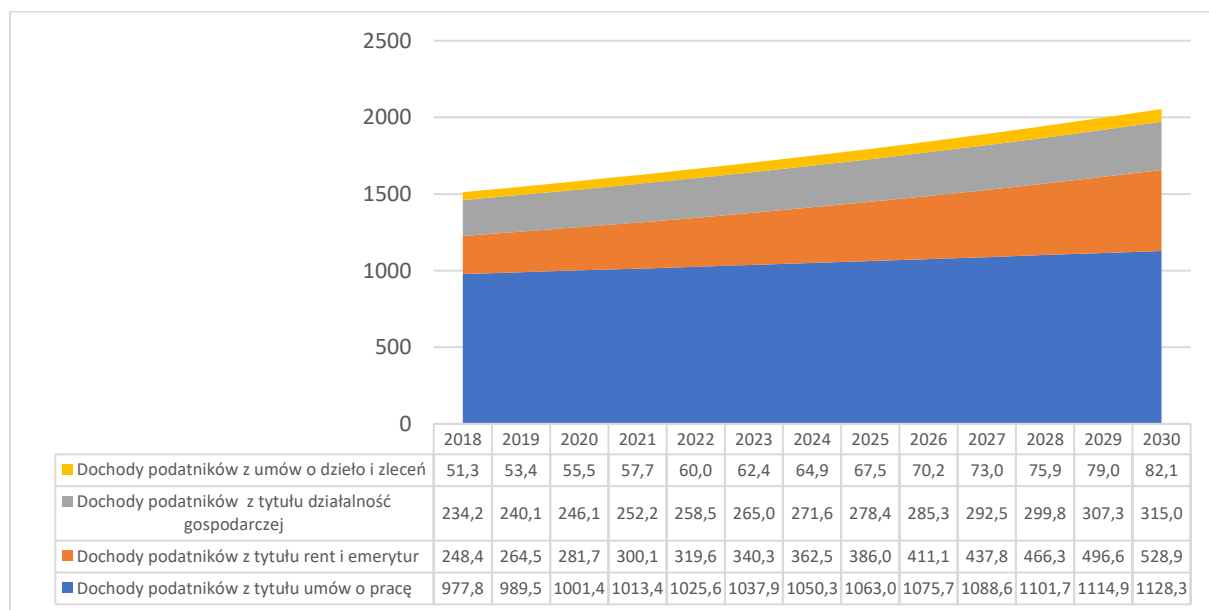
Rysunek 64. Prognozowana liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu umów o pracę, rent i emerytur, działalności gospodarczej oraz umów o dzieło i zleceń

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych monitormiasta.pl

W kolejnym kroku możliwe było przedstawienie prognoz odnoszących się do wzrostu łącznych dochodów podatników z poszczególnych źródeł dochodów. Prognozy wskazują, że łączne dochody podatników będących mieszkańcami miasta będą rosły. Wzrost ten w perspektywie do 2030 roku wyniesie ponad 500 mln zł. W największym stopniu związany on będzie ze wzrostem dochodów z tytułu rent i emerytur (około 280 mln zł), następnie z tytułu pracy (około 150 mln zł), działalności gospodarczej (80 mln zł) i umów o dzieło i zleceń (30 mln zł). Oznacza to, że średnioroczny wzrost dochodów mieszkańców miasta wyniesie około 2,7%. W prognozie warto podkreślić, że bazuje on na perspektywie dalszego wzrostu poziomu wynagrodzeń oraz rent i emerytur.

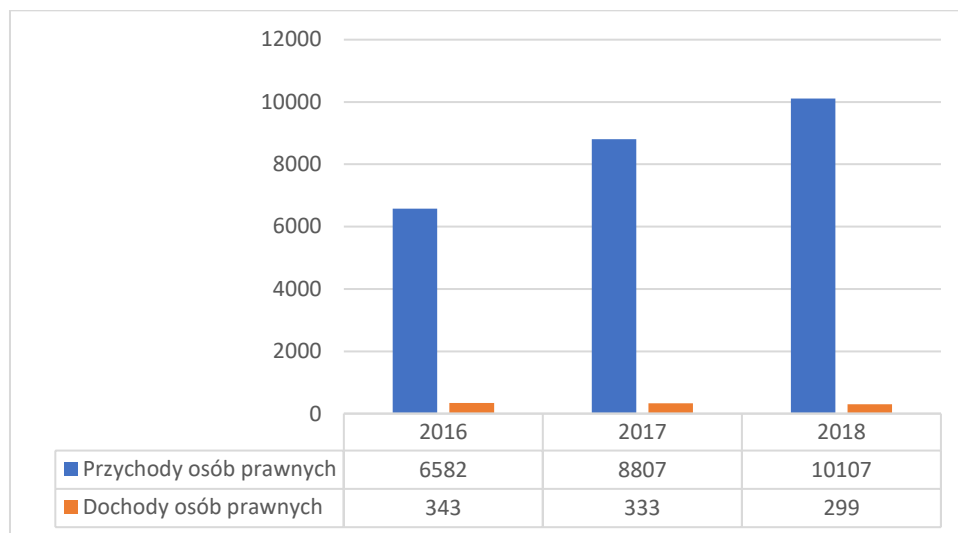
Rysunek 65. Prognoza dochodów podatników (mieszkańców) uzyskujących dochody z tytułu umów o pracę, rent i emerytur, działalności gospodarczej oraz umów o dzieło i zleceń

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych monitormiasta.pl

W przypadku liczby podatników będących podmiotami prawnymi prognozuje się ich niewielki spadek lub stabilną liczbę w okresie do 2030 roku. Nie prognozuje się również wzrostu dochodów, które są jednocześnie podstawą do opodatkowania od tych podmiotów. Jak pokazują dane Monitora Miasta w Kędzierzynie-Koźlu, pomimo znaczącego wzrostu przychodów podmiotów prawnych, w tym samym okresie notowano spadek ich dochodów.

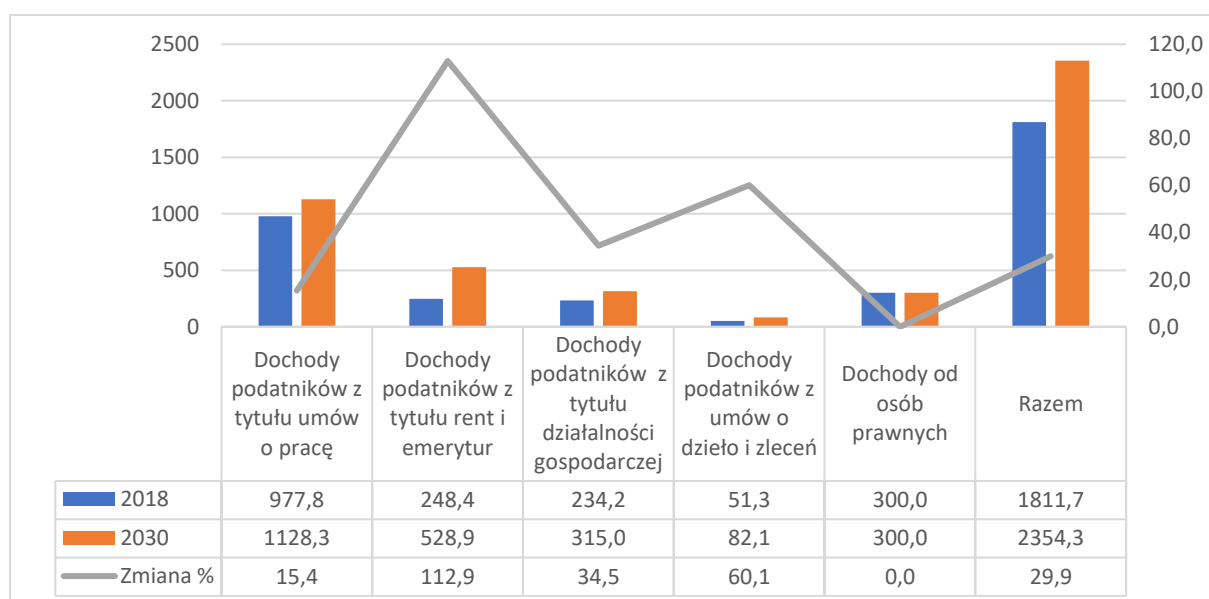
Rysunek 66. Przychody i dochody notowane w okresie od 2016 do 2018 w Kędzierzynie-Koźlu przez osoby prawne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych monitormiasta.pl

Powyższe dane umożliwiły sporządzenie prognozy odnoszącej się do dochodów mieszkańców i podmiotów prawnych działających na terenie Kędzierzyna-Koźla. Prognoza wskazuje, że wzrost dochodów budżetu miasta w największym stopniu uzależniony będzie od wzrostu dochodów ludności miasta. Szybkość wzrostu dochodów miasta hamowana będzie poprzez zmiany demograficzne. W perspektywie do 2030 roku prognozuje się, że największy wzrost zarówno ilościowy jak i procentowy dochodów związany będzie ze świadczeniami emerytalnymi i rentowymi. Szybszy wzrost prognozuje się również w przypadku dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców miasta z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (osoby fizyczne). Nadal w dochodach ludności miasta, a tym samym jako udział w podatku budżetu państwa z tytułu PIT, największe znaczenie odgrywać będą dochody uzyskiwane przez mieszkańców z tytułu umów o pracę. Jednak wzrost tych dochodów będzie relatywnie niewielki, co wynika z prognozowanego ubytku liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Rysunek 67. Prognoza dot. dochodów mieszkańców miasta oraz podmiotów prawnych w perspektywie 2030 roku (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych monitormiasta.pl

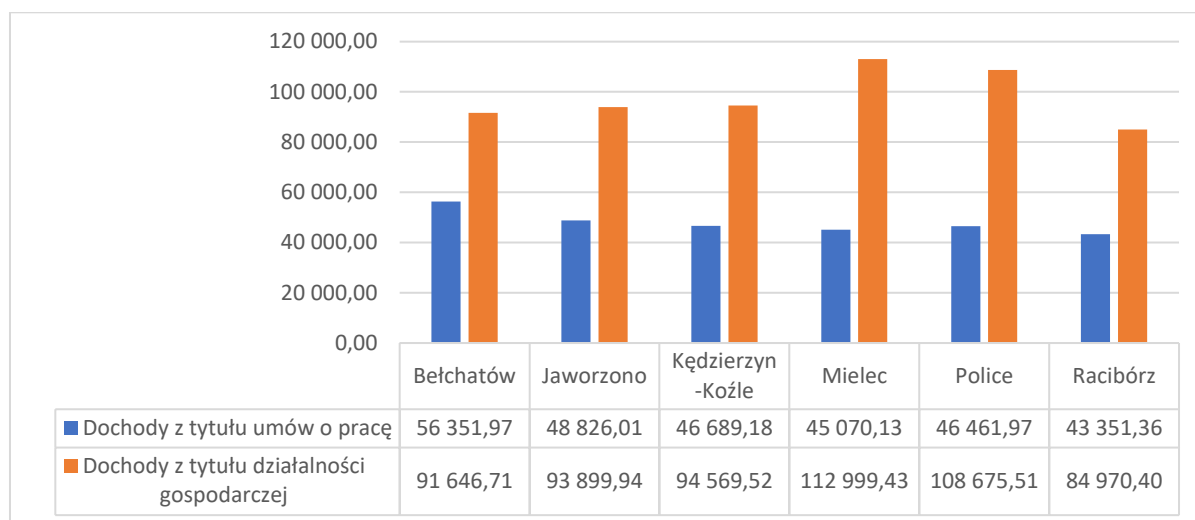
Analiza porównawcza

Analiza porównawcza pozwala ocenić atrakcyjność Kędzierzyna-Koźla jako potencjalnego miejsca pracy na tle miast podobnej wielkości w kraju.

Średni poziom uzyskiwanych dochodów przez mieszkańców miasta z tytułu umów o pracę zasadniczo nie odbiegał od poziomu dla miast z rozwiniętą funkcją przemysłową (Bełchatów, Jaworzno, Mielec, Police, Racibórz). Jedynie w Bełchatowie przeciętny pracownik mógł uzyskać wyraźnie wyższe dochody – co wynika m. in. z faktu lokalizacji w okolicy tego miasta państwowej firmy z branży energetycznej.

W przypadku działalności gospodarczej dochody na mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu plasowały się w środku stawki porównywanych miast i jednocześnie były dwukrotnie wyższe od dochodów uzyskiwanych z tytułu umów o pracę.

Rysunek 68. Dochody z tytułu umów o pracę oraz z tytułu działalności gospodarczej na mieszkańca – Kędzierzyn Koźle na tle wybranych miast z rozwiniętą funkcją przemysłową (dane dla 2017 roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych monitormiasta.pl

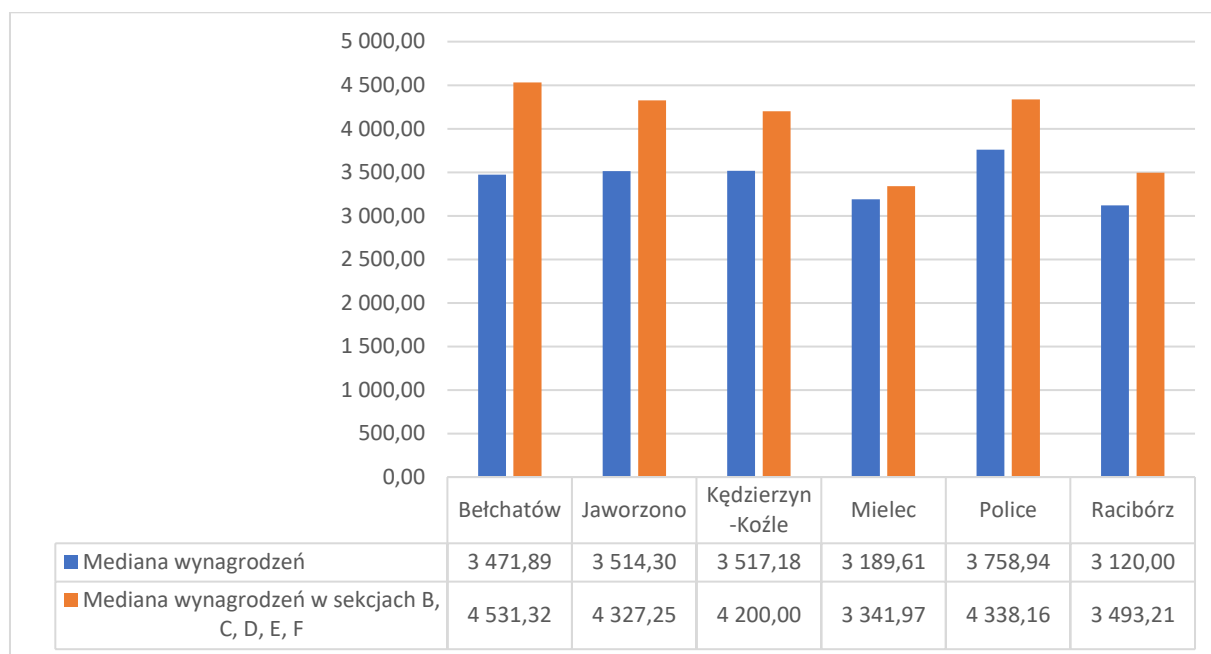
Mediana wynagrodzeń potwierdza, że Kędzierzyn-Koźle może być dobrym miejscem do pracy. Mediana wynagrodzeń w grupie gmin o funkcji przemysłowej wyższa od Kędzierzyna-Koźla była jedynie w gminie Police (również z przemysłem chemicznym).

Mediana wynagrodzeń w sekcjach B, C, D, E, F⁶⁹ niejako potwierdza, że lokalna specjalizacja gospodarcza miasta, związana z przemysłem chemicznym, jest również atrakcyjnym miejscem pracy. W sekcjach utożsamianych z działalnością przemysłową mediana wynagrodzeń była zauważalnie wyższa od mediany wynagrodzeń ogółem o prawie 700 zł. W grupie porównawczej wyższa mediana wynagrodzeń w omawianych sekcjach była w Bełchatowie i nieznacznie wyższa w Jaworznie i Policach.

Powyższe oznacza, że Kędzierzyn-Koźle może oferować „dobry poziom wynagrodzeń”, o ile znajdzie się zatrudnienie w przedsiębiorstwach przemysłowych lub budownictwie. W tym miejscu warto jeszcze wspomnieć o ocenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy wśród młodych mieszkańców miasta. Otóż młodzi kędzierzynianie niekoniecznie pozytywnie oceniają możliwości przyszłego rozwoju zawodowego w swoim mieście, co więcej wskazują, że znalezienie dobrego zatrudnienia związane jest z posiadaniem znajomości. Mniej liczą się kompetencje i umiejętności. Oznacza to, że lokalny rynek pracy nie posiada korzystnego wizerunku wśród młodych mieszkańców miasta. Młodzi mieszkańcy miasta skłonni są więc poszukiwać pracy poza swoim miastem, często opuszczając je na stałe.

⁶⁹ Uwaga: Pod pojęciem sekcji "B, C, D, E, F" rozumie się sekcje: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja; oraz Budownictwo.

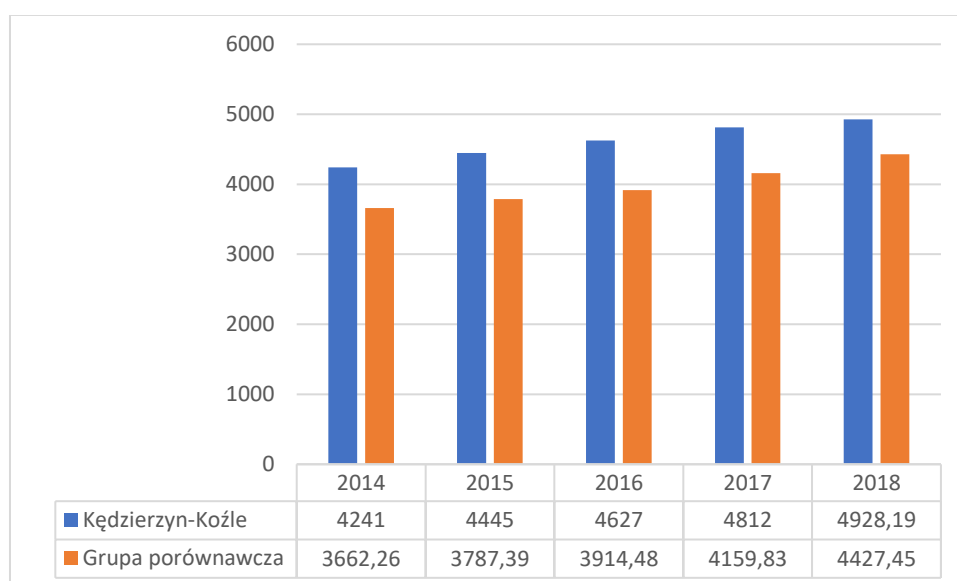
Rysunek 69. Mediana wynagrodzeń oraz mediana wynagrodzeń w sekcjach B, C, D, E, F – Kędzierzyn-Koźle na tle wybranych miast z rozwiniętą funkcją przemysłową (dane dla 2017 roku)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych monitormiasta.pl

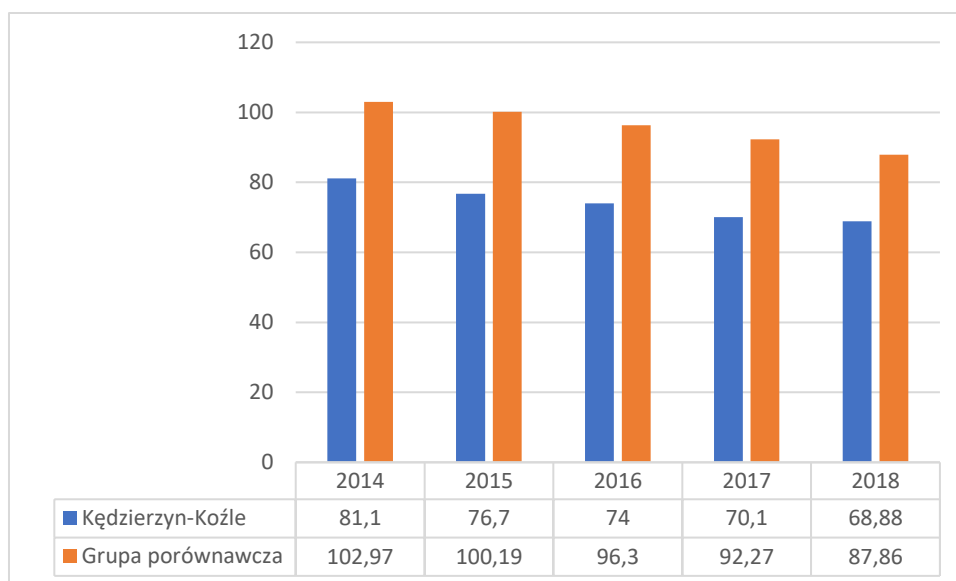
Jak ważne dla miasta jest zbudowanie wizerunku miejsca przyjaznego dla rozwoju zawodowego młodych osób pokazują kolejne wskaźniki analizy porównawczej – tym razem na tle grupy miast subregionalnych. Porównanie z miastami subregionalnymi potwierdza dobry poziom wynagrodzeń na terenie miasta, co może być jednym z elementów konkurencyjności miasta. Niestety w Kędzierzynie-Koźlu i jego otoczeniu kurczą się zasoby przyszłego kapitału ludzkiego, który zasili rynek pracy. Maleje między innymi liczba absolwentów szkół średnich, a jeśli na te dane nałoży się „przyszły odpływ migracyjny” – to może oznaczać, że na rynku pracy pojawi się duży deficyt kadr.

Rysunek 70. Średni poziom wynagrodzeń brutto

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Rysunek 71. Liczba absolwentów szkół średnich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

1.3.4. Sytuacja finansowa oraz źródła dochodów miasta

Wg danych GUS w 2018 roku Kędzierzyn-Koźle osiągnął ponad 284 mln zł dochodów ogółem. 62,3% dochodów miasta stanowiły dochody własne. Od 2002 roku widoczny był systematyczny wzrost dochodów miasta, szybszy w okresie pomiędzy 2002 i 2010 rokiem (73%) niż w okresie pomiędzy 2010 a 2018 rokiem (61%). W historii obrazującej wielkość osiągniętych dochodów ogółem przez Kędzierzyn-Koźle widoczny jest okres kryzysu w sferze gospodarczej, który spowodował spadek dochodów miasta w 2013 roku, a w 2012 oraz 2014 roku tylko nieznaczny wzrost. **Lata od 2015 do 2018 roku charakteryzowały się wzrostem dochodów ogółem rzędu 6-10 % względem roku poprzedniego.** Wraz ze wzrostem dochodów ogółem rosły także wskaźniki dochodów w przeliczeniu na mieszkańca oraz dochodów własnych na mieszkańca. **Spadek liczby mieszkańców nie przełożył się na analogiczny spadek dochodów ogółem, wzrost gospodarczy kompensował negatywne skutki zjawisk demograficznych dla budżetu miasta.** Niemniej jednak warto zwrócić uwagę na malejącą wartość wskaźnika dochodów ogółem do dochodów własnych. Budżet miasta w coraz większym stopniu zależny jest od subwencji rządowych, w mniejszym zaś bazuje na lokalnym potencjale ekonomicznym.

Tabela 32. Wybrane dane odnoszące się do sytuacji finansowej Kędzierzyna-Koźla

Rok	Dochody ogółem	Dynamika dochodów; rok poprzedni=100	Dochody na 1 mieszkańca	Dochody własne na 1 mieszkańca	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
2002	110 836 613	97,0	1653	1179	71,3
2003	117 338 982	105,9	1763	1273	72,2
2004	126 412 983	107,7	1908	1410	73,9
2005	140 976 083	111,5	2138	1441	67,4
2006	142 757 845	101,3	2177	1560	71,7
2007	158 855 723	111,3	2433	1772	72,8
2008	181 396 737	114,2	2790	2125	76,2
2009	168 589 841	92,9	2601	1892	72,7
2010	185 294 034	109,9	2874	1907	66,4
2011	213 590 433	115,3	3330	2241	67,3
2012	214 918 582	100,6	3370	2371	70,4
2013	205 554 025	95,6	3243	2286	70,5
2014	210 246 856	102,3	3337	2254	67,6
2015	222 466 227	105,8	3555	2351	66,1
2016	245 218 623	110,2	3943	2567	65,1
2017	262 584 423	107,1	4239	2723	64,2
2018	284 246 995	108,2	4633	2887	62,3
Zmiana % 2018/2002	156,5	-	-	-	-
Zmiana % 2010/2002	67,18	-	-	-	-
Zmiana % 2018/2010	53,40	-	-	-	-

Źródło: GUS, opracowanie własne

Analizując zmianę poziomu dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w ostatniej dekadzie (lata 2009-2018), należy stwierdzić, że Kędzierzyn-Koźle wypada zdecydowanie lepiej od średniej uzyskiwanej w powiecie oraz w województwie, ustępując jedynie średniej w kraju. W badanym okresie poziom dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu o ponad 78%. Tymczasem średnia w powiecie wzrosła o nieco ponad 69%, a w województwie o niemal 75%. Jedynie średnia dla kraju uzyskała większy wzrost wskaźnika – o niemal 81%. **Można zatem stwierdzić, że wzrost poziomu dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowany w Kędzierzynie-Koźlu w analizowanym okresie nie odbiega istotnie od średniej dla kraju (różnica wynosi niecałe 3 p.p.).**

Tabela 33. Dochody JST ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg faktycznego miejsca zamieszkania) [zł]

Nazwa jednostki	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana (w %) 2018/2009
Kędzierzyn-Koźle	2601,05	2873,76	3329,65	3370,11	3243,00	3336,62	3555,02	3942,87	4238,72	4632,67	78,11%
Średnia w powiecie	2383,75	3249,04	3120,09	3415,21	3295,03	3318,87	3229,50	3551,93	3793,44	4034,15	69,24%
Średnia w województwie	2421,84	2680,08	2745,47	2891,71	2954,74	3063,89	3141,97	3497,46	3800,78	4230,97	74,70%
Średnia w Polsce	2648,12	2922,42	3069,83	3181,25	3241,34	3383,48	3498,75	4017,40	4395,20	4792,36	80,97%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na początku tego podpunktu wspomniano, że malejąca wartość wskaźnika dochodów ogółem do dochodów własnych obserwowana w Kędzierzynie-Koźlu informuje, że budżet miasta w coraz większym stopniu zależny jest od subwencji rządowych, w mniejszym zaś bazuje na lokalnym potencjale ekonomicznym. Warto jednak zaznaczyć, że na tle gmin w powiecie, gmin w województwie czy gmin w Polsce, Kędzierzyn-Koźle wypada nadspodziewanie dobrze (patrz tabela poniżej). Ponadto rosło obciążenie miasta w związku z realizacją zadań zleczanych z poziomu centralnego (np. Program „Rodzina 500+”), co miało wpływ na kształtowanie dochodów miasta.

Tabela 34. Udział dochodów własnych JST w dochodach ogółem (%)

Nazwa jednostki	2004 (%)	2017 (%)	Różnica w p. proc.
Kędzierzyn-Koźle	74,2	64,2	-9,96
Średnia w powiecie	52,5	47,1	-5,35
Średnia w województwie	46,3	43,6	-2,66
Średnia w Polsce	40,6	37,2	-3,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego

Według danych dostępnych w Monitorze Rozwoju Lokalnego w 2017 roku budżet Kędzierzyna-Koźla w niemal 2/3 opierał się na dochodach własnych. Tymczasem średnia dla powiatu oraz dla województwa opolskiego pokazuje, że budżety JST w mniej niż połowie bazowały na dochodach własnych JST. Gorszą sytuację odnotowano w kraju, ponieważ średnia informuje o tym, że JST jedynie w nieco ponad 1/3 opierają swój budżet na dochodach własnych. **Niepokojąca natomiast dla Kędzierzyna-Koźla jest dynamika spadku udziału dochodów własnych w dochodach ogółem.** W analizowanym okresie udział ten spadł o niemal 10 p.p., co jednocześnie oznacza dynamikę spadku równą 13,42%. W pozostałych analizowanych JST dynamika spadku była mniejsza.

Analiza rocznych budżetów Miasta Kędzierzyn-Koźle, przeprowadzona na podstawie danych analitycznych przygotowanych przez Związek Miast Polskich (narzędzie Excel analiza Rb i WPF dla Kędzierzyna-Koźla) pozwala bardziej szczegółowo spojrzeć na strukturę dochodów i wydatków miasta. Jak już wspomniano dochody miasta w ciągu ostatniej dekady rosły dość dynamicznie. Dla okresu ujętego w analizach szczegółowych rocznych budżetów miasta, tj. lat 2013-2019 odnotowano wzrost rocznych dochodów rzędu 100 mln zł, co stanowiło około 50% wartości dochodów budżetu roku bazowego. W tym miejscu warto bliżej przyjrzeć się dochodom bieżącym miasta, na które składają się w największym zakresie dochody generowane przez aktywność gospodarczą i ekonomiczną mieszkańców i podmiotów gospodarczych (udziały w podatkach i podatek od nieruchomości), jak też z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące.

Z 70,7 mln zł przyrostu dochodów bieżących miasta w analizowanym okresie:

- 29,9 mln zł pochodziło ze wzrostu dochodów z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące,
- 22,7 mln zł pochodziło ze wzrostu dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych,
- 11,5 mln zł pochodziło ze wzrostu dochodów z podatku od nieruchomości,
- 5,8 mln zł pochodziło ze wzrostu subwencji ogólnej.

Powyższe oznacza, że duży odsetek wzrostu dochodów generowany był przez potencjał wewnętrzny miasta i związany był ze wzrostem aktywności gospodarczej, wzrostem poziomu wynagrodzeń oraz utrzymaniem aktywności zawodowej mieszkańców na stałym poziomie (zobacz dane nt. liczby osób pracujących), pomimo depopulacji miasta i otoczenia funkcjonalnego.

Analizując dochody majątkowe miasta zwraca uwagę wzrost dochodów w okresie dwóch ostatnich analizowanych lat 2018-2019. Ten wzrost związany był zarówno ze wzrostem dochodów ze sprzedaży majątku w 2019 roku, jak też relatywnie wysokimi dochodami w latach 2018-2019 z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje. Według danych GUS z 24.02.2020 r. Kędzierzyn-Koźle jest drugą na Opolszczyźnie i 43 gminą w Polsce (na 2477) o największej wartości podpisanych umów o dofinansowanie⁷⁰. Te wartości dochodów przełożyły się również na stosunkowo wysokie (na linii analizowanego czasu) wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne, co dostrzegają mieszkańcy, którzy zauważają zachodzące zmiany przestrzenno-funkcjonalne.

Wysiętek inwestycyjny w latach 2018-2019 widoczny jest również w strukturze wydatków miasta. O ile do 2017 roku wydatki majątkowe osiągnęły max. 17,5% wydatków ogółem, to w latach 2018-2019 przekroczyły 20%, przy jednoczesnym wzroście całkowitych wydatków. Tym samym w latach 2018-2019 inwestycje i zakupy inwestycyjne osiągnęły wartość około 147 mln zł.

W analizowanym okresie rosły również wydatki bieżące (wzrost o 43,12%), w tym również wynagrodzenia (35,21%). Poziom wzrostu wynagrodzeń w ujęciu rok do roku wynosił 5% i był zasadniczo porównywalny od wzrostu średnich wynagrodzeń brutto w Kędzierzynie-Koźlu.

⁷⁰ Źródło: <https://europarlament.pap.pl/tabela-projektow-ue-w-2477-gminach>

Tabela 35. Roczne dochody budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w tys. zł

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana %
Dochody ogółem	205 554,02	210 246,86	222 466,23	245 218,62	262 584,42	284 247,00	327 476,22	50,04
Dochody bieżące, z tego:	198 526,18	196 811,18	205 202,77	238 768,57	254 447,74	265 361,82	269 228,58	35,61
- dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	41 922,72	45 697,52	47 854,16	51 840,23	55 671,49	62 578,78	64 661,48	54,24
- dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	6 543,53	2 434,02	4 454,44	5 765,77	5 122,77	4 825,00	4 600,00	-29,70
- z subwencji ogólnej	33 646,42	34 386,02	35 744,86	36 490,18	36 305,42	37 487,86	39 501,62	17,40
- z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	24 383,15	24 603,87	26 490,58	46 630,92	53 570,74	55 493,52	54 329,08	122,81
- pozostałe dochody bieżące, w tym:	92 030,36	89 689,76	90 658,73	98 041,47	103 777,32	104 976,67	106 136,40	15,33
- z podatku od nieruchomości	63 943,36	65 615,89	64 772,59	66 464,67	73 695,40	74 202,72	75 439,00	17,98
Dochody majątkowe, w tym:	7 027,84	13 435,68	17 263,46	6 450,05	8 136,68	18 885,17	44 927,24	457,57
- ze sprzedaży majątku	3 520,76	3 134,16	3 163,13	3 370,37	2 807,47	3 973,24	14 861,59	322,11
- z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	3 175,74	9 963,29	14 092,74	3 052,87	5 125,37	14 803,41	23 937,80	653,77

Tabela 36. Roczne dochody budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2013-2019 – w ujęciu procentowym

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Średnio dla okresu
Dochody ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100
Dochody bieżące, z tego:	96,58	93,61	92,24	97,37	96,90	93,36	87,29	93,91
- dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	20,39	21,74	21,51	21,14	21,20	22,02	20,97	21,28
- dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	3,18	1,16	2,00	2,35	1,95	1,70	1,49	1,98
- z subwencji ogólnej	16,37	16,36	16,07	14,88	13,83	13,19	12,81	14,78
- z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	11,86	11,70	11,91	19,02	20,40	19,52	17,62	16,00
- pozostałe dochody bieżące, w tym:	44,77	42,66	40,75	39,98	39,52	36,93	34,41	39,86
- z podatku od nieruchomości	31,11	31,21	29,12	27,10	28,07	26,11	24,46	28,17
Dochody majątkowe, w tym:	3,42	6,39	7,76	2,63	3,10	6,64	13,72	6,09
- ze sprzedaży majątku	1,71	1,49	1,42	1,37	1,07	1,40	4,82	1,90
- z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	1,54	4,74	6,33	1,24	1,95	5,21	7,76	4,11

Źródło: opracowanie na podstawie matrycy Analiza Rb i WPF dla Kędzierzyna-Koźla (Związek Miast Polskich)

Tabela 37. Roczne wydatki budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Zmiana %
Wydatki ogółem	203 456,05	220 598,53	223 304,95	243 714,14	273 986,22	305 468,89	336 317,34	68,11
Wydatki bieżące, w tym:	182 720,08	183 151,64	188 356,49	215 346,95	226 060,10	238 853,85	262 506,87	43,12
- na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	86 068,47	89 453,75	92 722,31	95 990,35	98 852,78	104 922,32	116 375,39	35,21
- wydatki na obsługę długu, w tym:	3 033,74	2 368,90	2 194,94	2 282,01	2 010,77	2 531,30	2 700,00	-11,00
Wydatki majątkowe, w tym:	20 735,97	37 446,89	34 948,46	28 367,19	47 926,12	66 615,03	73 810,47	288,34
- inwestycje i zakupy inwestycyjne, o których mowa w art. 236 ust. 4 pkt 1 ustawy, w tym:	20 735,97	37 446,89	34 948,46	28 367,19	47 926,12	66 615,03	80 526,75	288,34
- wydatki o charakterze dotacyjnym na inwestycje i zakupy inwestycyjne	304,42	890,14	952,36	1772,25	2244,33	1228,38	1535,62	404,44

Tabela 38. Wydatki budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2013-2019 – w ujęciu procentowym

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Średnio dla okresu
Wydatki ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Wydatki bieżące, w tym:	89,81	83,02	84,35	88,36	82,51	78,19	78,05	83,24
- na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	42,30	40,55	41,52	39,39	36,08	34,35	34,02	38,32
- wydatki na obsługę długu, w tym:	1,49	1,07	0,98	0,94	0,73	0,83	0,79	0,98
Wydatki majątkowe, w tym:	10,19	16,98	15,65	11,64	17,49	21,81	23,54	16,76
- inwestycje i zakupy inwestycyjne, o których mowa w art. 236 ust. 4 pkt 1 ustawy, w tym:	10,19	16,98	15,65	11,64	17,49	21,81	21,95	16,76
- wydatki o charakterze dotacyjnym na inwestycje i zakupy inwestycyjne	0,15	0,40	0,43	0,73	0,82	0,40	0,45	0,48

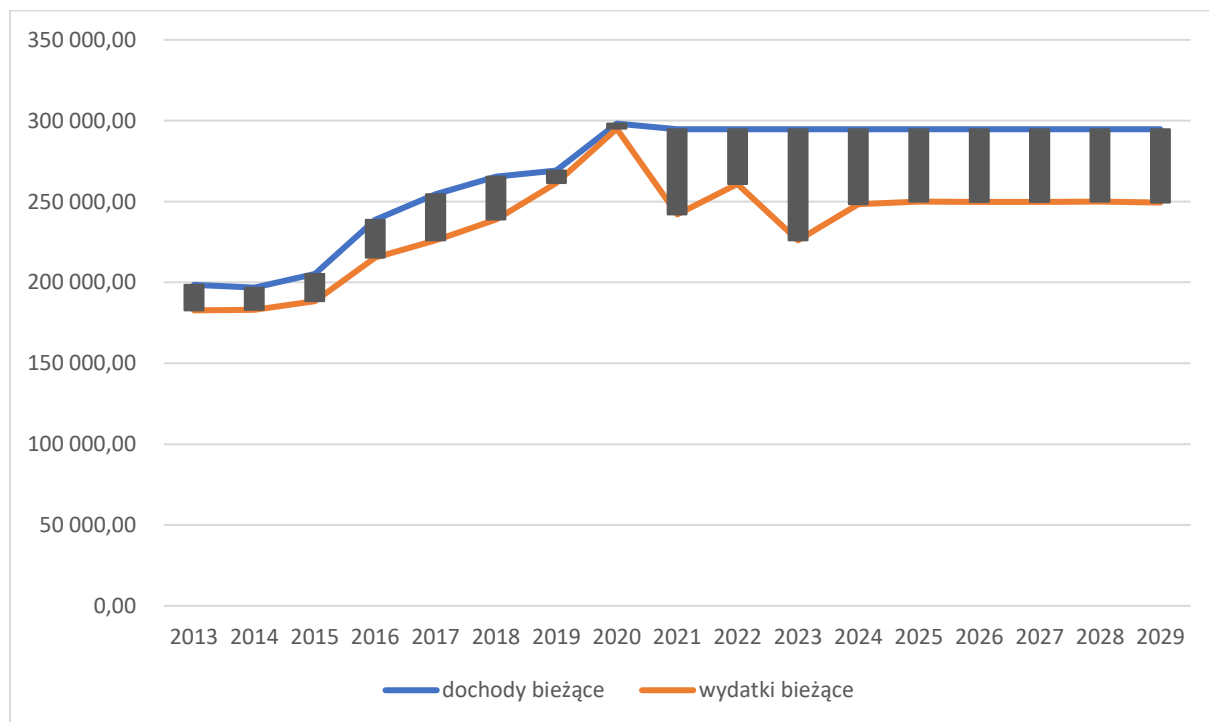
Źródło: opracowanie na podstawie matrycy Analiza Rb i WPF dla Kędzierzyna-Koźla (Związek Miast Polskich)

Analizując poziom dochodów bieżących i wydatków bieżących Kędzierzyna-Koźła należy podkreślić, iż w okresie pomiędzy 2013 a 2019 rokiem korzystna sytuacja związana z dochodami budżetu miasta pozwoliła na osiągnięcie stabilności budżetowej i podjęcie istotnego wysiłku inwestycyjnego. Wzrastający poziom dochodów, w tym również dostępność zewnętrznych środków dotacyjnych umożliwił realizację szeregu inwestycji w przestrzeni miasta. Wieloletnia Prognoza Finansowa dla Miasta zbudowana została w sposób zbilansowany i bezpieczny, bazując na stabilnych źródłach dochodów, generowanych przez aktywność ekonomiczną mieszkańców i podmiotów gospodarczych, uwzględniając konieczność spłaty zobowiązań kredytowych, umożliwiających realizację inwestycji.

W odniesieniu do przyszłych dochodów bieżących zakłada się utrzymanie poziomu dochodów przewidywanych dla 2020 roku na stałym poziomie, rzędu 295 mln zł. Jest to podejście bezpieczne. Jak pokazują prognozy demograficzne w Kędzierzynie-Koźlu dojdzie do dalszych dynamicznych zmian związanych z liczebnością mieszkańców miasta, a także liczebnością poszczególnych grup ekonomicznych wieku. **Prognoza wskazuje, że wzrost dochodów budżetu miasta w największym stopniu uzależniony będzie od wzrostu dochodów ludności miasta.** Jak już wcześniej napisano, szybkość wzrostu dochodów miasta hamowana będzie poprzez zmiany demograficzne. Łącznie prognozuje się, przy założeniu utrzymania obecnego tempa wzrostu wynagrodzeń oraz rent i emerytur w kraju, że łączne dochody uzyskiwane przez osoby fizyczne w Kędzierzynie-Koźlu w perspektywie do 2030 roku zwiększą się o około 30%. Jednocześnie prognoza ta obarczona jest szeregiem ryzyk, do których w pierwszej kolejności zaliczyć należy tempo wzrostu wynagrodzeń, rent i emerytur, tempo wzrostu gospodarczego, dynamikę migracji (np. odwrócenie lub zrównoważenie ubytku ludności), inflację a także trudne do oszacowania skutki pandemii Covid-19.

Jednocześnie prognoza dot. wydatków bieżących WPF zakłada zmniejszenie poziomu wydatków bieżących do poziomu 250 mln zł w skali rocznej.

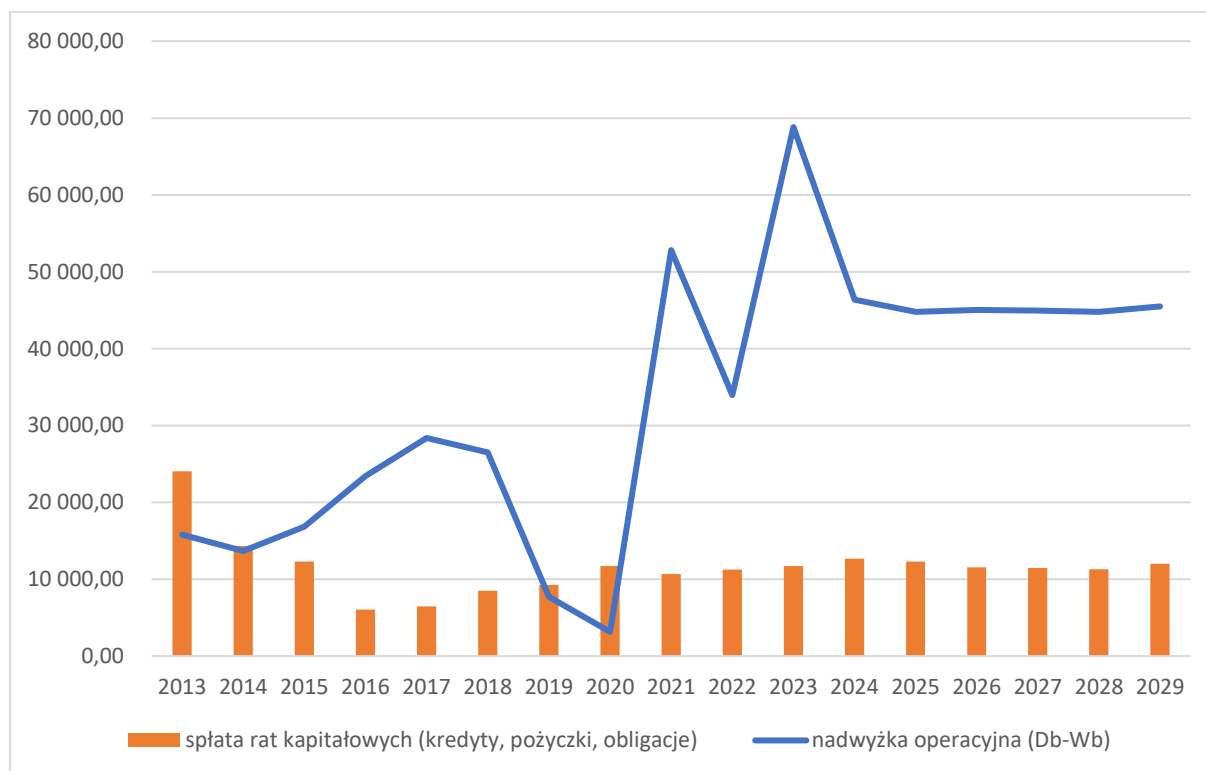
Rysunek 72. Dochody bieżące i wydatki bieżące budżetu miasta Kędzierzyn-Koźle na podstawie Rb i WPF

Źródło: Analiza Rb i WPF dla Kędzierzyna-Koźła (Związek Miast Polskich)

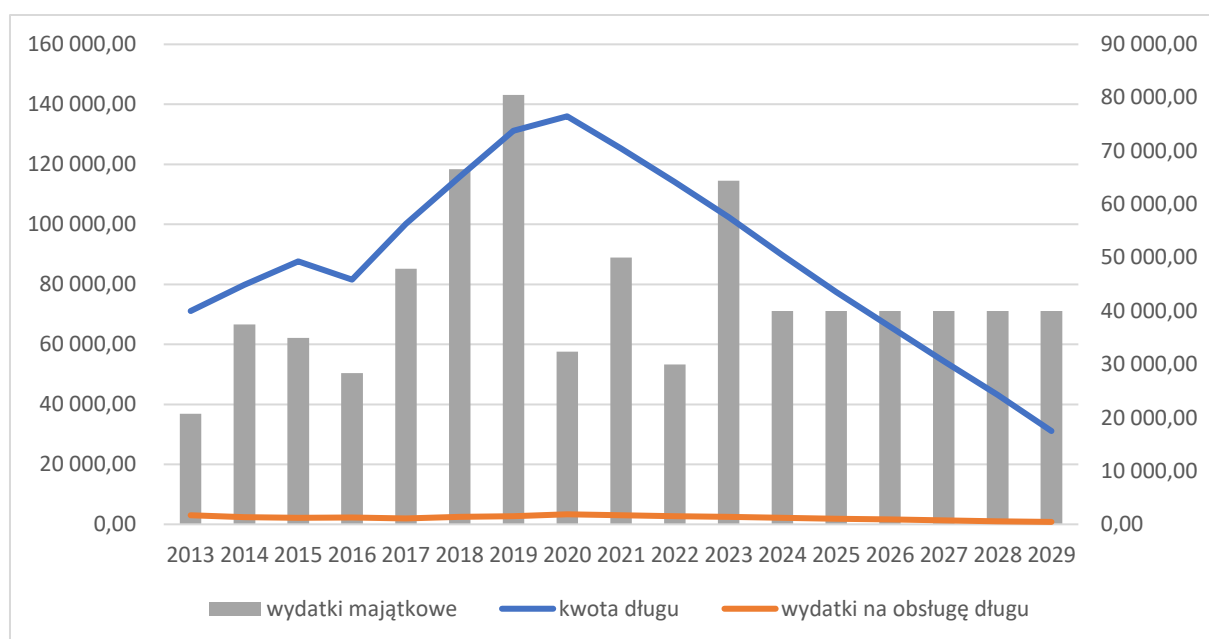
Korzystna sytuacja budżetu miasta widoczna jest w danych historycznych odnoszących się do poziomu spłat kredytowych w relacji do nadwyżki operacyjnej. Osiągana i powiększana w latach 2014–2018 nadwyżka operacyjna pozwoliła na podjęcie przez miasto wspomnianego wcześniej wysiłku inwestycyjnego, widocznego w poziomie wydatków inwestycyjnych w latach 2018-2019. Jednocześnie miasto zakłada w odniesieniu do przyszłości „stabilność” spłat rat kapitałowych i systematyczne pomniejszanie długu. W odniesieniu do okresu 2016-2018 widoczny jest w prognozach wyższy poziom rocznych rat kapitałowych, co związane było m. in. z wysiłkiem inwestycyjnych w latach 2018-2019 i skutkowało zaciągnięciem kredytów (rys. Wydatki majątkowe budżetu Kędzierzyna-Koźła w relacji do kwoty długu oraz wydatków na obsługę długu). Jednocześnie w prognozach zakłada się utrzymanie przewagi nadwyżki operacyjnej nad kwotą rat kapitałowych. Jest to istotne z punktu widzenia „przyszłej aktywności inwestycyjnej miasta”, opartej m. in. na środkach zewnętrznych (poduszka dla finansowania inwestycji), a także możliwych ryzyk, takich jak niższy niż zakładano poziom dochodów miasta.

Rysunek 73. Spłata rat kapitałowych oraz nadwyżka operacyjna (Db-Wb)

Źródło: Analiza Rb i WPF dla Kędzierzyna-Koźła (Związek Miast Polskich)

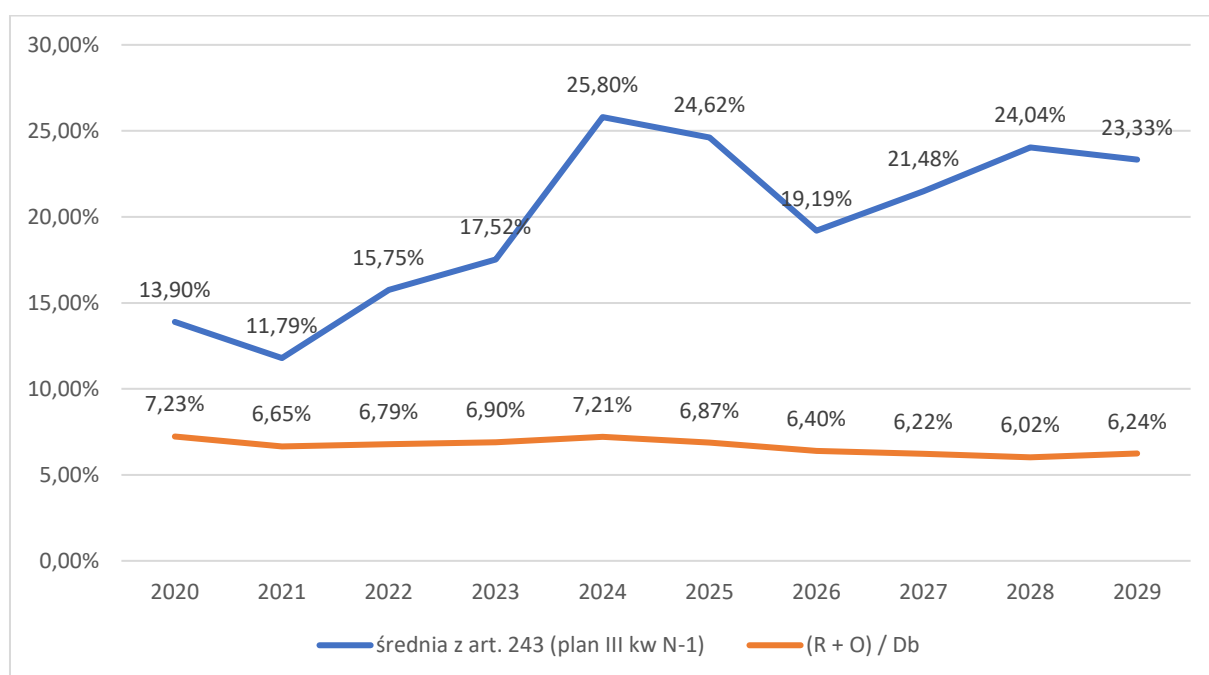
Rysunek 74. Wydatki majątkowe budżetu Kędzierzyna-Koźle w relacji do kwoty długu oraz wydatków na obsługę długu

Źródło: Analiza Rb i WPF dla Kędzierzyna-Koźla (Związek Miast Polskich)

Wskaźnik spłaty zobowiązań obliczony na podstawie WPF wskazuje na stabilną sytuację budżetu miasta, odnosząc się do poziomu zaciągniętego zobowiązania kredytowego (rocznych poziomów spłat rat kredytowych) oraz jednocześnie bieżących zobowiązań finansowych miasta (realizacja zadań miasta) i poziomu dochodów o czym świadczy niżej zaprezentowany wykres. Średnia z art. 243 informuje o tym na jakim poziomie ustala się bezpieczny poziom rat kredytowych w stosunku do bieżących zobowiązań finansowych miasta i jego zdolności budżetowych, natomiast wskaźnik $(R+O)/Db$ wskazuje na realny poziom zobowiązań spłaty rat kredytowych w relacji do budżetu.

Rysunek 75. Wskaźnik spłaty zobowiązań budżetu miasta Kędzierzyn-Koźle

Źródło: Analiza Rb i WPF dla Kędzierzyna-Koźla (Związek Miast Polskich)

Analiza porównawcza

Analiza porównawcza Kędzierzyna-Koźla z miastami subregionalnymi potwierdza korzystną sytuację budżetową miasta.

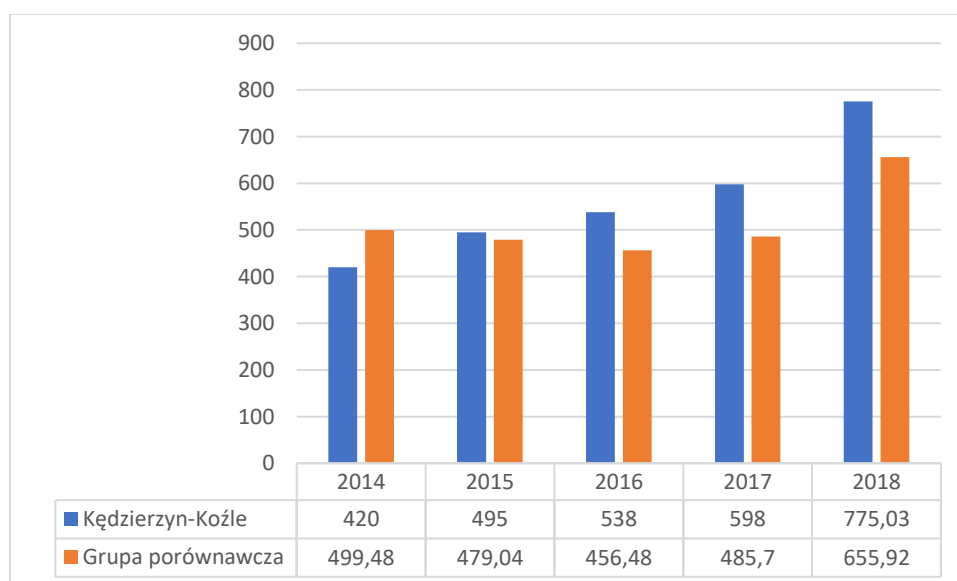
Na tle grupy porównawczej Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się wyższymi od średniej dochodami ogółem na mieszkańca, wyższym udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem, wyższymi dochodami własnymi w przeliczeniu na mieszkańca. Oznacza to, że miasto w większym stopniu niż przeciętne miasto subregionalne w kraju generuje dochody miasta przez aktywność ekonomiczną na poziomie lokalnym. Jak już wcześniej opisano, pozwoliło to miastu na podjęcie wyzwania inwestycyjnego, które widoczne było w kwotach wydatków majątkowych w okresie 2017-2018 roku, wyższych od średniej dla grupy porównawczej. Jednocześnie poziom dochodów miasta pozwalał na zrównoważoną spłatę zobowiązań kredytowych. Wskaźnik okresu spłaty długu za pomocą średniej kwoty pełnej nadwyżki operacyjnej z ostatnich trzech lat nie odbiegał od średniej dla grupy porównawczej, a jednocześnie kwoty zobowiązań kredytowych w przeliczeniu na mieszkańca były wyższe od średniej dla grupy porównawczej.

Tabela 39. Wybrane dane odnoszące się do finansów Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Dochody ogółem na mieszkańca – średnia trzyletnia	3325	4287,7	2986,74	4109,51
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem – średnia trzyletnia	69	63,89	61,7	55,82
Dochody własne na mieszkańca – średnia trzyletnia	2310	2735,98	1843,3	2294,71
Okres spłaty długu za pomocą średniej kwoty pełnej nadwyżki operacyjnej z ostatnich 3 lat	5	4,44	10,09	5
Suma zobowiązań do spłaty przypadająca na 1 mieszkańca	1271	1896,78	1047,87	1328,24

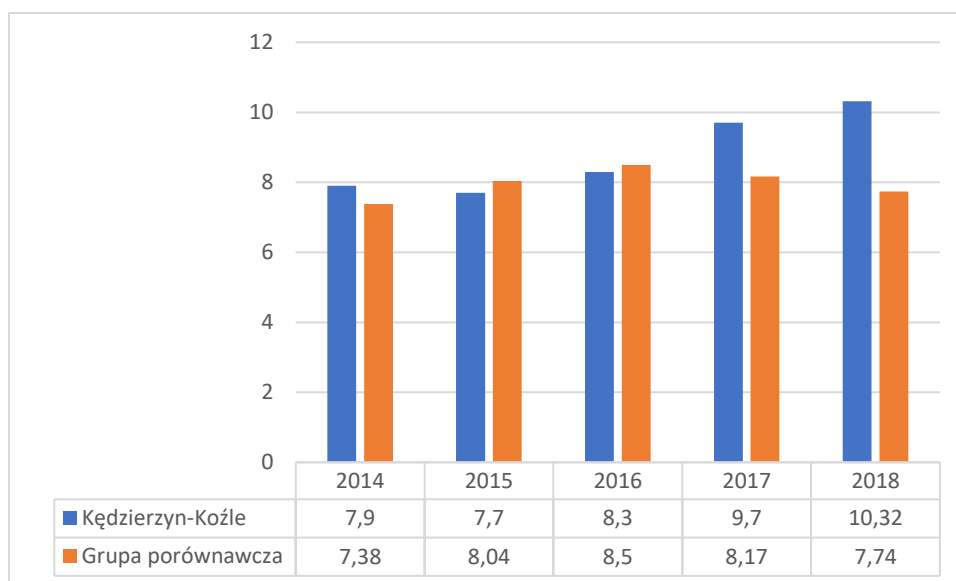
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Rysunek 76. Kwota wydatków majątkowych przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia

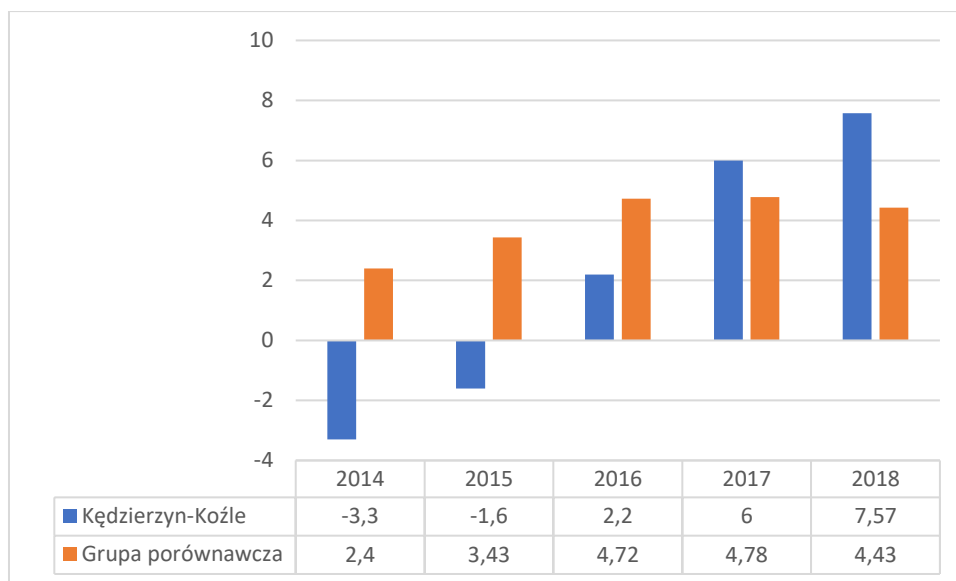
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Rysunek 77. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO do kwoty dochodów bieżących – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Rysunek 78. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO pomniejszonej o spłatę długu do kwoty dochodów bieżących – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

1.4. Stan środowiska, zasobów naturalnych, bezpieczeństwa i zdrowia publicznego

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego dokonano charakterystyki obszaru funkcjonalnego Kędzierzyna-Koźła, stwierdzając, że należy on do obszarów o najpoważniejszych nagromadzeniach konfliktów i kolizji przestrzennych w województwie. Wynikają one z faktu, że jest to obszar w którym występuje silna presja funkcjonującego przemysłu na obszary mieszkaniowe (obniżone standardy jakości środowiska w zakresie ochrony powietrza), silne przekształcenia powierzchni ziemi (eksploatacja piasku na terenie gminy Bierawa) i degradacja lasów, presja urbanizacyjna na tereny zagrożenia powodziowego.

Stan środowiska i zasobów naturalnych

Stan sanitarny powietrza kształtowany jest przez źródła przemysłowe, transport i niską emisję z lokalnych źródeł grzewczych. Wyniki wieloletnich badań wskazują na zmniejszenie się w ostatnich latach zanieczyszczenia dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu i pyłu zawieszonego. Pomimo wyraźnego spadku emisji z zakładów przemysłowych, nadal niepokojący pozostaje wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego, czyli tzw. emisji „niskiej” oraz poziom emisji benzenu. Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej tanim węglem, a więc najczęściej o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych.⁷¹

Szczególnie nagłościonym problem w Kędzierzynie-Koźlu jest kwestia jakości powietrza atmosferycznego. Jak pokazują badania zrealizowane z mieszkańcami miasta (młodzież, liderzy lokalni, inne grupy) opinie o jakości powietrza kształtują wizerunek miasta⁷². Kwestią budzącą niepokój mieszkańców, liderów społecznych, władz miasta jest zanieczyszczenie benzenem.

Dane pomiarowe Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Opolu na stacji automatycznej, zlokalizowanej w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku wskazywały 56% wartości dopuszczalnej, co było wartością wyższą od stężeń odnotowanych w tym czasie w Opolu, Prudniku i Zdieszowicach, wynoszących odpowiednio 12%, 22% i 48%. Pomimo wyższych stężeń benzenu w Kędzierzynie-Koźlu nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń w ujęciu rocznym.⁷³

Problem stężeń benzenu w opinii Urzędu Miasta związany jest jednak z charakterystyką emisji zanieczyszczeń w czasie. O ile nieprzekraczane są średnioroczne stężenia tego gazu, to problem stanowią krótkotrwałe bardzo wysokie stężenia, notowane w mieście co pewien okres czasu. W ujęciu rocznym nie stanowią one podstawy do zdefiniowania problemu przez państwowe służby ochrony środowiska ze względu na brak przekroczeń ustalonych wartości stężeń. Jednak w opinii Urzędu Miasta problem nie został należycie zbadany i określony, np. w jakim zakresie bardzo duże dobowe stężenia benzenu mogą wpływać na stan i bezpieczeństwo mieszkańców. Problem w dużym

⁷¹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

⁷² Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

⁷³ Za: Wyniki pomiarów uzyskanych w 2019 roku na stacjach monitoringu jakości powietrza w województwie opolskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu

stopniu związany jest bowiem w odbiorze społecznym kwestii zanieczyszczeń powietrza benzenem. Brak wiedzy oraz brak rozwiązywania problemu skutkuje obawami mieszkańców o swoje zdrowie⁷⁴.

Problem występowania w powietrzu wysokich stężeń benzenu w Kędzierzynie-Koźlu jest problemem wieloletnim. Budzi szczególny niepokój mieszkańców miasta od kilku lat. Miasto oraz społeczność lokalna próbuje, do tej pory bezskutecznie, wskazać podmiot odpowiedzialny za emisję wysokich stężeń benzenu.

W odniesieniu do pozostałych zanieczyszczeń, dane pomiarowe Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Opolu wskazują na poprawiający się stan powietrza w województwie opolskim oraz w Kędzierzynie-Koźlu.

Stężenia dwutlenku siarki, na terenie województwa opolskiego (w tym w Kędzierzynie-Koźlu, gdzie zlokalizowane były punkty pomiarowe), już od wielu lat utrzymują się na bardzo niskim poziomie, również w 2019 roku nie wystąpiły przekroczenia standardów jakości powietrza ustalonych dla tego zanieczyszczenia. Podobnie jak w przypadku dwutlenku siarki, stężenia dwutlenku azotu otrzymane w 2019 roku osiągnęły niski poziom i są porównywalne z uzyskiwanymi w poprzednich latach. Wartości stężeń średniorocznych dwutlenku azotu nie przekroczyły dopuszczalnego poziomu substancji – najwyższe stężenie średnie zarejestrowano na stacji pomiarowej w Opolu, os. Armii Krajowej, które osiągnęło wartość 16,6 µg/m³, co stanowi 42% rocznej normy. Nie stwierdzono również przekroczeń dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu dla pomiarów 1-godzinnych.⁷⁵

Analizując poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀, można zauważyć, że w roku 2019, rozpatrując dwa kryteria ustanowione dla pyłu PM₁₀, wartość średnioroczna nie została przekroczona na żadnym ze stanowisk rejestrujących stężenia tego zanieczyszczenia. Natomiast niedotrzymane zostało kryterium dopuszczalnej wartości średniodobowej, przekroczenie stwierdzono w większości punktów pomiarowych pyłu tj. w Opolu, ul. Koszyka, Głubczycach, ul. Ratuszowa, Kędzierzynie-Koźlu punkt pomiarowy ul. B. Śmiałego, Nysie, ul. Rodziewiczówny i w Zdzeszowicach, ul. Piastów. Rozpatrując wyniki pomiarów stężeń pyłu PM_{2,5} uzyskane w 2019 roku, można zauważyć że wartość średnioroczna ustanowiona dla pyłu PM_{2,5} nie została przekroczona na żadnym stanowisku pomiarowym zlokalizowanym na terenie województwa opolskiego.⁷⁶

Aktualne wyniki pomiarów jakości powietrza w Kędzierzynie-Koźlu można obserwować na bieżąco:

- na stronie internetowej Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle www.kedzierzynkozle.pl (w zakładce „System Monitoringu Jakości Powietrza”, umieszczonej po prawej stronie aktualności);
- bezpośrednio na stronie WIOŚ www.opole.pios.gov.pl (w zakładce „Jakość powietrza atmosferycznego” – „Bieżące wyniki pomiarów”).;

⁷⁴ Za: Stanowiska Urzędu Miasta w Kędzierzynie-Koźlu, pismo z dnia 04.11.2019 r. skierowane do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

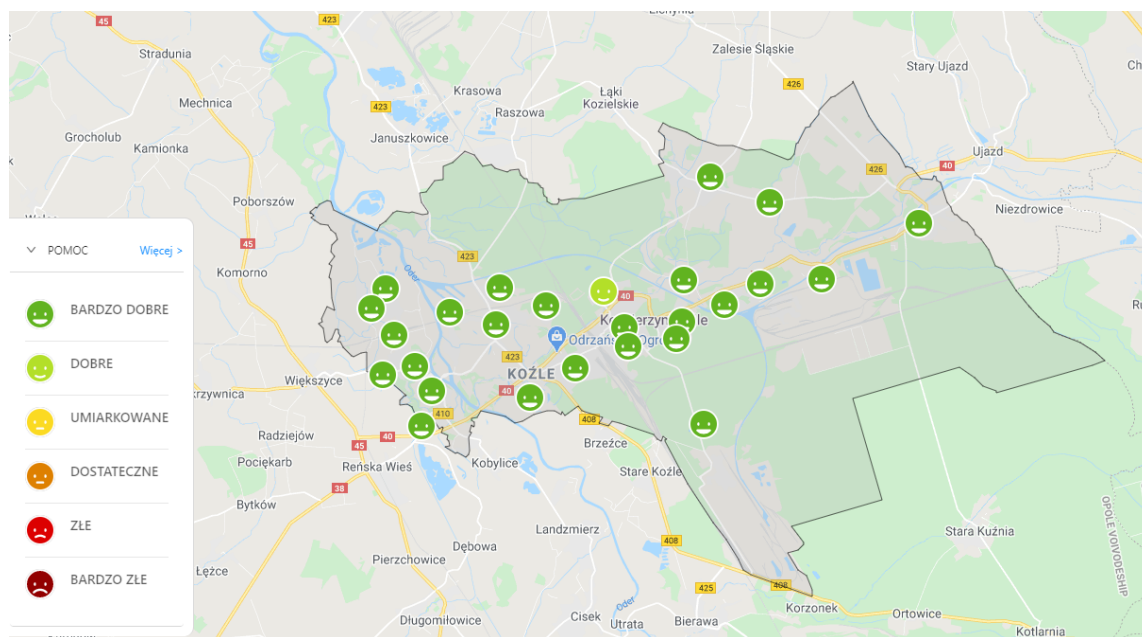
⁷⁵ Źródło: Wyniki pomiarów uzyskanych w 2019 roku na stacjach monitoringu jakości powietrza w województwie opolskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu

⁷⁶ Źródło: tamże

Prócz tego w ramach Miejskiego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza można obserwować wyniki pomiarów pyłów zawieszonych (PM10 i PM2,5) w 26 punktach miasta poprzez powietrze.kedzierzynkozle.pl

Dostępność do informacji nt. jakości powietrza wpisuje się w politykę transparentności i bezpieczeństwa publicznego miasta, a z drugiej strony przyczynia się do kształtowania wizerunku miasta zanieczyszczonego. Informacje o złym stanie docierają do mieszkańców szybciej i są częściej komentowane w społeczności miejskiej.

Rysunek 79. Wizualizacja informacji nt. stanu powietrza atmosferycznego w ramach Miejskiego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza

Źródło: <http://powietrze.kedzierzynkozle.pl/>, dostęp 19 czerwca 2020 r.

Bardzo praktycznym narzędziem do obserwacji wyników pomiarów jakości powietrza na telefonie komórkowym jest Aplikacja BLISKO.). Aplikacja pokazuje na bieżąco stan powietrza (określając go jako bardzo dobry, dobry, umiarkowany, dostateczny, zły, bardzo zły wraz z oznaczeniem kolorystycznym) a prócz pomiarów benzenu (C₆H₆) oraz pyłu PM10 prezentowane są wyniki pomiarów dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla i ozonu.⁷⁷

Badanie przeprowadzone z mieszkańcami miasta na potrzeby ewaluacji on-going aktualnej strategii rozwoju miasta w 2018 roku wskazały, że głównym problemem miasta wg jego mieszkańców jest dziś stan środowiska, w tym jakość powietrza. Do sugerowanych rozwiązań zaliczono m. in. wzmocnienie akcji promocyjno-informacyjnej w zakresie wymiany i modernizacji źródeł ciepła, sprzyjającej obniżeniu zagrożeń wynikających z niskiej emisji. Działanie to powinno zostać połączone z rozszerzeniem działań związanych z kontrolą jakości powietrza.

Wg danych UM Kędzierzyn-Koźle w celu likwidacji niskiej emisji w roku 2019 spółka MZEC podłączył do sieci miejskiej 23 budynki (w 2018 – 47 budynków, w 2017 - 9 budynków, w 2016 - 19 budynków, w 2015 - 42 budynki a w 2014 - 19 budynków). Łącznie spółka wybudowała i przebudowała w 2019 roku 1.889,38 m sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami do budynków. Budowa była realizowana ze

⁷⁷ Źródło: Informacja Prezydent Miasta Kędzierzyn-Koźle przekazana Miejskiej Radzie Seniorów, 15.10.2019 r.

środków własnych MZEC (11 budynków; 127,10 m przyłączy) oraz współfinansowana (12 budynków; 260,58 m przyłączy i 94,5 m sieci) w ramach działania 1.5. Efektywna dystrybucja ciepła, chłodu, POIiŚ 2014-2020. Przebudowa była realizowana ze współfinansowaniem (1.305 m) w ramach poddziałania 3.1.1. Strategie niskoemisyjne w miastach subregionu RPO WO 2014-2020.

Brak natomiast danych dotyczących działań związanych z budową lokalnych kotłowni przez wspólnoty mieszkaniowe. W 2019 roku w ramach zadania pn. „Zmiana systemu ogrzewania w gminnych lokalach komunalnych” MZBK wykonał w 63 lokalach mieszkalnych i użytkowych wewnętrzną instalację centralnego ogrzewania oraz instalację gazową. Dla porównania w roku 2018 było to 50 lokali, w 2017 - 36 lokali, w 2016 - 33 lokale, w 2015 - 13 lokali a w 2014 – 4 lokale mieszkalne. W 2019 r. wykonano rozbiórki 45 pieców kaflowych.

Zgodnie z uchwałą Rady Miasta w sprawie zasad i trybu udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Kędzierzyn-Koźle na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w 2019 roku **udzielono dotacji 172 wnioskodawcom** (w 2018 roku - 181 wnioskodawcom, w 2017 roku - 147 wnioskodawcom). **Wypłacono środki finansowe 62 osobom** (w 2018 roku - 25 osobom, a w 2017 - 8), **które zamontowały w swoim budynku mieszkalnym instalację solarną lub pompę ciepła do podgrzewania wody użytkowej lub też zamontowały instalacje fotowoltaiczną.**

W 2019 roku gmina złożyła w ramach RPO WO 2014-2020 w ramach Działania 5.5. Ochrona powietrza dwa wnioski („Ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Kędzierzyn-Koźle Etap I” oraz Etap II) o dofinansowanie projektów wymiany źródeł ciepła w gospodarstwach domowych i wspólnotach mieszkaniowych. W ramach pierwszego wniosku została podpisana umowa o dofinansowanie, zostały też podpisane pierwsze 4 umowy z odbiorcami końcowymi. Drugi wniosek również został pozytywnie oceniony i kolejna grupa kilkudziesięciu mieszkańców będzie miała szansę na wymianę źródeł ogrzewania.

W celu likwidacji niskiej emisji MZEC prowadził akcję kierowaną do mieszkańców osiedla Śródmieście, Pogorzelec, Azoty i Piastów dot. bezpłatnego podłączenia do sieci miejskiej. Spółka pozyskała na to działanie dofinansowanie z działania 1.5. Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu, POiŚ (w naborze II i IV). Warunkiem bezpłatnego podłączenia jest trwała likwidacja palenisk węglowych w budynku, a w przypadku wspólnot mieszkaniowych dodatkowo uchwała o chęci przyłączenia się do miejskiej sieci ciepłowniczej. Planowany termin przyłączenia następnych budynków to lata 2020 – 2022.

Powyższe informacje wskazują na aktywną rolę i działania Miasta w zakresie przeciwdziałania niskiej emisji, które w dużym zakresie jest odpowiedzialne za jakość powietrza atmosferycznego. Powodzenie tego typu działań w dużym stopniu zależy od świadomości mieszkańców i może przyczynić się do poprawy wizerunku miasta. Konieczne jest jednak szukanie rozwiązań komplementarnych w zakresie poprawy jakości środowiska i wizerunku miasta, które uwzględniać będą również podmioty gospodarcze. W opinii mieszkańców to właśnie przemysł stwarza największe zagrożenie w zakresie jakości środowiska.

Najważniejszym ciekim wodnym miasta Kędzierzyn-Koźle jest rzeka Odra, przepływająca z południa na północ przez zachodnią część miasta na odcinku o długości ponad 8 km. Cały obszar gminy znajduje się w zlewni Odry. Natomiast sieć hydrograficzną w gminie uzupełniają dopływy Odry:

- lewobrzeżne: drobne cieki wodne, jak Lineta, Golka czy Większycka Woda,

- prawobrzeżne: rzeka Kłodnica (z dopływami Młynówka, Potok Lenartowski, Dopływ spod Kopaniny), która wpada do Odry w Kędzierzynie-Koźlu.

Ponadto teren miasta przecinają trzy kanały: Kanał Kłodnicki (obecnie nieczynny, łączący Kłodnicę z Odrą), Kanał Gliwicki (łączący Gliwice z Odrą) oraz Kanał Kędzierzyński (łączący Kanał Gliwicki z Zakładami Azotowymi). Klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych w województwie opolskim w 2017 roku wykazała, że wody powierzchniowe występujące na terenie Kędzierzyna-Koźla charakteryzowały się złym stanem.⁷⁸

W danych statystycznych odnoszących się do Kędzierzyna-Koźla na tle miast subregionalnych uwidacznia się wybitnie przemysłowy charakter miasta. Obraz miasta przemysłowego widoczny jest m. in. w wyższych wskaźnikach emisji zanieczyszczeń pyłowych na 1 km² powierzchni powiatu, większym zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, większej ilości ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, a także niższym udziale odsetka ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Zakłady przemysłowe przyczyniają się do większej emisji i zużycia wody, a co za tym idzie produkują większe ilości ścieków. Jednocześnie pozytywnie należy ocenić poziom redukcji zanieczyszczeń, co wskazywać może na powszechność stosowanych rozwiązań chroniących środowisko przez przedsiębiorców.

Ciekawie kształtują się wskaźniki ilości wytwarzanych odpadów komunalnych w relacji do liczby mieszkańców. Na jednego mieszkańca Kędzierzyna-Koźla przypadało wyraźnie mniej odpadów niż średnia w grupie porównawczej.

Tabela 40. Wybrane dane odnoszące się do ochrony środowiska Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów uciążliwych na 1 km ² powiatu	675	318,4	319,91	223,99
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do reedukacji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych (dane powiatowe)	99,6	99,7	91,67	93,18
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku (m ³ /osobę)	165,5	194,5	147,26	137,69
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzane do wód lub do ziemi w ciągu roku na mieszkańca	155,9	128,8	54,99	55,32
Ścieki przemysłowe i komunalne	41,8	57,6	89,4	90,95

⁷⁸ Za: WIOŚ

oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczania				
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca (kg/ osobę)	230	232,4	258,61	288,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Porządek publiczny i bezpieczeństwo

Za zapewnienie bezpieczeństwa obywateli Kędzierzyna-Koźla w zakresie ochrony przeciwpożarowej odpowiada Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej (ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego 12), w ramach której w mieście funkcjonują dwie jednostki ratunkowo gaśnicze:

- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 1, ul. Mostowa 33,
- Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza nr 2, ul. Józefa Ignacego Kraszewskiego 12.

Ponadto na terenie miasta działa pięć jednostek ochotniczej straży pożarnej włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (jedną z tych jednostek stanowi Oddział Ratownictwa Wodnego):

- OSP KSRG Cisowa, ul. Brzechwy 44,
- OSP KSRG Miejsce Kłodnickie, ul. Szpaków 11,
- OSP KSRG Sławięcice, ul. Sławięcicka 18,
- OSP KSRG Kłodnica, ul. Kłodnicka 23,
- OSP KSRG ORW Kędzierzyn-Koźle, ul. Wyspa 22c.

Za zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego w mieście odpowiada Komenda Powiatowa Policji (ul. Wojska Polskiego 18) wraz z Komisariatem Policji (ul. Raclawicka 3).⁷⁹ Ponadto na terenie miasta **funkcjonuje Straż Miejska** (ul. Grzegorza Piramowicza 32).

Zgodnie z wykazem zakładów dużego (ZDR) i zwiększonego ryzyka (ZZR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej podanym do publicznej wiadomości przez Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej na terenie Kędzierzyna-Koźla występuje osiem zakładów ZDR (stan na dzień 2 stycznia 2018):

- Brenntag Polska Sp. z o.o., Wydział Magazynowy, Kędzierzyn-Koźle,
- Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., Kędzierzyn-Koźle,
- PCC Synteza Spółka Akcyjna, Kędzierzyn-Koźle,
- ICSO Chemical Production Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- Pfeleiderer Silekol Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- WARTER Sp. z o.o. Oddział K-Koźle, K-Koźle,
- Petrochemia-Blachownia Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle,
- Fluorochemika Poland Sp. z o.o. Oddział Kędzierzyn-Koźle, Kędzierzyn-Koźle;

⁷⁹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

oraz dwa zakłady ZZR:

- "Air Products" Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle ul. Waryńskiego,
- "Air Products" Sp. z o.o., Kędzierzyn-Koźle ul. Gliwicka.⁸⁰

Sytuacja hydrograficzna miasta Kędzierzyn-Koźle sprawia, że jest to obszar narażony na występowanie podtopień i powodzi. Największe zagrożenie stwarza rzeka Odra, ale znaczenie mają również Kłodnica z Kanałem Kłodnickim i układ mniejszych cieków (Linety, Golki, Większyckiej Wody). Z tego powodu do strefy o bezpośrednim zagrożeniu powodziowym zalicza się osiedla położone w dolinie rzeki Odry (osiedla Koźle, Kłodnicę, Rogi i Pogorzelec – oczyszczalnia i tereny rolne).⁸¹

Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się zasadniczo korzystnymi wskaźnikami opisującymi poziom bezpieczeństwa publicznego.

W Kędzierzynie-Koźlu notuje się mniej przestępstw w porównaniu do statystycznego miasta subregionalnego, bezpieczniej się pracuje oraz porusza po mieście.

Potwierdzeniem dla niskiego wskaźnika odnoszącego się do bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest pierwsza pozycja Kędzierzyna-Koźla w zestawieniu portalu rankomat.pl w odniesieniu do ilości kolizji i wypadków drogowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku doszło do 428 kolizji i wypadków. Tym samym na każdych 1000 jego mieszkańców przypada 7,0 zdarzeń drogowych. Taki wynik sprawia, że miasto jest liderem na liście bezwypadkowych miast. Ekspert rankomat.pl przygotował listę 84. największych miast w Polsce i porównali, ile kolizji oraz wypadków przypada w nich na 1000 mieszkańców. Kędzierzyn-Koźle zajął na tej liście zaszczytne 1. miejsce. Miasto należy więc do najmniej kolizyjnych w całej Polsce. Tuż za nim znalazły się Siemianowice Śląskie. Najgorzej w Polsce wypadły natomiast Katowice.⁸²

Tabela 41. Wybrane dane odnoszące się do porządku i bezpieczeństwa publicznego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10. tys. mieszkańców	3,6	3,92	5,17	4,87
Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko mieniu na 10 tys. mieszkańców	121	83,43	110,52	82,23

⁸⁰ Jak wyżej

⁸¹ Źródło: Za: Gmina Kędzierzyn-Koźle. Operat ochrony przed powodzią gminy Kędzierzyn-Koźle. Operat ochrony przed powodzią. Część ogólna.

⁸² Źródło: <https://kk24.pl/w-kedzierzynie-kozlu-jezdzi-sie-najbezpieczniej-w-polsce-powodujemy-najmniej-kolizji-i-wypadkow/>

Przestępstwa drogowe stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10. tys. mieszkańców	16	14,46	24,21	18,89
Liczba wypadków przy pracy na 1000 zatrudnionych	17,3	9,87	19,23	10,5
Ofiary śmiertelne wypadków drogowych na 100 tys. ludności (dane powiatowe, średnia 3-letnia)	7,9	6,3	9,27	8,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Opieka zdrowotna

Na terenie miasta funkcjonuje wiele podmiotów leczniczych: publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie, przychodnie, centra medyczne i rehabilitacyjne. Obiektem o największym znaczeniu jest Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu, w skład którego wchodzi kompleks szpitalny zlokalizowany pomiędzy ul. 24 Kwietnia oraz ul. Franklina Delano Roosevelta (z takim oddziałami jak: chorób wewnętrznych, chirurgii, anestezjologii i intensywnej terapii, laryngologicznym, neonatologii, neurologicznym, położniczo-ginekologicznym, dziecięcym, geriatry, okulistyki czy urazowo-ortopedycznym). W szpitalu przy ul. Judyma mieszczą się oddziały: pulmonologii oraz skórno-wenerologiczny. Podmioty lecznicze są rozmieszczone równomiernie w różnych częściach Kędzierzyna-Koźla, co zapewnia mieszkańcom wygodny dostęp do usług opieki zdrowia. Obywatele mają także zapewniony dostęp do opieki pielęgnacyjnej oraz paliatywnej, która realizowana jest przez Stację Opieki Caritas (ul. Krzywoustego 2).⁸³ W 2019 r. zakończono budowę hospicjum. Obiekt dysponuje czterema pokojami dwuosobowymi oraz trzema jednoosobowymi, częścią dzienną oraz salą rehabilitacyjną. Na terenie hospicjum działać będzie poradnia opieki paliatywnej. Obiektem zarządza obecnie Caritas Diecezji Opolskiej.

W związku pandemią COVID – 19 Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu przekształcony został na szpital jednoimienny.

W mieście funkcjonuje także Polsko-Amerykańska Klinika Serca. Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca (PAKS) – to ponad 20 oddziałów kardiologii interwencyjnej, kardiologii i chirurgii naczyniowej na terenie Polski.⁸⁴

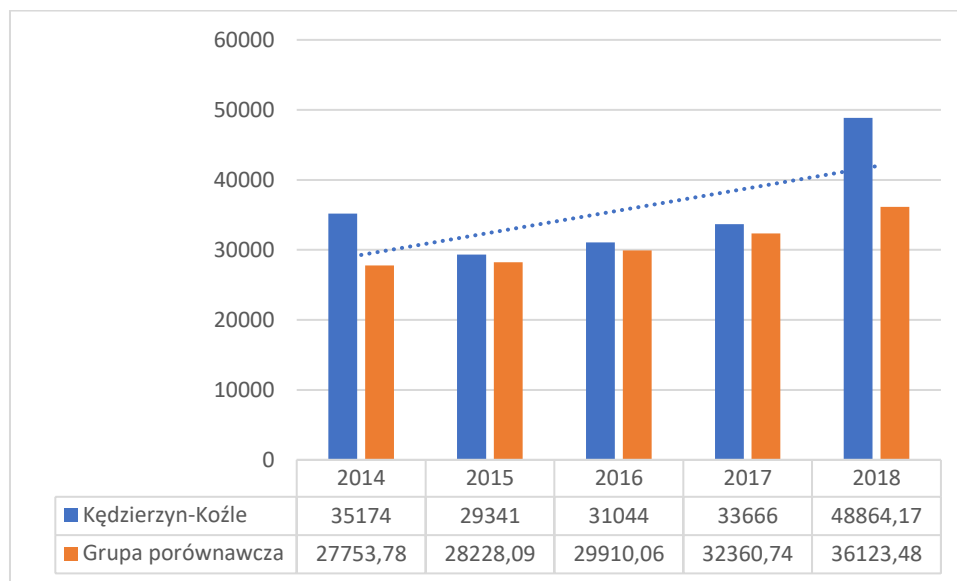
Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się względnie korzystnymi wskaźnikami opisującymi dostępność do opieki zdrowotnej oraz stan zdrowia mieszkańców.

Kędzierzyn-Koźle w całym analizowanym okresie charakteryzował się wyższą wartością wskaźnika wydatków na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców. Wydatki na opiekę zdrowotną w relacji do liczby mieszkańców rosły. Tym samym widoczna jest kolejna korelacja z danymi demograficznymi. Rosnące wydatki w relacji do liczby mieszkańców świadczyć mogą o wzroście kosztów jednostkowych utrzymania opieki zdrowotnej.

⁸³ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

⁸⁴ Źródło: <https://klinikiserca.pl/>

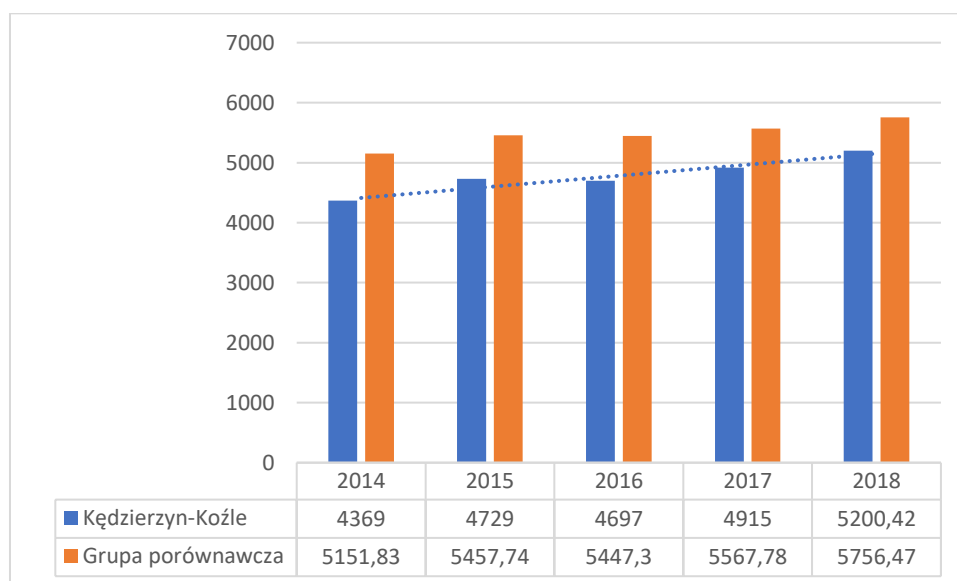
Rysunek 80. Wielkość wydatków na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

W Kędzierzynie-Koźlu odnotowano mniejszą liczbę porad lekarskich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w porównaniu do statystycznego miasta subregionalnego. Tym samym można wnioskować, że system opieki zdrowotnej jest relatywnie mniej obciążony niż ma to miejsce w statystycznym mieście podobnej wielkości co Kędzierzyn-Koźle. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że wskaźnik ten charakteryzował się wzrostem, zarówno w Kędzierzynie-Koźlu jak też w innych miastach subregionalnych. Świadczy to o rosnącym popycie na porady lekarskie wśród mieszkańców. Rosnące wartości wskaźników skorelowane są z dynamiką przyrostu liczby osób w wieku senioralnym.

Rysunek 81. Liczba udzielonych porad lekarskich na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Niepokojącym zjawiskiem w Kędzierzynie-Koźlu jak też w innych miastach subregionalnych jest malejąca liczba lekarzy dentystów w relacji do liczby mieszkańców. Liczba łóżek w szpitalach utrzymywała się w Kędzierzynie-Koźlu na stałym poziomie w relacji do liczby mieszkańców, zbliżona była do średniego nasycenia notowanego dla miast podobnej wielkości.

Liczba zgonów notowanych wśród osób powyżej 65 roku życia utrzymywała się na względnie stałym poziomie, w 2018 roku zbliżona była do średniej dla miast subregionalnych. W okresie pomiędzy 2014 i 2018 rokiem nastąpił w Kędzierzynie-Koźlu wyraźny spadek liczby zgonów z powodu zachorowania na nowotwory i choroby układu krążenia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Trudno natomiast oszacować, czy jest to trend stały.

Tabela 42. Wybrane dane odnoszące się do opieki zdrowotnej Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Liczba lekarzy i lekarzy dentystów pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców	2,2	1,86	2,08	1,99
Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 1000 mieszkańców	4,1	4,11	4,36	4,14
Zgony osób w wieku do 65 lat na 1000 mieszkańców w tym wieku	16,7	16,2	18,93	15,93
Zgony z powodu zachorowania na nowotwory i choroby układu krążenia na 1000 mieszkańców	7,6	6,89	7,06	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Jak już przedstawiono w rozdziale poświęconych ochronie środowiska do istotnych problemów miasta należy zaliczyć występujące okresowo skoki przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza benzenem.

W 2018 roku Miasto zakontraktowano badania 1 045 mieszkańców pod kątem zatrucia benzenem. Przebadano ostatecznie ponad 868 osób. Wyniki podwyższone benzenu miało 119 osób czyli ok. 13% badanych.

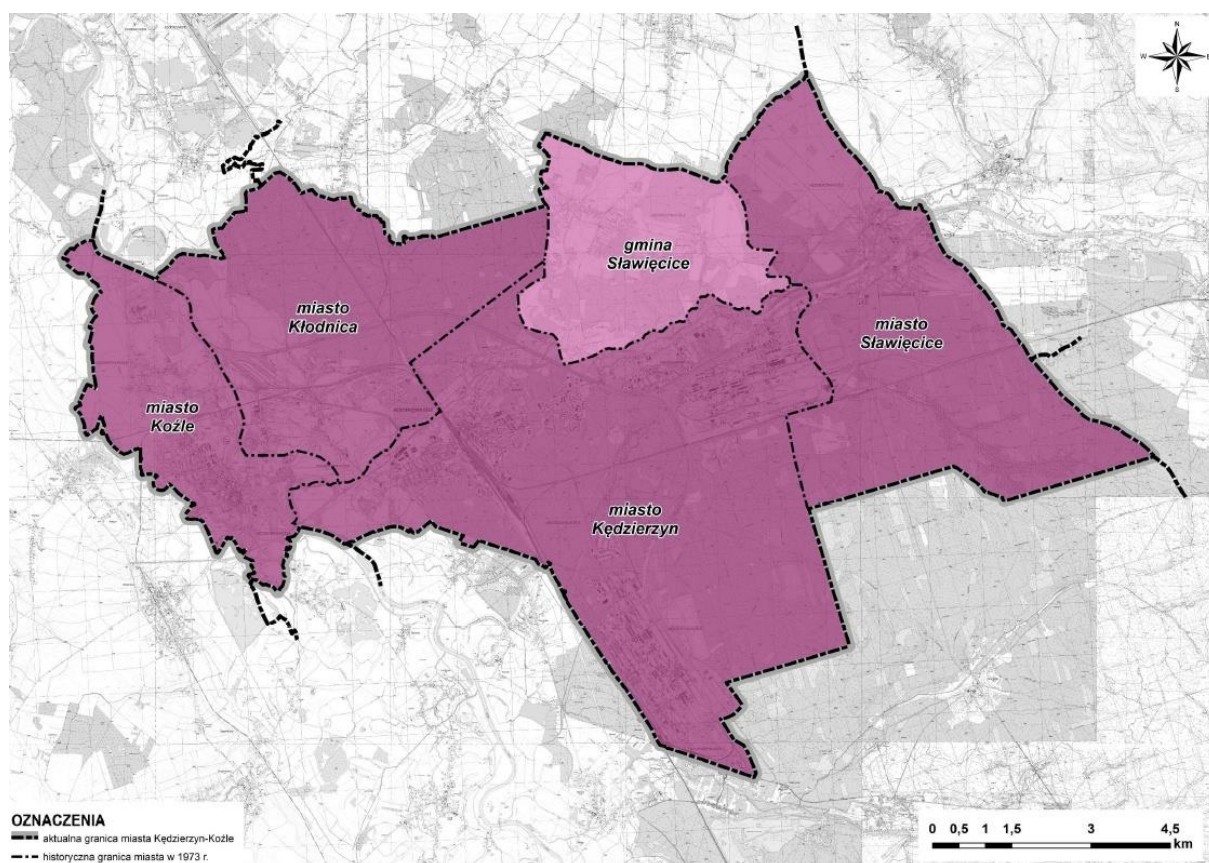
W tym miejscu warto przytoczyć również informację rzucającą więcej światła na problem zatrucia benzenem w mieście. W powszechnej opinii mieszkańców problem związany jest z funkcją przemysłową miasta.

W trosce o zdrowie mieszkańców Gmina Kędzierzyn-Koźle już w 2016 roku realizowała program profilaktyki i wczesnego wykrywania zatrucia benzenem, polegający na oznaczaniu fenolu w moczu. Stanowisko w sprawie badań oraz ich wyników wyraził Konsultant Wojewódzki w dziedzinie medycyny pracy dla województwa opolskiego, lek. Helena Kozłowska, która stwierdziła na podstawie wyników badań, że **stężenie benzenu w domach osób palących papierosy jest 2,5 krotnie wyższe niż w powietrzu na zewnątrz domów**. W środowisku komunalnym narażenie na benzen zwiększa się w wyniku zanieczyszczenia powietrza spalinami silników samochodowych czy biernego oraz czynnego palenia papierosów.

1.5. Sytuacja miasta w sferze ładu przestrzennego

Opisując sferę ładu przestrzennego w odniesieniu do Kędzierzyna-Koźła należy podkreślić kilka istotnych faktów. Miasto powstało w 1975 z połączenia czterech osobnych organizmów administracyjnych: Kędzierzyna, Koźła, Sławęcice i Kłodnicy. Miasto położone jest nad Odrą, w Koźlu znajdował się jeden z największych portów rzecznych w Polsce (obecnie w fazie reaktywacji). W Kędzierzynie-Koźlu znajdują się jedne z największych w Polsce zakładów chemicznych – Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn, a także na ponad 400-stu hektarowym obszarze po byłym Holdingu „Blachownia” działa blisko 60 firm (głównie zakłady produkcji petrochemicznej, produkcji paliw, przetwórstwa tworzyw sztucznych, produkcji koncentratów, maszyn i urządzeń). Kędzierzyn-Koźle jest drugim co do wielkości miastem województwa opolskiego pod względem liczby ludności i obszaru. O ile pod względem ludności ustępuje znaczenie stolicy województwa (jest ponad dwukrotnie mniejszym miastem), o tyle powierzchniowo jest miastem porównywalnym do Opola (149 km² wobec 123,4 km²). Prawie połowę powierzchni miasta pokrywają lasy, a poszczególne osiedla oddalone są istotnie od siebie.

Rysunek 82. Struktura administracyjna zespołu miejskiego w 1973 roku.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

Pisząc o dziejach Kędzierzyna-Koźła i ukształtowaniu struktur przestrzennych miasta, należy zasadniczo przedstawić historię praktycznie każdego z osiedli tworzących miasto. Odrębność struktur osadniczych miasta jest dziś również widoczna. Miasto jest specyficznym zlepkiem mniejszych zwartych struktur osadniczych, które położone są w sporej odległości od siebie. Przestrzenie pomiędzy strukturami osadniczymi wypełnia przyroda, w tym lasy, rzeki i kanały.

Pierwsze osadnictwo na terenie dzisiejszego **Kędzierzyna-Koźla** miało miejsce w VIII i IX wieku, kiedy tereny górnej Odry zostały skolonizowane przez słowiańskie plemiona Opolan i Gołyszyc. Najstarszą częścią Kędzierzyna-Koźla jest **Koźle**, które jako gród obronny pierwszy raz zostało wspomniane w Kronice Galla Anonima z 1104 roku. Gród obronny przekształcił się w 1155 roku w gród kasztelański, który w 1281 roku otrzymał prawa miejskie na prawie niemieckim. Lokalizacja grodu nie była przypadkowa – w tym miejscu przecinały się szlaki handlowe z Opawy do Opola i Wrocławia oraz z Pragi do Bytomia i Krakowa. Ponadto położenie na wzniesieniu nad brzegiem Odry w otoczeniu podmokłych i bagnistych terenów zapewniało bezpieczeństwo i ułatwiało ewentualną obronę grodu, a później miasta. Dodatkowo w pobliżu miasta istniała możliwość dogodnego przeprawienia się przez rzekę.

Koźle korzystając ze swojego strategicznego położenia rozwijało się jako **lokalny ośrodek handlu i rzemiosła**. Do początków wieku XVI w Koźlu powstał murowany ratusz oraz odbudowano zamek z wieżą i basztą obronną, zaś samo miasto liczyło 1 800 mieszkańców i 235 domów. Rozwój miasta został przerwany przez wojnę trzydziestoletnią, kiedy miasto zostało kilkakrotnie spalone, zaś dotychczasowi mieszkańcy zostali zmuszeni do ucieczki.

Z racji strategicznego położenia Koźla w 1738 roku Austriacy założyli tutaj twierdzę obronną – miasto zostało otoczone umocnieniami ziemnymi. W 1741 roku w trakcie wojny o sukcesję austriacką miasto zostało zdobyte przez Prusaków, a dwa lata później z rozkazu króla pruskiego Fryderyka II rozpoczęto wznoszenie nowej twierdzy kozielskiej. Wyburzono stare umocnienia i zaczęto budowę nowych fortyfikacji na kształcie gwiazdy pięcioramiennej.

Koźle było miejscem walk pomiędzy Prusami i Austrią podczas II wojny śląskiej i wojny siedmioletniej. **Decyzja o zlokalizowaniu w Koźlu twierdzy na ponad sto lat przesądziła o losach miasta.** Twierdza nadała miastu wojskowy charakter i praktycznie zatrzymała jego rozwój. Bombardowanie twierdzy podczas wielokrotnych oblężeń powodowało znaczne zniszczenia tkanki miejskiej, której odbudowa i rozbudowa były ograniczane przez mury otaczające miasto.

Kolejną inwestycją, która znacząco wpłynęła na charakter miasta była rozpoczęta w 1792 roku budowa Kanału Kłodnickiego, który miał służyć transportowi węgla z kopalni w Zabrze i Chorzowie. Kanał został ukończony w 1822 roku. W 1873 roku podjęto decyzję o likwidacji twierdzy kozielskiej, co w końcu umożliwiło rozwój gospodarczy miasta, który jeszcze przyspieszył po otwarciu portu rzeczno-jeziornego na Odrze w 1908 roku. Po I wojnie światowej na Górnym Śląsku odbył się plebiscyt, który miał rozstrzygnąć o przynależności tych terenów do Niemiec bądź Polski. Zgodnie z jego wynikiem, pomimo walk podczas III powstania śląskiego, powiat kozielski wcielono do Republiki Weimarskiej. Pod rządami niemieckimi w mieście trwał rozwój gospodarczy, który przekładał się na wzrost liczby ludności – w 1929 roku Koźle miało 8 169 mieszkańców, zaś w 1939 roku mieszkało tutaj 13 321 osób. W latach 1934-1938 w miejscu starego Kanału Kłodnickiego wybudowano nowy Kanał Gliwicki. Dziś w obrębie Koźla funkcjonują 4 osiedla mieszkaniowe. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z bogatej infrastruktury kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej (kino, dom kultury, siedziba biblioteki miejskiej, kozielski rynek, stadion sportowy, zabytkowy park miejski). Organizowane są tu wydarzenia kulturalne o skali ogólnopolskiej jak: Przegląd Piosenki Żeglarskiej i Poezji Morskiej „Szantki”, Festiwal Mikołaja z Koźla czy Międzynarodowy Festiwal Filmów Nieprofesjonalnych „Publicystyka” im. Ireneusza Radzia. W oparciu o potencjał rzeki Odry organizowany jest od kilkudziesięciu lat spływ na byle czym czyli tzw. „Pływadła”, zaś rady osiedli przy wsparciu Miejskiego Ośrodka Kultury organizują „Noc Kupały – Noc Świętojańską”. Do innych dużych imprez zaliczyć można również takie

imprezy jak Festyn osiedlowy „Wakacje dzieciom” czy „Bieg koziołków”. W Koźlu mieszczą się siedziby: Urzędu Miasta, Komendy Powiatowej Straży Pożarnej, Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. W Koźlu przez lata funkcjonował duży dworzec autobusowy świadczący usługi transportowe dla mieszkańców całego powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego, dziś jego rola została mocno ograniczona.

Pierwsze źródła pisane wspominają o **Kędzierzynie** w 1283 roku, kiedy wydano zezwolenie na lokację wsi na prawie niemieckim. Przełom XVIII i XIX w. to okres, w którym dzięki dużym inwestycjom infrastrukturalnym rozpoczął się szybki rozwój gospodarczy i ludnościowy Kędzierzyna. **Największy wpływ na sytuację miasta miała budowa Kanału Kłodnickiego i uruchomienie w 1845 roku linii kolejowej Opole – Gliwice**, w kolejnych latach uruchomiono połączenia kolejowe do Raciborza i Nysy. W Kędzierzynie została ulokowana stacja kolejowa (Koźle-Kędzierzyn) obsługująca powyższe połączenia. Działalność stacji kolejowej wpłynęła korzystnie na rozwój wsi Kędzierzyn, której mieszkańcy zaczęli trudnić się obsługą transportu kolejowego i wodnego. Ciągły rozwój Kędzierzyna jako węzła transportowego pociągnął za sobą wzrost liczby ludności: w 1902 roku Kędzierzyn wchłonął sąsiednią wieś Pogorzelec, a w 1910 roku osiągnął populację około 3 500 osób. Czas rozwoju gospodarczego Kędzierzyna był również czasem zmiany charakteru miejscowości z wiejskiego na bardziej miejski: powstawały kamienice, nowe budynki administracyjne. W 1903 roku powstał szpital, w 1914 roku wzniesiono nowy dworzec kolejowy, zaś w 1927 roku ratusz. W 1939 roku osiągnął liczbę ludności na poziomie 6 308, zaś w 1944 roku został miastem. W trakcie II wojny światowej w okolicach Kędzierzyna, rozpoczęto budowę zakładu wytwarzającego syntetyczne paliwa płynne (benzynę dla samolotów i olej napędowy) co dało początek przemysłowi chemicznemu w tej części miasta. Co nie zostało zbombardowane przez amerykańskie lotnictwo, zostało rozgrabione przez Armię Czerwoną. Przegrana przez Niemcy wojna i ucieczka dotychczasowych mieszkańców na zachód spowodowała znaczne zmniejszenie liczby ludności Kędzierzyna, która w 1946 roku wynosiła 4 866 osób – o ponad 25% mniej niż przed wojną. Przemysł chemiczny, dzięki powojennym decyzjom władz, został odbudowany na tym terenie stając się motorem napędowym rozwoju Kędzierzyna. Dziś myśląc o Kędzierzynie mamy na myśli tereny położone po obu stronach linii kolejowej, z jednej strony ograniczone osiedlem Kłodnica z drugiej zaś Kanałem Gliwickim. Najliczniejszą część miasta, o gęstej zabudowie wielorodzinnej. Dominują cechą są osiedla mieszkaniowe, w większości tzw. domy z wielkiej płyty. W Kędzierzynie mieści się siedziba Starostwa Powiatowego, Komendy Powiatowej Policji, Oddział Szpitalny, zajezdnia autobusów miejskich a przede wszystkim Dworzec Kolejowy PKP. Ta część miasta ma aż dwa parki, dom kultury, dwa kina, pełnowymiarowy stadion sportowy z zapleczem, halę sportową a także krytą pływalnię. W granicach Kędzierzyna znajduje się odległe nieco osiedle Azoty, którego infrastruktura wzbogaca miasto o kompleks basenowo-rekreacyjny oraz halę widowiskowo-sportową gdzie trenują i rozgrywają mecze zawodnicy pierwszoligowego siatkarskiego Klubu Sportowego ZAKSA. Tu funkcjonuje największy zakład pracy na terenie obecnego miasta – Grupa Azoty ZAK SA. To w Kędzierzynie odbywają się czerwcowe „Dni Miasta” oraz październikowe obchody „Urodzin Miasta”. Stosunkowo nowym punktem na mapie Kędzierzyna jest galeria handlowa, otwarta w 2012 r., która przyciąga mieszkańców nie tylko ofertą handlową, usługową ale także poprzez aktywną organizację konkursów, minikoncertów, wystaw, czy pokazów.

Kłodnica po raz pierwszy jest wzmiankowana w zapiskach z 1260 roku, kiedy została nadana biskupowi wrocławskiemu. Znaczącym aspektem wpływającym na rozwój miejscowości było bliskie sąsiedztwo Twierdzy Koźle. Z tego względu Kłodnica często stanowiła miejsce stacjonowania wojsk prowadzących oblężenie twierdzy. **Czynnikami, który spowodował nagły rozwój miejscowości były duże inwestycje infrastrukturalne: budowa Kanału Kłodnickiego wraz z portem rzeczny oraz budowa bocznic kolejowej z Kędzierzyna.** Budowa portu spowodowała powstanie w jego pobliżu fabryk przemysłowych wytwarzających m.in. celulozę i spirytus. Na początku XX w. Kłodnica stała się miejscem zamieszkania dla robotników pracujących w fabrykach i porcie. Powstawały nowe osiedla, a w 1918 roku w Kłodnicy powstała parafia niezależna od parafii w Koźlu. Dziś osiedle jest łącznikiem pomiędzy Kędzierzyna a Koźlem. Wraz z upadkiem portu i fabryk osiedle straciło na znaczeniu. Zdekaptalizowała się zabudowa mieszkaniowa zwłaszcza w starej części Kłodnicy a także stadion sportowy. Nieczynny jest basen, który kiedyś przyciągał mieszkańców z całego Koźla. Nadziej na ożywienie osiedla może być rozpoczęta kilka lat temu inwestycja ponownego uruchomienia portu, prowadzona przez inwestora prywatnego.

Sławięcice wywodzą się z dawnego grodziska obronnego, które datuje się nawet na IX w. Sławięcice posiadały prawa miejskie nadane przez księcia opolskiego Mieszka II. W 1260 roku prawa miejskie zostały odebrane ze względu na zbyt dużą konkurencję dla sąsiedniego Ujazdu. Pomimo to w kolejnych latach tyczo ulice, parcele oraz wyznaczono miejsce pod rynek. W średniowieczu w miejscowości był także zlokalizowany zamek. **Rozwój gospodarki przełożył się na wzrost liczby ludności**, która przybyła do Sławięcic pracować w fabrykach. Na terenie Sławięcic do II wojny światowej istniał pałac z parkiem w stylu angielskim. Dziś po pałacu pozostało jedynie boczne wejście. Świadectwem świetności tej części miasta jest kościół pw. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej, szpital pulmonologiczny (dziś funkcjonujący jako hotel z restauracją), gdzie pod koniec XIX w. pracował dr Robert Koch, odkrywca prątki gruźlicy i laureat Nagrody Nobla w 1905 r. Sławięcice to też smutna historia związana z utworzeniem filii obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau, gdzie przetrzymywani byli więźniowie z całej Europy. Mieszkańcy osiedla są mocno zintegrowani m.in. dzięki działalności Towarzystwa Przyjaciół Sławięcic.

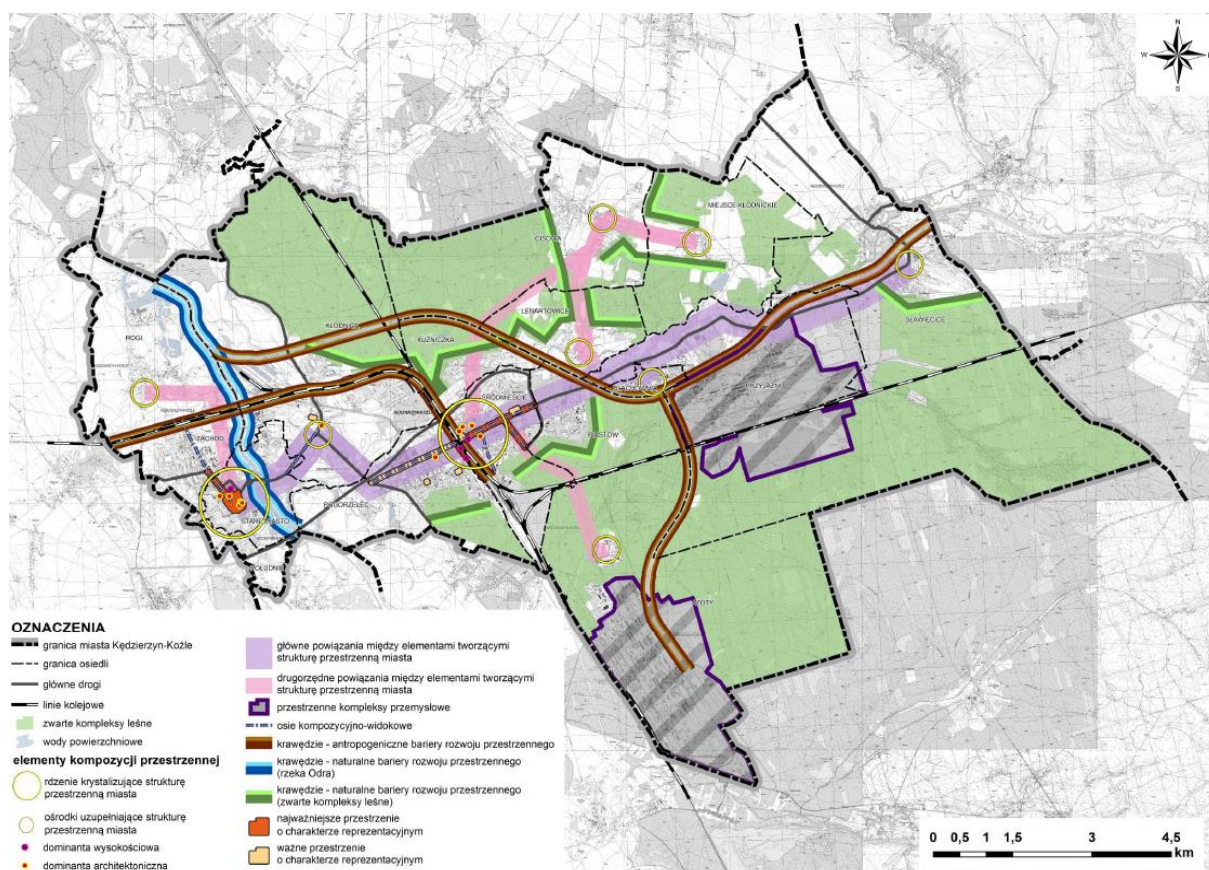
Okres Polski Ludowej to czas gwałtownego rozwoju miejscowości mających wejść w przyszłości w skład Kędzierzyna-Koźla. Już w 1946 roku na nowo uruchomiono transport wodny Odrą i Kanałem Gliwickim. Dwa lata później zapadła decyzja o budowie fabryki nawozów sztucznych – Zakładów Przemysłu Azotowego „Kędzierzyn”, które w kolejnych dekadach podlegały ciągłej rozbudowie. Lata 50. XX w. przyniosły budowę wytwórni benzolu i smoły koksowniczej oraz elektrociepłowni w Blachowni. Jednocześnie powstawały nowe osiedla robotnicze (m.in. w Azotach), mające zaspokoić potrzeby mieszkaniowe nowych pracowników zakładów przemysłowych. W latach 60. XX w. wybudowano Kanał Kędzierzyński wraz z portem przeładunkowym w Zakładach Azotowych „Kędzierzyn”. Kanał został udostępniony do żeglugi w 1970 roku i w kolejnych latach służył głównie transportowi nawozów sztucznych. Rozwój lokalnego przemysłu i transportu pociągnął za sobą także zmiany administracyjne. W 1975 roku, również w efekcie wprowadzenia w Polsce dwustopniowego podziału administracyjnego, uznano, że korzystnym będzie połączenie 7 sąsiadujących ze sobą miejscowości: 4 miast (Koźla, Kędzierzyna, Kłodnicy i Sławięcic) oraz 3 wsi (Lenartowic, Miejsca Kłodnickiego i Cisowej) w jedno miasto – Kędzierzyn-Koźle. Głównym celem połączenia wyżej

wymienionych miejscowości w jeden organizm miejski miało być ułatwienie administrowania terenami, a co za tym idzie usprawnienie rozwoju miejscowego przemysłu. **Miasto Kędzierzyn-Koźle powstało oficjalnie 15 października 1975 roku.** Kolejnym ważnym etapem w historii miasta były przemiany ustrojowe 1989 roku. W ich wyniku musiało nastąpić dostosowanie państwowych przedsiębiorstw działających na obszarze miasta do standardów rynkowych opartych na wolnej konkurencji. W latach 90. XX w. miało miejsce wiele procesów restrukturyzacji zakładów przemysłowych, których efektem było zmniejszenie liczby pracowników oraz zwiększenie rentowności przedsiębiorstw przy jednoczesnym wprowadzeniu działań na rzecz minimalizowania negatywnego wpływu zakładów na środowisko naturalne. Poskutkowało to aktualnie obecnością wielu współpracujących ze sobą przedsiębiorstw o różnym zakresie działalności. Jednakże działalność największych zakładów ciągle opiera się na produkcji środków chemicznych.

Współczesny kształt Kędzierzyna-Koźla jest w głównej mierze wynikiem formalnej decyzji administracyjnej, nie zaś zachodzących w sposób naturalny procesów urbanizacyjnych. Głównym czynnikiem dyktującym utworzenie zespołu miejskiego było usprawnienie rozwoju lokalnego przemysłu. Pomimo braku spójności przestrzennej oraz wyraźnej odrębności terytorialnej poszczególnych jednostek integracja historycznych miejscowości zachodzi w płaszczyźnie funkcjonalnej.

Dzisiejsza kompozycja przestrzenna zespołu miejskiego Kędzierzyn-Koźle z uwagi na jego genezę nie tworzy całościowej, czytelnej struktury. Zauważalne są jednak elementy spajające poszczególne jednostki osadnicze i tworzące obraz miasta o licznych powiązaniach wewnętrznych. Głównym elementem kompozycji przestrzennej miasta są rdzenie krystalizujące strukturę przestrzenną, do których należy zaliczyć Stare Miasto (historyczne Koźle) oraz Śródmieście (historyczny Kędzierzyn). Oba ośrodki łączy główne powiązanie, stanowiące poprzeczną oś wzdłuż której występuje największa koncentracja terenów zabudowanych. Oprócz Starego Miasta oraz Śródmieścia na głównej osi znajdują się również Kłodnica, Blachownia i Sławęcice. Pozostałe ośrodki, uzupełniające strukturę przestrzenną miasta, łączą się z głównymi ośrodkami za pomocą drugorzędnych powiązań.

Rysunek 83. Kompozycja przestrzenna miasta Kędzierzyn-Koźle

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

W kontekście dalszego rozwoju przestrzennego miasta niebagatelne znaczenie mają krawędzie, ukierunkowujące przyszłościowy model wzrostu Kędzierzyna-Koźla. **Za naturalną barierę należy uznać rzekę Odrę oraz zwarte kompleksy leśne.** Do antropogenicznych barier rozwoju przestrzennego zaliczyć należy linie kolejowe (szczególnie na obszarze zabudowanym) oraz kanał Gliwicki i Kędzierzyński. Istotne znaczenie dla rozwoju przyszłej zabudowy mają również przestrzenne kompleksy przemysłowe. Na terenie miasta wyróżniono dwa takie kompleksy: zakłady przemysłowe Azoty oraz Blachownia.

Analiza struktur urbanistycznych poszczególnych jednostek osadniczych w granicach miasta wykazuje, że poza główną osią kompozycyjną miasta, osiedla tworzą głównie zabudowania o charakterze wiejskim w postaci układów wielodrożnicowych. Dotyczy to osiedli: Kłodnica, Rogi, Lenartowice, Cisowa, Miejsce Kłodnickie. Również Sławęcice posiadają cechy charakterystyczne dla wsi o wielodrożnicowym układzie, należy jednak pamiętać że rozwój tego ośrodka był ściśle związany z rezydencją książęcą i to właśnie wokół niej tworzyły się pierwsze zabudowania. Osiedla Stare Miasto, Pogorzelec, Śródmieście, Blachownia oraz Azoty charakteryzują się już rozplanowanym układem, często o równomiernej siatce ulic. Część zespołów urbanistycznych jest chroniona poprzez objęcie ich strefą ochrony układów urbanistycznych.

Proces, który doprowadził do powstania dzisiejszego miasta Kędzierzyn-Koźle, znajduje swoje odzwierciedlenie w strukturze przestrzennej zespołu miejskiego. **Konsekwencją połączenia odrębnych przestrzennie jednostek osadniczych w jeden twór jest brak jednego, wykształconego centrum ogólnomiejskiego.** Jednakże liczne związki funkcjonalne i potencjał rozwojowy

poszczególnych osiedli doprowadził do wytworzenia się dwóch przestrzeni centralnych, które w strukturze miasta pełnią ważną, choć stosunkowo odmienną rolę.

Dwurdzeniową strukturę centrum miasta tworzą „ośrodek staromiejski” w obrębie osiedla Stare Miasto oraz „ośrodek śródmiejski” w granicach osiedla Śródmieście. Obydwa ośrodki różni historyczna geneza oraz cechy, które świadczą o koncentracji funkcji centrotwórczych na ich obszarze. W przypadku obydwu ośrodków dominującą funkcją jest handel. Cechą charakterystyczną „ośrodka staromiejskiego” jest tradycyjny wymiar przestrzeni, jako miejsca o znaczeniu kulturowym, z centralnie wydzielonym rynkiem. Istotna jest również obecność funkcji administracyjnej w postaci obiektów Urzędu Miasta. Granice centrum Starego Miasta są stosunkowo wyraźnie zarysowane w przestrzeni, czego przyczyn należy upatrywać w średniowiecznej lokacji miasta oraz późniejszym jego przekształceniu w twierdzę. Zabytkowy układ urbanistyczny jest ponadto chroniony poprzez wpis do rejestru zabytków. „Ośrodek śródmiejski” ma z kolei bardziej nowoczesny charakter, z bogatszym przekrojem usług oraz innych obiektów użyteczności publicznej. Centrum Śródmieścia nie posiada również sztywno zdefiniowanych granic. Przestrzeń centralna, której oś stanowi Aleja Jana Pawła II, ulega rozmyciu w miarę oddalania się od głównej ulicy.

Zarówno „ośrodek staromiejski” jak i „ośrodek śródmiejski” stanowią obszary o wysokim nasyceniu usług. Uzupełnieniem funkcji usługowej jest funkcja mieszkaniowa, głównie w formie budynków wielorodzinnych, oraz ogólnodostępne tereny zielone. Znaczenie obydwu ośrodków dla całego zespołu miejskiego oraz ich uzupełnianie się w płaszczyźnie funkcjonalnej miasta nie pozwala na wyróżnienie jednego, dominującego obszaru centralnego. Stanowi to o specyfice centrum Kędzierzyna-Koźła, które pomimo braku przestrzennej spójności można określić dwuośrodkowym rdzeniem krystalizującym strukturę przestrzenną miasta.⁸⁵

Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle wyróżnia się pod względem stosowania narzędzi planowania przestrzennego. Wg danych Monitora Rozwoju Lokalnego praktycznie całe miasto (99,9%) pokryte jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przy średniej dla grupy porównawczej wynoszącej w 2018 roku 55,34%. Tym samym w mieście nie ma możliwości realizacji inwestycji na podstawie Warunków Zabudowy.

Warto przy tym pamiętać, że Kędzierzyn-Koźle jest nieproporcjonalnie dużym miastem pod względem powierzchni, uwzględniając jego liczbę ludności. Na 1 km² powierzchni miasta przypadało w 2018 roku 494 mieszkańców, przy średniej w grupie porównawczej 3 razy wyższej, wynoszącej 1 474 mieszkańców.

Mając na względzie tą specyfikę miasta należy również spojrzeć na miasto pod kątem rozproszenia i oddalenia wybranych struktur przestrzennych, w szczególności pod kątem długości infrastruktury technicznej, udziału powierzchni teren zielonych w powierzchni ogółem.

⁸⁵ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

Tabela 43. Wybrane dane odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju

Wskaźniki	Kędzierzyn-Koźle		Statystyczne miasto subregionalne	
	2014	2018	2014	2018
Długość czynnej sieci gazowej na 100 osób korzystających z sieci (w m)	393,3	418,9	409,3	425,15
Długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej na 100 osób korzystających z sieci (w m)	302,4	340,55	290,09	310,64
Udział powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni gminy (w %)	0,9	1,0	2,82	3,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>

Obszar Kędzierzyna-Koźla charakteryzuje się korzystnymi predyspozycjami przyrodniczymi, pozwalającymi na kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych. Do najważniejszych należą:

- korzystne cechy predysponujące do pełnienia funkcji mieszkaniowej (walory krajobrazowe, klimatyczne) oraz przemysłowej (korzystne warunki przewietrzania, izolacyjna funkcja lasów);
- rezerwa terenów o korzystnym dla lokalizacji zabudowy ukształtowaniu terenu oraz warunkach gruntowo-wodnych;
- stosunkowo niski udział obiektów i obszarów chronionych.

Ograniczenia dla zabudowy w Kędzierzynie-Koźlu wynikają przede wszystkim z zagrożenia powodziowego. Pomimo obwałowania Odry wraz z ujściowym odcinkiem Kłodnicy na prawie całej długości w granicach Kędzierzyna-Koźla, praktycznie cała dolina Odry została wskazana jako obszar szczególnego zagrożenia powodzią.

Jak pokazały dane porównawcze z zakresu inwestycji mieszkaniowych Kędzierzyn-Koźle rozwijał się pod tym względem słabo na tle podobnej wielkości miast. Inwestycje mieszkaniowe realizowane były w największym zakresie na osiedlach Kłodnica, Śródmieście, Cisowa, Sławęcice. Obiekty usługowe w największej dynamice powstawały na osiedlach Pogorzelec i Śródmieście. Obiekty przemysłowo-magazynowe powstawały głównie na osiedlach Azoty i Przyjaźni.

[illegible]

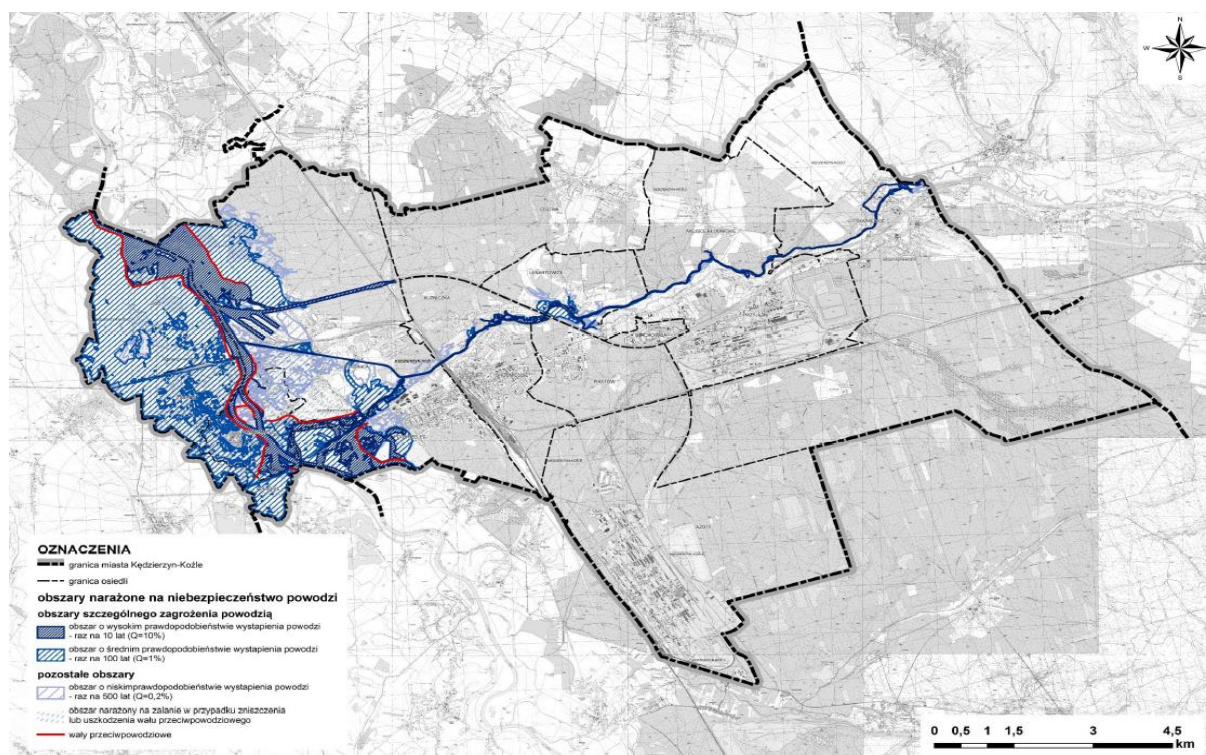
Analiza uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego miasta wskazuje, iż stabilny i zrównoważony rozwój wymaga rozwiązania kilku zasadniczych kwestii problemowych w zakresie sfery ekonomiczno-społecznej, strefy infrastruktury technicznej, sfery funkcjonalno-przestrzennej, a także ochrony środowiska przyrodniczego.

W zakresie problematyki związanej z infrastrukturą techniczną wskazuje się na brak sieci gazowej i ciepłowniczej w części z osiedli. Indywidualne źródła ciepła generują zanieczyszczenie powietrza, co może być uciążliwe zwłaszcza w sezonie grzewczym. Ponadto na terenie gminy występują dzikie wysypiska odpadów.

162

wpływają na drzewostan, są emitorem zanieczyszczeń i hałasu, wiele zakładów zaliczonych jest do grupy stwarzającej duże i zwiększone ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.⁸⁶

Rysunek 85. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

W 2019 roku Miasto wzięło udział w projekcie „Szkoła świadomego planowania przestrzennego 2.0”. W związku z rozpoczętymi pracami nad nowym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przeprowadzono poszerzone konsultacje społeczne, wybiegające poza zakres wymagany ustawą. Konsultowany był sposób zagospodarowania przestrzennego terenu położonego między ulicami Bolesława Krzywoustego, Augustyna Kośnego, Janusza Meissnera i aleją Ignacego Lisa. Mieszkańcy osiedla mieli możliwość wypowiedzenia się w sprawie sposobu zagospodarowania przestrzeni, w której mieszkają. Konsultacji poprowadzono w następujących formułach: spacer badawczy, spotkanie informacyjne, badanie ankietowe, warsztaty konsultacyjne, punkt konsultacji oraz konsultacje on-line.

W nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku ograniczono możliwość suburbanizacji poprzez zmniejszenie wskaźnika intensywności zabudowy na obszarach peryferyjnych miasta (np. osiedla Cisowa, Miejsce Kłodnickie). Ograniczono również możliwość zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz wyłączyło spod zabudowy tereny rolnicze oznaczone symbolem „R”.⁸⁷

⁸⁶ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

⁸⁷ Źródło: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019

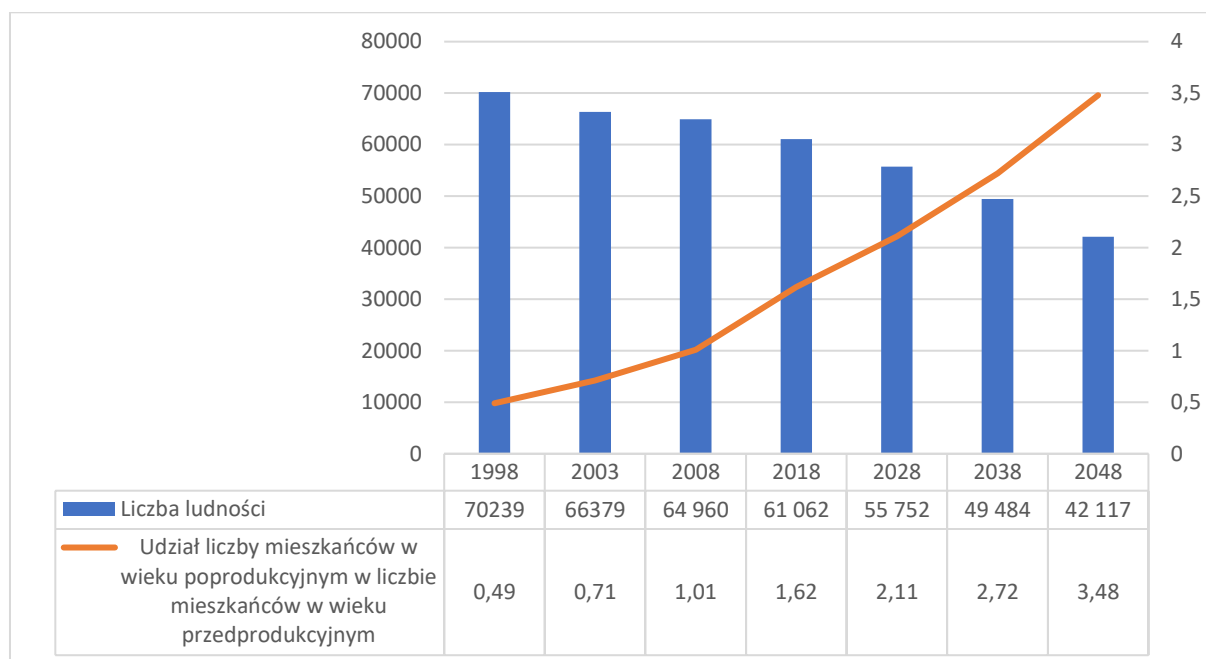
2. Diagnoza problemów i barier rozwojowych miasta

Poniższy rozdział bazuje na danych ujętych i zaprezentowanych w poprzednim rozdziale pod tytułem 1. Charakterystyka miasta pod kątem jego uwarunkowań rozwojowych i stanowi jego logiczne rozwinięcie. W tej części opracowania skupiono się na zdefiniowaniu najważniejszych problemów rozwoju Kędzierzyna-Koźla w perspektywie wieloletniej. Analizowano przyczyny wystąpienia tych problemów, powiązania problemów pomiędzy sobą oraz ich skutki dla przyszłego rozwoju miasta. Co do zasady diagnoza problemów i barier rozwojowych opiera się na szerokim spektrum danych o charakterze ilościowym i jakościowym, w tym wykorzystuje szeroko dane ujęte w narzędziach diagnostycznych Monitora Rozwoju Lokalnego.

Diagnoza zjawisk zachodzących obecnie w mieście wskazuje, że największym problemem i wyzwaniem dla rozwoju miasta w przyszłości będzie duża skala ubytku ludności. Jednocześnie taki stan rzeczy w odniesieniu do problemów zdiagnozowanych w przeszłości i teraźniejszości można ocenić jako ich skutek.

Skalę zmian demograficznych w mieście obrazuje stan liczby mieszkańców w okresie od 1998 do 2018 roku oraz prognoza liczby mieszkańców w perspektywie do około 2050 roku. Pomiędzy 1998 a 2018 rokiem Kędzierzyn-Koźle utracił prawie 10 tys. mieszkańców. Z miasta ponad 70 tys. stał się miastem 61 tys. W tym okresie szczególnie dotkliwy był ubytek młodych mieszkańców miasta. Oznacza to, że w perspektywie odpływ ludności spowodowany ruchem naturalnym będzie jeszcze szybszy, zwłaszcza, że do kategorii senioralnej w całości przejdzie powojenny wyż demograficzny. Tym samym w ciągu kolejnych dwóch dekad Kędzierzyn-Koźle może stracić około 12 tys. mieszkańców, czyli nawet więcej niż w ciągu dwóch poprzednich dekad (pomiędzy 1998 a 2018 rokiem). W 2038 roku będzie miastem liczącym około 49 tys. mieszkańców, a w 2050 zaledwie 42 tys. mieszkańców. Ta pesymistyczna prognoza dla miasta z dużym prawdopodobieństwem się spełni. Nie jest znana skala tych zmian, w szczególności zależna od zdolności przyciągania do miasta nowych mieszkańców oraz ruchu naturalnego ludności.

Rysunek 86. Stan liczby ludności wraz prognozą do 2050 oraz wskaźnik udziału liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Aby właściwie zrozumieć obecne problemy i bariery rozwoju miasta należy cofnąć się w czasie i przeanalizować zjawiska społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju, regionie oraz w Kędzierzynie-Koźlu oraz ich wpływ na obecną sytuację miasta.

Kluczowe pytania w tej części opracowania to:

- W jaki sposób przeszłość determinuje teraźniejszość oraz przyszłość?
- Na jakie zjawiska, których skutki są widoczne dziś i będą widoczne w przeszłości miasto ma realny wpływ?
- Co faktycznie zależy od polityki rozwoju kreowanej na poziomie lokalnym, na poziomie regionalnym, krajowym i wreszcie globalnym?

Odpowiedź na powyższe pytanie jest kluczowe dla zrozumienia skali, charakterystyki oraz powiązań problemów i barier rozwojowych miasta.

Niskie wskaźniki urodzeń i ubytek ludności wskutek migracji, w szczególności w wieku reprodukcyjnym ukształtowały bardzo niekorzystną strukturę demograficzną, która wpływać będzie na przyszłą politykę rozwoju miasta.

Drenaż zasobów ludzkich notowany był również w skali całego regionu i subregionu. Województwo opolskie stało się regionem największego w skali kraju kryzysu demograficznego. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy poszukiwać m. in. w wysokiej mobilności mieszkańców. Wyjazdy migracyjne mieszkańców regionu, m. in. ze względu na podwójne obywatelstwo, rozpoczęły się już w latach 90-tych XX wieku. Przyczynił się do tego upadek przemysłu w Polsce, jak też zmiany społeczno-gospodarcze tego okresu. Miasto powstało na bazie funkcji przemysłowej, więc upadek lub restrukturyzacja tradycyjnych i dominujących form przemysłu wywołała kryzys na lokalnym rynku pracy. Tym samym drenaż zasobów ludzkich miasta rozpoczął się wcześniej niż w przeciętnym

mieście subregionalnym i dotknął również otoczenia funkcjonalnego miasta, pozbawiając je dodatkowo potencjalnych przyszłych zasobów kapitału ludzkiego (przyciąganie mieszkańców okolicznych wsi i miasteczek do miasta).

Dynamiczny rozwój gospodarczy w Europie i w Polsce w ciągu ostatnich lat był zasadniczo nierównomierny. Szybszy rozwój dużych ośrodków miejskich i wolniejszy mniejszych miast, w połączeniu z wysoką mobilnością mieszkańców, wpływał na dalszy odpływ migracyjny. Drenażowi kadr sprzyjało również otwarcie zagranicznych rynków pracy po akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Obecny stan demograficzny miasta jest więc skutkiem przemian społeczno-ekonomicznych ostatnich dekad. Systematyczny odpływ zasobów ludzkich doprowadził do bardzo niekorzystnej sytuacji demograficznej miasta, w szczególności w odniesieniu do ludności w wieku reprodukcyjnym. Scenariusze demograficzne pokazują, że liczba ludności miasta nadal będzie się kurczyć, pomimo tego, że miasto w sferze ekonomicznej jest obecnie w korzystnej sytuacji. Bardzo korzystnie wygląda budżet miasta, dane dot. wzrostu gospodarczego i aktywności ekonomicznej. Jednocześnie miasto nadal nie jest w stanie przeciwstawić się odpływowi migracyjnemu, głównie młodych mieszkańców miasta, a w przyszłości musi zmierzyć się z wyzwaniem starzejącego się społeczeństwa. Miasto posiada natomiast potencjał przyciągania nowych mieszkańców, w tym migrantów zagranicznych. Na ile ten potencjał będzie w stanie równoważyć zdolności rozwojowe trudno w tej chwili odpowiedzieć. Jest on zależny nie tylko od czynników wewnętrznych, czyli jakości życia i możliwości rozwoju kształtowanych w mieście, ale także od czynników zewnętrznych.

Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się bardzo dużą wymianą ludności w ciągu ostatnich lat. Dane dot. migracji i ruchu naturalnego wskazują, że wymianie w ciągu ostatniej dekady uległo około 1/3 ludności miasta. Zasadniczo takie spojrzenie na miasto, jak też sięgnięcie do nieco dalszej historii miasta, związanej z jego powstaniem w latach 70-tych z połączenia odrębnych miejscowości – wskazują na problem integracji i tożsamości mieszkańców miasta. **Miasto zauważa potencjał aktywności społecznej i obywatelskiej,** rozwijają się formy współpracy takie jak budżet obywatelski, jednak współpraca napotyka na bariery (po obu stronach, m. in. brak zaufania). W kontekście opisanych wyzwań rozwoju miasta związanych z jego demografią – poprawa jakości rządzenia (partycypacji), budowa pozytywnego wizerunku miasta, tożsamości i przywiązania do miasta – wydają się być jednymi z kluczowych wyzwań rozwoju.

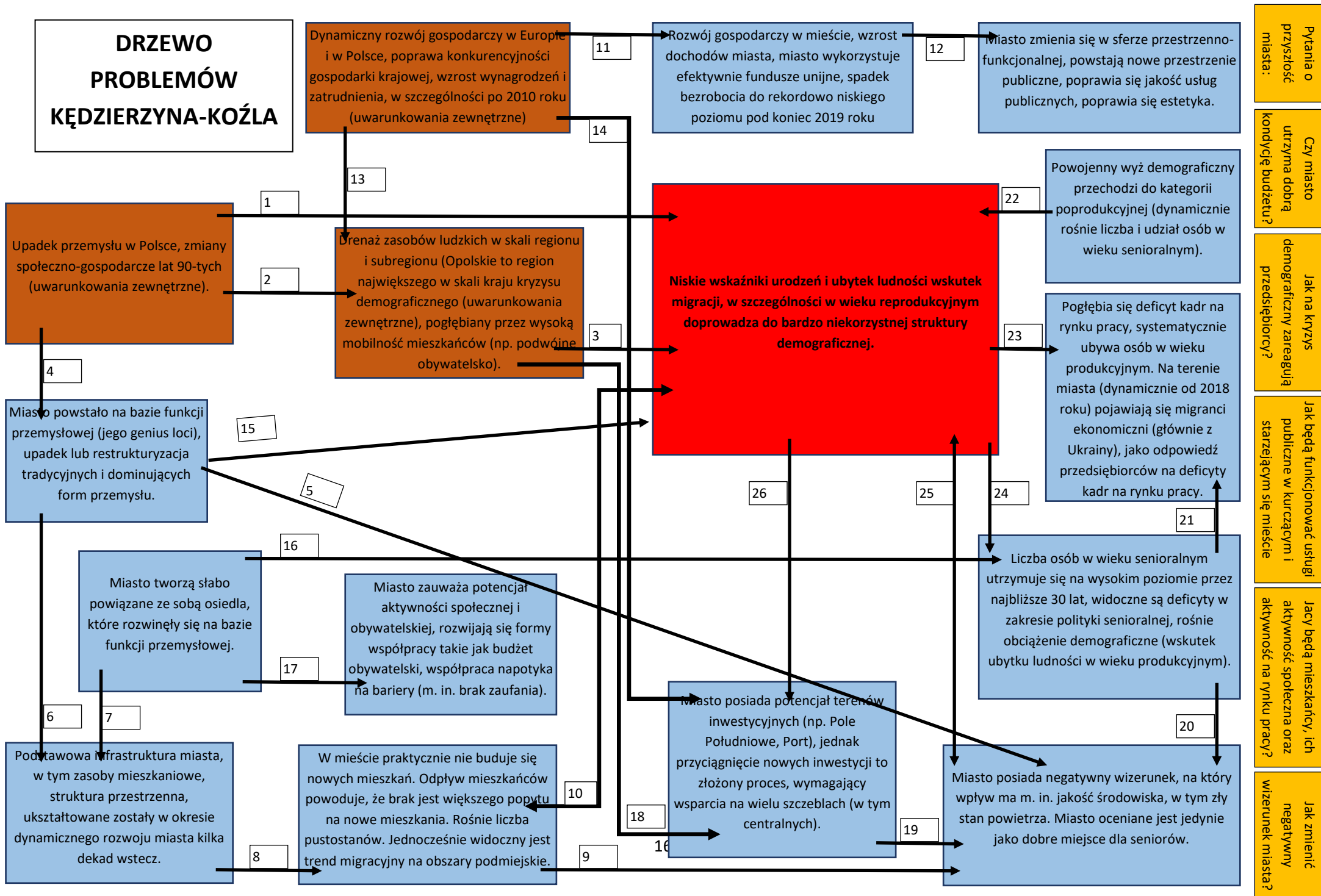
Wyniki prowadzonych badań pokazują, że pomimo dostrzeganych pozytywnych zmian zachodzących w mieście, jego wizerunek w oczach mieszkańców jest negatywny. Wśród mieszkańców dominuje narracja, że Kędzierzyn-Koźle to miasto przemysłowe i jednocześnie zanieczyszczone, charakteryzujące się złym stanem powietrza, zagrażającym zdrowiu mieszkańców. Ten wydzźwięk był bardzo wyraźny i przewijał się w szeregu opinii różnych grup społecznych, w tym osób młodych (w tym jako jeden z powodów do opuszczenia miasta). Trudność pogodzenia faktów budujących wizerunek miasta polega na tym, że funkcja przemysłowa miasta jest wpisana w jego gen założycielski. To właśnie ten potencjał przyczynił się do powstania i rozwoju miasta, a obecnie generuje istotny wpływ na rozwój ekonomiczny mieszkańców i miasta. W zakresie rozwoju funkcji przemysłowej miasto wciąż posiada istotne atuty, jak m. in. dobrze skomunikowane i zagospodarowane tereny inwestycyjne. Wyzwaniem będzie więc pogodzenie tych potencjalnie sprzecznych elementów wizerunku.

Okres powstania i rozwoju miasta, a także uwarunkowania demograficzne nie były i nie są bez wpływu na obecny stan infrastruktury miejskiej. O ile ostatnie lata były bardzo owocne w zakresie modernizacji i rozwoju infrastruktury publicznej (choć nadal jest wiele do zrobienia), o tyle **do deficytów i problemów miasta należy zaliczyć jego ofertę mieszkaniową**. Podstawowa infrastruktura miasta, w tym zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, ukształtowane zostały w okresie dynamicznego rozwoju miasta kilka dekad wstecz. W mieście praktycznie nie buduje się nowych mieszkań, pomimo, że miasto posiada ku temu możliwości (tereny inwestycyjne pod zabudowę wielorodzinną). Wydaje się, że związane jest to z niskim popytem, na który z kolei wpływ mają także zjawiska demograficzne. Tym samym oferta mieszkaniowa miasta nie stanowi zasadniczo jego przewagi konkurencyjnej w odniesieniu do przyciągania lub zatrzymania zasobów ludzkich, w tym młodych mieszkańców.

Do wyzwań przyszłości należy zaliczyć także te związane z prowadzeniem polityki senioralnej. O ile prognozuje się spadek liczby mieszkańców miasta, o tyle liczba osób w wieku senioralnym będzie rosła, a następnie utrzymywać się na stałym poziomie. W 2050 roku prawie połowa mieszkańców miasta może być w wieku poprodukcyjnym. Rodzą się więc pytania na ile miasto jest przygotowane do takiej sytuacji, zarówno w sensie infrastrukturalnym, ale również społecznym. Na ile miasto będzie w stanie zapewnić dobrą jakość usług opiekuńczych, ofertę czasu wolnego, a jednocześnie na ile podtrzymane zostaną więzi rodzinne i społeczne.

Poniżej w formie syntetycznej przedstawiono drzewo problemów rozwoju miasta – w ujęciu dynamicznym – wychodząc od przeszłości w kierunku przyszłości. W środku wyzwań rozwoju znajdują się zagadnienia demograficzne, które zasadniczo determinują szereg innych zjawisk. Na „drzewie problemów” ujęto również pozytywne aspekty rozwoju miasta – aby pełniej zobrazować powiązania pomiędzy poszczególnymi sferami funkcjonowania miasta. Relacje zachodzące pomiędzy poszczególnymi składowymi drzewa problemów przedstawiono w tabeli.

DRZEWO PROBLEMÓW KĘDZIERZYNA-KOŹŁA

Opis relacji i powiązań ujętych w drzewie problemów Kędzierzyna-Koźła

Nr powiązania	Charakterystyka zachodzącej relacji
1	Upadek przemysłu w Polsce, zmiany społeczno-gospodarcze lat 90-tych (uwarunkowania zewnętrzne) był impulsem do wyjazdu mieszkańców Opolszczyzny, w tym Kędzierzyna-Koźle w poszukiwaniu pracy. Proces ten rozpoczął się szybciej niż przeciętnie w kraju, czemu sprzyjała regionalna specyfika, w szczególności podwójne obywatelstwo. Drenaż zasobów ludzkich w regionie i Kędzierzynie rozpoczął się szybciej niż w wielu regionach kraju.
2	J.w.
3	Drenaż zasobów ludzkich w skali regionu i subregionu (Opolskie to region największego w skali kraju kryzysu demograficznego), pogłębiany przez wysoką mobilność mieszkańców (w tym podwójne obywatelstwo) spowodował, że „wydrenowane” z zasobów ludzkich zostało nie tylko samo miasto Kędzierzyn-Koźle, ale również jego otoczenie (okoliczne miejscowości i powiaty). W ten sposób pomniejszył się potencjał „przyciągania” nowych mieszkańców miasta z najbliższego otoczenia funkcjonalnego. Zmniejszył się również potencjał oddziaływania miasta i jego usług w skali subregionu (np. mniejsza liczba uczniów szkół średnich, mniejsze obroty lokalnego handlu).
4	Upadek przemysłu w Polsce, zmiany społeczno-gospodarcze lat 90-tych (uwarunkowania zewnętrzne) miał wpływ na upadek lub restrukturyzację tradycyjnych i dominujących form przemysłu w Kędzierzynie-Koźlu.
5	Zmiany społeczno-gospodarcze, w tym upadek przemysłu w Kędzierzynie-Koźlu, późniejszy wzrost bezrobocia, odpływ mieszkańców w celu poszukiwania pracy, ukształtowały dzisiejszy negatywny wizerunek miasta. Przemysł jednak nadal wpływa na negatywny wizerunek miasta z problemami jakości powietrza.
6	Miasto powstało na bazie funkcji przemysłowej (jego genius loci) i dzisiejszy wygląd miasta, tj. podstawowa infrastruktura miasta, w tym zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, ukształtowane zostały w okresie dynamicznego rozwoju miasta kilka dekad wstecz.
7	Miasto tworzą słabo powiązane ze sobą osiedla, które rozwinęły się na bazie funkcji przemysłowej – co w dużym stopniu wpływa na sposób funkcjonowania miasta obecnie (duże odległości, dostęp do infrastruktury i usług miejskich, relacje społeczne).
8	Podstawowa infrastruktura miasta, w tym zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, ukształtowane zostały w okresie dynamicznego rozwoju miasta kilka dekad wstecz. Oznacza to, że w latach 90-tych i na początku wieku można było określić stan tych zasobów jako dobry lub umiarkowany. Nie wymagało to realizacji większych inwestycji, jednocześnie ubytek ludności nie kreował popytu na nowe mieszkania.
9	Brak nowej, nowoczesnej oferty mieszkaniowej pogłębia negatywny wizerunek miasta, widziane bardziej w kontekście przestrzeni dobrej dla osób starszych.
10	Stały, systematyczny ubytek ludności miasta miał wpływ na kształtowanie popytu i podaży na nowe mieszkania. Brak oferty mieszkaniowej

	może przyczyniać się do chęci opuszczenia miasta.
11	Dynamiczny rozwój gospodarczy w Europie i w Polsce wpłynął pozytywnie na rozwój gospodarczy w mieście, co widoczny było we wzroście dochodów budżetowych miasta.
12	Korzystna sytuacja gospodarcza w kraju, w mieście, a tym samym w budżecie miasta, połączona z dostępnością środków unijnych, przyczyniła się do realizacji szeregu inwestycji w mieście. Miasto zmieniło się w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, powstały nowe przestrzenie publiczne, poprawiała się jakość usług publicznych.
13	Dynamiczny rozwój gospodarczy w Europie i w Polsce wpłynął pozytywnie na rozwój gospodarczy w mieście, a jednocześnie przyczynił się do drenażu zasobów ludzkich miasta. Było to spowodowane m. in. tradycyjną wysoką mobilnością mieszkańców regionu i miasta, ich aspiracjami oraz możliwościami łatwego znalezienia pracy za granicą i w dużych miastach (popyt na pracę).
14	Dynamiczny rozwój gospodarczy w Europie i w Polsce wpływa na poziom konkurencji o nowe inwestycje w kraju. Większe aglomeracje skuteczniej przyciągają nowych inwestorów.
15	Mało zróżnicowana struktura gospodarki miasta, która uzależniona była od jednego lub kilku dużych zakładów przemysłowych, które w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych okazywały się mało elastyczne. Powodowało to zmniejszenie zatrudnienia, a tym samym wpływało na ofertę rynku pracy. Mobilni mieszkańcy miasta wyjeżdżali w poszukiwaniu pracy.
16	Rozproszona struktura przestrzenno-funkcjonalna miasta zasadniczo nie sprzyja realizacji miejskiej polityki senioralnej, w szczególności wymiarze infrastrukturalnym i dostępności do usług i oferty. Mieszkańcy w wieku senioralnym co do zasady są mniej mobilni w przestrzeni.
17	Rozproszona struktura przestrzenno-funkcjonalna miasta nie sprzyja integracji społecznej miasta, a także wpływa na brak zaufania wewnątrz miasta (wewnętrzna rywalizacja pomiędzy osiedlami).
18	Odptyw zasobów ludzkich z Kędzierzyna-Koźla i subregionu wpływa na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Lokowanie nowych inwestycji w przestrzeni kraju charakteryzującej się deficytem kadr jest obarczone ryzykiem.
19	Umiarkowany rozwój gospodarczy na terenie miasta, który potencjalnie mógłby być szybszy (np. w sferze innowacji, wykorzystania terenów inwestycyjnych) wnosi wkład w kształtowanie wizerunku miasta. Młodzi mieszkańcy miasta wskazują, że w celu poszukiwania prac wyjadają z miasta.
20	Obraz starzejącego się miasta, dobrego dla seniorów – to obraz Kędzierzyna-Koźla przedstawiany przez młodych mieszkańców miasta.
21	Rosnące obciążenie demograficzne negatywnie wpływa na aktywność mieszkańców miasta na rynku pracy, co pogłębia deficyt kadr.
22	Wyż demograficzny osób urodzonych w latach 50-tych XX wieku przechodzi do kategorii poprodukcyjnej (dynamicznie rośnie liczba i udział osób w wieku senioralnym) – a w perspektywie średniookresowej wpływa na zmniejszenie liczby mieszkańców wskutek przyczyn naturalnych (wzrost liczby zgonów).

23	Stały, systematyczny ubytek ludności miasta pogłębia deficyt kadr na rynku pracy.
24	Ubytek ludności w mieście pogłębia zjawisko obciążenia demograficznego. Na coraz liczniejszą grupę osób w wieku poprodukcyjnym przypada coraz mniej liczna grupa osób w wieku produkcyjnym.
25	Obraz „kurczącego się miasta” kształtuje jego wizerunek wśród mieszkańców.
26	Odptyw zasobów ludzkich z Kędzierzyna-Koźla i subregionu wpływa na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Lokowanie nowych inwestycji w przestrzeni kraju charakteryzującej się deficytem kadr jest obarczone ryzykiem.

Mając na uwadze opracowane drzewo problemów i wyzwań rozwoju miasta można postawić kilka kluczowych pytań odnoszących się do przyszłości miasta?

- Czy miasto utrzyma dobrą kondycję budżetu?
- Jak na kryzys demograficzny zareagują przedsiębiorcy?
- Jak będą funkcjonować usługi publiczne w kurczącym się i starzejącym się mieście?
- Jacy będą mieszkańcy, ich aktywność społeczna oraz aktywność na rynku pracy?
- Jaki będzie wizerunek miasta?

Powyższe pytania o przyszłość miasta wskazują, że zjawiskami, które warto przeanalizować szczegółowo są:

- Depopulacja miasta.
- Rosnące obciążenie demograficzne.
- Ograniczenie wzrostu konkurencyjności lokalnej gospodarki.
- Niski poziom zaufania społecznego.
- Niska jakość oferty mieszkaniowej.
- Problemy jakości środowiska, w szczególności jakości powietrza.

Poniżej opisano szczegółowo wymienione wyżej zjawiska, próbując wskazać ich prawdopodobieństwo wystąpienia, główne przyczyny, problemy/ zjawiska powiązane, skutki oraz główne idee radzenia sobie z problemami. **Poniższy opis stanowi rozwinięcie „głównego drzewa problemów”** i dostarcza szczegółowej wiedzy nt. charakterystyki zjawisk. Jest również „łącznikiem” pomiędzy opisem uwarunkowań rozwojowych przedstawionych w rozdziale 1. Charakterystyka miasta pod kątem jego uwarunkowań rozwojowych, diagnozą miasta dalszą częścią Planu Rozwoju Lokalnego (cele, działania).

...

Zjawisko	1. Depopulacja miasta – kryzys demograficzny związany z ubytkiem ludności miasta (do 2050 roku szacuje się ubytek w wysokości około 1/3 ludności miasta)
Sfera	Demograficzna
Dane potwierdzające występowanie zjawiska	Gminę miejską Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje istotny odpływ ludności . Zgodnie z danymi GUS gminę miejską Kędzierzyn-Koźle według stanu w dniu 31 grudnia 2018 roku zamieszkiwały 61 062 osoby. W porównaniu z 1998 rokiem liczba ludności zmniejszyła się o 9 177 osób, tj. o 13,07%. Kurczenie się miasta Kędzierzyn-Koźle w ujęciu ludnościowym jest między innymi wynikiem niekorzystnego ogólnego salda migracji . Według danych GUS w okresie od końca grudnia 2009 do końca grudnia 2018 roku miasto Kędzierzyn-Koźle charakteryzowało się stałym, bardzo niekorzystnym

	saldem migracji ogółem. Rocznie ubywało z miasta wskutek migracji od 197⁸⁸ (2015 rok) do 330 osób (2018 rok). Struktura migracji wewnętrznych wg grup wieku wskazuje, że największy odpływ migracyjny dotyczył osób w przedziale wieku od 25 do 34 roku życia. Ogółem w analizowanym okresie wskutek migracji wewnętrznych ubyło z miasta 601 osób z tego przedziału wiekowego na 1935 osób ogółem w latach 2009-2018. Kolejne grupy wiekowe, z których ubywało najwięcej osób wskutek migracji, to grupa powyżej 50 roku życia (ubyło łącznie 456 osób), a następnie grupa z przedziału 35-49 lat (ubyło 398 osób) (źródło: https://monitormiasta.pl/). Niekorzystne zmiany demograficzne potęguje ujemna wartość przyrostu naturalnego. Według danych GUS w całym okresie od 2009 do 2018 roku miasto Kędzierzyn-Koźle notowało ujemną wartość przyrostu naturalnego. Skala ubytku ludności wskutek ruchu naturalnego była różna w analizowanym okresie, najwyższa w 2018 roku (ubyło 249 osób), najniższa w 2010 roku (ubyło 42 osoby). Co więcej, widoczna była negatywna tendencja spadku wartości przyrostu naturalnego, co związane jest nie tylko z niskimi wskaźnikami urodzeń, ale również kurczeniem się potencjału reprodukcyjnego (ludności w wieku reprodukcyjnym) na terenie miasta. Potencjał reprodukcyjny miasta to zasadniczo ludność w wieku pomiędzy 25-34 rokiem życia. To w tym okresie kobiety najczęściej decydują się na powiększenie rodziny. Oprócz wskaźnika dzietności, który zależy od liczby urodzeń przypadających na kobietę w wieku rozrodczym, o przyszłym potencjalne demograficznym miasta decyduje liczba osób w wieku, w którym osoby te najczęściej decydują się na dziecko. Wskaźnik „Floridy” informuje nas o liczbie ludności ogółem w mieście w wieku 25-34 lat w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość wskaźnika „Floridy” dla Kędzierzyna-Koźla kształtuje się od wieku lat niekorzystnie. Niekorzystna jest również dynamika zmian tego wskaźnika. Wskaźnik „Floridy” w latach 1998-2018 zmniejszył się w tym mieście z poziomu 152,76 do poziomu 138,33. Zmiany potencjału reprodukcyjnego miasta widoczne są również w danych dot. liczebności grup wiekowych oraz kobiet w wieku 15-49. Malejąca liczba kobiet, przy niskich wskaźnikach urodzeń, wpływała na zmniejszenie się liczby dzieci. W końcu grudnia 1998 roku w Kędzierzynie-Koźlu było dwukrotnie więcej dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat niż w końcu grudnia 2018 roku. Liczba kobiet w wieku 15-49 zmniejszyła się z 19,1 tys. do 13,7 tys. (źródło: https://monitormiasta.pl/).
--	---

⁸⁸ Uwaga: za ten okres GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych

	W całym analizowanym okresie od 2009 do 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu wskaźniki dzietności znajdowały się na niskim poziomie (pomiędzy 1,09 a 1,20). Można także stwierdzić, że w wartościach wskaźników nie zaobserwowano tzw. efektu 500 plus po 2015 roku, tj. wskaźniki dzietności były porównywalne z wartościami z lat poprzednich (źródło: https://monitormiasta.pl/). Sporządzona na podstawie danych GUS prognoza demograficzna dla Kędzierzyna-Koźla wskazuje, że około 2050 roku miasto może skurczyć się do ok. 42 tys. mieszkańców. Osoby w wieku pow. 65 roku życia stanowią będą około 1/3 ludności miasta (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).
Prawdopodobieństwo wystąpienia w przyszłości	Nieuniknione (niepewność co do ostatecznej skali), problem obecny i problem, który występować będzie w przyszłości
Główne przyczyny	W Kędzierzynie-Koźlu doszło do sprzężeń kilku zjawisk wpływających na odpływ ludności w długiej perspektywie czasu. Odpływ ludności notowany był już od lat 90-tych, co było specyficzne dla Opolszczyzny (m. in. podwójne obywatelstwo). Dzisiejszego obrazu struktury demograficznej należy poszukiwać w następujących przyczynach: • Przyczyny naturalne związane ze strukturą ludności (wyże i niższe demograficzne) oraz przyczyny ekonomiczno-społeczne związane z odpływem mieszkańców poza jego obszar funkcjonalny (systematyczny ubytek ludności, w szczególności w kategoriach wieku produkcyjnego). • Mało zróżnicowana struktura gospodarki miasta, która uzależniona była od jednego lub kilku dużych zakładów przemysłowych, które w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych okazywały się mało elastyczne. Powodowało to zmniejszenie zatrudnienia, a tym samym wpływało na ofertę rynku pracy. Mobilni mieszkańcy miasta wyjeżdżali w poszukiwaniu pracy. • Mniej korzystna lokalizacja geograficzna w stosunku do sąsiednich aglomeracji. Wpłynęło to m. in. na zmiany w sferze gospodarczej, lokowanie nowych inwestycji w szczególności w obrębie dużych miast i pogłębiło różnice w konkurencyjności o zasoby ludzkie. • Rosnące niedopasowanie miejsc pracy, edukacji i usług w odniesieniu do potrzeb mieszkańców oraz rosnąca podaż pracy, edukacji i usług w konkurencyjnych ośrodkach. Mobilność mieszkańców w połączeniu z ich aspiracjami oraz możliwością ich zaspokojenia m. in. w dużych aglomeracjach lub za granicą przyczyniała się do odpływu mieszkańców.
Problemy powiązane	• Starzejące się społeczeństwo. Ubytek mieszkańców,

	w szczególności w wieku produkcyjnym wpływa na wzrost obciążenia demograficznego. • Konkurencyjność gospodarki. Ubytek ludności wpływa na kwestie rynku pracy (deficyt kadr), a także lokalne usługi (miasto traci potencjalnych klientów). • Jakość i dostępność usług publicznych (głównie sfera mieszkaniowa). Związane jest to z popytem na nowe mieszkania, ale także takie kwestie jak funkcjonowanie sfery oświatowej, rekreacyjnej, czy też usług komunalnych. • Tożsamość miasta i przywiązanie do niego mieszkańców. Migracja negatywnie wpływa na wizerunek miasta. Miasto oceniane jest jako mało perspektywiczne dla młodych, dobre dla osób starszych. Jakość środowiska. Negatywny wizerunek związany z zanieczyszczeniem środowiska jest wymieniany jako jedna z przyczyn opuszczania miasta.
Skutki	• Ekonomiczne dla gospodarki, mieszkańców oraz budżetu miasta. Ubytek ludności wpłynie na sposób funkcjonowania głównych pracodawców oraz lokalny popyt na oferowane przez nich produkty i usługi, a tym samym na ich finanse. Docelowo może mieć wpływ na budżet miasta. • Deficyt kadr dla lokalnej gospodarki, usług publicznych, w szczególności w kontekście starzejącego się społeczeństwa. Wymusi to poszukiwanie nowych rozwiązań w sferze gospodarczej (np. robotyzacja, automatyzacja czy też zatrudnianie obcokrajowców), może doprowadzić do zaniku wybranych usług, przenosin wybranych działalności gospodarczych, czy też do wystąpienia deficytu pracowników w branżach wrażliwych, np. opiece społecznej, zdrowotnej. • Wzrost kosztów utrzymania infrastruktury miejskiej, jej dekapitalizacja. W szczególności infrastruktury społecznej (np. szkoły), mieszkaniowej i technicznej. • Wpływ na wizerunek oraz atrakcyjność inwestycyjną miasta, co pogłębiać może regres gospodarczy. Deficyt kadr na rynku pracy wpłynie będzie na postrzeganie miasta i jego otoczenia jako przestrzeni mało atrakcyjnej dla nowych inwestycji.

Zjawisko	2. Rosnące obciążenie demograficzne (obecny bardzo wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, który w perspektywie najbliższych lat będzie jeszcze nieznacznie rosnąć, docelowo bardzo wysoki udział ludności w wieku 80+, stan taki utrzymywać się będzie przez najbliższe 3 dekady) oraz niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych na rzecz osób starszych, w tym usług opiekuńczych (problem samotności,
----------	---

	długotrwałej choroby).
Sfera	Demograficzna
Dane potwierdzające występowanie zjawiska	W analizowanym okresie 1998-2018 doszło do istotnych niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej ludności. W Kędzierzynie-Koźlu w końcu grudnia 2018 roku mieszkało 9 215 osób w wieku przedprodukcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 7 699 osób, tj. o 45,52%. W Kędzierzynie-Koźlu w 2018 roku mieszkało 36 959 osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 8 126 osób, tj. o 18,02%. Przewiduje się, że w 2040 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zmniejszy się o 22,80% w stosunku do stanu z 2018 roku. Z kolei odnosząc się do osób w wieku poprodukcyjnym należy stwierdzić, że w Kędzierzynie-Koźlu w 2018 roku mieszkało 14 888 osób zaliczanych do tej kategorii. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w tej kategorii wieku zwiększyła się o 6 648 osób, tj. o 80,68%. Zmiany zachodzące w strukturze ludności Kędzierzyna-Koźla zobrazowano na poniższym rysunku. Negatywne zmiany w strukturze ludności zachodzące w Kędzierzynie-Koźlu obrazuje wskaźnik mówiący o relacji liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. W okresie od końca grudnia 1998 do końca grudnia 2018 roku wskaźnik ten systematycznie się zwiększał w Kędzierzynie-Koźlu: z poziomu 0,49 w 1998 roku do poziomu 1,62 w 2018 roku (źródło: https://monitormiasta.pl/). Oznacza to, że na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w końcu grudnia 1998 roku przypadało 49 osób w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w końcu grudnia 2018 roku były to już 162 osoby. Dla Kędzierzyna-Koźla oznacza to niekorzystną sytuację, która w perspektywie długoterminowej prawdopodobnie będzie skutkować wysoką dynamiką spadku liczby ludności wskutek ruchu naturalnego (przewaga zgonów nad urodzeniami). O rosnącym znaczeniu wyzwania przed jakim już obecnie staje Kędzierzyn-Koźle, a jakim jest starzejące się społeczeństwo miasta, świadczy także rosnący udział ludności w wieku 70+. W Kędzierzynie-Koźlu według danych GUS w końcu grudnia 2018 roku mieszkały 8 423 osoby w wieku powyżej 70 lat. W porównaniu z końcem grudnia 1998 roku liczba ludności w analizowanym wieku zwiększyła się o 4 911 osób, tj. ponad dwukrotnie. Należy także podkreślić, że ludność w wieku 70+ w 2018 roku stanowiła ponad 56% ludności w wieku poprodukcyjnym. Wg sporządzonej prognozy osoby w wieku pow. 65 roku w 2050 roku życia stanowią będą około 1/3 ludności miasta. Ubędzie około 16 tys. ludności w wieku od 20 do 64 roku życia. Jeśli utrzymają się niskie wskaźniki urodzeń to liczba ludności w wieku 0-19 zmniejszy się z około

	10 tys. w 2018 roku do około 5,7 tys. w 2050 roku. Osób w wieku senioralnym w mieście już obecnie jest bardzo dużo i stan ten będzie się utrzymywał w perspektywie najbliższych 30 lat. W 2018 roku osób w wieku pow. 65 r. życia było około 12,5 tys. i prawdopodobnie w kolejnych latach ta liczba wzrośnie. Rosnąć będzie liczba seniorów w wieku 80+. Obecnie jest to już około 3 tys. osób. Prognozuje się wzrost do około 4 tys. osób w 2030 roku i dalej do około 5 tys. w kolejnej dekadzie. Istotnie zmniejszy się potencjał ludności w wieku reprodukcyjnym w wieku od 20 do 39 roku życia, z 16,1 tys. osób do 8,4 tys. osób w 2050 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS). Analizując główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych, należy stwierdzić, że w najtrudniejszej sytuacji znajdują się rodziny jednoosobowe. Aż 47,5% ze wszystkich głównych powodów udzielenia pomocy rodzinom przypadło na rodziny jednoosobowe. Na rodziny jednoosobowe przypadło w 2018 roku 48,8% przyznanej pomocy ze względu na ubóstwo, 38,7% ze względu na bezrobocie, aż 60,5% ze względu na niepełnosprawność i aż 65,6% ze względu na długotrwałą chorobę. Rodziny jednoosobowe to bardzo często rodziny osób w wieku poprodukcyjnym. Można zatem stwierdzić, że osoby starsze, żyjące w jednoosobowych gospodarstwach domowych są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w Kędzierzynie-Koźlu. O trudnej sytuacji osób starszych mogą także pośrednio świadczyć dane dotyczące liczby osób korzystających z usług opiekuńczych. W latach 2014-2018 odsetek osób korzystających z usług opiekuńczych wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu o 28,4%. Biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa miasta należy z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że w nadchodzących latach systematycznie będzie wzrastać liczba osób chcących skorzystać z usług opiekuńczych (źródło: MOPS). Analiza porównawcza z wybranymi miastami subregionalnymi⁸⁹ ujawnia, że Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowana sytuacja dot. skali wybranych negatywnych zjawisk społecznych. Potwierdza to wartość wskaźnika liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (źródło: MRL).
Prawdopodobieństwo wystąpienia w przyszłości	Nieuniknione (można dość precyzyjnie oszacować skalę zjawiska).

⁸⁹ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Elk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

Główne przyczyny	W Kędzierzynie-Koźlu dochodzi do zjawiska charakterystycznego praktycznie dla całej Polski, związanego z dynamicznym przyrostem ludności w wieku senioralnym. Przyczyny tego wynikają ze struktury demograficznej kraju, w tym również miasta i pogłębiane są przez zjawiska odpływu ludności: • Przyczyny naturalne związane ze strukturą ludności. Zjawiska demograficzne w ciągu ostatnich lat zachodziły w przestrzeni kraju, jak też miasta bardzo dynamicznie. Związane to było z przechodzeniem do kategorii poprodukcyjnej powojennego wyżu demograficznego. Jednocześnie miasto notuje bardzo wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego, tj. wysoki i rosnący udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Jest to związane z ubytkiem ludności w wieku produkcyjnym i niskimi wskaźnikami urodzeń. Zjawisko starzejącego się społeczeństwa nie jest zasadniczo problemem w samym sobie. Problemem jest natomiast duża skala tego zjawiska, połączona z innymi niekorzystnymi zjawiskami, w szczególności odpływem ludności w wieku produkcyjnym. Oznacza to, że zjawisko starzenia się społeczeństwa w Kędzierzynie-Koźlu ma szczególny wymiar, gdyż związane jest z rosnącym obciążeniem demograficznym, które dla Kędzierzyna-Koźla są bardzo niekorzystne na tle innych miast o podobnej strukturze. • Starzejąca się społeczność miasta oraz współwystępująca migracja młodych stwarza sytuację, w której coraz większym deficytem jest i będzie problem opieki nad osobami starszymi, schorowanymi i niepełnosprawnymi oraz w konsekwencji rozwój poczucia osamotnienia, depresji, spadek dobrostanu seniorów. Za tak dużą dynamiką zmian nie nadążały działania inwestycyjne i organizacyjne, głównie ze względu na szybko rosnące potrzeby. Miasto inwestowało w sferę opieki senioralnej, jednak skala potrzeb przerastała bieżące zdolności finansowe miasta.
Problemy powiązane	• Depopulacja miasta, w tym chroniczny, długotrwały odpływ/ubytek ludności w wieku produkcyjnym. Powoduje to wzrost obciążenia demograficznego, czyli wskaźników, które mówią o tym ile osób w wieku produkcyjnym przypada na grupę osób w wieku poprodukcyjnym. • Jakość i dostępność usług publicznych skierowanych do osób starszych, w tym usług opiekuńczych (problem samotności, długotrwałej choroby, samodzielności, dostępność opieki zdrowotnej). Problem nie stanowi brak takich usług i instytucji oraz jakość ich funkcjonowania na terenie miasta, lecz bardzo duża dynamika zmian ilości osób, które mogą być odbiorcami tej sfery usług. • Prognozowany kryzys budżetu miasta (deficyt finansowania inwestycji miejskich, usług publicznych). Należy zauważyć, że stan

	obecny stan budżetu miasta jest dobry, co związane było z bardzo korzystną sytuacją gospodarczą w kraju. Prognozowany duży ubytek ludności w miastach w wieku produkcyjnym (aktywnym na rynku pracy) w nadchodzącej perspektywie czasu może wpływać na zmniejszanie dochodów budżetu miasta. Pytaniem jest również kwestia funkcjonowania sfery gospodarczej na terenie miasta. • Niski poziom zaufania społecznego i ograniczony poziom aktywności społecznej (brak wsparcia społecznego, np. poprzez wolontariat, inicjatywy organizacji społecznej na rzecz osób starszych, deficyt usług opiekuńczych). • Ograniczony wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki (wyjście z rynku pracy osób, które opiekować będą się osobami zależnymi).
Skutki	Duża liczba osób w wieku senioralnym w mieście wymaga realizacji polityki senioralnej na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Oznacza to konieczność inwestowania w infrastrukturę, sferę socjalną, pomoc społeczną, a także opiekę zdrowotną. • Wzrost potrzeb oraz możliwy deficyt zasobów związanych z realizacją polityki senioralnej. Potrzeby dotyczyć będą zarówno sfery infrastruktury miejskiej (np. DPS, dzienne domy pobytu, infrastruktura sfery dostępności, także w obiektach prywatnych), jak też zasobów ludzkich (usługi na rzecz osób starszych, opieka nad osobami zależnymi). • Procesy starzenia się społeczeństwa w Kędzierzynie-Koźlu współwystępują obecnie ze zjawiskiem odpływu migracyjnego ludności w wieku produkcyjnym i niskimi wskaźnikami urodzeń. Oznacza to, że w perspektywie kilku lat pogłębi się kryzys dostępności kadr na rynku pracy. • Zjawiska starzejącego się społeczeństwa, pogłębiane przez odpływ migracyjny, wymagać będą przededefiniowania polityki pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Kluczowymi zagadnieniami będą: opieka nad osobami 80+, problemy długotrwałej choroby, samotność osób starszych. • Pogłębianie się problemów ekonomicznych rodzin ze względu na koszty opieki, brak aktywności zawodowej, wzrost problemów związanych z samotnością.

Zjawisko	3. Ograniczony wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki.
Sfera	Gospodarczo-ekonomiczna
Dane potwierdzające występowanie zjawiska	W latach 2010-2019 obserwowano dość stabilną sytuację w Kędzierzynie-Koźlu jeżeli chodzi o liczbę mikro przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON (odnotowano niewielki spadek, na poziomie 3,2%). Biorąc pod

uwagę spadającą w analizowanym okresie liczbę mieszkańców miasta można stwierdzić, że odsetek osób prowadzących mikro przedsiębiorstwa, nie podlegał znacznym fluktuacjom.

Inaczej sytuacja wyglądała w przypadku firm małych, średnich i dużych, które generują miejsca pracy na lokalnym rynku. W analizowanym okresie w ujęciu procentowym największy spadek odnotowano w grupie przedsiębiorstw dużych (-33,3%), następnie średnich (-23,6%) i małych (-15,0%) (źródło: GUS).

Powyższe dane, które zasadniczo skorelowane są z dynamiką spadku liczby ludności miasta, wskazują na malejący potencjał aktywności gospodarczej na terenie miasta. O ile w analizowanym okresie spadki liczby podmiotów gospodarczych nie przełożyły się na spadek dochodów miasta z tytułu udziału w podatkach, należy podkreślić, iż stan ten był rekompensowany przez bardzo korzystną sytuację ekonomiczną kraju. Wzrost gospodarczy, w tym przede wszystkim bardzo duży wzrost wynagrodzeń oraz nieznaczny, ale jednak wzrost zatrudnienia, napływ migrantów ekonomicznych – miały korzystny wpływ na wzrost dochodów budżetu miasta, przede wszystkim z tytułu udziału w podatkach z PIT (więcej nt. aspektów finansowych budżetu miasta w osobnym rozdziale).

O ile w analizowanym okresie spadki liczby podmiotów gospodarczych nie przełożyły się na spadek dochodów miasta z tytułu udziału w podatkach, należy podkreślić, iż stan ten był rekompensowany przez bardzo korzystną sytuację ekonomiczną kraju. Wzrost gospodarczy, w tym przede wszystkim bardzo duży wzrost wynagrodzeń oraz nieznaczny, ale jednak wzrost zatrudnienia, napływ migrantów ekonomicznych – miały korzystny wpływ na wzrost dochodów budżetu miasta, przede wszystkim z tytułu udziału w podatkach z PIT (więcej nt. aspektów finansowych budżetu miasta w osobnym rozdziale).

Niemniej malejący potencjał gospodarczy oraz prognozowany deficyt kadr na rynku pracy, malejąca populacja miasta, w szczególności w wieku produkcyjnym, może w istotny sposób hamować wzrost dochodów budżetu miasta. Sytuacja demograficzna wpływać będzie nie tylko na dostępność kadr na rynku pracy, a więc hamować będzie rozwój firmy działających na terenie miasta, ale również negatywnie wpływać będzie na wewnętrzny potencjał popytu na produkty i usługi.

Dostępność zasobów kadr na rynku pracy widoczne są w różnicy liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy. Malejąca wartość tego wskaźnika i jego ujemna wartość świadczą o malejącym zasobie kapitału ludzkiego na terenie Kędzierzyna-Koźla (źródło MRL). Wartość wskaźnika oznacza bowiem, że odchodząca z rynku

	pracy ludność w wieku 50-64 w najbliższej przyszłości nie będzie zastępowana przez wchodzącą na rynek pracy ludności obecnie w wieku 10-24. Co więcej bilans tych zasobów może być jeszcze bardziej niekorzystny jeśli uwzględni się ubytek ludności wskutek migracji. W dalszej części opracowania przedstawiono sytuację na rynku pracy także w kontekście dochodów mieszkańców miasta oraz dochodów budżetu miasta.
Prawdopodobieństwo wystąpienia w przyszłości	Umiarkowane (duża zależność od procesów gospodarczych zachodzących w skali globalnej, europejskiej; uzależnione także od indywidualnych strategii podmiotów gospodarczych, np. związanych z wdrażaniem nowych technologii, innowacji, przyciągania kapitału ludzkiego; ponadto zależne od tempa rozwoju województw sąsiadujących, zwłaszcza śląskiego i dolnośląskiego).
Główne przyczyny	- Niższa atrakcyjność inwestycyjna miasta względem konkurencyjnych przestrzeni kraju (brak nowych dużych inwestycji, które przyciągają kolejne, ograniczona dostępność komunikacyjna, odpływ wyspecjalizowanej kadry). W Kędzierzynie-Koźlu na tle konkurencyjnych ośrodków, w tym aglomeracji zasadniczo w ciągu ostatnich 10-lat nie zwiększyło się istotnie zatrudnienie, pomimo pozornego spadku bezrobocia (spadło głównie ze względu na ubytek ludności w wieku produkcyjnym). Jednocześnie działające na terenie miasta i otoczenia firmy poprawiały swoją konkurencyjność, co widoczne było w dochodach budżetowych miasta. - Miasto posiada znaczny zasób wolnych terenów inwestycyjnych, co stanowi potencjał na przyszłość. Jednocześnie skala i tempo napływu nowych inwestycji do miasta jest nadal niesatysfakcjonująca biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalizacyjne miasta i jego infrastrukturę (lokalizacja w kraju, korytarz transportowy, sieć kolejowa, odrzańska droga wodna). - Niska aktywność ekonomiczna ludności (odsetek osób aktywnych na rynku pracy) stanowi już barierę rozwoju gospodarczego i zapewne będzie się pogłębiać. Na terenie miasta (dynamicznie od 2018 roku) pojawiają się migranci ekonomiczni (głównie z Ukrainy), jako odpowiedź przedsiębiorców na deficyty kadr na rynku pracy. Na aktywność mieszkańców na rynku pracy wpływać mogą także kwestie związane z opieką nad osobami zależnymi. W mieście notuje się coraz wyższy odsetek osób w wieku senioralnym. Główne przyczyny przyznania pomocy społecznej w Kędzierzynie-Koźlu już dziś to m. in. niepełnosprawność i długotrwała choroba, czyli zjawiska, które powiązane są także z wiekiem. Oznacza to, że miasto, w którym już dziś występuje deficyt osób w wieku produkcyjnym na rynku pracy, zamieszkiwać będzie około 40% osób w wieku senioralnym, z której to grupy część wymagać będzie opieki i pomocy.

Problemy powiązane	• Depopulacja miasta (migracyjny ubytek ludności w wieku produkcyjnym). • Starzenie się społeczeństwa (ubytek ludności w wieku produkcyjnym ze względu na naturalne procesy). • Możliwy w przyszłości kryzys budżetu miasta (deficyt finansowania inwestycji miejskich, usług publicznych). • Wstrzymanie budowy terminali składowo-przeładunkowych w kozielskim porcie oraz decyzje zewnętrzne w sprawie działań na rzecz użegłownienia Odry.
Skutki	• Wzrost gospodarczy na obszarze miasta i otoczenia funkcjonalnego miał i będzie mieć głównie wymiar jakościowy. W ciągu ostatnich lat nie zaobserwowano istotnego wzrostu zatrudniania, spadek bezrobocia był zauważalny, jednak na tle kraju umiarkowany oraz w dużym stopniu związany ze zjawiskami demograficznymi. Jednocześnie rosły wynagrodzenia, których wysokość na tle miast subregionalnych była korzystna. Ponadto korzystnie wyglądał poziom wynagrodzeń osób z dużym doświadczeniem na rynku pracy. Poziom wynagrodzeń może być jednym z narzędzi „walki” o zasoby kapitału ludzkiego. • Kluczowym wyzwaniem dla przedsiębiorców będzie dostosowanie się do deficytu kadr na rynku pracy, który wynika z sytuacji demograficznej miasta, w tym ubytku ludności w wieku produkcyjnym (tzw. luka podażowa na rynku pracy). Przedsiębiorcy szukając rozwiązań oferują zatrudnienie obywatelom państw trzecich, głównie Ukrainy. Na poziomie miasta nie jest dostatecznie rozpoznana kwestia migracji zarobkowej, trudno oszacować czy jest i będzie to proces trwały, gdyż w dużym stopniu uzależniony jest od decyzji podejmowanych na poziomie centralnym oraz globalnej sytuacji politycznej i gospodarczej. • Ubytek ludności w wieku produkcyjnym w mieście może istotnie wpłynąć na poziom lokalnej konsumpcji, w tym na poziom lokalnego popytu na produkty i usługi. Prognozować można spadek przychodów wybranych działalności gospodarczych, które dostarczają produkty i usługi głównie na rynek lokalny.

Zjawisko	4. Niski poziom zaufania społecznego.
Sfera	Społeczna
Dane potwierdzające występowanie zjawiska	Potencjał działających w mieście organizacji pozarządowych jest poznany tylko częściowo. Aktywność organizacji pozarządowych związana z uczestnictwem w realizacji działań ujętych w rocznych programach współpracy to zapewne tylko część aktywności ogółu organizacji pozarządowych. W Kędzierzynie-Koźlu nie działa inkubator dla organizacji pozarządowych, który mógłby, oprócz roli animującej

	i wspierających działalność organizacji społecznych w mieście, dokonać oceny potencjału aktywności organizacji pozarządowych i sieciować ich działalność. Także wiedza miasta nt. liderów społecznych jest ograniczona. Z reguły aktywność społeczną, np. poprzez uczestnictwo w pracach planistycznych nad nowymi dokumentami strategicznymi wykazuje grupa tych samych osób. Mało aktywne są środowiska młodzieżowe. Deбата z Młodzieżową Radą Miasta Kędzierzyn-Koźle⁹⁰ przeprowadzona w kwietniu 2020 roku wskazuje, że ocena rzeczywistości i szans rozwoju osobistego w mieście jest inaczej oceniana przez młodzież, a inaczej przez przedstawicieli miasta. Młodzi poszukując kierunków i miejsc studiów wybierają większe miasta, pomimo tego, że Kędzierzyn-Koźle oferuje całkiem korzystne warunki zatrudnienia i rozwoju. Młodzi mieszkańcy oczekują, że w zakresie oferty czasu wolnego więcej działań będzie realizowane pod kątem ich potrzeb. Mają wrażenie, że ich potrzeby nie są w stanie przebić się do uszu osób decydujących o rozwoju miasta. Na poziom aktywności i integracji społecznej mieszkańców ma także wpływ jakość współpracy liderów instytucjonalnych i społecznych. O stanie tej współpracy w Kędzierzynie-Koźlu świadczą wyniki badań przeprowadzonych z liderami instytucjonalnymi i społecznymi⁹¹. Analizując wypowiedzi uczestników badania, zarówno grupy liderów instytucjonalnych, jak i liderów społecznych, można wysnuć wniosek, że obie grupy, mimo realizacji wspólnych tematów i projektów, często mają problem ze współpracą i zrozumieniem własnych potrzeb i działań. Co ciekawe, to liderzy społeczni mają świadomość, że ich działalność jest ściśle związana z działalnością instytucji publicznych, bowiem to właśnie one posiadają środki pozwalające im na realizację różnego rodzaju projektów. Z drugiej strony należy zauważyć, że liderzy instytucjonalni podczas spotkań praktycznie nie wspominali o swoich wspólnych projektach realizowanych z grupami społecznymi. Widoczne jest zamknięcie się tej grupy i realizowanie działań samodzielnie lub we współpracy z innymi organizacjami publicznymi. Ponadto widoczne jest pewne napięcie pomiędzy obiema grupami, wynikające prawdopodobnie z niezrozumienia potrzeb i możliwości
--	--

⁹⁰ Źródło: Raport z debaty z Młodzieżową Radą Miasta Kędzierzyn-Koźle w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Kędzierzyn-Koźle”. Spotkanie w formie wideokonferencji odbyło się 24 kwietnia 2020. Uczestniczyło w nim 20 osób w tym 10 przedstawicieli M.R.M oraz goście zaproszeni do udziału przez Prezydent Miasta Sabinę Nowosielską.

⁹¹ Raport z badań fokusowych „Badanie potencjału rozwoju miasta i potencjału współpracy”. Badanie z liderami instytucjonalnymi i społecznymi zrealizowano 3 marca 2020 roku. W badaniu wzięło udział łącznie 16 osób: 10 osób – liderów instytucji publicznych (I grupa), 6 osób – liderów społecznych (II grupa).

	drugiej strony. Liderzy społeczni, mimo że współpracują przy wielu okazjach z liderami instytucjonalnymi i miastem, nie do końca są z tej współpracy zadowoleni. Liderzy instytucjonalni z kolei w zasadzie nie mówią o współpracy ze stroną społeczną, a skupiają się na współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi, która według nich wygląda i działa dobrze. Miasto prowadzi swoją własną politykę rozwoju, a organizacje pozarządowe niekoniecznie w tym aktywnie uczestniczą lub nie chcą uczestniczyć z sobie znanych powodów. Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych charakteryzuje się niższym nasyceniem organizacji pozarządowych w relacji do ludności miasta. Widoczne jest to we wskaźniku organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość tego wskaźnika w 2018 roku wyniosła dla miasta 2,65 przy średniej dla grupy porównawczej, stanowiącej miasta subregionalne – 3,08. Analizowany wskaźnik wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2014-2018 z poziomu 2,4 do poziomu 2,65 (w grupie porównawczej odnotowano wzrost z poziomu 2,76 do poziomu 3,08 (źródło: MRL). Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowany udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 0,95% przy średniej dla grupy porównawczej równej 1,09% (źródło: MRL). Opisując stan miasta Kędzierzyn-Koźle w obszarze spędzania czasu wolnego warto jeszcze sięgnąć do wyników badań z uczniami szkół ponadpodstawowych⁹². Niemal 81% badanych młodych osób stwierdziło, że Kędzierzyn-Koźle nie jest dla nich dobrym miejscem do życia i rozwoju. Na taki obraz miasta w oczach młodych ludzi składają się między innymi ich opinie, mówiące o tym, że miasto stwarza ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego przez młode osoby. Na kwestię problemu dotyczącego możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców miasta zwrócili uwagę uczestnicy badania fokusowego z liderami instytucjonalnymi i społecznymi. W trakcie badań wskazano, że miasto nie posiada centrum, które gromadziłoby ludzi i było miejscem spotkań. Brak takiego centrum ma silne skutki także w kwestii zachowań ludzi. Mieszkańcy wybierają miejsca, które mogą być takimi centrami, np. galerię handlową, która przejęła rolę centrum i miejsca spotkań. Kędzierzyn-Koźle zmienia się w zakresie szeroko rozumianej dostępności
--	--

⁹² Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

	miasta dla osób oraz grup defaworyzowanych. Niemniej nadal wiele obiektów i przestrzeni publicznych wymaga przeprojektowania lub modernizacji w zakresie dostępności.
Prawdopodobieństwo wystąpienia w przyszłości	Umiarkowane (miasto i społeczność lokalna częściowo mają wpływ na kształtowanie poziomu zaufania społecznego, ale jednocześnie prognozowany duży ubytek ludności miasta, w tym odpływem migracyjnym, a barierą utrudniającą budowanie zaufania społecznego).
Główne przyczyny	- Niski poziom zaufania społecznego wynika z braku rzetelnej informacji i komunikacji społecznej w wielu wymiarach. Mieszkańcy poszczególnych osiedli niekoniecznie się znają, w niedużym stopniu organizują się, wymieniają pomysłami, realizują wspólne inicjatywy. W ten sposób nie przełamuje się bariery komunikacyjnej, nie tylko wśród sąsiadów ale także w wymiarze współpracy i współdziałania – mieszkańcy – miasto – instytucje i organizacje obywatelskie. - Niski poziom zaufania społecznego jest charakterystyczny dla Polski i uwarunkowany jest procesami społecznymi oraz historią. Poziom zaufania wg badań CBOS kształtuje się na poziomie 25% (zaufanie do innych ludzi ogółem). Dla porównania poziom zaufania w krajach skandynawskich osiąga 70%. Miasto cechuje się wzajemnym brakiem zaufania pomiędzy mieszkańcami, lokalnymi liderami, władzami miasta, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.. - Na poziom zaufania społecznego w Kędzierzynie-Koźlu wpływ może mieć brak wyraźnie ugruntowanej tożsamości miasta i jego mieszkańców, w tym negatywny wizerunek miasta, który związany jest m. in. z negatywnym postrzeganiem przemian społeczno-ekonomicznych (np. upadek przemysłu stoczniowego), a także wpływem funkcji przemysłowej na jakość życia w mieście (zanieczyszczenie powietrza).
Problemy powiązane	Najnowsza historia miasta, która związana była z dużą dynamiką przemian funkcjonalno-przestrzennych i demograficznych istotnie wpłynęła na brak wyraźnie ukształtowanej tożsamości miasta i jego mieszkańców (napływ po II wojnie światowej, rozwój funkcji przemysłowej, połączenie kilku jednostek przestrzennych w jedno miasto, odpływ migracyjny mieszkańców od początku lat 90-tych). Kędzierzyn-Koźle znajduje się w ciągłej fazie dużych przemian demograficznych, poszczególne osiedla oddalone są od siebie, posiadają funkcje osobnych jednostek osadniczych – co nie sprzyja integracji miasta oraz budowy jego spójnego wizerunku i tożsamości opartej na wyróżniku, ważnym wydarzeniu, inicjatywie, miejscu w przestrzeni miasta.

	• Genius loci miasta jest mało angażujące i atrakcyjne w kontekście budowy narracji skierowanej do mieszkańców, wokół którego koncentrowałaby się tożsamość miasta oraz działania integrujące. Miasto odwołuje się do tradycji średniowiecznej (lokacja), do tradycji militarnej (twierdza) i wreszcie funkcji gospodarczej (Odra, zakłady chemiczne). • Brak jest wykształconego, historycznego jednego centrum miasta (dwurdzeniowa struktura centrum miasta, którą tworzą „ośrodek staromiejski” w obrębie osiedla Stare Miasto oraz „ośrodek śródmiejski” w granicach osiedla Śródmieście). Brak takiego centrum ma silne skutki w kwestii zachowań ludzi. Mieszkańcy wybierają miejsca, które mogą być takimi centrami, np. galerię handlową, która przejęła rolę centrum i miejsca spotkań. • Nieugruntowana tożsamość miasta i jego mieszkańców (w tym negatywny wizerunek miasta). • Ograniczony wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki. • Depopulacja miasta.
Skutki	• Niski poziom zaufania społecznego wpływa na szereg aspektów funkcjonowania miasta i jego społeczności, w szczególności na poziom aktywności społecznej. Niski poziom zaufania społecznego przekłada się na aktywność i uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym, społecznym, w zaangażowanie w sprawy publiczne, dbałość o wspólną przestrzeń. Ogranicza poziom współpracy i realizację partnerskich inicjatyw. Może mieć to szczególny wydźwięk w kontekście potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Już dziś mały odsetek osób utożsamia się z koniecznością opieki nad osobami starszymi. • Mieszkańcy miasta ufają głównie rodzinie. Zdecydowanie mniejszym zaufaniem cieszą się już sąsiedzi, władze miasta, lokalni liderzy. Taki stan rzeczy wpływa negatywnie na kreatywność, partnerstwo, innowacyjność. Może negatywnie wpływać na relacje biznesowe, poziom dochodów przedsiębiorstw (usługi). • Mieszkańcy nie ufają w plany i zamierzenia rozwoju, postrzegają miasto pesymistycznie, nie doceniają mocnych stron miasta, co przyczyniać się może do podejmowania decyzji migracyjnych przez młodych mieszkańców miasta. • W komunikacji pomiędzy mieszkańcami dominuje przekaz negatywny. Ugruntowany zostaje przekaz o mieście bez potencjału, z problemami, m. in. związanymi z ograniczonymi możliwościami samorozwoju (praca tylko dla znajomych), problemami z jakością powietrza (przekaz medialny: miasto oszukujące mieszkańców w sprawie bezpieczeństwa zdrowia).

Zjawisko	5. Niska jakość oferty mieszkaniowej.
Sfera	Społeczna
Dane potwierdzające występowanie zjawiska	Od 2010 roku widoczny był w Kędzierzynie-Koźlu spadek dynamiki nowych inwestycji mieszkaniowych. Wyraźny spadek liczby nowych oddanych do użytku mieszkań odnotowano pomiędzy 2013 i 2014 rokiem. Od tego momentu rocznie oddaje się do użytkowania do 40 nowych mieszkań, z których większość to domy jednorodzinne (źródło: GUS). Od 2015 roku transakcje rynkowe mieszkań w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim dotyczyły przede wszystkim rynku wtórnego. Rokrocznie dokonywano pomiędzy 255 do 337 transakcji, z czego tylko kilka dotyczyło rynku pierwotnego. Średnia cena m² mieszkania na rynku wtórnym była zdecydowanie niższa (około 2,1 tys. zł) od ceny mieszkania na rynku pierwotnym (3,6 tys. w 2018 roku) (źródło: GUS). Spoglądając na średnią trzyletnią liczbę mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności uznać można, że Kędzierzyn-Koźle cechuje bardzo niekorzystna sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Ten wskaźnik niejako potwierdza wcześniejsze dane dot. niskiej aktywności związanej z budową nowych mieszkań w mieście. Wartość wskaźnika w 2018 roku wyniosła 0,5, przy średniej dla grupy porównawczej równej 2,54. Ponadto w latach 2014-2018 mieliśmy do czynienia z istotnym obniżeniem wartości analizowanego wskaźnika (z poziomu 0,9 w 2014 roku do poziomu 0,5 w 2018 roku) (źródło: MRL). W Kędzierzynie-Koźlu dostępnych jest więcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, niż średnio w grupie miast subregionalnych, jednak mieszkania te w zdecydowanej większości ułożone są w starym budownictwie, o czym świadczy bardzo niski wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Jest on w Kędzierzynie-Koźlu pięciokrotnie niższy niż średnia w grupie porównawczej miast subregionalnych. O sytuacji Kędzierzyna-Koźla w obszarze nowego budownictwa świadczy wskaźnik mówiący o powierzchni nowobudowanych mieszkań przypadającej na mieszkańca w wieku 25-34 lata. Wartość tego wskaźnika dla Kędzierzyna-Koźla w 2018 roku ukształtowała się na poziomie 0,54; przy średniej dla grupy porównawczej równej 1,46 (źródło: MRL). W Kędzierzynie-Koźlu brakuje nowoczesnych mieszkań, przeważa oferta rynku wtórnego związana ze starszym budownictwem wielorodzinnym. Opcją jest również budowa domu jednorodzinnego. Jest to jednak rozwiązanie dla osób, które dysponują większym budżetem i jednocześnie takich, które cenią sobie takie rozwiązania.
Prawdopodobieństwo	Duże (ubytek mieszkańców pogłębiać będzie brak popytu na mieszkania,

wystąpienia przyszłości	w	zwiększy się ilość pustostanów, realizowane będą nieliczne nowe inwestycje mieszkaniowe, przeważać będą inwestycje jednorodzinne, starsza zabudowa wielorodzinna wymagać będzie szeregu działań inwestycyjnych poprawiających m. in. funkcjonalność, estetykę, efektywność energetyczną).
Główne przyczyny		• Obecny stan sfery mieszkaniowej w Kędzierzynie-Koźlu wynika z uwarunkowań ukształtowanych przez najnowszą historię miasta. Rozwój funkcji przemysłowej przyciągał nowych mieszkańców. W tym czasie zrealizowano szereg inwestycji mieszkaniowych. Od początku lat 90-tych obserwowany jest ubytek ludności miasta, w szczególności młodych osób. Nowe inwestycje mieszkaniowe związane są głównie z zabudową jednorodziną (w obrębie miasta i jego otoczenia funkcjonalnego). W ciągu ostatnich 10 lat praktycznie nie powstały nowe inwestycje wielorodzinne, prawdopodobnie ze względu na niski popyt oraz występującą podaż mieszkań na rynku wtórnym. • Istniejąca zabudowa wielorodzinna, która powstawała z różną dynamiką w czasie (okres przedwojenny, lata 70-te, etc.), charakteryzuje się dość zróżnicowaną jakością. Wynika to ze standardów budownictwa dla poszczególnych okresów oraz stopnia zużycia infrastruktury. Ceny transakcyjne mieszkań na rynku wtórnym (około 2,1 tys. za m²) wskazują, że przeważają zasoby o niskim lub średnim standardzie. Mieszkania takie wymagają z reguły wkładu finansowego (remonty, poprawa funkcjonalności).
Problemy powiązane		• Depopulacja miasta (migracyjny ubytek ludności w wieku produkcyjnym), co pogłębiać będzie kryzys sfery mieszkaniowej). • Starzenie się społeczeństwa (ubytek ludności w wieku produkcyjnym ze względu na naturalne procesy), co ograniczać będzie zdolności inwestycyjne mieszkańców w zakresie poprawy jakości tanki mieszkaniowej, wpłynie na potrzeby poprawy jej funkcjonalności (tzw. wymiar dostępności). • Możliwy w przyszłości kryzys budżetu miasta (deficyt finansowania inwestycji miejskich, usług publicznych), który pogłębiany będzie przez rosnące koszty utrzymania/ modernizacji zasobów komunalnych i infrastruktury sieciowej.
Skutki		• Pogłębiać się będzie kryzys sfery mieszkaniowej. Nawet przy założeniu, że realizowane będą nowe inwestycje mieszkaniowe (np. w ramach rządowych programów), problemem będzie utrzymanie istniejących zasobów mieszkaniowych, w przypadku skurczenia się ludności miasta o 50%. Problem dotyczyć będzie zarówno zasobów komunalnych miasta, jak również obiektów prywatnych. W okresie od 2010 do 2018 widoczny był 100% wzrost ilości pustostanów w mieście.

	• Potrzeby starzejącego się społeczeństwa wymagać będą podejmowania szeregu działań, także inwestycyjnych, związanych z wymiarem dostępności, także w sferze mieszkaniowej. Większość zasobów mieszkaniowych, które powstały w bliższej lub dalszej przeszłości nie jest dostosowana do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych (np. brak windy, deficyt odpowiedniej jakości przestrzeni wspólnych, miejsc spotkań). • Utrzymanie zasobów komunalnych oraz infrastruktury sieciowej i społecznej w warunkach kurczącej się populacji miasta i starzejącego się społeczeństwa stanowić będzie coraz większe obciążenie dla budżetu miasta. Wzrost wydatków na utrzymanie zasobów infrastruktury mieszkaniowej może wystąpić wraz z ograniczeniem dochodów własnych miasta (kryzys ekonomiczny).
--	--

Zjawisko	6. Problemy jakości środowiska, w szczególności jakości powietrza.
Sfera	Środowiskowa
Dane potwierdzające występowanie zjawiska	Szczególnie nagłośnionym problem w Kędzierzynie-Koźlu jest kwestia jakości powietrza atmosferycznego. Jak pokazują badania zrealizowane z mieszkańcami miasta (młodzież, liderzy lokalni, inne grupy) opinie o jakości powietrza kształtują wizerunek miasta⁹³. Kwestią budzącą niepokój mieszkańców, liderów społecznych, władz miasta jest zanieczyszczenie benzenem. Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej tanim węglem, a więc najczęściej o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych.⁹⁴ Dane pomiarowe Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Opolu na stacji automatycznej, zlokalizowanej w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku wskazywały 56% wartości dopuszczalnej, co było wartością wyższą od stężeń odnotowanych w tym czasie w Opolu, Prudniku i Zdzeszowicach, wynoszących odpowiednio 12%, 22% i 48%. Pomimo wyższych stężeń benzenu w Kędzierzynie-Koźlu nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń w ujęciu rocznym.⁹⁵ Problem stężeń benzenu w opinii Urzędu Miasta związany jest jednak z

⁹³ Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

⁹⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok

⁹⁵ Za: Wyniki pomiarów uzyskanych w 2019 roku na stacjach monitoringu jakości powietrza w województwie opolskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu

	charakterystyką emisji zanieczyszczeń w czasie. O ile nieprzekraczane są średnioroczne stężenia tego gazu, to problem stanowią krótkotrwałe bardzo wysokie stężenia, notowane w mieście co pewien okres czasu. W ujęciu rocznym nie stanowią one podstawy do zdefiniowania problemu przez państwowe służby ochrony środowiska ze względu na brak przekroczeń ustalonych wartości stężeń. Jednak w opinii Urzędu Miasta problem nie został należycie zbadany i określony, np. w jakim zakresie bardzo duże dobowe stężenia benzenu mogą wpływać na stan i bezpieczeństwo mieszkańców. Problem w dużym stopniu związany jest bowiem w odbiorze społecznym kwestii zanieczyszczeń powietrza benzenem. Brak wiedzy oraz brak rozwiązania problemu skutkuje obawami mieszkańców o swoje zdrowie⁹⁶. Problem występowania w powietrzu wysokich stężeń benzenu w Kędzierzynie-Koźlu jest problemem wieloletnim. Budzi szczególny niepokój mieszkańców miasta od kilku lat. Miasto oraz społeczność lokalna próbuje, do tej pory bezskutecznie, wskazać podmiot odpowiedzialny za emisję wysokich stężeń benzenu. Badanie przeprowadzone z mieszkańcami miasta na potrzeby ewaluacji on-going aktualnej strategii rozwoju miasta w 2018 roku wskazały, że głównym problemem miasta wg jego mieszkańców jest dziś stan środowiska, w tym jakość powietrza.
Prawdopodobieństwo wystąpienia w przyszłości	Umiarkowane (miasto ma wpływ na poprawę jakości środowiska)
Główne przyczyny	• Zjawisko niskiej emisji (związane głównie z uwalnianiem pyłów zawieszonych PM10 oraz PM 2,5) generowane aż w 50% przez paleniska domowe, w których pali się paliwami gorszej jakości lub śmieciami. W dużym stopniu jest to uwarunkowane kwestiami ekonomicznymi (tzw. ubóstwo energetyczne, tj. spalaniem paliw najtańszych), jak też świadomością ekologiczną mieszkańców. Ponadto na zły stan powietrza ma wpływ transport - 12%; przemysł – 12%; rolnictwo – 10-11%. • Funkcja przemysłowa, związana z funkcjonowaniem na terenie miasta i poza jego granicami dużych zakładów przemysłowych, które wywierają niekorzystny wpływ na środowisko (w tym m. in. podmioty emitujące benzen). • Zmiany klimatyczne, których skutkiem są głównie susze i powodzie (miasto jest szczególnie na nie narażone), w tym również deficyt zasobów wodnych. Miasto nie wykorzystuje wystarczająco wód opadowych. Brakuje systemów małej retencji,

⁹⁶ Za: Stanowiska Urzędu Miasta w Kędzierzynie-Koźlu, pismo z dnia 04.11.2019 r. skierowane do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

	które mogłyby zaspokoić bieżącą potrzebę pielęgnacji i ochrony zieleni miejskiej.
Problemy powiązane	• Brak zaufania społecznego, w tym negatywny wizerunek miasta. Zły stan jakości powietrza atmosferycznego wpływa na negatywne postrzeganie miasta przez jego mieszkańców. Jakość środowiska wskazywana jest jako jedna z przyczyn wyjazdu młodych mieszkańców miasta. • Niska standard mieszkań, które w dużym zakresie wyposażone są w niskiej efektywności paleniska węglowe. Powiązane jest to również w kwestiami ekonomicznymi, czyli kosztami modernizacji tkanki mieszkaniowej i rozwoju sieci ciepłowniczej.
Skutki	• Zła jakość środowiska bardzo negatywnie wpływa na wizerunek miasta. Miasto w pierwszej kolejności kojarzone jest przez mieszkańców przez pryzmat zanieczyszczonego powietrza, niezależnie od obiektywnych ocen jego stanu, co wynika, m. in. z niskiego poziomu zaufania społecznego. Negatywny wizerunek kształtowany przez zły stan środowiska może mieć wpływ na decyzje migracyjne. Choć pewnie nie jest to czynnik determinujący nie należy go lekceważyć. • Zła jakość powietrza atmosferycznego ma bezpośredni wpływ na jakość życia, w tym wpływa na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców (np. choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia). Realny problem dotyczy w szczególności pyłów zawieszonych pochodzących z niskiej emisji, głównie z emisji generowanej przez paleniska domowej (jakość zasobów mieszkaniowych). • Deficyt zasobów wodnych może ograniczać konkurencyjność miasta w sferze gospodarczej (np. niski poziom wody w Odrze ogranicza działalność transportu rzeczno). Długotrwałe susze mogą pogłębiać problem jakości powietrza (pożary, pylenie).

3. Analiza potencjałów i mocnych stron miasta

W poprzednim rozdziale przeprowadzono diagnozę problemów i barier rozwojowych. Aby zbudować plan rozwoju lokalnego konieczne jest poznanie także jego potencjałów i mocnych stron. Ich definiowanie było logicznym następstwem, tj. w pierwszej kolejności poszukiwano wiedzy na temat potencjałów i mocnych strony w zapisach rozdziału charakterystyki miasta, który co do zasady obejmował wszystkie istotne obszary funkcjonowania miasta, opierał się na wiedzy jakościowej, w tym licznych badaniach i wiedzy ilościowej.

W kolejnym kroku przeprowadzono warsztat z udziałem mieszkańców miasta, który wniósł istotny wkład w definiowanie czynników rozwojowych miasta ułożonych w postaci analizy SWOT. Na podstawie tych dwóch etapów zdefiniowano ostateczny kształt potencjałów i mocnych stron miasta. Pozwoliło to zidentyfikować przewagi konkurencyjne miasta oparte na materialnych i niematerialnych zasobach wewnętrznych.

Szczegółowa diagnoza miasta, praca warsztatowa z interesariuszami oraz szerokie konsultacje społeczne wykazały, że do kluczowych potencjałów i mocnych stron miasta należą:

1. Położenie miasta przy głównych szlakach komunikacyjnych, które przyczyniło się do rozwoju funkcji przemysłowej miasta,
2. Rozwinięta funkcja przemysłowa, w tym przemysł chemiczny, nowe inwestycje lokowane na m.in. na Polu Południowym, w porcie w Koźlu, na pozostałych wyznaczonych obszarach aktywności gospodarczej,
3. Aktywność ekonomiczna mieszkańców, będąca istotnym impulsem rozwoju miasta,
4. Korzystna i stabilna sytuacja budżetu miasta, wpływająca na aktywność inwestycyjną miasta,
5. Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną,
6. Doświadczone i aktywne służby publiczne (w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego),
7. Dobrze rozwinięte i funkcjonujące szkolnictwo różnych poziomów, kreujące ponadlokalną funkcję miasta,
8. Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, w oparciu o którą budowana będzie nowa oferta,
9. Marka i renoma Klub siatkarski Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle,
10. Aktywne i dobrze zorganizowane instytucje kultury i sportu,
11. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i dobry dostęp do opieki zdrowotnej,
12. Atuty do kreowania oferty czasu wolnego oparte na walorach przyrodniczo-krajobrazowych (m.in. Odry, Kłodnicy, lasach), dziedzictwie kulturowym (np. muzeum, zabytkach pofortecznych) i imprezach miejskich,
13. Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego,
14. Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych „Szkola świadomego planowania przestrzennego”).

W opinii mieszkańców⁹⁷ miasta do największych zmian jakie dokonały się na przestrzeni ostatnich lat w Kędzierzynie-Koźlu należy zaliczyć te odnoszące się do przestrzeni funkcjonalnej miasta. Miasto zaczęło zmieniać się wizualnie, a co za tym idzie po prostu wyładniało.

Powyższa opinia mieszkańców potwierdza, że miasto w istotny sposób inwestowało w ciągu ostatnich lat w rozwój, co możliwe było dzięki korzystnej sytuacji ekonomicznej, właściwie zaplanowanemu budżetowi miasta, a także mieszkańcom i firmom działającym na terenie miasta. Tym samym miasto wykorzystuje swoje atuty dla kreowania wzrostu ekonomicznego, związane z lokalizacją oraz rozwiniętym potencjałem gospodarczym.

W mieście widoczne były istotne zmiany w kreowaniu aktywności społecznej mieszkańców. Rozwijały się nowe formy współpracy, takie jak budżet obywatelski, czy inicjatywa lokalna. Ważną rolę w kreowaniu aktywności mieszkańców pełniły organizacje pozarządowe. Dane wskazują, że aktywnych jest około 1/3 spośród 170 zarejestrowanych organizacji, co stanowi istotny potencjał.

Zmiany w sferze funkcjonalnej miasta dotyczyły także infrastruktury transportowej, komunikacyjnej, sportowej, oświatowej, częściowo kulturalnej. Oferta rekreacji, edukacji i kultury realizowana jest w mieście przez aktywne i doświadczone podmioty publiczne i wspierana przez aktywne organizacje pozarządowe.

W mieście funkcjonuje już od wielu lat i odnosi sukcesy na arenie krajowej i międzynarodowej klub siatkarski Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle, który jest jednym z najważniejszych elementów pozytywnego wizerunku miasta wśród jego mieszkańców.

Miasto charakteryzuje się korzystnymi wskaźnikami poziomu bezpieczeństwa publicznego i dobrą dostępnością do opieki zdrowotnej.

Miasto inwestuje w rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska, próbuje zmienić swój negatywny wizerunek. Tym działaniom sprzyjają wysokie standardy planowania przestrzennego. Miasto w całości objęte jest planami zagospodarowania przestrzennego.

Jednocześnie Kędzierzyn-Koźle posiada atuty, które sprzyjają kreowaniu rozwiązań czasu wolnego. Należą do nich sieć hydrograficzna, w tym rzeka Odra i Kłodnica, otoczenie miasta przez lasy, które zajmują prawie połowę jego powierzchni oraz dziedzictwo kulturowe.

Poniżej przedstawiono uzasadnienie do wyboru kluczowych potencjałów i mocnych stron, które oparto na szczegółowej diagnozie i charakterystyce uwarunkowań rozwoju miasta oraz czterech czerwcowych i lipcowych warsztatów prowadzonych on-line z wybranymi w trakcie „mapowania interesariuszy” przedstawicielami sektorów i gałęzi wpływających na kształt miasta.

⁹⁷ Raport z badań fokusowych „Badanie potencjału rozwoju miasta i potencjału współpracy”. Badanie z liderami instytucjonalnymi i społecznymi zrealizowano 3 marca 2020 roku. W badaniu wzięło udział łącznie 16 osób: 10 osób – liderów instytucji publicznych (I grupa), 6 osób – liderów społecznych (II grupa).

Tabela 44. Uzasadnienie wyboru kluczowych potencjałów i mocnych stron miasta

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
1. Położenie w przestrzeni kraju na głównych szlakach komunikacyjnych, które przyczyniło się do rozwoju funkcji przemysłowej miasta	
Przebieg III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego	Kędzierzyn-Koźle położony jest w korytarzu głównych elementów strukturalnych III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, tj. autostrady A4, magistralnej linii kolejowej E-30, odrzańskiej drogi wodnej. Przez miasta przebiegają liczne linie przesyłowe energii, gazu, itp. Kędzierzyn-Koźle leży w samym sercu Europy, stąd w odległości 300-500 km leży sześć stolic państw europejskich. We wrześniu 2018 roku ruszyły pierwsze prace remontowe linii kolejowej E-30. Wartość inwestycji dot. przebudowy całej linii kolejowej E-30 od Opola do Kędzierzyna-Koźla realizowanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z Krajowego Programu Kolejowego to ponad 412 mln zł. Po zakończeniu inwestycji planowanej na jesień 2021 roku czas przejazdu pociągów na trasie Kędzierzyn-Koźle-Opole skróci się o połowę (prędkość przejazdu powinna wzrosnąć dwukrotnie w stosunku do stanu obecnego, cała trasa będzie też monitorowana). GDDKiA rozpoczęła właśnie budowę obwodnicy północnej miasta, której zakończenie przewidywane jest w połowie 2022 roku. Wyprowadzi ona ruch pojazdów (w tym transport ciężki) poza tereny zabudowy wielorodzinnej i połączy miasto z autostradą A4. Po wybudowaniu łącznika obwodnicy z ul. Energetyków poprawi się bezpieczeństwo mieszkańców oraz płynność ruchu w mieście.
Odrzańska Droga Wodna	Nie bez znaczenia dla przyszłego rozwoju miasta i jego funkcji logistycznej jest Odrzańska Droga Wodna. Decyzje strategiczne podejmowane są na szczeblu rządowym. Pierwsze działania zostały podjęte w 2016 roku przez Radę Ministrów w formie uchwały w sprawie przyjęcia „Założeń do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”. W najbliższej perspektywie zakładane jest przygotowanie studiów wykonalności dla wszystkich inwestycji przewidzianych do realizacji w okresie długoterminowym (dokumenty będą dotyczyły większych odcinków szlaków żeglugowych i rekomendować wariantowo najlepsze rozwiązania). Do roku 2030 ma nastąpić przystosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów klasy Va, wraz z budową Kanału Koźle-Ostrawa, będącego polskim odcinkiem szlaku wodnego Dunaj-Odra-Łaba oraz budową Kanału Śląskiego. Dostępność odrzańskiej drogi wodnej, stwarzająca szansę na wykorzystanie potencjału żeglugowego Odry do celów transportowych i włączenie jej do europejskiego systemu dróg wodnych rozpatrywana jest także w kategorii potencjału rozwojowego województwa opolskiego. Potwierdzają to zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego. W nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku wyznaczono strefę aktywności gospodarczej Port (AG2). Strefa wskazana została po dwóch stronach Kanału Kłodnickiego, na osiedlu Kłodnica. Granicę na północy stanowi projektowana droga oraz strefa zabudowy przemysłowej, na wschodzie projektowana obwodnica Kędzierzyna-Koźla w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423, na południu linia kolejowa nr 137, na zachodzie nurt Odry. Głównym elementem strefy jest port

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	rzeczny u ujścia Kanału Gliwickiego do Odry. Reaktywacja Portu jest szansą na stworzenie centrum transportu intermodalnego, który miałby wpływ na rozwój całego miasta. Zgodnie z ustaleniami uchwalonego Studium rozwój portu rzeczno-koźłowskiego oraz rozwój rzecznej sieci transportowej, to jedne z głównych założeń kierunków rozwoju miasta wyznaczonych w tym dokumencie.
2. Rozwinięta funkcja przemysłowa, w tym przemysł chemiczny, nowe inwestycje lokowane na m.in. na Polu Południowym, w porcie w Koźlu, na pozostałych wyznaczonych obszarach aktywności gospodarczej oraz aktywność ekonomiczna mieszkańców, będące istotnym impulsem rozwoju miasta.	
Tradycje przemysłowe	Miejscowości, które weszły w skład Kędzierzyna-Koźła posiadają wieloletnią tradycję związaną z funkcjonowaniem na ich terenie zakładów przemysłowych. Wynika to ze strategicznego położenia nad brzegiem Odry oraz na przecięciu szlaków handlowych. Korzystna lokalizacja oraz bliskość terenów zasobnych w surowce pozytywnie wpłynęły na rozwój w kierunku produkcyjnym. Na tle grupy porównawczej, którą stanowią miasta subregionalne w kraju, Kędzierzyn-Koźle wypadł korzystnie pod względem nasycenia miasta podmiotami gospodarczymi. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych ujętych w REGON na 1000 mieszkańców był wyższy od średniej dla tej grupy porównawczej. Nasycenie podmiotami gospodarczymi w Kędzierzynie-Koźlu zasadniczo nie zmieniało się na linii czasu, pomiędzy 2014 a 2018 rokiem (MRL).
Grupa Azoty ZAK S.A. i inne zakłady przemysłowe	Największym zakładem przemysłowym w mieście jest Grupa Azoty ZAK S.A., która jest jednym z największych producentów nawozów sztucznych, alkoholi OXO i plastifikatorów. Zakłady Grupy Azoty znajdują się na terenie osiedla Azoty, a w ich skład wchodzi m.in. elektrociepłownia, oczyszczalnia ścieków oraz port załadunkowy wraz z bocznicą kolejową. Spółka od wielu lat jest największym pracodawcą w mieście. Przemysłowe tradycje, sąsiedztwo innych firm przemysłowych oraz dogodne warunki do inwestowania spowodowały, że na terenie Kędzierzyna-Koźła zainwestowało wiele firm z kraju i za granicą. Do największych i najbardziej wyróżniających się należą m.in: • BELMAR Sp. z o. o. (przemysł maszynowy i precyzyjny), • CTL Chemkol Sp. z o.o. (logistyka i przemysł chemiczny), • CEWE Sp. z o. o. (laboratorium fotograficzne), • Damen Shipyards Koźle Sp. z o. o. (przemysł stoczniowy), • CERATIZIT K-K Sp. z o.o (przemysł narzędziowy), • Brenntag Polska Sp. z o.o. (przedsiębiorstwo chemiczne - dystrybucja surowców) Nie bez znaczenia pozostaje Sieć Badawcza Łukasiewicza Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Blachownia” – jednostka, która od blisko 70 lat prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe w sektorze z chemii organicznej.
Klaster Chemii Specjalistycznej CHEM-STER	Warto odnotować, że w sierpniu 2013 roku został powołany do życia Klaster Chemii Specjalistycznej CHEM-STER, grupujący dla wymiany doświadczeń, przepływu wiedzy i technologii, podmioty powiązane z branżą chemiczną. W skład grupy założycielskiej weszli: Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Blachownia” jako inicjator całego projektu oraz Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	o.o. przyjmujący rolę Koordynatora Klastra. Obecnie klaster skupia 17 podmiotów przedsiębiorstw, placówek naukowo-badawczych i jednostek otoczenia biznesu.
Tereny inwestycyjne	Długa historia i aktualna aktywność przemysłu w mieście przekłada się na występowanie na obszarze miasta rozległych terenów przemysłowych i poprzemysłowych. Tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe stanowią ok. 6% całej powierzchni Kędzierzyna-Koźla. Tereny te są zgrupowane w 3 głównych obszarach: • Osiedle Azoty gdzie dominuje przede wszystkim Grupa Azoty ZAK S.A. • Osiedle Przyjaźni skupiające podmioty powiązane z JPM Holding S. A. • Osiedla Kłodnica, Zachód i Stare Miasto w rejonie Portu Koźle. Ponadto w Kędzierzynie-Koźlu powstał Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy (KKPP), którego rolą jest m.in. promocja gospodarcza i współpraca z inwestorami. Jest on w posiadaniu terenów przeznaczonych pod inwestycje przemysłowo-usługowe o łącznej powierzchni ok. 50,5 ha (tzw. Pole Południowe). Obszar ten zlokalizowany jest pomiędzy ul. Naftową, a terenami kolejowymi Blachowni, obszar inwestycyjny został objęty działaniem Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz posiada pełne uzbrojenie w podstawową infrastrukturę: sieć drogową, sieć gazową, sieć kanalizacyjną i wodociągową, sieć elektroenergetyczną oraz sieć teleinformatyczną.
3. Aktywność ekonomiczna mieszkańców będąca istotnym impulsem rozwoju miasta	
Spadające wskaźniki ilości osób korzystających z pomocy społecznej	W latach 2013-2018 istotnie (o ponad 42%) spadła liczba rodzin, korzystających z pomocy społecznej. Jeszcze większy spadek (o ponad 48%) odnotowano jeżeli chodzi o liczbę osób w rodzinach, korzystających z pomocy społecznej (GUS). O poprawiającej się sytuacji ekonomicznej świadczyć mogą nie tylko spadające wskaźniki liczby rodzin, którym udzielono wsparcia ze względu na ubóstwo i bezrobocie, ale także ze względu na alkoholizm i przemoc w rodzinie (MOPS).
Niskie wskaźniki bezrobocia	Kryzys gospodarczy, który nastąpił na świecie po kryzysie finansowym wywołanym w 2008 roku, widoczny był w danych dot. bezrobocia w Kędzierzynie-Koźlu oraz w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim. W 2010 roku Powiatowy Urząd Pracy (PUP) odnotował 3250 bezrobotnych w mieście oraz 1258 bezrobotnych na obszarach wiejskich powiatu. Od tego momentu nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych, maksimum osiągając w 2013 roku (3547 osób). Od 2013 roku obserwowano spadek liczby osób bezrobotnych. Wg danych PUP w kwietniu 2020 roku na terenie miasta było 1663 osób bezrobotnych. Mniej dynamiczny spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano w skali obszarów wiejskich powiatu kędzierzyńskiego.
Rosnące dochody ludności oraz wzrost aktywności ekonomicznej	Istotną determinantą wpływającą na poziom dochodów ludności miasta (co ma swoje przełożenie na dochody podatkowe miasta) był rosnący poziom wynagrodzeń oraz częściowo wzrost aktywności ekonomicznej ludności. Wg danych ujętych w MRL w 2018 roku osoba pracująca w Kędzierzynie-Koźlu mogła liczyć na przeciętny dochód w wysokości niemal 46,7 tys. zł. Był on wyższy o 9% w porównaniu z 2016 rokiem. Z kolei przeciętny podatnik prowadzący działalność gospodarczą osiągnął w 2018 roku dochód z tego tytułu w wysokości niemal 94,6 tys. zł. Była to wartość większa o 18,1% w porównaniu z 2016 rokiem. Mediana wynagrodzeń potwierdza, że Kędzierzyn-Koźle może być dobrym miejscem do pracy. Mediana wynagrodzeń w grupie gmin o funkcji przemysłowej

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	wyższa od Kędzierzyna-Koźla była jedynie w gminie Police (również z przemysłem chemicznym). Kędzierzyn-Koźle może oferować „dobry poziom wynagrodzeń”, o ile znajdzie się zatrudnienie w przedsiębiorstwach przemysłowych lub budownictwie.
4. Korzystna i stabilna sytuacja budżetu miasta wpływająca na aktywność inwestycyjną miasta	
Dochody miasta opierały się w dużym stopniu na dochodach generowanych przez aktywność ekonomiczną na poziomie lokalnym.	Wg danych GUS w 2018 roku Kędzierzyn-Koźle osiągnął ponad 284 mln zł dochodów ogółem. 62,3% dochodów miasta stanowiły dochody własne. Spadek liczby mieszkańców nie przełożył się na analogiczny spadek dochodów ogółem, wzrost gospodarczy i wzrost wynagrodzeń kompensował negatywne skutki zjawisk demograficznych dla budżetu miasta. Dochody miasta w ciągu ostatniej dekady rosły dynamicznie. Dla okresu ujętego w analizach szczegółowych rocznych budżetów miasta, tj. lat 2013-2019 odnotowano wzrost rocznych dochodów rzędu 100 mln zł, co stanowiło około 50% wartości dochodów budżetu roku bazowego. Duży odsetek wzrostu dochodów generowany był przez potencjał wewnętrzny miasta i związany był ze wzrostem aktywności gospodarczej, wzrostem poziomu wynagrodzeń oraz utrzymaniem aktywności zawodowej mieszkańców na stałym poziomie, pomimo depopulacji miasta i otoczenia funkcjonalnego.
Wysoka aktywność inwestycyjna miasta	Wartości dochodów przełożyły się na stosunkowo wysokie na linii analizowanego czasu wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne. Wysiłek inwestycyjny miasta doceniają w opiniach mieszkańcy, którzy zauważają zachodzące zmiany przestrzenno-funkcjonalne. Wysiłek inwestycyjny w latach 2018-2019 widoczny jest również w strukturze wydatków miasta. O ile do 2017 roku wydatki majątkowe osiągnęły max. 17,5% wydatków ogółem, to w latach 2018-2019 przekroczyły 20%, przy jednoczesnym wzroście całkowitych wydatków. Tym samym w latach 2018-2019 inwestycje i zakupy inwestycyjne osiągnęły wartość około 147 mln zł (GUS).
Korzystna sytuacja budżetu miasta	W okresie pomiędzy 2013 a 2019 rokiem korzystna sytuacja związana z dochodami budżetu miasta pozwoliła na osiągnięcie stabilności budżetowej i podjęcie istotnego wysiłku inwestycyjnego. Wzrastający poziom dochodów, w tym również dostępność zewnętrznych środków dotacyjnych umożliwił realizację szeregu inwestycji w przestrzeni miasta. Wieloletnia Prognoza Finansowa dla Miasta zbudowana została w sposób zbilansowany i bezpieczny, bazując na stabilnych źródłach dochodów, generowanych przez aktywność ekonomiczną mieszkańców i podmiotów gospodarczych, uwzględniając konieczność spłaty zobowiązań kredytowych, umożliwiających realizację inwestycji (analiza WPF). Korzystna sytuacja budżetu miasta widoczna jest w danych historycznych odnoszących się do poziomu spłat kredytowych w relacji do nadwyżki operacyjnej. Osiągana i powiększana w latach 2014–2018 nadwyżka operacyjna pozwoliła na podjęcie przez miasto wspomnianego wcześniej wysiłku inwestycyjnego, widocznego w poziomie wydatków inwestycyjnych w latach 2018-2019 (analiza WPF). Na tle grupy porównawczej Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się wyższymi od średniej dochodami ogółem na mieszkańca, wyższym udziałem dochodów

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	własnych w dochodach ogółem, wyższymi dochodami własnymi w przeliczeniu na mieszkańca. Oznacza to, że miasto w większym stopniu niż przeciętne miasto subregionalne w kraju generuje dochody miasta przez aktywność ekonomiczną na poziomie lokalnym (MRL).
5. Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną,	
Rosnąca rola i potencjał organizacji pozarządowych	Wg danych GUS w 2019 roku w Kędzierzynie-Koźlu było 149 stowarzyszeń oraz 21 fundacji, czyli łącznie 170 organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS. Należy podkreślić, iż potencjał działających w mieście organizacji pozarządowych jest poznany tylko częściowo. Aktywność organizacji pozarządowych związana z uczestnictwem w realizacji działań ujętych w rocznych programach współpracy to zapewne tylko część aktywności ogółu organizacji pozarządowych.
Otwarcie się miasta na dialog i partycypację społeczną	Idea sieciowania organizacji pozarządowych w Kędzierzynie-Koźlu realizowana jest poprzez Centrum Zintegrowanej Aktywności Społecznej (CZAS)- Jest to kilka pomieszczeń w jednym z budynków Urzędu Miasta, które udostępniane są bezpłatnie organizacjom pozarządowym. W strukturach organizacyjnych Urzędu Miasta wyodrębniono stanowisko koordynatora ds. współpracy z ngo. W Kędzierzynie-Koźlu od 2011 roku działania Młodzieżowa Rada Miasta. Młodzieżowa Rada składa się z radnych wybieranych w szkołach. Radnym może być każdy uczeń klasy 6-8 szkoły podstawowej oraz każdy uczeń szkoły ponadpodstawowej albo zespołu tych szkół określonych w zarządzeniu Prezydenta. Środowiska seniorskie należą do jednych z najaktywniejszych grup społecznych w mieście. Niejako sprzyjają temu zjawiska demograficzne. Rosnąca ilość osób w wieku senioralnym przekłada się także na potencjał aktywności społecznej, pojawianie się nowych liderów w tych środowiskach, a skala tych zjawisk zauważana jest przez władze miasta. W mieście funkcjonują zarówno formalne jak też mniej formalne zrzeszenia seniorów. Seniorzy mają również dużą siłę przebicia w artykułowaniu swoich potrzeb, m. in. poprzez głosowanie w budżecie obywatelskim, aktywność w funkcjonowaniu struktur osiedlowych. W Kędzierzynie-Koźlu od wielu lat realizowanych jest szereg przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby osób starszych. Pięć domów dziennego pobytu realizuje szeroki wachlarz działań na rzecz seniorów o charakterze kulturalno-oświatowo-rekreacyjnym. Uchwałą NR XXI/163/15 Rady Miasta Kędzierzyn - Koźle z dnia 26 listopada 2015 roku powołano do życia Miejską Radę Seniorów. W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje inicjatywa lokalna, która skierowana jest do formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, którzy zamierzają działać na rzecz Gminy Kędzierzyn-Koźle. W ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy miasta bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239) mogą złożyć wniosek (w rozumieniu

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	Kodeksu postępowania administracyjnego) o realizację zadania publicznego do Gminy Kędzierzyn-Koźle, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę. Ważną rolę w obszarze aktywizacji i integracji społeczności lokalnej odgrywa budżet obywatelski. W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje od 2017 roku. Jest on narzędziem wspierającym włączenie mieszkańców w kreowanie rozwoju lokalnego w odniesieniu do najbliższego otoczenia. Co roku mieszkańcy miasta mają okazję wybierać działania i przedsięwzięcia, które realizuje w przestrzeni miasta Gmina. Z roku na roku obserwuje się rosnący budżet tej inicjatywy w Kędzierzynie-Koźlu. W 2020 roku na budżet obywatelski przeznaczono 1,9 mln zł, około 500 tys. zł więcej niż w pierwszej edycji w 2017 roku. Rekordową liczbę ważnych oddanych głosów odnotowano w 2019 roku. Na zadania ujęte w budżecie obywatelskim głosowało 6250 mieszkańców, czyli około 10% populacji miasta.
6. Doświadczone i aktywne służby pomocy społecznej	
Działalność i inicjatywy podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	W ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w mieście jest świadczona pomoc osobom w wieku senioralnym poprzez 5 domów dziennego pobytu oraz 47 mieszkań chronionych. Domy organizują zajęcia o charakterze kulturalnym, oświatowym, rehabilitacyjnym i rekreacyjnym. W 2019 roku podopieczni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w 59 inicjatywach skierowanych do mieszkańców miasta. Były to imprezy organizowane na terenie miasta (zarówno przez MOPS jak i inne podmioty i organizacje), ale również imprezy na terenie województwa opolskiego i poza jego granicami (w tym w ramach projektów transgranicznych, na terenie Republiki Czeskiej). MOPS współpracował w tym zakresie z placówkami oświatowymi, radami osiedli, parafiami a także organizacjami działającymi na rzecz lokalnej społeczności (blisko dwudziestoma podmiotami z terenu miasta), z sektorem biznesu oraz instytucjami z sześciu innych gmin w ramach projektu finansowanego ze środków UE. Prowadzone działania miały na celu integrację społeczności lokalnej. W Kędzierzynie-Koźlu działa również Dom Pomocy Społecznej. Dysponuje on miejscami dla 70 dorosłych podopiecznych (w tym także osób niepełnosprawnych intelektualnie), którym opiekę zapewnia zespół opiekuńczo-terapeutyczny. Ponadto w mieście funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety, który dysponujący około 55 miejscami.
7. Dobrze rozwinięte i funkcjonujące szkolnictwo różnych poziomów, kreujących ponadlokalną funkcję miasta	
Dobrze rozwinięte i funkcjonujące szkolnictwo różnych poziomów	Miasto jest obszarem funkcjonowania obiektów edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej (ogólnokształcącej i zawodowej). W 2018 roku w mieście działało 12 publicznych szkół podstawowych i jeden publiczny zespół szkolno-przedszkolny. Największe zagęszczenie placówek oświatowych w Kędzierzynie-Koźlu ma miejsce w osiedlach Stare Miasto, Pogorzelec i Śródmieście. Ofertę usług oświaty na poziomie szkoły podstawowej uzupełniają dwie funkcjonujące szkoły prywatne (nieprowadzone przez miasto Kędzierzyn-Koźle). Szkoły podstawowe znajdują się na wszystkich osiedlach poza os. Południe, Kuźniczka, Lenartowice, Miejsce Kłodnickie i Blachownia. Dzieci z wymienionych osiedli nie mają jednak dalej niż 2 km do najbliższej placówki oświatowej. Szkoły są

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	sukcesywnie remontowane i doposażenie. W mieście działa 8 publicznych szkół ponadpodstawowych, zlokalizowanych na terenie Koźla, Kędzierzyna, Sławięcic i Azot (Zespół Szkół Nr 1 im. Powstańców Śląskich, Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte, Zespół Szkół Nr 3 im. Mikołaja Reja, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza, II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy, Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego). Dużą zaletą szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu jest współpraca z lokalnymi zakładami przemysłowymi. Za mocne strony i zalety oświaty w Kędzierzynie-Koźlu uznano m.in.: gęstą i dobrze skomunikowaną sieć szkół; zaangażowaną kadrę nauczycielską zorientowaną w kompetencjach uczniów; mało liczne klasy oraz zindywidualizowane zajęcia z uczniami; otwarte do późnych godzin świetlice (w tym socjoterapeutyczne); współpracę szkół z zewnętrznymi instytucjami (w tym NGO); zaangażowane Rady Rodziców; możliwość korzystania z porad i usług logopedów, pedagogów, pielęgniarek szkolnych, gabinetów dentystycznych; a także organizowanie ciekawych spotkań i dodatkowych zajęć pozalekcyjnych. W mieście od 1974 roku działa również Zespół Szkół Medycznych w Kędzierzynie-Koźlu (w skład wchodzi Wojewódzka Szkoła Policealna dzienna im. Marii Minczewskiej w Kędzierzynie-Koźlu oraz Wojewódzka Szkoła Policealna stacjonarna i zaoczna w Kędzierzynie-Koźlu). Placówka o bogatej tradycji kształci w zawodach: technik farmaceutyczny, technik masażysta, terapeuta zajęciowy, opiekunka dziecięca, opiekun medyczny, asystent osoby niepełnosprawnej. Szkoła posiada pięć pracowni przedmiotowych, pięć sal wykładowych, salę gimnastyczną, własne boisko sportowe. Sale wykładowe i pracownie wyposażone są w nowoczesny sprzęt audio-wizualny i specjalistyczny sprzęt medyczny.
8. Dobrze rozwinięta infrastruktura i oferta w zakresie aktywności fizycznej	
Dobrze rozwinięta infrastruktura i oferta w zakresie aktywności fizycznej	Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie dostępności obiektów sportowych. Na terenie miasta zlokalizowane są zróżnicowane obiekty sportowe umożliwiające uprawianie wielu dyscyplin. Obiekty te rozmieszczone są równomiernie w różnych częściach miasta, co znacznie polepsza ich dostępność. Do najważniejszych obiektów sportowych w mieście należy zaliczyć m.in.: dwie dobrze utrzymane hale sportowe, wyremontowaną krytą pływalnię oraz nowo oddany kompleks basenowo-rekreacyjny z basenami zewnętrznymi, sześć stadionów sportowych (z czego trzy wymagają remontów), trzy funkcjonalne boiska typu „Orlik”, trzy przystanie kajakowe (wkrótce ma powstać kolejna w ramach uzupełnienia infrastruktury rekreacji wodnej), korty tenisowe na osiedlach Azoty i Stare Miasto. Ofertę uzupełniają obiekty prywatne, takie jak kryta hala tenisowa czy stadnina koni. Pomimo wachlarza dostępnych obiektów sportowych oczekiwania mieszkańców nie słabną. Pragnienia i potrzeby skierowane są ku nowym dyscyplinom a także poprawie jakości i funkcjonalności obiektów zwłaszcza pod kątem dostosowania ich do wymagań osób wykluczonych.

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
9. Klub siatkarski Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle	
Klub siatkarski Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle	Najbardziej znanym i utytułowanym klubem sportowym jest Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle, który uczestniczy w rozgrywkach Plus Ligi – najwyższej w hierarchii klasie męskich ligowych rozgrywek siatkarskich w Polsce. ZAKSA jest 7-krotnym mistrzem Polski, 4-krotnym wicemistrzem Polski, 6-krotnym zdobywcą Pucharu Polski w siatkówce mężczyzn. Klub bierze udział także w rozgrywkach międzynarodowych np. Lidze Mistrzów i Pucharze CEV. Mecze ZAKSY są rozgrywane w Hali Widowiskowo-Sportowej „Azoty”. Klub siatkarski ZAKSa jest wg opinii młodych mieszkańców miasta, kończących szkołę podstawową (badanie z uczniami szkół podstawowych) kluczowym elementem pozytywnego wizerunku miasta. Uważa tak znaczny odsetek badanych młodych osób (28,5%). Istotną dla budowania pozytywnego wizerunku miasta i kształtowania poczucia lokalnej tożsamości i dumy jest współpraca Miasta z tym klubem sportowym.
10. Aktywne i dobrze zorganizowane instytucje kultury i sportu	
Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury	Usługi kultury realizowane są przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Kultury, który jest jednostką zarządzającą czterema domami kultury: "Chemik", "Koźle", "Lech" oraz "Koźle Rogi". Przy dwóch z nich działają kina: Kino „Chemik” przy Domu Kultury „Chemik” i Kino „Twierdza” przy Domu Kultury „Koźle”. Wymienione domy kultury są w dobrym stanie technicznym poza Domem Kultury „Lech”, który wymaga pilnych kompleksowych prac remontowych. Miejski Ośrodek Kultury współpracuje z licznymi organizacjami pozarządowymi, radami osiedli oraz miejskimi jednostkami organizacyjnymi, współorganizując lub wspierając je w organizacji mniejszych wydarzeń kulturalnych czy użyczając nieodpłatnie lub udostępniając na preferencyjnych warunkach pomieszczenia w celu prowadzenia przez NGO ich statutowej działalności. Do końca 2019 roku odbyły się 3 033 seanse filmowe, które obejrzało 58 124 widzów. Dla porównania w 2018 roku były to 2 843 seanse, które obejrzało 52 997 widzów, w 2017 roku – 2 540 seansów i 43 805 widzów a w 2016 – 2 493 seansów i 26 636 widzów. MOK prowadzi liczne sekcje i koła zainteresowań dla dzieci, młodzieży i dorosłych (np. tańca, plastyki, rzeźby, piosenki, teatralną, instrumentalną, fotograficzną, animacji filmowej, mody i designu oraz wiele innych).
Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej	W Kędzierzynie-Koźlu działa Miejska Biblioteka Publiczna (ul. Rynek 3), która posiada 7 filii położonych w różnych częściach miasta. Miejska Biblioteka Publiczna wraz ze swoimi oddziałami organizuje liczne imprezy kulturalne, wystawy, wernisaże), spotkania autorskie, konkursy i lekcje biblioteczne. Niesłabnącym zainteresowaniem cieszą się spotkania w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki, Klubu Podróżnika, cykl Spotkań autorskich, organizowane od kilku lat Targi Książki nad Odrą czy konkurs Krajobrazy Słowa. MBP prowadzi także oddział dedykowany młodzieży „Studnia Otwarta Kultura”.
Muzeum Ziemi Kozielskiej	Ofertę kulturalną miasta uzupełnia Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu. Muzeum udostępnia zwiedzającym ekspozycje archeologiczną, historyczną, etnograficzną. Po trwającej niemal dwa lata rozbudowie otworzyło się ponownie na turystów wykorzystując nieudostępnione do tej pory piwnice zespołu zamkowego. Innym obiektem prezentującym historię miasta z okresu II Wojny

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	Światowej jest Muzeum Śląskiej Bitwy o Paliwo, prowadzone przez Stowarzyszenie Blechhammer – 1944. Muzeum to mieści się w Domu Kultury Lech oraz nowowymontowanym, we współpracy z gminą, schronie przeciwlotniczym na os. Blachownia.
11. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego i dobry dostęp do opieki zdrowotnej	
Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się zasadniczo korzystnymi wskaźnikami opisującymi poziom bezpieczeństwa publicznego. W Kędzierzynie-Koźlu notuje się mniej przestępstw w porównaniu do statystycznego miasta subregionalnego, bezpieczniej się pracuje oraz porusza po mieście. Potwierdzeniem dla niskiego wskaźnika odnoszącego się do bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest pierwsza pozycja Kędzierzyna-Koźla w zestawieniu portalu rankomat.pl w odniesieniu do ilości kolizji i wypadków drogowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku doszło do 428 kolizji i wypadków. Tym samym na każdych 1000 jego mieszkańców przypada 7,0 zdarzeń drogowych. Taki wynik sprawia, że miasto jest liderem na liście bezwypadkowych miast.
Dobry dostęp do opieki zdrowotnej	Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się zasadniczo korzystnymi wskaźnikami opisującymi poziom dostępu do opieki zdrowotnej. Na terenie miasta funkcjonuje wiele podmiotów leczniczych: publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie, przychodnie, centra medyczne i rehabilitacyjne. Obiektem o największym znaczeniu jest Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu, w skład którego wchodzi kompleks szpitalny zlokalizowany pomiędzy ul. 24 Kwietnia oraz ul. Franklina Delano Roosevelta oraz przy ul. Judyma. Tuż przy kozielskim kompleksie szpitalnym działa również Polsko-Amerykańska Klinika Serca Centrum Sercowo – Naczyniowa Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna. Podmioty lecznicze są rozmieszczone równomiernie w różnych częściach Kędzierzyna-Koźla, co zapewnia mieszkańcom wygodny dostęp do usług opieki zdrowia. Obywatele mają także zapewniony dostęp do opieki pielęgnacyjnej oraz paliatywnej, która realizowana jest przez Stację Opieki Caritas (ul. Krzywoustego 2). W 2019 roku w ramach współpracy Gminy z Caritas diecezji Opolskiej, przy udziale środków unijnych powstało hospicjum.
12. Atuty do kreowania oferty czasu wolnego oparte na walorach przyrodniczo-krajobrazowych (m.in. Odry, Kłodnicy, lasach), dziedzictwie kulturowym (np. muzeum, zabytkach pofortecznych) i imprezach miejskich,	
Sieć hydrograficzna, w tym Odra	Podstawowym atutem turystycznym Kędzierzyn-Koźla jest położenie w Kotlinie Raciborskiej nad brzegiem rzeki Odry. Miasto jest otoczone dużą ilością lasów. Kędzierzyn-Koźle posiada dobre warunki do uprawiania turystyki wodnej. Przecinające miasto Odra, Kłodnica i Kanał Gliwicki dają możliwość uprawiania kajakarstwa, wędkarstwa lub korzystania z usług statków oferujących rejsy wzdłuż Odry i Kanału Gliwickiego. Sieć hydrograficzna Kędzierzyna-Koźla jest rozbudowana, a oprócz naturalnych rzek i mniejszych cieków występuje system kanałów. Natomiast, poza starorzeczami, nie występują tu naturalne zbiorniki wód powierzchniowych. Najważniejszym ciekim miasta Kędzierzyn-Koźle jest Odra przepływająca

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	z południa na północ przez zachodnią część miasta. Od zachodu, lewobrzeżnie zasilają ją w granicach miasta tylko drobne cieki takie jak Lineta i Golka. Od wschodu, prawobrzeżnie dopływa rzeka Kłodnica oraz włączają się dwa kanały Kłodnicki (stary, obecnie ślepy odcinek) i Gliwicki. Najważniejszym w granicach miasta dopływem Kłodnicy jest rzeka Młynówka. Mniejszy dopływ stanowi Potok Lenartowicki (Potok Cisowa). Odnogą Kanału Gliwickiego jest Kanał Kędzierzyński. Fragmenty nieczynnego już Kanału Kłodnickiego istnieją nadal w głębi miasta, przy korycie Kłodnicy. Kajakarstwo na dobre zagościło w Kędzierzynie-Koźlu. Oprócz regularnych czwartkowych spływów kajakowych organizowanych przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji organizowane są również inne spływy przygotowywane przez inne podmioty, które rozpoczynają się na sąsiedniego województwa i czy to Kłodnicą czy Odrą kończą się na terenie naszego miasta. Nie bez znaczenia jest powstająca infrastruktura. Przy Odrze (tzw. Starej Odrze) oraz przy Kłodnicy (obok MOSIR-u) powstały dwie przystanie kajakowe. Wkrótce na terenie zabytkowego parku w Sławięcicach wybudowana zostanie kolejna przystań kajakowa.
Lasy/ miasto w lesie i tereny zielone	W zagospodarowaniu terenu Kędzierzyna-Koźła wyraźnie dominują lasy, pokrywające, zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją użytkowania terenów w granicach miasta, ok. 47% jego powierzchni. Duże obszary zajmują również tereny rolnicze i tereny zielone (odpowiednio 17% i 13%). Otoczające Kędzierzyn-Koźle lasy są poprzecinane siecią duktów i stanowią doskonałe miejsce do uprawiania turystyki rowerowej. Ponadto na terenie miasta znajdują się dwa zabytkowe parki: na Plantach Kozielskich oraz na os. Sławięcice, w których znajdują się pomniki przyrody. Mieszkańcom Śródmieścia najbliższe do Parku Pojednania, zaś mieszkańcom os. Blachownia do Parku Lotników 15 Armii Powietrznej Stanów Zjednoczonych. Oba parki zostały w ostatnich latach przebudowane, uporządkowane i stanowią przyjazną dla mieszkańców przestrzeń. Przy osiedlu Piastów znajduje się Park Orderu Uśmiechu, który jako ostatni wkrótce doczeka się prac modernizacyjnych. W parku na os. Sławięcice, przy okazji przebudowy ścieżek parkowych i uporządkowania zieleni, została stworzona interaktywna ścieżka przyrodniczo-edukacyjna, która ma na celu ułatwienie świadomego zwiedzania parku oraz podkreślenie wagi ochrony różnorodności biologicznej. Podobna ścieżka powstaje na terenie kozielskich Plant, które w ostatnim czasie zyskały nowe ścieżki pieszo-rowerowe a wkrótce i nowe nasadzenia roślinności. Miasto stara się zagospodarować wolne przestrzenie tworząc zielone, przyjazne mieszkańcom skwery (jak np. plac Pamięci Rodła), oazy zieleni (przed pływalnią czy przygotowywane właśnie na os. Azoty centrum bioróżnorodności – ogród z tysiącami roślin i oczkiem wodnym), a także modelowe zielone podwórka. Do działań włączają się również inne podmioty i organizacje pozarządowe (zielona przestrzeń przed budynkiem Starostwa Powiatowego czy łąki kwietne będące dziełem Koła Gospodyń Miejskich).
Dziedzictwo kulturowe	Miasto jest ośrodkiem turystyki militarystycznej. W Kędzierzynie-Koźlu można zobaczyć m.in. pozostałości Twierdzy Koźle, która została wybudowana przez Prusaków i była miejscem wielu starć prusko-austriackich. W mieście zachowało się wiele elementów dawnych fortyfikacji np. wieża obronna nazywana basztą Montalemberta, studnia forteczna, magazyn prochu, magazyn hangarowy czy

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	warownia - Bastion Rogowski. Wszystkie zabytki można zobaczyć poruszając się oznakowaną tablicami Trasą Twierdzy Koźle, która powstała w ramach transgranicznej edukacji historycznej. Z racji bogatej historii okolice Kędzierzyna-Koźla są miejscem lokalizacji wielu pomników pamięci poświęconych wydarzeniom historycznym związanym z losami miasta na przestrzeni wieków. Historię przypominają także dwa muzea, tj. Ziemi Kozielskiej oraz Śląskiej Bitwy o Paliwo-Blechhammer - 1944. To ostatnie powiązane jest z interaktywną ścieżką historyczną. Za pomocą tabliczek z kodami QR oznakowano pozostałości z okresu II Wojny Światowej, które można zobaczyć na terenie miasta. Przez teren Kędzierzyna-Koźla przebiegają oznakowane tablicami również inne piesze szlaki turystyczne. Trzy trasy miejskie City Walk, oprowadzające po Koźlu, Kędzierzynie i Sławięcicach. Na trasach tych poznamy bliżej historię odrębnych kiedyś jednostek miejskich a wypożyczając audio przewodniki posłuchać można ciekawostek związanych z miastem. Jest także możliwość zwiedzania miasta za pomocą urządzeń mobilnych i aplikacji Footsteps. Opisuje ona sześć wyznaczonych tras podzielonych pod względem zainteresowań zwiedzających na: Szlak zabytków sakralnych, Szlak II Wojny Światowej, Szlak kibica ZAKSY Kędzierzyn-Koźle, Szlak kulturalny, Szlak rowerem przez miasto oraz Szlak Twierdzy Koźle.
Imprezy kulturalne i wydarzenie sportowe	Kędzierzyn-Koźle przyciąga miłośników turystyki jednodniowej. W dużej części są to wizyty związane z wydarzeniami kulturalnymi lub sportowymi. W mieście siedzibę ma jeden z najlepszych polskich klubów siatkówki mężczyzn – Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. Mecze rozgrywane w Hali Widowiskowo-Sportowej „Azoty” przyciągają tysiące kibiców z całego kraju. Sport to nie tylko siatkówka, w mieście widać coraz częściej biegaczy zaś liczba organizowanych zawodów biegowych, maratonów i ich uczestników potwierdza, że dyscyplina ta z roku na rok zdobywa coraz więcej sympatyków. Zwiększająca się liczba biegaczy to skutek zmian świadomości mieszkańców, dbających o zdrowy tryb życia i wykorzystujących naturalne walory miasta (tereny leśne, parki, ścieżki rowerowe). Turyści przybywają do miasta również w celu udziału w tematycznych wydarzeniach kulturalnych, jak np. Festiwalu Mikołaja z Koźla, Dniach Twierdzy Koźle czy koncerty znanych gwiazd muzyki organizowane w ramach Dni Miasta czy też Urodzin Miasta. Na szczególną uwagę zasługują imprezy organizowane corocznie od kilkunastu już lat, które cieszą się niesłabnącą popularnością. Wśród nich wymienić można: „Wrzosowisko”, „Szantki”, czy „Publicystykę”. Samodzielnie (lub przy wsparciu miejskich instytucji) organizacją wydarzeń kulturalnych i sportowych zajmują się z dużym powodzeniem organizacje pozarządowe. Częstokroć trafiają one w potrzeby, które nie są zaspokajane przez gminę a wynikają z niszowych zainteresowań mieszkańców. Przykładami takich wydarzeń są np. „sptyw twardzieli Odrą”, turystyczno-nawigacyjny rajd samochodowy, off-owa scena teatralna, triathlon odrzański czy plenery malarskie (co do przekazania których organizacji pozarządowej, przygotowuje się Urząd Miasta). Na terenie miasta i jego obszaru funkcjonalnego istnieje baza obiektów noclegowych, znajdują się tu m.in. hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe oraz kwatery prywatne.
13. Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy,	

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego.	
Likwidacja niskiej emisji	W celu likwidacji niskiej emisji Miejski Zakład Energetyki Ciepłej prowadził akcję kierowaną do mieszkańców osiedla Śródmieście, Pogorzelec, Azoty i Piastów dot. bezpłatnego podłączenia do sieci miejskiej. Spółka dwukrotnie pozyskała na to zadanie dofinansowanie z działania 1.5. Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu, POIiŚ. Warunkiem bezpłatnego podłączenia jest trwała likwidacja palenisk węglowych w budynku, a w przypadku wspólnot mieszkaniowych dodatkowo uchwała o chęci przyłączenia się do miejskiej sieci ciepłowniczej. Planowany termin przyłączenia następnych budynków to lata 2020 – 2022. Gmina Kędzierzyn-Koźle oferowała swoim mieszkańcom i przedsiębiorcom wsparcie w postaci dopłat do wymiany źródeł ogrzewania na ekologiczne. W 2019 roku udzielono dotacji na wymianę źródła ciepła 172 wnioskodawcom (w 2018 r. - 181 wnioskodawcom, w 2017 r. - 147 wnioskodawcom). Wypłacono także w 2019 roku środki finansowe 62 osobom (w 2018 roku - 25 osobom, a w 2017 - 8), które zamontowały w swoim budynku mieszkalnym instalację solarną lub pompę ciepła do podgrzewania wody użytkowej lub też zamontowały instalacje fotowoltaiczną. Ponadto pozyskano środki unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na dotacje dla mieszkańców, którzy zdecydują się wymienić źródła ciepła na bardziej ekologiczne.
Komunikacja miejska i system wypożyczalni rowerów	Miasto inwestuje w rozwój ekologicznych środków komunikacji. W 2020 roku uchwalono „Strategię Rozwoju Elektromobilności Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2035 roku”. Liczne inwestycje w wymianę floty pojazdów autobusowych zaowocowały poprawą jakości świadczonych usług publicznego transportu zbiorowego. W zasobach Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Kędzierzynie-Koźlu sp. z o.o. znajduje się 47 autobusów, z czego ponad 90% ma nie więcej niż 9 lat. W najbliższym czasie zakupione zostaną dwa pierwsze autobusy elektryczne oraz ze stacją ładowania. Tabor wzbogacony został również o autobus hybrydowy. Realizacja inwestycji możliwa jest dzięki pozyskaniu środków zewnętrznych. Rok 2019 był trzecim rokiem funkcjonowania na terenie miasta systemu wypożyczalni rowerów OK bike! Operator, firma Nextbike do dyspozycji mieszkańców oddała w 2019 roku 14 stacji rowerowych zlokalizowanych na os. Sławięcice, os. Cisowa, os. Blachownia, os. Piastów (2 stacje), os. Śródmieście (3 stacje), os. Azoty, os. Pogorzelec (2 stacje), os. Kłodnica, os. Stare Miasto, os. Zachód. W roku 2017 było to 6 stacji. Na stacjach udostępniono łącznie 84 rowery (30 więcej niż w roku pilotażowym). Rowery wypożyczono 19 672 razy (dla porównania w roku 2018 – 15 909 razy a w 2017 – 5 900 razy). W roku 2020 kolejny raz uruchomiono system rowerów miejskich. Inicjatywa oczekiwana była przez mieszkańców. Sprzyja temu powiększająca się z roku na rok sieć ścieżek rowerowych, budowanych zarówno wzdłuż dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich jak i krajowych. Wg danych GUS długość ścieżek rowerowych w mieście w minionym roku wynosiła 32,2 km.
Edukacja ekologiczna	Edukację ekologiczną krzewią w mieście liczne instytucje. Wśród nich Miejska

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	Biblioteka Publiczna prowadząc tzw. Zieloną Bibliotekę czyli działania związane z podnoszeniem wiedzy na temat wpływu i konsekwencji działań człowieka na środowisko. W ramach Zielonej Biblioteki adresowanej do wszystkich mieszkańców miasta realizowane były takie inicjatywy jak: „Przyjaciel Przyrody i Książek”, „Dzień Ziemi”, „Tydzień Ekologiczny”, „EKOWAKACJE”. Związek Międzygminny „Czysty Region” prowadził całoroczne zajęcia w placówkach oświatowych, realizował spotkania z mieszkańcami, przygotowywał publikacje prasowe, audycje i spoty w lokalnych rozgłoszeniach radiowych oraz dystrybuował materiały drukowane. Związek kontynuował kampanię „Segreguj z nami w kolorach recyklingu”, konkurs „Segreguj.pl”, organizował akcje wymiany surowców na sadzonki oraz „Mobilne Stoiska Ekologiczne”. Miejski Zakład Komunikacyjny w Kędzierzynie-Koźlu sp. z o.o. zaangażował się w promocję „Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu”, promując alternatywne sposoby przemieszczania się: jazdę na rowerze, bieganie, nordic walking. W ramach projektów pn. „Partnerstwo na rzecz ochrony różnorodności biologicznej Gminy Kędzierzyn-Koźle, Gminy Ujazd oraz Nadleśnictwa Kędzierzyn” Etap I oraz Etap II gmina prowadziła kampanię ekologiczną na temat ochrony różnorodności biologicznej w mediach (radio, prasa) o charakterze informacyjno-edukacyjnym. W roku 2019 wyemitowano na antenie radia audycje oraz opublikowano szereg artykułów prasowych o zasięgu regionalnym. Wydano także dwie publikacje dla dzieci o charakterze ekologicznym w liczbie 12 tys. egz. Kampania edukacyjno-informacyjna prowadzona będzie w następnych latach w ramach kolejnych etapów projektu.
14. Stosowanie narzędzi planowania przestrzennego	
Narzędzia planowania przestrzennego	Na tle miast subregionalnych Kędzierzyn-Koźle wyróżnia się pod względem stosowania narzędzi planowania przestrzennego. Wg danych Monitora Rozwoju Lokalnego praktycznie całe miasto (99,9%) pokryte jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przy średniej dla grupy porównawczej wynoszącej w 2018 roku 55,34%. Tym samym w mieście nie ma możliwości realizacji inwestycji na podstawie Warunków Zabudowy. Warto przy tym pamiętać, że Kędzierzyn-Koźle jest nieproporcjonalnie dużym miastem pod względem powierzchni, uwzględniając jego liczbę ludności. Na 1 km² powierzchni miasta przypadało w 2018 roku 494 mieszkańców, przy średniej w grupie porównawczej 3 razy wyższej, wynoszącej 1 474 mieszkańców. W 2019 roku Miasto wzięło udział w projekcie „Szkoła świadomego planowania przestrzennego 2.0”. W związku z rozpoczętymi pracami nad nowym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przeprowadzono poszerzone konsultacje społeczne, wybiegające poza zakres wymagany ustawą. Konsultowany był sposób zagospodarowania przestrzennego terenu położonego między ulicami Bolesława Krzywoustego, Augustyna Kośnego, Janusza Meissnera i aleją Ignacego Lisa. Mieszkańcy osiedla mieli możliwość wypowiedzenia się w sprawie sposobu zagospodarowania przestrzeni, w której mieszkają. Konsultacji poprowadzono w następujących formach: spacer badawczy, spotkanie informacyjne, badanie ankietowe, warsztaty konsultacyjne, punkt konsultacji oraz konsultacje on-line. Dodać należy, iż jako ośrodek subregionalny Kędzierzyn-Koźle wraz z gminami

Składniki potencjałów i mocnych stron	Uzasadnienie diagnostyczne
	i powiatami tworzącymi obszar funkcjonalny opracowało Koncepcję kierunków rozwoju przestrzennego Kędzierzyńsko-Kozielskiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego oraz Koncepcję budowy zintegrowanej sieci tras i ścieżek rowerowych, biegowych, szlaków kajakowych i jazdy konnej w Subregionie Kędzierzyńsko-Kozielskim, celem uspoźnienia podejmowanych działań.
Ograniczanie suburbanizacji	Obszar Kędzierzyna-Koźła charakteryzuje się korzystnymi predyspozycjami przyrodniczymi, pozwalającymi na kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych. Do najważniejszych należą: • korzystne cechy predysponujące do pełnienia funkcji mieszkaniowej (walory krajobrazowe, klimatyczne) oraz przemysłowej (korzystne warunki przewietrzania, izolacyjna funkcja lasów); • rezerwa terenów o korzystnym dla lokalizacji zabudowy ukształtowaniu terenu oraz warunkach gruntowo-wodnych; • stosunkowo niski udział obiektów i obszarów chronionych. W nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku ograniczono możliwość suburbanizacji poprzez zmniejszenie wskaźnika intensywności zabudowy na obszarach peryferyjnych miasta (np. osiedla Cisowa, Miejsce Kłodnickie). Ograniczono również możliwość zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz wyłączono spod zabudowy tereny rolnicze oznaczone symbolem „R”.

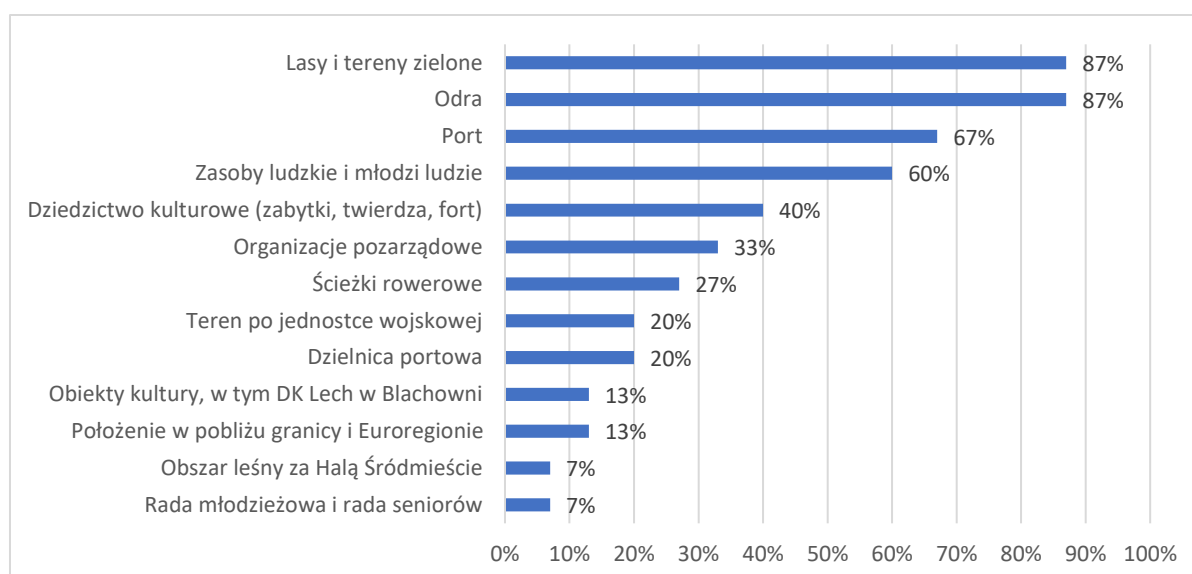
Dodatkowo analiza potencjałów i mocnych stron miasta wzbogacona została o wyniki pracy warsztatowej z mieszkańcami miasta (warsztaty SWOT). Warsztaty, które miały charakter dwuetapowy, odbywały się przy szerokim udziale interesariuszy, w tym mieszkańców, przedstawicieli NGO, przedsiębiorców, reprezentantów jednostek organizacyjnych. W czerwcu 2020 roku przeprowadzono dwa warsztaty SWOT. Definiowano na nich zasoby i produkty. W lipcu przeprowadzono dwa kolejne warsztaty on-line metodą GROW, na których w oparciu o zdiagnozowane zasoby i produkty rozpoczęto budowanie *Nowej ścieżki rozwoju*.

W definiowaniu zasobów miasta przyjęto, że mogą mieć charakter materialny i niematerialny. Mogą to być zasoby środowiska naturalnego, istniejąca infrastruktura, funkcjonujące instytucje, ludzie żyjący w mieście obecnie i w przeszłości, szczególne umiejętności mieszkańców, wydarzenia historyczne, dziedzictwo kulturowe itp.

W odniesieniu do produktów miasta przyjęto, że są to usługi i produkty powstałe na bazie posiadanych zasobów lokalnych, które przynoszą korzyści dla całego samorządu (mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji), i na których można zarobić. Produkty decydują i wpływają na konkurencyjność gminy i mogą stanowić o jej znaczącej pozycji względem innych jednostek.

W kolejnym kroku wyniki prac warsztatowych z liderami społeczności miejskiej w odniesieniu do zasobów i produktów poddano rangowaniu. Za kluczowe zasoby miasta uznano te związane z jego potencjałem przyrodniczym i funkcjonalnym oraz demograficznym, tj. lasy i tereny zielone, Odrę, Port w Koźlu, zasoby kapitału ludzkiego, w tym osób młodych.

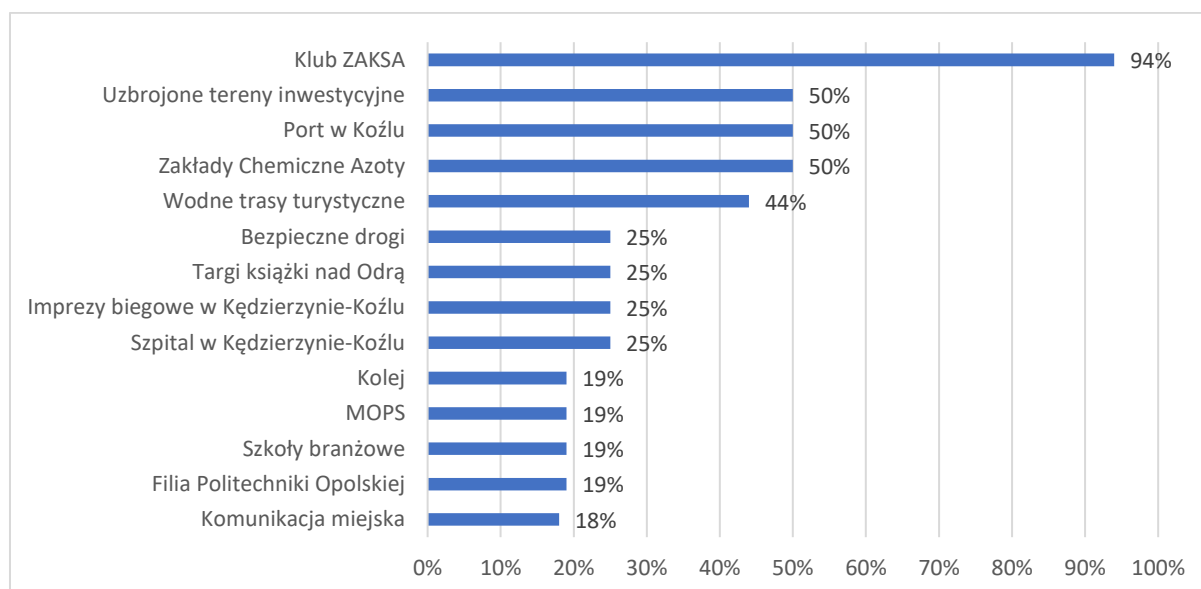
Rysunek 87. Kluczowe zasoby Kędzierzyna-Koźła w opinii uczestników warsztatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników prac warsztatowych

Za kluczowe produkty miasta uznano Klub Siatkarski Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle, a następnie te związane z potencjałem gospodarczym miasta, tj. uzbrojone tereny inwestycyjne, Port w Koźlu, Zakłady Chemiczne Azoty Kędzierzyn. Wysoką pozycją posiadają również w opinii uczestników warsztatów wodne trasy turystyczne.

Rysunek 88. Kluczowe produkty Kędzierzyna-Koźła

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników prac warsztatowych

Warsztaty pozwoliły zdefiniować obraz miasta, tj. określić, które zasoby i produkty miasta mają największy wpływ na przyszły rozwój miasta.

Wynika z nich, że największy potencjał związany jest z wizerunkiem miasta, który kształtowany jest m. in. przez Klub Siatkarski ZAKSA, oraz opiera się na rozwiniętej funkcji przemysłowej. Funkcję

przemysłową kształtuje działalność dużych zakładów przemysłowych takich jak Azoty, wraz z aktywnymi w mieście Instytucjami Otoczenia Biznesu. Ważna jest również dostępność terenów inwestycyjnych miasta i szeroko rozumiana atrakcyjność inwestycyjna.

Bardzo ważną rolę w przyszłym rozwoju miasta wg opinii uczestników warsztatów pełnić będą zasoby przyrodnicze i funkcjonalne, oparte na Odrze, Porcie w Koźlu i istniejących trasach wodnych, jak też istniejącej infrastrukturze rekreacyjnej i sportowej, w tym systemie ścieżek rowerowych i terenach leśnych. Dla kreowania oferty czasu wolnego i aktywności mieszkańców ważna będzie działalność instytucji kultury, w tym związana z organizacją imprez kulturalnych.

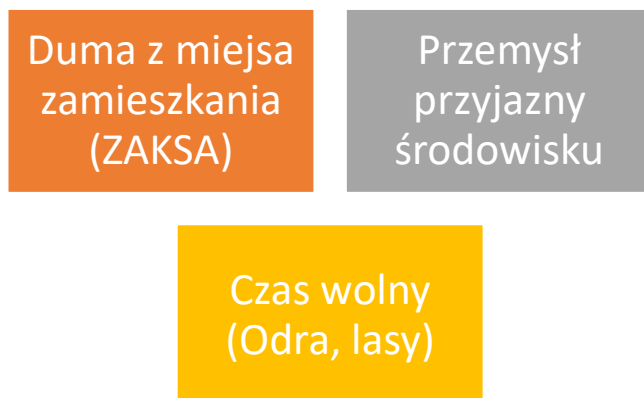
Atutem miasta jest i będzie oferta usług medycznych w porównaniu z innymi ośrodkami miejskimi o podobnej strukturze. Atut ten związany jest z perspektywą starzejącego się społeczeństwa polskiego, oraz depopulacją obszarów wiejskiej. Miasto oferuje bowiem komfort mieszkania z bliskim dostępem do szeregu usług, w tym usług opieki zdrowotnej.

Nie bez znaczenia dla rozwoju miasta będzie dobre szkolnictwo na poziomie średnim, oparte o współpracę z lokalną gospodarką.

Do ważnych atutów miasta, ale posiadających już mniejszy potencjał rozwoju należy zaliczyć szeroko pojętą mobilność mieszkańców, która wspierana będzie przez dobrze funkcjonującą komunikację miejską oraz powiązania komunikacyjne miasta z otoczeniem, w tym stolicą regionu. Ważny jest również lokalny potencjał usług, w tym działalność takich obiektów jak centra handlowe, które są miejscem nie tylko zakupów, ale stanowią ofertę spędzania wolnego czasu.

Z wyżej opisanego obrazu miasta wyłaniają się jednocześnie oczekiwania mieszkańców związane ze zmianą wizerunku miasta. Jak pokazują badania przeprowadzone z różnymi grupami społecznymi wizerunek miasta przemysłowego kojarzy się z zanieczyszczeniem środowiska. Dlatego być może na pierwszym miejscu wśród wskazanych przez uczestników warsztatów jako przyszły potencjał rozwojowy wymieniony został Klub Siatkarski ZAKSA, czyli element pozytywnego wizerunku i przywiązania do miasta. Logika wskazuje, że wizerunek powinien być budowany również w oparciu o działania mające na celu ochronę środowiska, w tym poprawiające jakość powietrza. Jednocześnie liderzy z Kędzierzyna-Koźła podkreślają kluczową rolę potencjałów gospodarczych dla przyszłego rozwoju miasta

Rysunek 89. Kluczowe elementy wizerunku miasta

Podsumowując kwestię wyboru kluczowych potencjałów i mocnych stron miasta można wskazać następujące elementy, w oparciu o które powinna być realizowana przyszła polityka rozwoju:

- W oparciu o jego atuty związane z lokalizacją wspierającą aktywność inwestycyjną, konkurencyjność przedsiębiorstw i mobilność mieszkańców.
- W oparciu o rozwiniętą funkcję przemysłową i jakość miejsc pracy, jako podstawy ekonomii miasta i dochodów jego mieszkańców.
- W oparciu o porozumienie społeczne, aktywność i partycypację społeczną, która będzie sprzyjać efektywniejszemu zarządzaniu miastem.
- W oparciu o dobrze zarządzanie i doświadczone służby publiczne, zarówno w zakresie pomocy społecznej, edukacji, kultury, rekreacji, planowania przestrzennego, bezpieczeństwo publiczne i dostęp do opieki zdrowotnej.
- W oparciu o atuty, które mają duży potencjał rozwoju i jednocześnie związane są z oczekiwaniami mieszkańców, umożliwiające kreowanie oferty czasu wolnego na bazie zasobów przyrodniczych i kulturowych.

Rysunek 90. Kluczowe potencjały i mocne strony Kędzierzyna-Koźle

4. Cele rozwoju miasta

Definiowanie celów rozwoju lokalnego Kędzierzyna Koźle jest wynikiem prac analityczno-diagnostycznych oraz partycypacyjnych. Punktem wyjście do zdefiniowania celów było wypracowanie przy szerokim udziale interesariuszy wizji Kędzierzyna-Koźla, czyli oczekiwanego obrazu przyszłości oraz uświadomienie sobie misji miasta.

Zanim jednak przedstawiona została struktura hierarchiczna planu rozwoju lokalnego podsumowano wyniki prac z części diagnozy w formie analizy SWOT. W analizie SWOT ujęto czynniki rozwojowe oraz problemowe, odpowiednio opisane w rozdziale 2. rozdziale 3. W przyjętej metodologii SWOT założono, że mocne i słabe strony to są elementy obecnej rzeczywistości natomiast szanse i zagrożenia to zjawiska, które mogą wystąpić w przyszłości. Analizę SWOT ograniczono do zjawisk, które mają istotny wpływ na rozwój miasta, a w przypadku szans i zagrożeń również te, których prawdopodobieństwo wystąpienia jest duże

W dalszej części analiza SWOT i jej rozwinięcie w postaci analizy SWOT/TOWS pozwoliło na zdefiniowanie wyzwań rozwojowych, które przypisane zostały do wypracowanych celów rozwoju lokalnego. W ten sposób zbudowana została logiczna i hierarchiczna struktura celów głównych oraz kierunków działań.

SWOT Kędzierzyn-Koźle

Mocne strony	Szanse
1. Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą. 2. Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna. 3. Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. 4. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). 5. Marka i renoma klubu siatkarskiego Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. 6. Rozwinięta infrastruktura sportowa. 7. Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego").	1. Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie. 2. Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. 3. Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną. 4. Wzrost wynagrodzeń mieszkańców miasta. 5. Napływ migrantów z Ukrainy. 6. Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia (powracających do miasta). 7. Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. 8. Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. 9. Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów

	i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe). 10. Dostępna powierzchnia miasta dająca szanse na rozwój. 11. Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego. 12. Wzrastająca świadomość ekologiczna.
Słabe strony	Zagrożenia
1. Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. 2. Niska aktywność społeczna mieszkańców. 3. Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście. 4. Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). 5. Ograniczone możliwości kształcenia na poziomie wyższym. 6. Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja) 7. Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	1. Deficyt kadr na rynku pracy. 2. Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. 3. Zmiany klimatyczne – w konsekwencji nieracjonalnego gospodarowania zasobami prowadzące do susz i powodzi. 4. Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach. 5. Decyzje zewnętrzne mające wpływ na zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym również Odry i lasów. 6. Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

W celu ustalenie pozycji strategicznej rozwoju miasta poszczególne czynniki analizy SWOT poddano konfrontacji między sobą w postaci analizy SWOT/TOWS.

Analiza SWOT/TOWS zakłada znalezienie odpowiedzi na poniższe pytania:

- Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę?
- Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?
- Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy?
- Czy słaba strona potęguje zagrożenie?
- Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę?
- Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?
- Czy zagrożenie niweluje daną mocną stronę?
- Czy zagrożenie uwypukla słabość?

Analiza SWOT/TOWS pozwoliła na zdefiniowanie wyzwań rozwojowych, które opierają się na optymalnym wykorzystaniu mocnych stron, szans oraz eliminowaniu słabych stron i unikaniu zagrożeń. W dalszej części rozdziału wyzwania rozwojowe przypisane zostały do celów głównych – stanowiąc ich hierarchiczne rozwinięcie.

Główne czynniki powiązań – mocne strony w konfrontacji z szansami i zagrożeniami

Mocne strony	Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?	Wyzwania
1. Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą.	Szanse: - Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie. - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Dostępna powierzchnia miasta dająca szanse na rozwój. - Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. - Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe). Zagrożenia: - Decyzje zewnętrzne mające wpływ na zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym również Odry i lasów.	- Wykorzystanie korzystnych warunków lokalizacyjnych oraz położenia nad Odrą do wzmocnienia roli Kędzierzyna-Koźla w układzie funkcjonalnym w regionie, przy ścisłej współpracy z partnerami samorządowymi. - Wykorzystanie atutów lokalizacyjnych miasta oraz dostępnych terenów do przyciągania nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości. - Wykorzystanie potencjału położenia nad Odrą do rozwoju oferty czasu wolnego, przy współpracy z mieszkańcami. - Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta.
2. Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna.	Szanse: - Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie. - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Wzrost wynagrodzeń mieszkańców miasta. - Napływ migrantów z Ukrainy.	- Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie w celu zwiększenia dostępu do oferty rynku pracy na terenie Kędzierzyna-Koźla. - Podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności branży przemysłowej w oparciu o potencjał terenów inwestycyjnych. - Przyciąganie nowych mieszkańców, w tym migrantów z Ukrainy, w oparciu o ofertę rynku pracy w branży

Mocne strony	Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?	Wyzwania
	• Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia. • Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe). Zagrożenia: • Deficyt kadr na rynku pracy. • Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach. • Decyzje zewnętrzne mające wpływ na zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym również Odry i lasów. • Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	przemysłowej, przy współpracy z przedsiębiorcami z terenu miasta. • Rozwój oferty mieszkaniowej miasta w oparciu o potencjał przyciągania/ zatrzymania mieszkańców związany z atrakcyjną ofertą pracy w mieście.
3. Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego.	Szanse: • Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie. • Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną. • Napływ migrantów z Ukrainy. • Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia. • Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. • Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. • Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne,	• Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie w celu zwiększenia dostępu do usług publicznych i oferty czasu wolnego na terenie miasta (wzmocnienie popytu). • Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami). • Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, przy współpracy służb publicznych z mieszkańcami. • Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych. • Integracja społeczna migrantów napływających do

Mocne strony	Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?	Wyzwania
	sektorowe). • Dostępna powierzchnia miasta dająca szansę na rozwój. Zagrożenia: • Deficyt kadr na rynku pracy. • Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	miasta, realizowana na różnych poziomach i sferach (edukacja, pomoc społeczna, kultura). • Rozwój instytucjonalny służb publicznych pod kątem zapewnienia ciągłości jakości usług publicznych, mając na uwadze zmiany demograficzne (deficyt kadr, np. w sferze pomocy społecznej, opieki zdrowotnej).
4. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne).	Szanse: • Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną. • Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia. • Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. • Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. • Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe). • Dostępna powierzchnia miasta dająca szansę na rozwój. • Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego. Zagrożenia: • Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. • Zmiany klimatyczne - w konsekwencji nieracjonalnego gospodarowania zasobami prowadzące do susz i powodzi.	• Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego miasta do wzmacniania więzi społecznych, w tym integracji mieszkańców wokół wspólnych wyzwań (np. kreowanie rozwiązań z zakresu małej infrastruktury rekreacyjnej, sieci ścieżek rowerowych, imprez kulturalnych). • Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego miasta do kreowania oferty czasu wolnego, przy współpracy/ partnerstwie z mieszkańcami, liderami społecznymi, organizacjami społecznymi. • Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego do kreowania pozytywnego wizerunku miasta ekologicznego, związanego z przyrodą. • Rozwijanie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającym zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym np. systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji. • Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, w tym lasów i wód powierzchniowych.

Mocne strony	Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?	Wyzwania
	Decyzje zewnętrzne mające wpływ na zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym również Odry i lasów.	
5. Marka i renoma klubu siatkarskiego Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle.	Szanse: - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji.	- Promocja gospodarcza miasta i kształtowanie jego wizerunku wśród potencjalnych inwestorów w oparciu o sukcesy sportowe klubu ZAKSA. - Kształtowanie pozytywnego wizerunku oraz integracja społeczna w oparciu o sukcesy sportowe i aktywność społeczną klubu ZAKSA.
6. Rozwinięta infrastruktura sportowa.	Szanse: - Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną. - Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. Zagrożenia: - Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	- Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów. - Wspieranie aktywności osób starszych w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów.
7. Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego").	Szanse: - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia. - Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. - Dostępna powierzchnia miasta dająca szansę na rozwój. - Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów,	- Promocja gospodarcza miasta w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta. - Rozwój oferty mieszkaniowej w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta. - Kształtowanie nowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania przestrzeni miasta pod kątem oferty czasu wolnego, w tym rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska (np. rozwój systemu ścieżek rowerowych). - Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym,

Mocne strony	Czy mocna strona pozwala wykorzystać szansę? Czy mocna strona pozwala ograniczyć zagrożenie?	Wyzwania
	edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego. Zagrożenia: Decyzje zewnętrzne mające wpływ na zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym również Odry i lasów.	regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, bazując na aktualnych planach zagospodarowania przestrzennego.

Główne czynniki powiązań – słabe strony w konfrontacji z szansami i zagrożeniami

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Wyzwania
1. Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze.	Szanse: - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. - Dostępna powierzchnia miasta dająca szansę na rozwój. - Wzrastająca świadomość ekologiczna. Zagrożenia: - Deficyt kadr na rynku pracy. - Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. - Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach.	- Wspieranie nowych inwestycji i rozwiązań związanych z działalnością gospodarczą przyjaznych dla środowiska. - Budowa społecznej akceptacji dla działalności gospodarczych przyjaznych dla środowiska. - Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska.
2. Niska aktywność społeczna mieszkańców.	Szanse: Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną.	- Promocja aktywności i działalności na rzecz miasta oraz społeczności lokalnej. - Kreowanie i wspieranie liderów lokalnych wśród grup społecznych oraz w wymiarze terytorialnym miasta.

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Wyzwania
	• Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. • Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. • Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe). • Dostępna powierzchnia miasta dająca szansę na rozwój. • Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego. Zagrożenia: • Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. • Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	• Prowadzenie dialogu z mieszkańcami miasta w zakresie rozwiązań sprzyjających włączeniu społecznemu oraz czasu wolnego. • Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska. • Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych.
3. Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście.	Szanse: • Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną. • Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. • Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. • Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe). • Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć	• Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych. • Wzmocnienie narzędzi partycypacji społecznej w odniesieniu do działań realizowanych przez miasto w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego. • Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska.

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Wyzwania
	ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego. Wzrastająca świadomość ekologiczna.	
4. Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych).	Szanse: - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Wzrost wynagrodzeń mieszkańców miasta. - Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia. Zagrożenia: - Deficyt kadr na rynku pracy. - Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. - Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach. - Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	- Promocja miasta jako miejsca atrakcyjnego do pracy i zamieszkania wśród migrantów, w tym obywateli państw trzecich. - Prowadzenie działań z zakresu integracji społecznej dla migrantów ekonomicznych przybywających do miasta, w tym obywateli państw trzecich. - Wspieranie rozwiązań sprzyjających zwiększeniu dzietności mieszkańców, w tym rozwój opieki żłobkowej, przedszkolnej, kształtowanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej. - Wspieranie aktywności zawodowej, w tym odniesieniu do osób starszych. - Wspieranie aktywności fizycznej i dobrego stanu zdrowia osób w wieku senioralnym.
5. Ograniczone możliwości kształcenia na poziomie wyższym.	Szanse: - Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie. - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia. - Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. Zagrożenia:	- Rozwój połączeń komunikacyjnych pomiędzy Kędzierzynem-Koźlą a ośrodkami akademickimi (np. studiów w Opolu, Gliwicach, mieszkaj w Kędzierzynie-Koźlu). - Wspieranie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania kadr/ budowania ścieżki kariery. - Rozwijanie dedykowanych lokalnym specjalizacjom kierunków kształcenia.

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Wyzwania
	- Deficyt kadr na rynku pracy. - Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. - Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach. - Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	
6. Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja).	Szanse: - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego. Zagrożenia: - Deficyt kadr na rynku pracy. - Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. - Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	- Wspieranie nowych inwestycji i rozwiązań związanych z działalnością gospodarczą przyjaznych dla środowiska. - Budowa społecznej akceptacji dla działalności gospodarczych przyjaznych dla środowiska. - Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska. - Prowadzenie działań zmniejszających niską emisję.
7. Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	Szanse: - Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. - Napływ migrantów z Ukrainy.	Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.

Słabe strony	Czy słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania szansy? Czy słaba strona potęguje zagrożenie?	Wyzwania
	- Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia. Zagrożenia: - Deficyt kadr na rynku pracy. - Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. - Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach. - Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	

Główne czynniki powiązań – szanse w konfrontacji z mocnymi i słabymi stronami

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Wyzwania
1. Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie.	Mocne strony: - Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą. - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna. Słabe strony: - Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdu osób młodych).	- Wykorzystanie korzystnych warunków lokalizacyjnych oraz położenia nad Odrą do wzmocnienia roli Kędzierzyna-Koźła w układzie funkcjonalnym w regionie, przy ścisłej współpracy z partnerami samorządowymi. - Wykorzystanie atutów lokalizacyjnych miasta oraz dostępnych terenów do przyciągania nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości. - Wykorzystanie potencjału położenia nad Odrą do rozwoju oferty czasu wolnego, przy współpracy z sąsiednimi gminami.
2. Rozwój gospodarczy, bazujący	Mocne strony: Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych,	Wykorzystanie atutów lokalizacyjnych miasta oraz dostępnych terenów do przyciągania nowych inwestycji

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stroną? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Wyzwania
na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości.	położenie nad Odrą. - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna. Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych).	i rozwoju przedsiębiorczości. - Wykorzystanie innowacyjności branż zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu, w tym branży chemicznej do dalszego rozwoju gospodarczego. - Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju.
3. Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną.	Mocne strony: - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście.	- Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych. - Wzmocnienie narzędzi partycypacji społecznej w odniesieniu do działań realizowanych przez miasto w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego. - Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska.
4. Wzrost wynagrodzeń mieszkańców miasta.	Mocne strony: - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	- Wykorzystanie potencjału położenia nad Odrą do rozwoju oferty czasu wolnego, przy współpracy z mieszkańcami. - Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju. - Wspieranie rozwiązań sprzyjających zwiększeniu dzietności mieszkańców, w tym rozwój opieki żłobkowej, przedszkolnej, kształtowanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej.
5. Napływ migrantów z Ukrainy.	Mocne strony: Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna.	Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju.

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Wyzwania
	Słabe strony: - Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	- Prowadzenie działań z zakresu integracji społecznej dla migrantów ekonomicznych przybywających do miasta, w tym obywateli państw trzecich. - Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.
6. Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia (powracających do miasta).	Mocne strony: - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna. - Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego"). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	- Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju. - Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych. - Wspieranie rozwiązań sprzyjających zwiększeniu dzietności mieszkańców, w tym rozwój opieki żłobkowej, przedszkolnej, kształtowanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej.
7. Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami.	Mocne strony: - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). - Rozwinięta infrastruktura sportowa. - Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego"). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy	- Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, opartego na walorach przyrodniczo-krajobrazowych miasta, wspólnie z mieszkańcami. - Rozwinięcie partycypacyjnego modelu zarządzania miastem w odniesieniu do planowania i zagospodarowania przestrzennego. - Kształtowanie nowego wizerunku miasta współpracującego, włączającego mieszkańców w plany jego rozwoju, nastawionego na poprawę jakości środowiska.

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Wyzwania
	instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście.	
8. Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji.	Mocne strony: - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście.	- Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami). - Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych.
9. Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe).	Mocne strony: - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna. - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Ograniczone możliwości kształcenia na poziomie wyższym. - Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja). - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	- Wzmocnienie współpracy w sferze gospodarczej w zakresie podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw, przyciągania i rozwijania nowych inwestycji, przyciągania i zatrzymania kadr dla lokalnej gospodarki. - Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania. - Prowadzenie wielowymiarowych działań w zakresie poprawy jakości powietrza i kształtowania pozytywnego wizerunku miasta czystego i ekologicznego. - Podejmowanie współpracy na rzecz podnoszenia jakości oferty mieszkaniowej na terenie miasta.
10. Dostępna powierzchnia miasta dająca szanse na rozwój.	Mocne strony: - Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą. - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna.	Wykorzystanie korzystnych warunków lokalizacyjnych oraz położenia nad Odrą do wzmocnienia roli Kędzierzyna-Koźła w układzie funkcjonalnym w regionie, przy ścisłej współpracy z partnerami samorządowymi.

Szanse	Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę? Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?	Wyzwania
	- Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). - Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego"). Słabe strony: - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	- Wykorzystanie atutów lokalizacyjnych miasta oraz dostępnych terenów do przyciągania nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości. - Wykorzystanie potencjału położenia nad Odrą do rozwoju oferty czasu wolnego, przy współpracy z mieszkańcami. - Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.
11. Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego.	Mocne strony: - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja).	- Rozwijanie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającym zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym np. systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji. - Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego do kreowania pozytywnego wizerunku miasta ekologicznego, związanego z przyrodą.
12. Wzrastająca świadomość ekologiczna.	Mocne strony: - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja).	Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego do kreowania pozytywnego wizerunku miasta ekologicznego, związanego z przyrodą.

Główne czynniki powiązań – zagrożenia w konfrontacji z mocnymi i słabymi stronami

Zagrożenia	Czy zagrożenie niweluje daną mocną stronę? Czy zagrożenie uwypukla słabość?	Wyzwania
1. Deficyt kadr na rynku pracy.	Mocne strony: - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna. - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. Słabe strony: - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	- Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju. - Rozwój instytucjonalny służb publicznych pod kątem zapewnienia ciągłości jakości usług publicznych, mając na uwadze zmiany demograficzne (deficyt kadr, np. w sferze pomocy społecznej, opieki zdrowotnej). - Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.
2. Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych.	Mocne strony: - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. Słabe strony: - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście. - Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdu osób młodych).	- Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych. - Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych.
3. Zmiany klimatyczne - w konsekwencji nieracjonalnego gospodarowania zasobami prowadzące do susz i powodzi.	Mocne strony: - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). Słabe strony: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja).	Wdrażanie rozwiązań w zakresie przeciwdziałania negatywnym zmianom klimatycznym, w tym rozwój małej retencji wodnej, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury.

Zagrożenia	Czy zagrożenie niweluje daną mocną stronę? Czy zagrożenie uwypukla słabość?	Wyzwania
4. Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach.	Mocne strony: • Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. • Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). • Marka i renoma klubu siatkarskiego Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle. • Rozwinięta infrastruktura sportowa. Słabe strony: • Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. • Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). • Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.	• Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju. • Rozwój instytucjonalny służb publicznych pod kątem zapewnienia ciągłości jakości usług publicznych, mając na uwadze zmiany demograficzne (deficyt kadr, np. w sferze pomocy społecznej, opieki zdrowotnej). • Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.
5. Decyzje zewnętrzne mające wpływ na zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym również Odry i lasów.	Mocne strony: • Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą. • Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna. • Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). • Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego"). Słabe strony: • Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście. • Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych).	• Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta. • Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, w tym lasów i wód powierzchniowych. • Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych.

Zagrożenia	Czy zagrożenie niweluje daną mocną stronę? Czy zagrożenie uwypukla słabość?	Wyzwania
6. Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	Słabe strony: • Niska aktywność społeczna mieszkańców. • Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdu osób młodych).	• Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych. • Rozwój instytucjonalny służb publicznych pod kątem zapewnienia ciągłości jakości usług publicznych, mając na uwadze zmiany demograficzne (deficyt kadr, np. w sferze pomocy społecznej, opieki zdrowotnej).

Kolejnym etapem prac nad strukturą Planu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźla było zdefiniowanie zapisów misji oraz wizji.

Pracę na misją i wizją miały charakter partycypacyjny, tj. odbywały się w oparciu o cykl warsztatów, z udziałem liderów społeczności miasta. Moderowane były przez ekspertów ze Związku Miast Polskich.

Misja – cel nadrzędny Planu Rozwoju Lokalnego

Rolą misji w ujęciu Planu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźla jest uświadomienie sobie nadrzędnego celu wszystkich działań podejmowanych w jego ramach.

Istotne w definiowaniu misji było uświadomienie istoty problemów miasta w wymiarze strategicznym i ich znaczenia dla przyszłego rozwoju. **Liderzy z Kędzierzyna-Koźla i mieszkańcy miasta uświadomili sobie, że „kurczenie się miasta” w wymiarze demograficznym jest nieuniknione.** Nieznana jest jednak skala tych zmian i przede wszystkim skutki, które mogą być bardzo różne dla miasta. Kurczenie się zasobów demograficznych może wpłynąć na zmniejszenie potencjału kapitału społecznego, intelektualnego, finansowego miasta. Może doprowadzić do poważnego kryzysu finansów miasta, wpłynąć na jego zdolności inwestycyjne, a docelowo na jakość życia mieszkańców. Kędzierzyn-Koźle chce tak realizować politykę rozwoju miasta, aby być przygotowanym na czekający miasto kryzys demograficzny, przejść przez niego wzmocnionym, co więcej chce podtrzymać rozwój społeczno-gospodarczy miasta i pozytywne zmiany zachodzące w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Dlatego Zarządzającym miastem i partnerom społecznym zależy przede wszystkim na tym aby zmienić wizerunek miasta, a także sposób zarządzania miastem. Kędzierzyn-Koźle ma być miastem nie tylko oferującym pracę, ale również być miejscem, w którym można mieszkać i spędzać czas „blisko przyrody”, aktywnie, oddychając czystym powietrzem. Równie ważne jest zwiększenie roli mieszkańców w podejmowaniu decyzji i realizacji działań na rzecz rozwoju miasta.

Pozwoli to zwiększyć konkurencyjność miasta w odniesieniu do zasobów kapitału ludzkiego, czyli zatrzymać większy odsetek osób młodych w mieście niż ma to miejsce obecnie, przyciągnąć nowych mieszkańców miasta, zarówno z bliższego otoczenia, jak też migrantów. Miasto pragnie zapewnić mieszkańcom miasta nie tylko dobrą pracę, ale także warunki do rozwoju osobistego i rodzinnego. Zwiększenie udziału mieszkańców w „zarządzaniu” miastem oznacza również, że zwiększy się zasób wiedzy, pomysłów, kreatywności i zaangażowania na rzecz rozwoju miasta.

Wobec powyższego uzasadnienia przyjęto następujące brzmienie misji:

Naszą misją jest zbudowanie pozytywnego wizerunku miasta jako ośrodka ponadlokalnego, w oparciu o konstruktywny dialog wszystkich grup działających na rzecz jego zrównoważonego rozwoju.

Wizja miasta – nowa ścieżka rozwoju

Wizja w Planie Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźla postrzegana jest jako obraz przyszłości, tj. wskazuje docelowo ścieżkę jaką należy przejść, aby osiągnąć stan docelowy. Wizja bazuje na realnych możliwościach rozwoju, tj. takich czynników, które są w zasięgu miasta i jego mieszkańców. Jednocześnie przyszły obraz miasta stanowi „istotne” wyzwania dla polityki rozwoju lokalnego, gdyż wskazuje na konieczność dokonania zasadniczej zmiany w sposobie funkcjonowania miasta, **wytacza nową ścieżkę rozwoju.**

Nową ścieżką rozwoju w Kędzierzynie-Koźlu będzie przede wszystkim dialog społeczny rozumiany jako umiejętność komunikacji i współpracy, tworzenia i realizacji wspólnych pomysłów na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych, w wymiarach zarówno sąsiedzkich, osiedlowych jak też całego miasta. **Będzie on podstawą rozwoju miasta,** które czeka poważny kryzys demograficzny. Miasto „potrzebuje” bowiem efektywniejszego wykorzystania potencjału wiedzy, kreatywności, zaangażowania mieszkańców.

Miasto dialogu to miasto zintegrowane w wymiarze społecznym (dialog sprzyja integracji). Integracji społecznej sprzyjać będzie dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna oraz nowoczesne technologie.

Miasto chce również zmienić wizerunek na ekologiczny, na miasto przyjazne i bliskie mieszkańcom. Oznacza to, że w przyszłości o mieście będzie mówić się pozytywnie, jego wizerunek będzie budzić pozytywne emocje. **Miasto chce wykorzystać walory przyrodnicze, w tym lasy i Odrę do budowy nowego wizerunku – miasta zielonego, ekologicznego.** Chce również aby mieszkańcy i inwestorzy postrzegali miasto jako ośrodek innowacji i nowoczesnych technologii.

Ofertę czasu wolnego postrzega się jako możliwość samorealizacji, odpoczynku, relaksu, integracji mieszkańców miasta – **także jako element wizerunku miasta**. Kreując ofertę czasu wolnego wykorzystano atuty miasta, tj. tereny zielone, lasy, Odrę i inne wody powierzchniowe. Poszczególne osiedla, oddalone od siebie, połączone zostaną siecią dróg i ścieżek rowerowych biegnących przez obszary atrakcyjne przyrodniczo. Pozwoli to mieszkańcom na kontakt z naturą oraz sprzyjać będzie integracji poszczególnych części miasta. W mieście ważnym aspektem będzie kultura, która wychodzić będzie w plener, integrując wszystkie grupy wiekowe. Będzie współtworzona przez mieszkańców **(tu łączymy wymiar integracji i ekologii)**.

Miasto chce aby potencjał innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki postrzegany był przez pryzmat „atrakcyjnego rynku pracy”, tym samym spełniając potrzeby młodych mieszkańców

i emigrantów szukających lepszego miejsca do życia. Miasto ma być postrzegane jako atrakcyjne miejsce pracy, dające możliwości samorealizacji i satysfakcji z wysokości wynagrodzeń. Kompetencje przedsiębiorców oraz walory przestrzenne i lokalizacyjne miasta wykorzystane zostaną do rozwoju **innowacyjnych branż opartych na nowoczesnych technologiach**. Młodzi mieszkańcy miasta wkraczając na rynek pracy posiadać będą kompetencje i umiejętności, które pozwolą im na podjęcie pracy i rozwój kariery zawodowej na miejscu. W tym celu rozwijana będzie oferta edukacji, która powiązana będzie z profilem gospodarczym miasta.

Istotnym znaczenie dla definiowania wizji miały opinie mieszkańców. Zebrane zostały one podczas badania ankietowego, w którym wzięło **udział 1522 mieszkańców miasta**. Ankietę przeprowadzono w czerwcu 2020 roku w toku prac nad wizją. Zapytano się mieszkańców o przyszły oczekiwany obraz miasta. Mieszkańcy miasta wyrazili opinię, że na poprawę jakości życia w Kędzierzynie-Koźlu największy wpływ będzie mieć stworzenie nowych możliwości rozwoju zainteresowań, czyste powietrze oraz stworzenie nowych miejsc rekreacji i wypoczynku.

W opinii mieszkańców tym co najbardziej hamuje rozwój Kędzierzyna-Koźla jest negatywny wpływ przemysłu na jakość środowiska, powietrza, mało różnorodny rynek pracy (39,45%) oraz niewykorzystany potencjał przyrodniczy Odry i lasów.

W opinii badanych na integrację mieszkańców Kędzierzyna-Koźla największy wpływ mieć będą: szersza oferta społeczno-kulturalna dla poszczególnych grup społecznych, pomoc mieszkańcom w realizacji ich pomysłów, większe wsparcie dla organizacji i stowarzyszeń i stworzenie nowych miejsc spotkań na osiedlach.

Do najważniejszych zagrożeń badani zaliczyli utratę źródeł dochodu a następnie brak osób które zaopiekują się wzrastającą liczbą osób starszych.

Wobec powyższego uzasadnienia przyjęto następujące brzmienie wizji:

Kędzierzyn-Koźle w 2030 roku jest
miastem ekologicznym i innowacyjnym,
kreowanym przez mieszkańców

cieszących się z wysokiej jakości oferty pracy, nauki i czasu wolnego.
 Jesteśmy miastem świadomym zmian klimatycznych i demograficznych.
 Dziedzictwo przemysłowe oraz walory przyrodniczo-kulturowe są dumą lokalnej społeczności, utożsamiającej się z miastem.

Cele Planu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźla

Struktura Planu Rozwoju Lokalnego została zbudowana w oparciu o elementy składowe hierarchicznie wzajemnie sobie podległe (struktura hierarchiczna). Osiąganiu wizji służą wyznaczone cele strategiczne oraz kierunki działań wynikające z wyzwań. Mają one charakter ogólny i określają pożądane stany i procesy rozwojowe. Cele strategiczne wynikają bezpośrednio z wizji i misji. Kierunki działań stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy, bazują na mocnych stronach oraz wykorzystują pojawiające się szanse.

Tabela 45. Wizja, misja, cele oraz priorytety Programu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźle

Wizja 2030: Kędzierzyn-Koźle w 2030 roku jest miastem ekologicznym i innowacyjnym, kreowanym przez mieszkańców cieszących się z wysokiej jakości oferty pracy, nauki i czasu wolnego. Jesteśmy miastem świadomym zmian klimatycznych i demograficznych. Dziedzictwo przemysłowe oraz walory przyrodniczo-kulturowe są dumą lokalnej społeczności, utożsamiającej się z miastem.
Misja Naszą misją jest zbudowanie pozytywnego wizerunku miasta jako ośrodka ponadlokalnego, w oparciu o konstruktywny dialog wszystkich grup działających na rzecz jego zrównoważonego rozwoju.

Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.	Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie.	Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach.
Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny.	Priorytet 2.1. Miasto zielone i ekologiczne.	Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy.
Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie.	Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa.	Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy.
Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne.		

W trakcie prac warsztatowych z liderami społeczności miasta, przy udziale ekspertów zewnętrznych Związku Miast Polskich zdefiniowano trzy cele główne Planu Rozwoju Lokalnego wraz z przypisanymi do nich celami operacyjnymi. Strukturę celów wypełniono kierunkami działań, które odpowiadają wyzwaniom rozwojowym. Poniżej przedstawiono strukturę celów i priorytetów rozwinięta o pożądane kierunki działań.

Tabela 46. Kierunki działań Programu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźle

Priorytet	Kierunek działań
Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.	
Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny.	• Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta. • Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie w celu zwiększenia dostępu do oferty rynku pracy, usług na terenie Kędzierzyna-Koźla oraz dostępności do ośrodków akademickich w regionie. • Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, w tym lasów i wód powierzchniowych.
Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie.	• Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami). • Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych. • Integracja społeczna migrantów napływających do miasta, realizowana na różnych poziomach i sferach (edukacja, pomoc społeczna, kultura). • Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego miasta do wzmocniania więzi społecznych, w tym integracji mieszkańców wokół wspólnych wyzwań (np. kreowanie

	rozwiązań z zakresu małej infrastruktury rekreacyjnej, sieci ścieżek rowerowych, imprez kulturalnych). • Kształtowanie pozytywnego wizerunku oraz integracja społeczna w oparciu o potencjały miasta, w tym sukcesy sportowe i aktywność społeczną klubu ZAKSA. • Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów.
Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne.	• Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych. • Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych. • Wzmocnienie narzędzi partycypacji społecznej w odniesieniu do działań realizowanych przez miasto w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego. • Kształtowanie nowego wizerunku miasta współpracującego, włączającego mieszkańców w plany jego rozwoju, nastawionego na poprawę jakości środowiska.
Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie.	
Priorytet 2.1. Miasto zielone i ekologiczne.	• Rozwijanie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającym zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym np. systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji. • Wspieranie nowych inwestycji i rozwiązań związanych z działalnością gospodarczą przyjaznych dla środowiska. • Budowa społecznej akceptacji dla działalności gospodarczych przyjaznych dla środowiska. • Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska.
Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa.	• Rozwój oferty mieszkaniowej w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta. • Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.
Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach.	
Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy.	• Podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności branż przemysłowej w oparciu o potencjał terenów inwestycyjnych. • Promocja gospodarcza miasta w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta. • Wykorzystanie innowacyjności branż zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu, w tym branży chemicznej do dalszego rozwoju gospodarczego.

	• Wzmocnienie współpracy w sferze gospodarczej w zakresie podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw, przyciągania i rozwijania nowych inwestycji, przyciągania i zatrzymania kadr dla lokalnej gospodarki.
Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy.	• Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju. • Przyciąganie nowych mieszkańców, w tym migrantów np. z Ukrainy, w oparciu o ofertę rynku pracy, przy współpracy z przedsiębiorcami z terenu miasta. • Wspieranie aktywności zawodowej, w tym odniesieniu do osób starszych. • Wspieranie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania kadr/ budowania ścieżki kariery oraz w zakresie aktywności zawodowej mieszkańców miasta. • Rozwijanie dedykowanych lokalnym specjalizacjom kierunków kształcenia.

5. Opis planowanych działań

W ramach realizacji PRL w Kędzierzynie-Koźlu zaplanowano 11 działań, które wpisują się w cele rozwoju lokalnego. Działania stanowią rozwinięcie celów rozwoju lokalnego i nawiązują łącznie do wizji miasta ekologicznego, innowacyjnego, kreowanego przez mieszkańców, cieszących się z wysokiej jakości oferty pracy, nauki i czasu wolnego.

Tabela 47. Najważniejsze efekty działań ujętych w PRL

Nazwa działania	Główny efekt
Cel 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.	
Działanie 1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.	Stworzona zostanie nowa przestrzeń skatepark na os. Stare Miasto oraz zmodernizowany skatepark na os. Śródmieście a także zagospodarowany zostanie budynek po byłej szkole podstawowej nr 6 i oddana do użytku toaleta dla osób niepełnosprawnych w DK „Chemik”. Powyższe działania pozwolą na większą integrację różnych grup społecznych i włączenie w życie społeczne osób, które miały do tej pory utrudniony dostęp do obiektów publicznych. Centrum współpracy DUGNAD (w PSP 6) stanowić będzie przestrzeń, która wzmocni współpracę kędzierzyńsko-kozielskich organizacji społecznych i wspierać będzie kreowanie aktywnych liderów. Dzięki integracji współpracy możliwe będzie efektywniejsze wsparcie działań służb publicznych, w szczególności w sferze pomocy społecznej.
Działanie 1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.	Działanie przyczyni się do integracji społecznej różnych grup mieszkańców, w tym osób młodych, seniorów oraz osób niepełnosprawnych. Realizacja działania wspierać będzie budowę wizerunku miasta otwartego na mieszkańców. Poprzez realizację działania budowane będzie zaufanie i sprawdzana będzie w praktyce współpraca instytucji publicznych oraz organizacji społecznych. Działanie przyczyniać będzie się do integracji społecznej migrantów.
Działanie 1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta.	Działanie realizowane będą w oparciu o zasoby instytucjonalne, przestrzenne, przyrodnicze miasta – pokazywać będą uczestnikom potencjał w zakresie spędzania nowych form wolnego czasu, rozwijania aktywności, współpracy, a tym samym przyczyniać będą się do budowy pozytywnego wizerunku miasta.

Nazwa działania	Główny efekt
	Poprzez realizację działania budowane będzie zaufanie i sprawdzana będzie w praktyce współpraca instytucji publicznych oraz organizacji społecznych.
Działanie 1.4. Uzupełniające działania integracyjne w tym poprawiające dostępność do oferty miasta.	Działanie wspierać będzie kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta „otwartego”, oferującego szereg możliwości dla aktywności mieszkańców. Skupiać się będzie na dwóch grupach społecznych: dzieciach oraz osobach mających trudności w poruszaniu się. W ten sposób powiększy się liczba osób, która docelowo pozna i skorzysta z oferty miasta.
Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.	
Działanie 2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.	Realizacja działania pozwoli miastu przygotować się do zmian klimatycznych oraz wspierać będzie budowę wizerunku miasta ekologicznego. Zbiorniki na wodę pobasenową pozwolą zmniejszyć zużycie zasobów wody, wykorzystywanych do pielęgnowania zieleni miejskiej. Drogi rowerowe wspierać będą integrację mieszkańców (w tym międzyosiedlową) oraz pozwolą lepiej poznać potencjał przyrodniczy miasta (prowadzone będą m. in. przez tereny leśne otaczające miasto).
Działanie 2.2. Edukacja i wzmacnianie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta.	Podniesienie świadomości ekologicznej realizowane będzie komplementarnie do innych działań chroniących środowisko (m. in. rozwój sieci ciepłowniczej, systemu ścieżek rowerowych). Pozwoli to na efektywniejsze wdrożenie rozwiązań z zakresu ochrony środowiska i ich społeczną akceptację. Większy odsetek mieszkańców zaangażuje się prywatnie w przedsięwzięcia chroniące środowisko, np. przystąpi do wymiany pieców węglowych, korzystać będzie z komunikacji publicznej i rowerów.
Działanie 2.3. Ograniczenie niskiej emisji dla poprawy jakości powietrza miejskiego.	Działanie pozwoli wyeliminować istotną dla lokalnej emisji ilość źródeł ciepła, opartych na przestarzałych rozwiązaniach węglowych. W ten sposób poprawi się jakość powietrza, która kształtowana jest przez tzw. niską emisję.
Działanie 2.4. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta.	Działanie zakłada podniesienie atrakcyjności przestrzennej miasta, w szczególności w przestrzeniach o różnorodnych funkcjach, w tym funkcji mieszkaniowej. W ramach działania powstaną przestrzenie łączące funkcje, w tym

Nazwa działania	Główny efekt
	integrującej, wzmacniającej konkurencyjność usług oraz podnoszących jakość walorów mieszkaniowych w centrum miasta.
Działanie 2.5. Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.	Działanie będzie etapem planistycznym ukierunkowanym na stworzenie nowej oferty mieszkaniowej zasobu komunalnego miasta. Działanie wspierać będzie zatrzymanie/ przyciąganie nowych mieszkańców do miasta, oferując im atrakcyjne mieszkania w dogodnej lokalizacji.
Cel 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach.	
Działanie 3.1. Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy.	Działanie przyczyniać się będzie do wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców. Działanie ukierunkowane będzie z jednej strony na wzrost aktywności w zakresie własnej przedsiębiorczości, jak też na dłuższe pozostawanie mieszkańców na rynku pracy. Efektem realizacji działania będzie łagodzenie negatywnych skutków zmniejszania się liczby osób w wieku produkcyjnym na rynku pracy.
Działanie 3.2. Tworzenie warunków dla rozwoju mikro i małej przedsiębiorczości.	Działanie wzmacniać będą funkcję usługową centrum miasta. W atrakcyjnej przestrzeni centrum miasta stworzona zostanie strefa dla aktywności zawodowej, w tym rozwijania nowych firm.

Działania ujęte w PRL przedstawiono w postaci kart działań. Szczegółowy opis działań wraz z przedsięwzięciami ujęty został w Generatorze i stanowi załącznik.

KARTY DZIAŁAŃ PRL

Działanie 1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.	
Cel	Cel 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.
Opis działania	Działanie polegać będzie na stworzeniu i rozwinięciu infrastruktury społecznej, której zadaniem będzie wspierać integrację społeczną, w szczególności realizowaną z poziomu oddolnego, przy wsparciu organizacji społecznych oraz mieszkańców miasta. Zakłada się stworzenie zupełnie nowej przestrzeni dla

Działanie 1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.

	aktywności społecznej poprzez modernizację budynku po PSP nr 6 w Kędzierzynie-Koźlu. W obiekcie tym rozwiną się nowe funkcje, tj. powstanie Centrum Współpracy DUGNAD (obejmujące Gminne Centrum Seniora oraz Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu) oraz mieszkania wspomagane. Połączenie tych funkcji w jednym budynku sprzyjać będzie integracji działań i organizacji. Działanie obejmuje ponadto modernizację Domu Kultury Chemik na potrzeby osób niepełnosprawnych, co umożliwi tej grupie osób korzystanie z oferty kulturalnej i udział w przedsięwzięciach realizowanych w obiekcie. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom młodych mieszkańców rozwinęta zostanie infrastruktura skateparku na Otwartej Strefie Rekreacyjno-Sportowej przy Al. Jana Pawła II oraz powstanie nowy tego typu obiekt na ul. Skarbowej w Kędzierzynie-Koźlu.
Produkty	• 1 nowa przestrzeń do integracji społecznej i wspierająca rozwój potencjału organizacji i liderów społecznych – Centrum Współpracy DUGNAD obejmujące CENTRUM SENIORA. • 30 mieszkań wspomaganych, wspierających realizację polityki senioralnej. • 1 obiekt kultury zmodernizowany pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych – DK Chemik. • 1 nowa przestrzeń publiczna wspierająca integrację społeczną młodych mieszkańców miasta - skateparku na Otwartej Strefie Rekreacyjno-Sportowej.
Efekty	Działanie wpisuje się w dwa priorytety ujęte w celu 1. Rozwinęta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych. Działania pozwolą stworzyć nową przestrzeń do rozwijania aktywności przez mieszkańców miasta (Centrum WSPÓŁPRACY DUGNAD, CENTRUM SENIORA). Miasto tworzyć będzie warunki do integracji społecznej, w tym osób w wieku senioralnym, co stanowić będzie odpowiedź na problemy starzejącego się społeczeństwa. Powstanie około 30 mieszkań wspomaganych (CENTRUM SENIORA, zmodernizowany DK Chemik). Skatepark na Otwartej Strefie Rekreacyjno-Sportowej wspierać będzie aktywność młodych mieszkańców miasta. Stworzona zostanie nowa przestrzeń skatepark na os. Stare Miasto oraz zmodernizowany skatepark na os. Śródmieście a także zagospodarowany zostanie budynek po byłej szkole podstawowej nr 6 i oddana do użytku toaleta dla osób niepełnosprawnych w DK „Chemik”. Powyższe działania pozwolą na większą integrację różnych grup społecznych i włączenie w życie społeczne osób, które miały do tej pory utrudniony dostęp do obiektów publicznych. Centrum współpracy DUGNAD (w PSP 6) stanowić będzie

Działanie 1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.			
	przestrzeń, która wzmocni współpracę kędzierzyńsko-kozielskich organizacji społecznych i wspierać będzie kreowanie aktywnych liderów. Dzięki integracji współpracy możliwe będzie efektywniejsze wsparcie działań służb publicznych, w szczególności w sferze pomocy społecznej.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie. - Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami). - Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych. - Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów. Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne. - Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych. - Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych. - Kształtowanie nowego wizerunku miasta współpracującego, włączającego mieszkańców w plany jego rozwoju, nastawionego na poprawę jakości środowiska.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	Działanie jest odpowiedzią na następujące problemy/ deficyty rozwojowe miasta: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	Działanie bazuje na następujących potencjałach/ zasobach miasta: - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. - Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną.		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość :
WYMIAR SPOŁECZNY -	Gmina Kędzierzyn-Koźle	IV kw. 2021-I kw. 2024	9.627.107 PLN

Działanie 1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.

działanie inwestycyjne			
------------------------	--	--	--

Działanie 1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.

Cel	Cel 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.
Opis działania	Działanie zakłada realizację szeregu przedsięwzięć, które koncentrować będą się na mieszkańcach miasta, tj. pobudzać będą ich integrację oraz wspierać włączenie. Wśród przedsięwzięć są m.in.: koncert pokoleń, warsztaty terapeutyczno-sensoryczne dla dzieci niepełnosprawnych oraz warsztaty kulturalno-edukacyjne dla seniorów, przewidziano także wsparcie asystentów os. niepełnosprawnych oraz organizację wypoczynku letniego/zimowego skierowanego do dzieci z rodzin z problemami, dla pozostałych dzieci dostępne będą półkolonie. Przedsięwzięcia realizowane będą przez organizacje pozarządowe i społeczne we współpracy z podmiotami publicznymi.
Zakładane produkty	• 6 przedsięwzięć wspierających aktywność dzieci i młodzieży – 3 zimowiska, 2 kolonie, 1 półkolonia z kulturą, • Przedsięwzięcia wspierające aktywność dzieci i młodzieży – odbiorcy 440 osób, • 12 przedsięwzięć wspierających aktywność seniorów – 12 form wsparcia w formie warsztatów, • 6 przedsięwzięć wspierające „porozumienie międzypokoleniowe” – 2 półkolonie, 1 międzypokoleniowa platforma, cykl 3 koncertów, • Przedsięwzięcia wspierające „porozumienie międzypokoleniowe” – odbiorcy 1350 osób, • 3 przedsięwzięcia wspierające aktywność osób i rodzin osób niepełnosprawnych – cykl warsztatów rzeźby, warsztaty sensoryczne, zatrudnienie asystentów, • Przedsięwzięcia wspierające aktywność osób i rodzin osób niepełnosprawnych – odbiorcy 100 osób, w tym 50 osób z niepełnosprawnościami.
Zakładane efekty	Działanie przyczyni się do integracji społecznej różnych grup mieszkańców, w tym osób młodych, seniorów oraz osób niepełnosprawnych. Realizacja działania wspierać będzie budowę wizerunku miasta otwartego na mieszkańców. Poprzez realizację działania budowane będzie zaufanie i sprawdzana będzie w praktyce współpraca instytucji publicznych oraz

Działanie 1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.			
	organizacji społecznych. Działanie przyczyniać będzie się do integracji społecznej migrantów.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie. - Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych, - Kształtowanie pozytywnego wizerunku oraz integracja społeczna w oparciu o potencjały miasta, w tym sukcesy sportowe i aktywność społeczną klubu ZAKSA. - Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów. Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne. - Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	Działanie jest odpowiedzią na następujące problemy/ deficyty rozwojowe miasta: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze, - Niska aktywność społeczna mieszkańców, - Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście, - Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych, - Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	Działanie bazuje na następujących potencjałach/ zasobach miasta: - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego, - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne), - Marka i renoma klubu siatkarskiego Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle, - Rozwinięta infrastruktura sportowa, - Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną. - Potencjał migrantów.		
Typ działania:	Partner/ Realizator	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR SPOŁECZNY -	Gmina Kędzierzyn-Koźle (UMKK/MOPS/MOK)	IV kw. 2021-I kw. 2024	2.352.466 PLN

Działanie 1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.

działanie nieinwestycyjne	KS KOZIOŁEK		
------------------------------	-------------	--	--

Działanie 1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta.

Cel	Cel 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.
Opis działania	Działanie zakłada realizację szeregu przedsięwzięć oferujących mieszkańcom nowe, niedostępnych do tej pory formy, zorganizowanego spędzania wolnego czasu (m.in. nowe sekcje sportowe jak: piłka nożna dziewcząt, bowling, kajakarstwo, siatkówka plażowa kobiet). Ponadto oferowane będą inne popularne i lubiane formy aktywności jak zawody skatingowe, mityng lekkoatletyczny z udziałem osób niepełnosprawnych, biegi na różnych dystansach trasami leśnymi i miejskimi, wycieczki rowerowe, warsztaty teatralne czy koncerty muzyki romskiej, śląskiej, kresowej i niemieckiej w oparciu o zasoby instytucjonalne, przestrzenne, przyrodnicze miasta oraz techniczne (przygotowana w ramach działania aplikacja tras rowerowych). Działanie doprowadzi do stworzenia nowych możliwości spędzania czasu w mieście, odkrywania potencjałów przyrody i kultury miasta. Przedsięwzięcia realizowane będą przez organizacje pozarządowe i społeczne we współpracy z podmiotami publicznymi.
Zakładane produkty	• 14 imprez sportowych wspierających aktywność i integrację społeczną – 3 edycje zawodów rolkowych, 1 triathlon, 4 mityngi dla osób niepełnosprawnych, 6 imprez biegowych, • Imprezy sportowe wspierające aktywność i integrację społeczną – odbiorcy 3000 osób, w tym 50 osób niepełnosprawnych, • 4 nowe formy aktywności sportowej – sekcja piłki nożnej dla kobiet, bowling, szkoła kajakowa, siatkówka plażowa kobiet, • Nowe formy aktywności sportowej – uczestnicy 69 osób/ rocznie, • 8 imprez kulturalnych wspierających aktywność i integrację społeczną – koncert 4 kultur, warsztaty teatralne, 2 spektakle teatralne, 4 spektakle zespołów amatorskich, • Imprezy kulturowe wspierające aktywność i integrację społeczną – odbiorcy 1530 osób.
Zakładane efekty	Działanie realizowane będą w oparciu o zasoby instytucjonalne, przestrzenne, przyrodnicze miasta – pokazywać będą uczestnikom potencjał w zakresie nowych form spędzania wolnego czasu, rozwijania aktywności, współpracy, a tym samym przyczyniać będą się do budowy pozytywnego wizerunku

Działanie 1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta.			
	miasta. Poprzez realizację działania budowane będzie zaufanie i sprawdzana będzie w praktyce współpraca instytucji publicznych oraz organizacji społecznych.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie. - Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami). - Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego miasta do wzmacniania więzi społecznych, w tym integracji mieszkańców wokół wspólnych wyzwań (np. kreowanie rozwiązań z zakresu małej infrastruktury rekreacyjnej, sieci ścieżek rowerowych, imprez kulturalnych). - Kształtowanie pozytywnego wizerunku oraz integracja społeczna w oparciu o potencjały miasta. - Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	Działanie jest odpowiedzią na następujące problemy/ deficyty rozwojowe miasta: - Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	Działanie bazuje na następujących potencjałach/ zasobach miasta: - Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). - Rozwinięta infrastruktura sportowa. - Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną.		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość :
WYMIAR SPOŁECZNY - działanie nieinwestycyjne	Gmina Kędzierzyn-Koźle (MOK/MOSIR/) KS Koziółek (ngo) SIK Pasja (ngo) PGL LP Nadleśnictwo Kędzierzyn	IV kw. 2021 - I kw. 2024	1.335.608 PLN

Działanie 1.4. Uzupełniające działania integracyjne w tym poprawiające dostępność do oferty miasta.			
Cel	Cel 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.		
Opis działania	Działanie polegać będzie na realizacji przedsięwzięć, które ukierunkowane będą na zwiększanie dostępności do oferty miasta w sferze aktywności kulturalnej i rekreacyjnej. Kędzierzyńsko-Kozielska Olimpiada Przedszkolaka ma za zadanie rozbudzić w dzieciach – mieszkańcach miasta – chęć jego poznania, w tym poznania jego atutów, walorów – a tym samym ma za zadanie budować pozytywny wizerunek miasta. Działanie przewiduje ponadto usługę transportową dla osób mających problem z samodzielnym dotarciem do oferty kulturalno-rozrywkowej miasta. Umożliwi to osobom aktywny udział w życiu społeczno-kulturalnym miasta.		
Zakładane produkty	Nie dotyczy		
Zakładane efekty	Działanie wspierać będzie kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta „otwartego”, oferującego szereg możliwości dla aktywności mieszkańców. Skupiać się będzie na dwóch grupach społecznych: dzieciach oraz osobach mających trudności w poruszaniu się. W ten sposób powiększy się liczba osób, która docelowo pozna i skorzysta z oferty miasta.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie. Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	- Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze. - Niska aktywność społeczna mieszkańców. - Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	- Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego. - Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne). - Marka i renoma klubu siatkarskiego Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle.		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość :
WYMIAR SPOŁECZNY - działanie uzupełniające	Gmina Kędzierzyn-Koźle	I kw. 2022-I kw. 2024	411.700 PLN

Działanie 2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.	
Cel	Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.
Opis działania	Miasto narażone jest na negatywne skutki zmian klimatycznych oraz postrzegane jest jako miejsce zanieczyszczone. W ramach działania zrealizowane zostaną przedsięwzięcia, które pozwolą miastu lepiej przygotować się do zmian klimatu. Powstaną dwa zbiorniki retencyjne, które gromadzić będą zużytą wodę basenową, w celu ponownego jej wykorzystania do podlewania zieleni miejskiej. W mieście powstanie też kolejny odcinek ścieżki rowerowej wraz z dwoma kładkami, który stworzy sieć, łączącą poszczególne osiedla oraz otworzy miasto na otaczające je tereny leśne a przede wszystkim przyczyni się do ograniczenia emisji CO ₂
Zakładane produkty	• 2 zbiorniki retencyjne o pojemności łącznej 500 m³, • Droga dla rowerów szer. 2 m i dł. 3070 m (asfaltowa), • Kładka dla drogi dla rowerów dł. ok. 80 m (ul. Energetyków - ul. Owocowa), • Kładka dla drogi dla rowerów dł. ok. 110 m (ul. Przyjaźni - ul. Jana Pawła II), • Jedno przebudowane skrzyżowanie ul. Zwycięstwa / ul. Szkolna.
Zakładane efekty	Realizacja działania pozwoli miastu przygotować się do zmian klimatycznych oraz wspierać będzie budowę wizerunku miasta ekologicznego. Zbiorniki na wodę pobasenową pozwolą zmniejszyć zużycie zasobów wody, wykorzystywanych do pielęgnowania zieleni miejskiej. Drogi rowerowe wspierać będą integrację mieszkańców (w tym międzyosiedlową) oraz pozwolą lepiej poznać potencjał przyrodniczy miasta (prowadzone będą m. in. przez tereny leśne otaczające miasto).
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 2.1. Miasto zielone i ekologiczne. • Rozwijanie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającym zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym np. systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji.
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	• Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrzem • Zła jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja), • Zmiany klimatyczne – w konsekwencji nieracjonalnego gospodarowania zasobami prowadzące do susz i powodzi.
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	• Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne).

Działanie 2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.

Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR ŚRODOWISKOWY - działanie inwestycyjne	Gmina Kędzierzyn-Koźle (MOSIR), Politechnika Śląska	IV kw. 2021 - I kw. 2024	6.839.744 PLN

Działanie 2.2. Edukacja i wzmacnianie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta.

Cel	Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.
Opis działania	Negatywny wizerunek miasta opiera się w szczególności na ocenie jakości środowiska, w tym jakości powietrza. Nie sprzyja temu rozwinięta funkcja przemysłowa. Problem jakości powietrza ma charakter wielowymiarowy. Konieczne jest budowanie społecznej świadomości problemów środowiskowych i na tej bazie skutecznych rozwiązań. Działanie skupiać się będzie na podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców. Obejmować będzie szeroką kampanię z zakresu edukacji ekologicznej. Ponadto miasto zainwestuje w rozwiązania sprzyjające transparentności informacji nt. stanu środowiska, co ma istotne znaczenie w takim mieście jak Kędzierzyn-Koźle, w którym informacje nt. stanu jakości powietrza wywołują społeczny niepokój. Dlatego zakłada się wdrożenie sieci sensorycznej do diagnozy jakości powietrza. Działanie przyczyni się ostatecznie do budowy nowego wizerunku miasta, które pomimo funkcji przemysłowej stawia na rozwiązania chroniące środowisko.
Zakładane produkty	• 1 Kampania ekologiczna, • 1 Rozbudowany system monitoringu powietrza.
Zakładane efekty	Podniesienie świadomości ekologicznej realizowane będzie komplementarnie do innych działań chroniących środowisko (m. in. rozwój sieci ciepłowniczej, systemu ścieżek rowerowych). Pozwoli to na efektywniejsze wdrożenie rozwiązań z zakresu ochrony środowiska i ich społeczną akceptację. Większy odsetek mieszkańców zaangażuje się prywatnie w przedsięwzięcia chroniące środowisko, np. przystąpi do wymiany pieców węglowych, korzystać będzie z komunikacji publicznej i rowerów. Powstanie również lokalny system informacji nt. stanu powietrza, który będzie dostępny dla mieszkańców miasta. Pozwoli to prowadzić transparentną politykę informacyjną, w tym również będzie elementem

Działanie 2.2. Edukacja i wzmacnianie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta.			
	monitoringu zmian jakości powietrza. Sprzyjać będzie podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców. Działanie przyczyni się ostatecznie do budowy nowego wizerunku miasta, które pomimo funkcji przemysłowej stawia na rozwiązania chroniące środowisko.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 2.1. Miasto zielone i ekologiczne. • Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska. • Budowa społecznej akceptacji dla działalności gospodarczych przyjaznych dla środowiska.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	• Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze, • Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja).		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	• Działanie wzmacnia efekt realizowanych przez miasto przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja).		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR ŚRODOWISKOWY - działanie nieinwestycyjne	Gmina Kędzierzyn-Koźle (UMKK/MBP)	II kw. 2022 - I kw. 2024	709.647 PLN

Działanie 2.3. Ograniczenie niskiej emisji dla poprawy jakości powietrza miejskiego.	
Cel	Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.
Opis działania	Działanie polegać będzie na realizacji inwestycji komunalnych, które wspierać będą poprawę jakości powietrza w mieście. Do tych inwestycji zaliczyć należy budowę instalacji gazowej w komunalnym zasobie mieszkaniowym Gminy Kędzierzyn-Koźle. Ponadto miasto wspierać będzie inwestycje prywatne, polegające na wymianie źródeł ciepła lub ich likwidacji w celu przyłączenia do miejskiej sieci ciepłowniczej.
Zakładane produkty	• Nie dotyczy
Zakładane efekty	Działanie pozwoli wyeliminować istotną dla lokalnej emisji ilość źródeł ciepła, opartych na przestarzałych rozwiązaniach węglowych. W ten sposób poprawi się jakość powietrza, która kształtowana jest przez tzw. niską emisję.

Działanie 2.3. Ograniczenie niskiej emisji dla poprawy jakości powietrza miejskiego.			
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 2.1. Miasto zielone i ekologiczne. Rozwijanie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającym zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym np. systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	- Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze, - Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja).		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	-		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR ŚRODOWISKOWY - działanie uzupełniające	MZBK, Gmina Kędzierzyn-Koźle	IV kw. 2020-IV kw. 2025	2.137.000 PLN

Działanie 2.4. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta.	
Cel	Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.
Opis działania	Działanie polegać będzie na utworzeniu w centrum miasta nowej atrakcyjnej przestrzeni łączącej funkcje ulicy, deptaku, parkingu i miejsca spotkań mieszkańców - dającej impuls do rozwoju lokalnej małej przedsiębiorczości oraz podnoszącej jakość walorów mieszkaniowych wokół zmodernizowanej przestrzeni. W ramach działania, przy ul. Głowackiego, uspokojony zostanie ruch kołowy, utworzony zostanie deptak i miejsce integracji mieszkańców, powstanie mała architektura i zieleń (woonerf). Działanie będzie komplementarne do działania uzupełniającego dot. podniesienia standardu lokali usługowo-handlowych oraz remontu pustostanów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie. Nieopodal planuje się budowę mieszkań na wynajem.
Zakładane produkty	1 nowa przestrzeń publiczna – deptak i miejsce spotkań o długości 225 m i szerokości 13 m.
Zakładane efekty	Kędzierzyn-Koźle jest miastem, w którym dynamicznie zmniejsza się liczba mieszkańców. Miasto potrzebuje impulsów do tego, aby zatrzymać i przyciągać mieszkańców. Działanie zakłada podniesienie atrakcyjności

	przestrzennej miasta, w szczególności w przestrzeniach o różnorodnych funkcjach, w tym funkcji mieszkaniowej. W ramach działania powstanie przestrzeń łącząca funkcje, w tym integrującej, wzmacniającej konkurencyjność usług oraz podnoszących jakość walorów mieszkaniowych w centrum miasta. Działanie przyczyni się do stworzenia nowego wizerunku części miasta jako przestrzeni atrakcyjnej do przebywania i mieszkania.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa. Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.		
Jakie problemy rozwiązuje?	- Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.		
Jakie potencjały działania wykorzystuje?	- Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą – jako atrakcyjnej lokalizacji do zamieszkania w sercu miasta. - Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego"). - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna – dający szansę na zatrzymanie/ przyciąganie nowych mieszkańców (w tym migrantów).		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR PRZESTRZENNY - działanie inwestycyjne	Gmina Kędzierzyn-Koźle	IV kw. 2021-I kw. 2024	4.506.399 PLN

Działanie 2.5. Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.	
Cel	Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.
Opis działania	Działanie zakłada wykorzystanie atutów dostępnych i atrakcyjnie zlokalizowanych terenów pod budownictwo mieszkaniowe zlokalizowanych w centrum miasta. W ramach działania przygotowany zostanie komplet dokumentacji projektowej pod inwestycje mieszkaniową. Kolejne kroki tego przedsięwzięcia realizowane będą jako działanie uzupełniające we współpracy z Krajowym Zasobem Nieruchomości.
Zakładane produkty	1 komplet dokumentacji projektowej dot. nowego zasobu mieszkaniowego.
Zakładane efekty	Działanie będzie etapem planistycznym ukierunkowanym na stworzenie nowej oferty mieszkaniowej zasobu komunalnego miasta. Zakłada się

Działanie 2.5. Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.			
	wykorzystanie optymalnych uwarunkowań lokalizacyjnych i zaprojektowanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej, w szczególności przeznaczonej dla młodych osób. Działanie wspierać będzie zatrzymanie/ przyciąganie nowych mieszkańców do miasta, oferując im atrakcyjne mieszkania w dogodnej lokalizacji.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa. - Rozwój oferty mieszkaniowej w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta. - Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	- Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	- Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą – jako atrakcyjnej lokalizacji do zamieszkania w sercu miasta. - Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego"). - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna – dający szansę na zatrzymanie/ przyciąganie nowych mieszkańców (w tym migrantów). - Dostępna powierzchnia miasta dająca szansę na rozwój.		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR PRZESTRZENNY - działanie nieinwestycyjne	MZBK, spółka celowa powołana przez Gminę i KZN	IV kw. 2021- IV kw. 2031	750.000 PLN

Działanie 2.6. Wzmocnienie rdzeni miejskich koncentrujących funkcje miejskie i mieszkaniowe.	
Cel	Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.
Opis działania	Działanie polegać będzie na zwiększaniu zasobów mieszkaniowych miasta, w szczególności takich, które będą atrakcyjne dla młodych osób, rodzin z dziećmi, migrantów. Działanie będzie mieć dwa wymiary. Z jednej strony zakłada się modernizację i podniesienie jakości pustostanów w mieście, które

Działanie 2.6. Wzmocnienie rdzeni miejskich koncentrujących funkcje miejskie i mieszkaniowe.

	należą do zasobu komunalnego miasta. Atutem tych zasobów mieszkaniowych jest z reguły bardzo korzystna lokalizacja w przestrzeni miasta – z reguły w jego centrum, a tym samym dobre powiązanie tej przestrzeni z dostępem usług i przestrzeni publicznych. Drugim wymiarem zwiększania atrakcyjności mieszkaniowej miasta będzie budowa mieszkań na wynajem, realizowana we współpracy Gminy Kędzierzyn-Koźle z Krajowym Zasobem Nieruchomości. Zakłada się, że te mieszkania powstaną w korzystnych lokalizacjach w mieście, co będzie ich atutem.		
Zakładane produkty	Nie dotyczy.		
Zakładane efekty	Działanie będzie etapem inwestycyjnym ukierunkowanym na stworzenie nowej oferty mieszkaniowej zasobu komunalnego miasta. Zakłada się wykorzystanie optymalnych uwarunkowań lokalizacyjnych i zaprojektowanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej, w szczególności przeznaczonej dla młodych osób. Działanie wspierać będzie zatrzymanie/ przyciąganie nowych mieszkańców do miasta, oferując im atrakcyjne mieszkania w dogodnej lokalizacji.		
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa. - Rozwój oferty mieszkaniowej w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta. - Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	- Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	- Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą – jako atrakcyjnej lokalizacji do zamieszkania w sercu miasta. - Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkola świadomego planowania przestrzennego"). - Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna – dający szansę na zatrzymanie/ przyciąganie nowych mieszkańców (w tym migrantów). - Dostępna powierzchnia miasta dająca szansę na rozwój.		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR PRZESTRZENNY - działanie uzupełniające	MZBK, spółka celowa powołana przez Gminę i KZN	IV kw. 2021-IV kw. 2031	22.000.000 PLN

Działanie 3.1. Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy.	
Cel	Cel 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach.
Opis działania	Działanie obejmować będzie szereg przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i organizacyjnym, które łączyć będzie idea wspierania aktywności zawodowej mieszkańców miasta. Przewiduje się bowiem, że zasoby mieszkańców aktywnych zawodowo będą systematycznie się kurczyć, co wpłynie na szereg aspektów życia miasta. Zakłada się realizację przedsięwzięć w zakresie kształtowania przedsiębiorczości, rozwijania własnego biznesu w szczególności wśród osób młodych, z zakresu nowych umiejętności, zmiany zawodu, skorelowanych z potrzebami rynku pracy, a także wspierających opiekunów osób zależnych w ich aktywności zawodowej. W ramach działania ujęto również przedsięwzięcia wspierających zdrowie mieszkańców co przełoży się na lepszą kondycję a tym samym dłuższą aktywność zawodową.
Zakładane produkty	• 4 akcje edukacyjne z zakresu przedsiębiorczości dla młodych – 2 edycje Olimpiady dla szkół średnich, 1 edycja Olimpiady dla szkół podstawowych, 1 cykl 38 warsztatów nt. otwierania własnych działalności i poruszania się po rynku biznes, • Akcje edukacyjne z zakresu przedsiębiorczości – odbiorcy 300 osób (bez cyklu warsztatów), • 15 kursów zawodowych z zakresu kwalifikacji zawodowych, kurs języka polskiego dla imigrantów, • Kursy zawodowe z zakresu kwalifikacji zawodowych – odbiorcy 200 osób, • 1 program w zakresie teleopieki, • Wsparcie 100 osób z zakresu teleopieki, • 9 programów profilaktyki zdrowotnej, • 2 imprezy promujące zdrowie, • Szczepienia profilaktyczne przeciwko grypie dla ok. 10000 osób.
Zakładane efekty	Działanie przyczynić się będzie do wzrostu aktywności zawodowej mieszkańców. Działanie ukierunkowane będzie z jednej strony na wzrost aktywności w zakresie własnej przedsiębiorczości, jak też na dłuższe pozostawanie mieszkańców na rynku pracy. Zakłada się bowiem rozwijanie nowych umiejętności (przekwalifikowanie), jak również pomoc osobom, które z różnych przyczyn nie mogą być aktywni na rynku pracy (opieka nad osobami zależnymi, zdrowie). Efektem realizacji działania będzie łagodzenie negatywnych skutków zmniejszania się liczby osób w wieku produkcyjnym na rynku pracy, a także spadku dynamiki wzrostu dochodów miasta z tytułu udziału w PIT.
Do jakich wyzwań	Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy.

Działanie 3.1. Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy.			
nawiązuje działanie?	- Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju. - Wspieranie aktywności zawodowej, w tym odniesieniu do osób starszych. - Wspieranie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania kadr/ budowania ścieżki kariery oraz w zakresie aktywności zawodowej mieszkańców miasta.		
Jakie problemy działanie rozwiązuje?	- Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych). - Prognozowany deficyt kadr na rynku pracy. - Przyszły możliwy kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna.		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR GOSPODARCZY - działanie nieinwestycyjne	Gmina Kędzierzyn-Koźle (UMKK/ MOPS), Stowarzyszenie „Europa luvenis”, KKPP sp. z o.o	IV kw. 2021-I kw. 2024	4.942.690 PLN

Działanie 3.2. Tworzenie warunków dla rozwoju mikro i małej przedsiębiorczości.	
Cel	Cel 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach.
Opis działania	Działanie polegać będzie na remoncie lokali na os. Śródmieście z przeznaczeniem na działalność usługowo-handlową.
Zakładane produkty	Nie dotyczy.
Zakładane efekty	Działanie wzmacniać będą funkcję usługową centrum miasta. W atrakcyjnej przestrzeni centrum miasta stworzona zostanie strefa dla aktywności zawodowej, w tym rozwijania nowych firm.
Do jakich wyzwań nawiązuje działanie?	Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy. Wzmocnienie współpracy w sferze gospodarczej w zakresie podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw, przyciągania i rozwijania nowych inwestycji, przyciągania i zatrzymania kadr dla lokalnej gospodarki.
Jakie problemy	Przyszły możliwy kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego

Działanie 3.2. Tworzenie warunków dla rozwoju mikro i małej przedsiębiorczości.

działanie rozwiązuje?	utrzymania przy spadających dochodach.		
Jakie potencjały działanie wykorzystuje?	• Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne) – rozwój funkcji usługowej wzmocni potencjał kreowania usług czasu wolnego dla mieszkańców i przyjezdnych. • Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego").		
Typ działania:	Partner/ Realizator:	Okres realizacji:	Wartość:
WYMIAR GOSPODARCZY - działanie uzupełniające	MZBK	II kw. 2022-IV kw. 2026	1.195.520 PLN

Poniżej w formie matrycy powiązań ukazano komplementarność zaplanowanych do realizacji działań w PRL w stosunku do wyzwań wynikających z diagnozy. Ważnym zagadnieniem w działaniach było kryterium dostępności. Szczegółowe opisy działań w raz informację o dostępności ujęto w opisach w Generatorze PRL/PRI (Załącznik nr 1 - Karty Działań).

Powiązanie działań z wyzwaniami wynikającymi z diagnozy

Cel 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych

Priorytet/ wyzwanie	Działanie 1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.	Działanie 1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.	Działanie 1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta	Działanie 1.4. Uzupełniające działania integracyjne w tym poprawiające dostępność do oferty miasta.
Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny.				
1.1.1. Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta.	Działania podejmowane komplementarnie, zależne od interwencji z poziomu regionalnego, w większej części inwestycyjnej realizowane po zakończeniu projektu EOG, lub realizowane w ramach obowiązków własnych (głównie uzgodnienia, ustalenia, spotkania).			
1.1.2. Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie w celu zwiększenia dostępu do oferty rynku pracy, usług na terenie Kędzierzyna-Koźle oraz dostępności do ośrodków akademickich w regionie.				
1.1.3. Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, w tym lasów i wód powierzchniowych.				
Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie.				
1.2.1. Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami).				
1.2.2. Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych.				
1.2.3. Integracja społeczna migrantów napływających do miasta, realizowana na różnych poziomach i sferach				

Priorytet/ wyzwanie	Działanie 1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.	Działanie 1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.	Działanie 1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta	Działanie 1.4. Uzupełniające działania integracyjne w tym poprawiające dostępność do oferty miasta.
(edukacja, pomoc społeczna, kultura).				
1.2.4. Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego miasta do wzmacniania więzi społecznych, w tym integracji mieszkańców wokół wspólnych wyzwań (np. kreowanie rozwiązań z zakresu małej infrastruktury rekreacyjnej, sieci ścieżek rowerowych, imprez kulturalnych).				
1.2.5. Kształtowanie pozytywnego wizerunku oraz integracja społeczna w oparciu o potencjały miasta, w tym sukcesy sportowe i aktywność społeczną klubu ZAKSA.				
1.2.6. Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów.				
Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne.				
1.3.1. Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych.				
1.3.2. Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych.				
1.3.3. Wzmocnienie narzędzi partycypacji społecznej w odniesieniu do działań realizowanych przez miasto w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego.	Działania realizowane w ramach PRI			
1.3.4. Kształtowanie nowego wizerunku miasta współpracującego, włączającego mieszkańców w plany jego rozwoju, nastawionego na poprawę jakości środowiska.				

Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.

Priorytet/ wyzwanie	Działanie 2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.	Działanie 2.2. Edukacja i wzmacnianie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta.	Działanie 2.3. Ograniczenie niskiej emisji dla poprawy jakości powietrza miejskiego.	Działanie 2.4. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta.	Działanie 2.5. Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.	Działanie 2.6. Wzmocnienie rdzeni miejskich koncentrujących funkcje miejskie i mieszkaniowe.
Priorytet 2.1. Miasto zielone i ekologiczne.						
2.1.1. Rozwijanie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającym zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym np. systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji.						
2.1.2. Wspieranie nowych inwestycji i rozwiązań związanych przyjaznych dla środowiska.						
2.1.3. Budowa społecznej akceptacji dla działalności gospodarczych przyjaznych dla środowiska.						
2.1.4. Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska.						
Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa.						
Rozwój oferty mieszkaniowej w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta.						
Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych.						

Cel 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach.

Priorytet/ wyzwanie	Działanie 3.1. Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy.	2. Tworzenie warunków dla rozwoju mikro i małej przedsiębiorczości
Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy.		
3.1.1. Podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności branży przemysłowej w oparciu o potencjał terenów inwestycyjnych.		
3.1.2. Promocja gospodarcza miasta w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta.		
3.1.3. Wykorzystanie innowacyjności branż zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu, w tym branży chemicznej do dalszego rozwoju gospodarczego.		
3.1.4. Wzmocnienie współpracy w sferze gospodarczej w zakresie podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw, przyciągania i rozwijania nowych inwestycji, przyciągania i zatrzymania kadr dla lokalnej gospodarki.		
Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy.		
3.2.1. Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju.		
3.2.2. Przyciąganie nowych mieszkańców, w tym migrantów z Ukrainy, w oparciu o ofertę rynku pracy, przy współpracy z przedsiębiorcami z terenu miasta.		
3.2.3. Wspieranie aktywności zawodowej, w tym odniesieniu do osób starszych.		
3.2.4. Wspieranie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania kadr/ budowania ścieżki kariery oraz w zakresie aktywności zawodowej mieszkańców miasta.		
3.2.5. Rozwijanie dedykowanych lokalnym specjalizacjom kierunków kształcenia.		

Źródło: opracowanie własne

6. Partycypacja społeczna w procesie opracowywania i wdrażania planu rozwoju

Partycypacja społeczna była jednym z najważniejszych aspektów związanych z tworzeniem Planu Rozwoju Lokalnego. Jednocześnie diagnoza zarówno w ramach Planu Rozwoju Instytucjonalnego jak też Planu Rozwoju Lokalnego wskazała, że aktywność społeczna i kryjący się za nią potencjał – to największe wyzwanie i szansa dla przyszłego rozwoju miasta. To to swój wyraz w wizji miasta, jak też chęci wdrożenia w Kędzierzynie-Koźlu skandynawskiej idei Dugnad.

Raporty z konsultacji społecznych PRL i PRI ujęte zostały w załączniku nr 3.

Na etapie przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego, w możliwie szeroki sposób włączono w prace społeczność lokalną.

Rozpoczęto już w grudniu 2019 r. od organizacji pierwszej z trzech zaplanowanych „**debat stoliczkowych**” o **miejskiej oświacie**, realizowanych w formule word-café. Wzięli w niej udział uczniowie szkół podstawowych, ich rodzice, nauczyciele, dyrektorzy szkół, przedstawiciele miejskiej oświaty i organizacji pozarządowych, radni, a także zastępca prezydenta miasta ds. oświatowych i społeczno-gospodarczych. Rozmawiano o mocnych i słabych stronach kędzierzyńsko-kozielskich placówek, o tym co warto w szkołach wspierać i rozwijać a nadto jakie działania powinna podjąć gmina aby zapewnić każdemu uczniowi dobre warunki do rozwoju. Wypracowane wnioski pomogły w konstruowaniu diagnozy PRL ale także przygotowaniu przedsięwzięć nowej ścieżki rozwoju (edukacja ponadprogramowa). **Podsumowanie „debat stoliczkowych” jak i innych wykorzystanych narzędzi partycypacji (w formie raportów) stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.**

Na stronie internetowej miasta utworzono zakładkę „Rozwój Lokalny” - (<https://kedzierzynkozle.pl/pl/strona/rozwój-lokalny-0>) Za jej pośrednictwem informowano mieszkańców w panelu „Aktualności” o bieżącym postępie w pracach (co się dzieje, jak mogą się włączyć). Przekazywano informacje o projekcie „Rozwój Lokalny” oraz o samej idei Dugnad, stanowiącej temat przewodni projektu miasta. Materiały i informacje ukazywały się również na **portalu społecznościowym miasta** (facebook „Kędzierzyn-Koźle Miasto możliwości”).

Z końcem stycznia doradcy Związku Miasta Polskich przeprowadzili **warsztaty „mapowania interesariuszy”**. Wzięli w nich udział członkowie Zespołu Miejskiego powołani przez Prezydenta Miasta do prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do roku 2030 oraz Planu Rozwoju Lokalnego i Planu Rozwoju Instytucjonalnego. Praca nad ww. dokumentami przebiegała równolegle. Zespół Miejski wyłonił grono podmiotów, instytucji, liderów, którzy mają istotny wpływ i znaczenie w kontekście funkcjonowania i rozwoju miasta. Ze wskazanymi interesariuszami kontaktowano się na kolejnych etapach prac nad dokumentami.

Od 28 stycznia rozpoczął się **cykl spotkań na osiedlach**. Włodarze miasta rozmawiali z przedstawicielami Rad Osiedli oraz przybyłymi na spotkania mieszkańcami o potrzebach inwestycji a także o Programie Rozwój Lokalny, który stawia przed miastem nowe możliwości. Z zaplanowanych

szesnastu spotkań (tyle jest osiedli w mieście) udało się zorganizować sześć. Wizyty osiedlowe zostały przerwane w wyniku wprowadzenia na terenie kraju stanu zagrożenia epidemicznego.

W międzyczasie na początku lutego przystąpiono do **badania ankietowego on-line „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”, wg metodologii zaproponowanej przez ZMP**. Ankietę wypełniło 495 uczniów kończących naukę w roku szkolnym 2019/2020 na poziomie średnim (czyli ponad 72% uczniów ostatnich klas). Najbardziej dostrzegalna była, zgłaszana przez młodzież, chęć wyjazdu z miasta, brak ciekawych miejsc i form spędzania wolnego czasu oraz brak zaufania do lokalnych społeczników, prezydenta, radnych i duchownych. Wnioski posłużyły do formułowania pomysłów na nowe niedostępne do tej pory formy aktywności, stworzenie atrakcyjnych dla młodzieży miejsc spędzania czasu a także narzędzie do komunikowania i konsultowania planowanych przez miasto działań.

W pierwszych dniach marca zorganizowano **dwa spotkania z lokalnymi liderami instytucjonalnymi i liderami społecznymi** (badania fokusowe w oparciu o narzędzia ZMP). Pierwsze z nich w godzinach popołudniowych z liderami reprezentującymi osiem instytucji, tj. Powiatowy Urząd Pracy, Inspektorat Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie-Koźlu, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe „Nadleśnictwo Kędzierzyn”, Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej poprzez Pełnomocnika ds. współpracy z samorządami terytorialnymi w zakresie rozwoju śródlądowych dróg wodnych, Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, Centrum Kształcenia Zawodowego oraz Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. Drugie spotkanie w godzinach wygodniejszych dla liderów społecznych (tj. godzinach popołudniowych) reprezentujących pięć lokalnych formalnych i nieformalnych grup działania. W obu spotkaniach (poza momentem przywitania i podziękowania uczestnikom za obecność) nie uczestniczyli członkowie Zespołu Miejskiego. Rozmowy moderowane były przez ekspertów zewnętrznych dla zapewnienia uczestnikom pełnej swobody wypowiedzi. Spotkania pozwoliły zidentyfikować kluczowe potencjały (tj. ludzie i ich wielokulturowość) ale też odsłoniły problemy rozwojowe, czasem głęboko ukryte w zakresie współpracy, partnerstwa i realizacji zadań publicznych (niezrozumienie, brak zaufania, brak integracji mieszkańców, wspólnej historii, centrum – miejsca spotkań). Uwagi posłużyły do zaprojektowania przedsięwzięć w ramach Planu Rozwoju Lokalnego.

W marcu przeprowadzono **badanie ankietowe on-line dla przedsiębiorców (wg narzędzia ZMP)**. Mimo sytuacji dot. nagłego zamrożenia gospodarki (wiosenny lockdown wywołany rozprzestrzenieniem się SARS-coV-2) wzięło w nim udział dwadzieścia trzy firmy. Próba badawcza był niewielka jednak dominującym problemem zgłaszanym przez przedsiębiorców a odnoszącym się do warunków prowadzenia firmy w Kędzierzynie-Koźlu była dostępność wykwalifikowanych pracowników. Opinia ta została wzięta pod uwagę na etapie formułowania przedsięwzięć nowej ścieżki rozwoju. Ze względu na sytuację epidemiczną związaną z COVID-19, od marca 2020 r. organizacja spotkań była utrudniona, nie zmieniło to faktu, iż mieszkańcy byli w dalszym ciągu włączani w proces tworzenia dokumentów.

Od 2 do 8 kwietnia przeprowadzono **czternaście pogłębionych wywiadów telefonicznych z imigrantami** (badanie jakościowe). Rozmawiano z osobami z polskim jak i ukraińskim obywatelstwem, zamieszkującymi miasto. Wśród rozmówców znaleźli się również zawodnicy klubu sportowego ZAKSA. Skonfrontowano wyobrażenia o mieście z postrzeganiem go przez osoby przyjezdne. Opinie zostały szczegółowo rozpoznane pod kątem możliwości wprowadzenia działań

naprawczych (potrzeby mieszkań, przełamania bariery językowej i odnalezieniu się w nowym miejscu/środowisku).

Z końcem kwietnia przeprowadzona została **debata z Młodzieżową Radą Miasta w formie wideokonferencji**. Poza dziesięcioma przedstawicielami MRM w spotkaniu udział wzięli Prezydent Miasta, dyrektorzy szkół średnich, Kierownik Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego w Kędzierzynie-Koźlu a także członkowie Zespołu Miejskiego i przedstawiciele Związku Miast Polskich. Tematem debaty było omówienie wyników ankiety prowadzonej w szkołach średnich w lutym a także pogłębienie tematów związanych z oczekiwaniami młodzieży względem miasta i władz miejskich.

W czerwcu przeprowadzono ostatnie **badanie ankietowe on-line „Rozwój miasta” skierowane do mieszkańców**. Dzięki szerokiemu rozpropagowaniu ankieta elektroniczna dotarła do 1522 osób - w pełni wypełniło ją 1024 respondentów. Aby dotrzeć z badaniem do seniorów wykorzystano pomysł Związku Miast Polskich polegający na **zaangażowaniu uczniów klas V-VIII do przeprowadzenia wywiadów telefonicznych z bliskimi ze starszego pokolenia (rodzina/sąsiedzi)**. Poza uzyskaniem odpowiedzi na pytania zamknięte i otwarte o marzenia dotyczące miasta, wartością dodaną tej ankiety było nabycie nowych umiejętności przez uczniów - małych ankietatorów, włączenie ich w prace nad dokumentami ważnymi dla miasta i przekonanie ich, że wzięli udział w istotnej części prac badawczych. Uzyskanie wyniku badania ankietowego posłużyło do wyznaczenia nowych kierunków rozwoju samego miasta jak i administracji samorządowej. Wyniki zostały wykorzystane podczas warsztatów GROW dot. nowej ścieżki rozwoju. Uczestnicy warsztatów biorąc pod uwagę zebrane od mieszkańców opinie konstruowali wizję miasta i główne cele.

W czerwcu i lipcu w trosce o bezpieczeństwo interesariuszy w związku z epidemią Doradcy ZMP przeprowadzili **cztery warsztaty on-line dotyczące analizy SWOT oraz wytyczenia nowej ścieżki rozwoju**. Miały one charakter otwarty - chęć uczestnictwa w warsztatach nie była w żaden sposób ograniczona. Każdy mieszkaniec mógł zgłosić zainteresowanie udziałem w warsztatach, kontaktując się z wskazanym na stronie internetowej miasta w zakładce „Rozwój Lokalny” przedstawicielem Zespołu Miejskiego. Poza mieszkańcami, w warsztatach udział wzięli przedstawiciele sektora nauki (Politechniki Opolskiej, Sieci Badawczej Łukasiewicza ICSO „Blachownia”), największych przedsiębiorstw z terenu miasta (Grupa Azoty ZAK SA, Brenntag Polska sp. z o.o., CEWE sp. z o.o.), organizacji pozarządowych (KS Koziołek, Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych Pasja, Fundacja Kocham Swoje Życie, Komitet Ochrony Powietrza, Koła Gospodyń Miejskich), Młodzieżowej Rady Miasta, jednostek organizacyjnych gminy, spółek miejskich, Zespołu Miejskiego a także Zastępcy Prezydenta Miasta ds. **Gospodarki Przestrzennej i Inwestycyjno-Remontowej** oraz Zastępcy Prezydenta Miasta ds. Oświatowych i Społeczno-Gospodarczych. Poza mieszkańcami, którzy zgłosili chęć udziału w warsztatach pozostali uczestnicy warsztatów zostali wskazani przez zespół miejski na etapie mapowania interesariuszy.

W międzyczasie nawiązano **również kontakt telefoniczny i mailowy z norweską organizacją Wataha Camp z Arendal**, rozmawiając o funkcjonowaniu NGO w Norwegii, potencjalnych możliwościach współpracy i dzieleniu się doświadczeniami.

Z końcem lipca ruszył **nabór „Kart Przedsięwzięć”**, dając tym samym mieszkańcom i interesariuszom możliwość bezpośredniego wpływu i współdecydowania o kierunkach działań służących zaspokojeniu lokalnych potrzeb rozwojowych, poprawie jakości życia mieszkańców i usprawnieniu funkcjonowania administracji samorządowej. Informacja o naborze ukazała się na

głównej stronie internetowej miasta: <https://kedzierzynkozle.pl/pl/aktualnosc/przystepujemy-do-zmiany-naszego-miasta>, zakładce „Rozwój Lokalny”, facebooku miasta, została przedrukowana w rubryce „Informator samorządowy” w lokalnej prasie. W całym okresie zbierania Kart Przedsięwzięć (od 27 lipca do 17 sierpnia) po wejściu na stronę internetową miasta pokazywał się duży baner informacyjny o trwającym naborze Kart Przedsięwzięć. Aby doinformować się w kwestiach budzących wątpliwości zainteresowani mieli możliwość kontaktu telefonicznego i mailowego z pracownikami koordynującymi projekt. Na zakładce „Rozwój Lokalny” pojawił się **panel: „Pytania i odpowiedzi dotyczące naboru kart przedsięwzięć”**. Publikowane były tam odpowiedzi na wnoszone przez pomysłodawców zapytania i uwagi. W celu omówienia tematu, zachowując najwyższe środki bezpieczeństwa, **na początku sierpnia zorganizowano spotkanie**, na które przybyli zainteresowani złożeniem wniosków mieszkańcy, przedstawiciele ngo i jednostek miejskich. W przypadku dużego odzewu, spotkanie miało zostać powtórzone dla kolejnej grupy wnioskodawców. Dla przejrzystego i transparentnego wyboru przedsięwzięć (spośród składanych pomysłów) **na stronie internetowej przedstawiono „Kryteria oceny i wyboru przedsięwzięcia zgłaszanego do Programu Rozwój Lokalny Kędzierzyna-Koźla”**. Wskazywały one elementy, które podlegać miały ocenie, możliwą do uzyskania liczbę punktów w poszczególnych kryteriach a także sposób ich przyznania i warunki progowe dotyczące dostępności przedsięwzięć dla jak najszerszej grupy odbiorców. Oceniane podlegały „wpływ na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów”, „zgodność z celami strategicznymi”, „realność działań pod kątem terminów, finansów, możliwości organizacyjnych”, „wymiar dostępności” (jego niespełnienie mogło skutkować odrzuceniem przedsięwzięcia), „zgodność z regulaminem konkursu”. W przypadku Kart Przedsięwzięć składanych przez wnioskodawców mogących potencjalnie zostać Partnerem Projektu, sprawdzane było m.in. doświadczenie oraz zaangażowanie podmiotów trzecich/wolontariuszy do realizacji inicjatyw. **W toku naboru zgłoszono 111 Kart Przedsięwzięć**. Ich autorami byli mieszkańcy, organizacje pozarządowe, jednostki gminne, jedna spółka komunalna oraz kilku anonimowych wnioskodawców. Wybrano 36 przedsięwzięć podstawowych oraz 7 uzupełniających w ramach PRL. Pozostałe przedsięwzięcia mają szansę zostać uwzględnione w toku trwających równoległe prac nad Strategią Rozwoju Miasta Kędzierzyna-Koźle do 2030 r.

Na etapie wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego przewiduje się równie szerokie włączenie społeczne.

Pomysłodawcy/Partnerzy będą współpracować z Gminą celem realizacji zgłoszonych przedsięwzięć angażując przy tym: młodzież, seniorów, kobiety, rodziny z dziećmi, sportowców, pasjonatów teatru, fanów muzyki, uczniów, imigrantów, niepełnosprawnych, schorowanych, niesamodzielnych, Rady Osiedli, współpracujące z realizatorami organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, wolontariuszy - wszystko dla wzmocnienia przekazu i synergii działań. Angażowane będą w działania w szczególności te grupy mieszkańców (beneficjenci końcowi), do których adresowane są poszczególne przedsięwzięcia. Na etapie wdrożenia projektu w celu skonstruowania katalogu grup społeczności lokalnej/ interesariuszy istotnych z punktu widzenia zaangażowania dla skutecznego wdrożenia Planu Rozwoju Lokalnego **ponownie wykorzystanie zostanie narzędzie przygotowane przez ZMP do mapowania interesariuszy.**

Społeczność lokalna będzie informowana o projekcie, jego przebiegu, realizacji działań, przygotowywanych przedsięwzięciach na dwa sposoby. Po pierwsze w ramach szeroko planowanej

kampanii informacyjno-promocyjnej (działanie horyzontalne w ramach projektu) **zgodnie z opracowanym Planem Komunikacji**. Mieszkańcy będą zatem informowani i zachęceni do uczestnictwa w projekcie poprzez cykl **artykułów prasowych, audycji radiowych, programów w lokalnej telewizji, informacji na portalach internetowych lokalnych mediów, za pomocą spotu promującego projekt, ulotek, plakatów, kartoników o idei Dugnad, zakładki projektowej „Rozwój Lokalny” na stronie internetowej miasta a także planowanej do utworzenia platformy do komunikowania się z mieszkańcami** (wraz z wersją mobilną). Poniesienie wiedzy w temacie umożliwiające zostanie również dzięki udziałowi w przygotowywanych **sąsiedzkich piknikach międzypokoleniowych, seminarium naukowym czy study-tour**. Po drugie akcja informacyjna kierowana do społeczności lokalnej zostanie wzmocniona z poziomu realizacji większości przedsięwzięć, dla których przewidziano odrębne mniejsze kampanie informacyjno-promocyjne (plakaty, ulotki, ogłoszenia radiowe, artykuły prasowe, strony internetowe realizatorów przedsięwzięć).

Społeczność lokalna będzie włączona w proces konsultowania wypracowanych rozwiązań dla m.in. takich przedsięwzięć jak: udogodnienia funkcjonalne dla osób niepełnosprawnych w obiektach publicznych, elementy wyposażenia i rozstawienia strefy skateparku, umiejscowienie czujników pomiaru jakości powietrza czy tablic wsparcia sąsiedzkiego, konsultowaniu podlegać będzie przebieg leśnych i polnych tras rowerowych przed ich wyznaczeniem i oznakowaniem czy aranżacja wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej na ul. A. Głowackiego. Będzie się to odbywało **w formie bezpośrednich spotkań** (jeżeli warunki związane z obostrzeniami związanymi z pandemią pozwolą na taką formę konsultacji) **i dodatkowo za pomocą projektowanej platformy do konsultacji i komunikacji z mieszkańcami**. Wykorzystane mogą zostać również w tym celu takie narzędzia jak: **sondaż, ankieta internetowa, wywiady indywidualne, zliczanie i mapowanie użytkowników, debata, warsztaty projektowe, spotkania konsultacyjne w terenie, głosowanie, konsultacje pisemne (internetowe)**. Gmina ma za sobą doświadczenia w tej materii. Dobrym przykładem był udział w pilotażowym projekcie „Szkoła świadomego planowania przestrzennego 2.0”. Dotyczył on sposobu zagospodarowania kwartału pomiędzy ulicami Bolesława Krzywoustego i Augustyna Kośnego na os. Piastów. W ramach podjętych działań konsultacyjnych (w ostatnim kwartale 2019 r.) przeprowadzono: spotkanie informacyjne i spacer badawczy, badanie ankietowe, spotkanie przedstawiające wyniki badania ankietowego, warsztaty konsultacyjne, zorganizowano punkt konsultacyjny oraz konsultacje on-line. Zakres prowadzonych działań konsultacji dostępny jest na stronie internetowej miasta: <https://www.kedzierzynkozle.pl/pl/wyszukiwanie?search=szko%C5%82a+%C5%9Bwiadomego+planowania>. W czasie ostatnich miesięcy zorganizowano także bezpośrednie spotkania konsultacyjne z mieszkańcami w celu omówienia rozwiązań funkcjonalnych dla planowanych do remontu ulic Pamięci Sybiraków i Marii Skłodowskiej-Curie na Starym Mieście oraz „modelowych podwórek” na os. Śródmieście. Przedstawiono propozycje rozwiązań technicznych oraz wysłuchano opinii mieszkańców w zakresie ich oczekiwań oraz wizji nowotworzonej przestrzeni publicznej.

Społeczność lokalna włączona zostanie w proces współdecydowania – dotyczyć to będzie przede wszystkim odbiorców, tj. mieszkańców ul. A Głowackiego, potencjalnych mieszkańców i użytkowników przebudowanej na cele społeczne byłej szkoły podstawowej nr 6 czy adresatów działań miękkich jak: „Pasja ponad czasem”, który **współdecydować będą** o temacie przewodnim projektowanych kółek zainteresowań. Gmina od kilku lat zbiera na tym polu doświadczenia, m.in.

poprzez realizację przedsięwzięć zgłaszanych do Budżetu Obywatelskiego. Proces rozpoczyna się od ogłoszenia o rozpoczęciu konsultacji i wskazaniu kwoty przypadającej do rozdysponowania na poszczególnych osiedlach. Kolejno rozpoczyna się etap zgłaszania pomysłów, etap weryfikacji formalnej przez miasto i opiniowania przez zarządy osiedli a ostatecznie głosowanie (stacjonarne i elektroniczne) nad projektami, które przejdą do tego etapu konsultacji. Na stronie internetowej Budżetu Obywatelskiego (<https://budzetobywatelski.kedzierzynkozle.pl/>) przedstawione są zasady zgłaszania projektów, zasady głosowania na projekty oraz zasady i tryb przeprowadzenia konsultacji w ramach Budżetu Obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu oraz wymagania, jakie powinien spełniać projekt budżetu obywatelskiego.

Przewiduje się **dalsze angażowanie podmiotów publicznych w ramach zawartych partnerstw**, w szczególności PGL LP „Nadleśnictwo Kędzierzyn”, Politechnikę Śląską, Krajowy Zasób Nieruchomości oraz Grupę Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle celem konsultowania wypracowanych rozwiązań, zasięgania opinii oraz budowania pozytywnego wizerunku miasta współpracującego. Miasto nie zamyka się na innych, nowych partnerów. W trakcie wdrożenia widzi potrzebę pomocy i wsparcia przy uruchomieniu Centrum Współpracy DUNGAD (obejmującego Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu oraz Gminne Centrum Seniora) oraz mieszkań wspomaganych, ze strony Państwa Darczyńcy a także włączenie w to przedsięwzięcie Biura Dialogu i Partnerstwa Obywatelskiego przy Opolskim Urzędzie Marszałkowskim, którego pomoc będzie ważna dla uruchomienia centrum współpracy z organizacjami pozarządowymi (i z którym nawiązano już pierwszy kontakt).

Dla zwiększenia efektywności działań, dla godzenia interesów stron a przede wszystkim dla poprawy jakości przestrzeni, która spełniać ma oczekiwania różnych grup odbiorców, miasto będzie stosowało **narzędzia gromadzenia wiedzy (diagnostyczne), narzędzia budowania wspólnej wiedzy uczestników procesu dialogowego oraz narzędzia wypracowania rozwiązań**. W tym celu miasto korzystać będzie z dobrych praktyk zawartych w szeregu opracowań, jak chociażby „Przepis na plan. Narzędziownik”. Jest to publikacja przygotowana przez Pracownię Zrównoważonego Rozwoju i Fundację Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”. Zawiera dobre praktyki i pomysły na usprawnianie procesów planowania przestrzennego oraz działań inwestycyjno-budowlanych przekazane przez dwadzieścia pięć gmin.

Kędzierzyn-Koźle korzystać będzie z doświadczeń modelowej rewitalizacji miast i inspirować się rozwiązaniami Managera Kwartału i współpracy organizacji w ramach Przedpokoju H13 we Wrocławiu.

Miasto widzi duże możliwości skutecznego włączenia społeczności lokalnej w planowane działania, dzięki **odpowiedniemu zaangażowanie własnych zasobów kadrowych na wszystkich etapach prac projektowych**. W zespół projektowy włączeni zostali pracownicy wszystkich istotnych dla powodzenia projektu wydziałów oraz jednostek organizacyjnych gminy co zagwarantować ma pełną przejrzystość i transparentność podejmowanych działań a tym samym akceptację społeczną nowej ścieżki rozwoju miasta.

7. Harmonogram realizacji planu rozwoju⁹⁸

Nr.	Tytuł działania	2021				2022				2023				2024			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Cel 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych.																	
1.1	Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.																
1.2	Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.																
1.3	Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta.																
1.4	Uzupełniające działania integracyjne w tym poprawiające dostępność do oferty miasta.																
Cel 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzennie.																	
2.1	Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.																
2.2	Edukacja i wzmacnianie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta																
2.3	Ograniczenie niskiej emisji dla poprawy jakości powietrza miejskiego	Od IV 2020															Do IV 2025
2.4	Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta.																
2.5	Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.																
2.6.	Wzmocnienie rdzeni miejskich koncentrujących funkcje miejskie i mieszkaniowe.																
Cel 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach.																	
3.1.	Przeciwdziałanie deficytowi kadr na																

⁹⁸ Realizacja projektu EOG zgodna będzie z kluczowymi procedurami zarządczymi miasta, w tym procedurami związanymi z przygotowaniem wieloletniego planu finansowego.

Nr.	Tytuł działania	2021				2022				2023				2024			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
	ryнку pracy.																
3.2.	Tworzenie warunków dla rozwoju mikro i małej przedsiębiorczości.																Do IV 2026

8. Analiza finansowa

Celem przeprowadzonej poniżej analizy jest zaprezentowanie obecnej oraz prognozowanej sytuacji finansowej Gminy Kędzierzyn-Koźle oraz jaki wpływ na tą sytuację będzie miała realizacja projektu pn: „Dugnad” w Kędzierzynie-Koźlu. Integracja mieszkańców oraz odbudowa relacji sąsiedzkich jako podstawa rozwoju lokalnego”, finansowany w ramach Program „Rozwój Lokalny”, ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021. W analizie zawarto odniesienia do kart zawartych w arkuszu kalkulacyjnym załączonego do wniosku o dofinansowanie projektu. Ponadto w samej analizie umieszczono części informacji zawartych w arkuszu w formie tabel i diagramów.

Analiza Wieloletniego Planu Finansowego (dalej WPF) Gminy Kędzierzyn-Koźle – po uwzględnieniu dochodów i kosztów realizacji projektu EOG, wskazuje, że jej obecna sytuacja finansowa pod kątem bilansowania się budżetu oraz poziomu zadłużenia będzie dobra i będzie się sukcesywnie poprawiać. Analiza WPF wskazuje, że w roku 2020 Kędzierzyn-Koźle będzie mieć do czynienia po raz ostatni z deficytem (w perspektywie objętej WPF tj. do roku 2035), który to zostanie pokryty prawie w całości z wolnych środków z lat ubiegłych. Poziom zadłużenia na koniec 2020 roku osiągnie poziom 136 mln i w kolejnych latach będzie malał aż do roku 2032, kiedy to dług zostanie w pełni spłacony. Spłata zadłużenia będzie następować z nadwyżki budżetowej, która to począwszy od roku 2021 ma wynosić ok. 12 mln złotych rocznie. W okresie objętym prognozą dochody budżetu mają kształtować się w okolicach 300-320 mln zł, a wydatki na poziomie 289-306 mln zł. Stałe osiągnięcie nadwyżki budżetowej w przyszłych okresach nie stanie na przeszkodzie w ponoszeniu przez gminę wydatków majątkowych na satysfakcjonującym poziomie ok. 40 mln zł (za wyjątkiem lat 2021-2024 kiedy realizowane będą duże inwestycje infrastrukturalne, a wydatki majątkowe będą ulegać znacznym wahaniom).

Tabela 48. Projektcja WPF z uwzględnieniem projektu EOG – wycinek

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Dochody ogółem	309 273 357,29	311 261 188,95	317 884 406,39	314 575 685,00	306 891 428,00	302 379 821,00	301 381 816,00	301 383 862,00	301 385 958,00	301 388 107,00	301 390 309,00	298 392 566,00
Dochody bieżące, z tego:	296 975 814,89	300 981 136,95	301 214 118,63	300 861 067,00	296 455 784,00	294 879 821,00	294 881 816,00	294 883 862,00	294 885 958,00	294 888 107,00	294 890 309,00	294 892 566,00
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	63 629 681,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00	60 000 000,00
dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	4 600 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00
z subwencji ogólnej	39 561 516,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00	39 800 000,00
z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	85 460 585,59	91 181 136,95	91 414 118,63	91 061 067,00	86 655 784,00	85 000 000,00	85 000 000,00	85 000 000,00	85 000 000,00	85 000 000,00	85 000 000,00	85 000 000,00
pozostałe dochody bieżące, w tym:	103 724 032,30	105 000 000,00	105 000 000,00	105 000 000,00	105 000 000,00	105 079 821,00	105 081 816,00	105 083 862,00	105 085 958,00	105 088 107,00	105 090 309,00	105 092 566,00
z podatku od nieruchomości	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00	77 000 000,00
Dochody majątkowe, w tym:	12 297 542,40	10 280 052,00	16 670 287,76	13 714 618,00	10 435 644,00	7 500 000,00	6 500 000,00	6 500 000,00	6 500 000,00	6 500 000,00	6 500 000,00	3 500 000,00
ze sprzedaży majątku	3 658 000,00	2 100 000,00	1 800 000,00	1 800 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00
z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	8 336 542,40	7 980 052,00	14 748 132,00	11 914 618,00	8 935 644,00	6 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	2 000 000,00
Wydatki ogółem	333 794 202,12	300 582 948,95	306 648 726,39	302 855 185,00	294 206 334,00	290 443 306,00	290 196 275,00	290 306 670,00	290 466 517,00	289 774 744,00	290 380 937,00	288 070 229,00
Wydatki bieżące, w tym:	296 746 980,61	248 194 456,95	267 400 594,39	232 034 067,00	250 090 690,00	250 443 306,00	250 196 275,00	250 306 670,00	250 466 517,00	249 774 744,00	250 380 937,00	248 070 229,00
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	121 791 790,98	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00	122 700 000,00
z tytułu poręczeń i gwarancji, w tym:	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 347,00	282 342,00
wydatki na obsługę długu, w tym:	2 848 095,00	2 993 156,00	2 736 319,00	2 474 598,00	2 166 177,00	1 849 263,00	1 589 953,00	1 317 129,00	1 043 333,00	802 746,00	544 542,00	348 594,00
Wydatki majątkowe, w tym:	37 047 221,51	52 388 492,00	39 248 132,00	70 821 118,00	44 115 644,00	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00	40 000 000,00
Inwestycje i zakupy inwestycyjne, o których mowa w art. 236 ust. 4 pkt 1 ustawy, w tym:	37 047 221,51	2 388 492,00	9 248 132,00	6 414 618,00	4 115 644,00							
wydatki o charakterze dotacyjnym na inwestycje i zakupy inwestycyjne	2 105 600,00											
Wynik budżetu	-24 520 844,83	10 678 240,00	11 235 680,00	11 720 500,00	12 685 094,00	11 936 515,00	11 185 541,00	11 077 192,00	10 919 441,00	11 613 363,00	11 009 372,00	10 322 337,00
Kwota prognozowanej nadwyżki budżetu przeznaczana na spłatę kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych		10 678 240,00	11 235 680,00	11 720 500,00	12 685 094,00	12 289 329,00	11 546 500,00	11 446 500,00	11 297 306,00	12 000 000,00	11 405 000,00	10 727 182,00

Przystąpienie do realizacji Projektu nie będzie miało negatywnego wpływu na sytuację finansową gminy. Analiza danych zbiorczych (karta Symulacja PRL_PRI) dotyczących realizacji przedsięwzięć podstawowych przewidzianych w projekcie, finansowanych ze środków projektu, wskazuje, że w okresie realizacji projektu tj. latach 2021-2024 dochody i wydatki wynikające z jego realizacji się zbilansują i nie będą miały negatywnego wpływu na deficyt budżetu samorządu. Natomiast wzrośnie w tym okresie wartość dochodów i wydatków (bieżących i majątkowych) budżetu gminy. W roku 2021 dochody i wydatki wynikające z realizacji projektu wniosą 4 220 091,00 zł (co stanowi 1,3% planowanych dochodów i 1,4% planowanych wydatków), w kolejnym 2022 wzrosną do 15 647 829,00 zł (co stanowi 4,9% planowanych dochodów i 5,1% planowanych wydatków), następnie w 2023 do 12 475 685,00 zł (co stanowi 4% planowanych dochodów i 4,1% planowanych wydatków) i w roku 2024 wyniosą 5 771 428,00 zł (co stanowi 1,9% planowanych dochodów i 2% planowanych wydatków). Wzrost dochodów będzie dotyczył dochodów bieżących łącznie 15 948 147,00 zł, jak i majątkowych łącznie 22 166 886,00 zł (w latach 2021-2024).

W okresie pomiędzy poniesieniem wydatku a otrzymaniem dotacji wydatek zostanie sfinansowany ze środków własnych gminy (z dochodów własnych). W roku 2022, w którym wydatki będą największe, będą one stanowiły ok 5% dochodów gminy. Począwszy od roku 2025 dochody i wydatki związane z realizacją projektu znacząco zmaleją, a wydatki będą do roku 2031 roku przewyższać dochody. W roku 2025 wydatki przewyższą dochody o kwotę 352 814,00 zł, różnica ta będzie systematycznie narastać, aby w roku 2031 osiągnąć maksymalną wartość 404 845,00 zł. Łącznie w całym okresie 2025-2031 gmina pokryje ze środków własnych wydatki dotyczące projektu w kwocie 2 648 056,00 zł. Począwszy od roku 2032 nie są planowane wydatki ani dochody związane z realizacją projektów, a gmina nie będzie odczuwała skutków finansowych jego realizacji. Planowa nadwyżka wydatków nad dochodami wynikającymi z realizacji projektu (przedsięwzięcia podstawowe) w latach 2025-2031 z punktu widzenia gminy jest nie istotna, jej wartość kształtuje się w przedziale 0,12% do 0,14% planowanych w poszczególnych latach dochodów gminy. Zostanie ona pokryta z budżetu gminy jako wydatki bieżące (z dochodów własnych).

Tabela 49. Zestawienie źródeł finansowania działań ujętych w PRL/PRI wraz ze skutkami finansowymi dla budżetów lat przyszłych

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
DOCHODY	0,00	4 220 091,00	15 647 829,00	12 475 685,00	5 771 428,00	79 821,00	81 816,00	83 862,00	85 958,00	88 107,00	90 309,00	92 566,00
ZMIANA dochodów BIEŻĄCYCH (innych niż dotacje i środki na cele bieżące)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	79 821,00	81 816,00	83 862,00	85 958,00	88 107,00	90 309,00	92 566,00
ZMIANA dotacji i środków na cele bieżące NIE PRZEZNACZANE [...] w art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA dotacji i środków na cele bieżące PRZEZNACZANE [...] art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	1 831 599,00	6 399 697,00	6 061 067,00	1 655 784,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA dochodów ze SPRZEDAŻY MAJĄTKU	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA dotacji i środków na cele inwestycyjne NIE PRZEZNACZANE [...] art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA dotacji i środków na cele inwestycyjne PRZEZNACZANE [...] art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	2 388 492,00	9 248 132,00	6 414 618,00	4 115 644,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA innych DOCHODÓW MAJĄTKOWYCH	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
WYDATKI (bez obsługi długu)	0,00	4 220 091,00	15 647 829,00	12 475 685,00	5 771 428,00	432 635,00	442 775,00	453 170,00	463 823,00	474 744,00	485 937,00	497 411,00
ZMIANA wydatków BIEŻĄCYCH NIE PRZEZNACZANYCH [...] art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	1 831 599,00	6 399 697,00	6 061 067,00	1 655 784,00	432 635,00	442 775,00	453 170,00	463 823,00	474 744,00	485 937,00	497 411,00
ZMIANA wydatków BIEŻĄCYCH PRZEZNACZANYCH [...] art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA wydatków MAJĄTKOWYCH NIE PRZEZNACZANYCH [...] art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	2 388 492,00	9 248 132,00	6 414 618,00	4 115 644,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA wydatków MAJĄTKOWYCH PRZEZNACZANYCH [...] art. 5 ust. 1 pkt 2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
PRZYCHODY	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA kredyty, pożyczki, obligacje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZMIANA nadwyżka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: na podstawie danych z Generатора przeniesionych do modelu Symulacje WPF

Powyższa analiza dotyczy przedsięwzięć podstawowych finansowanych ze środków projektu. W przypadku przedsięwzięć uzupełniających, ich realizacja nie jest uzależniona od otrzymania dofinansowania w ramach tego projektu i dlatego w przypadku ich realizacji wydatki z nimi związane zostaną poniesione z budżetu gminy w ramach aktualnego WPF (przesunięcia wydatków w ramach budżetu bez angażowania nowych przychodów i dochodów) oraz finansowania z innych źródeł zewnętrznych. Łączna kwota wydatków sfinansowanych w ten sposób w latach 2021-2031 wyniesie 12 504 737,00 zł. Wydatki osiągną najwyższą wartość w roku 2023 w kwocie 1 275 604,00 zł. Zasadnicza część tych wydatków (88%) w kwocie 11 000 000,00 zł ma być sfinansowana z środków własnych gminy oraz śr. zewnętrznych (m.in. UE). W przypadku nie uzyskania finansowania są to kwoty możliwe do sfinansowania ze środków własnych gminy, w roku 2023 w którym to ich wartość była by największa stanowiłyby 0,4% dochodów budżetu przewidzianych w tym roku.

Projekt nie przewiduje aby partnerzy biorący udział w realizacji przedsięwzięć podstawowych wnosili wkład pieniężny.

Dla poszczególnych przedsięwzięć analiza finansowa przedstawia się następująco:

- Przedsięwzięcie nr 1 Edukacja i wzmocnienie postaw proekologicznych dla poprawy wizerunku miasta (karta Edytor_PRZ_1) – Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 709 647 zł zostaną zrealizowane w latach 2022-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie nr 2 Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad (karta Edytor_PRZ_2) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 2 352 466 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. W latach 2025-2031 projekt wygeneruje koszty, które nie znajdą odzwierciedlenia w dochodach w łącznej kwocie 2 390 721,00 zł (wszystkie lata łącznie). Jak wskazano w powyższej analizie zostaną one pokryte z budżetu gminy jako wydatki bieżące. Nie będzie to miało negatywnego wpływu na sytuację ekonomiczną gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3 Ograniczenie niskiej emisji dla poprawy jakości powietrza miejskiego (karta Edytor_PRZ_3) - Przedsięwzięcie to nie będzie realizowane ze środków Projektu (dotacje na projekt EOG), kwota wydatków 206 767,00 zł zostanie poniesiona w roku 2021 i sfinansowana ze środków własnych 126 131,00 zł oraz dotacji innej niż projekt EOG w kwocie 80 636,00 zł. Partnerem w tym przedsięwzięciu jest jednostka organizacyjna gminy, której dochody i wydatki są uwzględnione w WPF gminy.

- Przedsięwzięcie nr 4 Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych (karta Edytor_PRZ_4) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 750 000 zł zostaną zrealizowane w roku 2022, dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter majątkowy i wpłyną na budżet roku 2022.

- Przedsięwzięcie uzupełniające nr 5 Wzmocnienie rdzeni miejskich koncentrujących funkcje miejskie i mieszkaniowe (karta Edytor_PRZ_5) - Przedsięwzięcie to nie będzie realizowane ze środków Projektu (dotacje na projekt EOG), kwota wydatków 11 000 000,00 zł zostanie poniesiona w latach 2022-2031 i sfinansowana ze środków własnych gminy, partnerem w tym przedsięwzięciu

jest jednostka organizacyjna gminy, której dochody i wydatki są uwzględnione w WPF gminy. Wydatki mają charakter majątkowy.

- Przedsięwzięcie nr 6 Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta (karta Edytor_PRZ_6) – Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 1 335 68,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący i majątkowy.

- Przedsięwzięcie uzupełniające nr 7 Uzupełniające działania integracyjne w tym poprawiające dostępność do oferty miasta (karta Edytor_PRZ_7) - Przedsięwzięcie to nie będzie realizowane ze środków Projektu (dotacje na projekt EOG), kwota wydatków 102 450,00 zł zostanie poniesiona w latach 2022-2023 i sfinansowana ze środków własnych. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie nr 8 Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad (karta Edytor_PRZ_8) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 9 627 107,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. W latach 2025-2031 projekt wygeneruje koszty (łącznie w tym okresie 705 774,00 zł), które nie znajdą pełnego pokrycia w wygenerowanych przez projekt dochodach (łącznie w tym okresie 602 439,00 zł). Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami w tym okresie wyniesie -103 335,00 zł (nadwyżka wydatków nad dochodami) co oznacza że nie wystąpi dochód netto dla przedsięwzięcia. Jak w skazano w powyższej analizie zostaną one pokryte z budżetu gminy jako wydatki bieżące. Nie będzie to miało negatywnego wpływu na sytuację ekonomiczną gminy. Dochody i wydatki mają charakter majątkowy i bieżący przy czym dochody o charakterze majątkowym stanowią 98,5% całości dochodów tego przedsięwzięcia.

- Przedsięwzięcie uzupełniające nr 9 Tworzenie warunków dla rozwoju mikro i małej przedsiębiorczości (karta Edytor_PRZ_9) - Przedsięwzięcie to nie będzie realizowane ze środków Projektu (dotacje na projekt EOG), kwota wydatków 1 195 520 zł zostanie poniesiona w latach 2022-2026 i sfinansowana ze środków własnych gminy, partnerem w tym przedsięwzięciu jest jednostka organizacyjna gminy, której dochody i wydatki są uwzględnione w WPF gminy.

- Przedsięwzięcie nr 10 Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego (karta Edytor_PRZ_10) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 6 839 744 ,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter majątkowy.

- Przedsięwzięcie nr 11 Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy. Wsparcie mieszkańców w podejmowaniu i utrzymaniu aktywności zawodowej (karta Edytor_PRZ_11) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 4 942 690,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie nr 12 Rewitalizacja przestrzeni miejskiej - atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta (karta Edytor_PRZ_12) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 4 506 399 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. W latach 2025-2031 projekt wygeneruje wydatki na poziomie 6 000,00 zł rocznie, zostaną one pokryte z budżetu jako wydatki bieżące. Dochody i wydatki mają charakter majątkowy.

- Przedsięwzięcie nr 13 Opracowanie profesjonalnych i dostępnych dla mieszkańców polityk sektorowych (karta Edytor_PRZ_13) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 935 000,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie nr 14 Działania horyzontalne w ramach Programu "Rozwój Lokalny" (karta Edytor_PRZ_14) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 2 193 930,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie nr 15 Optymalizacja struktur administracji samorządowej dla podniesienia standardów działania gminy (karta Edytor_PRZ_15) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 1 143 206,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie nr 16 Rozwój kompetencji lokalnej administracji publicznej (karta Edytor_PRZ_16) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 713 600,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter bieżący.

- Przedsięwzięcie nr 17 Partycypacyjny model zarządzania miastem "DUGNAD" oparty o lokalne uwarunkowania, dobre praktyki oraz współpracę (karta Edytor_PRZ_17) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 1 915 000,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2021-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Wydatki mają charakter bieżący i majątkowy. Przeważają te o charakterze bieżącym stanowiąc 89,5% całości.

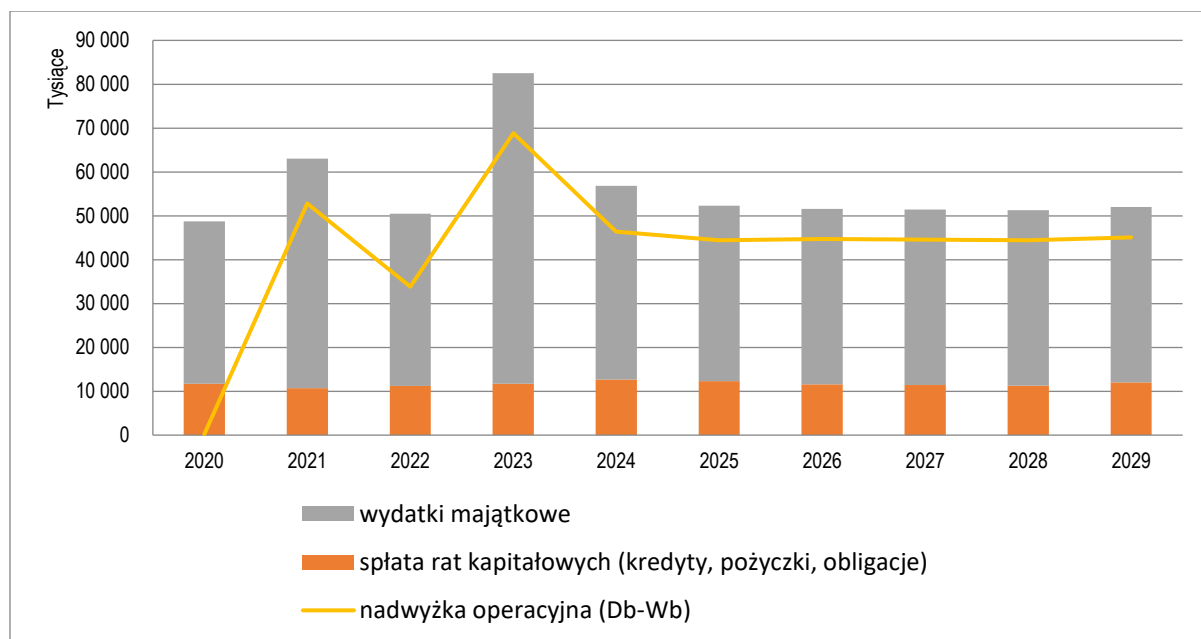
- Przedsięwzięcie nr 18 Cyfryzacja urzędu w aspekcie kontroli zarządczej (karta Edytor_PRZ_18) - Dochody i wydatki przedsięwzięcia w łącznej kwocie 70 000,00 zł zostaną zrealizowane w latach 2022-2024, w poszczególnych latach realizacji przedsięwzięcia dochody i wydatki się równoważą i nie mają wpływu na sytuację finansową gminy. Dochody i wydatki mają charakter majątkowy.

Analiza finansowa przedsięwzięć została przedstawiona w formie zestawienia tabelarycznego wygenerowanego z oprogramowania Besti@ - model analityczny „Symulacje WPF” (załącznik nr 5 do PRL).

Podsumowując sytuacja finansowa gminy Kędzierzyn-Koźle gwarantuje prawidłową realizację projektu. Analiza WPF wskazuje na zdolność gminy finansowania wydatków ponoszonych na realizację projektu w latach 2021-2024, które następnie zostaną zrefundowane w formie dotacji. Gmina jest również w stanie w ramach wydatków bieżących sfinansować koszty wygenerowane w związku z realizacją projektu w latach 2025-2031, które nie zostaną pokryte dochodami wynikającymi z realizacji projektu. Wydatki na realizację przedsięwzięć uzupełniających zostaną poniesione w ramach aktualnego WPF (przesunięcia środków). **Obrazują to poniższe dane.**

Splata rat kapitałowych rozłożona jest równomiernie w czasie, co roku prognozowana jest nadwyżka operacyjna).

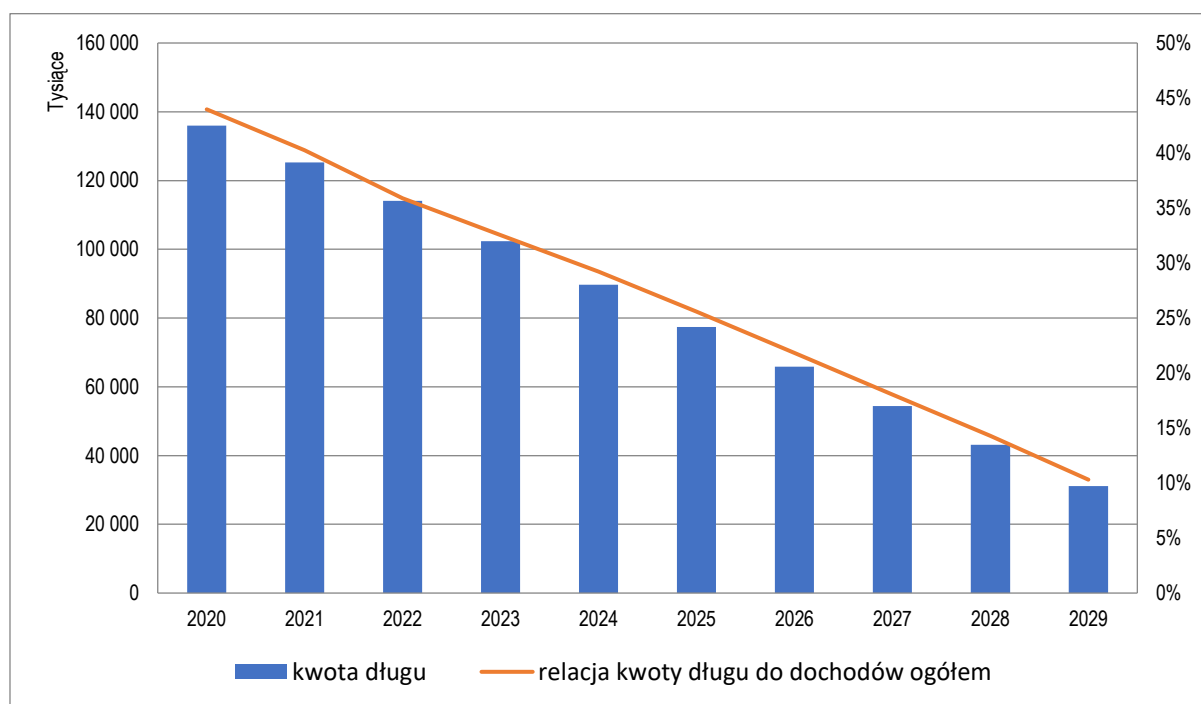
Rysunek 91. Splata rat kredytowych, wydatki majątkowe oraz nadwyżka operacyjna na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI

Źródło: na podstawie danych z Generatora przeniesionych do modelu Symulacje WPF

Miasto systematycznie zmniejszać będzie kwotę długu, co widoczne jest również w relacji kwoty długu do dochodów ogółem.

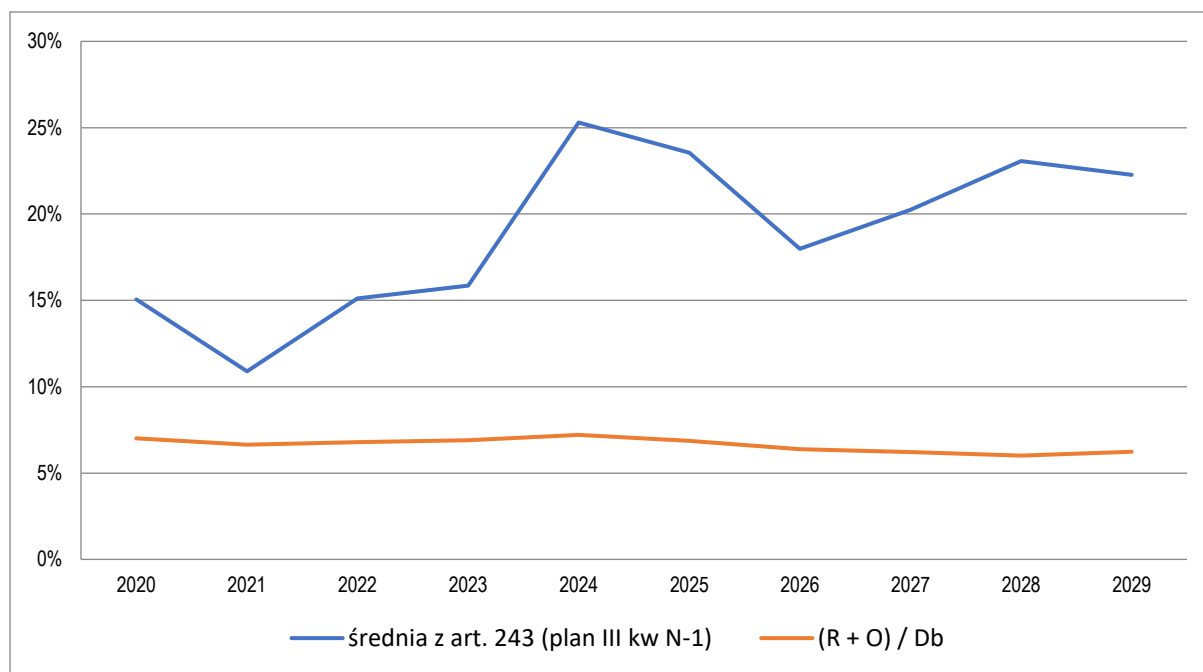
Rysunek 92. Kwota długu oraz relacja kwoty długu do dochodów ogółem na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI

Źródło: na podstawie danych z Generatora przeniesionych do modelu Symulacje WPF

Wskaźnik spłaty zobowiązań obliczony na podstawie WPF wskazuje na stabilną sytuację budżetu miasta, odnoszącą się do poziomu zaciągniętego zobowiązania kredytowego (rocznych poziomów spłat rat kredytowych) oraz jednocześnie bieżących zobowiązań finansowych miasta (realizacja zadań miasta) i poziomu dochodów o czym świadczy niższej zaprezentowany wykres. Średnia z art. 243 informuje o tym na jakim poziomie ustala się bezpieczny poziom rat kredytowych w stosunku do bieżących zobowiązań finansowych miasta i jego zdolności budżetowych, natomiast wskaźnik $(R+O)/Db$ wskazuje na realny poziom zobowiązań spłaty rat kredytowych w relacji do budżetu.

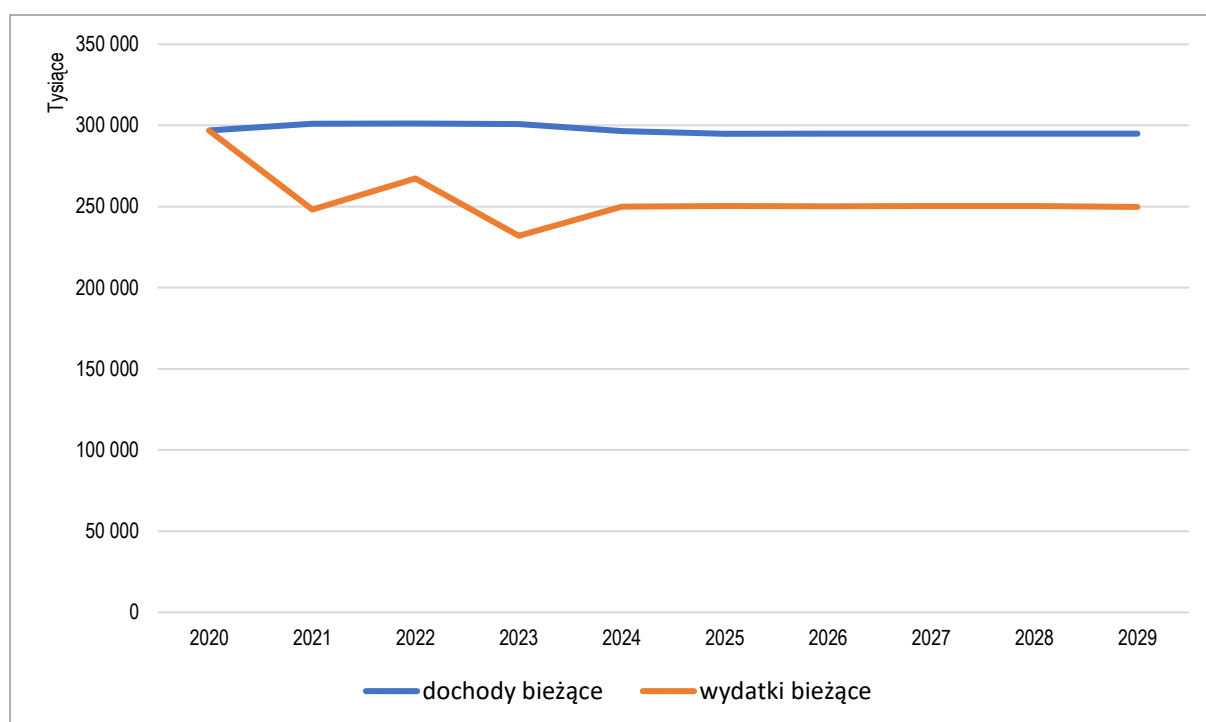
Rysunek 93. Relacja kwoty długu do dochodów ogółem oraz kwota długu ogółem na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI

Źródło: na podstawie danych z Generatora przeniesionych do modelu Symulacje WPF

W odniesieniu do Art. 242. ustawy o finansach publicznych warto dodać, że plan budżetu miasta na kolejne lata spełnia wymagania ustawy, tj. dochody bieżące są wyższe od wydatków bieżących.

Rysunek 94. Dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu miasta na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI

Źródło: na podstawie danych z Generатора przeniesionych do modelu Symulacje WPF

Realizacja projektu pn: „Dugnad” w Kędzierzynie-Koźlu. Integracja mieszkańców oraz odbudowa relacji sąsiedzkich jako podstawa rozwoju lokalnego” nie spowoduje utraty równowagi części bieżącej budżetu w latach przyszłych wg art. 242 i 243 Ustawy o Finansach Publicznych.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że łączna kwota dochodów, które wygeneruje projekt w kwocie 34,5 mln jest istotna i bez zewnętrznego wsparcia znaczna część przedsięwzięć przewidzianych w projekcie nie zostałaby zrealizowana bez wsparcia zewnętrznego.

W ramach opracowywania Planu Rozwoju Lokalnego dla Gminy Kędzierzyn-Koźle, na etapie identyfikacji przedsięwzięć do dofinansowania, Wnioskodawca zdiagnozował projekt, który wiąże się z osiąganiem przychodów, a zatem musiał zostać poddany analizie dochodowości. Zgodnie z zapisami „Wytycznych dla wnioskodawców w ramach Programu „Rozwój Lokalny” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014 – 2021”, projekt zostanie uznany za dochodowy, jeśli różnica przychodów i kosztów poniesionych w okresie realizacji projektu i trwałości będzie większa od zera. Wówczas dofinansowanie dla takiego projektu zostanie pomniejszone o wartość uzyskanego dochodu netto.

Planu Rozwoju Lokalnego dla Gminy Kędzierzyn-Koźle nie jest dochodowy. Wykonana analiza dochodowości dla jedyne działania przynoszącego przychód pn. „Adaptacja budynku po PSP nr 6 w Kędzierzynie-Koźlu na cele społeczne” nie wykazała dochodu netto. Żadne z pozostałych przedsięwzięć ujętych w Planie Rozwoju Lokalnego dla Gminy Kędzierzyn-Koźle nie generuje przychodów, gdyż zarówno cała powstała infrastruktura (np. ścieżki rowerowe, Modernizacja DK Chemik na potrzeby osób niepełnosprawnych, czy wielofunkcyjna przestrzeń publiczna) zostanie udostępniona korzystającym nieodpłatnie, także wszystkie zadania nieinwestycyjnie dostępne będą bez konieczności ponoszenia opłat przez uczestniczących w nich mieszkańców.

9. Analiza ryzyka i zarządzanie ryzykiem

Analizę ryzyka przeprowadzono w oparciu o materiał przygotowany przez Związek Miast Polskich Analiza ryzyka dla PRL/PRI, autorstwa Katarzyny Śpiewok oraz Macieja Pietrzykowskiego.

Wstępem do identyfikacji ryzyka było zrozumienie celów i zadań projektu, jak również tego co może wpływać na osiągnięcie tychże celów. Stąd proces identyfikacji poprzedzono przeglądem i dokładną analizą sformułowanych celów, w tym również działań, ich charakteru, stopnia złożoności.

Identyfikacja ryzyk została przeprowadzana przed rozpoczęciem projektu, ale będzie także kontynuowana okresowo w trakcie realizacji projektu (nie rzadziej niż raz w roku), gdyż nie wszystkie potencjalne zdarzenia mogą być znane przed rozpoczęciem realizacji projektu. Źródeł potencjalnych ryzyk szukano wewnątrz Miasta, jak również w środowisku, w jakim Miasto funkcjonuje.

W procesie identyfikacji zastosowano następujące techniki:

- Listy potencjalnych zdarzeń,
- Analiza procesów.

Ryzyko identyfikowano na poziomie działań oraz na poziomie [PRI/PRL]. Wszystkie zidentyfikowano ryzyka poddano ocenie.

W procesie identyfikacji ryzyk wykorzystano listę potencjalnych ryzyk. W pierwszym kroku poszukiwano spójności pomiędzy kategoriami i poszczególnymi ryzykami a zakresem poszczególnych działań ujętych w PRL.

W kolejnym kroku analizowano prawdopodobieństwo wystąpienia danego zdarzenia wg. poniższego schematu oraz dokonano oceny oddziaływania na zakładane efekty i produkty działań.

Tabela 50. Sposób oceny prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia (ryzyka)

Bardzo nieprawdopodobne - A (1-25%)	Bardzo niskie bądź niskie prawdopodobieństwo zaistnienia zdarzenia, maksymalnie 25%.
Nieprawdopodobne - B (26-50%)	Mało prawdopodobne zaistnienia zdarzenia, mieszczące się w przedziale 26-50%.
Prawdopodobne - C (51-75%)	Zaistnienie zdarzenia istotnie prawdopodobne, mieszczące się w przedziale 51-75%.
Niemal pewne - D (76-99%)	Zaistnienie zdarzenia wysoce prawdopodobne bądź niemal pewne, w przedziale 76-99%.

Tabela 51. Sposób oceny siły oddziaływania na zakładane efekty i produkty działań PRL

Minimalny - I (0-25%)	Brak oddziaływania, albo nieznaczny wpływ na cele i spodziewane korzyści projektu, nawet przy braku podjęcia działań zaradczych. Podjęcie działań zaradczych niweluje negatywne skutki oddziaływania prawie w całości.
Umiarkowany - II (26-50%)	Umiarkowane oddziaływanie na cele i spodziewane korzyści projektu, które można dodatkowo minimalizować poprzez podjęcie działań zaradczych. Osiągnięcie średnio- i długookresowych celów nie jest zagrożone, chociaż stopień ich osiągnięcia może odbiegać nieco od zaplanowanych poziomów.

Poważny - III (51-75%)	Silny negatywny wpływ na cele i spodziewane korzyści projektu, które niezwykle trudno jest niwelować podjęciem działań zaradczych. Średnio- i długookresowe cele zostają osiągnięte w stopniu dalekim od zakładanego.
Bardzo poważny - IV (76-100%)	Bardzo poważny, negatywny wpływ na cele i spodziewane korzyści projektu, mogący skutkować poważną albo nawet całkowitą utratą zakładanych efektów. Nawet podjęcie szeroko zakrojonych działań zaradczych nie jest w stanie przeciwdziałać negatywnym skutkom. Średnio- i długookresowe cele nie są osiągnięte, bądź osiągnięte w minimalnym zakresie.

Każde ryzyko otrzymało unikalny identyfikator, co umożliwi zarządzanie każdym zidentyfikowanym ryzykiem zgodnie z jego poziomem. W matrycy zacieniono komórki wskazując poziom danego ryzyka, zgodnie ze schematem poniżej:

Tabela 52. Schemat prezentacji ryzyka dla PRL

Prawdopodobieństwo/wpływ	I	II	III	IV
A	A I	A II	A III	A IV
B	B I	B II	B III	B IV
C	C I	C II	C III	C IV
D	D I	D II	D III	D IV

Wyniki powyższych analiz zaprezentowano w matrycy powiązań ryzyk i działań PRL.

Dla ułatwienia przypisania poszczególnych ryzyk do wybranego działania – w nagłówku matrycy ujęto podstawowe dane nt. charakterystyki danego działania:

- Duże działania inwestycyjne,
- Działanie mogące oddziaływać na środowisko,
- Działania edukacyjne, animacyjne, szkoleniowe,
- Działania angażujące minimum 2 i więcej partnerów,
- Działania realizowane przez lub z partnerami społecznymi,
- Inwestycje w rozwiązania IT,
- Plany, koncepcje rozwojowe.

Matryca powiązań ryzyk oraz działań PRL

Działania		1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.	1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.	1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta.	2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.	2.2. Edukacja i wzmocnienie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta.	2.4. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta.	2.5. Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.	3.1. Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy.
Duże działania inwestycyjne									
Działanie mogące oddziaływać na środowisko									
Działania edukacyjne, animacyjne, szkoleniowe									
Działania angażujące minimum 2 partnerów									
Działania realizowane przez lub z partnerami społecznymi									
Inwestycje w rozwiązania IT									
Plany, koncepcje rozwojowe									
Kategoria ryzyka wraz z oceną prawdopodobieństwa wystąpienia (A, B, C, D) oraz wpływem na osiągnięcie założeń działania (oznaczenie kolorem)									
1. Finansowo-inwestycyjne	1. Brak finansowania w odpowiedniej wysokości								
	2. Wzrost kosztów inwestycji	R12_C.III_1.1			R12_C.III_2.1		R12_C.III_2.4		
	3. Nagłe zmniejszenie dochodów samorządowych bądź wzrost wydatków, grożący obniżeniem możliwości finansowania projektu								
	4. Obcięcie finansowania zewnętrznego	R14_C.IV_1.1	R14_C.IV_1.2	R14_C.IV_1.3	R14_C.IV_2.1	R14_C.IV_2.2	R14_C.IV_2.4	R14_C.IV_2.5	R14_C.IV_3.1
	5. Zakwestionowanie wydatków kwalifikowalnych								
	6. Brak doświadczenia wykonawców								
	7. Niedotrzymanie terminów oddania inwestycji	R17_C.II_1.1			R17_C.II_2.1		R17_C.II_2.4		
2. Instytucjonalne	1. Rozpad partnerstwa projektowego	R21_B.I_1.1	R21_B.I_1.2	R21_B.I_1.3				R21_B.I_2.5	R21_C.II_3.1
	2. Niekorzystna zmiana polityki Państwa								
	3. Paraliż decyzyjny (np. w wyniku utrata większości w Radzie przez								

Działania		1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.	1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.	1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta.	2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.	2.2. Edukacja i wzmacnianie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta.	2.4. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta.	2.5. Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.	3.1. Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy.
	Burmistrza/Prezydenta)								
	4. Kłopoty komunikacyjne		R24_A.I_1.2	R24_A.I_1.3					R24_A.I_3.1
	5. Nieodpowiedni podział kompetencji	R25_B.I_1.1							R25_C.II_3.1
	6. Nieprzestrzeganie prawa (w tym wewnętrznych regulacji)								
3. Operacyjne	1. Pojawienie się dodatkowych (nieplanowanych) kosztów operacyjnych	R31_C.III_1.1							
	2. Konieczność wcześniejszych niż zaplanowano remontów								
	3. Negatywny wpływ na infrastrukturę (np. przeciążenia sieci)								
4. Prawno-administracyjne	1. Przeciąganie procedur administracyjnych	R41_C.II_1.1			R41_C.II_2.1		R41_C.II_2.4		
	2. Niekorzystne zmiany prawne								
	3. Problemy z zamówieniami publicznymi	R43_C.II_1.1			R43_C.II_2.1		R43_C.II_2.4		
	4. Pojawienie się problemów własnościowych								
	5. Przekroczenie terminów wskazanych w dokumentach								
	6. Błędy w dokumentacjach technicznych	R46_B.I_1.1			R46_B.I_2.1		R46_B.I_2.4		
5. Psychospołeczne	1. Wycofanie poparcia społecznego dla projektu				R51_A.I_2.1				
	2. Zmiana nawyków społecznych		R52_B.I_1.2	R52_B.I_1.3		R52_B.I_2.2			
	3. Trudności z akceptacją społeczną projektu								
	4. Sprzeciw głównych interesariuszy								
	5. Dalsze starzenie się społeczeństwa		R55_D.I_1.2						R55_D.II_3.1
	6. Znaczny ubytek ludności w wieku produkcyjnym								R56_D.II_3.1
	7. Pogłębiająca się emigracja osób młodych								R57_D.II_3.1
6. Rynkowe	1. Zapotrzebowanie na produkty projektu niższe niż zakładano	R61_C.II_1.1	R61_B.II_1.2	R61_B.II_1.3				R61_C.I_2.5	R61_C.II_3.1
	2. Niedostosowanie projektu do	R62_B.I_1.1	R62_B.I_1.2	R62_B.I_1.3					R62_C.I_3.1

Działania		1.1. Tworzenie warunków integracji społecznej sprzyjające szerzeniu idei Dugnad.	1.2. Włączenie społeczne poprzez działania integracyjne w formule Dugnad.	1.3. Wzbogacanie oferty kulturalnej i rekreacyjnej miasta.	2.1. Przeciwdziałanie degradacji środowiska miejskiego.	2.2. Edukacja i wzmacnianie postaw proekologicznych dla poprawy negatywnego wizerunku miasta.	2.4. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej – atrakcyjny kwartał śródmiejski gwarantem budowania marki miasta.	2.5. Przygotowanie dokumentacyjne dla tworzenia warunków mieszkaniowych.	3.1. Przeciwdziałanie deficytowi kadr na rynku pracy.
	potrzeb beneficjentów								
7. Środowiskowe	3. Pojawienie się klęsk żywiołowych				R73_B.I_2.1				
	4. Protesty ekologów								
	5. Zanieczyszczenia środowiska								
	6. Nagłe pogorszenie się stanu środowiska naturalnego								
8. Techniczne	1. Wybór niewłaściwej technologii	R81_A.I_1.1							
	2. Pojawienie się nagłych przeszkód technicznych	R82_B.I_1.1			R82_B.I_2.1		R82_C.I_2.1		
	3. Awarie systemów informatycznych	R83_A.I_1.1							
9. Zasobowe	1. Strata kluczowych zasobów koniecznych do realizacji projektu	R91_C.I_1.1	R91_C.I_1.2	R91_C.I_1.2					R91_B.I_3.1
	2. Niedostateczne kwalifikacje pracowników/urzędników	R92_C.II_1.1							R92_C.II_3.1
	3. Niemożność znalezienia właściwych zasobów koniecznych do wykonania projektu	R93_C.II_1.1	R93_C.II_1.2	R93_C.II_1.2					R93_C.II_3.1
	4. Niestabilni dostawcy	R91_B.I_1.1			R91_B.I_2.1		R91_B.I_2.1		

Źródło: Opracowanie własne

Oceniając zbiorczo ryzyko dla całego PRL należy wskazać na następujące grupy ryzyk:

W analizie ryzyka największe prawdopodobieństwo i jednocześnie wpływ na efekty realizacji PRL/PRI związane jest z nieprzyznaniem dofinansowania. Zaistnienie zdarzenia istotnie prawdopodobnego, mieszczącego się w przedziale 51-75% oraz mającego silny negatywny wpływ na cele i spodziewane korzyści projektu, które niezwykle trudno jest niwelować podjęciem działań zaradczych, dotyczą ryzyka wzrostu kosztów, co mieć będzie największe konsekwencje w przypadku dużych działań inwestycyjnych.

Największą grupę ryzyk posiada zaistnienie zdarzenia istotnie prawdopodobne, mieszczące się w przedziale 51-75% i umiarkowane oddziaływanie na cele i spodziewane korzyści projektu, które można dodatkowo minimalizować poprzez podjęcie działań zaradczych dotyczą następujących ryzyk:

- Nietrzymanie terminów oddania inwestycji,
- Nieodpowiedni podział kompetencji,
- Rozpad partnerstwa projektowego,
- Przeciąganie procedur administracyjnych,
- Problemy z zamówieniami publicznymi,
- Zapotrzebowanie na produkty projektu niższe niż zakładano,
- Niedostateczne kwalifikacje pracowników/urzędników,
- Niemożność znalezienia właściwych zasobów koniecznych do wykonania projektu.

Tabela 53. Zbiorcza ocena ryzyka dla PRL

Prawdopodobieństwo/ wpływ	I	II	III	IV
A				
B		R61_B.II_1.2 R61_B.II_1.3		
C		R17_C.II_1.1 R17_C.II_2.1 R17_C.II_2.4 R21_C.II_3.1 R25_C.II_3.1 R41_C.II_1.1 R41_C.II_2.1 R41_C.II_2.4 R43_C.II_1.1 R43_C.II_2.1 R43_C.II_2.4 R61_C.II_1.1 R92_C.II_1.1 R92_C.II_3.1 R93_C.II_1.1 R93_C.II_1.2 R93_C.II_1.2 R93_C.II_3.1	R12_C.III_1.1 R12_C.III_2.1 R12_C.III_2.4 R12_C.III_1.1 R12_C.III_2.1 R12_C.III_2.4 R31_C.III_1.1	
D		R55_D.II_3.1 R56_D.II_3.1 R57_D.II_3.1		R14_C.IV_1.1 R14_C.IV_1.2 R14_C.IV_1.3 R14_C.IV_2.1 R14_C.IV_2.2 R14_C.IV_2.4 R14_C.IV_2.5 R14_C.IV_3.1

Źródło: opracowanie własne

Wyszczególnione najważniejsze ryzyka zostały scharakteryzowane w poniższej tabeli⁹⁹:

Tabela 54. Najważniejsze ryzyka

Ryzyko	Kategoria ryzyka	Powiązanie z działaniami PRL	Przyczyna materializacji ryzyka	Wpływ ryzyka na realizację działania/ń	Potencjalne skutki
1. Wzrost kosztów inwestycji	Finansowo-inwestycyjne	1.1. 2.1. 2.4.	Duża inwestycja (wzrost kosztów materiałów i usług)	Opóźnienie realizacji działań	Opóźnienie w osiąganiu efektów PRL w głównie w zakresie integracji społecznej i ochrony środowiska
2. Niedotrzymanie terminów oddania inwestycji	Finansowo-inwestycyjne	1.1. 2.1. 3.1.	Duża inwestycja, realizowana przez zewnętrzne podmioty (np. deficyt kadr, problemy z dostawcami)	Opóźnienie realizacji działań	Jw.
3. Rozpad partnerstwa projektowego	Instytucjonalne	3.1.	Działanie wielowymiarowe, angażujące bardzo licznych partnerów	Opóźnienie realizacji działania, trudność osiągnięcia wszystkich zakładanych produktów	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności ekonomicznej mieszkańców
4. Nieodpowiedni podział kompetencji	Instytucjonalne	3.1.	Działanie wielowymiarowe, angażujące bardzo licznych partnerów	Opóźnienie realizacji działania, trudność osiągnięcia wszystkich zakładanych produktów	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności ekonomicznej mieszkańców
5. Pojawienie się dodatkowych (nieplanowanych) kosztów operacyjnych	Operacyjne	1.1.	Działanie zakłada powstanie nowego rozwiązania instytucjonalnego. Jednocześnie możliwy jest wzrost kosztów m. in. energii, płac, etc.	Możliwość ograniczenia zakresu prowadzonej działalności, m. in. przez deficyt finansowania np. płac kadr.	Niepełne wykorzystanie potencjału powstałego obiektu, a tym samym nieosiągnięcie zakładanych efektów realizacji PRL w zakresie integracji społecznej

⁹⁹ Uwaga: w dalszych analizach ryzyk nie brano pod uwagi najważniejszego dla PRL ryzyka – nieotrzymania dofinansowania (nazwa ryzyka: obcięcie finansowania zewnętrznego).

Ryzyko	Kategoria ryzyka	Powiązanie z działaniami PRL	Przyczyna materializacji ryzyka	Wpływ ryzyka na realizację działania/ń	Potencjalne skutki
6. Przeciąganie procedur administracyjnych	Operacyjne	1.1. 2.1. 2.4.	Błędy we wnioskach, dokumentacji	Opóźnienie realizacji działań	Opóźnienie w osiąganiu efektów PRL w głównie w zakresie integracji społecznej i ochrony środowiska
7. Problemy z zamówieniami publicznymi	Operacyjne	1.1. 2.1. 2.4.	Trudność wyłonienia wykonawcy inwestycji (np. błędy w zamówieniu, protesty, brak wykonawców)	Opóźnienie realizacji działań	Opóźnienie w osiąganiu efektów PRL w głównie w zakresie integracji społecznej i ochrony środowiska
8. Dalsze starzenie się społeczeństwa	Psychospołeczne	3.1	Naturalne	Trudność rekrutacji uczestników/ odbiorców działania	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności ekonomicznej mieszkańców
9. Znaczny ubytek ludności w wieku produkcyjnym	Psychospołeczne	3.1	Naturalne	Trudność rekrutacji uczestników/ odbiorców działania	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności ekonomicznej mieszkańców
10. Pogłębiająca się emigracja osób młodych	Psychospołeczne	3.1	Złożone (brak zaspokojenia potrzeb materialnych i rozwojowych)	Trudność rekrutacji uczestników/ odbiorców działania	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności ekonomicznej mieszkańców
11. Zapotrzebowanie na produkty projektu niższe niż zakładano	Rynkowe	1.1 1.2 1.3 3.1	Spadek zainteresowania ofertą/ niska jakość oferty	Trudność rekrutacji uczestników/ odbiorców działania	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców
12. Strata kluczowych zasobów koniecznych do realizacji projektu	Zasobowe	1.1 1.2 1.3	Złożona (głównie odpływ kadr, np. migracja, wycofanie się partnera, etc.)	Trudność osiągnięcia wszystkich zakładanych produktów	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności społecznej mieszkańców
13. Niedostateczne kwalifikacje pracowników/	Zasobowe	1.1 3.1	Złożona (głównie odpływ kadr, np. migracja, wycofanie się	Trudność osiągnięcia wszystkich zakładanych	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności

Ryzyko	Kategoria ryzyka	Powiązanie z działaniami PRL	Przyczyna materializacji ryzyka	Wpływ ryzyka na realizację działania/ń	Potencjalne skutki
urzędników			partnera, etc.)	produktów	społecznej i ekonomicznej mieszkańców
14. Niemożność znalezienia właściwych zasobów koniecznych do wykonania projektu	Zasobowe	1.1 1.2 1.3 3.1	Złożona (głównie odpływ kadr, np. migracja, wycofanie się partnera, etc.)	Trudność osiągnięcia wszystkich zakładanych produktów	Nieosiągnięcie efektów PRL w zakresie aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców

Sterowanie ryzykiem (reakcja na ryzyko)

Dla wszystkich zidentyfikowanych ryzyk przewidziano reakcję, która pozwoli wyeliminować, zredukować, bądź zneutralizować skutki materializacji ryzyk. Dla zaplanowania reakcji posłużono się następującą klasyfikacją:

Rodzaje reakcji na zagrożenie:

- Unikanie – obejmuje zazwyczaj zmianę jakiegoś aspektu projektu, np. zakresu, trybu zaopatrzenia, dostawcy lub kolejności działań tak aby zagrożenie nie mogło już wpływać, albo aby nie mogło zaistnieć,
- Redukowanie – proaktywne działania podjęte w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia lub ograniczenie wpływu zdarzenia,
- Przeniesienie – strona trzecia przejmuje odpowiedzialność za część finansowych skutków zagrożenia (np. ubezpieczenie lub zawarcie klauzul umownych),
- Akceptowanie (akceptacja bierna) – podjęcie świadomej i przemyślanej decyzji o braku reakcji na dane zagrożenie po rozpoznaniu, że powstrzymanie się od działania jest bardziej ekonomiczne niż próba reagowania na ryzyko,
- Plan rezerwowy (akceptacja czynna) – przygotowanie planu rezerwowego dla działań, które będą podjęte w celu zredukowania skutków zagrożenia, gdy ryzyko się zmaterializuje,
- Współdzielenie – partnerzy w projekcie wspólnie pokrywają straty.

Rodzaje reakcji na szansę:

- Wykorzystanie – wykorzystanie szansy w celu zapewnienia, że ona zaistnieje a jej potencjał zostanie wykorzystany,
- Wzmocnienie – proaktywne działania podejmowane w celu zwiększenia prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia lub zwiększenia wpływu zdarzenia, jeżeli ono wystąpi,
- Odrzucenie – podjęcie świadomej i przemyślanej decyzji o niewyeksplorowaniu lub nierozwijaniu szansy po ustaleniu, że jest to bardziej ekonomiczne niż próba podejmowania jakiejś reakcji,

- Współdzielenie – partnerzy w projekcie wspólnie dzielą się zyskiem.¹⁰⁰

Zgodnie z przyjętą klasyfikacją, zaplanowano reakcje dla najważniejszych zidentyfikowanych ryzyk, co przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 55. Reakcje na zidentyfikowane ryzyka

Ryzyko	Powiązanie z działaniami PRL	Kategoria reakcji na ryzyko	Właściciel ryzyka	Reakcja na ryzyko
1. Wzrost kosztów inwestycji	1.1. 2.1. 2.4.	Akceptowanie	Vice Prezydent	Poniesienie dodatkowych nakładów z budżetu Miasta
2. Niedotrzymanie terminów oddania inwestycji	1.1. 2.1. 3.1.	Unikanie Plan rezerwow	Vice Prezydent	Zaplanowanie realizacji działań z odpowiednim wyprzedzeniem, akceptowalne dla efektów projektu opóźnienie
3. Rozpad partnerstwa projektowego	3.1.	Unikanie Plan rezerwow	Vice Prezydent	Dbanie o jakość partnerstwa, Zbudowanie nowego partnerstwa
4. Nieodpowiedni podział kompetencji	3.1.	Unikanie	Vice Prezydent	Wzmocnienie kompetencji
5. Pojawienie się dodatkowych (nieplanowanych) kosztów operacyjnych	1.1.	Akceptowanie	Vice Prezydent	Poniesienie dodatkowych nakładów z budżetu Miasta
6. Przeciąganie procedur administracyjnych	1.1. 2.1. 2.4.	Unikanie	Vice Prezydent	Zaplanowanie realizacji działań z odpowiednim wyprzedzeniem
7. Problemy z zamówieniami publicznymi	1.1. 2.1. 2.4.	Unikanie	Vice Prezydent	Zaplanowanie realizacji działań z odpowiednim wyprzedzeniem
8. Dalsze starzenie się społeczeństwa	3.1	Plan rezerwow	Vice Prezydent	Zwiększenie efektywności i sposobu rekrutacji odbiorców działań
9. Znaczny ubytek ludności w wieku produkcyjnym	3.1	Plan rezerwow	Vice Prezydent	Zwiększenie efektywności i sposobu rekrutacji odbiorców działań
10. Pogłębiająca się emigracja osób młodych	3.1	Plan rezerwow	Vice Prezydent	Zwiększenie efektywności i sposobu rekrutacji odbiorców działań
11. Zapotrzebowanie na produkty projektu niższe niż zakładano	1.1 1.2 1.3 3.1	Unikanie	Vice Prezydent	Rozwijanie produktów wspólnie z odbiorcami
12. Strata kluczowych zasobów	1.1 1.2 1.3	Redukowanie	Vice Prezydent	Wzmocnienie kompetencji

¹⁰⁰ Źródło: Analiza ryzyka dla PRL/PRI, Katarzyna Śpiewok, Maciej Pietrzykowski

Ryzyko	Powiązanie z działaniami PRL	Kategoria reakcji na ryzyko	Właściciel ryzyka	Reakcja na ryzyko
koniecznych do realizacji projektu				
13. Niedostateczne kwalifikacje pracowników/urzędników	1.1 3.1	Redukowanie	Vice Prezydent	Wzmocnienie kompetencji
14. Niemożność znalezienia właściwych zasobów koniecznych do wykonania projektu	1.1 1.2 1.3 3.1	Redukowanie	Vice Prezydent	Wzmocnienie kompetencji

Każde ryzyko w trakcie realizacji programu będzie sterowane z wykorzystaniem narzędzi charakterystycznych dla procesu zarządzania ryzykiem, czyli przede wszystkim Rejestru ryzyka. Rejestr ryzyk będzie zawierał przede wszystkim następujące elementy:

- Autor – osoba wprowadzająca ryzyko do rejestru,
- Data rejestracji ryzyka,
- Kategoria ryzyka,
- Opis zawierający (przyczyna, wydarzenie i efekt),
- Wpływ (nieodłączny i rezydualny),
- Prawdopodobieństwo (nieodłączne i rezydualne),
- Poziom ryzyka (nieodłączny i rezydualny),
- Bliskość ryzyka,
- Kategoria reakcji na ryzyko,
- Przewidywana reakcja na ryzyko,
- Status ryzyka,
- Właściciel ryzyka,
- Osoba zaplanowana do podjęcia reakcji.¹⁰¹

¹⁰¹ Za: Analiza ryzyka dla PRL/PRI, Katarzyna Śpiewok, Maciej Pietrzykowski

10. System wdrażania planu rozwoju oraz procedura jego modyfikacji

Wdrażanie PRL odbywać się będzie przy wykorzystaniu struktur organizacyjnych Gminy w ramach podległych im kadr, co nastąpi w oparciu o celowy zespół projektowy powołany przez prezydenta miasta pod nadzorem koordynatora projektu.

Dla powodzenia wdrożenia Planu Rozwoju Lokalnego przyjęta zostanie tzw. zasada partnerstwa, czyli współpracy poszczególnych podmiotów miasta (instytucji samorządowych, nauki, biznesu, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców) na rzecz rozwoju Kędzierzyna-Koźła **oraz zasada partycypacji społecznej,** zakładającą prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie gminy, w zakresie wdrażania planu rozwoju (więcej nt. w rozdziale dot. partycypacji).

Mając na uwadze powyższe zasady należy podkreślić znaczenie działań organizacyjnych i zarządczych, które wspierać będą współpracę i komunikację z mieszkańcami oraz grupami interesariuszy. Wiedza zwrotna pozyskana od partnerów, mieszkańców, interesariuszy będzie miała istotne znaczenie dla skutecznego wdrażania działań oraz uzyskania efektów Planu Rozwoju Lokalnego i Planu Rozwoju Instytucjonalnego.

Współpraca podmiotów, przy koordynującej roli Miast powinna dotyczyć w szczególności:

- prowadzenia dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie realizowanych działań i ich efektów, w szczególności w kontekście odbiorców końcowych,
- budowania trwałej sieci partnerstwa na rzecz wdrażania PRL/PRI a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów,
- kojarzenia partnerów do wspólnych przedsięwzięć oraz działań, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb – pamiętając o głównym przesłaniu PRL oraz PRI, czyli idei Dugnad,
- poprawy skuteczności działania podmiotów zaangażowanych w realizację działań PRL/PRI poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenia badań i analiz w zakresie zmian społeczno-gospodarczych w gminie, które są rezultatem prowadzonych działań i wdrażania PRL/PRI,
- współdziałania w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym w realizacji PRL/PRI oraz wybranych działań.

Struktura zarządzania Planem Rozwoju Lokalnego opierać się będzie na potencjale instytucjonalnym Miasta, a w szczególności na strukturach Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle. Opierać się będzie na trzech filarach.

1. Powołany decyzją Prezydenta Zespół ds. Strategii Rozwoju oraz PRL i PRI (tzw. Komitet Sterujący). Pod przewodnictwem i nadzorem: vice prezydenta ds. gospodarki przestrzennej i inwestycyjno-remontowych oraz ds. oświatowych i społeczno-gospodarczych. Pełnić będzie rolę nadzorującą i kontrolną.

2. Biuro Projektu, umiejscowione w Wydziale Strategii, Rozwoju i Środków Pomocowych, w skład którego wchodzić będą: kierownik projektu, pracownicy ds. rozliczenia, monitoringu i ewaluacji, kontaktów z partnerami. Zadaniem Biura Projektu będzie:

- monitoring procesu,
- koordynacja realizacji działań oraz PRL/PRI,
- współpraca z interesariuszami,
- kontakt z wydziałami merytorycznymi w zakresie prawidłowości realizacji zadań oraz przepływu informacji.

Kierownik Biura Projektu podlegać będzie bezpośrednio przewodniczącemu Komitetu Sterującego.

3. Międzywydziałowe i międzysektorowe wsparcie merytoryczne i kadrowe:

- Wydziały UM (ds. inwestycji, zamówień, promocji, komunikacji, organizacyjno-administracyjnych, informatycznych, mieszkaniowych, socjalnych i zdrowia, oświaty, ochrony środowiska, finansów, dróg, audytu i kontroli, obsługi prawnej, nieruchomości i zarządzania kryzysowego),
- Jednostki org. gminy – MOPS, MOK, MOSiR, MBP (współpraca w obszarach problemowych oraz przy realizacji przedsięwzięć).

Z ww. jednostek wydelegowani zostaną kierownicy zespołów i pracownicy do obsługi projektu.

Założone zostaną grupy robocze z udziałem partnerów, które spotykać się będą cyklicznie bezpośrednio na miejscu lub on-line.

Prace nad realizacją działań PRL/PRI powinny rozpocząć się natychmiast po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu.

Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Tabela 56. Kluczowe działania związane z realizacją PRL/PRI

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Termin
1.	Wprowadzenie przedsięwzięć i działań zawartych w planach PRL/PRI, niezwłocznie po podpisaniu umowy o dofinansowanie, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające, by mogły zostać wpisane do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miasta wprowadzi przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Służby finansowe Miasta, Rada Miasta	2021
2	Utworzenie/ powołanie struktur zarządczych. • Zespół ds. Strategii Rozwoju oraz PRL i PRI	Prezydent	2021

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Termin
	(tzw. Komitet Sterujący). • Biuro Projektu, • Międzywydziałowe i międzysektorowe wsparcie merytoryczne i kadrowe.		
3.	Przygotowanie organizacyjne i techniczne do realizacji działań ujętych w PRL/PRI, w tym: • Opracowywanie dokumentacji technicznej dla projektów wpisanych do PRL/PRI. • Opracowanie studiów wykonalności oraz niezbędnych załączników. • Opracowanie zapytań przetargowych i wybór wykonawców. Uwaga: zgodnie z harmonogramami opracowywania, składania, realizacji i rozliczenia poszczególnych przedsięwzięć/ działań.	Podmioty realizujące przedsięwzięcia ujęte w PRL/PRI	2021-2024
4.	Realizacja działań ujętych w PRL/PRI. Realizacja przedsięwzięć i działań zgodnie z przyjętym harmonogramem przez odpowiednie jednostki, podmioty, organizacje.	Podmioty realizujące przedsięwzięcia ujęte w PRL/PRI	2021-2024
5.	Ocena aktualności i stopnia realizacji PRL/PRI dokonywana będzie co najmniej raz na rok, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Zakłada się, że ocena stopnia aktualności założeń dokonywana będzie na podstawie przyjętego rocznego systemu monitoringu. Kluczowa będzie ocena aktualności przyjętych rozwiązań, w szczególności takich, które ze względu na zmianę uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych mogą okazać się nieefektywne lub niepotrzebne do wdrażania (np. ze względu na tempo zmian technologicznych, zmiany prawne, etc.). Ocena aktualności PRL/PRI (w odniesieniu do wybranych aspektów, np. przedsięwzięć, działań, przyjętych rozwiązań instytucjonalnych, partnerstw, sposobów partycypacji społecznej) sporządzona przez Prezydenta podlegać będzie zaopiniowaniu przez Komitet Sterujący oraz podlegać będzie ogłoszeniu na	Prezydent, Komitet Sterujący, Biuro Projektu	2021-2024

L.p.	Działanie	Odpowiedzialność	Termin
	stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej gminy. W przypadku stwierdzenia, że plany PRL/PRI wymagają zmiany, Prezydent wystąpi do Operatora Programu z wnioskiem o ich zmianę. Do wniosku załączy opinię Komitetu Sterującego.		
6.	Monitoring i ewaluacja PRL/PRI – wg przyjętych zasad realizacji tych działań.	Biuro projektu, Międzywydziałowe i międzysektorowe wsparcie merytoryczne i kadrowe	2021-2024
7.	Działania Public Relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami miasta nt. w realizacji działań PRL/PRI. Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez mieszkańców uwag, opinii, wniosków. Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych miasta, lokalnych mediów oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia i działania PRL/PRI.	Prezydent, Biuro Projektu, Podmioty realizujące przedsięwzięcia ujęte w PRL/PRI	2021-2024
8.	Rozliczenie i kontrola projektu. Składanie sprawozdań i rozliczeń z realizacji działań ujętych w PRL/PRI. Wykonanie kontroli przez biegłego rewidenta.	Biuro projektu, Komitet Sterujący, Podmioty realizujące przedsięwzięcia ujęte w PRL/PRI	2021-2024

Zespół miejski oraz partnerzy instytucjonalni co do zasady posiadają duże doświadczenie w realizacji projektów partnerskich, międzysektorowych, miękkich i twardych nabyte w ramach unijnych programów regionalnych i krajowych.

Realizacja PRL/PRI odbywać się będzie zgodnie z przyjętymi z Mieście zasadami zarządzania ryzykiem. Czynności zarządcze opisane są bowiem w regulaminie organizacyjnym Urzędu Miasta oraz procedurze zarządzania ryzykiem (nr 1534 i 1658/AKW/2017). Przewidziano również kontrolę finansową przez biegłego rewidenta oraz współpracę z ekspertem MFIPR, którego wiedza na temat realizacji projektów międzysektorowych przyczyni się do zapewnienia pomyślnej realizacji PRL i PRI. Ekspert – mentor, będzie zapraszany do udziału w spotkaniach komitetu oraz zwiększy zdolność instytucjonalną.

11. System monitorowania postępów i ewaluacji efektów projektu

System monitoringu i ewaluacji PRL

Jak wskazano w poprzednich rozdziałach opracowany Plan Rozwoju Lokalnego wraz z Planem Rozwoju Instytucjonalnego wykorzystane zostaną do aktualizacji strategii rozwoju miasta, będą jej integralną częścią i po przyjęciu uchwałą Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle skierowane do wdrożenia stanowiąc programową część realizacji polityki rozwoju miasta.

Stąd prowadzenie stałego monitoringu jest konieczne dla śledzenia postępów we wdrażaniu planów i osiąganiu założonych celów, a także konieczne dla wprowadzania ewentualnych działań korygujących. Regularne monitorowanie, a w ślad za nim odpowiednia adaptacja naszych Planów, umożliwiają rozpoczęcie cyklu nieustannego ulepszania tego dokumentu. Jest to zasada „pętli”, stanowiąca element cyklu zarządzania projektem: **zaplanuj, wykonaj, sprawdź, zastosuj**.

Niezwykle ważne jest, aby władze miasta, radni i inni interesariusze byli informowani o osiągniętych postępach. System monitoringu i oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego i Planu Rozwoju Instytucjonalnego wymaga:

- systemu gromadzenia i selekcjonowania informacji;
- systemu analizy zebranych danych i raportowania.

Takie podejście pozwala na zinstytucjonalizowanie rozwiązań i wykorzystanie PRL oraz PRI o budowania stałego kroczącego średniookresowego zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem miasta, a także zapewnia transparentny mechanizm ewaluacji efektów.

System monitoringu

Na system monitoringu PRL i PRI składają się następujące działania koordynowane przez Wydział Strategii, Rozwoju i Środków Pomocowych Urzędu Miasta we współpracy z jednostkami zaangażowanymi we wdrażanie:

- systematyczne zbieranie danych jakościowych;
- systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych działań i przedsięwzięć, zgodnie z ich charakterem (według określonych wskaźników produktu i rezultatu monitorowania zadań). Dane jakościowe i ilościowe gromadzone będą z jednostek zaangażowanych we wdrażanie planów;
- monitoring budżetu gminy;
- uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych;
- przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w PRL i PRI – ocena realizacji w ramach Komitetu Sterującego (kwartalna, półroczna, roczna);
- analiza porównawcza osiągniętych wyników z założeniami Planów; określenie stopnia wykonania zapisów przyjętych Planów oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności;

- analiza przyczyn odchyień oraz określenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia;
- przeprowadzenie zaplanowanych działań korygujących (w razie konieczności – aktualizacja PRL i PRI).

Zbieranie danych będzie koordynowane przez osobę odpowiedzialną za monitorowanie postępów i ewaluację efektów projektu, tj. Kierownika Wydziału Strategii, Rozwoju i Środków Pomocowych (SRP). Zbieranie danych będzie się odbywało na podstawie informacji o zrealizowanych i planowanych działaniach, przekazywanych przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta jak i gminne jednostki organizacyjne. Informacje dotyczące monitoringu realizacji powinny być przekazywane w terminach określonych przez Kierownika Wydziału SRP. System monitorowania będzie oparty o strukturę organizacyjną Urzędu Miasta oraz zatwierdzony odpowiednim zarządzeniem. Dodać należy, że monitoring może być wsparty przez wykonawców zewnętrznych oraz partnerów poszczególnych działań, na podstawie zawartych umów.

Raporty

W ramach prowadzonego monitoringu realizacji będą sporządzane raporty na potrzeby wewnętrznej (i zewnętrznej – w wypadku rozliczeń środków Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021) sprawozdawczości realizacji PRL i PRI. Minimalna częstotliwość sporządzania raportów to okres kwartalny (co uzasadnia zwłaszcza rozbudowany katalog działań „miękkich”, angażujących społeczność lokalną).

Zakres raportu powinien obejmować analizę stanu realizacji działań i przedsięwzięć oraz osiągnięte produkty i rezultaty.

Proponowany zakres raportu:

- Cele strategiczne i priorytety – przywołanie celów, aktualny stan realizacji celów (na podstawie wskaźników monitorowania);
- Opis stanu realizacji;
- Przydzielone środki i zasoby do realizacji;
- Realizowane i planowane działania;
- Napotkane problemy i ryzyka w realizacji;
- Wyniki finansowe – wpływ zamówień publicznych na budżet PRL i PRI kondycję gminy, itp.;
- Ocena realizacji oraz działania korygujące;
- Zestawienie aktualnie osiągniętych wskaźników na podstawie wskaźników monitorowania;
- Dodatkowe informacje.

W wypadku otrzymania dofinansowania raporty będą uzupełniane o protokoły z kontroli biegłego rewidenta. Raporty opracowywane przez gminę opierać się będą także na raportach cząstkowych składanych przez partnerów poszczególnych przedsięwzięć.

Ocena realizacji

Podstawowym sposobem oceny realizacji Planu Rozwoju Lokalnego i Planu Rozwoju instytucjonalnego jest porównanie wartości mierników (wskaźników) poszczególnych celów dla określonego roku z wartościami docelowymi i oczekiwanym trendem. Należy przy tym mieć na uwadze, że dla osiągnięcia celu nie jest wymagana liniowa redukcja (bądź wzrost) wartości wskaźników (np. o taką samą wielkość co roku). Wskaźniki mogą wykazywać odchylenia dodatnie lub ujemne od ogólnego obserwowanego trendu, który powinien być w długiej perspektywie czasu stały i zgodny z oczekiwaniami. Jeżeli zostaną zaobserwowane trendy odwrotne niż oczekiwane jest to sygnał, iż należy uważnie przeanalizować realizację działań oraz zachodzące uwarunkowania zewnętrzne (poza wpływem Planów), które mają wpływ na zaistnienie takiego trendu, np. powodem ww. zdarzenia może być trwająca pandemia COVID-19. Jeżeli okaże się konieczne należy podjąć działania korygujące. Ocena realizacji celów i wartości przyjętych wskaźników wykonywana będzie na podstawie danych zebranych dla poszczególnych działań (i przedsięwzięć) oraz informacji zawartych np. w MRL. Wyniki realizacji działań należy rozpatrywać w kontekście uwarunkowań, które miały wpływ na ich realizację w okresie objętym monitoringiem i ewaluacją. Uwarunkowania zewnętrzne są niezależne od Gminy Kędzierzyn-Koźle, natomiast wewnętrzne od niej zależą. Oba rodzaje uwarunkowań mają wpływ na osiągnięte rezultaty działań i stopień realizacji celów. W ramach monitoringu należy analizować wpływ tych czynników na wyniki realizacji Planów.

Uwarunkowania zewnętrzne, np.:

- obowiązujące akty prawne (zmiany w prawie);
- istniejące systemy wsparcia finansowego działań;
- sytuacja makroekonomiczna;
- siła wyższa (np. fale upałów, intensywne mrozy);
- pandemia.

Uwarunkowania wewnętrzne, np.:

- sytuację finansową miasta;
- dostępne zasoby kadrowe do realizacji działań;
- możliwości techniczne i organizacyjne realizacji działań.

Wnioski z analizy uwarunkowań powinny zostać zawarte w raporcie. Na ich podstawie należy również podjąć odpowiednie działania korygujące, jeżeli zaistnieje taka konieczność (korekta pojedynczych działań lub aktualizacja PRL i PRI).

W szerokim aspekcie ewaluacja realizacji PRL/PRI dotyczy wpływu tych planów na dziedzinę życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja będzie także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Plany Rozwoju Lokalnego i Instytucjonalnego rozwiązują realne problemy gminy i jej mieszkańców.

W wąskim aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów planów, przy czym kryteriami oceny będą:

- wskaźniki realizacji programu rewitalizacji (wskaźniki rezultatu),
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w planach),
- realizacja wizji rozwoju (wg przyjętych składników wizji).

Ewaluacja będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań (ex-ante) – czy i w jaki sposób plan, a w szczególności poszczególne działania i przedsięwzięcia, wpłyną na grupy docelowe, przyczyniając się do poprawy sytuacji na terenie gminy,
- ocena w trakcie realizacji działań (on-going) – odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku,
- ocena po realizacji działań (ex-post) – ocena długoterminowego wpływu planu na grupy docelowe, dająca odpowiedź na pytanie, czy efekty są trwałe.

Proces monitorowania i ewaluacji wspierany będzie przez wewnętrzne procedury. Kontrola zarządcza prowadzona będzie na podstawie trzech zarządzeń Prezydenta Miasta, tj. w ramach ustalenia zasad funkcjonowania kontroli zarządczej w Urzędzie Miasta K-Koźle z 20 stycznia 2021 r. oraz zasad zarządzania ryzykiem ujętych w zarządzeniu z 31 maja 2017 r. a także na podstawie zarządzenia z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie ustalenia zasad kontroli zarządczej w gminnych jednostkach organizacyjnych oraz zobowiązaniu kierowników tych jednostek do ich stosowania.

Aktualizacja i modyfikacja

Jeżeli w procesie monitorowania rezultatów i ewaluacji Planu Rozwoju Lokalnego i Planu Rozwoju Instytucjonalnego (jak również strategii, której plany mają być częścią) zostanie zidentyfikowana potrzeba aktualizacji, na skutek np.: 1) potrzeby dodania nowych zadań lub istotnej zmiany zakresu uwzględnionych zadań, 2) istotnej zmiany warunków zewnętrznych wpływających na możliwości realizacji Planów, 3) wykrytych niedoskonałości przyjętych Planów (np. źle zbyt optymistycznie oszacowane efekty realizacji działań), 4) okresowej konieczności uaktualnienia, bądź innych obiektywnych powodów, należy dokonać aktualizacji, która może być dokonana w dwóch trybach:

- Aktualizacja całościowa (okresowa) – dotyczy celów i przyjętych kierunków realizacji działań (strategia). Konieczne jest ponowne uchwalenie (zaktualizowanego). Może być również konieczne ponowne przeprowadzenie procedury SOOŚ.
- Aktualizacja częściowa (Planów) – ze względu na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne oraz zaangażowanie interesariuszy konieczne może być bieżące aktualizowanie listy działań i przedsięwzięć (np. uzupełniających). Za aktualizację dokumentu odpowiedzialny będzie Wydział Strategii, Rozwoju i Środków Pomocowych, pod nadzorem Komitetu Sterującego, który będzie decydował o konieczności i sposobie aktualizacji. Opracowana będzie również szczegółowa procedura aktualizacji. W wypadku otrzymania dofinansowania ze środków Mechanizmu

Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 aktualizacja Planu Rozwoju Lokalnego i Planu Rozwoju Instytucjonalnego odbywać się będzie w uzgodnieniu i po akceptacji Operatora Programu.

Załącznikiem do Planu Rozwoju Lokalnego i Planu Rozwoju Instytucjonalnego są TABELLE WSKAŹNIKÓW.

12. Spis rysunków i tabel

Rysunek 1. Położenie Kędzierzyna-Koźła w przestrzeni kraju na tle hierarchii osadniczej otoczenia miasta	4
Rysunek 2. Liczba ludności Kędzierzyna-Koźła według ekonomicznych grup wieku pomiędzy 1998 a 2018 rokiem (stan koniec grudnia).....	9
Rysunek 3. Wybrane dane charakteryzujące sytuację demograficzną Kędzierzyna-Koźła w latach 1998-2018 (stan koniec grudnia).....	10
Rysunek 4. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018	11
Rysunek 5. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018.....	11
Rysunek 6. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018	12
Rysunek 7. Łączne saldo migracji wg kierunków w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018	13
Rysunek 8. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według kierunków w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018	13
Rysunek 9. Urodzenia żywe, zgony oraz przyrost naturalny w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018	14
Rysunek 10. Skala zmian ludności w wyniku migracji w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018	15
Rysunek 11. Wybrane dane demograficzne dotyczące potencjału reprodukcyjnego Kędzierzyna-Koźła w latach 1998-2018 (stan koniec grudnia)	16
Rysunek 12. Współczynnik dzietności oraz przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2009-2018	16
Rysunek 13. Liczba ludności Kędzierzyna Koźle oraz prognoza do 2048 roku (stan koniec grudnia) ...	19
Rysunek 14. Przewidywane zmiany liczby ludności w powiatach do 2050 roku (z uwzględnieniem nierejestrowanej emigracji zagranicznej).....	19
Rysunek 15. Prognozowane zmiany liczby ludności wybranych grup wieku w Kędzierzynie-Koźlu w perspektywie do około 2050 roku.....	20
Rysunek 16. Zmiana liczby ludności oraz wybrane dane charakteryzujące sytuację demograficzną w grupie porównawczej pomiędzy 1998 a 2018 rokiem	21
Rysunek 17. Średnioroczne saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2009-2018 w grupie porównawczej	22
Rysunek 18. Średnioroczny przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2009-2018 w grupie porównawczej	23
Rysunek 19. Wskaźnik „Floridy: w grupie porównawczej w roku 1998, 2008 i 2018	23
Rysunek 20. Udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	39
Rysunek 21. Podstawowe dane statystyczne nt. budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu	40
Rysunek 22. Liczba rodzin pobierających świadczenia wg powodów w Kędzierzynie-Koźlu	54
Rysunek 23. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Kędzierzynie-Koźlu.....	55
Rysunek 24. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (ogółem) na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	68
Rysunek 25. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	69

Rysunek 26. Kwota wydatków na zadania własne z zakresu pomocy społecznej przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	70
Rysunek 27. Kwota wydatków inwestycyjnych przypadająca na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (średnia 3 letnia) (MRL).....	71
Rysunek 28. Liczba pojazdów samochodowych i ciągników na 1 km dróg o nawierzchni twardej w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (dane powiatowe) (MRL)	75
Rysunek 29. Ścieżki rowerowe na 10 tys. km ² powierzchni gminy w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	75
Rysunek 30. Liczba uczniów szkół podstawowych oraz oddziałów w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018.....	77
Rysunek 31. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Kędzierzynie-Koźlu, województwie opolskim oraz w kraju w 2019 roku.....	78
Rysunek 32. Stosunek liczby miejsc w żłobkach do liczby dzieci w wieku od 0 do 2 lat (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	79
Rysunek 33. Udział liczby miejsc w przedszkolach do liczby dzieci w wieku od 3 do 6 lat (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	79
Rysunek 34. Liczba uczniów wybranych szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018.....	81
Rysunek 35. Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	82
Rysunek 36. Liczba uczniów w szkołach zawodowych do liczby osób w tej grupie wiekowej (w%) w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	82
Rysunek 37. Kluby sportowe w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018	85
Rysunek 38. Liczba członków klubów sportowych na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	86
Rysunek 39. Wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych – średnia trzyletnia (MRL).....	87
Rysunek 40. Liczba odwiedzających filharmonie, muzea, wystawy, koncerty na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	90
Rysunek 41. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych – średnia trzyletnia (MRL).....	90
Rysunek 42. Budynki mieszkalne oraz mieszkania oddane do użytkowania w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2018.....	92
Rysunek 43. Mieszkania niezamieszkane w zasobie komunalnym Kędzierzyna-Koźla w latach 2009-2018.....	93
Rysunek 44. Liczba lokali oraz średnia cena za 1m ² lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim	93
Rysunek 45. Liczba lokali oraz średnia cena za 1m ² lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim wg powierzchni w latach 2015-2018.....	94
Rysunek 46. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	95
Rysunek 47. Przeciętna powierzchnia mieszkania na 1 osobę w m ² w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	95
Rysunek 48. Średnia trzyletnia liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL).....	96

Rysunek 49. Powierzchnia nowobudowanych mieszkań przypadająca na mieszkańca w wieku 23-34 lata w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	97
Rysunek 50. Powierzchnia mieszkania jaką można kupić za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL) w m ²	97
Rysunek 51. Liczba lokali mieszkalnych sprzedanych w ramach transakcji rynkowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Kędzierzynie-Koźlu na tle miast subregionalnych (MRL)	98
Rysunek 52. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców	108
Rysunek 53. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia.....	109
Rysunek 54. Nowo oddana powierzchnia komercyjna do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych – średnia trzyletnia	109
Rysunek 55. Procent zatrudnionych w usługach.....	110
Rysunek 56. Udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (w %) – średnia trzyletnia.....	110
Rysunek 57. Różnica liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy.....	111
Rysunek 58. Pracujący w latach 2010-2018	115
Rysunek 59. Pracujący na 1000 ludności w latach 2010-2018	116
Rysunek 60. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim	118
Rysunek 61. Liczba cudzoziemców posiadających ważne dokumenty uprawniające do pobytu w Polsce, wydane przez Wojewodę Opolskiego w latach 2010-2020	121
Rysunek 62. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie kędzierzyńskim na tle wynagrodzeń w Katowicach oraz Wrocławiu.....	125
Rysunek 63. Prognoza liczby ludności wg wybranych grup wieku dla Kędzierzyna-Koźla	126
Rysunek 64. Prognozowana liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu umów o pracę, rent i emerytur, działalności gospodarczej oraz umów o dzieło i zleceń	127
Rysunek 65. Prognoza dochodów podatników (mieszkańców) uzyskujących dochody z tytułu umów o pracę, rent i emerytur, działalności gospodarczej oraz umów o dzieło i zleceń.....	127
Rysunek 66. Przychody i dochody notowane w okresie od 2016 do 2018 w Kędzierzynie-Koźlu przez osoby prawne.....	128
Rysunek 67. Prognoza dot. dochodów mieszkańców miasta oraz podmiotów prawnych w perspektywie 2030 roku (w mln zł)	129
Rysunek 68. Dochody z tytułu umów o pracę oraz z tytułu działalności gospodarczej na mieszkańca – Kędzierzyn Koźle na tle wybranych miast z rozwiniętą funkcją przemysłową (dane dla 2017 roku) .	130
Rysunek 69. Mediana wynagrodzeń oraz mediana wynagrodzeń w sekcjach B, C, D, E, F – Kędzierzyn-Koźle na tle wybranych miast z rozwiniętą funkcją przemysłową (dane dla 2017 roku).....	131
Rysunek 70. Średni poziom wynagrodzeń brutto	131
Rysunek 71. Liczba absolwentów szkół średnich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	132
Rysunek 72. Dochody bieżące i wydatki bieżące budżetu miasta Kędzierzyn-Koźle na podstawie Rb i WPF	139
Rysunek 73. Spłata rat kapitałowych oraz nadwyżka operacyjna (Db-Wb)	140
Rysunek 74. Wydatki majątkowe budżetu Kędzierzyna-Koźle w relacji do kwoty długu oraz wydatków na obsługę długu	141
Rysunek 75. Wskaźnik spłaty zobowiązań budżetu miasta Kędzierzyn-Koźle.....	141

Rysunek 76. Kwota wydatków majątkowych przypadająca na 1 mieszkańca – średnia trzyletnia.....	142
Rysunek 77. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO do kwoty dochodów bieżących – średnia trzyletnia.....	143
Rysunek 78. Relacja kwoty nadwyżki operacyjnej NO pomniejszonej o spłaty długu do kwoty dochodów bieżących – średnia trzyletnia	143
Rysunek 79. Wizualizacja informacji nt. stanu powietrza atmosferycznego w ramach Miejskiego Systemu Zarządzania Jakością Powietrza	146
Rysunek 80. Wielkość wydatków na ochronę zdrowia na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia ...	152
Rysunek 81. Liczba udzielonych porad lekarskich na 1000 mieszkańców – średnia trzyletnia.....	152
Rysunek 82. Struktura administracyjna zespołu miejskiego w 1973 roku.	154
Rysunek 83. Kompozycja przestrzenna miasta Kędzierzyna-Koźle	159
Rysunek 84. Wydane pozwolenia na budowę w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2007-2017	162
Rysunek 85. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Kędzierzynie-Koźlu	163
Rysunek 86. Stan liczby ludności wraz prognozą do 2050 oraz wskaźnik udziału liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w Kędzierzynie-Koźlu ...	165
Rysunek 87. Kluczowe zasoby Kędzierzyna-Koźla w opinii uczestników warsztatów	208
Rysunek 88. Kluczowe produkty Kędzierzyna-Koźla.....	208
Rysunek 89. Kluczowe elementy wizerunku miasta.....	209
Rysunek 90. Kluczowe potencjały i mocne strony Kędzierzyna-Koźle	210
Rysunek 91. Spłata rat kredytowych, wydatki majątkowe oraz nadwyżka operacyjna na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI	276
Rysunek 92. Kwota długu oraz relacja kwoty długu do dochodów ogółem na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI	276
Rysunek 93. Relacja kwoty długu do dochodów ogółem oraz kwota długu ogółem na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI	277
Rysunek 94. Dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu miasta na podstawie prognozy WPF z uwzględnieniem PRL/PRI.....	278

Tabela 1. Liczba ludności i zmiany liczby ludności w województwie opolskim w podziale na powiaty w okresie pomiędzy 2000, 2009 i 2018 rokiem (stan koniec grudnia)	17
Tabela 2. Liczba ludności Kędzierzyna Koźle oraz prognoza do 2048 roku (stan koniec grudnia)	18
Tabela 3. Dane odnoszące się do liczby i struktury wieku mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	24
Tabela 4. Wybrane dane odnoszące się przyrostu naturalnego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju	24
Tabela 5. Wybrane dane odnoszące się do ruchów migracyjnych mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	25
Tabela 6. Wybrane dane odnoszące się do małżeństw i rozwodów mieszkańców Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	26
Tabela 7. Organizacje pozarządowe działające w mieście Kędzierzyn-Koźle.	29
Tabela 8. Zasoby infrastruktury domów dziennego pobytu w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku	36
Tabela 9. Liczba zadań poddanych pod głosowanie w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2017-2020 [w () liczba zadań, które otrzymały dofinansowanie]	40

Tabela 10. Środki przeznaczone na realizację zadań w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2017-2020.....	42
Tabela 11. Zadania finansowane w ramach budżetu obywatelskiego w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2017-2020	43
Tabela 12. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury oraz kluby i świetlice	48
Tabela 13. Powody udzielania pomocy rodzinom w Kędzierzynie-Koźlu – liczba rodzin.....	51
Tabela 14. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Kędzierzynie-Koźlu.....	53
Tabela 15. Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych w 2018 roku w Kędzierzynie-Koźlu	53
Tabela 16. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w Kędzierzynie-Koźlu	54
Tabela 17. Dostępność instytucji publicznych Kędzierzyna-Koźla – materiał z inwentaryzacji przeprowadzonej w lipcu 2020 r.	58
Tabela 18. Budynki mieszkalne w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w 2010 i 2018 roku	91
Tabela 19. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	99
Tabela 20. Wybrane dane odnoszące się do wyposażenia mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	100
Tabela 21. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2010-2019 (stan koniec roku) wg wielkości zatrudnienia	103
Tabela 22. Pracujący wg grup sekcji PKD – dane dla powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	103
Tabela 23. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sekcji PKD 2007 w Kędzierzynie-Koźlu oraz powiecie kędzierzyńskim w 2010 i 2019 roku.....	105
Tabela 24. Wybrane dane odnoszące się do potencjału turystycznego Kędzierzyna-Koźla i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	113
Tabela 25. Potencjał siły roboczej w Kędzierzynie-Koźlu w latach 1998-2018	117
Tabela 26. Wybrane dane nt. zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim	118
Tabela 27. Liczba zgłaszanych ofert pracy do PUP Kędzierzyn-Koźle w latach 2015-2019 wg sekcji PKD – TOP 6	119
Tabela 28. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim w 2018 roku ..	119
Tabela 29. Dochody mieszkańców z różnych form aktywności w latach 2016-2018.....	122
Tabela 30. Mieszkańcy osiągający dochody z różnych form aktywności w latach 2016-2018	123
Tabela 31. Podatek mieszkańców z różnych form aktywności w latach 2016-2018.....	124
Tabela 32. Wybrane dane odnoszące się do sytuacji finansowej Kędzierzyna-Koźla	133
Tabela 33. Dochody JST ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (wg faktycznego miejsca zamieszkania) [zł]	134
Tabela 34. Udział dochodów własnych JST w dochodach ogółem (%).....	134
Tabela 35. Roczne dochody budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w tys. zł.....	136
Tabela 36. Roczne dochody budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2013-2019 – w ujęciu procentowym	137
Tabela 37. Roczne wydatki budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle.....	138
Tabela 38. Wydatki budżetu Miasta Kędzierzyn-Koźle w latach 2013-2019 – w ujęciu procentowym	138

Tabela 39. Wybrane dane odnoszące się do finansów Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju	142
Tabela 40. Wybrane dane odnoszące się do ochrony środowiska Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju	148
Tabela 41. Wybrane dane odnoszące się do porządku i bezpieczeństwa publicznego Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju	150
Tabela 42. Wybrane dane odnoszące się do opieki zdrowotnej Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju	153
Tabela 43. Wybrane dane odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego Kędzierzyna-Koźła i statystycznego miasta subregionalnego w kraju.....	161
Tabela 44. Uzasadnienie wyboru kluczowych potencjałów i mocnych stron miasta	194
Tabela 45. Wizja, misja, cele oraz priorytety Programu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźle	233
Tabela 46. Kierunki działań Programu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźle	234
Tabela 47. Najważniejsze efekty działań ujętych w PRL.....	237
Tabela 48. Projekcja WPF z uwzględnieniem projektu EOG – wycinek.....	270
Tabela 49. Zestawienie źródeł finansowania działań ujętych w PRL/PRI wraz ze skutkami finansowymi dla budżetów lat przyszłych	272
Tabela 50. Sposób oceny prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia (ryzyka)	279
Tabela 51. Sposób oceny siły oddziaływania na zakładane efekty i produkty działań PRL	279
Tabela 52. Schemat prezentacji ryzyka dla PRL.....	280
Tabela 53. Zbiorcza ocena ryzyka dla PRL	284
Tabela 54. Najważniejsze ryzyka	285
Tabela 55. Reakcje na zidentyfikowane ryzyka	288
Tabela 56. Kluczowe działania związane z realizacją PRL/PRI	291

13. Załączniki

1. Karty działań do Planu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźła.
2. Lista wskaźników do Planu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźła.
3. Raporty z konsultacji Społecznych do Planu Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźła i Planu Rozwoju Instytucjonalnego Kędzierzyna-Koźła.
4. Analiza dochodowości dla Planu Rozwoju Lokalnego.
5. Zestawienie tabelaryczne do analizy finansowej.